DÜNYANIN KÖKENİ:

VAJİNA

TÜRKÇESİ:
MEFKURE BAYATLI

JELTO DRENTH

agorakitaplığı
169

JELTO DRENTH

Yazar Hollanda, Groningen'deki Rutgers Vakfı'nda seksolog olarak çalışmaktadır.

MEFKURE BAYATLI

Güney Kaliforniya'da eğitim gördükten sonra, uzun yıllar çeşitli şirketlerde yöneticilik yapmıştır. Zadie Smith, Susan Sontag, Virginia Woolf-Vita Sackville-West, Germain Greer, Kate Millett, Elizabeth Wurtzel, Jane Smiley, Azer Nefisi, Ghada Karmi, Tessa de Loo, Carol Lewis, Caroline Ramazanoğlu ve Andrew O'Hagan gibi yazarların kitaplarını Türkçe'ye kazandırmıştır.

Jelto Drenth

DÜNYANIN KÖKENİ: VAJİNA

Türkçesi: Mefkure Bayatlı

a
agorakitaplığı

Kültürel Çalışmalar 17

Dünyanın Kökeni: Vajina
Jelto Drenth

Kitabın özgün adı:
De Oorsprong van de Wereld

The Origin of the World: Science and Fiction of the Vajina
başlıklı İngilizce çevirisinden (Reaktion Books, Londra, 2005)
Türkçe'ye çeviren: Mefkure Bayatlı

Kapak tasarım: Mithat Çınar
Dizgi: Sibel Yurt

© 2005; Jelto Drenth
© 2007; bu kitabın Türkçe yayın hakları
Agora Kitaplığı'na aittir.

Bu kitap Hollanda edebiyatının başka dillerde basımı ve çevrilmesi faaliyetlerini yürüten Foundation for the Production and Translation of Dutch Literature kuruluşunun katkılarıyla Türkçe'ye kazandırılmıştır.

Birinci Basım: Haziran 2007
ISBN: 978 - 9944 - 916 - 85 - 1

Baskı ve Cilt: İdil Matbaacılık
Tel: (0212) 674 66 78

AGORA KİTAPLIĞI
Gümüşsuyu Mahallesi Osmanlı Yokuşu,
Muhtar Kâmil Sokak No: 5/1 Taksim/İSTANBUL
Tel: (0212) 243 96 26-27 Fax: (0212) 243 96 28
www.agorakitapligi.com
e-posta: agora@agorakitapligi.com

İÇİNDEKİLER

1) Kadınlık Üzerine 1
2) Sözcük Arayışları 5
3) Kadın Üreme Organlarının Anatomisi: Gerçekler 18
4) Fizyoloji: Üreme Organlarının (Cinsel) İşlevi Üstüne 44
5) Bekâret 66
6) Freudyen Düşüncenin Gücü 95
7) Üreme Hakkında 120
8) Kadınların Cinsel Sorunları 191
9) Klitorisin Ameliyatla Çıkarılması (Klitoridektomi) 224
10) Hekimler ve Dölyatağı (Uterus) 261
11) Vibratör 276
12) Kadın Kokusu 290
13) Dişilik Korkusu ve Nefreti 303
14) Kadın Cinsel Organlarının Yüceltilmesi ve Onlara Tapınılması 327
Kaynakça 357
Teşekkürler 371

DÜNYANIN KÖKENİ: VAJİNA

1) Gustave Courbet, *The Origin of the World*, 1866, tuval üstüne yağlı boya.

1
KADINLIK ÜZERİNE

Bir yayıncı, kadın üreme organları hakkında bir kitap yazmak ister misiniz, diye sorduğunda ne yaparsınız? Böyle bir durumda ilk akla gelen sorun, tabii bu konuda söylenecek yeterli sözüm var mı, olacaktır. O da, bu işi erkek bir yazarın yapması doğru olur mu, sorusuna yol açar. Peki ama, bu saygısızlık olmaz mı?

Bir erkeğin, 'kadın cinsel organları hakkında her şeyi öğrenmek' için ne gibi sebepleri olabilir? Daha önemlisi, başkaları ona ne gibi amaçlar yakıştıracaklardır? Siz daha ne olup bittiğini anlamadan adınız şehvet düşkününe çıkabilir. Ben on dört veya on beş yaşındayken erken gelişmiş bir arkadaşım -adı Willy'ydi- bana Noel'de *How to Stay the Night* adlı bir cep kitabı hediye etmişti. O kitabı yıllar önce kaybetmiş olsam da bazı önerileri aklıma

öyle kazınmış ki, doğrusu hâlâ çok iyi hatırlıyorum. Kitaptaki abartılı, sözde entelektüel diyalog şöyleydi: "Tabii Eloise" -kitap Fransızca'dan çevrilmişti- "kadının cinsellikle kendinden geçişi çok daha derindir, çünkü bedeninin yapısı gereği kendini açmak zorundadır, bu nedenle aşması gereken korkular daha fazladır ama kazancı da fazladır, oysa sadece bedenin dışındaki cinsel organını tehlikeye atan erkeğin şehvetinde belirli bir kayıtsızlık, hatta düşmanlık sezilir..." Ve böyle devam ediyordu, yazar iyi seçilmiş sevgili adaylarının, olgun meyveler gibi, böyle psiko-gevezelik yapan amatör psikanalistin kucağına düşeceğini âdeta garanti etmekteydi.

Batı kültürü, kadınların cinsel olarak erkeklerin becerilerine muhtaç olduğunu işleyen görüntülerle doludur. Casanova ve Frank Harris gibi ünlü âşıkların eserlerini okuyanların, onların kendini beğenmişliği ve baştan çıkardıkları kadınların onlarla tanışma şansına eriştikleri için böyle baş döndürücü deneyimler yaşadıklarından emin olmaları karşısında herhalde mideleri bulanır. Uyuyan güzel, uyanamadığı için uyumayı sürdürür. Onu uyandıracak bir prens lazımdır.

Prens, yol göstericilik hizmetinin karşılığını kesinlikle alır. Hayat boyu sürecek bağlılık ve sınırsız cinsel tatmin onun hakkıdır. Hollanda yasaları evlilik ilişkisinde de tecavüz olabileceğini (ve bu fiilin cezalandırılması gereken bir suç olduğunu) daha yeni kabul etmiştir. Eski yasa, evli bir kadının kocasından cinsel tatmini esirgeyemeyeceği ilkesine dayanıyordu; yasa koyucu bir zamanlar bunu kasti bir yorumla belirlemişti. Bu, kökenleri kültürümüzde çok eskiye dayanan bir düşüncedir. Bazı ülkelerde çocuklar hâlâ, satır aralarını okuduğunuzda erkeklerin mücadele ettiği en yaygın cinsel sorundan, erken boşalmadan söz eden tekerlemeler söylerler. Haksız da sayılmazlar. Boşalmasını kontrol edemeyen erkek, kadınlara karşı görevini yerine getiremez, böylece evlilik haklarını yitirir. Karşı cinsten kişilerin ilişkilerinde aşırı özgüven ve sahiplenme duygusu önemli rol oynadığı için bu haklar önemlidir. Kuşkusuz bunların altında daha kırılgan duygular da gizlenir. Erkekler, kadın cinselliğinin kendilerininkin-

den çok daha güçlü ve aşkın olduğuna içten içe inanırlar. Erkek, kadının cinselliği sayesinde, tek başına giremeyeceği bir cennete adım atar.

Bu yeni bir fikir sayılmaz. Ovid'in *Metamorfoz*'unda kocasının onu sık sık aldatmasına sinirlenen Hera'yı Zeus'un nasıl payladığı anlatılır –ne de olsa, kadınlar sevişme eyleminden erkeklerden çok daha fazla zevk almaktadırlar. Hera bu iddiayı sorgulayıp şüphe gölgesi düşürünce, çiftleşen iki yılanla karşılaşma şanssızlığına uğrayana dek yedi yıl kadın olarak yaşadıktan sonra, doğduğu cinsiyete dönmesine izin verilen Teiresias'a başvururlar. Teiresias, Zeus'un sözünü onaylar. Cinsel hazza on puan verilecek olsa, kadın üç kere üç puan alırken, erkeğe tek bir puan düşecektir. Hera tartışmayı kaybettiği için öfkelenip Teiresias'ı kör eder. Zeus da gönlünü almak için ona, mitolojide ün kazandıracak olan bilicilik yeteneğini bağışlar. Oedipus'a babasını öldürüp annesinin koynuna girdiğini açıklayan, Teiresias'tır.

Ortaçağ'da Salo'lu Gerard, kadınların cinsellikten daha fazla zevk duymalarının nasıl açıklanabileceği konusunu bilimsel olarak ele almıştır. Gerard burada dört sebep ileri sürer: Birincisi, kadınlar erkeğin tohumunu alırlar; ikincisi, kendi tohumlarını bırakırlar; üçüncüsü, cinsel birleşme sırasında dölyatağının hareketini hissedebilirler; dördüncüsü, erkeğin cinsel organının sürtünmesi onlara *pruritum et titilationem*, şehevi bir haz duygusu verir. Bu yüzden, bazı kadınların asla bitmeyen bir cinsel haz döngüsü yaşamalarına hiç şaşırmamak gerekir.

> Dolayısıyla, kadınlar ne kadar çok cinsel ilişkiye girerlerse o kadar daha fazlasına ihtiyaç duyarlar, dölyatağının boynunda biriken safra ve tuz buharları, kadınların ne kadar çok cinsel ilişkiye girerlerse o kadar daha şehvetli olmalarının sebebini açıklamaktadır.[1]

Ben bu kitabın üstünde çalışmaya başladığım zaman, bu projenin, insanların cinsel davranışlarındaki farklılıkları yakından incelemek açısından mükemmel bir fırsat olduğunu fark ettim.

---

1) Wack, 1968. *(Et ex hoc est quod aliqui mulieres quanto magis coheunt tanto magis appetunt cohire quia habent in collo matricis aliquos vapores colelricos vel salsos et ideo quanto magis coheunt tanto magis habent pruritum.)*

Seksologlar çoğu zaman, cinsellik alanının zenginliği ilgilerini çektiği için bu uzmanlık dalını seçerler. Bize sorunlarını itiraf eden insanların hikâyeleri, her zaman bu özel alandaki bilgimizi zenginleştirecektir. Hastalarımızın birçoğunun, cinsel deneyimlerin geniş yelpazesini kabul etmekte zorlanması şaşırtıcıdır. Onların sorunlarının temelinde çoğu zaman, istedikleri tatmini sağlamayan bir tür cinsel norm arayışı vardır. Seksoloji hastalarının çoğunun ilk ve öncelikli isteği normal olmaktır.

Son olarak belirtmek isterim ki, elinizdeki kitabı yazarken ikinci bir konu daha ortaya çıktı, bu da iki cinsiyetin var oluşunun yarattığı hayret uyandırıcı karmaşaydı. Tarih ve antropoloji, cinsler arasındaki farklılıklara anlam yüklemek ve aralarında köprüler kurmak için duyulan evrensel arzuyu görmemizi sağlar. Bu durumda, cinsel organlar güçlü duygu kaynakları olarak karşımıza çıkarlar. Elinizdeki kitabın zengin çeşitlilikteki garip gerçeklerin bir derlemesi halini almasının kaçınılmazlığının altında yatan sebep de budur.

2
SÖZCÜK ARAYIŞLARI

> Ne zaman adet görsem (bu sadece üç kez oldu) bütün sancıya, rahatsızlığa ve pisliğe karşın bedenimde tatlı bir gizi taşıdığımı hissediyorum. Bu yüzden, büyük dert olmasına rağmen, bir bakıma o gizi bir kez daha içimde hissedeceğim günü iple çekiyorum.[2]

İnsanlar kadın üreme organları ve kadın cinselliği konusunda yazmaya veya konuşmaya başladıklarında, genellikle hakkında pek az şey bildiğimiz ve bir giz perdesiyle örtülü bir dünyaya girmek üzere olduklarını vurgularlar. Utanç ve korku hep yanı başımızdadır. Latince 'ayıp yer (kısım)' anlamına gelen *pudenda* sözcüğü, bu organlardan söz ettiğimiz zamanki duygularımızı yansıtır. Ortaçağ'da, 'Kadınların Sırrı' özsel bir terimdi: Baedeker'ın ge-

2) Anne Frank, 1997.

nelde bütün yolculuk kitaplarını kapsayacak şekilde kullanılması gibi, kadın sağlığı konusundaki her kitaba da Kadının Sırrı denirdi. Okur, bir 'Kadının Sırrı' kitabında sağlık konusunda çeşitli öneriler, çoğu zaman da güzellik konusunda ipuçları bulurdu.[3]

Sigmund Freud da, kadın cinselliğinin kendisinde her zaman yarattığı çaresizlik duygusunun tam olarak bilincindeydi. Söz konusu çaresizlik, onun genel görüşleriyle bağdaştırmakta zorlandığı bir alandı; bu yüzden ondan 'karanlık kıta' diye söz ederdi. Klasik eğitim görmüş okurlar, Pandora'nın kutusunun bir kötülük ve hastalık kaynağı olduğunu bilirler. 'Kutu'nun vajina, dölyolu için kullanılan argo bir deyim olması sadece bir raslantı mıdır? Bu çifte anlama Flamanca, Almanca ve Fransızca'da da rastlanabilir (*doos, Büchse, boîte*).

Leonardo da Vinci, insan anatomisiyle yoğun bir şekilde ilgilenmişti ve bunu yapan ilk kişiydi. Erkekler ve kadınların cinsel organlarının iğrenç olduğuna, bedenin geri kalan bölümleri böylesine güzel ve cinsel içgüdü de böylesine karşı konmaz olmasaydı insan soyunun çoktan tükenmiş olacağına inanıyordu.[4] Leonardo, cesetler üzerinde çok sayıda çalışma yapmıştı; iğrenmesinin bir sebebi belki de buydu. Ancak bu konuda cinsler arasında bir ayrıma gitmeyi düşünmemişti, ki bu da onun lehine bir noktadır. Çok sayıda sanatçı, erkek üreme organlarını ayrıntılarıyla resmetmeye değer bulduğunu gösterirken, kadın üreme organlarını aynı değere layık bulunmamıştır. Kadınlarla kızların kendi cinsel organları hakkındaki bilgileri de genellikle pek azdır. Bu, bir yerde Yaradan'ın suçu sayılır, zira bir kadın bir ayna olmadan bu organlarını iyice tanıyamaz (kaldı ki, aynayı bulsa bile gözlerinin sağlam olması gerekir). Yirmi yıldan daha fazla bir süre önce New York'lu psikoterapist Lucille Bloom, pratisyen bir hekimin bekleme odasından seçtiği 68 kadından cinsel organlarını (içteki ve dıştaki) çizmesini istemişti.[5] O deneyde kadınların yarıdan fazlası klitorisi çizmeyi 'unuttular', ayrıca gençlerin bu konuda yaşlılardan daha da bilgisiz olduğu anlaşıldı.

3) Berriot-Salvadore, 1992.
4) Akt. Berg, 1995.
5) Blum, 1978.

VARLIĞI AĞZA ALINMAYAN BİR ORGAN: KLİTORİS

> Labia minora'nın üstünde *klitoris* vardır, yuvarlak ve biraz uzuncadır... İki boş bölümü, küçük bir bağcığı, birkaç kanalı, kanla sertleşebilen iki kası, ön derisi ve küçük bir başı vardır, 'kadının aleti' adını da buna borçludur. Duyarlılığa sahip bu bölüm, sevişme sırasında kadına en çok zevk veren bölgedir, bu yüzden *oestrum Veneris*, yani 'Venüs'ün atsineği' adını almıştır. Klitoris genelde oldukça küçüktür: ergenlik çağına giren kız çocuklarımızda ortaya çıkar, yaşları ilerleyip de âşık olmaya başladıkları zaman gelişir. En ufak bir şehvet uyarısı onun, boş bölümleri sayesinde, şişmesine neden olur; ve cinslerin birleşmesi sırasında erkek organına benzer bir sertlik kazanır.[6]

Klitoris özel bir dikkati hak etmektedir. Ortaçağ'a ait metinlerde ondan ender olarak söz edilir, çünkü biricik işlevi kadının şehvetini tatmin etmek olan bir organdan asla söz edilmez. Böyle bir şehvet tabuydu. O zamanlar her organ işlevi ve amacıyla tanımlandığından, Henri de Mondeville on dördüncü yüzyılın başlarında, klitorisin daha kabul edilebilir bir işlevi olduğunu varsaymaktaydı.[7] Klitorisi idrar yolunun bir uzantısı olarak tanımlayıp, onu küçük dille kıyaslamıştı. Küçük dilin işlevi nedir? O devirde küçük dilin soluduğumuz havadaki bir şeyi değiştirdiğine inanılıyordu; hem Ortaçağ fizyologları vajinadaki hava akımlarından da söz ederlerdi, hatta sık sık hava yoluyla hamile kalındığı hikâye edilirdi.[8] Eğer klitoris kuşakların yeniden üretilmesinde bir rol oynuyorsa, o zaman bu organ artık tabu sayılmazdı.

Klitoris'in küçük dille karşılaştırılmasının ilginç yönleri vardır. Biz bu kitapta çocukluk yaşlarında klitorisin kesilmesi (klitoridektomi) geleneğini ayrıntılarıyla ele alacağız –birçok Afrika ülkesinde küçük dilin de çoğu zaman kesildiği çarpıcı bir gerçektir. Burada güdülen amaç, önlem almaktır; boğaz iltihaplarında küçük dilin boğulmaya yol açabileceği düşünülmektedir. Eritre'de bütün çocukların küçük dili birkaç aylıkken geleneksel üfürük-

6) Heer de L***, *heelmeester* ("Maester de L***, cerrah"), 1785.
7) Thomasset, 1990.
8) Jacquard ve Thomasset, 1988.

çüler tarafından kesilir ve bu da elbette çeşitli tıbbi komplikasyonlara yol açar.[9]

Arjantinli yazar Federica Andehazi, 1997'de yayınladığı *Anatomist* adlı romanında kısmen tarihsel bir figürü ele almıştır: Venedikli anatomi bilgini Mateo Columbo'nun hayatını ve onun 'kendi Amerikası' olan klitorisi nasıl keşfettiğini anlatır. Colombo'nun 1559 yılında, klitorisin bilimsel bir tanımını yaptığı ve bunun öncellerinin tanımından çok daha gerçekçi ve güvenilir olduğu tarihsel bir gerçektir. Colombo bununla övünürdü, ama kendinden daha genç bazı çağdaşlarından iğneleyici sözler işittiği de olurdu. İşte, Colombo'nun inançlara karşı çıkan bu keşfine Engisizyon'un aldığı tavır, romanın dramatik ana temasını oluşturur. Gerçek hayatta da son derece gülünç bir paralellik yaşanmıştır: Andehazi'ye kitabı için Arjantin'in en ünlü edebiyat ödülü verilmiş, ancak ödüle adım veren kadın yazarla tanışmayı reddetmiştir. Ödülün karşılığı olan para banka hesabına havale edilmiştir. Anlaşılan bazı sırlar günümüzde bile sıkı sıkıya korunmaktadır.

Yaşadığı devirde insanların çoğu Colombo'nun keşfini hoş karşılamamışlardır. Nitekim, on altıncı yüzyıl cadı avlarının büyük bir gayretkeşlikle sürdürüldüğüne tanıklık edecektir; *Malleus Maleficarum* (Cadıların Çekici) adlı popüler kitabın yazarlarına göre, cadıların meme uçları onların teşhis edilmesini sağlayan ipucuydu.[10] Şeytanın şehvetle kan içtiği meme ucu, aslında kadının gizli bölgesindeydi. Bu durumda, klitorisin çoğu zaman cadının meme ucu olarak kabul edildiğini düşünmek de mümkündür. Thompson, 1593'te bir idam törenini izleyen bir tanığın sözlerini aktarmıştır:

> İdam bitince... kurbanların üçü de son nefesini verdikten sonra gardiyan hepsinin giysilerini çıkarttı ve Alice Samuel'in çıplak bedeninde, bir santim uzunluğunda meme ucu gibi küçük bir et uzantısı buldu; ona birlikte baktılar ve önce göstermekten kaçındılar, çünkü bu uzantı, görülmesi uygun olmayan gizli bir bölgedeydi. Yine de

9) R.M. Hodes, 1997.
10) Thompson, 1999.

böyle garip bir keşfi gizlemek istemediklerinden sonunda onun bulunduğu yerin üstündeki özel yeri örterek sergilediler.

Acaba gardiyanı bu kadar rahatsız eden o şeyin, her kadının sahip olduğu normal bir organ olduğunu idamı seyredenler arasında başka fark eden olmuş muydu?

GÜZEL VE ÇİRKİN SÖZCÜKLER

Kadın cinsiyetini saran gizem, uygun sözcüklerin olmayışından da anlaşılabilir. Elinizdeki kitapta ben, uygun başka bir seçenek olmadığı zamanlar dışında 'am' sözcüğünü kullanmaktan özellikle kaçınmaya çalıştım. Doktor ile hasta arasındaki konuşmalarda 'vajina' sözcüğü sık sık kullanılır (âşıkların konuşmalarında pek o kadar ağza alınmasa da), ama bu sözcüğün kapsamı genellikle daha geniştir. Cinsel organların dış kısmına tıp dilinde 'vulva' denmektedir. Ancak kadınlar bu bölgelerinde bir rahatsızlık hissettikleri zaman bu sözcüğü kullanmazlar, yine de İngilizce'de 'vulva' sözcüğünün Flamanca'da olduğundan daha sık kullanıldığı hep söylenegelmiştir. O bölgeden söz etmenin bir başka yolu da ona 'labia' demektir, fakat çoğu kadın 'labia majora' ile 'labia minora'yı ayırt edemediğinden her ikisine birden 'oram' derler. Ayrıca, bazı kadınlar daha büyük olduğunu düşünerek, 'labia minora'nın 'labia majora' olduğunu zannederler. Dolayısıyla, bu isimlerin 'iç dudak' ve 'dış dudak' olarak değiştirilmesi önerilmiştir. Cinsel reform yanlıları, kadın cinselliğinin yaygın olarak tabu sayılmasını desteklediğini ve hep ayıp sayılmaya mahkûm ettiğini düşündüklerinden çoğunlukla 'pudenda' sözcüğüne de karşı çıkarlar. 'Haz dudakları' gibi daha cazip seçeneklerse hiç tutulmamış, ayrıca böyle isimlendirmelerin tutulmayışına pek üzülen de olmamıştır.

Geleneksel olarak, örneğin kızına sağlık kurallarını öğretmeye çalışan anneler daha hafif sözcüklere başvururlar. 'Aşağısı', pek öğretici sayılmaz; 'ön taraf' ve 'arka taraf'la en azından bir farklılık belirtilebilir. Anne babaların çoğu, 'klitoris'i kızlarının eğitim programına dahil etmezler, bu yüzden kızlar cinsel arenaya er-

keklerden daha bilgisiz olarak girerler. Her devirde çocuklar kendi aralarında tabii ki bilgi alış verişi yaparlar. Yazar Lydia Rood ince duvarlı evinde komşu kızının kendi kızına, 'tam olarak nereyle oynarsa hoşuna gideceği'ni anlattığını açıkça duyduğunu, bunun üzerine de 'neyse, artık benim anlatmama gerek kalmadı' diye düşündüğünü yazmıştır.[11] Ama çoğu evde akustik farklıdır ve çoğu anne bu güç işi kendisi üstlenmek zorunda kalacaktır.

Kaç kadının kendi kendilerine veya âşıklarıyla konuşurken bu bölgeler için özel sözcükler kullandığını da hiç bilmiyorum. Başınız kaşındığı zaman 'kafam kaşınıyor' dersiniz, ama cinsel organının üstündeki tüyler kaşındığında bir kadın acaba ne düşünür ve ne der? Ondan doğrudan sözünü etmek çoğu kadının gözünde tabu değil midir? Tabuları yenmek gerginlik doğurur ve bu gerginliğin olumlu bir sonucu da olabilir. Tahta perdelere ve tuvalet kapılarına ayıp şeyler karalamak erkek çocuklar açısından erotik bir davranıştır. Kaba ama etkilidir. Yetişkin erkekler sevişirken daha fazla tahrik olmak veya yönlendirmek için bazen açık saçık sözcükler kullanırlar. Peki, böyle durumlarda kadınlar ne yaparlar? Doğrusu, biraz soruşturdum ve birçok kadının sevişirken bile gerçek sözcükler yerine ancak ima yollu terimler kullandığını öğrendim.

D.H. Lawrence'ın *Leydi Chatterly'nin Âşığı* kitabında, avlak bekçisi Mellors, Leydi Chatterley'e 'am' sözcüğünü ve kendi dünyasında onun ne anlama geldiğini öğretir. Leydi Chatterley sadece yeni duygular edinmekle kalmaz, onları ifade edecek sözcükleri de öğrenir. Lawrence bu kitabıyla bütün dünyaya tatsız bir mesaj iletmek istemiştir; kitap, az sayıdaki özel baskısının dışında Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa'da sayısız korsan baskı yapmıştır. İngiliz yayıncıları sansür edilmiş baskıyı yayımlamakta ısrar etmeyi sürdürürlerken, yazar bu yüzden kitabını 1930'da Paris'te kendi imkânlarıyla bastırmıştır. Penguin ise, kitabın sansür edilmemiş halini İngiltere'de ancak 1960'da yayımlayabilmiştir.

> "Güzel bir kadınsın, değil mi? Dünyanın en güzel amı sende. Hoşuna gittiği zaman! Canın isteyince!"

11) *Sextant*'ta, Sonbahar 1998.

"Am nedir?" diye sordu.

"Bilmiyor musun? Am! Oranda, aşağıda; içine girdiğimde hissettiğim şey, içine girdiğimde senin de hissettiğin şey; hepsi işte."

"Hepsi mi?" diye alay etti. "Am! Sikişmek gibi bir şey, yani."

"Hayır, hayır! Sikişmek sadece yapılan şey. Hayvanlar sikişir. Ama am, ondan çok fazla bir şey. O sensin, anlıyor musun: Sen hayvandan çok fazla bir şeysin, değil misin? - Sikişmek için bile? Am! O senin sahip olduğun güzellik, kızım!"

Geçerli terimlerin hakaret anlamında kullanılmaları da cinsel organların tabu sayılmalarına yol açmış olabilir. Kadın üreme organları, en az erkeklerinki gibi bu anlamda kullanılır. Ben kadınlarla ilgili küfürlerin erkeklerle ilgili küfürlerden daha kaba olduğu kanısındayım. 'Nasıl bir kamışın var' sözü, 'ne amcık var sende' sözü kadar kaba değildir. Kliteridektominin geleneksel olarak uygulandığı ülkelerde, klitoris sözcüğü en berbat küfürlerin bir parçasıdır. Mısır'daki Müslüman fundamentalistler Batılı turistlere küfretmek için 'klitorisin anası' derler ve 'sünnetsiz ananın çocuğu' bir erkeğe yapılabilecek en büyük hakarettir.

Japonya bu konuda istisnadır. Burada anneler kızlarını *odaiji-no-tokoro*'ları, 'en değerli yerleri' konusunda aydınlatırlar. Erkek çocuklara da *odaiji-no-mono*'ları, 'en değerli şeyleri' anlatılır. Erkek çocuklar için çok eski bir sözcük daha vardır: *ochinchin* ('saygın şıpır şıpır'). Japon feministler 1980'lerde bu eşitsizliğe karşı çıkmışlar ve *wareme-chan* ('sevgili küçük yarık') teriminin kullanılmasını önermişlerdir. Birçok özgürlükçü dilsel yenilenme terimi gibi bu terim de dile asla yerleşmemiştir.[12]

Kadın üreme organları için, bazıları tamamen kişiye özel birçok terim vardır. Hastalarım bazen bana yatakta kullandıkları terimleri söylerler, bunlar çoğu zaman özel isimlerdir (Joseph ve Josephine, aklımda kalan bir çift). Paul Rodenko'nun *Binbir Gece Masalları* uyarlamasında, bir kadın şair âşığına, "Konuyu zarafet ve incelikle ele almak için hangi korunmasız delik, sizde yiğitçe şiir yazma arzusu uyandırır?" diye sorar. (Flaman-

12) Bornoff, 1991.

ca'da *dichten* sözcüğü, hem şiir yazmak hem de doldurmak gibi ikili bir anlam taşır – espri bu). Âşık 'zevk bahçesi', 'mutluluk kapısı', 'gizli köşk' gibi bütün bildik terimleri sıralar, ama zor beğenen şair hanımımız bunların hepsine burun kıvırır. Kendi önerdiği metaforlarsa şunlardır: 'bebek beşiği', 'tüysüz kuş', 'bıyıksız kedi', 'kulaksız tavşan', 'büyülü terlik', 'parmaklıksız kafes' ve 'suskun dil'.

Rodenko süslü terimler yaratmak için kadın kılığına girerken, Erica Jong bütün ölümcül günahlarla yeni tanışmış kahramanı Fanny'nin, kadın cinselliğiyle ilgili her şeyle yüzleşmesi için bir erkekten yararlanır.[13] Bahtsız Fanny yerine bir erkek çocuk veya bir koyunla çiftleşmeyi yeğleyecek olan haydutların çete reisi Lancelot, klasikler kadar sıradan sözcükleri de bilmektedir. Liste bir sayfadan daha uzun olduğundan buraya sadece birkaçını almakla yetiniyorum: 'tek hecelik tanrısal sözcük', 'en iyi-en kötü yer' (John Donne'a göre), 'günah çıkartma hücresi', 'üçüncü göz' (Chaucer'a göre), 'mermer döşeli oda,' 'kutu', 'gayda', 'kale', 'aşk çeşmesi', 'zarf', 'kuş yuvası', 'tepenin dibindeki ev', 'kaymak kavanozu', 'oyuğun kraliçesi', 'dişsiz ağız' ve 'isimsiz yuva'. 'Şeftali', 'gül', 'bakla', 'incir' ve 'şehvet çiçeği' de başvurulan bitkisel benzetmelerdir. Fanny hayretler içinde onu dinler. "İçimdeki şairin ruhu okşandı, içimdeki kadın aşağılandı," der.

On altıncı yüzyıl başlarında, kadın bedeninin tamamını yücelten ve *Blasons* denen kısa süreli bir saray geleneği vardı.[14] Kadınları baştan ayağa, genel görünüşleri ve en ince ayrıntılarıyla öven şarkılar söyleniyor, kadının sadece bedeni değil aynı zamanda sesi, aklı, iffeti ve zarafeti de övülüyordu. Söz konusu organ *Livre des blazons du corps féminin*'de '...' olarak geçiyordu ve bir tanesi bâkirenin '...' organı olmak üzere üç şarkıyla yüceltilen tek organdı. Kralın kütüphanecisi Claude Chappuys'ın yazdığı son şarkıda da şu dizeler yer almıştır:

13) Jong, 1980.
14) *Livre des blasons du corps féminin*, 1967.

... henüz değil ... hâlâ çocuksu bir girinti
Benim leziz, nazik bahçem,
Kimsenin ağacını dikmediği, tohumunu atmadığı
... coşkum, zarif bahçem,
güzelim, kırmızı dudaklım
... mevsiminde, yumuşacık
... biçimli kıvrımları
altın sarısı tüylerle süslenen
... sevgilim, minik vadim

Bütün uğraşımız, sözlerimiz, hasretimiz
bütün arzumuz, vaatlerimiz, iddialarımız
seni yüceltmek, ... onurlandırmak için
herkes önünde diz çöküp tapınsın diye

Bana en büyük huzuru veren de senin
Yanı başında oyalanmak,
mutlu ediyor beni sana hizmet etmek.[15]

Bu tür şükran şarkıları yüzyıllar boyunca söylenmiştir. Giacomo Casanova'nın hayatı hakkında bir film çeken Federico Fellini, daha önce *Amarcord* filminin senaryosunu kaleme alan şair Ronino Guerra'dan bir şiir yazmasını istemişti. Ne yazık ki şiir filme dahil edilmedi, ama Guerra 'incir' için yazdığı aşağıdaki güzellemeyi Casanova'ya söyletmek istemişti. Okur, İtalyanların inciri, her zaman, aşırı sulu erikten bile daha sulu bir meyve saydıklarını göz önünde tutmalı. Oysa kuzey Avrupa'da incirin kurutulmuşu bilinir. Uzun kutulara sıralanmış kuru inciler, erotik bir kadının herhangi bir organından ziyade yaşlı bir erkeğin torba derisini akla getirir.

İncir bir örümcek ağıdır
ipekten tünel
bütün çiçeklerin taç yaprağı

15) *... non pas ..., mais petit sardinet,/..., mon plaisir, mon gentil jardinet,/Ou ne fut oncq planté arbre ne souche/ . . . , joly . . . a la vermeille bouche,/ . . . mon petit mignon, ma petite fossette/. . . revestu d'une riche toyson/De fin poil d'or en sa vraye saison; . . ./Tout ce qu'on faict, qu'on dict, ou qu'on procure,/Tout ce qu'on veult, qu'on promet, qu'on assure/C'est pur le . . . tant digne decorer,/Chascun te vient a genoux adorer./Et suis contens de demeurer icy/Prés de toy, . . . a te faire service,/Comme celuy qui m'est plus propice.*

seni bilmediğin yerlere götüren bir kapı
yıkman gereken bir kale.

Neşeli incirler vardır
tamamen çılgın incirler
geniş ve dar incirler
birkaç paralık incirler
konuşkan veya kekeme incirler
esneyen hatta onları yok ettiğin
zaman bile suskun kalan incirler.
İncir şekerden beyaz bir dağdır,
içinde kurtların dolandığı bir orman,
küheylanların çektiği bir fayton;
içinde ateş böcekleri olan karanlık bir balon;
her şeyi yiyip yutan bir fırın.

Doğru zaman, incirin
Tanrı'nın yüzü,
Ağzı olduğu zamandır.

Dünya incirden fırlamıştır
ağaçları, bulutları, denizleri
ve bütün ırklardan tek tek insanlarıyla.
İncir de incirden çıkmıştır.
İncir sen çok yaşa!

Bir kadının bakış açısından yazılmış olan Monique Wittig'in *Kadın Gerillalar* adlı eseri daha da lirik çağrışımlar yapmaktadır.[16] Burada, ilkel kadın topluluklarının öteki cinsin tehditlerine karşı koymak için verdiği mücadele unutulmayacak bir şiirsellikle anlatılır.

> Kadın bedeninin bir bölümünden söz ederken, örneğin geleneksel şakalardan birinin anlamını unuttuklarım söylerler. Kastettikleri şu cümledir: "Gece inerken, Venüs kuşu kanatlanır." Vulva'nın dudaklarının bir kuşun kanatlarına benzediği yazılır, bu yüzden ona Venüs kuşu denir. Vulva çeşitli kuşlara, örneğin kumru, sığırcık, dokumacı kuşu, bülbül, ispinoz ve kırlangıca benzetilmiştir. Vulva'yı diğer kuş-

16) Wittig, 1970.

lardan daha hızlı kanat çırpıp daha büyük bir hızla uçan kırlangıca benzeten eski bir metin bulduklarını söylerler. Yine de, gece inerken Venüs kuşu kanatlanmaktadır; bunun anlamıysa artık bilinmez.

Bu noktada lezbiyenlerin hangi terimleri kullandıklarını merak ettim ve bu amaçla bir lezbiyen sözlüğe baş vurdum.[17] Sözlüğün daha çok kışkırtıcı terimlere yoğunlaştığı anlaşılıyor ve şunlara benzer sözcükler okunuyordu: 'küçük haz', 'küçük kutu', 'bebek önlüğü', 'hayatın kaynağı', 'bacak arası', 'kadınlara mahsus', 'aşağıdaki karanlık', 'sulu kol altı', 'haz dudakları', 'Venüs dudakları', 'çamur kapağı', 'heyecan kapağı', 'sel kapağı', 'çiçek', 'papatya', 'küçük yer', 'sert baş', 'aşk düğmesi', 'heyecan düğmesi', 'inci', 'küçük tümsek', 'Shakespeare', 'Times Meydanı', 'dil', 'haz yarığı', 'aşk yarığı', 'rozet' ve 'küçük arka kapı'.

Bu bizi, feminist heyecanın kadınların (kadınların elde edilebilir olduklarını ima eden erkek egemen cinsel özgürlük ideolojisinden uzaklaşmak için bile olsa) kadın cinselliği hakkında kendi sözcüklerini türetmelerine yol açtığı 1960'lara geri götürür. 'Amın kudreti' terimi de bu sıralarda ortaya çıkmıştır. Hollanda'da çıkan yeraltı dergilerinden *Suck*'ta[18] 'amın kudretini yeniden kazanma' konusunda heyecanlı yazılar yazan Germaine Greer'i hatırlayalım:

> AM GÜZELDİR
>
> Emersen anlarsın. Vücudun kendininkini emecek kadar esnek değilse parmağını usulca içine sok, çıkarıp kokla ve onu em.
>
> İşte, oldu. En pahalı gurme yemeklerin am tadında olması ne tuhaf. Yoksa değil mi?
>
> Bir aynanın üstüne çömelin veya bir ayna ile sırtüstü yatıp içeri vuran güneş ışığına doğru bacaklarınızı ayırın. Onu tanıyın. İfadelerini inceleyin. Onu yumuşak, sıcak ve temiz tutun. Sabunla ovalamayın. Talk pudrasına bulamayın. Yıkamak gerekiyorsa serin su tutun. Ona kendinize özgü sevecen isimler verin, anatomi kitaplarındaki martavalları veya erkeklerin kullandığı kutu, kuku, incir, amcık gibi aşağılayıcı veya yarık, delik, kesik, çatlak gibi nefret ifade

17) Kunst ve Schutte, 1991.
18) Greer, 1971b.

eden isimleri kullanmayın. Bize gereken, amı tanımlayan gerçek terminolojidir.

AMINIZIN FOTOĞRAFINI, ÖNERDİĞİNİZ İSİMLE BİRLİKTE BİZE GÖNDERİN. Fotoğrafı bastıramıyorsanız önerdiğiniz isimleri bir çizim üzerine yazarak negatifi bize gönderin, geri kalanını biz hallederiz. Sonuçlar yayınlanacaktır.

Daha da olmadı, bize elden getirin, biz onu sizin adınıza öperiz.

Sonuçta, amının yakın çekim fotoğrafı *Suck*'ta yayınlanan tek kişi Germaine Greer oldu ve Amsterdam hippileri, onun önerilerine ancak uygulamaya mecbur olmadıkları sürece hayran kaldıklarından, çok geçmeden yayın kurulundan ayrılmak zorunda kaldılar.

Kadınların eski klişe laflarla kirletilmemiş olarak kendi cinselliklerini keşfetmek için kendi bildikleri yoldan ilerlemeleri kaçınılmazdı. Kendi cinsel organlarını tanımak, tartışma gruplarının önemli bir konusu oldu, bazen de bir grup etkinliği halini aldı. Bir keresinde, 'bilinç yükseltme grupları'ndan birinin çevirdiği bir 'am filmi' elimize geçti. Utancın birlikte aşılması hakikaten özgürleştirici olduğundan bu durum belgelenmeliydi. Amerikalı seks terapisti Betty Dodson, orgazmı derinlemesine inceleme gruplarının üyelerini topluca orgazm olmaya teşvik ederek, kadın cinselliğinin tabu sayılmasına meydan okumakta bir adım daha ileri gitti. Bu grupla ilgili *Selfloving* (Kendini Sevmek) adlı bir video belgeseli vardır; ayrıca, kendi G-noktanızı bulmanıza yardım edecek bir video dahil olmak üzere, başka bilgilendirici videolar da piyasada bulunabilmektedir.[19] O günlerde, Hollandalı bir fahişe 'İçindeki fahişeyi ortaya çıkar' başlığını taşıyan birçok atölye çalışmasını yönetmişti. Ek olarak burada, gösterilerinde izleyicilerine bir spekülom ve el fenerinin yardımıyla kadınlıklarını daha da derinden tanımalarına yardım eden Annie Sprinkle'in de Amerika'da olay yarattığına dikkat çekilmelidir.

Eski tabuların yıkılması için hayli yoğun bir uğraş verilirken, kalabalıkların bu mesajı alıp almadığını kestirmek zordur. Her şeyden adıyla söz etmek bazen özel duygular çağrıştırırken, ben-

19) Chalker, 2000.

zer bir duyguya Hollandalı şair ve gemi hekimi J. Slauerhoff'un şiirinde de rastlanır:

Üç kelebek kanat çırpıyor yan yana,
Okyanusun ortasında, ebediyen kovulmuş karadan,
Kudurmuş bir denizin üstünde üç narin yaratık.
Biri gelip geçebilir; hatta ikisi de: kaçan âşıklar –
Ama üçü! Kaderlerinde acaba neler var?

Birbirine dolanmış bu üç narin haz
Beni de sık sık kendimden geçirir,
Oysa genelde sadece bir tanesi
Renksiz yaşantımızı yarıp bize erişebilir.
Sonra, her gün yaşadığım ülkeden çok uzaklarda
Onun küçücük ağzı ve iki şefkatli gözü
Çok şey vadeden tebessümüne katılırlar,
Ve ben suya gömülüp, denizle birlikte genişlerim,
Önceleri küçücük, sonra sonsuzluk kadar büyüyen
Aşkı beni okşar ve ben fırlarım öteki üçlüye sahip olmak için,
İsmini vermeyeceğim yerden
Göğüslerini sertleştirip, bedenini titretmek için.
Çünkü o çok derinlerde, yerini sadece ben bilirim
Ve onu denizin sırlarını sakladığı gibi azimle korurum.[20]

20) Slauherhoff, *Al dwalend.*

3
KADIN ÜREME ORGANLARININ ANATOMİSİ: GERÇEKLER

İç organlar... çok çeşitli depolama ve iletim türünde işlemlerden oluşan karmaşık bir sistemi oluştururlar. Öğelerin boyutları sperminkinden (başının çapı 3 mikromilimetredir) gününü tamamlamış çocuğa (3,500 cm^3) kadar değişir. Yalnızca boyutları değil, aynı zamanda iletimin yönü, hızı ve saklama süresi de büyük farklılıklar gösterir. Spermler kendi hareket yetenekleri sayesinde sistemin içinden hızla geçerler, ama boşalma ile dölleme arasındaki süreç (yaklaşık olarak yetmiş dakika) göz önüne alındığında, sistemin iletim mekanizmaları da harekete geçer. Yumurta hücresiyse, tersine, çok ağır hareket eder ve dölyatağına iletilmeden önce Fallopyan borusunda birkaç gün kalır. Dölyatağı boşluğunda kan ve dokunun uzun süre-

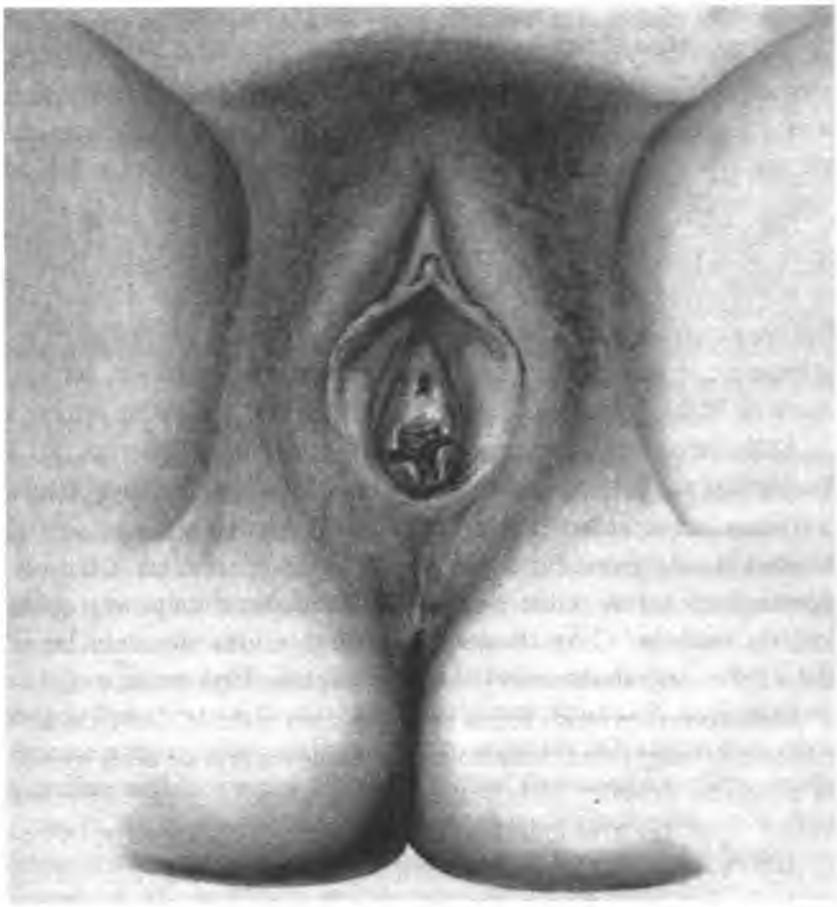
ler kalması istenen bir şey değildir, ama gelişen cenin burada dokuz ay kalarak yaklaşık 3,500 cm^3'lik bir büyüklüğe ulaşır.[21]

Bu satırlar jinekolojik hastalıklar ve üreme konusunda yetkili bir kitabın ilk paragrafından alınmıştır. Kadınların gizli bölgeleri gibi duygu yüklü konularda 'fazla bilgi edinme'nin tutku ve aşkın gizemini biraz yitireceğini düşünen okurlar olabilir. İşte, anatomi uzmanı B. Hillen'den alınan yukarıdaki pasajı bu tür okurları düşünerek buraya aktardık. Hilen gerçekte Kadın Sırrı'yla ne kadar derinden ilgilense de, duyduğu hayranlık hiç azalmamıştı. Gerçekten, bu konuda ne kadar çok bilgi sahibi olursak, hayretimiz o kadar artıyor.

Kadınların dıştaki cinsel organlarının farklı bölgelerini, R.L. Dickinson'un 1949'da yayınlanan, klasik ve olağanüstü iyi çizimli *Human Sex Anatomy* (İnsan Cinsinin Anatomisi) adlı anatomi el kitabından aldığımız bir çizim yardımıyla inceleyeceğiz. Çizimde göreceğiniz üzere, pübis tepesi ile labia majora, kalın ve renkli kıllarla kaplıdır. Onun başka bir özelliği, cildin altındaki biraz daha kalın yağ tabakasının yol açtığı, kubbemsi çıkıntısıdır. Labia minora oldukça farklı biçim ve boyutlarda olabilir. Genelde, kenarlarının rengi biraz daha koyudur. Labia majora ile labia minora arasında, derinliği oldukça farklılık gösteren bir deri katmanı vardır. İç dudakların iç bölümleri bir çeşit geçiş bölgesidir. Dıştaki deri (keratinli olduğundan kuru yüzeylidir) yerini yavaş yavaş mukozaya bırakır: Burası daha kaygan, daha nemli, daha ince, bu yüzden de daha duyarlıdır. Ağza benzetilebilir: Dıştan içeriye doğru yönelerek, deriyi, dudakların kırmızı dokusunu ve yanağın nemli iç yüzeyini elinizle hissedebilirsiniz. Tıpta labia minora'nın iç kenarına 'introitus' denir; eski metinlerde bazen 'antre' veya 'ön avlu' deyimlerine de rastlayabiliriz.

Labia minora ön tarafta klitorisin ön derisiyle birleşir. Sünnet derisiyle onun arasındaki fark şudur: Sünnet derisi penisin başını tamamen kaplar, oysa klitorisin başı, alt tarafında, deriyle kaplı değildir. Ancak bu bölge, labia arasından aşağıya doğru kavis çizerek vajinanın girişine doğru uzanır. Klitorisin ön derisi esasen, her zaman, gizlenmiştir (oysa bu resimde, introitus açık tu-

21) B. Hillen, "Anatomie", Heineman vd., 1999.

2) Açılmış şekliyle resmedilmiş olarak kadının dış cinsel organları

tulmaktadır). Zira kadınlarda da görülen beyazımsı akıntı klitorisin başı ile ön derisi arasında oluşur, yetişkin kadınların yıkanırken klitorisi ön derisinden ayırmaları gerekir. Çoğu kadında, klitorisin her iki tarafının altındaki mukozada ince bir kıvrım görülür, bu kıvrım geriye, labia minora'ya uzanır (ayrıca, erkeklerde sünnet derisi ile penisin başının alt kısmını birleştiren kıvrıma benzer). Farklı bölümlerin birbiriyle ilişkisi de o kadar değişkendir ki, labia hareket ettiği zaman bazı kadınlarda klitoris de hareket eder, bazılarındaysa etmez.

Labia minora iki tarafa doğru açıldığında klitorisin altında küçük üçgen biçiminde bir bölge ortaya çıkar, burada dış idrar yo-

lu deliği görülebilir. Bu deliğin yanında bazen iki küçük delik görülebilir, bunlar da iki bezin salgısını akıtan kanallara aittir ve onları ilk kez tanımlayan doktorun adını taşırlar: Skene bezleri. Daha geride (çizelgemizin altında), hatları düzensiz bir bölgeyle çevrilmiş vajina girişi vardır: kızlık zarının kalıntıları, daha çok bekâret zarı olarak adlandırılır. Bu isim artık kullanılmamalıdır, çünkü bâkirelerin bâkire olmayanlardan kolaca ayırt edilebileceğini ima eder. Oysa bu doğru değildir. Birçok aşırı cinsiyetçi gelenek, en basit varsayımlara dayanarak korunmuştur; onları bu kitabın bir başka bölümünde ele alacağız.

İntroitus'un görünüşü oldukça değişkendir (dolayısıyla, kızlık zarının da). Yaş, hormonal gelişim, cinsel aktivite ve doğumlar –bunların hepsi iz bırakır. Örneğin, bu çizimden kadının çocuk doğurmuş olduğu çıkarılabilir. Kızlık zarının yuvarlağı çocuk doğuran kadınlarda görüldüğü gibi her iki tarafta da, arkadadır ve fena halde yıpranmıştır.

İç organlar Şekil 3'te gösterilmiştir. Vajina, kızlık zarının arkasında yer alır. İlk bölümü kalça kuşağının güçlü kas katmanları tarafından çevrelenir, bunlar bir kadının vajinasını epeyce güçlü bir şekilde sıkmasını sağlar. Birkaç santimetre daha derinde vajina diğer kalça kuşağı organlarıyla çevrilmiştir; bu organlar, karın boşluğunda oldukça belirgin yerleri olmasına rağmen, bu ortamı özgürce kullanırlar. Böylece hareketsizken sadece içe göçmüş bir oyuktan ibaret olan vajina, cinsel birleşme sırasında (içine hava dolduğu zaman) çabucak genişleyebilir, dölyatağı (uterus) hafifçe yukarı, öne veya arkaya, sağa veya sola hareket edebilir.

Vajinanın çeperi çok sayıda kıvrımları veya çıkıntıları olan mukozadan oluşur. Derininde, vajinanın ön çeperine açılır ama bu açılım genellikle tam tepede yer almaz. Dölyatağı yassılaştırılmış armut biçiminde içi boş bir kastır. Dölyatağı çeperindeki kas lifleri, kasıldıkları zaman (adet görülürken ve doğumda) dölyatağının içindekileri dışarı atacak şekilde yerleştirilmişlerdir. Dölyatağının iç çeperi çok özel niteliklere sahip mukozayla kaplıdır. Dölyatağının en önemli işlevi 'uterus' terimiyle ifade edilir (dünyadaki ilk yaratıkların çıktıkları oyukların Latince adından türe-

3)Kadın kalça kuşağı ve içindekiler.

tilmiştir): döllenmiş bir yumurta bu mukozada yuvalanıp, çocuk tek başına annesinin dışında yaşacak duruma gelene kadar gelişebilir. Adet kanaması, bu mukozanın kandaki hormon düzeyindeki değişikliklere verdiği bir tepkidir. Bu hormonlar, beynin biyolojik saati, beynin tabanındaki bir bez olan hipofiz bezinin, dönemsel değişikliklerini kontrol ettiği yumurtalıklarda üretilirler.

Dölyatağının dış duvarı, bağırsak boşluğundaki bütün organlar gibi, karınzarından alınan serumlu dokuyla kaplıdır. Karınzarı kaypak ve nemli olduğundan bütün bağırsak organlarının birbiriyle ilintili olarak hareket etmesine imkân sağlar. Bu sadece cinsel ilişki ve üreme için değil, aynı zamanda sindirim için de gereklidir. Bir ameliyat veya apandisit yüzünden bir yapışma olursa, sonuç sancı ve işlevsel bozukluk olur.

Dölyatağı boruları biri sağdan diğeri soldan, dölyatağının üstüne açılırlar. Trompete benzer biçimdedirler, Latince isimleri de buradan kaynaklanır (*tuba*). Bu girişlerin her iki tarafında, bir sapla gevşek bir şekilde karın duvarına tutturulmuş küçük bir organ olan

birer yumurtalık bulunur. Bir kadının üreme çağı boyunca (doğum kontrol hapı almadığı takdirde) burada her ay bir yumurta olgunlaştırılır. Yumurtlama anında yumurta serbest bırakılır, döllenmiş olsa da olmasa da dölyatağı borusuna kabul edilir. Yumurtalıklar ayrıca kadın cinsel hormonlarının üretiminde rol oynarlar.

EMBRİYOLOJİ

Bu noktada embriyoloji alanına sapmak gerekiyor. Embriyoloji, embriyoların dölyatağındaki gelişimini inceler ve organlarının oluşumunun nasıl düzenlenip kontrol edildiğini araştırır. Üreme organları söz konusu olunca, olay özellikle ilginç bir hal almaktadır, çünkü erkek ve kadın cinsel organlarının kökeni müşterektir. Yetişkinlerin organları ne kadar farklı olsa da, aralarında tahmin edilmedik benzerlikler vardır. Doktorlar, bu gerçekten faydalanmasını bilirler: Bir cinste bazı ayrıntılar konusunda bilgileri yoksa, bazen öteki cins hakkmdaki bildiklerine başvururlar. Seksologlar kadınlardan çok erkekler hakkında bilgi sahibidirler –örneğin, bazı hastalıkların ya da ilaçların ereksiyonu olumsuz yönde etkilediğini bilirler. Bazı istisnalar dışında, erkek cinselliğiyle ilgili bulgular kadın cinsel organlarının belirli öğelere nasıl tepki vereceğini öngörmekte yararlı olabilir.

Gelişen embriyoda altıncı haftaya kadar cinsel farklılıklar görülmez ama, bundan sonra iki cins ayrılmaya başlar. O noktaya kadar, cinsel organlar gelişmiş kadın organlarını andırır: Bir genital delik ile üstündeki şişkinlik, sonuçta aşağı yukarı klitorisin yer alacağı yerde görülür. Hormonal uyarı olmasa her embriyo, kadın cinsel organları olan bir beden halini alırdı; oysa testosteron (erkek cinsel hormonu) devreye girince erkek cinsel organları gelişmeye başlar. Yani, Havva Adem'in kaburga kemiğinden oluşmadı; bütün Adem'ler başlangıçta birer Havva'ydılar. Birçok kadın teologun gözünde bu önemli bir dinsel gerçektir. Bazı hastalıklarda, dişi embriyolar da testosteron türü hormonlar üretirler, sonra da normalde erkeklerde görülen bir şekilde gelişirler.

Testosteron doğru zamanda işlevini yerine getirdiğinde, şişkinlik hızla uzun bir organ halini alır ve deliği çevreleyen dokular uzayan organın ucunda bir boru oluşturur. Bu, süngerimsi bir dokuyla çevrelenmiş erkeklik organının başında son bulan idrar yoludur. Ucundaki deliğin hafif şiş kenarları daha belirginleşir, birleşerek torba derisini meydana getirir. Ortasında da her zaman bir ek yeri görülebilir. Her iki cinsin de, cinsel hormon bezleri karın boşluğunda, böbreklerin yanında oluşur, ama erkek ceninde erbezleri karında ilerleyerek erbezi torbasına göçer. Bu göçe yardım eden kanal oldukça belirgin olmaya devam eder, bu yüzden fıtık kızlardan çok erkeklerde görülür.

Erkek çocukların erbezlerinin epeyce aşağı inmesi gerektiği genelde bilinir ve birçok kimse inmeyen erbezleri için tedavi olması gereken bir akrabaları olduğunu duymuştur. Daha az bilinen bir gerçekse, embriyo sürecinde yumurtalıkların da aşağı inmesi gerektiği ve kadınların da aşağı inmeyen üreme organlarıyla ilgili sorunları olduğudur.[22] Böyle bir durumda, yumurtalık dölyatağından fazla uzaktadır, dölyatağı boruları çoğu zaman tam olarak gelişmemiştir veya gerektiği kadar belirgin değildir. İki yumurtalık da aşağı inmezse kısırlık oluşur.

Kısaca söylemek gerekirse, aşağıda belirtilen organların müşterek kökenleri olduğu düşünülmektedir:

yumurtalık	erbezi
labia major	erbezi torbası
klitoris	penisin başı
labia minora	penisin altı, idrar yolu ve çevresindeki kas katmanlarıyla birlikte

Burada bir açıklama yapmak gerekiyor: Bu analoji son on yıldır, Amerikalı psikolog Lowndes Sevely'nin başını çektiği hararetli bir tartışmaya yol açmıştır.[23] Sevely böyle aşırı basite indirgenmiş benzetmelere, özellikle de klitorisin 'küçük bir erkeklik organı' olduğu varsayımına karşı çıkmaktadır. O, klitorisin onu

22) Van Voorhis vd., 2000.
23) J. Lowndes Sevely, 1987.

kalça kuşağına bağlayan iki 'kökü'yle birlikte, penisin en üstteki sertleşebilen iki doku sütununa benzetilebileceği kanısındadır. Başka türlü söylemek gerekirse, klitorisin ucu, başı çıkarılınca geride kalan penisle karşılaştırılabilir. Bu yüzden Sevely, soruyu şöyle sorar: Erkeğin klitorisi nerededir? Sevely, erkek klitorisinin, penisin başının hemen altında, sünnet derisinin kıvrımının bulunduğu yerde olduğuna karar vermiştir. Erkekler bu bölgenin özellikle erotik duyarlılığı olduğunu bilirler. Lowndes Sevely'in önerisi, hem erkeklerde hem de kadınlarda bu bölgeye 'Lowndes'in tacı' adı verilmesi yönündedir. Bir dipnotta da, böylece bir anatomi terimine, bir bilim kadınının adının verilmesi sonucu bir ilkin gerçekleştirileceğini belirtmiş olmaktadır. Bu gerçekten doğrudur; cinsel organlarda Bartholin bezi ve Skene bezi vardır; dölyatağı borularına Fallopian tüpleri, gelişmiş foliküle de Graafian folikülü denir. Lowndes Sevely bu konuda heveslenmekte çok haklıdır, ama şimdilik bu arzusu gerçekleşmişe benzemez. 'Lowndes tacı' teriminden, bu kitabın dışında, hiçbir yerde söz edilmemektedir.

Klitorisin meşe palamuduna benzer bir başı olmadığına göre kadınlarda buna karşılık olacak bölge nerededir? Klitorisin başı ile süngerimsi doku, kltorisin altındaki küçük bölgenin, kadınlarda idrar yolunun son bulduğu küçük üçgen bölge ile iki küçük salgı bezinin gelişmesinin bir sonucudur. Lowndes Sevely, bu bölgeye kadın cinsel organının başı adını verir ve bu bölgenin de büyük cinsel duyarlılığı olduğunu iddia eder.

BENEKLİ ÇAKAL

Doğa embriyolojik gelişimi şaşırtıcı bir şekilde tanımlayan bir hayvan türü yaratmış: benekli çakal (gülen çakal diye de bilinir). Bu türün dişileri doğumdan önce aşırı derecede büyük miktarlarda androjen hormonlarına maruz kalırlar, öyle ki, hepsi erkeklerinkinden neredeyse ayırt edilemeyecek dış cinsel organlarla dünyaya gelirler. Yani, dişi bir benekli çakalın, ucunda idrar yolunun sona erdiği, tam olarak gelişmiş bir başı olan, erkeğininki

4) Benekli çakal –gebelik sırasında üreme organlarının görünümü.

kadar büyük bir erkeklik organı vardır. Labia majora birleşerek, içinde erbezi olmayan torba derisine benzer bir organ oluşturmuştur. (Zooloji kitapları genelde dişi benekli çakallarda klitoris olduğundan söz ederler ama, Lowndes Sevely'nin gözlemleri ışığında ona penis demek daha doğru olacaktır. Üst tarafında sertleşebilen iki kısım ve ucunda tam olarak gelişmiş süngerimsi doku ile başın ucuna kadar uzanan idrar yolu olan organ, klitorise pek benzemez. Bu nedenle, ona bu adı vermeyeceğiz.)

Dişi çakalın penisi sertleşir ve bunun da toplumsal bir işlevi vardır.[24] Hem erkek hem de dişi çakallar karşılaştıkları zaman sertleşen cinsel organlarını birbirlerine gösterip diğerininkini koklarlar, sertleşme bu törenselliğin onsuz olmaz bir parçasıdır. Bu davranışın saldırganlığı engellediği düşünülür, çünkü bu leş

24) Sparks, 1977.

yiyicilerin güçlü çeneleri vardır ve karşılaştıklarında böyle oyalayıcı bir davranış olmasa birbirlerini kolaylıkla öldürebilirler. Çiftleşmedeyse, dişinin penisi yumuşaktır ve bu organı aşağıya çeken kaslar olağanüstü geliştiğinden idrar yolu çiftleşmeye oldukça uygun durumdadır. Bu oldukça etkili olmalıdır, çünkü gebe kalamayana pek rastlanmaz. Buna rağmen, ilk doğumun büyük zorluklarla gerçekleştiği doğrudur, çünkü bu sırada idrar yolundan beklenen işlev aşırı zordur.[25] Yukarıdaki resimden de anlaşılacağı üzere, dişi çakalın doğum kanalı erkekleşmemiş hayvanlarınkinden sadece iki kat daha uzun olmakla kalmaz, bir de ceninin çıkarken alması gereken keskin bir viraj söz konusudur.[26] Plasentade üretilen relaksin adlı özel bir hormon birleştirici dokuyu esnekleştirir. Benekli çakalların doğumunda bol miktarda relaksin hormonu bulunur.[27] (Relaksinin insanlarda da etkili olması mümkündür. Kalça kuşağında bulunan normalde sert eklemler doğum sırasında esnekleşirler, bunlardan en iyi bilineni iki çatı kemiğini birleştiren kıkırdaklı sabit eklemdir. Kadınlar, doğumdan sonra kalıcı dayanıksızlık meydana gelebilen bu bölgede, doğum sonrası sancısından giderek daha çok şikayet ettiklerinden, son yıllarda bu sabit eklem dikkatleri üstüne çekmiştir.)

Benekli çakal doğum yaptığı zaman, relaksin idrar yolunun yavrunun geçmesini sağlayacak kadar genişlemesini sağlamaktadır, ama yine de çoğu zaman büyük yırtıklar meydana gelir. Dişi benekli çakalın oldukça sakin kalabildiğine bakılırsa, bu dehşetli olayın olağanüstü sancıya yol açmaması şaşılacak bir şeydir. Relaksinin merkezi sinir sisteminde analjezik bir etki yarattığı düşünülmektedir. Tarafsız olmak gerekirse, ilk doğum aslında oldukça imkânsız bir iştir ve bu sonuçtan da bellidir. İlk yavruların neredeyse yarısı ölü doğar veya doğumdan kısa bir süre sonra ölürler. Yavrular ancak ikinci doğumda hayatta kalma şansına sahip olurlar.

Acı verici bir başka gerçek, bu türde görülen yüksek testosteron düzeyinden ötürü yavruların doğumda diğer memelilere na-

25) Frank ve Glickman, 1994.
26) Sarah Blafer Hrdy, 1999.
27) Steinetz vd., 1997.

zaran daha ağır olmalarıdır. Zavallı anne. Yavrular, köpek dişleri dahil, bütün dişleri tamam olarak doğarlar ve ilk andan itibaren erkeksi davranışlar sergilerler. Ortalama iki yavru doğar ve ikinci yavru doğar doğmaz birincisinin saldırılarıyla karşılaşır.[28] İkinci doğan yavruların büyük bölümü ilk yavru tarafından öldürülür veya daha güçlü olan annenin memelerini öylesine tekeline alır ki, daha zayıf olan açlıktan ölür. Anne genelde, doğurmak için boş bir karıncayiyen yuvasını 'doğum odası' olarak kullandığı ve tüneller çok dar olduğu için kendisi içeri giremez. Yavrular süt emmek için güvenli yuvadan çıkıp annelerini izlemek zorunda olduklarından, daha güçlü olanın çıkışı kapatarak zayıf olanı anneden uzak tutması mümkün olur.

Yine de, bazı ikizlerin hayatta kalıp erginliğe ulaşması şaşırtıcıdır, ama bunlar çoğunlukla farklı cinstendir. İstatistiklere göre, dişi-dişi, dişi-erkek ve erkek-erkek orantısı 1:2:1 olmalıdır. Yumurta ikizlerini de ilave edecek olursak, aynı cinsten ikizlerin oranı daha da fazla olacaktır. Sonuç kaçınılmazdır: İki kız kardeş veya iki erkek kardeş olursa, o zaman ikisinden biri büyük ihtimalle öldürülecektir. Bir erkek bir kız kardeş olursa, ikisinin de hayatta kalma şansı daha fazla olacaktır. Yine de, hiçbiri birçok yara izi almaktan kurtulamaz.

Hayvan türleri arasında benekli çakal, bu kadar fazla erkeksileşen tek türdür. (Hayvanlar çevre kirliliğinden kaynaklanan hormonlardan da etkilenebilirler. Biyologlar 1998 yılında, Spitsbergen yakınlarındaki dişi kutup ayılarının birden küçük erkeklik organları geliştirdiklerini fark ettiler. Bunun dış etkenlere bağlı olduğu düşünüldü. Rus fabrikalarının atıklarında bulunan ve büyük nehirlerle Spitsbergen'e taşınan çok miktarda PCB - polychloriated bypheny- vardır.) Çakalın, neden normal biyolojik kalıpların bu kadar dışına çıktığı sorusu tatmin edici bir şekilde cevaplanmamıştır. Bazı yırtıcı hayvan türlerinde de erkek veya kız kardeşlerin öldürüldüğü görülür ama, bu türler yeterli besin bulamayanlardır ve nüfusun azaltılması bir gerekliliktir. Benekli çakallardaysa böyle bir durum yoktur. 'Güçlünün hayat-

28) Frank vd., 1991.

ta kalması' evrimin kabul edilen bir ilkesi olmakla birlikte, bu ilke bu türde neden bu kadar aşırılıkla uygulanmaktadır? Dişi çakal eşini, elmadan daha çok yasaklanmış bir meyveyle baştan çıkarmış olmasın sakın?[29]

ANATOMİNİN ZAYIF NOKTALARI

Karın, bedenin çok tuhaf bir bölümüdür. Karın, birçok kolay incinebilir organın görevini güven içinde yaptığı kapalı bir bölgedir, ama kas gücü bedenin bu bölümünden kaynaklandığından, aynı zamanda hareket mekanizmamızın da bir parçasıdır. Karmzarı, gerekli sağlamlığı sağlar. İçindeki basınç büyük farklılıklar gösteren, kaslardan oluşmuş bir futbol topu gibidir (alttaki kemikli kalça kuşağı onu böler). Bir halterciyi izlersek, karın kaslarını neden deri bir kemerle desteklediğini anlarız. Ama karın basıncındaki ani değişimlere eşlik eden daha önemsiz bedensel hareketler de vardır. Bunlar öksürme, hapşırma ve bağırsakların boşalmasıdır. Bu hareketlerin kadınlardan ziyade erkekler için tehlikeli olmasının sebebi, hormon bezlerinin karından aşağı inmesi yüzünden kasıkta fıtık oluşma ihtimalinin erkeklerde daha yüksek olmasıdır.

Kadınlarda da karın boşluğu, vajina, dölyatağı ve dölyatağı borularıyla dış dünyaya açık olduğu için, cinsel organlar zayıf bir bölge oluşturur. Karında iltihaplanmalar erkeklerden ziyade kadınlarda görülür. Adet görülürken, dölyatağındaki krampların dölyatağımn boynunu hedeflediği doğrudur, ama çoğu kadında biraz kan ve atılan doku, dölyatağı borusuyla karın boşluğuna da girer.[30] Buna geriye doğru adet görme denir. Genelde karın boşluğundaki beyaz kan hücreleri az miktarda kanla baş edebilirken, bazı kadınlarda küçük doku birikimleri karm zarında koloniler meydana getirir. Buna tıpta endometriosis adı verilir. Beyaz kan hücrelerinin başa çıkabileceğinden daha çok giderilmesi gereken

29) Tekvin 3:16: "Kadına dedi: Zahmetini ve gebeliğini ziyadesiyle çoğaltacağım; ağrı ile evlat doğuracaksın; ve arzun kocana olacak, o da sana hakim olacak."
30) Witz, 2000.

madde olduğu zaman meydana gelir, bu yüzden de kolonilerde küçük damarların oluşması gerekli olur. Bunun sonucunda, kırmızı noktalarla dolu bir karın oluşur ve adet döneminin ritmini izleyen şiddetli karın ağrıları meydana gelir. Endometriosis, ayrıca üreme konusunda sorunlar çıkması ihtimalini artırır.

Karın boşluğunda hava olması da istenmeyen olaylardan birisidir. Karın rahatsızlıkları olan hastalarda, havanın görülebilmesi için röntgen ayakta dururken ve kontrastsız çekilir; bu yolla, hava kolaylıkla görüntülenebilir. Gazlar karında yükselerek, diyaframın altında, karaciğerin üstünde ince bir hilal şeklinde görülür. Bu bölgede hava olması, genelde omuza vuran ağrıya neden olur. Bir kadına laparaskopi (optik bir aletle karın boşluğunun incelenmesi) yapıldığı zaman, karını gererek daha iyi görüntü sağlaması için karın boşluğuna hava verilir. Aleti çıkarmadan önce yapılacak son işlem gazın çıkmasına izin vermektir. Bu her zaman tam anlamıyla başarılı olmaz; laparaskopi veya kısırlaştırmadan sonra pek çok kadın birkaç gün omuz ağrısından şikayet eder.

Karın boşluğundaki hava (normal olarak gazların bulunduğu) bağırsaklardaki gazdan kolaylıkla ayırt edilir ve genellikle endişeye yol açar. Gaz çoğu zaman bağırsaklarda oluştuğu için bu durum, bir delik olduğunu gösterir. Buna ilaveten, hiç istenmeyen konuklar olan gaz üreten bakteriler de vardır. Ama ağızla yapılan cinsel uyarı da hava oluşturur ve bu, cerrahlar için son derece şaşırtıcı durumlar yaratabilir.[31] Anlaşılan bazı erkekler, çok heyecanlandıkları anlarda partnerlerinin vajinalarına o kadar şiddetle hava üflüyorlardır ki, çeşitli koruma hatları zorlanmaya başlamıştır. Bildiğim kadarıyla, çok ender rastlanan bu cinsel eğilimi ilk kez dikkatli cerrahlardan öğrendim.

ANATOMİ VE YAŞ

Kadın üreme organlarını incelerken, ilerleyen yaşla meydana gelen değişiklikleri göz ardı etmek doğru olmaz. Bir çocuk doğduğunda, annenin dölyatağındaki hormonlarının güçlü bir etkisi

31) De Jong vd., 1999.

olduğu bazen görülebilir. Bazı çocuklar, kız veya erkek olsun, şişkin meme uçlarıyla dünyaya gelirler; hatta onlardan bazen birkaç damla 'cadı sütü' sağılabilir. Bir kızın cinsel organları da beklenmedik şekilde gelişmiş görünebilir. Buna rağmen, annenin hormonlarının etkisi kısa sürelidir; doğumu izleyen on yıl veya daha uzun bir sürede cinsel organlarda bir gelişme olmaz. Bütün bölümler mevcuttur (pübisteki kıllar dışında), üremek için yeterli hormonları olmasa da ilkokul öğrencileri bile bu organlardan cinsel haz sağlayabilirler. Biyolojik saatteki değişikliklerin tetiklemesiyle girilen ergenlik, bütün organları etkiler.

Başlangıçta bütün bedeni kaplayan açık renk, yumuşak tüylere (en azından beyaz ırkta) ilaveten, aniden kol altlarında ve cinsel organların çevresinde farklı tüyler de belirir. Bu tüylerin foliküllerinde özel tip bir yağ bezi bulunmaktadır; ayrıca, cinsel organ ve makat bölgesinde görülen bazı ter bezleri yapısal olarak memedeki bezlere biraz benzerler.[32] Dolayısıyla, pübisteki kılların teri bundan sonra belirgin bir koku kazanır. Pübis tepesi ile labia majoradaki deri altındaki yağ hücreleri geliştikçe bütün bölge daha kavisli ve esnek bir hal alır. Labia minorada deri altı yağ tabakası çok azdır ama cilt geliştiği için o da gelişir. Kenarları biraz renklenir, açık, bazen de oldukça koyu renk olabilir. Klitoris ile ön derideki değişiklikler sınırlı kalsa bile, onlarda da bir gelişme görülebilir. Labia arasındaki bölgede, mukozanın girişindeki salgı bezleri biraz gelişerek bölgeyi her zaman ince, nemli bir tabakayla kaplı tutarlar. Bunun işlevi cinsel olabilir, aynı zamanda bu bölgeyi, ergenlikten itibaren maruz kaldığı vajinanın asitli salgılarından da koruyabilir.

Çünkü vajinanın çeperleri de kapsamlı bir şekilde gelişme göstermektedir. Düz olan çeperler giderek daha çok kırışırlar ve daha çok sıvı üretirler. Boyları da uzar. Vajinanın içindeki sıvılar giderek daha çok asit içermeye başlar. İdeal pH değeri 4.0'dır; bu değer bakteri enfeksiyonlarını önler. Vajinanın çeperleri bu aşırı aside dayanıklıdır ama kızlık zarının çevresi bir dereceye kadar tahriş olabilir. Spermler de aside karşı dayanıksızdır; pH 4.0 de-

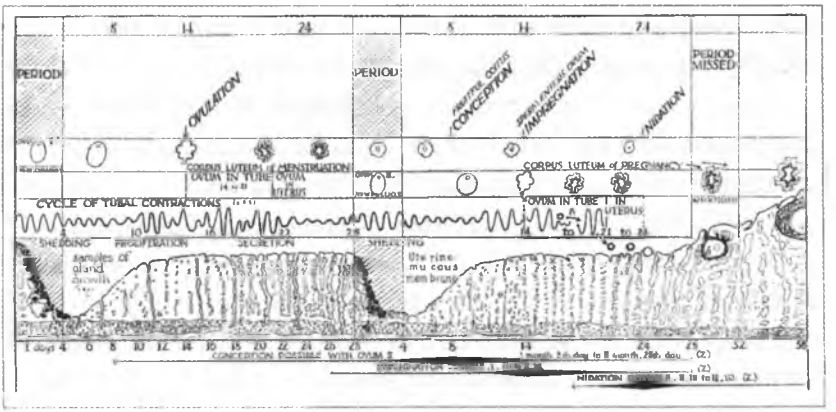
32) Van der Putte, 1991.

rece asitte hemen ölürler. Meni kendi alkalik olmasa ve asidi geçici olarak nötralize edemese üreme asla gerçekleşemezdi. Burada tam bir çıkar çatışmasıyla karşı karşıyayız, çünkü bir kadın vajinanın içine sperm boşaltılmasını izleyen birkaç saatte vajinal enfeksiyonlara son derece açıktır.

Dölyatağı da büyür. Kas katmanı kalınlaşır ama en büyük değişim iç çeperinde gerçekleşir. Organın üreme işlevi daha belirgin bir hal alır: mukozanın kalınlığı her ay fark edilir bir şekilde artar. Döllenmiş bir yumurta buraya erişecek olursa, yuvalanmak üzere burada tutulabilir. Eğer bu olmazsa biyolojik saat yeniden kurulur. Hormon uyarıları durur, tüm tabaka atılır ve fazla hücre malzemesinin tümüyle dışarı atılması için dölyatağının sık sık kasılması sağlanır. Döyatağının boynunda, en üretken dönemi yumurtlama dönemi olan özel bir tür salgı bezi gelişir ve spermlerin içinde en iyi şekilde hareket edebildiği bir salgı oluşturur. Dickinson bu dönemi de çok güzel çizmiştir (bkz. Resim 5).

Yumurtalıklar nihayet en etkin oldukları yıllara girerler. Onların iki işlevi vardır. Hipofiz bezinden hormonlar aracılığıyla dölyatağına işaretler yollar ve her ay döllenmeye hazır bir yumurta hücresi hazırlarlar. Yumurta hücreleri doğum öncesinde bile mevcuttur, çoğu daha sonra ölür, ama üreme çağında her ay bir yumurta hücresi hormon dönemine tepki göstererek büyür ve kendini çevreleyen bir folikül oluşturur. Folikülün çeperi yumurtalıktan dışarı taşmaya başlar; bazı kadınlar çeperin esnemesini yumurtlama sancısı olarak algılarlar. Yumurtlamadan sonra folikülün geri kalanı projesteron hormonu üretir. Yumurta hücresi varlığını sürdüremezse (yani, döllenmez veya yuvalanmazsa) yumurtalık projesteron üretmeyi durdurur ve folikülden geriye sadece küçücük bir yara izi kalır.

Fiziksel gelişmenin başlaması birkaç yıl farklılık gösterebilir. Yirminci yüzyılda ilk adet görmenin giderek daha erken tarihe rastladığını gösteren açık kanıtlar vardı. Çok erken veya çok geç adet görmenin ikisi de -her biri kendine göre- genç kızlar için zor ve rahatsız edici olabilir. Okulda hâlâ karma duşlar kullanılırken pübisinde tüyler olması sekiz yaşında bir kızı nasıl rahatsız ederse, hâlâ

5) Yumurtlama, adet görme ve yumurtanın mukozaya yerleşmesi.

göğüslerinin belirmemiş olması da on altı yaşındaki bir kızı aynı şekilde rahatsız eder. Her şekilde, bu dönem on iki yaşındaki bir kızın hayatında doğal olarak unutulmaz bir deneyimdir; Anne Frank bunu yakınlık duyacağımız bir şekilde tanımlamıştır. Çocuk doğurabileceğini keşfetmek, hiç de küçümsenmeyecek bir duygudur.

Menopozla ilişkilendirilen değişiklikler de evrenseldir. Menopozun yarattığı etkiler, daha çok kadın cinsel hormonlarının üretiminin durmasından kaynaklanır, bu da yukarıda belirtilen ve ergenlik çağında yaşanan birçok gelişmenin ters yönde yaşanması demektir. Bu dönemde, pübisteki tüyler genelde yok olmaz; bu tüylerin sürekli büyümesini bir erkeklik hormonu sağlar (bu hormon, kadınlarda erkeklerden daha az mikarda üretilse de etkilidir). Aslında çoğu kadında bu süreçte istenmeyen (örneğin, dudağın üstünde) tüylenmeler meydana gelir, bu da estrojenin testosteronun etkisini artık gideremediği varsayımıyla açıklanmaktadır. Pübis tepesi ile labia majoranın altındaki yağ hücreleri küçülür, bir yandan da cilt giderek gevşer. Labia minora ve giriş bölümünde fazla bir değişiklik olmaz ama vajinanın mukozası ergenlik öncesindeki durumuna geri döner. Vajina birazcık kısalır ve kıvrımları yok olur. Bir doktor hastasına hayatın bu dönemindeki değişiklikleri görsel bir şekilde açıklamak isterse, vajinanın çeperinin üreme yıllarında kadife gibi olduğunu, daha sonraysa iç çeperinin ipeğe dönüştüğünü söyleyebilir. Durağanken vajina da-

ha az nemlidir; cinsel uyarılmanın doruk noktasına ulaşıldığında yeterli bir ıslaklık hâlâ sağlanabilir ama eski alışkanlıklarla hızlı bir tepki beklenirse mukozanın iyice hassas olduğu görülecektir. Asit düzeyi de daha düşüktür, bu yüzden enfeksiyondan korunma niteliği azalmıştır. Dölyatağı küçülür ve iç çeperinin mukozası büzülüp ergenlik çağı öncesinin düzeyine iner. Son olarak söylesek bile önemli bir değişiklik de, yumurtalıklarda artık yumurta hücresi olmayışı ve hormon üretiminin önemsiz sayılacak bir düzeye düşmesidir. Hipofiz bezi bir süre daha yumurtalıkları daha fazla çalışmaları için uyarmayı sürdürür, sonuçta hipofiz bezinin kontrol hormonu beklenmeyecek düzeylere yükselir.

TEKRAR ANATOMİ: KİŞİSEL DENEYİM

Biyologlardan ve anatomi bilginlerinden konularını mümkün olduğu kadar tarafsızlıkla -yani, duygusallıktan uzak- araştırmalarını bekleriz, ama doktorlar hastalarının bir nesne gibi muamele edilmek istemediklerini de bilirler. Doktorlardan insan bedenini ve onu tehdit eden hastalıkları tanımaları beklenirken, bir doktor aynı zamanda hastasını bilgilendirecek ve kendi sağlığına daha çok özen göstermesini sağlayacak şekilde bilgisini onunla paylaşmayı bilmelidir. Günümüzde tıp uzmanlarının bu iletişim becerileri son derece önemsenmektedir, neyse ki tıp eğitiminin çeşitli dönemlerinde bu konuya artık özen gösteriliyor. Oysa eskiden durum böyle değildi.

Ben tıp eğitimim sırasında (1963'ten 1972'ye kadar) iletişim konusunda iyi hazırlanmamıştım. Tabii tabular konu edildiğinde iletişim özellikle güçleşiyordu ve çoğu genç tıp öğrencisi jinekolojik muayene yaparken büyük rahatsızlık duyuyordu. Hemen hiçbirimiz nasıl bir tavır takınacağımızı bilemiyorduk ve kadın hastanın da hiç rahat olmadığını açıkça görüyorduk. Dahası, bir hastalık bulduğumuzda, çoğu zaman bunu ona anlayacağı şekilde anlatacak sözcükleri çıkaramıyorduk. Zaten kadınların çoğu, üreme organlarının biyolojisi hakkında çok az şey biliyordu. Bu durum o zaman şimdikinden daha da kötüydü ve konu cinselli-

ğe gelince doktorların hastalarını aydınlatmaları çok gerekli oluyordu. Ama bu gerekliliğin üstesinden nasıl gelineceği, öğrencilere öğretilen bir şey değildi.

Kısa bir süre sonra her şey değişti, bu değişimde feminist hareket çok önemli bir rol oynadı. İnsanlar, kadınların son derece rahatsız edici, utandırıcı ve yabancılaştırıcı bulduğu jinekolojik muayenenin duygusal yönleri hakkında daha açık bir dille konuşur oldular. Tıbbın kürtaja duyduğu ilgi de eleştirildi ve kadınların 'kendi bedenlerine sahip çıkması' gerektiği ileri sürüldü. Bastırılmış öfke 'kara kitaplar'ın yayınlanmasına ve başka protestolara yol açtı; bazı jinekoloji bölümlerinde değişim istekleri çok olumlu karşılandı. Okul müdürleri bütün pratisyen hekimlerin sadece başarılı bir şekilde jinekolojik muayene yapmasını öğrenmekle kalmayıp, aynı zamanda bu tür fiziksel durumların duygusal etkilerini de kavramalarını sağladılar. Bir hastanede bir grup gönüllü kadın kişisel deneyimlerini paylaşarak hem deneysel hasta hem de eğitmen olarak görev yaptılar. 'Bilgi' anahtar kavram oldu. Hastaların deneysel nesneler olduğu, kendilerine ne yapılacağının ancak çok sonra, sonuçlara dayanarak söylendiği durumlar günümüze uymuyordu. Onun yerine, iletişim becerileri gerektiren profesyonel bir tavır benimsendi –ilke olarak bu, daha muayene sırasında bile uygulanacaktı. Söz konusu gelişmenin bir simgesi, muayene koltuğunun kenarına yerleştirilen aynaydı. Hasta isterse kendine yapılanları izleyebilirdi. Ne de olsa, çoğu kadın açısından kendi dölyatağının boynuna bakabilmek eşsiz bir deneyim olacaktı.

O zamandan beri tıp öğrencileri anatomi bilgilerini kendi bedenlerinde sınamaya teşvik ediliyorlar. İlk sınıflarda önerilen, isteyenlerin katılacağı bir proje, kendini muayene ederken izlenecek ayrıntılı yazılı talimatı da içeriyor. Seksoloji alanında, kendi bedeninde yapılan keşifler en etkileyici olanlardır. Bu yüzden, kadın cinsel organlarını konu eden bu kitapta, kadın okurlara böyle bir deneyimi nasıl gerçekleştirilecekleri gösterilmelidir. Dolayısıyla, burada 'anatomi' konusunu kendini inceleme talimatı olarak ele alacağız. Sevgili okur, eğer bir kadınsanız ve bu öneriyi benimsiyorsanız, izleyeceğiniz yol aşağıda belirtilmiştir.

Bir aynanın önünde durup da, karnınıza bakarsanız pübisteki tüylerin oluşturduğu şekli göreceksiniz. Kadınların tüyleri genellikle üçgen şeklinde büyür; bazı kadınlarda ince bir pübis tüy şeridi göbeğe doğru uzanır. Hamilelik sırasında bazen bu tüyler koyulaşır. Pübisteki tüyler baklava şeklindeyse, bu, kanda yüksek düzeyde erkeklik hormonu olduğunu gösterebilir. Belki klitorisiniz görünüyordur, belki labia minora labia majoranın ortasından biraz dışarı çıkıyordur. Elinizi pübis tepesinin üstüne koyarsanız esnek yağlı dokunun altında pübis kemiğini hissedebilirsiniz.

Şimdi gidip yatağa uzanın veya bir koltuğa oturup öne eğilin. Bir el aynası yardımıyla hangi bölgelerin tüyle kaplı olduğunu görebilirsiniz, bu kadından kadına çok değişir. Labiayı incelerken labia minoranın kenarlarının çevresinden daha koyu renk olduğunu ve çoğunlukla özel bir şekilde kırıştığını fark edersiniz. Daha arkada makat ortaya çıkar, kadınlarda vajina ile makat arasında tam ortada bir çizgi olduğunu görürsünüz. (Doğumdan sonra bu bölgede yara izleri de olabilir; kesikler ve yırtıklar her zaman arka tarafa doğru görülür.) Belki klitoris şimdiden aynanızda belirdi, ama genelde önce labia minora'yı açmak gerekir.

Labia majora'yı açık tutarsanız, labia minora ile klitorisi daha kolay inceleyebilirsiniz. Labia majora ile labia minora arasında her iki tarafta da küçük bir oluk uzanır ve yağlı bir salgı çıkar. Oluğun dibinde, mukozanın rengi şaşırtıcı koyulukta kırmızı olabilir. Bunun sebebi, kanın renginin çok ince üst katmandan görünmesidir. İki parmağınızı kullanarak labia minora'yı sadece açmakla kalmayıp yukarı da çekerseniz, başıyla ve altındaki nemli deri kıvrımlarıyla klitoris tamamen önünüze serilir. Bu, Josephine Lowndes Sevely'nin 'taç' adını verdiği bölgedir. Aynayı biraz daha aşağıya doğru tutup, labia minora'yı daha geniş bir şekilde açmayı başarırsanız (aslında bunun için üç ele ihtiyaç vardır), o zaman -erkeklerdeki penisin başına benzer- küçük bir üçgen bölge ortaya çıkar. Genellikle idrar deliğinin çıkışının nerede olduğu açık seçik görülür; idrar deliğinin her iki yanındaki Skene bezinin iki iğne başı büyüklüğündeki delikleri, belki de görülemeyecek kadar ufaktır. Labia minora'yı ayırınca arasındaki bölgenin

koyu renk olmadığını, pembe olduğunu anlarsınız. Beyaz kadınlarda fark o kadar da belirgin değildir, ama koyu renk tenli kadınlarda renk farkı çarpıcıdır. Birkaç santimetre geriye bakarsanız vajinanın girişine rastlarsınız. Bâkire kızlarda dairevi bir kızlık zarı görülebilir. Cinsel ilişkiye girmişseniz, bu bölge çoğu zaman girişin çevresindeki gevşek derisiyle biraz dağınık görünür. Çocuk doğurduysanız, o zaman, biraz arkadaki kızlık zarından çoğunlukla bir şey kalmamış olacaktır (kesik ve yırtıkların izleri olabilir). Kızlık zarının kalıntılarının arasında vajinanın girişini fark etmeyebilirsiniz ama ıkınınca giriş ortaya çıkar.

Bu noktaya kadar, size üreme organlarınızın görüntüsü anlatıldı. Araştırma, dokunarak tekrarlanabilir. Parmağınızın ucuyla derinin yapısını ve mukozayı hissedebilirsiniz ve dikkatli bir araştırmayla bu bölgedeki duyarlılığın nasıl farklılaştığını belirlemek mümkündür. Kendinize dokunmak, dikkatinizi parmak ucunuzun ne hissettiğine yoğunlaştırmak, onun dokunduğu bölgelerde ne gibi duygular uyandırdığını anlamanızı sağlar.

Duyarlılıkta farklılıktan söz ederken tahminde bulunmuyor, gerçeklere bakıyoruz. Deride birçok farklı türde dokunma duyusuna sahip hücre vardır ve bunlar dölyolunun çevresinde düzenli bir şekilde yer almaz.[33] Birinci tür, bir tüyün köküne bağlıdır. Kedilerin yollarını bıyıklarındaki duyularla algıladığını belki biliyorsunuzdur. Tüyle kaplı bölgede, daha deriye dokunmadan bile bir şeyler hissedebilirsiniz. Pübis tepesi ile labia majoranın yakınında ve labia minora ile klitorisin üstünde daha seyrek olarak dağıtılmış dokunma duyusuna sahip (Meissner ve Merkel'in adları verilmiş) iki tür hücre daha vardır. Klitoris kendi başına dokunmaya duyarlı değildir ama, onun Pacinian hücrelerinin işlevi baskıyı algılamaktır. Labia minorada oldukça az dokunma duyusuna sahip hücre varsa da her türden biraz bulunur. Kızlık zarına yakın bölgede ilkel duyu organlarının pek çoğu yoğunlaşmıştır: acıyı algılayabilen çıplak sinir uçları. Bu bölgede algılanan tek dokunma duygusu acıdır! İki tip hücre daha vardır (onlara Ruffin ve Dogiel-Krause'ın adları verilmiştir) ve bunlar, belki de bu

33) Krantz, 1970.

bölgenin duyarlılığına özel bir cinsel nitelik kazandırdığına inanılan ısı farklılıklarını algılarlar. Bütün vulva bölgesine eşit şekilde yayılmışlardır. Vajinanın çeperinin daha derinlerinde hemen hemen hiç dokunma duyusu alıcısı yoktur. Bu, dölyolunun içine dokunulduğunda bir kadının hiçbir şey hissetmeyeceği anlamına gelmez. Kadın o dokunuşu dölyatağının çevresindeki kaslar aracılığıyla hisseder, çünkü kasların kendilerine özgü duyusal kavrama yeteneği vardır. Bir kas ne kadar uzun veya kısa olduğunu hissedebilir; bacaklarımızdaki kasların bu yeteneği, duruşumuzu belirleyerek dengemizi sağlar.

Dokunma araştırmanızı pübis tepesi ve labia majorayla sürdürürseniz, o zaman ilk duyular pübisteki tüylerde belirir. Elinizin basıncını ve sürtünüşünü farklılaştırabilirsiniz. Deri altındaki küçük yağ tabakasının esnekliği ve alttaki pübis kemiği hissedilebilir. Sıcak bir gündeyseniz bu bölgenin çok terlediğini fark edeceksiniz ve daha sonra elinizi kokladığınızda belirgin bir koku alacaksınız. Kol altları ile bacak arasında aynı tip ter bezleri bulunmakla birlikte, ikisinin de kendine özgü ayrı bir kokusu olduğunu belirtmek gerekir.

Parmak ucunuzu klitorisin üstüne koyup bu küçük bölgenin duyarlılık derecesini anlayabilirsiniz. Klitorisin ortaya çıkan başına dokunmak için öbür elinizi kullanmak zorunda kalabilirsiniz. Klitorisin ortaya çıkan başına dokunmak güzel bir duygu yaratıyor mu, yoksa yaratmıyor mu, peki ya klitorisin başındaki ön deri? Bunu cinsel olarak uyarıldığınız bir anda da anlamaya çalışmalısınız. Duyarlılık farklılaşıyor mu, klitorisin büyüklüğünde ve duruşunda bir değişiklik oluyor mu? Onun şeklini ön derinin altından hissedebilirsiniz. Bundan sonra, parmak ucunuzu labia minoranın kenarından dolaştırıp ortaya getirin. Parmak ucunuzu idrar yolunun ucuna getirdiğinizde, orada bir şey hissedebiliyor musunuz? Kızlık zarının (kalıntılarının) çevresindeki bölgede ne hissediyorsunuz? Parmağınızı içeri sokmayıp da, biraz daha arkaya doğru götürürseniz labia minoranın birleştiği yere gelirsiniz, çoğu kadında bu bölgede bir girinti oluşmuştur. Bu bölgede mukoza özellikle duyarlıdır ve birçok

vajinal şikayet buradan kaynaklanır. Biraz daha geride, enine bir kas şeridi hissedeceksiniz; bu, vajina ile makat arasındaki kalça kuşağının gerginliğini sağlar. Tıp kitaplarında buna 'fossa navicularis' -gemiyi andıran girinti- denir. Tekrar parmağınızı koklayacak olursanız koku, belki de bir önceki seferden farklı olacaktır. Çünkü bu bölgede ter bezleri yoktur, sadece onu nemli tutan küçük salgı bezleri bulunur.

Şimdi vajinanın içine geldik. Kızlık zarının bölgesini geçince, kalça kuşağını destekleyen birkaç kas tabakasına geleceksiniz. Bundan ürken kadınlardan biriyseniz, araştıran parmağınız belki de kasılmayla karşılaşacaktır, oysa ilk büzgen kas orta derecede sert sayılır. Biraz daha derine inince, parmağınız sağda ve solda, önden arkaya doğru uzanan iki sert kasla karşılaşır. Bu kaslar cinsel birleşmede etkin bir rol alabilirler. Cinsel devrim yıllarında, bu kas katmanının erotik niteliklerini artırmaya yönelik eğitim programlarına çok önem verilirdi.

Araştıran parmağınız daha derine inerken biraz daha geriye yönlendirilirse kalça kuşağının en güçlü kası olan ve makadı kaldıran kasla karşılaşacaktır. Çok zorlandığınız zaman, örneğin büyük abdest yapmak için duyduğunuz güçlü isteğe karşı koymaya çalıştığınızda, vajinanın arkadan önce doğru sıkıştığını hissedersiniz. Parmağınızı mümkün olduğunca uzağa ittiğinizde bütün kasları aşar ve o zaman karnınızın içinin harikulade yumuşak ve esnek olduğunu hissedersiniz. Parmak ucunuz kolaylıkla beş santim sola veya sağa, öne veya arkaya hareket edebilecektir. Rutgers Foundation'ın, Groningen'deki bir terapi grubunda, daha önce onu yaşamamış olan bir kadın bu duyguyu 'bir balo salonuna girerken' hissedilenlere benzetmişti.

Şimdi, büzgen kaslarınızın hepsini tam olarak kontrol altına aldığınızı varsayarak kolaylıkla keşfedilebilen diğer anatomik ayrıntılara geçiyoruz. Önce vajinanın çeperine dokunun: Üreme çağındaysanız yüzeyi elinize kadifemsi ve kırış kırış gelecektir. Menopozdan sonra bu tabaka daha incelip kayganlaşacaktır. Normal olarak parmağınız ön çepere değiyor olacaktır ama, parmağınızı döndürürseniz çeperin her yerde aynı yapıda olduğunu görürsü-

nüz. Parmağınızı öne biraz daha bastırırsanız pübis kemiğinize iç taraftan dokunursunuz. Şimdi baş parmağınızla işaret parmağınız arasında pübis kemiğinizin, oldukça farklılık gösterebilen kalınlığını hissedebilirsiniz. Tam ortasından sosise benzer etli bir yapı geçer; bu, idrar yoludur. Bu bölgeye fazlaca bastırmak hoş olmayan bir duygu yaratabilir. Çinsel birleşme sırasında bu bölgedeki sürtünme bazı kadınların hoşuna gitmez, bazıları da daha sonra idrar yolu tahrişatına benzeyen bir rahatsızlık hissederler. İdrar yolunu mümkün olduğu kadar izleyip parmağınızı da bükerseniz, idrar kesesine dokunursunuz. Doluysa onu hemen oracıkta boşaltmak istersiniz. Parmağınızı biraz geriye çekip, pübis kemiğinin arkasındaki bölgeye bastırmayı sürdürün. G-noktası denen yerin işte burada olduğu söyleniyor.

Dölyatağı boynunun dölyolunun içine çıkıntı yapan bölümünün, dölyolunun derininde bulunacağını her kadm bilir, ama dölyatağının boyunu ilk kez bulmaya çalışan biri biraz zorlanır. Kadınlara, rahim içi araç takıldıktan sonra, birkaç ay boyunca dölyatağının boynundan dışarı sarkan ipin yerinde olup olmadığını her adet gördükten sonra kontrol etmeleri söylenir. Daha fazla bilgi vermeden bunu yapmak zor olur, çünkü dölyatağının boynu çoğu kadının sandığından daha arkadadır. Kas katmanını geçtikten sonra vajina genelde bir çeşit S dönüşü yaparak geriye doğru uzanır, bu nedenle, dölyatağının boynu dölyolunun girişinden çok makatın düzeyinde yer alır. Dölyatağma dokunduğunuzu kesin olarak bilebilir misiniz? Dölyatağımn boynunun yüzeyi, dölyolunun yüzeyinden kesinlikle farklıdır; kıvrımlı değil kaypaktır, yumuşak değil serttir. Daha iyi açıklamak gerekirse: Bir kadın dölyolunun derininde burnunun ucunu andıran bir şeyle karşılaşırsa, dölyatağımn boynuna gelmiş demektir. Parmağın dölyatağına değmesinin de içsel bir haz duygusu yaratacağını sananlar hayal kırıklığına uğrayacaklardır. Dölyatağının boynu dokunmaya karşı hemen hemen hiç duyarlı değildir. Ama dölyatağının hareketi fark edilebilir. Dölyatağının boynuna hafifçe bastırarak onun iki yana sallanmasını sağlamak mümkündür (özellikle de, dölyatağımn boynuna hâkim olabil-

mek için iki parmak kullanılırsa), böylece bu organın karın boşluğunda oldukça serbestçe hareket edebildiğini anlamış olacaksınız. Onu tutmayı başarırsanız, kolaylıkla birkaç santimetre sağa veya sola hareket ettirebilirsiniz.

Çoğu kadın, dönük rahimden söz edildiğini duymuş ve bundan rahmin tek bir duruş şekli olmadığını çıkarmıştır. Eskiden bir duruşun doğru, diğerinin yanlış olduğu düşünülüyordu, ama bu artık geçerli bir düşünce değildir. Hafifçe öne doğru eğik, Avrupa'da en sık görülen duruştur; oysa Asya'da geriye dönük duruşa daha sık rastlanır. Eski tıp kitapları, sözümona dönük rahmin yol açtığı hastalık belirtilerini upuzun bir liste olarak verirlerdi, ama bütün bu belirtilerden sadece birkaç küçük rahatsızlık günümüze değin gelebildi. Bir doktor, yaptığı dahili muayenede rahmin dönük olduğunu fark ederse, ilke olarak rahmi hareket ettirerek en sık rastlanan duruşa getirebilir. Bu çoğu zaman başarılı olur, ama başarının kısa ömürlü olması ihtimali büyüktür. Ancak, daha önce de belirttiğimiz gibi, bu tedavi hiçbir amaca hizmet etmediğinden artık uygulanmamaktadır.

Şimdi tekrar araştırmamıza dönelim. Dölyatağının boynunun hareketi -peritona ait sinirler aracılığıyla- hissedilebilir. Bu nedenle çok aşağılarda hissedilen bir duygudur, âdeta bağırsaklarla ilgiliymiş gibidir. Bazı kadınlar bundan hiç hoşlanmazken, bazıları da erotik uyarılma sırasından bundan zevk alırlar. Yumurtalıklar karnın derinliklerinde, genelde arkada yer alırlar ve siz onlara erişemezsiniz. Doktorun yaptığı dahili muayenede bazen onlara erişilebilir ve kadın bunu iç bulandıran hafif bir ağrı olarak hisseder. Belki bu duygu, taşakları hafifçe sıkıldığı zaman bir erkeğin hissettiği duyguya benzetilebilir.

Şimdi geriye, dölyolunun arka çeperi kaldı. Ona erişmek için parmağınızı yeterince bükmek zordur. Bu bölgeye de dokunmak istiyorsanız bunun için baş parmağınız en uygunudur. Dölyolunun çeperinden rektumu -kalın bağırsağın karın içinde kalan son kısmını- çevreleyen bölgeyi hissedebilirsiniz. İçinde dışkı olabilir, bu durumda dışkının ne kadar belirgin bir şekilde hissedildiğine şaşacaksınız. İdrar kesesi, dölyolu ve rektum kesintisiz bir-

birlerini izlerler. Dokunmayı sürdürürseniz kuyruksokumu kemiğinizi baş ve işaret parmaklarınızı arasında tutabilirsiniz. Parmağınızı tekrar koklarsanız, belki de vajina salgısının dölyolunun ağzmdakinden farklı olduğunu göreceksiniz.

Makadın cinsel organ bölgesine ait olduğunu düşünenler için bir başka araştırma, rekto-vajinal dokunma önerilebilir. Doktorlar mümkün olduğunca derine, özellikle de dölyatağınm boynunun arkasındaki bölgeye erişmek için bu yöntemi kullanırlar. Bu karın boşluğunun en alttaki bölümü olduğundan enfeksiyon görüldüğünde burası bir tür toplama kabı oluşturur. Rekto-vajinal muayene sırasında acı duyulması, karında bir şeylerin ters gittiğini gösteren önemli bir işarettir. İşaret parmağınız dölyolunda, orta parmağınız makattayken, enine kas katmanını parmaklarınızın arasında hissedebilirsiniz, ama bu arada dölyolu ile bağırsak çeperlerinin çift kat mukozasının ne kadar ince olduğuna şaşıracaksınız. Endometriosis (bkz. s. 29) (anormal yerlerde dölyatağı mukozasının bulunması) çoğunlukla bu bölgede görülür.

Bedeninizi bu kadar araştırmanız yeterlidir. Kitabın bu bölümünün, kasık bölgesine fazlasıyla odaklandığını düşünebilirsiniz; erotik haz cinsel bölgeye ait duyulardan çok öte bir duygudur. Yine de, duyuların farklılığı konusunu ayrıntıyla ele almanın size bazı yararlı fikirler vermiş olduğunu umuyorum. Bazı insanlar cinselliğin hayatın, üstünde en az düşünülecek yönü olduğunu ve pek düşünmeden kendilerini tamamen güvendiği bir eşe bırakmanın en iyisi olduğuna inanıyorlar. Oysa kendi cinselliğini geliştirme, tanıma ve olgunlaştırma şansının göz ardı edilmemesi gerekir ve bunun için de bilgi gereklidir.

Seksologlar, cinsel gelişmeleri kendiliğinden oluşmamış çok sayıda insanla tanışırlar. Bu tür insanlara yardım etmek için çoğu zaman egzersizler önermek gerektiği düşünülür ve çoğu kişi tedavi edilirken öğrenmeye çok heveslidir. Bu yöntemle, bedenin sağlayabildiği çeşitli duyuları daha yakından tanır, ayrıca bu duyuların farkına varırlar. Bir örnek vermek gerekirse: Kızlık zarı bölgesinden kaynaklanan bütün duyuların sadece acı duygusu olması akıl karıştırıcıdır. Bu yüzden, cinsel olarak içine nüfuz edil-

mesinden korkan bir kadının bu korkuları sürekli olarak güçlendirilmektedir. Endişelerini aşmaya çalışan kadın, acıya dayanamadığını görür. Oysa çok sayıda kadın bu aşırı hassas duygunun sorun olmadan kolaylıkla aşılabileceğini öğrenmiştir, örneğin çok sıcak bir yaz günü tampon kullanmak istediklerinde. Aslında başlarda hissedilen çekingenlik -eğer beklentiniz buysa- hazza dönüşebilir. Bedenin algıları bilinç tarafından 'üzerinde dikkatle durularak' deneyime çevrilir. En iyi durumda, bedensel erotik bir haz deneyimi duyguların başka bir katmanını -hisleri- etkiler. Sevişmek sizi uyarabilir, size âşık olduğunuz duygusunu verebilir, sizde duygusallık ve aşkmlık duygusu yaratabilir. Belki de bu 'yüksek' duygulara erişmek için bedensel duyulara gerek yoktur, ancak bunlar gerçekten de faydalı yardımcılardır. İşte bu yüzden, üreme organlarının potansiyelini olabildiğince geliştirmek için onları yakından incelemeye değerdir.

4
FİZYOLOJİ:
ÜREME ORGANLARININ (CİNSEL) İŞLEVİ ÜSTÜNE

William Masters adlı jinekolog ile Virginia Johnson adlı psikolog, insanların cinsel tepkileri üstünde yaptıkları araştırmaları 1966'da yayınlayarak Amerikan kamuoyunu şaşkınlığa düşürdüler.[34] Onların yönteminin şaşırtıcı yanı, laboratuarda her tür cinsel eylemi yapan gönüllüleri gerçekten izlemiş olmalarıydı. Beyaz gömlekli bir akademisyenin, kan ter içindeki bir çifte çeşitli ölçü aletlerini uygulaması, o devirde ortalama okurun gözünde kabul edilir şey değildi. İşin tuhaf yanı, birkaç yıl sonra, kadınların cinsel fantezilerini araştıran Nancy Friday'e birkaç katılımcının bu görüntünün onların mastürbasyon fantezilerinin bir parçası hali-

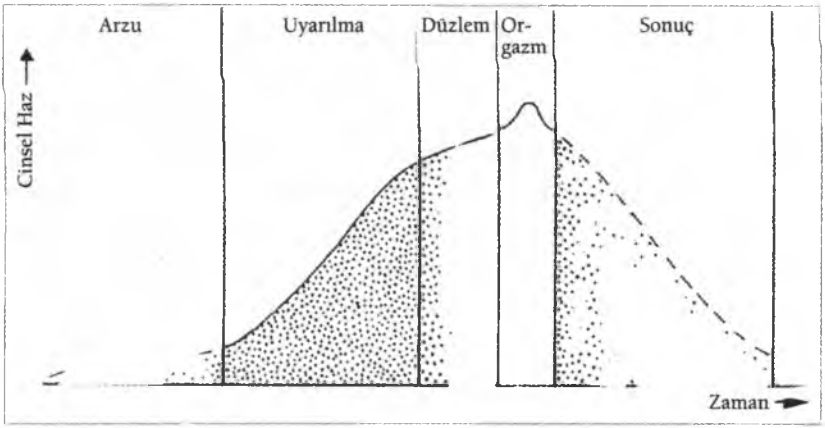
34) Masters ve Johnson, 1968.

ne geldiğini söylemesiydi.[35] Masters ve Johnson, o ilk yayınlarıyla kalıcı bir ün kazandılar ve birkaç yıl sonra, eğitim ve davranış nasihatlerinin önemli bir yer tuttuğu kısa bir tedavi programıyla cinsel sorunları nasıl tedavi ettiklerini açıkladıklarında ünlerinin daha da arttığını gördüler. Araştırmalarının profesyonel seksolojiyi önemli bir şekilde etkilediğine şüphe yoktu. O zamana kadar, seksoloji tıp biliminin bir parçasıydı ama o günden itibaren psikologlar ve sosyal görevliler, cinsel sorunların tedavisinde söz sahibi olarak bu alanı doktorların elinden aldılar. Ama 1990'lı yıllarda tıp mesleği bir dönüşümü gerçekleştirdi. Ürologlar sertleşme sorunları olan erkekler için yeni tedavi yöntemleri geliştirirken, jinekologlar acı veren cinsel rahatsızlıklardan şikayet eden kadınlarla daha yakından ilgilenmeye başladılar.

Masters ve Johnson *Human Sexual Response* (İnsanın Cinsel Tepkileri, 1966) adlı ilk kitaplarında, gözlemlerini bütün deneklerinin cinsel uyarılara verdikleri tepkinin gelişimini, 'cinsel tepki eğrisi' adını verdikleri bir çizelgede özetlediler. Bu çizelgede eğriyi üç evreye böldüler: uyarılma (erkeklerde sertleşme; kadınlarda labia minoramn iç kenarında ve kltiroste nemlenme ve büyüme); düzlem (hazzı arttırmak için cinsel uyarının kontrol altında tutulduğu aşama); orgazm ve sonuç (bedensel ve ruhsal gerilimin azalması). Sonraki yıllarda Helen Kaplan, bu üç evreye daha erken bir aşamanın ilave edilmesini önerdi: arzu.[36] Bununla, bedensel uyarılmanın sezinleme, haz beklentisi ve zihni meşgul etme gibi ruhsal işlemleri izlediğini söylemek istiyordu. Aşağıdaki çizelge bir seksoloji ders kitabından alınmıştır.[37]

Masters ve Johnson'un klasik eğrisi yararlı bir araçtır. Cinsel sorunları olanlar, kendi sorunlarının ne olduğunu anlatırken bu çizelgeden yararlanmaktadırlar. Çizelge, öğrencilerle dolu bir amfide kara tahtaya çizilmişse, öğrencilere kendilerini bu çizelgede bir yere koyabiliyorlar mı diye sorulduğunda, çoğu düşünceli düşünceli başını sallar. Buna rağmen, aynı gruba kendi cinsel duygularını bir çizelgede göstermeleri istendiğinde çoğu zaman çok farklı kalıplar

35) Friday, 1973.
36) Kaplan, 1974.
37) Slob vd., 1999.

6) Cinsel faaliyetin çeşitli evrelerinde yaşanan cinsel hazzın grafiği. Noktaların yoğunluğu etkileşime odaklanmanın (koyu) veya zihinsel veya fiziksel kişisel duyulara odaklanmanın 'ölçüsü'dür' (noktaların yokluğu).

ortaya çıkar. Masters ve Johnson bu gerçeğin farkındaydılar, özellikle de kadınlar söz konusu olduğunda. Erkekler için tek bir eğri vermişlerdi, çünkü erkeklerdeki en önemli farklılık zaman dağılımında beliriyordu; kadınlar içinse üç eğri veriyorlardı ve bunların sonsuz çeşitlemeleri olduğunu gösterebilmek için de sadece tek bir çalışma yapıldığını göz önünde tutmamızı söylemekteydiler. Daha sonraki yayınların çoğunda yer alan eğri, her zaman erkeklerin eğrisidir. Bu, Masters ve Johnson'un çalışmaları temel alınarak yürütülen pek çok çalışmada, kadın cinselliğinin erkek modeline uydurulmaya uğraşıldığı suçlamasına yol açmıştır.

İleri sürülebilecek bir başka itiraz, cinsel tepkime döngüsü denen devrede aslında tamamen farklı süreçlerin tek bir rakamda birleştirilmesi olabilir. Eğer arzu, uyarılma ve orgazma ayrı ayrı renkler verilmiş olsaydı, o zaman daha çok kişi kendini bu üç bölümlü çizelgede görebilirdi. Şimdi bu üç durumu ayrı ayrı inceleyeceğiz.

CİNSEL ARZU

Eğride arzuya verilen yer, bu terimin kullanılmasındaki düşünceyi de açıklar. Arzunun cinsel davranıştan önce gelen ruhsal bir durum olduğunu, hatta uyarılmadan bile önce (hatta beden-

sel uyarılmanın yokluğunda bile) var olabileceğini varsayıyoruz. Arzunun bir nesnesi vardır; bir şeyi arzularız. Arzu, kişinin ruh halini yansıtan diğer ruhsal durumlarla da kesinlikle ilişkilidir. İnsanın canı sıkılıyorsa, o zaman cinsel isteksizlik karmaşık bir belirti tablosunun sadece bir parçasıdır. Kural olarak psikofarmasötik (ruhsal bozuklukların tedavisinde kullanılan) ilaçlar, genellikle inhibitör (engelleyici) etkisi yaparak arzuyu etkilerler. Bu hemen hiç istenmeyen bir yan etkidir; arzuyu harekete geçirecek bir ilaç (yani, bir afrodizyak) olsaydı iyi bir pazarı olurdu, ama ne yazık ki bu sahada yarardan çok aldatmaca vardır (bu tür bir aldatmaca için eczane yerine bir seks dükkânına gitmeniz gerekir).

Arzunun olmayışının, cinsel tepkimenin geri kalanını yerine getirememek anlamına gelmediğini unutmamak gerekir. Uyarı bir başkasından gelirse ve bu insan hoş ve erotik yönden başarılıysa, o zaman kişi kendi arzulu olmadan da bütün cinsel hazları yaşayabilir. Seksoloji literatüründe, bu durumun son derece yol gösterici bir örneği vardır.[38] İskoçya'da yaşayan bir çiftin son derece tatminkâr cinsel hayatları vardı. İlişkileri klasik bir nitelik taşıyordu: Sevişirken erkek yol gösterici olur, karısı da ona uyardı. Sonra, erkeğin idareyi ele alma hevesi yavaş yavaş sönmeye başladı. Önceleri bunun hiçbir açıklaması bulunamadı; onları tedavi eden seksolog, kalıplaşmış rol beklentisi bir kez kırılırsa durumun düzeleceğini düşündü. Hemen bu yol üzerinde çözüm aradılar. Kadın sevişirken yönetimi ele almakta oldukça başarılı oldu, kocası da ona kolayca uyum sağladı. İlişki tekrar uyumlu bir hal almıştı. Ama bir süre sonra, erkeğin hipofiz bezinde bir bozukluk olduğu anlaşıldı. Prolaktin üretimi kontrolden çıkmıştı ve onun kan dolaşımında aşırı miktarda bulunması, kendiliğinden gelişen dürtüleri yok ediyordu. Normal hormon dengesi (yeni doğan bebeklerini emzirmek istemeyen kadınların kullandığı) ilaçlarla sağlanınca, erkeğin cinsel ilişkiyi yönlendirme yeteneği geri geldi.

Esasta konu çok daha karmaşıktır; bazı insanlar açısından arzu, sevişmenin ilk evresi değil, bir parçasıdır. Bütün insanların cinsel deneyiminde arzunun yerini belirlemeye çalışırsak, o za-

38) Bancroft vd., 1984.

man yukarıda anlatılan çizgisel modelin herkese uymayacağını ve bazı insanların daha dairesel bir şekille gösterilebileceğini kabul etmemiz gerekir. Feministler çoğu zaman, seksolojinin orgazmın ısrarla en büyük ödül olduğu varsayımına dayandırılmasına, başka türlü söylemek gerekirse, cinsel deneyimin bir tür doğal bir akışa tabi olduğu düşüncesine karşı çıkarlar. Olumlu olan farklı deneyimler vardır, bunları geçici olarak 'kendinden geçiş' olarak sınıflandıracağız. 'Uyarılma', doruktaki bu duyguyu tanımlamak için pek uygun bir terim sayılmaz. Size arzularının giderek çoğaldığını söyleyecek kadınlar (erkekler de) kesinlikle vardır. Burada yönlendirilmemiş bir arzudan söz ediyoruz: arzuyu arzulayan bir duygudan.[39] Freud hazzı kavramlaştırmaya basit bir örnekle başlar: Cinsel gerilim ilke olarak hoş değildir (şehvete aykırı düşer); haz onun yok edilmesindedir (şehvet). Lou Andreas-Salomé, mektuplarından birinde Freud'u başka bir yola yönlendirmişti: "Cinselliğin en büyük sorunu, sadece susuzluğunu gidermeye çabalamasında değildir, o aynı zamanda susuzluğu da özler, öyle ki bedensel gerginlikten kurtulmak, tatmin olmak, aynı zamanda düş kırıklığı yaratır, çünkü o gerginliği, susuzluğu yok eder..."[40]

Cinsel arzudan söz ederken cinsel hormonların rolü hakkında da bir şeyler söylemek gerekir. Hormonlar beynin çalışmasını etkiler, çoğu kadın bu gerçeği her ay yaşar. Adet döneminin ilk yarısında (yani, adet görme gününden yumurtlamaya kadar olan dönemde) östrojen baskındır ve çoğu kadın kendini enerji dolu, neşeli ve dışa dönük hisseder. Yumurtlamadan bir sonraki adet görme gününe kadar, kan dolaşımında östrojenden başka büyük miktarlarda projesteron vardır, bu hormon beyni oldukça farklı bir biçimde etkiler. Kadınları daha huysuz, sıkıntılı, güvensiz, bazen zorlanımlı ve başkalarıyla ilişki kurmaya daha az eğilimli yapabilir. Bu tür belirgin ruhsal etkiler görüldüğüne göre, cinsel duyguların da değişkenlik göstereceği açıktır. Bu konuda çok sayıda araştırma yapılmıştır. Sosyal seksolojinin kurucusu Alfred

39) Verhaeghe, 1991.
40) Freud ve Andreas-Salomé, 1972.

Kinsey, çok sayıda kadının cinsel uyarılmaya en çok adet görürken ihtiyaç duyduğu ve bu ihtiyacın kendinden oluştuğu sonucuna varmıştır.[41] Daha sonraki araştırmacılar, kadının bu ihtiyacının yumurtlama döneminde doruğa çıktığını ileri sürmüşlerdir. Bu sav da, üremeye odaklanan biyolojik inanca uymaktadır. Bazı araştırmacılar, cinsel ilginin yumurtlama döneminde doruğa çıktığını gösterebilmişlerdir, diğerleriyse bunu gösteren bir kanıt bulamamışlardır.[42]

Erkeklerde durum daha basittir. Onlarda pek az dişi hormonu bulunur; erkeklik hormonu -testosteron- ise bir ritim izlemez (en çok günlük bir dönemi vardır: sabahları en yüksek düzeydedir). Testosteronun cinsel duygularda açıkça bir etkisi olduğu gösterilmişse de bu abartılmamalıdır. Büyüyen bir erkek çocuk, doğuştan bir bozukluk yüzünden hemen hiç testosteron üretmezse (bu yüzden boy atmayacak, pübis kılları ve sakalları çıkmayacaktır) cinselliğe ilgi duymayacaktır. Daha yaşlı birinde, kan dolaşımındaki testosteron düzeyi aniden düşerse, sonuç cinsel ilişkide yönlendiriciliğin yitirilmesi olur. Burada konu edilen kan düzeyleri olağanüstü düşük olmalıdır, çünkü normal değerler oldukça değişkendir.

Kadınlarda da, erkeklerdekinden çok düşük düzeyde, belirli miktarda testosteron vardır ve bu belki de, cinsel arzu uyandırmakta bir rol oynamaktadır. Buna rağmen, kadınlar duyarlılıkta erkeklerden çok daha değişkenlik gösterirler.[43] Kan dolaşımlarında aşırı derecede düşük düzeyde testosteron olan kadınlar, kendiliğinden uyanan cinsel arzuyu yitirdiklerinden söz ederler, tıpkı yukarıda anlatılan İskoç kocada olduğu gibi. Böyle aşırı düşük düzeyler, sadece kısırlaştırılmış (ameliyatla yumurtalıkları alınmış) veya hormona bağlı kanser türlerinin tedavisinde hücre gelişimini durduran ilaçlar (örneğin, göğüs kanseri için) kullanan kadınlarda görülür. Böylesi durumlarda, cinselliğin onların gözünde bir önem taşımamasının başka sebepleri de olabilir.

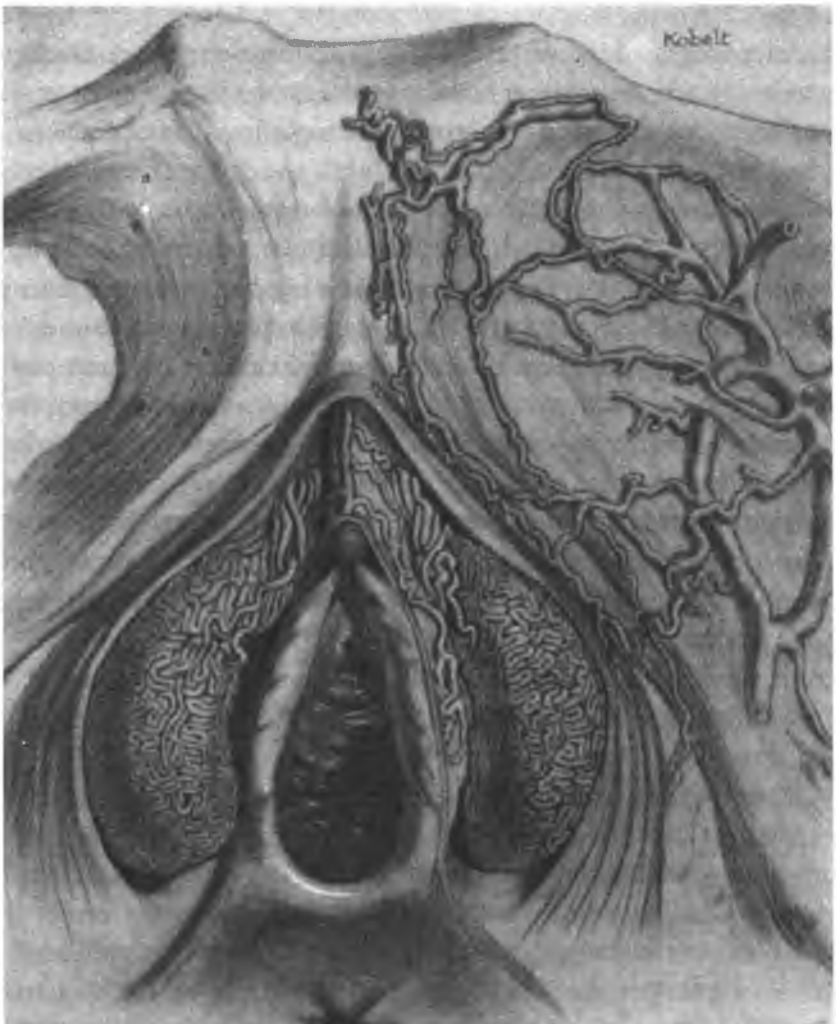
41) Kinsey vd., 1953.
42) Goozen vd., 1997.
43) Bancroft, 2002.

UYARILMA

Bu evreye, uyarılma değil de 'heyecan' demek yanıltıcı olabilir, zira heyecan denince anlaşılan şey (genç kızların Spice Girls'in çevresini sarması, annelerinin Chippendale'leri alkışlaması veya futbol maçlarında halkın duyguları) insanların cinsel yoğunluk süreçlerinde yaşadıkları duygularla her zaman karşılaştırılamaz. 'Uyarılma' terimininse böyle sakıncaları yoktur –insanlar aşırı derecede uyarıldıkları sırada bile sakin ve serinkanlı kalabilirler. Eskiden Hindistan'da başlayan ve *carezza* denen bu serinkanlı uyarılma, daha üstün bir sevişme tekniği olarak kabul edilirdi. Söz konusu tekniği uygulayan çiftler, en yüksek cinsel uyarı ve birleşmeye ulaşmaya çabalarlar fakat boşalmazlardı. Penis ile vajinanın temasında, çift ancak cinsel organların uyarılmasını sağlayacak kadar hareket ederdi; bundan başka, göz göze bakışmanın simgelediği yakınlık çok önemsenirdi.

Bu evrede yaşanan ruhsal oluşumların, duyguların 'arzu' adını verdiğimiz evrede yer alanlardan her zaman farklı olduğunu iddia edemeyiz. Buna rağmen, ona eşlik eden bedensel duyular çok özeldir, bunu söylerken yalnızca cinsel organlardan söz etmiyoruz. Nabız ve kan basıncı yükselir, genellikle nefes sıklaşır. Kadınların göğüslerine her zaman bir şeyler olur. Meme uçları küçülüp dikleşirken, çevresindeki koyu renk daire genişleyebilir. Göğüslerde biriken sıvı, onların hacmini yüzde yirmi oranına kadar arttırabilir. Masters ve Johnson'un 'cinsel kızarma' adını verdiği özel bir deri tepkimesi, karın bölgesinde başlayıp yavaş yavaş yukarıya, göğüslere ve boyuna tırmanır. Uyarılma aynı zamanda çok farklı kas gruplarında kendiliğinden oluşan gerginliğe yol açar: karın ve göğüste, bacak ve kasıklarda, aynı zamanda, yüzde ve ayaklarda. Bazı insanlar, cinsel uyarılmayı çoğaltmak için cinsel organların çevresindeki kas gerginliğini artırırlar.

Cinsel uyarılmanın bir özelliği de kan toplanmasıdır. Dölyolu ile dölyatağı çevresinde yaygın bir damar ağı görülür; klitorisi oluşturan sertleşebilen dokuların (erkeklik organındaki sertleşebilen dokulara benzerler) yer aldığı dölyolu ile pübis kemiği arasındaki alanda, dış görünüşünden oldukça daha büyük olma-

7) Labia minora'nın iç kısımnı gösteren bir çizim, Alman anatomi bilgini Kobelt'in 1844 tarihli gözlemlerini yansıtır.

sı insanı kuşkuya düşürmektedir. Klitorisin tek işlevi, cinsel uyarılma sırasında büyümesidir; orgazmdan hemen önceki evrede klitoris, pübis kemiğinin yanına çekildiği (belki bu noktada ön derisi de oldukça büyüdüğü) için bu etki maskelenebilir. En çok da, labia arasındaki bölge büyür ve pembe rengi koyulaşır. Labia minora âdeta dışarı doğru itilir ve dölyolunun girişi (kız-

lık zarı bölgesi) biraz daralır. Masters ve Johnson, cinsel uyarılmayla değişikliğe uğrayan bu bölgeye 'orgazm platosu' adını vermişlerdi. Dölyolunun derinlerinde kan toplanması daha da belirgindir. Kendi yataklarında yatanlar bunu ender olarak fark ederler, ama birçok laboratuar araştırmasında cinsel uyarılmanın derecesini ölçmek için dölyolu çeperinin rengi kontrol edilmiştir. Ayrıca, yüksek düzeyde cinsel uyarılma her zaman dölyolunun genişlemesine, bu da epeyce bir miktar havanın içeri çekilmesine yol açar; dölyatağı da yukarı kalkar. Masters ve Johnson buna 'çadır etkisi' adını vermişlerdi. Gerçi bunun nasıl oluştuğunu inandırıcı bir şekilde gösteremediler ve daha sonraki yıllarda başka araştırmacılar da bu tartışmaya girdiler. Yer değiştirmek hareket içerir, hareket de genellikle kas eylemi. Mısırlı jinekolog Ahmed Şefik, bundan kalça kuşağının en büyük ve en güçlü kas katmanlarının sorumlu olduğuna inanıyordu ve makatın yukarı kaldırılışına yol açan refleks tepkimesini harekete geçiren uyarıcının ne olduğunu keşfetmek için araştırmalar yapmaya başladı. Dölyolunda bir balonun aniden şişirilmesi azımsanmayacak bir kasılma yaratmaktadır ama bu sadece bir an sürer.[44]

Kadın cinsel organlarında gerçekten neler olduğu sorusunu ayrıntılarıyla inceleyen İngiliz araştırmacı Roy Levin, uzun süren sabit çadır etkisine, iskelete ait sıradan kasların yol açamayacağına inanmakta ve kalça kuşağı ile cinsel organları birleştiren bağla birleştirici dokuda birçok düzgün kas hücresinin bulunduğunu vurgulayan bir Flaman anatomi uzmanının eski ve göz ardı edilmiş bir yazısına işaret etmektedir.[45] Düzgün kaslar daha çok iç organlarımızda yer alır. İskelete ait kaslar bilerek yaptığımız hareketleri kontrol ederler; bunlar beyin tarafından gönüllü olarak kontrol edildiği halde düzgün kaslar kontrol edilemez. Düzgün kaslar, oldukça uzun bir süre, özel bir kasılma durumunda kalabilir. Düzgün büzgen kasların bu özelliği sayesinde abdestimizi tutabiliriz; yalnızca diyare olduğumuzda veya idrar kesemiz aşırı dolu olduğunda kalça kuşağındaki iskelete ait büz-

44) Shafik, 1995.
45) Levin, 2003.

gen kasların gerilme özelliğinden bilerek yararlanırız, ama bunların uzun süre yeterli derecede karşıt basınç sağlama kapasiteleri çok daha azdır. Levin, düzgün kasların çadır etkisine daha çok katkı yaptığına inanır; Şefik ise, mevcut kas hücrelerinin bu etkiyi yaratamayacak kadar az olduğunu iddia eder.

Vajinanın nemlenmesi kan toplanmasının doğrudan bir sonucudur. Bedenin bütün dokuları besin maddelerini ve oksijeni kandan alırlar, ama bunun gerçekleşmesi için akkanın (lenfa, hemen hemen renksiz hücresiz sıvı) ince çeperli, duyarlı, küçük kılcal kan damarları ağını terk etmesi gerekir. Kanama durduktan sonra bir yarayı nemli tutan, akkandır. Dölyolunun çeperi, akkanın geçişine izin verir; böylelikle, kan akışı çoğaldıkça dölyolunun sıvısı sulandırılır; dölyolu nemlenip kayganlaşır. Vulva bölgesindeki küçük mukozalar da kendi salgılarını ilave ederler. Burada üretilen sıvının hacmi çok azdır ama daha çok sümüksüdür, belki de bu yüzden cinsel organların daha kaygan olmasını sağlar.

Burada sözü edilen cinsel uyarılmaya katkıda bulunan işlemlerin hiçbirinin öğrenilmesi gerekmez. Beden ne yapacağını bilir. Erkek çocuklar ergenlik çağından bile önce bazen sertleşmeyle uyandıkları gibi, bir kızın bedeni de bazen kendiliğinden uyanan bir cinsel tepki sergiler. Kadınların bu tepkileri bilinçli olarak fark etmeyi ve doğru olarak yorumlamayı öğrenmeleri gerektiği doğrudur. Rutgers Foundation'da çalışmaya başladığım 1970'li yılların sonlarında, vajinal salgılar konusunda bana başvuran çok sayıda genç kadını muayene ettim. Salgının anormal olduğunu sanıyor ve bir mantar enfeksiyonu veya benzer bir rahatsızlıkları olmasından endişe ediyorlardı. Oysa muayenede böyle bir ihtimal ortaya çıkmıyordu. Bir cinsel sağlık kliniğinde çalışan doktorlar olarak biz, bütün cinsel organ belirtilerine, muhtemel bir cinsel tatminsizlik işareti olarak bakmaya eğilimliydik. "Sakın sen âşık olmayasın," dediğimiz bir kızın, "Ah, evet, hem de deli gibi!" diye cevap verdiğini hatırlıyorum. Kız, duygularıyla bedensel tepkilerini ilişkilendiremiyordu.

Orgazmlar kendiliğinden oluşmaz. Bir erkek veya bir kadın, tatmin edici bir cinsel hayatı olmasını istiyorsa, önce cinsel tepkime devresinin bu evresine hâkim olmayı öğrenmesi gerekir. Cinsel organlara neyin haz verdiğini belirlemesi gerekir. Bazı kızlar daha ana rahmindeyken bu arayışa başlarlar. İtalyan jinekolog Giorgio Giorgi ile Marco Siccardi[46] hamileliğinin otuz ikinci haftasındaki bir kadını ultrasona almışlardı; cenin, sağ eliyle tekrar tekrar klitorisine dokunup, bir yandan da kalçasıyla bacaklarını kasarak hareket ettirirken onu yirmi dakika süreyle izlemişlerdi. Ceninin bütün bedeni kasıldıktan sonra gevşiyordu. (Anne de ilgiyle izliyordu. Giorgi ve Siccardi'nin haklı olarak işaret ettikleri gibi, kızını mastürbasyon yaparken izleme fırsatım daha sonra hiç bulamayacaktı.)

Erkek çocuklarda orgazmın keşfi kendiliğinden olur. Ergenlik çağında bir çocuk kendi kendini doyuma ulaştırmaya çalışmazsa geceleri boşalma yaşayacak –'ıslak bir rüya' görecektir. Uyandığı zaman pijamasında ıslak bir lekeden fazlasını keşfedecek ve bu onu genellikle oturup düşünmeye zorlayacaktır. Buna rağmen, kendi orgazmlarını konrol etmek isterlerse erkek çocuklar da bir öğrenim devresinden geçmelidirler. Kızlar da gece orgazmları yaşarlar, ama bunun genel bir kural olmadığını varsayıyoruz. Ayrıca, bir kadın geceleyin orgazm yaşarsa çoğu zaman bunun farkında olmaz. Dolayısıyla, bir kadın hiç orgazm yaşamadığı için seksolojik yardım isterse, ona kendiliğinden gelişen muhtemel tepkiler konusunda sorular sorarız ve çoğu zaman hasta uykudan uyanınca yaşadığı bazı deneyimlerini hatırlar –bunlar pekâlâ orgazm olabilirler. Bu türden olaylar kadınlarda kesin izler bırakmaz, ancak gece yaşanan orgazmı fark edememek bazı kültürel tavırlarla yakından ilgilidir. Erkek çocukların 'ıslak rüyalar' gördüğünü herkes bilir. Kızlarda bu konu pek önemsenmez.

46) Giorgio ve Siccardi, 1996.

Arzu, uyarılma ve orgazmın her birinin kendine özgü bir dinamiği bulunduğunu daha önce belirttik. Arzu ve uyarılma duyguları her zaman fark edilmeyebilir, ama orgazmı bilen herkes bu tepkinin farklı bir haz olduğunu onaylayacaktır. 'Rahatlama' birçok insanın benimseyeceği bir tanımlamadır. 'Teslim olmak' ve 'kendini bırakmak' da kullanılır. Uyarılma gibi bu evrenin de, fiziksel olduğu kadar ruhsal bir yanı vardır. Erkeklerde, fiziksel kısım (meninin boşalması) oldukça açıktır; kadınlarda fizyolojik kısım hem daha az belirgin hem de kesinlikle daha değişkendir. Bazı kadınlar orgazmlarının ruhsal yanıyla o kadar ilgilidirler ki, fiziksel işaretleri fark etmeyebilirler. Kadınlar arada bir orgazm olmasalar da, bunun onları rahatsız etmediğini erkeklerden çok daha sık söylerler; bu yüzden, bazı cinsel ilişkilerinin onları yarıda kalmış gibi bir duyguyla bırakmadığını belirtirler. Bazen erkekler, bir orgazmın niteliğini erkeklik organlarında hissettikleri kasılmaların sayısıyla ölçtüklerini söylerler. Her orgazm diğerinden farklıdır ve çok sayıda erkek, orgazm tepkilerini geliştirmek için mastürbasyon yaparken özel teknikler uygular. Bir erkek gerçekten 'müthiş' bir boşalma yaşadığında, bu çoğu zaman, çok sayıda güçlü kasılmalar hissettiğini gösterir.

Kadınlarda bu şekilde kendini gözlemleyenlere sadece bir kez, lezbiyen sadomazoşist erotizm (kadınların cinsel deneyimlerinin erkek deneyimlerinde maşizmo yanına en yakın olan kısmı da denebilir) meraklıları arasında rastladım. Pat Califa'mn yazdığı *Jenny*'de, lezbiyen sado-mazoşist çevrelerinin başını çeken mazoşist California'lı Liz, bir diskoda oradaki en çok arzulanan kadın, Bitch rock grubunun yıldızı tarafından seçilir. Otomobilde karşılıklı konuşmalarla cinsel beklentiler dramatik bir şekilde yükseltilir. Jessie otomobili sürmek zorundadır, ama Liz, her şeyi duraksamadan ona aktarmak koşuluyla kendi kendine her istediğini yapabilir. Sonunda Liz'e orgazm izni verilir:

> Fazlasına ihtiyacım vardı. O kadar uzun bir süre beklemiştim ki, orgazmım inanılmayacak kadar yoğun olmuştu. Vajinam sıkılmış bir yumruk gibiydi, sonra kasıldı ve kasılmalar devam etti. Vulvamı tutmuş bastırırken kasılmaları saydım.

Ritmik kasılmalar orgazmın gerekli bir yönüdür ve orgazm başladığında durdurulamaz. Refleksler bedenin uyarılara doğrudan verdiği tepkilerdir –yani, beynin araya girmesi gerekmez. Bunların en klasik örneği, dizin verdiği reflekstir: lastik başlı çekiçle hafif bir vuruş dizde ani bir tekmeye yol açar. Tepki irade dışıdır; gevşek bir durumdaysanız onu engellemekte zorlanırsınız. Diz kapağının altındaki kirişe (dizkapağı kirişi) vurulan hafif bir darbe, kalçanın ön tarafındaki açıcı kasın esneme reseptörüne iletilir, bunun üzerine, bir elektrik sinyali sinirler aracılığıyla omuriliğe ulaştırılır. Burada bir diğer hücreye -lifleri aynı kasa kadar geriye uzanan sinir hücresine- gönderilen tek bir sinyal sıçraması bir kasılma yaratmaya yeterlidir. Farklı bir duyguyla ilgili bir başka örnek, göz kırpma refleksidir; göze doğru yapılan ani bir hareket göz kapağında bir tepki yaratır. Böylece görsel bir uyarı, bir motor tepkimesini harekete geçirir. Bütün bu devre saniyenin binde biriyle ölçülen zaman biriminde tamamlanır. Bazı refleksler sinirler değil de hormonlar tarafından iletilirler. Emzirme bunlardan biridir. Annesinin meme ucunu emen bebeğin yarattığı uyarı, beyin sapını uyarır ve oksitosin salınımını sağlar, bu hormon emzirmede sütün akmaya bırakılması refleksini oluşturur. Bu işlem bir öncekinden biraz daha uzun sürer.

Reflekslerimiz doğduğumuz andan itibaren vardır (bedenimizin bir parçası oldukları söylenebilir). Fonksiyonel psikologlar onlara şartsız refleksler adını verirler. Onları öğrenmek gerekmez, ama onlardan en iyi şekilde yararlanmayı öğrenmemiz gerekebilir. Sabırsız anne babalar, küçük çocukları çişini hemen yapmazsa musluğu açarlar. Anoreksi hastaları parmaklarını boğazlarına sokarak, normal bir refleksten anormal bir şekilde yararlanırlar. Hapşırmak üzere olduğunuzu hissederseniz parlak bir ışığa bakarak bunu hızlandırabilirsiniz. Orgazm da bunun gibidir: Refleks olanaklarının bilinçli olarak kullanılmasıdır. Burada, dizin refleksinden biraz daha karmaşık bir refleksten söz ediyoruz. İki insan cinsel ilişkide bulunurken, başka şeylerin yanı sıra ref-

lekslerin karşılıklı olarak kullanılmasıyla da uğraşmaktadırlar. Çocuklarını gıdıklayan anne ve baba da aynı şeyi yaparlar.

Fonksiyonel psikoloji yalnızca doğuştan (şartlı olmayan) reflekslerle değil, aynı zamanda şartlı reflekslerle de ilgilenir. Bunun klasik örneği Pavlov'un köpeğidir. Bir köpek yemek kokusu alınca midesi, mide suyu salgılar. Pavlov'un köpeğinin mide çeperinden ve karnında geçirilen bir tüp bu olayın hemen gözlemlenmesini sağlamıştır. Yemek verilmeden önce her zaman yanıp sönen kırmızı bir ışık yakılırsa, ışığın açılması hemen mide suyunun salgılanmasına yol açacaktır. Bu deney, başka birçok örneği olan basit bir refleksi konu eder. Emziren anneler bebeklerinin ağladığını duyunca memelerinden süt aktığını görürler; bu da kesinlikle bir şartlı reflekstir. Ama daha karmaşık öğrenilmiş davranışlar da şartlı öğelerle ilgilidir. Otomobil sürmeyi veya piyano çalmayı ele alırsak, bazı eylemlerde, neredeyse bilinçli bir çaba göstermeden işi el ve ayaklarınıza bırakabileceğinizi görürsünüz. Piyanistler de 'kas belleği'nden söz ederler.

Bu şekilde, teknik sayılabilecek konunun dışına çıkışımız, orgazmla ilgili tepkilerin son derece değişken olduğunu anlamanıza yardım edebilir. Bu özellik, uyarılar için olduğu kadar tepkiler için de geçerlidir. Uyarı kısmında klitoris baş roldedir –klitorisin uyarılmasına bir orgazmla tepki verebilme yeteneği şartsız refleks sayılabilir. Kinsey'in kadınlarla ilgili raporu, bazı kızların henüz bebekken mastürbasyon yaptıklarını ve kesinlikle gerçek orgazmlar yaşadıklarını belirtiyor. Bu iddia kız annelerinin gözlemlerine dayanmaktadır: O annelerin kızları klitorislerini ya elleriyle dokunarak yahut da bir yastık veya oyuncak ayıyı sürterek uyarıyorlardı. Klitorisin omurilikteki orgazm merkezi dediğimiz bölgeyi çok etkilediği bunlardan anlaşılır, ama yine de, orgazmı tetikleyen tek uyarı klitoris değildir. Shere Hite 1976'da, Amerikalı kadınların cinsel repertuarını kapsamlı bir şekilde inceledi. Mastürbasyon konusunda doğrudan klitorise yapılan masaj (elle, vibratörle veya el duşunun ılık suyuyla) dölyoluna bir alet sokularak yapılan uyarılardan çok daha yaygındı, ama kendine hiç dokunmayan kadınlar da vardı. Bunlar kalça kuşağındaki ve kalça-

lardaki kasların ritmik olarak kasılmasıyla ('sıkıştırılması'yla) doruğa ulaşabiliyorlardı.

On sekizinci yüzyıl romancıları bu gerçeğin farkındaydılar. O devirde, romanların etkiye açık zayıf cinse ciddi bir tehlike oluşturduğu düşünülüyordu. Bernard Mandeville, *The Virgin Unmasked: Female Dialogues Betwixt an Elderly Maiden Lady and Her Niece* adlı romanını baştan sona romanlara karşı yapılan ikiyüzlü uyarılarla doldururken şeytanın avukatlığına soyunmuştu.[47] Yeğen Antonia, piyes ve aşk hikayeleri okurken bütün hayal gücünü harekete geçirir. Bağnaz halası, Antonia'yı bu halde yakalayınca ona bitmek tükenmek bilmeyen nasihatlere boğar.

> ... Bacaklarım değiştirerek ayak ayak üstüne atıp, bütün Kuvvetinle Kalçalarım birbirine doğru sık, on beş dakika sonra aynı hareketi tekrarla.

Kristien Hemmerechts de, "No Joke" adlı kısa öyküsünde karakterlerinden birine, jinekoloğunun akıl karıştırıcı muayenesinden sonra, aynı yaklaşımı uygulatır.

> Gözlerini yumdu ve tıklım tıklım dolu trende hepsini yeni baştan yaşadı. Bacak arasındaki kasları sıktı, gevşetti, sonra yeniden sıktı, bunu yaparken bütün dikkatini hareketinin her ayrıntısına yoğunlaştırdı, onun sesinin beyninde kısa bir süre yankılanmasına izin vererek kasılıp gevşedi, sonunda yapay deri kaplı o kocaman koltukta asla gerçekleşmeyecek şey oldu: geldi. Şaşırdı, gözlerini açıp birlikte seyahet ettiği yolculara baktı. Kimsenin onunla ilgilendiği yoktu... Çantasından aynasını çıkardı ve akmaya başlayan maskarasını sildi. Yanaklarında onu ele verecek en küçücük bir kızartı bile yoktu. Kısa bir süre hissettiği titremeyi içinde hapsetmişti. İçi böyle küçük titreyişleri dışa vurmadan geçiştirecek kadar genişti. Tekrar yapsa mıydı? Gelmek sağlıklıydı, en azından bütün kitaplarda öyle yazıyordu. Ve insanın genç kalmasını sağlıyordu.[48]

Bedeni kasmak idrarı tutmaya benzer, belki de bazı küçük kızlar orgazmı böyle keşfediyorlar. Bir kadın sekiz yaşlarındayken

47) Bir on sekizinci yüzyıl hekimi ve yazarı, akt. Barker-Benfield, 1982.
48) "Geen mop", Hemmerechts, 1994.

erken yatmaktan hoşlandığını ve yatmadan önce bol bol su içtiğini hatırlıyordu. Yatakta mesanesinin giderek sıkıştığını hissederek yatıyor ve idrara çıkmayı elinden geldiğince erteliyordu. Daha fazla tutamadığı zaman yatağının yanında, uygun bir yüksekliğe asılı Paul McCarthy afişinin önüne çömeliyordu. Sonra mesanesindeki ve kaslarındaki gerginlik orgazma yol açana kadar kahramanına sevgi dolu saçmalıklar fısıldıyordu. Sonra da tuvalete koşması gerekiyordu.

Mastürbasyon yaparken bacakların sıkıştırılması oldukça yaygındır. Çok sayıda anne ve baba, kızına bunu herkesin yanında yapmamasını tembih etmek zorunda kalmıştır. Genç bir kız, oyun parkında düzenli olarak bedenini kıpırdatarak oturduğunu hatırlıyor ve sonuçta ulaştığı orgazmların yetişkinlikte yaşadıklarından pek farklı olmadığını söylüyordu. Annesi ona, yaptığı şeyin yanlış olmadığını ama başkaları onu izlerken bunu yapmamasını usulca söylemiş. Bunu uygulamak zor olmamıştı. Ana okulundayken bir başka kız bunu açıkça yapıyordu ama anlaşılan ondan başka kimse onun ne yaptığını bilmiyordu. Küçük kız buna çok şaşırmıştı. Bu ne pis kız böyle, diye düşünmüştü, bu gibi şeyleri odanda yalnızken yapmak gerektiğini bile bilmiyor.

Bisiklete ve ata binmek, iki 'doğal' kalça sıkıştırıcı eylemdir, bu yüzden on dokuzuncu yüzyılda bunların genç kızlara uygun olmadığı düşünülürdü. Pedallı dikiş makinesinin, özellikle de bacakların pedalın önce birini sonra diğerini sırayla hareket ettirdiği türü de endişelere yol açmaktaydı. Bu hareketin kamu sağlığında ciddi sorunlar yaratacağı düşünülmüştü, çünkü masum genç kadınlarda evlenmeden önce cinsel arzu uyandırılırsa bunu bir sürü tıbbi komplikasyon izleyecekti. Başka bölgelerin teninin uyarılması da bazı kadınlarda orgazm yaratır. Kadın dergisi *Viva*'nın okurlarının altıda biri, göğüslerinin ve meme uçlarının okşanmasıyla orgazma ulaşabildiklerini söylüyorlar.[49] Bir başka bilgi de bana ilk elden ulaştı. On altı yaşındaki bu kız erkek arkadaşına âşıktı ama anne babası onunla yalnız kalmasına izin vermiyordu. Sık sık anne ve babası ve erkek arkadaşıyla hep birlikte te-

49) Gianotten, 1998.

levizyon izliyorlardı. Bazen erkek arkadaşı geniş kazağının altından gizlice göğüslerini okşamayı başarıyordu ve genç kız orada gizlice orgazm yaşıyordu.

Shirley MacLaine *Don't Fall Off the Mountain* adlı otobiyografisinde, Irma La Douce'u canlandırmadan önce Paris'li bir fahişeyle yaptığı sohbeti anlatır.[50]

> Ona sevgilisiyle fiziksel ilişkiye girmekten hoşlanıp hoşlanmadığını sordum.
>
> "Ah, evet," dedi, "ama eskiden yaptığımız gibi değil".
>
> "Ne demek istiyorsun?" diye sordum.
>
> Herkesin ilgisini çeken bir soruyu cevaplandırıyormuş gibi memnuniyetle açıkladı. "Özel yerinin nerede olduğuna bakar," dedi. "Benim özel yerim artık burada değil." Önünü göstererek omuz silkti. Elini arkasına uzatıp, kürek kemiklerinin ortasına dokundu. "Sevgilim buramı okşadığında başka hiçbir şey istemiyorum. Ama bir müşteri kazara oraya dokunursa, hemen işi bırakıp ona parasını iade ediyorum."

Son olarak, Gina Ogden'ın çok çabuk orgazm olan elli kadının davranışlarını araştırdığı olağanüstü bir çalışmasından söz etmek yerinde olur. Bu kadınlardan otuz ikisi hiçbir fiziksel uyarı olmadan sadece yoğunlaşarak ve hayal gücünü kullanarak orgazma ulaşabiliyordu.[51] Masters ve Johnson da böyle bir olaydan söz ederler. Onların denekleri olumlu bir cinselliğe ulaşıp devamlı bir ilişki yaşayan çiftlerden oluşuyordu. Erkeklerini elle doyuma ulaştırması istenen kadınlardan birkaçı, hiçbir fiziksel uyarıya ihtiyaç duymadan, erkekleriyle birlikte orgazma ulaştıklarını söylediler.

Şimdiye kadar orgazmın uyarıcı yönünden söz ettik, oysa tepkime yönünün de sayılamayacak kadar çok değişik şekli bulunur. Fiziksel yönü, Masters ve Johnson'a göre, kalça kuşağındaki büzgen kasların bir dizi ritmik kasılmasıdır ve bu ritim erkekte ve kadında aynıdır. Erkekler orgazma ulaşırken çoğu zaman ne olduğunun farkındadırlar; meninin fışkırması kendili-

50) Akt. Maines, 1977.
51) Ogden, 1944.

ğinden bilinçlerine işlenmiştir. Kadınların kendi kasılmalarını algılamasıysa büyük farklılıklar gösterir. Daha az sayıda veya daha çok sayıda kasılmalarla yoğunluk oldukça değişkendir, ama bu, aynı zamanda tepkimenin yayıldığı bölgenin genişliğiyle ilgilidir. Buna göre, bazen dölyatağımdaki kasılmaları da algılayan kadınlar vardır ve bu haz diğerlerini aşarsa genelde çok güçlü olur. Dölyatağı bazı kadınlarda hiç cinsel tepki vermediği halde bazılarında erotik yönden son derece önemlidir. Teşhis edilen hastalık veya belirtiler yüzünden rahmin alınması gerektiği, en azından tavsiye edilir olduğu durumlarda, jinekologlar bu gerçeği göz ardı ederlerdi. Kadınlar açısından böyle bir ihtimal büyük üzüntü kaynağıdır, çünkü bu onlar için kadınlıklarını yitirmek anlamına gelir. Kadınlar histerektomi sonucu cinsel hazlarının bir bölümü yitirecekleri endişelerini ortaya attıklarında jinekologlar -son zamanlara kadar- bunu önemsemezlerdi; bazı kadınlar konusunda haklıydılar, ama bazılarına açıkça haksızlık ediyorlardı.

İş kadınların cinsel tepkimesini belirlemeye gelince, Masters ve Johnson tek bir eğri çizmekle yetinmemişler, çalışmalarına fizyolojik gelişimin her zaman aynı olduğu varsayımıyla başlamışlardı. Bu görüş, 1980'den itibaren, özellikle de dikkatler G-noktasına, kadın prostatına ve kadınların boşalmasına yöneltildiğinde hararetli tartışmalara konusu oldu.

ÖTEKİ ORGAZM: "O KADINLARIN YAPABİLDİĞİ BAŞKA BİR TATLI, ISLAK VE GÜZEL ŞEY."[52]

Masters ve Johnson'un modelinde, kendilerini göremeyen kadınlar (ve cinsel partnerleri) her zaman olmuştur. Bu iki yazar bir keresinde, klitorisin çok önemli olduğunu aşırı bir vurguyla belirtmişlerdi. Bu yüzden de, penisin içlerine girmesinden hoşlanan ve çabuk orgazma ulaşan kadınlar bu saptamayla gölgede bırakıldıkları duygusuna kapıldılar. Ayrıca, orgazma ulaşırken bir boşalma yaşayan ve bu sırada dölyolundan aktığım hissettikleri sı-

52) Chalker, 2000.

vının çokluğuna şaşıran kadınlar da vardı. Birkaç yıl önce, beş kat havlu bile yatağının ıslanmasını engelleyemediği için çok utanan bir genç kızın mektubunu cevaplamak zorunda kalmıştım. Bu deneyimi yaşayan kadınların çoğu gibi o da, ilk defasında idrarını kaçırdığını sanmış ama kokusu farklıymış. Eski tarihli erotik edebiyatta orgazm sırasında 'fışkırma'dan söz edilir, ama yirminci yüzyılda bu olayın erkek yazarların kuruntusundan başka bir şey olmadığı düşünülmüştür. 1970'li yıllarda bir grup Amerikalı seksolog, güncel fizyolojik bilgilerdeki çeşitli tutarsızlıkları bağdaştırmaya çalışmışlardır.[53]

Güçlü vajinal duyarlılıklara sahip bazı kadınlar, dölyolunda kendilerine en çok haz veren noktayı oldukça açık bir şekilde belirleyebiliyorlar. Burası, birkaç santimetre içeride ve ön tarafta, Grafenberg'in yazdığı eski jinekolojik literatürde daha önce tanımlanan noktaydı. Kahn, Whipple ve Perry 1982'de yazdıkları kitapta bu noktaya, onu ilk kez tanımlayan anatomi uzmanının onuruna, G-noktası adını verdiler. G-noktası, mesanenin idrar yoluna girdiği yerdedir. Erkeklerde bu bölgede prostat oluşmuştur, bu da G-noktasına zaman zaman neden 'kadın prostatı' dendiğini açıklar. Cinsel birleşme esnasında bu nokta etkili bir şekilde uyarılmaz, ancak gerekli basınç ve yoğunluk parmaklarla sağlanabilir (daha sonraki yıllarda bütün vibratör üreticileri, aletlerini kavisli bir şekilde yaparak kadının G-noktasına tek başına ulaşmasını olanak sağlamışlardır). Bu nokta şişer ve kadın (büyük abdestini yaparken olduğu gibi) ıkınma ihtiyacını duyabilir. Orgazm anında, G-noktasının bir miktar sıvı ürettiği anlaşılmıştır, bu erkeklerin prostat salgısını andırmaktadır. (Bazı erkekler - özellikle de eşcinseller- iki şekilde orgazma ulaşmayı bilirler. Erkeklik organının uyarılmasının dışında, makattan yapılan prostat masajı da orgazm yaratabilir, bazı erkekler o anda çok farklı duygular yaşarlar.)

Başlangıçta hikâye oldukça açık seçikti ve 1980'li yılların başlarında seçkin genç kadınlar (ve eşleri) için G-noktasını aramak neredeyse şart olmuştu. Sıvı fışkırtan kadınların daha büyük kas

53) Ladas, Whipple ve Perry, 1974.

hâkimiyetine sahip oldukları söylendiğinden, kalça kuşağı kaslarını güçlendirmek için yapılan antrenmanlar da bu programın bir bölümünü oluşturuyordu. Josephine Lowndes Sevely, kadınların heyecanları doruğa vardığı zamanlarda karın kaslarını içeri çekmek yerine itme alışkanlığını edinmelerini işaret etmişti.

Buna rağmen tıp bilimi, G-noktası ve kadınların sıvı fışkırtması konusunda hep güçlüklerle karşılaşmıştır.[54] Sıvının nerede üretildiğini söylemek zor, özellikle de büyük miktarlarla ilgili şaşırtıcı ve dramatik öyküler anlatılırken. Buna rağmen, 1948'de patolog John Huffman idrar yolunu çevreleyen bölgeyi dikkatle incelemişti.[55] İdrar yoluna giden küçücük kanallar vardır ve bunların sayısı çok değişebilir. Ayrıca, bazı kadınlarda mesanenin yakınında prostata benzer kanallar bulunur, diğerlerindeyse bu kanallar vulva yakınındadır. Böylece bundan, erkekte prostatın belirgin, kolayca tanımlanan, yuvarlak bir yapıda ve bir zarla çevrelenmiş olduğunu, kadındaysa belirli miktarda benzer dokunun dağınık bir şekilde değişik miktarlarda bulunduğu sonucunu çıkarabiliriz.

G-noktası hakkında en ayrıntılı ve inandırıcı bilgi, bütün hikâyenin 1920'li yıllarda başlatıldığı yerden, Batı Yakası'ndan, özellikle de oradaki feminist kadın sağlığı merkezlerinden geldi. Rebecca Chalker, çok sayıda kadının deneyimlerini *The Clitorial Truth* (Klitorisin Kırrı) adlı kitapta topladı.[56] Bir kadın şunları söylüyordu: Uzun bir süre, cinsel ilişkiden sonra yatakta beliren soğuk ve ıslak yerlerin seviştiği adamdan kaynaklandığını sanmış; ilk kez bir kadınla seviştikten sonra erkeğin bundaki payını ne kadar abarttığını fark etmiş. Bazı hikâyeler büyük miktarlarda sıvıdan ve etkileyici çeşmelerden söz ediyor, ama Chalker bunların kural değil istisnalar olduğunu vurguluyor. Vajinal sıvılar çok daha fazla olduğundan çoğu kadın bu özel sıvının farkına varmıyordu. Bir karşılaştırma yapmak için şöyle diyebiliriz: Esnediğinizde bazen dilaltı tükürük bezlerinden gelen incecik bir ipliksi tükürük ağzınızdan çıkabilir. Sabah gazetesini okurken bu benim

54) Hines, 2001.
55) Huffman, 1948.
56) Chalker, 2000. [Türkçesi için bkz. *Klitorisin Sırrı*, çev. Senem Onan, Aura Kitapları, İstanbul, 2005.]

başıma çok sık geliyor, bunu gazetedeki damlalardan fark ediyorum. İpliksi tükürükse hiç görmediğim bir şey.

Chalker çoğu kadının çok sayıda orgazma ulaşmayı öğrendiği gibi sıvı fışkırtmayı da öğrenebileceğine inanmaktadır. Bu tür cinsel salgılamayı öğrenmenin en iyi yolu, görsel talimatların verildiği bir videoyu izlemektir.

> Dölyolu kaslarımın üstünde bir yıl çalıştıktan sonra kadınların salgı fışkırtma konusundaki kişisel deneyimlerini paylaştığı bir videoyu seyrettim. Sevgilimle birlikte kadınların salgı fışkırtmasıyla ilgili bir videoyu izledikten sonra ilk kez ben de salgı fışkırttım. Bir keresinde, bir metre uzaklıktaki iki sandalyede karşılıklı oturmuş mastürbasyon yapıyorduk, benim salgılarım 30 ila 40 saniye süreyle onun üstüne başına fışkırdı. Her seferinde fışkırma olmuyor ama sık sık oluyor, miktarı çok değişiyor, hatta bazen orgazma ulaşmadan da bunu yapıyorum...

Chalker iyi video kayıtlarının bir listesini de veriyor. Bu arada, 'şiddetle fışkırtmak' porno pazarının son modası, ama bu film yapımcılarının sunduğu çağlayanların özel efektler olduğunu sandığımı da söylemeliyim.

Orgazmın bir başka fiziksel özelliği daha var, o da gözbebeklerinin büyümesidir. Bu hareket orgazma özeldir, diğer heyecan dorukları bunu yaratmaz. Orgazmın belirgin bir işareti olduğu için Ogden, (fiziksel temas olmadan orgazma erişen kadınlarla yaptığı) araştırmalarında gözbebeğini ölçen bir alet kullanmaktadır.

TATMİN OLMAK

Galen, kadınlar ile horozlar dışında bütün hayvanların cinsel birleşmeden sonra hüzünlendiğini iddia etmiştir.[57] Klasik eğride (kadınlardan çok erkekleri temsil eder) orgazmdan sonra bütün gerginlikler hızla yok olur. Kan basıncı düşer, nabız ve nefes eski düzeyine iner, tende görülen kızarıklıklar ve labia'nın koyu rengi silinir, labia, göğüs ve dölyatağında oluşan şişkinlikler iner. Bu evreye özgü bir özellik vardır: Bedenin geniş bölgelerinde aşı-

57) Akt. Lowndes Sevely, 1987.

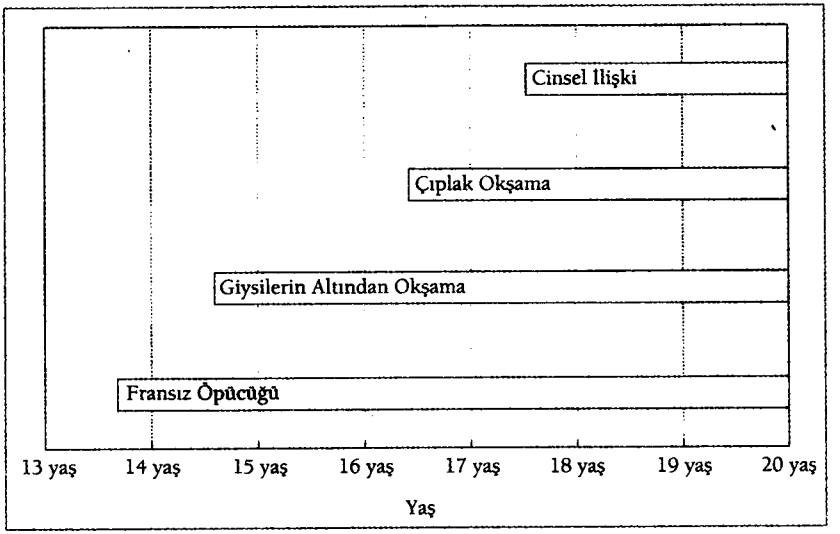
rı zorlanmayla ilgili olmayan hafif bir ter tabakası oluşabilir. Oldukça sakin bir şekilde orgazma ulaşsak da bu terleme aniden ortaya çıkabilir.

Orgazmı normal hale dönüş izler. Bir kadın uyarılmış ama orgazma ulaşamamışsa, bazen daha sonra karnında sancılı bir şişkinlik hissedebilir. Görünürde sebebi olmayan karın ağrısı şikayetiyle jinekologlara başvuran kadınlar arasında cinsel hayatında orgazma ulaşamamanın ve çok hızlı cinsel birleşmenin (bu çoğu zaman kocalarının zoruyla olur, öyle ki bu kadınlar cinsel ilişki sırasında hemen hemen hiç uyarılmazlar) rol oynadığı kadınlar da vardır. Ama giderek yükselen gerginlik, gevşeme ve tatmin olma duygusu modeline, bütün kadınlar kesin olarak uymayabilir. Bazıları orgazmdan sonra daha da şehvetli olurlar, sadece arka arkaya birçok kez orgazma ulaşmakla kalmaz, her orgazmın bir öncekinden daha yoğun olduğunu hissederler. Teiresias bu noktada çok haklıydı.

5
BEKÂRET

Dünyamız tehlikelerle doludur, ama çevresindeki tehditlerden haberi olmayan, masumiyet içinde onların varlığından bile kuşkulanmayan gençler açısından hayat iki misli daha tehlikelidir. Deneyimin kapağı açılmamış eğitici kitabı önlerinde durur. Şansın onları asla terk etmeyeceğini düşünürler ve çok sayıda genç erkek ve kız kardeşlerinin, kendi aptalca eğilimlerinin baştan çıkarıcılığının şanssız kurbanı olduğundan bile habersizdirler. Bu yüzden, farkında olmadan en değerli ve en güzel şeylerini, doğuştan sahip oldukları masumiyeti ve saflığı, bunların onlara hayatta sağlayacağı bütün mutlulukla birlikte yitirme tehlikesi içindedirler.[58]

58) C.F.T. Voigt, *De gevaren der jeugd* (Gençliğin Tehlikeleri), 1825. Akt. Van Tilburg, 1998.

8) Ergenlik çağındaki kızlar ve erkeklerin deneyimlerindeki gelişme.

Bir kızın bir kadına dönüşmesi, göğüslerin gelişmesi ve görülen ilk adetle başlar. Bu bazı kızları çok mutlu ederse de, bazıları için değişen bedenleri, katılmaya henüz hazır olmadıkları yetişkinler dünyasına bir çağrıdır. Bir kız henüz çok küçükken sutyen takmaya ihtiyaç duyarsa, genellikle bundan hoşlanmaz, ayrıca erkek çocukların ve erkeklerin bedenini farklı şekilde süzmesinden de hoşlanmaz. Bu onu bazı gerçeklerle karşı karşıya getirir –romantik ihtimallerin onu beklediği, ne yapmasını bilebilse bunun iyi bir şey olduğu gibi. Birkaç yıl süreyle, ya kendi arzuları yüzünden yahut başkalarının sebep olacağı yeni deneyimler yaşayacaktır. Hayat böylece bir ilkler dizisi halini alır. Sosyal seksolojide buna cinsel etkileşimin adım adım gelişimi denir. Üstteki çizelge, erkek ve kız çocukların hayatlarında ilerlerken belirli kilometre taşlarına hangi yaşlarda ulaştıklarını göstermektedir.[59]

İlk cinsel birleşme, bekâretin yitirilmesi, hayatın önemli olaylarının sıralamasında başı çeker, ama bu ilk ilişkinin herkes için çok özel olduğu anlamına da gelmez. Bazen ilk Fransız öpücüğü çok daha unutulmaz bir deneyim olur. Yazar ve oyuncu Annemarie Oster, şöhretli oyuncu müzisyen/şarkı sözü yazarı Ramses

59) Bkz. Vogels ve Van Vliet, 1990.

Shaffy ile Yeni Yıl Galası'ndan sonra bomboş Amsterdam Tiyatrosu'nda paylaştığı ilk öpücüğü şu sözlerle anlatır:[60]

> On üçümdeydim ve hiç öpülmemiştim. Öpüşmenin ağızda dolanan yumuşak ve ıslak bir şey olduğu aklımın ucundan bile geçmemişti. O zamanlar bu tür şeyler kadın dergilerinde yer almazdı.

Bu anı Annemarie Oster için o kadar değerliydi ki, tam kırk yıl sonra bütün cesaretini toplayıp Shaffy'ye olayı hatırlayıp hatırlamadığını sormuştu. Shaffy onu, 'oyunculara özgü o en içten sesiyle' şöyle cevaplayacaktı: "Tabii ... uzun zaman önceydi, değil mi?"

Şimdi bunun karşısında, bir genç kadının bekâretini yitirme öyküsünü anlatalım. Söz konusu kadın, bunun çok yavan bir olay olduğunu fark etmişti. "Buna hazır mıydım? Hazırdım herhalde. Heyecanlı mıydı? Birazcık. Canım acıdı mı? Pek acımadı çünkü zaten tampon kullanıyordum. Daha sonra kendini nasıl hissettim? Aslında pek hatırlamıyorum." Ama ilk Fransız öpücüğü renkli ve canlı bir anıydı. Bir kız arkadaşıyla odasında oyun oynarlarken iki erkek çocuk gelip oyuna katılmışlar. Bir süre sonra onlara Fransız öpücüğü vermeyi önermişler. O şımarık bir tavırla, "Bu konuda arkadaşımla konuşmam gerek," diye cevap verdiğini hâlâ hatırlıyordu. Merdivenin üst basamağında bir süre oturup olayın iyi ve kötü yanlarını konuşmuşlar, sonra içeri girip bunu istediklerini söylemişler. Öpücüğün anısıysa aynı derecede canlı değildi. "Sanırım, biraz iğrençti." Kendinden daha deneyimli olan bir kıza âşık bir erkek çocuk, sevgilisini okşarken onu Fransız öpücüğü vermesi gerektiğini anlamıştı. Fakat midesi bulanmış, bir bahane uydurmuş ve ağzını çalkalayıp dişlerini fırçalamak üzere koşa koşa eve gitmişti.

Fransız öpücüğü bazen büyük korkulara yol açar. Bir kadın arkadaşım ilk kez bunu yaptığı günü anlattı; hakikaten tiksindirici bulmuş, hamile kalmaktan korktuğu için lunaparktan eve kadar tükürüğünü yutmadan yürümüştü.

60) *De Volksrant*, 2 Eylül 2000.

Yaşanan ilk cinsel birleşmenin etkisi, Fransız öpücüğünden çok farklı bir şeydir. Bekâretin yitirilmesi, masumiyet, safiyet, iyilik ve lekesizlik gibi çok değer verilen niteliklerle dokunur. Hıristiyan inancı bâkireliğe dini bir anlam kazandırmaktadır. Meryem'in bâkireliği onun en önemli özelliğidir; Cebrail'in getirdiği haber, özel ve kutsal görevinin ona bildirilmesi, dini sanatın en önemli temalarından birini oluşturur. Meryem'in bâkireliği o kadar görkemli bir olaydı ki, Ortaçağ'da Meryem'in de bâkire bir anneden doğduğu inancı giderek yaygınlaşmıştı. Yeni Ahit'te, Meryem'in anne babasının sözü edilmez, ama apokrifada yer alırlar.[61] İsimleri Joachim ve Anne idi ve yirmi yıl çocuk sahibi olamamışlardı. O zamanlar, çocuksuz olmak ayıp, gizli bir suça kesilmiş ceza sayılıyordu, öyle ki Joachim tapınakta kurban kesmek isteyince rahip bunu yasaklamıştı. Anne, hizmetçisi Judith'e içini dökse bile o da merhamet duygusundan yoksun biriydi. Daha sonra teselliyi dua etmekte aradı, bir defne ağacının altına otururken ağaçta bir kuş yuvası gözüne çarptı. Bu onu duygulandırıp, kedere sürükleyince Cebrail göründü ve ona yakında hamile kalacağını müjdeledi. Joachim de benzer bir mesaj almıştı. On üçüncü yüzyılda, Kudüs'teki Altın Kapı'da buluşmaları, Anne'ın hamile kalışı, fiziksel ortamdan ruhsal bir olaya dönüştürülerek öykü daha da süslendi. Sonuçta, Bâkire Meryem inancı oluştu: Meryem hamile kalmış ve doğururken ilk günahı işlememişti.

Ortaçağ'da mucizelere ve kahramanlara büyük ihtiyaç duyuluyordu. Altıncı yüzyılda, Anne'ın cesedi Bizans'a götürülmüş ve Anne kültü bu dini merkezde güçlendirilip yaygınlaştırılmıştı. Nitekim, ünü on beşinci yüzyıl ile on yedinci yüzyıl arasında doruğa ulaştı. Gelişen burjuva kültürünün de onun ününü pekiştirdiği varsayılır, çünkü Anne, Meryem'den daha çok bir ideal ev kadını ve saygın büyükanneydi. Ayrıca, doğurganlığın bekçiliği görevini üstlenmişti.

61) Goosen, 1992.

Hıristiyanlara göre, iffet ve bekâret mükemmellikle eş anlamlıdır. Tekeşliliğin gerekliliği ve evlilik öncesi seksin ahlâksızlığı vurgulandığında, bu hemen hemen her zaman dini gerekçelerle örtülmektedir. 1994 yılının yazında 25 bin genç Washington'daki Kongre binasının önündeki çim sahada toplanıp, evliliğe bâkire olarak adım atmaya yemin etmişlerdir. Bu karşı kültürün sloganı, 'Gerçek aşk bekler' şeklindedir ve. çimlere bıraktıkları 25 bin bekâret beyazı küçük kartlarda şunlar yazılıdır: "Gerçek aşkın bekleyeceğine inanıyorum. Evlilik yemini edeceğim güne kadar cinsel yönden saf kalacağıma dair Tanrı'ya, kendime, aileme, gezdiğim kişilere, gelecekteki eşime ve sahip olacağım çocuklarıma söz veriyorum." Bundan sonra Amerika'da bekâret törenleri aldı yürüdü; bu kalabalık mitinglerin birçoğunda, anne babalar çocuklarının parmağına büyük bir ciddiyetle bekâret yüzüğü takıyorlardı. Bu kampanyayı desteklemek için prezervatif kullanımı hakkında bilgi dağıtılması engelleniyor ve prezervatiflerin yırtıldığı sık sık abartılarak duyuruluyordu. Amerika Birleşik Devletleri, AIDS eğitmenleri adına bir mayın tarlasıdır.

Kongre 1997'de Sosyal Yardım Reformu'nu yasallaştırarak, 'başlıca amacı cinsel ilişkiden uzak kalmakla toplumsal, psikolojik ve sağlık alanlarında elde edilecek yararları öğretmek' olan programlara 50 milyon dolar ayırmıştır.[62] Prezervatif kullanma yönteminin güvenirliliğini yargılarken, *yöntem hatası* (doğru uygulandığı halde yöntemde bir hata oluşması ihtimali) ile *kullanıcı hatası* (yöntemin doğru uygulanmama ihtimali) arasında kesin bir ayrıma gitmek gerekir. Cinsel ilişkiden uzak durmayı öneren Amerikalılar, çoğu zaman hazırlıklı olmadan arzulara yenilme konusuna hiç girmezler, hem zaten onlar, ergenlik çağında görülen çok sayıdaki istenmeyen hamileliğin sorumluluğunu da yüklenmezler. Onlar, prezervatiflerde oluşan her hatanın kullanıcıların aptallığına yorulması gerektiğinde ısrar eden prezervatif üreticileri gibi davranırlar.

Amerika Birleşik Devletleri'de aile değerleri Cumhuriyetçilerin uğruna savaş naraları attığı bir ilkedir, oysa Bill Clinton bile

62) Pinkerton, 2001.

daha 1994'de liselerde 'Cinsellikten Uzak Kalma' eğitimine 400 bin dolarlık bütçe ayırmıştı. Clinton'ın bu düşüncelerini paylaşan seçkin yandaşları da yok değildi: Swaziland Kralı III. Mswati, ülkesindeki bekâr kadınlara bizzat seslenerek, onlardan beş yıl süreyle cinsel ilişkiden uzak kalmalarını ve cinselliği aşağılayan davranışlar sergilemelerini istemişti. Bu amaçla, kadınlardan giysilerine püskül takmaları isteniyordu, böylece erkeklere kendilerini rahat bıraksınlar diye bir işaret vermiş olacaklardı. Otuzlu yaşlarda olmasına rağmen, bütün yetkileri kendinde toplayan dünyadaki bu son hükümdarın halkının, onun her kaprisine boyun eğdiği söylenemez. Ayrıca kendisi de, halkına iyi bir örnek oluşturmaz. Nitekim, onu kızını kaçırmakla suçlayan on birinci eşinin babasına tazminat ödemek zorunda kalmıştır. Tabii Clinton'ın da iffet timsali olacak hali yok, ama Monica Lewinsky olayının Amerikan halkının ahlâki değerlerine yeni bir ışık tuttuğu yadsınamaz. Başkanın kendini içinde bulduğu hukuki karmaşa, "o kadınla ... Miss Lewinsky'yle cinsel ilişkiye girmedim..." iddiasında bulunurken yalan yere yemin edip etmediği konusuna odaklanıyordu. Çok kişi buna pis pis gülebilir; bir kişi birçok kez ağızla doyuma ulaştırıldığı halde cinsel ilişkiye girmediğini gerçekten iddia edebilir mi?

Kinsey Enstitüsü'nün 1991'de 600 öğrenciye gönderdiği soruşturmada[63] şu tip sorular bulunuyordu: "Biriyle 'cinsel ilişki'ye girdiğinizi söylemek için yaşadığınız yakınlığın ... olması sizce yeterli midir?" Bu soruyu, Fransız öpücüğü, göğüsleri okşama, göğüsleri öpme, cinsel organları elleme, ağızla cinsel organları uyarma ve makattan veya dölyolundan ilişki kurmadan oluşan malum liste izliyordu. Sonuçlar Clinton'ın iddiasını doğrulamaktaydı: Amerika'nın gelecekteki umudunun yüzde altmışına göre, dille erkek veya kadın cinsel organını uyarmaktan öteye geçmemişseniz seks yapmamış sayılırdınız. Makattan cinsel ilişkiye girmiş olsanız bile teknik olarak hâlâ bâkire sayılırdınız.

Araştırmacılar bu bilgiyi ancak Ocak 1999'da *Journal of the American Medical Assciation*'da yayınladılar. *JAMA*'nın editörü bu

63) Sanders ve Reinisch, 1999.

raporu o tarihte yayınladığı için işten atıldı: Zamanlamanın yarattığı siyasal yansımaların bilimsel bir dergiye yakışmadığı düşünülmüştü. Araştırma 2001 yılında İngiltere'de de yapılacaktı.[64]

Bekâret çok sayıda yetişkin için ahlâkı yansıtan önemli bir konudur. Çocuklara bilgi veren telefon hatlarında sürekli olarak şu soru yinelenir: "Bir erkekle yatmadan önce onunla ne kadar zaman çıkmak gerekir?' Danışmanlar ideal olarak gençlerin, doğru bir şekilde bilgilendirildikten sonra kendi kararlarını vermeleri gerektiğine inanırlar. Her biri kendi ahlâk standardına bağlı kalmayı başardığında eğitsel mesaj ideal sonuca varmış olacaktır. Bir genç kız, bir erkekle birkaç hafta veya birkaç ay süren ciddi bir ilişki yaşadıktan ve on sekiz yaşını doldurduktan sonra onunla yatacağına karar vermişse, buna göre davranması onun gözünde önemlidir.

New York'lu bir sosyal seksolog olan Israel Schwartz, ilk cinsel birleşme konusunda özel bir inceleme yapmış, Amerikalı ve İsveçli öğrencilerin cinsel davranışları, duyguları ve ahlâk anlayışlarını karşılaştırmıştı.[65] Her iki ülkede de kızların ortalama bekâret kaybetme yaşı on yedinin biraz altındaydı, söz konusu erkekler de genelde onlardan iki yaş büyüktü. İsveçli kadınlar bu adım için on altı yaşın uygun olduğunu düşündüklerinden, bu onların cinsel ahlâk anlayışına uygundu. Amerikalı kadınlar bekâretin bu yaşta yitirilmesine ahlâki sebeplerle karşı çıkıyorlardı. Onlara göre, ideal yaş ortalama olarak on sekizden çok on dokuza yakındı, onun için bu işe iki yaş erken kalkışmış oluyorlardı. Bu yüzden de, ilk cinsel ilişkileri konusunda İsveçli kızlardan çok daha fazla pişmanlık, suçluluk ve endişe duyuyorlardı; ayrıca, doğum kontrolü konusunda yeterince titiz davranmamışlardı. Dahası, Amerikalıların çifte standartları vardı; erkekler için on altı yaşın uygun olduğuna inanıyorlardı. Halbuki İsveçli kadınlar erkeklerle aynı cinsel haklara sahip oldukları kanısındaydılar. Bu incelemenin sonuçları, özel bir kültür türünün varlığını açıkça kanıtlamıştı: Amerikan ahlâkı daha kı-

64) Pitts ve Rhaman, 2001.
65) Schwartz, 1993.

sıtlayıcıydı ama onların davranışlarım pek etkilemiyordu. Sonuç: ikiyüzlülük ile aşırı endişeydi.

Anne babanın ve toplumsal çevrenin hoşgörülü veya kısıtlayıcı öğütlerine aldırmaksızm, kendine özgü ahlâki bir çerçevenin -cinsel davranışları da içeren bir vicdanın- oluşturulması insanın gelişiminde çok önemli olan tek bir adımdır. Bazı nişanlı çiftler gelinin zifaf gecesinde bâkire olacağına kesin bir gözle bakarlar ama -o geceye kadar- neyin kabul edilebilir sevişme olduğu konusundaki tavırları farklılık gösterir. Bazı dindar kadınlar seksologlara nişanlılıklarının erotik yönden evliliklerinden çok daha heyecanlı olduğunu söylerler, çünkü çiftler evlilikten önce bekâret kuralına yürekten bağlı kaldıklarından birlikte cüretkâr şeyler yapmakta kendilerini özgür hissetmişlerdir. Bu hikâyelere rağmen, şehvet duydukları anda paniğe kapılan çiftler de vardır.

Josien Laurier'in *A Heavenly Girl* (Cennetlik Kız, 1993) adlı romanının kahramanı olan genç kız, aşırı dindar Protestan bir ailede Tanrı korkusuyla büyür. Farklı bir hayat sürmek için tek umudu, kilise ilahileri söyleyen Echo adlı gruptur ve o, bu grubun arasında kendi özel ve beklenmedik yeteneğini fark eder. İlk solo gösterisini Noel arifesinde vermesi planlanmıştır. Anne babasının kati emirlerine karşı gelerek ama neredeyse kutsal bir güvenle bekâretini Eddie'ye sunmaya karar verir.

> Birden, bekaretimi yitireceğim, diye düşündü. İki gün sonra, ilk adetini göreli tam dört yıl olacaktı. Noel'de olmuştu. O zaman bunun küçük bir Noel hediyesi olduğunu düşünmüştü. Bu, onu yitirmek için uygun bir zamandı. Olmalıydı. Ne garip bir düşünce. Ama doğru bir şeydi. Tam anlamıyla doğru... Ona dosdoğru söyleyecekti. 'Eddie, tam dört yıl önce Noel'de ilk adetimi gördüm.' Bir kadın oldum, diye düşündü. 'Şimdi senin olmak istiyorum.' Eğer böyle söyleyecek olursa bunu kesinlikle yapardı. ... Bu şekilde ona inanacağı bir şey sunacaktı. İşin pis tarafını bir kenara atacaktı. Böylece her şey daha asil, daha güzel oluyordu. Belki Tanrı da bunu onaylardı.

Hamile kalabileceğinin çok iyi farkındaydı ama bunu kabul etmişti. İşler ters giderse kısa zamanda haberi olurdu. Yemeklerden

önce şükran duası ederken bile aşkın düşünceler onu terk etmiyordu. 'Kilisede. Kilisenin soğuk döşemesinde. Herkes gittikten sonra, babası papaz olduğu için Eddie'de anahtar vardı...'

Anne babasının dar kafalılığını hor görmesi, bu düşünceleri dengeler. Ama aklmda tek bir an için bile, kasıtlı bir isyan düşüncesi yoktur. Kararı, onun dindarlığa getirdiği kişisel yorumudur. Anne babası, kızlarının aklından geçenlerden tamamen habersiz olsalar da, ilahi söyleyen grupla vereceği konserin iptal edilmesi gerektiğinde karar kılarlar. Kız onlara karşı çıkmaz. Kitap boğucu bir hüzün içinde son bulur.

BEKÂRETİN KANITLANMASI

Bekârete aklını takan tek din Hıristiyanlık değildir. 2001 yılında, Türkiye'nin sağlık bakanı, sağlıklı yaşam kursuna katılmak isteyen bütün kadınların önce bekâret testini geçmeleri gerektiğini söylediği zaman feministler kıyameti koparmışlardı.[66] Daha önceki bakanlardan biri de, bir psikiyatri hastanesinde baş hekimken, cinsel taciz ihtimaline karşı korumak için bütün kadın personeli aylık bekâret testine tabi tuttuğu gerekçesiyle 1992'de eleştirilere hedef olmuştu. Burada mantığa aykırı bir politika uygulandığı besbelli. Uzun bir laik geleneğe sahip olan Türkiye'de, feministlerle gelenekçilerin görüş ayrılıkları olabiliyor ama genelde bir orta yol bulunuyor.

İstanbul'da ve Casablanca'da genç kızlar modayı belirleyen kaygısız hayatlarında, tek bir adımdan kaçınarak bekâretlerini korurlar ve bunda makattan yapılan cinsel birleşme önemli bir rol oynar. 1980'li yıllarda Casablanca'da 80 genç kadınla röportaj yapan Soumaya Naamane-Guessous'un dinlediği hayat hikâyeleri, heyecanlı ama son derece karışık duygularla yaşanan cinsel hayat izlenimini doğrulamaktadır.[67] Modern bir genç kız olmak istiyorsan o zaman sonuna kadar gitmek zorundaydın, çünkü erkek hayranların baskısına karşı koymak çok zordu. Bekâ-

66) *Nederlands Tijdschift voor Geneeskunde*, 2001.
67) Naamane-Guessous, 1990.

retlerini koruyan kızların cinsel kaçamaklarında pek erotik haz duydukları söylenemez, çünkü erkekler onların klitorisleriyle pek ilgilenmiyorlardı. Ayrıca kadınlar, kızlık zarları yırtılacak korkusuyla çoğu zaman kendilerini heyecana kaptırmaya cesaret edemiyorlardı.

Çağdaş Hıristiyanlık, bekâret kanıtlarıyla özel olarak ilgilenmediği için İslam'dan ayrılır. Hollanda Reformist Kilisesi'nin üyesi olan bir gelinin başına gelebilecek en kötü şey, papazın karşısına hamile olarak çıkmaktır. Böyle bir durumda onun beyaz gelinlik giymesine izin verilmez; bazı kiliselerde de gelin ile damattan cemaatin karşısında hesap sorulur.

Tutucu kilise çevrelerinde bekârete önem verilse de, zifaf gecesinde olanlar aileyi ilgilendirmez. Gerçi bu hep böyle değildi. Ortaçağ'da erkek ile kadın arasındaki cinsel ilişkiye eşlik eden şehvet duyguları kuşkuyla karşılanırdı.[68] Hazzın tehlikelerle dolu olduğunu belleklere daha iyi perçinlemek için Tobias ile Sara'ının hikâyesi vurgulanarak dindarlara aktarılırdı. Şehvet her zaman ölümcül bir günah olmayabilirdi, ama affolunur bir günah olduğu kesindi. Sara, hepsi zifaf gecesinde şeytan tarafından öldürülen yedi erkekle evlenmişti. Şehvetin şeytan Asmodeus'un egemenliği altında olduğu belliydi. Akrabalık yasaları gerektirdiğinden Sara, sekizinci kez akrabası Tobias'la evlendi, ancak Tobias'ın evlilikten hiç umutlu olmayan babası zifaf gecesi bir mezar kazdırdı. Oysa başmelek Raphael, Tobias'a şu öğüdü vermişti:

> Şeytan gücünü, Tanrı'yı unutup kendilerini at ve katırlar gibi şehvete kaptıran çiftlere karşı kullanır. Bu yüzden, üç gün süreyle onunla birlikte dua ederken ona elini sürme ... üçüncü gece geçtikten sonra Tanrı'nın sağladığı huzur içinde bâkireye, şehvetle değil çocuk sahibi olma isteğiyle sahip ol.

Tobias nasihate uydu ve ölmeden Sara'smın bekâretini bozdu, ondan sonra cinsel ilişkiden kaçınılan bu üç geceye 'Tobias geceleri' adı verildi. Cinsel ilişkiden kaçınma idealini yaymak için çok çalışan kilise büyüklerinden Aziz Jerome, Tobit Bölümü'ndeki ilk

68) Ranke-Heinemann, 1988.

metni bir yere kadar uyarlamak zorunda kalırken, onun uyarlaması sayesinde Fransız piskopos ve papazlar ek gelir elde ettiler: Yeni evliler Tobias gecelerine uymak zorundaydılar, ama bir muafiyet isterlerse bu ayarlanabilir, sadece fazla pahalıya patlardı.

Bâkire olmak mükemmel bir şey ama bâkire olduğunu iddia eden her kadına inanmalı mıyız? Cornwall'un turnelere çıkan Kneehigh Tiyatro Grubu, Thomas Middleton ve William Rowley'nin 1653'de yazdığı *The Changeling* adlı piyesin bir uyarlaması olan *The Itch*'i 1999'da sahneye koydu.[69] *The Itch*'de Beatrice-Joanna iyi bir ailenin kaprisli ve şımarık kızıdır. Başkalarını kullanarak her istediğini elde etmeye alışıktır. Babası onun için bir nişanlı bulmuştur ama onun gönlü bir başka hayranındadır. Kendi seçtiği erkek ne yapacağını bilir: Resmi damat adayını düelloya davet etmeyi önerir. Beatrice-Joanna bunu çok riskli bulur. Kendine fena halde tutkun olduğunu bildiği babasının uşağı De Flores'i belirli bir para karşılığında nişanlısını ortadan kaldırmaya ikna etmeye karar verir, daha sonra onun kaçmasına yardım edecektir. De Flores'inse niyeti başkadır. Bu kanlı görev karşılığında kızdan parasını değil, bekâretini ister; kaçmak gerekirse bunu ikisi birlikte yapacaklardır. Uşak ölü bedeni ortadan kaldırır ve işlerin nasıl gelişeceğini görmek üzere beklerler. De Flores'in, ikna gücüne sahip bir hayran olduğu anlaşılır. Beatrice-Joanna onunla işbirliği yaptığından ikisinin de günahkâr olduğu görüşüne katılmaktadır. Üstüne üstlük De Flores'in ona beslediği tutkulu aşk da ona çekici gelmiştir.

Bu arada, nişanlının yok olmasının ardından, kendi seçtiği adayla evlenmesi kararlaştırılır, ama Beatrice-Joanna, onun artık bâkire olmadığını keşfetmesinden korkmaktadır. Gelecekteki kocasının çekmecelerini karıştırır ve çok miktarda sihirli iksir bulur. Neyse ki, her şişenin üstünde ne için kullanıldıkları yazılıdır. Biri gebelik testidir, hamile olabileceğini farkına varırsa da bunu itiraf etmek için önünde birkaç ay vardır. Bu şişenin yanında be-

69) Middleton ve Rowley, 1653. *'Changeling'* sözcüğünün iki anlamı vardır: a) periler tarafından gerçek anne babasından alınıp yerine başka çocuk konulduğuna inanılan; b) sözüne güvenilmeyen veya dönek bir kişi.

kâret testini görür, bu doğal olarak daha acildir. Neyse ki, kullanma talimatı yine açıkça belirtilmiştir:

> Kuşkulandığınız kişiye M şişesindeki sudan bir kaşık dolusu içirin, bâkireyse onda üç etki yaratacaktır: elinde olmadan esnemesine, sonra hapşırmasına, son olarak da kahkahalarla gülmesine yol açacaktır; değilse donuklaşır, aptallaşır ve hantallaşır.

Beatrice iksirin güvenirliliğini (bekâreti konusunda sıkı sıkı sorguya çektikten sonra) hizmetçisinde dener ve üç etki de öngörülen sırayla gerçekleşir. Nişanlısı ondan bu iksiri içmesini isterse, Beatrice ne yapması gerektiğini tam olarak öğrenmiştir. İşi şansa bırakmamak için zifaf gecesinde Beatrice, bâkireliği kanıtlanmış ama büyük bir ödül karşılığında bu özveriyi yapmaya hazır olan hizmetçisiyle yer değiştirir. O gece daha sonra, De Flores ile Beatrice-Joanna yine birlikte yatarlar ve bundan sapkınca bir zevk alırlar, ancak gün ağarırken hilekârlıklarının keşfedileceğinden korkmaya başlarlar. O sırada hizmetçi çıkagelir ve şehvetin ona zamanı unutturduğunu içtenlikle itiraf eder. Bir tehdit oluşturmaya devam ettiğinden De Flores evi kundaklayarak kızı öldürür. Ne var ki, öldürülen nişanlının bir kardeşi vardır ve o, damadın yüreğine kuşku tohumları eker, o da gelinine baskı yapınca Beatrice zinayı reddeder ama cinayeti itiraf eder. Bu itiraftan hiç hoşlanmayan De Flores sevgilisini bıçaklar ve kendi boğazını kesmeden önce, can çekişen geline zifaf gecesinde kendisinin sahip olduğunu damada söyler. Derken, perde iner. Salon alkıştan inler. Anlaşılan on altıncı yüzyıl tiyatro seyircisi böyle kanlı sahnelere doymak bilmiyordu.

KIZLIK ZARI

The Itch'deki bekâret testi hiç de inandırıcı değildir, ama acaba daha iyi bir yöntem var mıdır? Müslümanlarda ve Hindularda düğün eğlenceleri sırasında gelinin bekâretinin kanıtlanması hâlâ büyük duygusal önem taşır, bu kanıt da tamamen bikirden akan kana dayanmaktadır. Ne yazık ki, ilk kez seviştikleri zaman hiç kanamayan kızlar da vardır. Benzer gelenekleri hâlâ uygula-

yanların tamamen göz ardı ettiği bilimsel bir gerçektir bu; bir hırsızlık alarmı üreticisinin arada sırada çalışan bir alarm satmasına benzer. Alıcı döndüğünde evinde kimi bulacağından asla emin olamaz. Kızlık zarıyla da aynı şey olur: (bazı insanlara göre) yapması gerekeni her zaman yapmaz.

En eski tıp literatüründe, kızlık zarının gerçekten var olup olmadığı konusunda uzun tartışmalara bile rastlanmaktadır. M.M.J. Reyners adlı jinekolog, kızların sünneti konusundaki kitabında konuyu iyice irdelemiştir.[70] Aşağıdaki tekerlemenin Roma devrinden kaldığı söylenir:

> *Est magnum crimen*
> *perrumpere virginis hymen.* *

İ.Ö. ikinci yüzyılda Efes'li Soranus ise, kızlık zarının varlığını reddetmişti. Albertus Magnus on dördüncü yüzyılda şunları yazıyordu:

> ...bâkirelerinin dölyatağının boynunda, dölyatağının girişinde damar dokularından ve aşırı derecede gevşek bağdokularından oluşmuş zarlar vardır, bunlar bekâretin işaretleridir ve birleşmeyle, hatta parmak sokmakla bile bozulurlar; bunun üzerine içlerindeki az miktardaki kan dışarı akar.

Bu kulağa son derece çağdaş ve doğru geliyor. Kızlık zarı terimi on dördüncü yüzyılda kullanılmıyordu ama bir yüzyıl sonra tıp literatürüne girmişti. Bozulmamış bikrin ne ifade ettiği konusunda kafa yoran ilk kişi Vesalius'tu.[71] 1537'de ciğer iltihabından ölen ama aynı zamanda 'isteri' nöbetleri geçiren bir asil kızın teşrihinde hazır bulunmuştu. Kızın kızlık zarında bir yırtık görülüyordu; Vesalius kızın ya saçma bir sebeple yahut da dölyolunun uyarılmasının isteriyi iyileştirdiğini bildiği için parmağıyla kendi bekâretini bozduğunu düşündü. Vesalius bu tedavi yöntemini bilmekteydi. Doktora tezini, ebelerin kullandığı yöntemleri tanımlayan Rhazes'in kitabı üstüne vermişti.

---

70) Reyners, 1993.

*) (Lat.) Bir bâkirenin kızlık zarını bozmak büyük günahtır. (ç.n.)

71) Thiery ve Houtzager, 1997.

On yedinci yüzyılda bikrin varlığı konusunda ateşli bir tartışma yeniden gündeme geldi. Devrin en ünlü Flaman doktoru Delft'li Reinier de Graaf ondan alaycı bir tavırla söz etmişti:[72]

> Doğanın sırlarını deşerken bikrin arayışı, inatla onun için kavga edip tartışan en zeki araştırmacılar açısından bile küçümsenmeyecek kadar rahatsızlığa ve zorluğa yol açmıştır. Bazıları onun keşfinin doğanın koşullarına ve yasalarına aykırı olacağını kesinlikle belirtmişler, bazılarıysa, onun teşrih edilen her bâkirede bulunduğunu, bulunamamasının dikkatsizlik veya bilgisizlikten kaynaklandığını sesleri kısılana kadar bağırıp çağırarak belirtmişlerdir. Ama onlar bile, kızlık zarının tek başına var olduğu, yeri ve şekli konusunda anlaşamamaktadırlar.

De Graaf böylece seçeneklerini açık bırakıyordu, ama konu ancak bir yüzyıl sonra halledildi. Anatomi uzmanı Brendelius, "Bikrin var olduğundan kimse kuşku duymuyor," diye yazdı. Her kız bir bikirle doğar, ama biçimi ve kalınlığı epey farklı olabilir. Deneyimli doktorlar bile, bir bikrin bozulmuş olup olmadığına karar vermekte zorlanıyorlar. Daha kesin bir şekilde söylemek gerekirse, adli tıpta görevli çocuk doktorları tecavüze uğrayan genç kızların bikrinde çoğu zaman yırtıklar oluştuğunu ama çoğu zaman birkaç hafta sonra tekrar eski haline döndüğünü bilirler. Bikrin bozulmuş olup olmadığı konusunda kesin bir yargıya varmak bu yüzden hâlâ çok güçtür ve eğer bikir bozulmamışsa bile, bekâret bozulduğunda kanama olup olmayacağını kimse kesin bir şekilde söyleyemez.

Can sıkıcı bekâret törenleri olan İslam ülkelerinde bu gerçeklerin bilinmediğine inanmak hiç kolay değildir, ancak anlaşılan toplumun yüreğini ve ruhunu kesip atmadan bu geleneklerden vazgeçilemiyor. Bekâretin bozulması her zaman cinsel bir eylem değildir. Mısır'da çoğu köyde bu kanlı işlem düğün günü bir *daya* tarafından gerçekleştirilir, bu kadınlar kızların sünnetini de yaparlar,[73] Musevi sünnetindeki *mohel* gibi *daya* da bu işte kullanmak üzere bir parmağının tırnağını uzatıp sivriltir. En iyi *da-*

72) Akt. Reyners, 1993.
73) Naamane-Guessous, 1990.

ya, sadece bikre değil dölyolunun duvarına da saldırır, böylelikle gelinin babasının daha sonra elinde sallayarak dolaşacağı çarşafa daha çok kan akmasını sağlar. Bu tören, doktor Neval el-Saddavi'nin çok kez gözlemlediği gibi birçok enfeksiyona da yol açabilmektedir.

Kanlı çarşaf, sadece gelinin bekâretinin değil, aynı zamanda damadın erkekliğinin kanıtıdır Ayrıca gelinin, damadın anne babasının verdiği başlık parasına layık olduğunu gösterir. Tunus'ta doktorluk yapmış olan M.M.J. Reyners, evlilik anlaşmasının imzalanmasından önce bekâret belgesi almak üzere muayenehanesine anneleri ve kayınvalideleriyle gelen çok sayıda gelin adayı görmüş. Tahmin edilebileceği üzere, bir keresinde gelin adayının hamile olduğunu fark etmiş, belki ailesi de bundan kuşkulanıyordu. Böyle bir durum gelinin muayenehanede öldürüleceği anlamına gelir, çünkü bekleme odasında, aile namusunu temizlemeye hazır eli bıçaklı bir erkek akraba beklemektedir.

Zifaf gecesinde, damattan gelinin bekâretini bozması beklenir ve bütün davetliler kanlı çarşafı görmek isterler –kanın rengi çok önemlidir. Gelin, çarşafını titizlikle saklar ve kan lekesi parlak bir pembe, soluk pembe veya koyu kırmızı kalırsa ömür boyu onunla övünür: 'Benim kanım çok güzel bir pembeydi, hiç görülmeyen bir tonda...' Ayrıca, onun sihirli bir gücü olduğuna inanılmaktadır.

> Benim çarşafım çok güzeldi, daha sonra uzun bir süre ondan söz edildi. Yaşlı kadınlar onu gözlerinin önünden geçirebilmek için birbirleriyle kavga ettiler. Anlaşılan, insanı kör olmaktan korurmuş.

Birçok kültürde, erkeklerin cinsel deneyiminde bekâreti bozmak fazladan bir heyecan ve tatmin kaynağı sayılır. Shakespeare'in *Perikles* adlı piyesinde, Perikles'in kızı Marina'yı kaçıran korsanlar onun bekâretini cümbüşle kutlarlar. Kızı daha sonra eline geçiren genelev patronu da, uşağına onu pazarda nasıl satması gerektiğini şöyle anlatır:

> ... onun özelliklerini, saçının, teninin rengini, boyunu, yaşını, bekâret belgesiyle ilan et; sonra, "En fazla para veren ona ilk kez sahip olacak," diye bağır. Erkekler böyleyken, bikir ucuz bir şey değildi.

Bir bâkire için çok yüksek fiyatlar istendiğini ve frengi korkusunun fiyatı oldukça yükselttiğini, Victoria devrinin açık saçık metinlerinden (örneğin, *Fanny Hill*'den) biliyoruz. Ray Tannahill'e göre, on dokuzuncu yüzyıl başlarında Londra'da bir bâkirenin fiyatı en az 100 pounda yükselmişti.[74] Ama 1880 yılına gelindiğinde, bâkireliğin piyasa değeri 5 pounda inecekti –talep azaldığı için değil arz müthiş arttığından. Çünkü bekâret kolaylıkla yenilenebiliyordu.

Arthur Golden'm *Bir Geyşanın Anıları* adlı kitabı 1997'de yayınlandı. Kitap, Japon kahramanı Sayuri'nin 1930'lu ve 1940'lı yıllarındaki hayatını anlatıyor. Golden bu kitabı biyografi olarak tanıttı, ama eski bir geyşayla yapılan uzun röportajlara dayandırılmış olsa da sonradan kurgu olduğu anlaşıldı. Bir Sinoloji ve Japonya uzmanı olan yazar, uzun yıllar Uzakdoğu'da çalışmıştı.

Sayuri küçük yaşta bir geyşa olmak üzere yetiştirilir, bunun için birçok koruyucunun ona kur yapması gerekmektedir. Eğitim dönemi, on beş yaşında, *mizuage,* bekâretinin bu hakkı satın alan erkek tarafından bozulmasıyla tamamlanır. Sayuri her adaya küçük bir kutu pirinç kurabiyesi sunarak teklifleri değerlendireceğini bildirir. Onun durumunda da, bâkireliğini doğrulamak için eve bir doktor çağrılır, madam da bekâreti bozulurken çok kan akıp akmayacağını sorar. Doktor bunu söyleyemez, ama nihayetinde Sayuri'nin bekâretini bozan da bir doktordur ve aklını kana takmış biridir. Hatta arzulu kadın hastalarının kanıyla ıslatılmış pamuk, bandaj ve kadın bağı parçalarını şişelerde sakladığı bir koleksiyonu bile vardır. Sonunda Sayuri'nin kanı da bu koleksiyonda yerini alır. Sayuri bedeninin bu özelliğinden tamamen habersizdir. Madam utanmaz bir iş kadınıdır ve birçok adayı birbiriyle yarıştırarak en yüksek ücreti elde etmeyi başarır, sonunda doktorun ona ödediği tutar şimdiye kadar bir *mizuage* için aldığı en yüksek ücret olmakla kalmaz, aynı zamanda, o günlerde müşterilerin bir geyşayla birlikte geçirilen bir saat için ödediği ücretin de üç bin mislidir. Doktor *mizuage*'dan sonra onunla ilgilenmez. Bunu ikinci bir arttırma izler, bu defa en yüksek ücreti öde-

74) Tannahill, 1980.

yen geyşanın koruyucusu olacak ve onunla cinsel ilişki kurma tekelini elde edecektir. Bu koruyucu, ücretini ödediği sürece Sayuri yalnızca ona ait olacaktır. Bir geyşanın normal görevi -kural olarak çayhanede erkekleri ağırlamaktır- iffetli bir iştir. (Golden'in kitabı çok satan kitaplar listesine girmekle birlikte, kaynağını oluşturan geyşa, yazarın kendisini doğru anlatmadığını iddia etmiştir.[75] Kadın özellikle, para karşılığında bekâretini yitirdiğini kabul etmemektedir. Golden'in iddiasıysa, kitaba aktardığı her sözün kayıtta yazılı olduğudur.)

Japonya, akıl almayacak türden, ilginç bir cinsel kültüre sahiptir. Nicholas Bornoff *Pink Samurai* adlı kitabında, Japonların şaşırtıcı derecede çeşitli erotik gece hayatını ayrıntılarıyla anlatır. Tokyo'nun ünlü bir lokali Lourdes'tir, *no-pan kisa* (külotsuz gece kulübü). En özel salonu yeraltındadır ve üst kattaki odayı gösteren tek yönlü bir ekran tavanı oluşturur, döşemeden yansıyan parlak ışıkta -külotsuz- kızlar buradan rahat rahat seyredilir. Artık turistleri hedef alan ve bir yan işte para kazanmak isteyen öğrenciler adına uygun, daha ucuz, daha modern bir geyşa tipi vardır. Şimdilerde kadınların keyifli fakat iffetli bir şekilde sevimli genç erkekler tarafından ağırlandığı ve bu ayrıcalığa müthiş büyük paralar vermeye hazır oldukları buluşma evleri de bulunmaktadır. Japonya'da aile bütçesini tamamen kadınların kontrol etmelerinin bir sonucudur bu. Evli erkeklerin yarısı eşlerinin onlara çok az harçlık vermesinden şikayetçidir. Ayrıca, Japonların erotik konulara yaklaşımı çok farklıdır: *manga* denen ve bazıları özellikle gençliğe hitap eden zengin bir pornografik karikatür bant ve çizgi film pazarı vardır. Bir başka ilginç nokta, *International Encyclopedia of Sexuality*'de ensest hakkındaki paragrafta sadece anne-oğul ensestinden söz edilmesidir. Oysa Batı'daki seksoloji yazınında ensestin bu türü listenin altlarında yer almaktadır, çünkü bunun akraba tacizlerinin en az rastlanan şekli olduğu düşünülmektedir. Yine de bu sorun, 1980'li yıllarda birçok Japon komedisine konu olmuştur; ele alman anne tipi, oğlunun akademik ilerleyişinde gözünü üstünden ayırmayan klasik baskı-

75) *De Telegraaf*, 2 Ağustos 2000.

cı annedir. Japon kültüründe bu durum o kadar da tuhaf karşılanmaz; en üst görevler, katı seçim kuralları olan en ünlü üniversitelerden mezun olanlara ayrılır. Bazı anneler bu nedenle, kızlara takılıp ev ödevlerini ihmal etmesin diye oğullarının cinsel boşalma sorununu ele aldıklarını itiraf etmişlerdir.[76]

Sayuri'nin bekâretini bozan adamın kadın kanına karşı aşırı düşkünlüğü de belki sandığımız kadar ender rastlanan bir şey değildir. Golden'in çayhane tanımı da Çin genelevlerini hatırlatır bize. Gizemli Japonya atmosferinde yer alan polisiye öyküleriyle tanınan Sinolog ve diplomat Robert van Gulik, aynı zamanda Çin'deki cinsel davranışlar hakkında bilimsel bir inceleme kaleme almıştır.[77] Dölyolunun kanını toplamak için kullanılan ve özel sepetlerde saklanan 'altı kuşak'tan (*liu-tai*) söz eden Van Gulik, gelinin bâkire olmadığını düğün günü keşfeden bir erkeğe adanmış bir şiiri de aktarmaktadır:

> *Bu gece muhteşem bir düğün ziyafeti düzenlendi,*
> *Ama hoş kokulu çiçeği incelemek istediğimde,*
> *Baharın çoktan geçtiğini anladım.*
> *Çok kırmızı veya az kırmızıyı sorgulamanın ne anlamı var?*
> *Görecek bir şey yok, görecek bir şey yok!*
> *Beyaz ipek kumaş parçasını sana geri veriyorum.*

Adet kanı da çok güçlü duygular uyandırabilmektedir. On altıncı yüzyılda Çinli bilgin Li Mao-yüan, yüzyıllar önce ünlü fahişe Yang Kuei-fei'nin yıkandığı Loyang yakınındaki kaplıcaya gittiğinde, gözü bir kayanın üstündeki kırmızı bir lekeye ilişmiş. Herkesin bu lekenin Yang Kuei-fei'nin adet kanı olduğuna inandığını öğrenince Li-Mao-yüan çok duygulanmış. Tahtırevanında oradan ayrılırken, bir an için perdelerin arasında bir kadın eli belirmiş. O gece, Yang Kuei-fei'nin hayaleti olduğunu söyleyen bir kadın otelde onu ziyarete gelmiş. O hayalet ölümüne kadar onu terk etmemiş.

Bekâret merakına Batı'daki romanlarda da rastlanır. Dusan Makavejev'in 1947'de yönettiği *Sweet Movie* filminde, dünyanın

76) Bornoff, 1991.
77) Van Gulik, 1974.

en varlıklı adamı Mr. Kapital, 1984 Dünya Güzeli'ne talip olur. Doğal olarak parasının karşılığını ister ve gelin bir jinekoloğa götürülür. Yarı kutsal bir havada kadın muayene koltuğuna oturtulur ve doktorun, onun ayrılmış dizleri arasındaki belirli yerini aldığını, kadının omuzlarının üstünden görürüz. Doktorun yüzü altın rengi bir ışıkla aydınlatılmıştır ve yüzündeki ifade yalnızca doktorlara ve damatlara özgü o mutluluğu izleyiciye yansıtır. Öyküde jinekoloğun başka rolü yoktur, ama bu sahneden sonra onun hayatının tamamen değiştiğini anlarız. Seyirci dünya güzelini ve hayatında karşılaştığı darbeleri izler. Koca (söylemeye gerek bile yok) o kadar çok beceriklidir ki, zifaf gecesi köpeklerde sık fakat insanlarda hiç rastlanmayan bir şekilde son bulur: kilitlenirler. Kadın sonunda evliliğinden kurtulup Alman Ekspresyonist ressam Oto Mühl'ün cinsel özgürlük komününe katılır (film burada bir çeşit belgesele dönüşür) ve çikolata dolu bir fıçıda boğularak hayatına son verir. Makavejev'in fütüristik fantezisi çeşitli kültürlerden ödünç alınmış bekâret sembollerinin bir derlemesini içermektedir.

İslam dünyasına dönelim. Reyners, bâkirelik idealine erkek ve kadın bakış açılarının arasındaki derin farkı göstermek için Şeyh Celaleddin el Sayuti'den (on beşinci yüzyılın ikinci yarısı) Seçilmişler'i Cennet'te bekleyen zevkleri anlatan bir alıntı yapar:

> Seçilmişlerin her biri dünyadaki karılarına ek olarak yetmiş huriyle evlenecektir. Ne zaman bir huriyle beraber olsa onun bir bâkire olduğunu keşfedecektir. Ayrıca Seçilmiş'in Kamış'ı asla gevşemeyecektir. Sertleşmesi sonsuza dek sürecektir. Her birleşme özel hazlar, dünyada duyulmamış tatlı duygular verecektir, öyle ki herhangi biri bunları burada yaşayacak olsa anında bilincini yitirir.

Müslüman fundamentalistlerin şehit olmaya bu kadar hevesli olmalarının, ruhani liderlerinin onlara vadettiği şehevi ödüllerin beklentisiyle ilgili olduğu düşünülür. Ama huriler iffetli ve bozulmamış kalarak, tekrar tekrar cinsel ilişki yaşamaktan acaba hoşlanırlar mı?

Bu arada, Meryem'in de bir bâkirelik simgesi olduğunu unutmamalıyız. İsa'ya hamile kaldıktan sonra bile bikri bozulmamıştır;

9) Robert Campin, *The Birth of Jesus*, panel, 1420-1425.

en azından apokrifadaki bir efsane böyle anlatır.[78] Doğum vakti yaklaşınca Joseph bir ebe bulmaya gitmiştir. Hatta iki tane ebe bulmuştur, ama onlarla birlikte ahıra döndüğünde kundağa sarılmış İsa'nın beşiğinde yattığını görür. Meryem gülümserse de, Joseph, "Gülümseme, dikkat et de onlar gittikten sonra ilaca ihtiyacın olmasın," der. Birinci ebenin Meryem'i görmesine izin verilir, adı Zelomi'dir. Bu çocuğun hâlâ bakire olan bir kadın tarafından dünyaya getirilmesine hayret eder. Bu konuyu daha pratik bir düşünce tarzı olan meslektaşı Salome'ye anlatır. O da Meryem'in bikrinin ne durumda olduğunu kişisel bir muayeneyle belirlemeyi önerir. "Salome elini kucağına koyarak bir çığlık attı ve şöyle dedi: 'Yaşayan Tanrı'yı öfkelendirdim, işte elim yanıyor'." O sırada bir melek görünür ve ona yaralı eliyle bebeğe dokunmasını söyler ve yarası iyileşir. İki ünlü ebenin öyküsü sonraki yüzyıllarda göz

78) Van Gilse, 1942; Goosen, 1992.

ardı edilse de, Ortaçağ'da beşik tablolarında ve tahta oymalarında, çoğu zaman arka fonda, biri gösterişli bir şekilde bir kolunu diğeriyle destekleyen iki kadın resmedilmiştir. Robert Campin'in *The Birth of Jesus* (arka sayfada) adlı tablosunda, Zelomi üstünde 'bakın bir bâkire çocuk doğurdu' yazan bir flama tutar, Salome'nin elindeki flamadaysa 'muayene etmeden inanmam' yazmaktadır.

HİLELİ BEKÂRET

Bazen kızlarıyla birlikte gelen Müslüman anneler, Batılı doktorlardan geleneksel bekâret belgesi isterler, ama kızların yalnız gelmesine daha sık rastlanmaktadır. Bekâretlerini yitirdiklerini biliyorlar ve tamir edilmesini istiyorlardır. Veya kendi ülkelerindeki kızlardan daha iyi bilgilendirilmiş oldukları için bâkire olsalar bile kanama olmayabileceğini biliyorlardır. Fas'ta kan akışını artırmanın birçok yolu denenmiştir. Soumaya Naamane-Guessous bunlardan dokuzunu sıralayan on beşinci yüzyıl yazarı Suyuti'den bir alıntı yapar. Pamuğa sürülmüş öküz safrası kana benzer, ama bazı bitkilerden yapılmış bir fitil daha etkilidir. Dölyolunun çeperini o kadar tahriş eder ki, en hafif bir temasta kanar. Erkeklerin de bu numaralardan tabii ki haberleri vardır, o yüzden Suyuti, erkeklerin kuşkularını deneyebileceği yöntemleri de sıralar. Bir diş sarımsak, bir iğneyle delinip dölyoluna konursa, bir bâkirede sarımsağm kokusu dışarıdan duyulmaz.

Arnaldo de Villanova kadın yurttaşları hakkında öyküler anlatmaktan hoşlanan İtalyan bir keşişti.[79] O zamanlar (1500 yıllarında) nişanlılık süresi neredeyse sonsuza dek sürüyordu, eğer erkek ticaretle uğraşıyorsa uzun süreli ayrılıklar çoğu zaman kaçınılmazdı. Arnaldo bize, yalnız kalan kadınların cinsel iştahlarını gidermek için kullandığı aletleri uzun uzadıya anlatmaktadır. Zinaya karşı olduğu için istenmeyen hamilelik korkusunun çok sayıda kadını engelleyeceğine sevinir. Ama yapay bir erkeklik organıyla bekâretini yitiren bir gelin bile, damada bâkire numarası yapmak zorundadır. Ortaçağ Avrupası'nın en ünlü kadın ilaçları

79) Jacquard ve Thomasset, 1988.

listesi *Trotula*'dan öğendiğimize göre, Napolili kadınlar bu iş için sülük kullanıyorlarmış. Bu yapıt ilk kez on birinci yüzyılda Salerno'da ortaya çıkan ve aralarında belki efsanevi Trotula'nın da bulunduğu bir veya daha fazla kadın doktorun katkılarıyla oluşturulmuş bir dizi metinden oluşmuştur. Kadınların tedavisi hakkında şöyle yazar orada:

> En iyisi evlenmeden bir gece önce şunların yapılmasıdır: dölyoluna sülükler yerleştirerek (ama çok fazla içeri girmemelerine özen gösterin) kan akmasını ve küçük bir pıhtı oluşmasını sağlayın. Böylelikle akan kan erkeği aldatacaktır.[80]

Tannahill bu yöntemin, on dokuzuncu yüzyılda Londra'daki genelevlerde yapılan uygulamalar arasında da yer aldığını yazar.[81] Bu genelevlerden bazılarında bekâret belgesi veren bir doktor bulunurdu. Fahişeler önceden dölyoluna küçük kan torbaları yerleştirirlerdi; dölyolunun çeperini tahriş eden maddeler fışkırtılırdı. Ayrıca, cerrahi işlemler yapılırdı. Tannahill bize, 1920'li yıllarda Tokyo'da 'kızlık zarının yeniden doğuşu' törenlerinin de olağan olduğunu söylüyor, çünkü Japon erkeklerinin yüzde sekseni bâkire gelin almak istiyorlardı. Estetik cerrahlar bunun için, düğünden kısa bir süre önce dölyoluna koyun bağırsağından bir parça dikiyorlardı.

Flaman doktorlar için en doğrusu, bekâretlerinin yenilemesini isteyen kızlarla çeşitli seçenekleri konuşmaktır.[82] Kızlar kendilerine ne yapılmasını istiyorlardı ve nişanlıları bu hileye ortak olmaya hazır mıydılar? Kızlık zarının bozulmasından genellikle nişanlı sorumluydu. Hile, çoğu zaman, tavuk kanı veya parmakta küçük bir kesikle yapılırdı. Kız doğum kontrol hapı kullanıyorsa hapı bıraktığı zamanki kanamayı kolaylıkla düğün gününe rastlatabilirdi. Ama bazen gelin adayları, kızlık zarını yenileyen bir ameliyatta ısrar ederlerdi, hatta kızın artık bir bâkire olmadığını bilen damat da bazen bunda ısrar ederdi.

---

80) Green, 2001.
81) Tannahill, 1980.
82) Huisman, 1998.

Jinekolog W.M. Huisman'a göre, bekâreti yenilemekte uygulanan iki yöntem vardır. Kadın, düğün gününden kısa bir süre önce kliniğe gelebiliyorsa dölyolunun, kızlık zarının hemen yakınındaki çeperi soldan sağa dikilir, böylelikle erkeklik organı girdiği zaman dikiş iki çeperden birinin mukozasını yırtar. Veya mukoza daha ağır bir ameliyatla kızlık zarının hizasında ikiye katlanarak bir çeşit kapak oluşturulur. Yine de, her iki yöntemin kanamaya yol açacağı kesin değildir. Bu gibi müdahaleleri yapabilmek için çoğu Batılı doktorun bir dereceye kadar kayıtsız davranması gerekir, çünkü bu, kadınların hep zarar gördüğü ve kız çocuklarda bekâretin (eşlerde iffetin) aile namusunun temel taşını oluşturduğu kültürlerin korunması adına işbirliği yapmak anlamına gelecektir. Bu tür özelliklere böylesine değer verilen yerlerde dedikodu çıkması kaçınılmazdır ve kuşku oluştuğu zaman kadınlar namuslarını korumak için utanç verici işlemlere tabi tutulurlar:

> Ailemin kırsal alanda yaşayan üyeleri, şehirde yaşadığım için artık bâkire olmadığımı söylüyorlardı, çünkü onlara göre şehirdeki bütün kızlar ahlâksızdı. Sonra annem iki arifat çağırdı, bunlar büyük annemin yanında bacaklarımı ışığa karşı ayırdılar. Kızlık zarımın bozulmamış olduğunu söylediler... Yüzeysel ilişki kurduğumu anlayacaklar diye ödüm koptu ama bu ayrıntıyı fark etmediler. Yalnızca kızlık zarıyla ilgileniyorlardı.[83]

Yüzeysel derken, bu kız 'badana' diye bilinen yöntemden söz ediyor olmalı, böyle bir durumda erkeklik organı dölyolundan içeri sokulmaz, üstüne sürtülür. Kız bir uzmanın 'badana' yönteminin uygulandığını fark edeceğinden çok emindir, bu da öyküsüne daha çok hüzün katmaktadır. Arifatlar, İçişleri Bakanlığı'nın imzalı bekâret belgesi vermek için özel yetkiyle donattığı kadınlardır. Erkeklik organının sürtünmesi veya meniyle temasın mukozanın rengini koyulaştırdığı varsayılarak, mukozanın rengini değerlendirmek de onların uzmanlık alanı içinde sayılmaktadır.

83) Naamane-Guessous, 1990.

Kwa-Zulu-Natal'daysa farklı bir standart uygulanır. Burada yüzyıllardır sürdürülen bâkirelik töreni şimdilerde AIDS'in yayılmasını önleyecek bir yol olarak desteklenmektedir.[84] Her ay binlerce genç kızın geleneksel bâkire etekliklerini giydiği törenler yapılır. Sonra kızlar soyunurlar ve onlardan biraz daha büyük, erkek arkadaşları olduğu halde onlarla henüz cinsel ilişkiye girmemiş kızlar, *amaquikiza*, tarafından muayene edilirler. Devlet tarafından eğitilen 'bekâret müfettişleri'ne son derece resmi görünüşlü bir belge de verilir. Bu tören bir çeşit akran eğitimi sayılabilir, aktarılan geleneksel öğüt şudur: Karşı cinsten biriyle ilişki kurarsan, ikiniz birbirinize birçok zevki tattırabilirsiniz, ama erkeklik organının içeri sokulması kesinlikle evlenmeden sonra gerçekleşmelidir.

Batılı doktorlar kadın cinsellik organlarını hiç de öyle dikkatle incelemezler. Tecavüz davalarında bazen onlardan, yasal işlemlerin bir parçası olarak, yapılan hasarın cinsini bildirmeleri istenir. Cinsel ilişki sırasında acı duyma, dölyolunun girişinin ayrıntılı olarak muayene edilmesini gerektiren tek şikayettir ve doktorun koyduğu teşhis hemen her zaman hastanın öyküsüyle örtüşür –şiddet uygulanmıştır. Yalnızca çok küçük çocuklarda görünen manzaranın sonucu belirlemesine izin verilir. Çocuk doktorları bu konularda fikir yürütürlerken son derece dikkatli olmaları gerektiğini bilirler.

Bize birçok 'cinsel organla ilgili ayrıntı'yı açıklayacak kişi Robert Latou Dickinson'dır. Bu Amerikalı jinekolog, kendi hastaları kadar ölülerin cesetlerini de uygulamalı olarak ve sonsuz bir sabırla incelemiştir. Onun büyük yapıtı *Human Sexual Anatomy*, kendisi neredeyse doksan yaşındayken, 1949'da yayınlanmıştır. Dickinson bir anatomi uzmanının anatomi resimleri yapmasının çok önemli olduğuna inanıyordu, zaten kitabı bu yönden çok zengindir. Biçimde çok büyük farklılıklar olduğunu göstermek için olağanüstü sayıda kanıt sunan Dickinson'ın kitabı, yine de bu farklılıklara getirdiği yorumlar itibariyle tam anlamıyla inandırıcı değildir.

84) *De Volksrant*, 22 Ağustos 2000; *Vrij Nederland*, 2 Aralık 2000.

Oysa onun asıl hedefi buydu. Hayat boyu yapılan incelemelerden sonra bir gözlemcinin, bir tür Sherlock Holmes gibi, bir insanın cinsel anatomisinden cinsel hayatını çıkartabileceği beklentisiyle yazmaya başlamıştı kitabını. Oysa ömrünün sonuna doğru, bir hayalin peşinden koştuğunu fark etti ve anatomi görüntüsünün her yorumunu, kadının kendi deneyimleri hakkında anlatacaklarının kısmen belirleyeceğini vurguladı. Resimlerinde bu bilgiye her zaman yer verdi. Dickinson, bozulmamış fakat esnek kızlık zarının çoğu zaman mastürbasyonun veya cinsel eşin elle yaptığı erotik girişimlerin bir sonucu olduğunu ileri sürmüştür; daha fazla güç içerdiği için, cinsel birleşmenin kural olarak kızlık zarını yırtacağı fikrindedir. Bundan başka, kendi kendine doyumun başka işaretlerini de aramış ve gözlemlenebilen bazı durumlara mastürbasyonun yol açtığı izlenimini edinmiştir. Labia minoranın büyümesi ve kıvrımlarının artması, elde ettiği iki değişmez sonuçtur; yoğun cinsel hayatı olan (mastürbasyon veya cinsel ilişki yoluyla) kadınların labia minorasını horoz ibiğine benzetir. Bâkirelerde bu duruma genellikle mastürbasyon sırasındaki sürtünme yol açar. O günlerde halk arasında, mastürbasyonun klitorisin büyümesine yol açtığına inanılırdı ama Dickinson bu görüşü kanıtlayamadı.

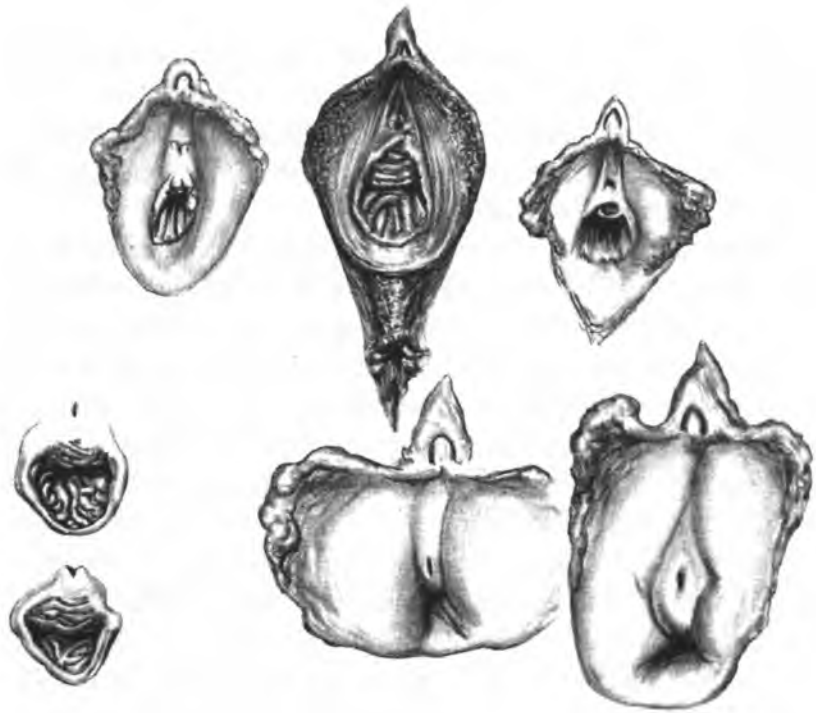
Yirminci yüzyılda doktorlar, genç kız labiasının yetişkin labiasına dönüşünesinin mekanik bir sebebi bulunduğu görüşünü sorgulamışlar ve bu gelişmede en büyük rolü tek başına cinsel hormonların oynadığını ileri sürmüşlerdir. Bunlar henüz yeni keşfedilmişti ve görevleri tam olarak henüz belirlenmemişti. Basitçe dile getirmek gerekirse, soru şuydu: Henüz cinselliğe ilgi duymayan (mastürbasyon yapmayan, cinsel ilişkiye girmeyen) fakat ergenlik döneminden sonra tam bir yetişkininkine benzeyen cinsel organlara sahip genç kadınlar var mıdır? Ya da tam tersi, cinsel organlarının gelişmesi çocukluk durumundan fazla ileri gitmemiş, cinsel bakımdan deneyimli kadınlar var mıdır? Bu tür ciddi sorular henüz cevaplanmamıştır ve tıbbi araştırmaları destekleyenler böyle bir araştırmaya para yatırmayacakları için de büyük bir ihtimalle hiç cevaplanmayacaktır.

Dickinson tutkulu bir gözlem merakı olan pratik bir adamdı ama titiz bir araştırmacı değildi. Bazen gözlemleriyle tam olarak

ne yapacağını bilemediği açıkça anlaşılıyor. Kitabının hâlâ sağlamayı sürdürdüğü zevk daha çok görseldir. Örneğin 92'inci sayfadaki resim, cinsel olarak duyarlı olan bölgelerde erkek ve kadınlarda aynı tip kıvrımların olduğunu gösterir. Enfes bir gözlemdir ama pek aydınlatıcı değildir.

Tekrar korku ve heyecan içinde düğün gecelerini bekleyen Müslüman kızlara dönelim. Akıl karışıklığı her yönden onları tehdit etmektedir. Hiç cinsel ilişki yaşamamış bir genç kızın zifaf gecesinde kanama olmazsa ne olur? Bazı kızların bilgisizliklerinden ötürü bâkire olmadıklarına karar verecekleri kesindir. Böylece, hiçbir suçları olmadığı halde utanç duymaya ve dışlanmaya mahkûm edilirler. Kızlar çocukluklarından itibaren dikkatle gözlenir ve kızlık zarlarının bozulmasını önlemek için onlara saçma sapan öğütler verilir. Jimnastik yaparken bacaklarını fazla açmamaları gerekir; asla direklere tırmanmamalı veya tırabzanlardan kaymamalıdırlar... Bazı anneler kızlarını bir buldog gibi inatla izlerler. Adet dönemindeki en ufak bir aksaklık panik yaratır. Kızın bedeni bir dizi tehdit edici gelişme için hamamda dikkatle incelenir. Evde bazı anneler kızları idrar yapmak için tuvalete oturduğu zaman gizlice kulak kabartırlar. Naamane-Guessous görüştüğü bir kıza göre: "Bir bâkire idrar yaparken keskin bir ses duyarsın (pısss), eğer bâkire değilse kalın bir ses duyulur (pışşpışş)."

Türk ve Faslı kızların çoğu anne babalarının seçtiği bir erkekle evlenecekleri gerçeğini kabullenebilirler, ama sürekli bir kaçırılma tehdidi altında da yaşamaktadırlar. Temmuz 1999'da Hollanda televizyon kanalı VARA, on altı yaşındaki bir kızın anne babasının kabul etmediği bir erkek çocuk ve ailesi tarafından kaçırılışını anlatan "Türk Gelini" adlı bir program yayınladı. Kız polis tarafından kurtarılıyor ve onu kaçıranlara (damat adayı ile amcası) hapis cezası veriliyordu. Buna rağmen, üç yıl sonra kız onu kaçıranla evlendi. Kamera karşısında aşk için evlendiğini iddia ettiyse de, (polis tarafından kurtarıldığı anki sevinci söz konusu olunca belleğini yitirmiş gibiydi) program insanda hoş olmayan bir duygu uyandırıyordu. Anlaşılan kızın başına gelenlerden sonra namusunu kurtarmak için başka çaresi kalmamıştı.

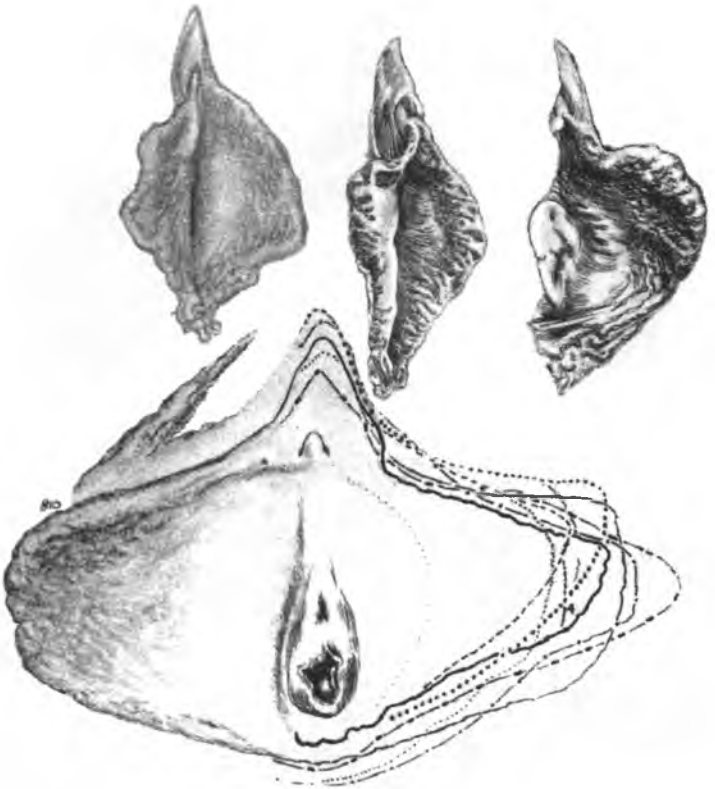

10) Gerilmiş, yırtılmış, yıpranmış ve yok olmuş bekâret zarları.

Türk doktorlarının durumu da pek iç açıcı değildir. Sık sık muayenehanelerine gelen kadınlar onlara bin türlü masal anlattıktan sonra ("Bacaklarım açık olarak bir çitin üstüne düştüm") bekâreti yenileyecek ameliyat yapmalarını istiyorlardır. Böyle bir ameliyat hem yasa dışı hem de ahlâk dışıdır, çünkü doktor (çoğunlukla erkektir) bir erkeği feci biçimde aldatmak için bir kadınla işbirliği yapmaktadır. Bu duyulacak olsa doktorun hayatı tehlikeye girer. Ameliyat ücretinin bir servet tutarında olmasına da şaşmamak gerekir, kürtajın beş ila yirmi mislidir.[85]

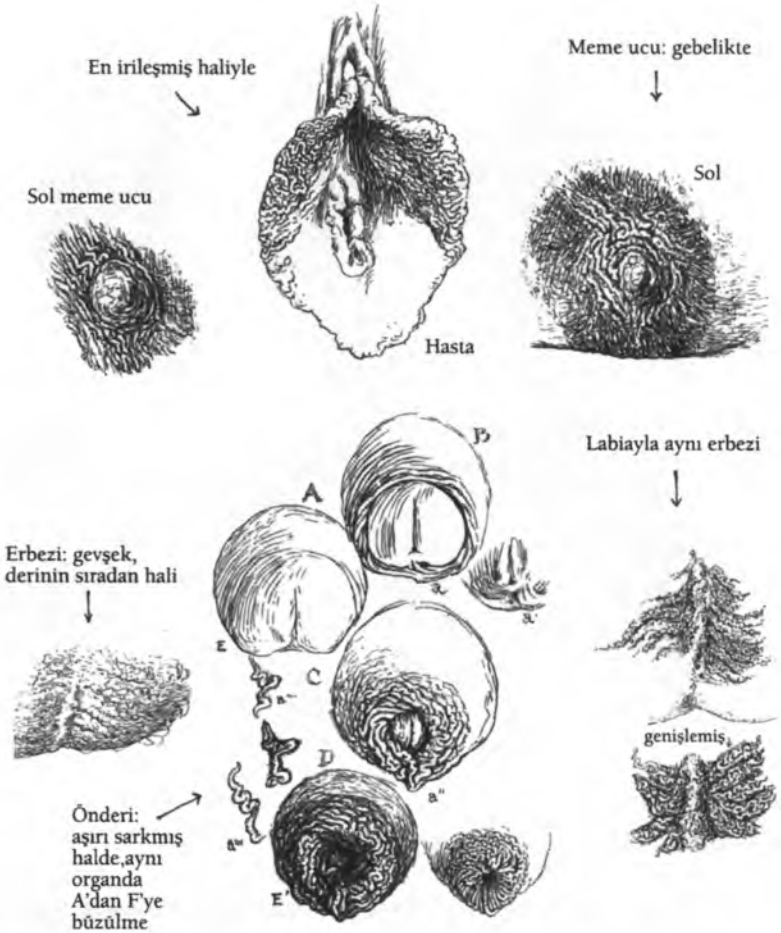
W.M. Huisman bize, on üç yaşındayken amcasının tecavüz ettiği bir Faslı kızın, daha da içler acısı öyküsünü anlatır.[86] Kız ablasının düğünü için Fas'a döndüğünde olayı ona açtığı zaman, ablası durumu asla annesine söylememesi tembih eder. Aynı amca ablanın da ırzına geçmiştir ve annesine anlattığında annesi bütün

85) Cindoğlu, 2002.
86) Huisman, 1998.

11) Tam olarak gelişmiş kıvrımlı mimora.

suçu kurbana yüklemiştir. Abla için koca olarak oldukça yaşlı bir erkek bulunabilmiştir. Huisman'm hastası anne babasının onu ertesi yıl evlendirmeye niyetli olduğunu öğrenir ve artık bâkire olmadığı için ailesini rezil etmekten müthiş korkar (belki de bunu canıyla ödeyecektir). Kız, muayenehaye gitmekten korktuğundan bu duyguyu aşmak için Dr. Huisman'la gizlice mektuplaşmıştı. Aslında nereye gittiği ve ne yaptığı sürekli kontrol edildiğinden randevu alması zaten mümkün değildi. Kliniğe gidebildiğinde evliliği planlanmıştı. Cuma günü akşamüstü ona 'hızlı yöntem' (dikiş atmak) uygulandı. Ertesi hafta Cumartesi günü Fas'a uçtu, aylar sonra bir arkadaşının aracılığıyla bir mektup gönderdi. "Acı verebileceğini söylemiştiniz. Bana değil kocama acı verdi. Ayrıca, kanama olmayabilir demiştiniz, oldu."

12) Kıvrımlar çeşitli, ama olukların deseni aynıdır.

6
FREUDYEN DÜŞÜNCENİN GÜCÜ

Uyuyan Güzel

İpek dokumak için çok küçüktü,
bu onu üzdü; ölü gibi yattı,
yıllar önce daha anne sütü emerken
kâhinlerin söylediği gibi.

Ama peri masalına yakışacak şekilde
Sarışın ve kötü ruhlu Prens Willy çıkageldi
Korudan geçip şatoya ulaştı
ve onu solgun ve zayıf yanaklarından öptü.

Anne babası derin uykudaydı,
yatağın yaylarının gıcırdadığını duymuş olmalılar;
gözlerine inanamadılar
Prens'e acı içinde yalvardılar:

"Lütfen yeni bir hayata yol açmayın, efendim."
Artık ona saldırmaktan vazgeçin, onu uyandırın yeter.[87]

Şair Driek van Wissen'in çift anlamlı sözleri (bir bölümü kaçınılmaz olarak kayboluyor çeviride) olmasa bile "Uyuyan Güzel" masalı, büyüyen bir kızın kaderinin şiirsel bir anlatımıdır. Beklemek zorunda olduğu 'beyaz atlı prens' hâlâ tutulan bir metafordur. O Mars'tan gelir, kızın kaderiyse Venüs'te baygın yatmaktır.

Peri masalları ve efsaneler toplumunun bilinçdışından manzaralar gösterir, ama iddiaları anatomik ve fizyolojik gerçeklere ters düşerler. Önceki paragraflar bizi tek bir sonuca götürmektedir: Cennetten beri kadın ve erkeklerin sevişirken farklı tercihleri olmuştur, özellikle de kadın kendi orgazmını öncelikler listesinin başına yerleştirdiği zaman. Onlara şöyle bir soru yöneltecek olsak, 'Orgazma ulaşmanın sizce en *kolay* yolu nedir?' diye, erkekler arasında tercih sırasının hemen hemen aynı olacağını ve cinsel birleşmenin kesinlikle ilk sırada yer alacağını tahmin edebiliriz. Aynı soruda kadınlardan beklenen cevapsa bu kadar kesin değildir. Hiçbir uyarılma şeklinin oranı yüzde otuzdan yukarı çıkmayabilir, ama ağızla ve elle (kendi veya eşi tarafından) veya bir vibratörle yapılan uyarılmanın, vajinadan cinsel birleşmeyi geçeceği kesindir. Sonuç: Toplumun ortak heteroseksüellik anlayışında cinsel birleşmenin cinsellikle eşanlamlı tutulması erkeklerin lehinedir ve 1960'lı yıllardaki kadın özgürlüğü hareketinin, cinselliğin gerçek tanımı üzerinde böyle uzun uzadıya kafa yormaması doğru ve yerinde bir tutum olmuştur.

İşte, feminizm bu noktada sağlam bir kaleyle çarptı. Normal cinselliğin cinsel birleşmeyle sonuçlanacağı ve aslında üremeyle ilişkili olduğu yüzyıllardır, örneğin Hıristiyan kilisesi tarafından önemle vurgulanarak vazediliyordu. Bugünkü Papa da, piskopos-

87) Van Wissen, 1978.

lara gönderdiği tamimlerde cinsel birleşmenin tek erdemli amacının üreme olduğunu vurgulamayı sürdürüyor. Sadece zevk amacıyla yapılan seks türleri günahtır, suçtur ve ölümle cezalandırılabilir. Oysa bu konuda çok farklı görüşler olabileceği öteden beri biliniyordu. *The Book of Conversations with Friends, on the Intimate Relations Between Lovers in the Domain of the Science of Sexuality* adlı kitap, sonradan Hıristiyan olan İsmail ibni Yahya adlı bir Musevi doktorun kalemiyle on ikinci yüzyılda yayınlanmıştı.[88] Yazar bazı kadınların cinsel birleşmeden çok klitorislerinden zevk aldıklarını itiraf ediyor ve bunun ancak onların lezbiyen eğilimleriyle açıklanabileceğini ileri sürüyordu. Bu tablo, grubu çok güzel bir şekilde tanımlıyordu: Onlar ortalama kadından daha zeki ve seçkindiler; erotik bakımdan etkin ve kararlıydılar, çok şık ve kültüre âşık çevrelerde bulunurlardı.

Psikoloji de cinsellik hakkında kendi yorumunu hemen yapmakta gecikmedi, bu yeni bilim dalı da birleşmeye ve üremeye odaklanmayan cinsel eylemleri patolojik veya hastalıklı olarak tanımladı. Bu günahların karşılığı olarak 'sapıklık' sözcüğü öneriliyordu. Fakat, aşırı derecede tutucu Victoria dönemini izleyen on dokuzuncu yüzyıl sonlarında cinselliğe karşı olumlu ilgi yeniden canlandı ve kadın orgazmı önemli bir sorun oluşturdu. Psikanalizin babası Freud, cinsel birleşmede birçok kadının orgazma ulaşamadığını pekâlâ biliyordu. Onun bu olguyu yorumlayışının kadınlarda bıraktığı iz günümüze kadar sürmüştür. Freud bazı kadınların, erkeklik organının vajinaya değmesiyle orgazma ulaşırken bazılarının da ulaşamadığını belirtmekle kalmamış, aynı zamanda, buna ilk grubun lehine olan bir değer yargısı eklemiştir. Ayrıca, Freud'un bakış açısı çok kimse tarafından benimsediğinden, burada klitoris ve vajinayla ulaşılan orgazmları ayrıntılı bir şekilde inceleyecek ve bu arada Freud'un yaklaşımına bazı eleştiriler getireceğiz.[89]

Klitoris-vajina ikilemi, cinsler arası farklılıkların psikolojik açılımıyla yakından ilişkilidir ve Freud'un psikolojisinde bu sü-

88) Jacquard ve Thomasset, 1988.
89) Fischer, Van Hoorn ve Jansz, 1983.

reç, büyümekte olan çocuğun gelişmesinde önemli bir rol oynar. Cinsler arasındaki farkı keşfetmek, hem kız hem de erkek çocuklar için korkutucudur: Her erkek çocuğun bir pipisi varken kızların pipisi nasıl olmaz? Bu eksiklik kızlarda penis kıskançlığına yol açar; ayakta çiş yaparken elinde tutabileceğin o beden parçasına sahip olmak isterler. Babada var, küçük erkek kardeşte de var. Annede yok ama onun göğüsleri var, bazen de karnında bir bebek oluyor. Bu müthiş bir şeydir; bu yüzden kız hep daha aşağı bir konumda kalır ve kaçınılmaz olarak kıskançlıkla tanışır. Penis kıskançlığı doğmuştur.

Bundan sonra ne olur? Küçük kız annesini karşısına alır. Hayatı boyunca en güçlü otorite hep annesi olmuştur, ortada böyle büyük bir haksızlık varsa bu Annenin suçu olmalıdır. Hayal kırıklığını dengeleme arzusuyla, o zamana kadar hayatında pek yer almayan babasına odaklanır. Onun bir penisi vardır ve bu onun yakınında olmak istediği bir şeydir. Belki bir pipisi asla olmayacaktır, ama bir bebek harikulade bir şeydir ve Baba bunu kesinlikle sağlayabilir.

Tabloyu tamamlamak için, şimdi de aynı yaşam dönemindeki bir erkek çocuğu ele alalım. Erkek çocuk, erkeklik organı olmayan insanlar olduğunu keşfedince müthiş bir korkuya kapılır. Mantığı (henüz pek gelişmemiştir) ona, bu keşfinin kendi pipisini de yitirebileceği anlamına geldiğini söyler. Neden ve nasıl? Bu çok kötü bir günahın cezası olmalıdır. O bir günahkâr mıdır? Belki de Annesini aşırı sahiplenmiştir, Babası bu yüzden ona kızmış olabilir, çünkü Anne aslında Babaya aittir. Baba ona pipisini kesecek kadar kızabilir mi? Babanın kendi pipisi var oysa Annenin yok, bu yüzden biri pipileri kesecekse bunu Baba yapacaktır. O zaman, en iyisi onunla iyi geçinmek ve anneden uzak durmak olacaktır. Bu hiç kolay değildir, çünkü şimdiye kadar hayatındaki güzel şeyler hep anneden kaynaklanmıştır. Ondan uzaklaşmaya kendini zorlayacaktır ve en büyük yardımcısı cinsel farklılıklarıdır. Pipisi sayesinde Anneden çok farklıdır, hatta ondan üstündür, bunu fark etmek onu sevindirir. Böylece bir birey haline gelir; egosunun çevresinde güçlü sınırlar belirler. İlerdeki yıllar-

da, başka insanların duygularını anlama yeteneği kız kardeşinden daha az olacaktır. Bu da onu biraz Baba gibi yapar, öyleyse bundan sonra kendini onunla özdeşleştirecektir.

Şimdi kız çocuğa ve onun cinsellikle boğuşmasına dönelim. Freud, bazı temel bilgiler yüzünden erkek ve kızların tek bir cinsel organı, penisi, erkeklik organını tanıdıklarından emindi. Kadın anatomisi hakkında herhangi bir bilgi kızın karşısına çıkacak olsa, o bilgi klitoris değil vajina hakkında olacaktı. Şimdiden sahip olduğu ve ona çok güzel duygular veren, zaman zaman oynadığı o küçük organdan hiç söz edilmezdi. Kendisine ulaşabilen az miktardaki bilgi vajinayla ilgilidir, daha sonra, orada bir erkeğin ve erkek cinsel organının yardımıyla ona çok özel bir şeyler olacaktır. Beklemeye değer güzellikte olmasını umalım; eğer o zamana kadar klitorisiyle oynayıp zevk aldıysa, bundan sonra bu eğilimini bastırır. Eğer (klitorisiyle) mastürbasyon yapmayı sürdürürse cezalandırılabilir. Hatta bu hevesi onun çocuk sahibi olmasını bile engelleyebilir! Kadının iki cinsiyetliliği kesin bir karara varılmasını ister (psikanalitik literatürde 'iki cinsiyetlilik' kolaylıkla yanlış anlamalara yol açar; bu, kadınların erkeklere âşık olduğu gibi kadınlara da âşık olabileceği anlamına gelmez, sadece klitoris ile vajina, erkek ve dişi cinselliği arasında bir seçim yapabileceğini belirtir).

Freud'a göre, kadınların klitoris merkezli cinselliklerini bastırmaları en doğrusudur. Klitoris merkezli şehvet, küçük kızların kendi üzerinde odaklanarak, ileride onlardan olmaları beklenen kişiyle çatışmaya girdiği, çocuksu bir cinselliktir. Kız çocuğu erkek çocuklara duyduğu tiksintiyi aşmalı, onlarla rekabet etmekten vazgeçmeli ve bir erkeğe ve onun cinsel organına teslim olarak hazza erişeceği gerçeğini kabul etmelidir. Eğer klitorisinden haz almaktan vazgeçerse vajinanın verdiği haz kendiliğinden gelişecektir ve beyaz atlı bir prens hayatına girecek olursa, tek *bir* erkeklik organının bir erkek ve bir kadına en büyük zevki vermek için yeterli olduğunu görecektir. Cinsel birleşme sırasında orgazma ulaşmayı başardığında olgunlaştığını anlayacaktır. Klitorisini aşmış olacaktır. 1900 yılında Viyana'da bütün toplumsal

gereklilikleri yerine getiren bir kadına dönüşmüş olacaktır –bu, Schnitzler'in *Reigen* adlı oyununda (daha çok Fransız film uyarlaması *La Ronde* olarak bilinir) onu arzulayan her erkek tarafından altı değişik şekilde baştan çıkarılabilen kadın tipidir.

Freud'un çocuk cinselliği teorisi, Viyana'nm akademik çevrelerinde bir rezalet olarak algılanmıştı. John Ford'un, Freud'un hayatını konu eden filminde, bu düşüncelerini bir üniversitede açıkladığında yuhalamalar ve yerlere atılan tükürüklerle karşılanır. Yine de, kabul görmesi hiç de uzun sürmemiştir. O günden beri, 'iğdiş edilme kaygısı', 'penis kıskançlığı' ve 'frijidlik' (soğukluk) gibi terimler psikolojik terminolojide yerlerini aldılar. Bir zamanlar, eğitim görmüş çevrelerde 'klitoris' ve 'vajina' konusunda, günümüzde dışa dönük veya içe kapanık olma konusunda konuşulduğu gibi rahatlıkla konuşuluyordu.

'Frijidlik' terimini, katı Freudyenler cinsel birleşme ile orgazma ulaşamayan kadınlar için hâlâ kullanırlar. Günlük hayattaysa, 'frijidlik' cinsel arzu yokluğunu veya doğrudan doğruya fiziksel temastan tiksinti duymayı ifade edecek şekilde genişletilmiştir. 'Frijid' sözcüğü hakarete dönüşmüş, erkeklerin pek tutmadığı kadın özelliklerinin hepsinin birleşimi olarak kullanılır olmuştur. Bundan dolayı Freud suçlanabilir mi? Freud'un yazıları onun bir erkeğin kadınları hor gören her türlü sözü rahatlıkla söyleyebildiği bir çağda yaşadığını gösteriyor. Freud'un çalışmaları bize Nietzsche'nin sözünü hatırlatıyor: "Kadınla ilgili her şey bir bilmecedir ve kadınla ilgili her şeyin bir çözümü vardır. O da hamileliktir."[90]

Cinsel birleşme sırasında orgazma ulaşamayan ama klitorisinin uyarılmasına şehvetle karşılık veren kadın için ne diyeceğiz? Freud'un gözünde cevap açıktı: Kadınlığını kabullenememiştir, cinsellikte etkin bir rol üstlenmeyi sürdürmektedir ve erkek cinselliğinin üstünlüğüne duyduğu kıskançlığı aşmamıştır. Kısacası, onda erkeklik kompleksi vardır. Marie Bonaparte 1933'de bu konuda şunları söylemişti:

---

90) *Alles am Weibe ist ein Rätsel, und alles am Weibe hat eine Lösung: Sie heisst Schwangerschaft.*

... kadınlar görünüşe göre üç belirgin tipe ayrılırlar; her biri, her kızın cinsler arasındaki farkı ilk kez algıladığı zaman yaşadığı travmanın şokuna kendine göre tepki verir. Birincisi, arzuladığı erkeklik organının yerine kısa bir süre sonra çocuğu koyar ve gerçek bir kadın olur; cinsel birleşmeyi ve anneliği önemseyen normal bir kadın halini alır. İkincisi, onlarla eşit olmadığını hissederek erkeklerle rekabet etmekten tamamen vazgeçer, kendi dışında bir sevgi nesnesi bulma umudunu iyice yitirir ve insanlar arasında, karınca yuvasındaki veya arı kovanındaki işçilerinkine benzer bir toplumsal rol edinir. Son olarak da, gerçeği reddedip asla kabul etmeyenler vardır; bunlar çaresizlik içinde, bütün kadınlarda doğuştan var olan fiziksel ve yapısal erkeksi öğelere sarılırlar: erkeklik kompleksine ve klitorise.[91]

Tabii ki, psikanalistler için en ilginç olanı bu son gruptur. Karl Abraham onlara 'intikamcı histerikler' adını vermişti. Edebiyattaki örnekse, Wotan'ın en sevdiği ve en kavgacı kızı Brunhild'dir:

Yine de, uzun süredir klitorisle hazza ulaşanların çoğunda, analitik tedaviyle başarı elde etmek hâlâ oldukça güçtür. ... Hastalık süresinin tahmin edilebilmesi ihtimali *vajinal duyu yitimi*'yle sınırlıdır, *kısmi frijidlik* için yapılan tahminse *tam frijidlik* için yapılan tahminden daha umutsuzdur. ... Bunun sebebi baskılarının temelde histerik olan doğasıdır.

Soğukluğun bu kısmi şekli, bence sadece tedaviye en çok direnen değil, aynı zamanda da en sık rastlanan tipidir. Bu durumda olan kadınların sayısı erkeklerin düşündüğünden çok daha fazladır, çünkü kadınlar erotik alandaki yetersizliklerini gizlemek için genelde başka yollara başvururlar. Ayrıca, kadınların bu tür soğukluğa dayanma şekilleri birinden diğerine çok farklılık gösterir. Bazıları yüksek bir yerlerden emir almışçasına bu durumu kabullenirler, teselli bulmak için de *bütün* kadınları kendilerine benzetmeye çalışırlar. Klitorisle hazza ulaşanların birçoğuna göre, bir erkekle yaşanan hazdan övünerek söz eden ya abartıyordur ya da yalan söylüyordur, en azından kuraldışı biridir.

Klitorisle hazza ulaşanların bazıları da, cinsel eylemdeki yetersizliklerini bu halleriyle gururlanarak dengelerler. Asla karşılıklı bir tutkuya teslim olmazlar ve erkek için hep 'bağımsız' ve erişilmez olurlar; bu onların, benzeri kadınlar için her zaman mümkün olan

91) Yeniden basım için: Bonaparte, 1965.

mastürbasyon yoluyla, kendi kendine yeterli olmalarını sağlar. Kendilerine karşı dürüst olabilenlerse ne kadar acı çektiklerinin farkındadırlar.

Marie Bonaparte ne dediğini biliyor, çünkü göreceğimiz gibi, o aslında daha çok kendinden söz ediyor. Psikanalizin kurucusunun kadın müritlerinin onun düşüncelerini sürekli geliştirmeleri, çoğu zaman açık sözlülükle ve kabul edilmesi zor terimlerle yazmaları çok şaşırtıcıdır. Örneğin Helene Deutsch, faal cinsel hedeflerin terk edilmesinin doğasında yattığı iddia edilen kadın mazoşizmini uzun uzun işlemiştir.[92] Ona göre, çocuk doğurmak kadın erotik hazzının doruğudur. Freud, zayıf cinsin bir penisi olmadığı için hep ikinci konumda olduğu iddiasına tamamen katılan bir kadın grubunu, her zaman çevresinde toplamıştır. Onlar için en önemli şey penisti. Freud, "Anatomi kaderdir," diye buyurmuştu.

Uzun yıllar boyunca bu görüşe karşı çıkan en ünlü kadın Karen Horney oldu. Horney, hem erkek hem de kadınların tabi tutulduğu toplumsal etki konusunda açık fikirliydi. Kadınlar her zaman genelde alçak gönüllü ve itaatkâr insanlardı. Bu onların bir penise sahip olmamalarından değil, ikincil toplumsal konumlarından kaynaklanıyordu. Horney penis kıskançlığıyla da karşılaşmıştı ama, o bunun olağanüstü patolojik bir durum olduğunu ve bütün kadınların hayatında kaçınılmaz bir süreç olmadığını düşünüyordu. Eğer bazı kadınlar erkek cinsel organını kıskanıyorlarsa, erkeklerin kadınların çocuk doğurma yeteneğini kıskanmalarına ne denecekti? Honey ve ardılları, kızların klitorislerini göz ardı ettikten sonra vajinalarını keşfettiklerinin gerçekten doğru olup olmadığını belirlemeye çalıştılar. Kızların çok genç yaşta vajinal mastürbasyon yaparak uyarıldığını gösteren çeşitli belirtiler vardır. Eğer bu iki organ da haz veriyorsa, o zaman onları hep ayrı ayrı ele almak ne anlam taşır? "Klitorisin kadın cinsel organlarına ait ve onun ayrılmaz bir parçası olduğunun neden kabul edilmediğini anlamakta zorlanıyorum." Horney, orgazm

92) Fischer, Van Hoorn ve Jansz, 1983.

yaşamak istediği zaman klitorisini uyaran kadınlar konusunda bu kadar patırtı koparmak için bir neden olmadığını mı söylemek istiyordu? Tam olarak bu sözcüklerle söylemiyorsa da, 'soğukluk' çok yaygın olduğundan psikanalistlerin onu patolojik bir durum olarak görmekten, en azından yöntembilim açısından vazgeçmeleri gerektiğini ima ediyordu.

Horney'in sözleri karanlıkta çınlayan bir ses gibi kaldı. Bu tartışmanın neden bu kadar şiddetli olduğunu anlamakta zorlanıyoruz, ama o zamanlar kökleri çok derinlerde yatan bazı inançlar şimdi bize artık çok garip görünmeye başlamıştır. 1910 ile 1912 yılları arasında, Freud'un evinde yapılan Çarşamba akşamı toplantıları (erkeklerde) mastürbasyonun zararı konusuna ve mastürbasyonun nevrasteniye yol açıp açmadığı sorusuna odaklanıyordu.[93] O zamanlar, nevrasteninin yozlaşma olarak belirlenen, sinir sisteminin bir bozukluğu olduğu sanılıyordu. Nevrozunsa çocukluktan kaynaklanan streslerin yol açtığı ruhsal yorgunluk olduğu düşünülüyordu. Çok çeşitli olumsuz duygular uyandıran mastürbasyon doğal olarak nevrotik ıstıraba yol açabilirdi. Freud mastürbasyonun bazen gerginlikleri azaltmaya yaradığını teslim etse de, onun yine de sinir zafiyetine yol açtığı kanısındaydı. Bu bakımdan, görüşleri on sekizinci yüzyılın amansız mastürbasyonun karşıtı, *Onanism, a treatise on the diseases caused by masturbation* adlı en önemli kitabı o günlerde dünya çapında çok satılan Tissot'nunkilere hâlâ çok yakındı.[94] Tissot'ya göre, mastürbasyonun tehlikelerinden biri omuriliğin çürümesiydi, bu da nevrasteniye benzer bir teşhisin tanımıydı. Freud'un çevresinde mastürbasyonun masumiyetini savunan tek kişi Wilhelm Stekel'di. Stekel'in ısrarlı tutumu 1912'de gruptan çıkarılmasına ve *Zentralblatt für Psychoanalyse*'in editörlüğünden istifasına yol açtı. O yıllarda klitorisi savunan birinin, yetişkinlerin mastürbasyon yapmasını veya lezbiyen aşkı ima yoluyla savunduğu düşünülmekteydi, zira o günlerde, bir erkekle kadın arasında klitorisin uyarılmasına dayanan bir aşkın mümkün olabileceğini kimse hayal

93) Groenendjik, 1997.
94) *L'Onanisme, Dissertation sur les maladies produites par la masturbation.*

edemiyordu. Bunu da Tissot'da okuyoruz. Klitorisin yanlış kullanılmasından söz ettiği zaman, o da İsmail ibni Yahya gibi sözü kaçınılmaz olarak lezbiyenliğe getirecekti.[95]

Psikanaliz dünyasının dışında da, erkeğin kadın orgazmına gerekli bir katkıda bulunduğuna kesinlikle inanılıyordu. Bu nedenle, jinekolog Theodore-H. van de Velde'nin 1923'de yayınladığı ve uluslararası planda çok satılan *Ideal Marriage* (İdeal Evlilik) adlı kitabında şunları okuyoruz:

> ... sonra, orgazmın ve onunla ilgili fiziksel veya ruhsal her şeyin, erkek boşalmadan da meydana gelebileceğini unutmamalıyız. Böylece kolay uyarılabilen bir kadın, o kadar duyarlı olmayan eşi orgazma ulaşmadan birden fazla orgazm yaşayabilir.
>
> Bu karşı çıkılmayacak bir gerçektir, ayrıca normal cinsel birleşmede meninin boşalmasının, kadın orgazmının en önemli unsuru olduğu hiç de kesin değildir.

Bu, gözlemlerin kadim inançlar tarafından nasıl bertaraf edildiğinin olağanüstü bir örneğidir. Van de Velde, kadınları en güçlü orgazm uyarısından mahrum bıraktığı için cinsel birleşmenin yarıda kesilmesine açıkça karşıydı.

Freud ayrıca, psikanalizin yeni moda savunucularını da kalıcı bir şekilde etkileyecekti. Freud'un mirasını Wilhelm Reich devraldı. Reich'ın sosyal ilişkileri onu erken yaşta Marksizme yönlendirdi. Daha sonraki yıllarda 'büyücülüğün kara bataklığına sürüklendi'; mezhepçilik, radyoaktiviteyle yapılan hayatı tehdit edici garip deneyimleri, delilik ve cezaevinde tek başına ölümü, trajik sonu oldu. Reich'in ilk çizgisini sürdüren Alexander Lowen biyoenerji terapisinin kurucusu oldu, sadece sözcüklerden değil ayrıca beden dilinden de yararlanan bu neo-Freudyen terapi şekli hâlâ popülerliğini sürdürmektedir.

Biyoenerji terapisi kadın terapistlere her zaman cazip gelmiştir. Ama bu hareket de erkeklerin egemenliği altındaydı ve kadınlar 'k' ile başlayan sözcüğü asla ağza almamaları gerektiğini biliyorlardı.[96] Lowen, erkeklere, orgazmla boşalmalarını kontrol etmekten

95) Everard, 1994.
96) Ladas, Whipple ve Perry, 1974.

kaçınmalarını, içgüdüsel özlerine teslim olmayı tembihlemişti. Erkeklik komplekslerini aşmış olan kadınlar, erkek libidosunun fırtınalı gücüne kapılıp ister istemez sürükleneceklerdi. Lowen aynı zamanda, kadınlarda çok sayıda orgazm yaşandığı görüşünün de masal olduğunu ve bunları yaşadığını sanan kadınların aslında sadece yüzeysel cinsel tepkimeleri algıladığını söylemekteydi (Teiresias'ın, Zeus ile Hera'ya söylediklerinden habersiz olmalı). 1975'de kadınlar ilk kez kendi aralarında bir toplantı yaptılar. Bu toplantının, Masters ve Johnson'ın fizyolojik araştırmalarının sonuçlarını bütün dünyaya açıklamalarından ve bir kez daha klitorisin önemini vurgulamalarından çok sonra yer aldığını vurgulamakta yarar vardır. Alice Khan Ladas'm soruşturmasına verdikleri isimsiz cevaplarda (hepsi analitik terapi görmüş olan) kadın biyoenerji uzmanları, klitorislerinin cinsel birleşme sırasında dahi, haz veren uyarıların merkezi olduğunu çok geç de olsa itiraf etmişlerdi. Aynı zamanda, Lowen'in kadınlarda çok sayıda orgazm olduğu konusundaki sözlerine meydan okuyorlardı. Soruşturmaya katılanların birçoğu, çok sayıda orgazm yaşandığı iddiasının ikincil bir tür olduğu yalanına inanmayı kabul etmiyorlardı.

Soruşturmadan kısa bir süre sonra, Alice Khan Ladas'ın ilişki kurduğu Beverly Whipple ile John Perry adlı iki doktorun, yeniden canlandırdığı vajinanın duyarlılığına duyduğu ilgi, G-noktası hakkında bir teoride doruğuna ulaştı. Klitorisle ilgili olmayan ve vajinada yer alan bir orgazm sonunda keşfedilmişti. Penisin G-noktasının uyarılması için hiç de uygun olmadığını öğrenmek Freudyenlerde büyük düş kırıklığı yaratmış olmalı. İdealleştirilen erkeklik organı her yönden saldırı altındaydı.

Freud'un belki de en sadık kadın müridi olan Helene Deutsch bile, mesleğinin sonunda Freud'un orgazm teorisinin temel bir kusuru bulunduğunu kabul etmek zorunda kalacaktı.[97] Bu arada, klitorisle orgazma ulaşan kadının psikanalitik tedaviyle, bütün çatışmaları ve endişeleri halledildikten sonra bile, cinsel birleşmeyle orgazma ulaşabilir hale getirilmesinin çok zor, belki de imkânsız olduğu gerçeğini artık herkes kabul etmişti. Daha da akıl

97) Burnes'de Moore, 1961.

karıştırıcı bir gerçek, Brunhild tipindeki bazı kadınların cinsel birleşmeyle yoğun bir şekilde uyarılmalarıydı. Burada bir yanlışlık olduğu kesindi. Bu arada Freud ölmüştü. Hâlâ hayatta olsaydı Deutsch böyle güçlü bir şekilde ona karşı çıkabilir miydi?

ORGAZM SAVAŞLARI

Kadın orgazmının incelikleri, psikanalistlerin zihnini herkesten çok meşgul eder. Bazı kadınlar orgazm yaşamanın çok önemli olduğunu düşünürler; diğerleriyse orgazma karşı bir dereceye kadar ilgisizdirler. Yine de, kadınlar eşleriyle cinsel ilişkiye girdiklerinde orgazm, ilişkilerinde çok önemli bir rol oynar. Cinsel partner bir erkekse, kadının orgazmı çatışma alanına dönüşebilir. Bazı erkekler eşlerinin orgazmını, mükemmel davranışları için kendilerine verilmiş bir ödül sayarlar, tıpkı öğretmenlerinden iyi not almanın kadınlar adına onaylanma anlamına gelmesi gibi. Eğer *kadın* doruğa varamazsa, o zaman *erkek* bir âşık olarak gücünden asla emin olamaz. Çiftler orgazmı birbirlerine verdikleri bir armağan olarak yaşayabilirler, ama bazı kadınlar açısından bu biraz da fidye parasına benzer.

Kadının biseksükselliği, bir erkek açısından son derece akıl karıştırıcıdır. Otuz yıl önce bir arkadaşım bana, kısa bir ilişkisiyle ilgili pişmanlıklarını anlatmıştı. Kız arkadaşının, vajinal uyarılmalara karşı tatmin olmayan bir iştahı vardı. En çok erkeğinin üstünde ata biner gibi oturmayı seviyordu, bu durumda vajinasında hissettiği erkeklik organı ona sınırsız, kendinden geçirici hazlar veriyordu, kendi sözleriyle kendini 'emzirilen bir bebek gibi' hissediyordu. Buna rağmen, klitorisi kendi pübis kemiğine dayanacak şekilde onu öne doğru çektiğinde, kızın bir dakika içinde gürültülü bir orgazmla sonuçlanan hayvansı kasılmalarla kendinden geçtiğini keşfetmişti. Bir kez de değil; böyle bir günde yarım saatten az bir sürede on orgazm saymıştı. Arkadaşım kendini yeni bir oyuncak edinmiş küçük bir çocuk gibi hissetmişti. Oysa kız öfkelenmiş ve sevişmenin en zevkli yanını ondan esirgediği için ilişkiye son vermişti.

Erkeğin kendi arzuları orgazm taklitlerine de yol açmaktadır. 1960'lı yıllarda Hollanda'da feminist bir lider olan Anja Meulenbelt, cinsellik konusunu tartışmaya her fırsatta açan biriydi. Bir bilinç yükseltme grubunda katılımcılara hiç orgazm taklidi yapıp yapmadıklarını sorunca, salondakilerin büyük çoğunluğu elini kaldırmıştı. Meulenbelt'in amacı tabii ki, herkesin bir daha asla maço baskısına kesinlikle boyun eğmemeye karar vermesini sağlamaktı (ellerini kaldıranların da niyeti açıkça buydu), ama ellerini kaldırmayan kadınların arasında 'ne kadar zekice, ben bunu yapmayı niye akıl edemedim' diye düşünenlerin sayısı da oldukça fazlaydı. Yeni bir numara değildi bu. Auguste Debay 1848 yılında yayınladığı *Hygiene de mariage* (Evliliğin Hijyeni) adlı kitabında, kadınlara orgazm taklidi yapmalarını öneriyordu, "çünkü erkekler kendi zevklerini paylaşmaya bayılırlardı".[98] Eustace Chesser'in *Love Without Fear* (Korkusuz Aşk) adlı yapıtı da 1950'li yıllarda en popüler seks eğitimi kitaplarından biriydi.

> Her partner [eş] kendi rolünü oynamalıdır. Hemen belirtelim ki, her zeki kadın *orgazm taklidi* yapabilir. Erkeği zararsız bir şekilde aldatan, entrikalar çevirmekte çok becerikli olan kadın, gerek duyduğunda orgazmı öylesine iyi taklit edebilir ki, onu gerçeğinden ayırmak erkek açısından imkânsız olur![99]

1922'de *Cosmopolitan* dergisi onu tebrik etmiş; makalenin (kadın) yazarı eşlerini memnun etmek için bu kadar çabalayan erkeklerden bu ödülün esirgenmesini haksızlık sayıyordu. Sydney Üniversitesi kadın araştırmaları fakültesindeki Avustralyalı bir araştırma grubu, "Taklit Etmek, 'Ohh!'un Öyküsü" adlı makalesinde *Cosmopolitan*'daki yazıdan uzun alıntılar yapmıştı.[100] Grup, küçük erkek ve kadın gruplarıyla orgazm taklidi konusunda yaptıkları görüşmelerden, kadının tatmin edilmesinin erkek açısından zor iş olduğu sonucuna varıyordu. Neyse ki, erkeklerin buna ayıracak zamanları vardı, çünkü kendileri otomatik olarak hazza ulaşıyorlardı –erkek libidosu bunu sağlıyordu. Buna karşılık kadınlar, erkekle-

98) Maines, 1999.
99) Chesser, 1941.
100) Roberts vd., 1995.

rin kendi teknikleri konusunda kuşkuya düşmelerini engelliyorlardı. Kadınların bunu inandırıcı bir şekilde yaptığı anlaşılıyordu çünkü hepsi zaman zaman orgazm taklidi yapmıştı, oysa görüşülen erkeklerin hemen hepsi taklitle kandırılmadıklarından emindiler.

Orgazm taklidini, pazarda aşırı talep olduğu için sunulan bir ürün olarak düşünebilirsiniz. Pornografik film seyretmiş olan herkes, kadın oyuncuların orgazmının aşırı basmakalıp olduğunu görmüştür, bu kadınlar izleyicilere asla inandırıcı gelmemiştir. Ticari televizyon kanalları bu konuda iç gıcıklayıcı sahne arkası bilgiler veren belgeseller yaptılar; kadın oyunculara orgazmlarının gerçek mi yoksa taklit mi olduğu sorulduğunda onların verdikleri cevaplar büyük farklılıklar sergilemektedir. Marleen Gorris'in, ilk kez 1948'de gösterime giren *Broken Mirrors* (Kırık Aynalar) adlı filminde, bir genelevde kaşarlanmış bir fahişe, işe yeni başlayan bir kadına, fazla yorulmadan son derece inandırıcı orgazm taklidi yapmasını öğretir.

> Gelmelisin! Hepsi senin gelmeni ister. Yapacak başka işimiz yokmuş gibi. Bu nedenle, tıknefes bir süs köpeği gibi sırtüstü yatıp nefes alıp verme, çünkü bunu yutmazlar. Aptal olabilirler ama o kadar da aptal değiller. Asık suratla, biraz endişeli, göz süzerek, 'Şey, bugün iki kez geldim, bilmem bir daha becerebilir miyim!' demeyi deneyebilirsin. O hemen işe koyulur, tam sırası geldiğinde, bir an nefesini tut (*ona nasıl yapılacağını gösterir*), çok fazla değil, çok az da değil ve 'oh' diye bağır, belki bir an için usulca, işte oldu, adam kendini Bağdat'ın en ünlü zamparası gibi hisseder ve sen fazladan otuz kâğıt almayı hak etmiş olursun.

Erkekler arada bir aldatıldıklarını artık anlamış olmalılar. *Harry ve Sally* (1989) adlı filmde Sally'nin, arkadaşı Harry'ye ağzının payını verdiği unutulmaz bir sahne vardır. Harry biraz övünmüştür; hiçbir kadının orgazm taklidiyle kendisini aldatamayacağından emindir. Bunun üzerine Sally, sahnenin yer aldığı kalabalık lokantada etkileyici ve son derece gürültülü ani bir orgazm yaratır. Bunu izleyen sessizlikte, o kendinden memnun şarabını yudumlarken, yan masada oturan yaşlıca bir kadın garsona, "Onun yediğinden istiyorum!" der.

Uygarlık yolunda ilerlerken, cinsel davranışların otomatik, biyolojik bir işlem sayıldığı cinsel tepkime devresinden epey uzaklaştık. İki kişi sevişti̇ği zaman olay karmaşıklaşıyor ve kültürel özellikler öne çıkıyor. Beklentiler yaşananları etkiliyor ve her iki taraf da diğerinin beklentisi olduğunu sandığı tavırları göz önünde tutuyor. Ama özellikle erkek-kadın ilişkisinde, 'her kadın/erkek bundan hoşlanır' önyargısıyla ötekinin arzularını iyi bildiğini sanma tehlikesi vardır. Basmakalıp tablo dilimizde yer etmiştir. Cinsel temasın çeşitli ögelerinin önemi herkes için, her zaman aynıymış gibi, 'ön sevişme', 'cinsel ilişki', 'doruğa ulaşma' ve 'sevişme sonrası' terimlerini kullanırız. Medya bu kalıbın canlı kalmasına katkıda bulunur. Bir filmdeki her cinsel birleşme, penisin vajinaya girmesinin normal eğilim olduğu ve kadının erkeğin dinamik gücüne kendini kaptırmasıyla ikisinin de otomatik olarak aynı anda orgazma ulaşmaları beklentisini doğrular. Sinema seyircileri *Don't Look Now* (1973) filmindeki heyecan verici olduğu kadar da olağanüstü estetik olan aşk sahnesini övmeyi alışkanlık haline getirmişlerdir. Kadının daha çok üstte olmasına ve olayın ritmini ve yoğunluğunu belirler görünmesine rağmen, bu sahne klasik seks senaryosuna uygundur.

Yapılan iki araştırma orgazmın bir ilişkide nasıl 'geliştiği'ni çok iyi bir şekilde ortaya koymuştur. 1980'li yılların sonunda Willeke Bezemer, heteroseksüel ilişkilerde cinsellik ile güç kavramlarının arasındaki ilişkiyi araştırmıştır.[101] Bezemer'in incelediği sorunlar iki türdendi: Cinsel ilişki sırasında acı duyan kadınlar ile sertleşme sorunu yaşayan erkekler (her ikisinde de, ilişkinin başlarında olmayan bu sorunlar zaman içerisinde ortaya çıkmıştı). Daha sonra bu deneye, anlaşılmayan karın semptomları olan kadınlar ile bağımlılıkları olan erkekler de katıldılar. Söz konusu araştırmaya katılacak denekler bulmak oldukça zor oldu; karın ağrısı çeken kadın grubunda, araştırmacı, eşlerin yardım etmeye ikna edilmesinin imkânsız olacağını kabul etti. Burada bizi ilgilendiren sorun, kadın orgazmıdır. Kadınların yarısı düzenli olarak orgazm yaşıyordu, ama erkeklerin sadece dörtte biri eşlerinin

101) Bezemer, 1990.

orgazma ulaşma ritmini iyi bilmekteydi. Dolayısıyla, erkeklerin yüzde 44'ü eşlerinin her zaman orgazma ulaştığını varsayarlarken, gerçekte bu, araştırmaya katılanların sadece yüzde 1·9'u için geçerliydi. Kadının hiç orgazma ulaşmadığı durumlarda bile karısının her zaman orgazm yaşadığına inanan erkekler vardı.

Bezemer'in araştırmasının kapsamı dar bulunurken, Gerda de Bruijn çok daha fazla sayıda kadından yazılı bilgi toplamıştı. Brujin 1985'te çok satan *Making Love with a Man: Can It Really Be Done?* adlı kitabını yazdı, ama o sırada *Journal of Sex and Marital Therapy* dergisinde çıkan "Mastürbasyondan Bir Eşle Yaşanan Orgazma: Bazı Kadınlar Bu Aşamayı Nasıl Gerçekleştiriyor – Bazıları Neden Yapamıyor" başlıklı makalesi zaten 1983'te yayınlanmış durumdaydı. Brujin'in araştırmasında ortaya çıkan ilk bulgu, orgazm yaşamadığı zaman kadının tavrının yarattığı sonuçtu, çünkü o anda buna ihtiyaç duymuyordu. Eğer kadın kesinlikle orgazma ulaşmak istiyorsa, o zaman çoğu kadın eşinin ona kendi başına mastürbasyon yaparken yaptığına benzer bir hareketi yapmasını isteyecektir. Bu da çoğu zaman, içine girmek yerine elle veya dille uyarılma demekti, ama içine girilmesi hoşuna gidiyorsa o zaman klasik çiftleşme hareketi (piston gibi girip çıkma, yukarı aşağı) pek etkili olmuyor demekti. İçine girilirken çabuk orgazma ulaşan kadınlar genellikle labia ve klitoris bölgesinde sürtünme oluşturan, hemen hemen daireye benzer biçimde hareket ederler. Rastgele kişilere cinsel ilişkinin tanımını sorarsanız, çoğu zaman 'penisin vajinada hareket etmesi' gibi bir cevap alırsınız.

Cinsel ilişkinin, vajinanın penis çevresinde döndürülmesi olarak tanımlandığı enderdir, ama bazı çiftler açısından bu daha uygun bir tanımdır. Bu tür sevişmede de zaman hep önemli bir öğedir. Genelde, her kadının her tür uyarılma için beş dakikaya ihtiyacı vardır ve çoğunun bunu istemekte zorlandığı aşikardır. De Bruijn'e anlatılan belirli bir tempo söz konusuysa da bu zaten literatürde yer almaktadır. Kadın için en etkili olduğu bilinen şeyin (yani, kadını en kolay orgazma ulaştıracak) ön sevişmenin bir bölümü olduğunu her iki taraf da kabul ederler. Bunun da anlamı şudur: Kadın orgazma yaklaştığı sırada, baş yemek sunulur ve

bu şans yitirilir. Bazı kadınlar bunun nasıl geliştiğinin farkındadırlar, ama o kritik anda sevgililerine kendisi tatmin olana kadar devam etmesini söylemeye cesaret edemezler.

De Burijn filmlerde gösterilen gelişmenin (erkek içeri dışarı hareket eder, kadın da onun hareketlerini izler) çoğu kadında işe yaramadığına karar vermiştir. Buna rağmen, bazı kadınlar açısından bu, en çok haz veren yaklaşımdır ve bu gruptaki kadınlar için yakınlık, sevgi duygusu, teslim olmak, diğeri tarafından kuşatılmak gereklidir. De Bruijn, çoğu ilişkinin klasik ideale varamayacak kadar iyi olmadığı, saygılı olmadığı veya eşit olmadığı iddiasıyla filozofça bir tavırla, makalesine son verir. Bu durumu yaratan, kadın ve erkek bireyler değil, bütün kültürümüzdür. Ona göre, ne psikolojinin ne de seksolojinin, yaptığı katkılardan gurur duyması için ortada geçerli bir sebep vardır.

2002 yılının ilk aylarında Tayvan'da cinslerin çatışması garip bir şekilde kamuoyuna yansıdı; belediye başkanı Hsingchu'nun eski sevgilisiyle zina yaparken gizlice çekilmiş bir videosu bir bulvar gazetesi tarafından dağıtıldı. Olayda kullanılan mini fotoğraf makinesini, işinden olan eski başkanın intikam almak için yerleştirdiğinden kuşkulanılıyordu. Erkekler videonun ilk yirmi dakikasını can sıkıcı bulurlarken, kadınlar hep özlemini çektikleri fakat asla yaşayamadıkları ön sevişmeyi keyifle ve nefeslerini tutarak izlemişlerdi. Haftalar boyunca milyonlarca Tayvanlı sürekli bunu konuştu. Erkekler ile kadınlar arasındaki çıkar çatışması, daha önce hiç bu denli açıkça ifade edilmemişti.

De Burijn'in kitabını çok sayıda erkeğin okuyup okumadığını bilmiyorum. Kitabı ne zaman hastalarına önerdiysem, verilen mesajı almakta zorlandıklarını gördüm. Erkekler için genelde şu özdeyiş geçerli: 'Seks iyi olduğu zaman harikadır; kötü olduğu zaman yine de iyi sayılır.' Kadınlar açısından, iyi seks daha çok iyi bir ilişkiye bağlı olduğu için, orta derecede seks daha da hüzün verici olur. Tersinden söylersek, ilişkinizin canlılığından kuşku duyuyorsanız cinsel hayatınızı başarılı kılarak kuşkulardan kurtulabilirsiniz. Bazı erkekler yatakta biraz daha iyi olmaya çalışırlar ve kadına bir orgazm 'vermekte' başarılı olurlarsa bu şöyle yo-

rumlanabilir: 'Demek ki, bizim durumumuz o kadar da kötü sayılmaz.' Orgazma çabuk ulaşan fakat keyifsiz bir ilişki yaşadıkları için bundan mutluluk duymayan kadınlar da vardır. Orgazma ulaştıkları için eşlerinin şikayetlerini ciddiye almadığını bilirler. Orgazma ulaşma güçlerinin onlara ihanet ettiğini hissederler. Bazı kadınlar cinsel taciz sırasında, istenmeyen, zorla oluşan orgazmlar yaşarlar. Cinsel tacizle başa çıkmak için yapılan terapilerin en çok acı veren bölümü, kendi bedeni tarafından ihanete uğratılma duygusudur.

MARIE BONAPARTE

Şimdi tekrar psikanalistlere dönelim. Freud kadınların erkeklerden daha aşağı bir konumda oluşunun toplumsal kökenlere dayandığını tamamen kabul ettiği halde Karen Horney'i onaylamamıştır. Vajina konusunda yaygın eğilimlere karşı çıkan araştırmalar yapmasına rağmen Marie Bonaparete'ın onun kalbinde özel bir yeri vardı. Marie Bonaparte'ın bu konuya duyduğu ilginin trajik bir yanı da bulunuyordu, zira onun biyografisinin yanında, *Dallas* ve *Hanedan* dizileri doğrusu çok yavan kalırdı.[102] Bu öykü biraz ayrıntısıyla incelenmeye değecek kadar ilginçtir.

Marie'nin büyük büyükbabası Napoleon Bonaparte'ın kardeşiydi. Napoleon, Fransız Devrimi'ni izleyen yıllarda Beş Yüzler Konseyi'nin başkanı olarak mevkiinden yararlanarak kardeşini konsül yaptı. O da daha sonra, dışişleri bakanı ve Madrid büyükelçisi olarak büyük bir servet edinmeyi başardı. Bir aşk macerası gizlice yapılan bir evliliğe yol açınca durum Napoleon'un hoşuna gitmedi, ama o artık İtalya'da lüks içinde yaşayabilecek durumdaydı. Napoleon bundan sonra, eşi ve çocuklarının kraliyet unvanlarının varisi olmaması karşılığında, ona İtalya kralı olmayı önerdi. Bu ağır bir darbeydi ama parayla satın alınacak başka asalet unvanları vardı. Papa da, bir Farnes'li aileden ona miras kalan baron unvanını bu şekilde Canino prensliğine yükseltmişti.

102) Bourgeron, 1997.

Prensin kalabalık ailesinin (iki evlilikten on çocuğu vardı) en çılgın üyesi, kuşkusuz Marie'nin büyükbabası Pierre'di. Pierre on üç yaşına bastığında bir bıçaklama olayına karışmış, on beş yaşındaysa yasa dışı bir özgürlük hareketini desteklediği için hapse atılmıştı. Tropikal bir hastalığa yakalandığı Güney Amerika'daki askeri maceralarından sonra İtalya'ya döndü ve Papa'ya karşı bir suikast girişimiyle ilgili bir subayı öldürdüğü gerekçesiyle ölüme mahkûm edildi. Daha sonra cezası ömür boyu sürgüne çevrildi. Pierre uzun yolculuklar yaptıktan sonra Belçika Ardenler'inde çiftlik sahibi bir beyefendi olup çıktı. Başlıca merakı av ve kadınlardı. 1848'de Paris'e dönmek için zaman uygundu, burada politikaya atıldı. İlk karısının ölümünün ardından Korsikalı bir pirinç eşya üreticisinin kızı Nina'yla gizlice evlendi. Çiftin ilk çocukları, Roland adını verdikleri bir erkek evlattı; çocuğun ismi babasının onun adına beslediği umutlar hakkında bize bir fikir veriyor. Pierre elli yedi yaşındayken bir cinayet daha işleyince (kurbanı, düelloya davet ettiği bir adamın tanığıydı) tekrar Belçika'ya sürgün edildi. Kocasının gidişinin ardından çocuklarına piç muamelesi yapılmasına, bu yüzden de Bonaparte ismini ve asalet unvanını taşımasının engellenmesine dayanamayan Nina, İngiltere'ye taşındı. Bir yıl sonra veraset davası onların lehine sonuçlandı.

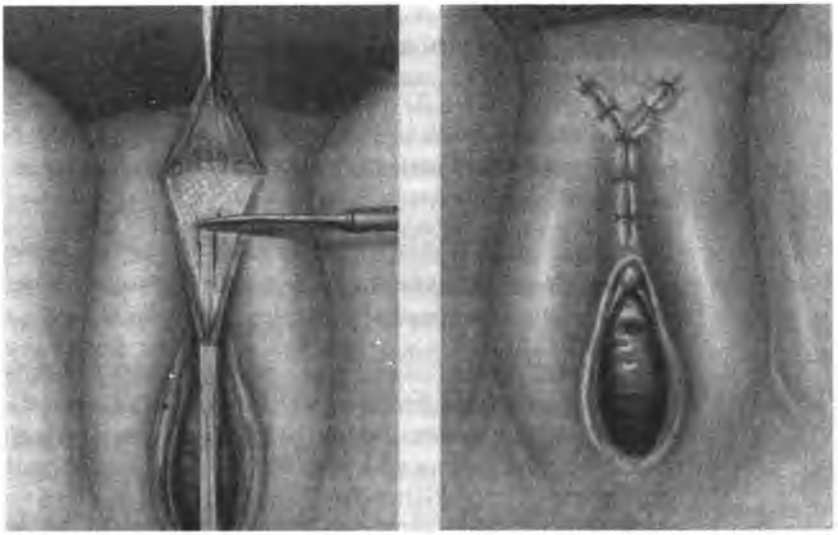
Marie'ye göre, büyükannesi Nina, oğlunun hayatını tamamen kontrolü altında tutan, tam anlamıyla erkeksi bir kadındı. Çok varlıklı bir borsa spekülatörü olan, sahtecilik yüzünden hapse girdikten sonra birçok kumarhane işleterek servetine servet katan bir adamın kızı olan Marie-Felix Blan'ı oğluna eş olarak seçti. Düğün günü tam bir skandala dönüştü; gelinin anne babası ve çok sayıda davetli boş yere gelinle damadı beklediler. Oysa onlar damadın annesinin teşvikiyle evlenmek için kaçıyor gibi yaparak Nina'nın şehir dışındaki evine gitmişlerdi. O devirde asillerle sonradan görme zenginlerin arasındaki geleneksel ilişki anlaşılan incelikten epey yoksundu. Marie-Felix kocasını pek göremiyordu ve kayınvalidesinin baskısıyla bütün mal varlığını ona bırakan bir vasiyetname hazırlamayı hemen kabul etti. Marie-Felix loğusalığı sırasında hastalandı ve düğününden iki yıl sonra öldü. Nina,

oğlunu bu şansından dolayı kutladı. Mari-Felix'in erken ölümünde hem büyükbabanın hem de büyükannenin parmağı olduğu söylendi, bunlar kızı Marie'nin de kulağına geliyordu.

Marie, on yaşına kadar sürekli değişen bir dizi dadı tarafından büyütüldü, verem tedavisi görürken bile durum değişmedi. Çocukluğundan itibaren defterler dolusu yazı yazdı Marie, daha sonra bu çocukluk fantezilerini, analizi sırasında yaptığı yorumlarla birlikte yayınladı. Küçük yaşta annesinin ölmesi ve büyükbabasının kötü şöhretine kafa yorması, hayat boyu cinayetlere ilgi duymasına yol açtı. 1921'de, evlendiği on kadını da öldürdüğü iddia edilen Henri Landru'nun yargılanmasını izledi ve 1927'de yaptığı şeyin anlamsızlığıyla herkesi şaşırtan katil bir kadının psikanalitik incelemesini yaptı. Marie'de iğrenme ve hayranlık duyguları birbiriyle yarışıyordu sanki.

İki dünya savaşı arasındaki yıllarda, Fransa'da Marie'ye uygun bir çevre vardı. Gerçeküstücüler, daha küçük yaştan gündüzleri ideal kız çocuğu, geceleri de erkek avcısı olarak çifte hayat yaşayan ünlü Parisli Violette Nozières'i yüceltiyorlardı. Nozières 1933'te babasını zehirlediği için ölüm cezasına çarptırıldıysa da, sonradan cezası ertelenecekti. Chabrol'un 1978'de onun hayatını konu alarak çevirdiği filmde Isabelle Huppert baş roldeydi. Fransız psikanalizinin öncüsü Jacques Lacan, patronlarıyla kızını en iğrenç cinayetlerle öldüren Papin kardeşlere büyük bir ilgi duymuştu. Bu kız kardeşler Jean Genet'nin *Les Bonnes* (Hizmetçiler) adlı yapıtına da esin kaynağı olacaklardı. Marie hayatının son yıllarında ölüm cezasına karşı çıkarak sesini duyurdu. Yetmiş yedi yaşında, katil Caryl Chessman'ın hayatını kurtarmak için Amerika Birleşik Devletleri'ne gitti, ama onu kurtarma çabaları başarısız olunca düş kırıklığına uğradı.

Kısacası Marie, ciddi bir yalıtılmışlık içinde büyümüş, baba sevgisinin hasretini çeken, mutsuz bir çocuktu. Hayatı endişeler ve aşağılık duygusuyla doluydu. Daha on altı yaşındayken, aşk mektupları yazdığı bir sekreterin şantaj girişimlerinin kurbanı oldu. Yirmi beş yaşında, aynı zamanda Danimarka prensi olan Yunanistan kralının oğluyla evlendi. Kocası ondan on üç yaş büyüktü, babasının ihmalini giderecek özelliklere sahip olmalıydı. Ne yazık ki, kocası yaşlı bir adamla ilişki kurarken, iki adamın eşcin-

13, 14) Klitorisin yerinin değiştirilmesi. *Solda*: Klitorisin asıcı bağının kesilmesi. *Sağda*: Kesilen kenarların dikilerek birleştirilmesi. Ameliyattan sonra klitorisin görünümü.

sel ilişkileri olup olmadığı kesinleşmedi. Prens karısına karşı cinsel ilgi duymuyordu. Marie'nin de bir dizi âşığı oldu ve sevgililerinin hepsi onu bilim ve sanat dünyasıyla tanıştırdılar.

Prenses ise kompleksleri yüzünden sadece kendi görünüşü ve kadınlık cazibesiyle ilgiliydi. Bu alandaki eksikliğinin merkezinde, 'normal' şekilde orgazma ulaşamaması yer alıyordu. Viyanalı jinekolog Josef Halban'la ilk kez karşılaştığında birçok plastik ameliyat geçirmişti; birlikte devrin psikanalitik düşüncelerine temelden meydan okuyan bir teori geliştirdiler. Teorilerinin esas varsayımı, hiçbir kadının bir erkeğe, aşığının alışıldık yukarı-ve-aşağı hareketlerden fazlasına ihtiyaç duyduğunu kabul ettiremeyeceği düşüncesiydi. Ayrıca, klitorisin uyarılmasının kadın orgazmını çok güçlü bir şekilde tetiklediğinin de pekâlâ farkındaydılar. Çiftlerin cinsel bölgelerinin birbiriyle ilişkilerinde bir şeylerin yanlış olduğu kesindi.

Marie Bonaparte, 1924'te Parisli ve Viyanalı iki yüz kadınla yaptığı incelemenin sonuçlarını *Bruxelles-Médical* dergisinde A.E. Narjani takma adıyla yayınladı. Klitorisin başı ile idrar yolu arasındaki uzaklığı ölçmüş ve bu uzaklığın 1.25 ila 3.5 cm. arasında

değiştiğini bulmuştu. Kadınları üç gruba ayırıyordu: *praklitorit* grubunda uzaklık 2.5 cm.'den azdı, 2.5 cm.'den fazla olanlara *teleklitorit* adını verdi. Uzaklığın tam olarak 2.5 cm. (grubunun yüzde onu) olanlarıysa *mesoklitorit* diye adlandırdı. Cinsel hayatları hakkında sorular sorduğu 43 kadından oluşan bir grupta, cinsel birleşmeyle değil de mastürbasyonla orgazma ulaşan bütün kadınlar *teleklitorit* bölümündeydi. Klitorisle idrar yolu arasındaki mesafe ile boy ölçüsü arasında karşılıklı bir ilişki vardı ve Bonaparte 'soğuk' olarak tanınan İskandinav kadınlarının böyle olmasının genetik bir sebebi olabileceğini ileri sürmekteydi. Anatomi gerçekten kader demekti, ama Halban ameliyatla bu konuda bir şeyler yapabileceğine inanıyordu. 1932'de *Gynakologische Operationslehre* adlı yapıtında *Klitorikathesis*'i açıkladı –yukarıdaki iki resim buradan alınmıştır.

Klitorisi pübis kemiğine bağlayan bağı keserek, klitoris arkaya itilip çevresindeki deri daha sıkı bir şekilde dikilebiliyordu. İşin şaşırtıcı yönü, aynı deri kesiminin, 1990'lı yıllarda heyecanla tartışılan penis boyu uzatma operasyonlarında kullanılmasıydı. O durumda bağ gevşetiliyordu. Halban iki hastasında, labia minoranın bir bölümünü de kısalttığını ve klitoris ile idrar yolunun arasındaki mukozanın arkaya çekilerek klitorisin başının vajinanın ağzına yakınlaştırılabildiğini söylüyordu. Kitabını yazdığı zaman Halban bu ameliyatı beş kez yapmıştı, fakat nedense ameliyatlarının başarı oranından söz etmemeye özen gösteriyordu.

Bonaparte böyle beş hastadan ancak 1949 yılında söz etti; dolayısıyla burada, Halban'ın ameliyat ettiği kadınlardan bahsettiğini tahmin edebiliriz. İki hastadan haber alamazken, diğer ikisi ameliyattan sonra cinsel birleşmeden daha çok zevk aldıklarını ama vajinal orgazm yaşamadıklarını söylemişlerdi. Beşinciyse ameliyat olmaya karar vermiş olmaktan pişmanlık duyuyordu ve kısa süreli bir terapiyle düş kırıklığından kurtulmaya çalışmıştı. Bu kadın, sadece eşinin üstünde ata biner gibi oturduğu zaman orgazma ulaşabiliyordu ve bu da doğallıkla ona yetmiyordu. Bonaparte'ın vardığı psikanalitik sonuç, bu kadının ırı derecede güçlü bir erkeklik kompleksi olduğuydu; başka

türlü söylemek gerekirse, o ancak cerrahın ona bir penis sağlamasıyla tatmin olabilirdi.

Prensesin trajedisiyse şuydu: Bu ameliyatı sadece bir kez değil üç kez geçirmiş ve sonuç alamamıştı. Psikanalitik çevrede herkesin bundan haberdar olması belirgin bir rahatsızlık yaratıyordu, üstelik bu ameliyatları Freud tarafından tedavi edilirken olmuştu. Bütün psikanalistler bu ameliyatın ardında tiksindirici bir ilkellik yattığı kanısmdaydılar. Freud onu takıntılarından ve etkin klitoris saplantısından kurtarmak için elinden geleni yaparken, hastası kullanmaktan kaçınması gereken bir organı dolaylı bir şekilde baş role çıkarıyordu. Fakat bunda da başarılı olamıyordu. Nitekim, üç defa Freud'a karşı çıktı. Freud bu yıllarda ona okuması için klitoridektomiyle (klitorisin ameliyatla çıkarılması)[103] ilgili bir literatür verdi. Bunun, 'ilkel' insanların bile tam kadınlığa ulaşmak için klitorisin etkisizleştirilmesi gerektiğini kavradığını, ona anlatmak için çaresizlik içinde başvurulan biraz da sadistik bir çaba olduğunu düşünebiliriz. Bunu izleyen yıllarda prenses, klitordektomi geçirmiş kadınları inceledi. İncelemelerinin birinde, gençliğinde geçirdiği ameliyatları gizlemiyor ve düşüncelerinin birer hata, hatta 'para-analitik' yanlışlık olduğunu alçakgönüllülükle itiraf ediyordu.

Aklının ne zaman başına geldiğini veya ihaneti için Freud'dan özür dileyip dilemediğini bilmiyoruz. Freud'a yazdığı mektupların sadece bir bölümü yayınlandı ve Marie'nin yayınlanan mektupları, Freud'un hayatının son yıllarında, prensesin bu yaşlı ve hasta Musevi bilim adamını güvenlik içinde faşist Avusturya'dan Londra'ya götürmek için yaptığı özel çabalar sırasında kaleme alınmıştır. Freud ona hep saygı duydu. Sadece ona yazdığı bir mektupta hâlâ o önemli sorunun cevabını bilmediğini itiraf etmeye cüret etti: *"Was will das Weib?"* – kadın ne ister?

O günlerden beri Freud'un hayatı hakkında çok daha fazla bilgi edindik. Öğrendiklerimiz arasında önemli bilgilerden birisi, Freud'un moda olan değil, mantıksız tedavilere karşı olduğudur, çünkü o zamanlar kendisi de, popüler olan bir gençleştirme ame-

103) Bourgeron, 1997.

liyat yaptırmıştır –Steinach yöntemi denilen bu ameliyatla meni kanalı deri altından bölünüyordu. Bu yöntemle, bir taraftaki sperm üretimi durduruluyor, böylelikle testosteron üretimi arttırılıyordu.[104] Bu müdahalenin haklı çıkarılma çabası, klitorisin yerinin değiştirilmesinde olduğu kadar kuşkulu görünmektedir. Acaba Freud ile Halban tanışıp ortak hastaları hakkında sohbet etmişler midir? Bunu öğrenebilmek doğrusu oldukça ilginç olurdu. Diyelim ikisinin, Arthur Schnitzler'in modern tavırları ele aldığı skandal yaratan komedilerinden birinin prömiyerinde, Burgtheater'ın fuayesinde karşılaştıklarını hayal edelim. Konuşmalarından mutlaka garip bir diyalog çıkardı. Freud meslektaşını mutsuz kadınların sorunlarını acımasızca sömürmekle açıkça suçlamaya cüret edebilir miydi? Ya, Halban ona nasıl karşılık verirdi?

Ayrıca, Halban'ın klitorisin yerini değiştirme ameliyatları yapmayı sürdürüp sürdürmediğini de bilmiyoruz. Bunlardan beş tanesini 1932'de yayınlamış ve daha önce belirttiğimiz gibi, Bonaparte bu ameliyatı olan beş kadından 1949'da söz etmişti. Belki her ikisi de, bu beş ameliyattan sonra teorilerinin yanlış olduğunu fark etmişlerdi. Böyle bir sonuç onların şaşırtıcı derecede zeki bir kavrayışla özeleştiri yapmalarına yol açabilirdi. Halban'ın ardılları var mıydı? 1980'li yıllarda yapılan bir Dünya Seksoloji Kongre'sinde, Amerikalı bir araştırmacıya çok güzel ve aşırı sessiz karısının eşlik etmesi dikkatleri çekmişti. İnsanlar koridorlarda onun orgazm geliştirici bir ameliyat olduğunu fısıldaşıyorlardı. Ameliyatı yapan kesinlikle Halban değildi ama, 1983'de jinekolog J. C. Burt ile psikiyatrist A.R. Schramm kendi yöntemleri olan bir ameliyatla ilgili deneyimlerini yayınlamışlardı. Bu ameliyatı yapmalarının başlıca sebebi, cinsel birleşmeden sonra nükseden mesane enfeksiyonu ve derin cinsel sancıydı. Ameliyatla yapılan müdahalenin amacı da, içeri giren erkeklik organının mesanenin tabanına şiddetle sürtünmesini engellemek için küçük leğendeki dölyolunun açısını değiştirmekti. Bunun için Burt, labia minora'yı birleştirerek dikmiş ve her iki taraftaki dölyolu çeperinin bir bölümünü içeri sokmuştu. Elde edi-

104) Person, 1999.

len başka sonuçların yanı sıra, erkeklik organının otomatik olarak klitorisle daha yakından temas etmesi sağlanmış ve erkeklik organının başının dölyatağımn boynuna dayanma ihtimali azaltılmıştı. Olumsuz bir gelişme de, arkadan yapılan cinsel birleşmenin (Freud'un deyimiyle 'tergo') hemen hemen imkânsız hale gelmesiydi. Cinsel hazzı daha da yoğunlaştırmak için Burt, dölyoluna yaptığı müdahaleyi sünnetle birleştiriyordu –klitorisin başının bir kısmını almıştı.

Burt ile Schramm elde ettikleri sonuçlardan heyecanla söz ettiler: Birleşmede yaşanan sancı yok olmuştu, mesane enfeksiyonu artık görülmüyordu ve orgazma ulaşmak için çok daha az çaba gerekiyordu. Ameliyat olan kadınların dörtte üçü, kocalarına orgazm konusunda arada sırada yalan söylediklerini, ameliyattan önce itiraf ettiler; ameliyattan sonra bu oran bir buçuğa düştü. Sorularını ifade etme şekillerinden araştırmacıların gerçek Freudyenler olduğu anlaşılıyordu: Kadınlara, bir seçim yapmak zorunda kalırlarsa hangi çeşit orgazmdan vazgeçmeye hazır olduklarını sordular. Tatmin olan hastaların büyük çoğunluğu (yüzde 80'i) klitoral orgazmdan vazgeçeceklerini söylediler. Psikiyatrist Schramm, psikoterapinin kadın ruhunda ve evlilik mahremiyetinde aynı etkiyi yaratamayacağı görüşündeydi. Buna rağmen, Burt'ün ameliyatı seksolojide bir yankı uyandırmadı ve bu yararlı işlemi hastanın iznini almadan yaptığı için medya tarafından suçlandı.[105]

105) Kapsalis, 1997.

7
ÜREME HAKKINDA

Bu yüzyılın başlarında bazı antropologlar, Avustralya veya Trobriand Adaları gibi bazı yerlerde çocukların nasıl yapıldığını bilmeyen insanlar olduğunu iddia ederek kamuoyunu eğlendirdiler. Doğumda kadının rolü dikkatlerden kaçacak gibi değildi, ama erkeğin rolünün kesin olmadığı söyleniyordu. Bir kadın ateşte özel bir balık kızartırsa veya rüya görürse veya iri bir kurbağa yakalarsa hamile kalırdı.[106]

Satranç oyuncusu ve gazeteci Hans Ree, ilkel insanlarla alay edenlerle aynı fikirde değildi. Üremede erkeğin rolü o kadar gizemli ki, bunu pek az kişi kendi başına bulup çıkarabilir, diye açıkça yazdı. "Bu belki de, anneden kıza aktarılan ve erkeğe de

106) "Damescomplot" (Kadınlar Komplosu), Ree, 1985.

bir rol tanımak gerektiği için herkesin inandığı bir peri masalıdır." Ama Trobriand Adası sakinlerinin hayvanların cinsellik yoluyla ürediğini fark etmesi de övgüye değerdi. Bu biyolojik bilgiyi insanlara uygulamayı reddetmek, insanı efsanevi bir platforma, hayvanlardan çok tanrılara yakın bir yere yerleştirmek demekti. Bu çerçevede bakıldığında, örneğin bir bâkirenin doğum yapma ihtimali kutsal bir işlev kazanırdı.

Ree bu filozofça düşünceleri, hayat ve sorunları üstüne konuşmak için sık sık oturma odasında toplanan kadınlarla paylaşmaya çalışmıştı:

> Hâlâ çocuksuzlar ve sürekli bu tatsız durumu değiştirebilecek yöntemler hakkında konuşuyorlar. Onları dinlerken nezaket kuralları gereği taşları tahtanın üstünde yürütüyorum. Laboratuar gibi yeni yöntemlerden veya hemen eski moda rol dağılımına dönmekte ısrar etmeyen iyi yürekli birinden söz ediyorlar. Çoğu bir erkekle birlikte saygın bir şekilde yaşıyor ve o fark etmeden hapı yutmayı nasıl unutabileceklerini konuşuyorlar. Bu oldukça kolay olmalı; erkekler dikkatsiz insanlardır.

Bu şekilde babalığa terfi ettirilen erkekler, gelecekleri konusunda kaygılanabilirler. Babalık olgusu hayatlarını adadıkları, Babil ağırlık ve mesafe ölçüleri üstünde yaptıkları çalışmaları engellemez mi? Ama zamanla alışırlar, hep böyle olur. Bu hoş toplantının sonuna doğru Ree sohbete katıldığında, önsezili gözlemleri,

> ...aralarında en sevimli ve en pratik olanı tarafından yarıda kesildi: "Seni tanrılaştırmak güzel olurdu ama yarın doğurganlık testi için bir randevun olduğunu sakın unutma. Bak, senin için bir dergi getirdim, onu da yanında götürebilirsin. Şimdi lütfen, odanın arka tarafına geç, biraz satranç oyna, fotoğraf albümüne bak, bir şeyler yap, çünkü bizim konuşacak çok şeyimiz var ve gevezeliklerinle bizi engelliyorsun.

Yirmi birinci yüzyılda üreme konusundaki biyolojik bilgimiz yeterli görünüyor. Çocukların bile katı gerçekleri kabul edebileceğine inanılıyor, öyle ki leylekler, lahana tarlası ve böğürtlen çalıları hakkındaki eski moda masalların nihayet bir sonu gelecek-

tir. Ree ruhsal ihtiyaçların bazı efsaneleri ve gizemleri yaşatacağını düşünmekle birlikte, günümüzde çoğu Katolik, Meryem'in bâkire doğumu hakkında kendi kişisel ruhani yorumunu yapmışa benziyor. Buna rağmen, insan zaman zaman 'üreme' konusunun en garip kuruntulara yol açtığını gösteren öyküler de duyabiliyor.

Örneğin, 1996 Eylül'ünde İngiliz kadınlarının uzay yaratıkları tarafından hamile bırakılmaya karşı sigorta yaptırabileceği ilan edildi. Bir hafta içinde 300 kadın kendini sigortalattı; bu başarıdan cesaret alan sigorta şirketi, sigorta kapsamını Tanrısal bir şekilde hamile kalmayı da içerecek şekilde genişletti. Şirket temsilcisi, yeni milenyumun yaklaşmasıyla, Yeni Ahit'teki öykünün yenilenmesini beklemek için güvenilir sebepler olduğunu açıklıyordu.

Çok sayıda halk hikâyesinde görüldüğü gibi, bu alanda dindarlıkla saflığın bir çeşit doğal ilişkisi var. On dördüncü yüzyıldaki bir Alman örneğinin adı *The Monk's Punishment* (Keşişin Cezası) idi.[107] Deneyimli bir kadın, genç bir keşişe Venüs'ün gizlerini öğretir ve keşişin beceriksizliği yüzünden kadın üstte yer alır. Keşiş oldukça endişelidir ve sabahleyin uşağına danışır:

> "Bir erkekle bir kadın birlikte oldukları zaman çocukları olduğunu sık sık duydum. Ama bana doğru söyle, çocuğu hangisi taşır?" Uşak ona, "Sana her şeyi anlatacağım," diye karşılık verir. "Altta olan." Başına gelen felaketi anlamaya başlayan keşiş 'mahvoldum' diye düşünür. Kendi kendine 'eyvah, ben ne yapacağım' der. 'Bu bir felaket. Altta olan bendim. Bir çocuğum olacak! Şerefim on paralık oldu. Baş rahip fark ederse, ne yapacağım? Keşişler beni buradan kovarlar. Onların nefreti ölümden bile beterdir.'

Bir süre önce, Hollanda orta okullarındaki seks eğitmenleri üreme hakkmdaki güncel yanlışların bir listesini çıkardılar. Amaçları, doğru bilgiler vererek istenmeyen hamilelikleri önlemekti. Gençler, ilk seferinde veya ayakta 'yaparsan' hamile kalınmayacağını 'biliyorlardı'. 1970'li yıllarda henüz güvenilir doğum kontrolü yaygınlaşmadığı için kızların güvence aramak için birçok sebepleri vardı. Günümüzde bir kadın doğum kontrol hapı almaya

107) Jacquard ve Thomasset, 1988.

başlarsa -ve önerildiği gibi adet gördüğü ilk gün başlarsa- ilk haptan itibaren mükemmel bir şekilde korunacağına güvenebilir. Bu öneri, bütün broşürlerde yıllarca düzenli olarak yayınlanmış, genç kız ve kadın dergilerinin danışma sayfalarında yaygın olarak işlenmiştir. Buna rağmen, hâlâ hapa başlanan ilk ayın güvenli olmadığını 'bilen' kadınlar vardır. Burada öykü tersine dönmüş görünüyor: Bu kadınlar kesinlikle güvenebilecekleri bir doğruyu yadsıyorlar. Bazı kadınlar, belki de değer verdikleri doğurganlıklarının böyle kolayca açılıp kapatılmasına dayanamıyorlar.

Bazı antropoloji yazarlarının, döllemenin tek bir işlem olduğu konusunda kuşkuları vardır. Doğru zamanda meydana gelen tek bir boşalma yeterli midir? Montana'nın Gros Ventre Amerikan Yerlileri ve Arizona'nın Chiricahua Apaçileri, tek bir hamilelik için birkaç kez cinsel ilişkiye girmek gerektiğine inanıyorlardı.[108]

> Bir erkek bir kadınla cinsel ilişkiye girince onun kanının (meni) bir kısmı kadına geçer. Ama ilk seferinde, kadınınkine eşit miktarda değil, çok az bir bölümü. Kadının kanı ona karşı koyduğu için çocuk henüz gelişmeye başlamaz. Kadının kanı çocuk doğurmaya karşıdır; erkeğin kanıysa bunu ister. Yeterince kan biriktiğinde erkeğin kanı bebeğin oluşmasını zorlar.

Bir başka Apaçi de, bir erkekle bir kadın hafta üç kez cinsel temasta bulunursa, bebeğin oluşmasının iki veya üç ay süreceğini tahmin ediyordu. Ama bir kadın bir gecede birkaç kez sevişirse, o zaman bu süre çok daha kısalırdı.

Farklı bir bakış açısı yansıtan benzer bir öyküye *Decameron*'da da rastlamak mümkündür. Bir adam komşusunun karısının hamile olduğunu öğrenir, ayrıca komşusunun işi gereği uzunca bir süre uzakta olacağını da bilmektedir. En duyarlı yüz ifadesini takınarak kadına bebeğinin tam olarak gelişmeden doğmasından endişelenip endişelenmediğini sorar. Hamileliğin ilk birkaç ayında çocuğun gelişmesini tamamlamak için cinsel ilişkide bulunmanın çok önemli olduğunu söyler. Özellikle de küçük kulaklar için çok fazla enerji gereklidir. Komşunun karı-

108) Niethammer, 1977.

sı paniğe kapılır ve adamın geçici olarak kocasının yerini alma önerisini memnuniyetle kabul eder. Koca sonunda eve dönene kadar geceler boyu o küçük kulaklar için delicesine çalışırlar. Anne adayı kocasına çıkışır, genç gelin kadar saf olmayan koca doğal olarak öfkeden çıldırır.

Döllemenin tekrar tekrar cinsel ilişkiye girmeyi gerektirdiğini anlatan çok sayıda öyküye eleştirel bir gözle bakacak olursak, erkeğin ve ürününün aşırı derecede abartıldığı anlaşılır. En eski tıbbi metinlerde bu önyargı daha da belirgindir. Erkeklerin, kadınları kendi tohumlarının meyve vereceği bir tarla olarak gördüğü devirler vardı. Oysa Hipokrat metinleri erkek ve dişi tohumunun birleşmesinin, yeni hayatın kaynağı olduğunu belirtirler.[109] Bu konuda çok ilginç inanışlar vardı, bunlardan birine göre dölleme kadının orgazmına bağlıydı. Böylece, tecavüze uğradıktan sonra hamile kalan kadınların doğru söylemediği ortaya çıkarılıyordu. Tecavüze uğramadıkları kesindi, baştan çıkarılmışlar, suça ortak olmuşlardı. Bu inanç uzun süre geçerliliğini korudu. Oysa Averroës (İbni Rüşd, 1126-1198) cinsel birleşmeyle değil de, hamamdaki sıcak suyla geçen meninin yol açtığı bir hamilelikten söz etmişti.

ÜREMENİN BAŞLICA KOŞULLARI

Doğum kontrol hapı almaya başlayacak olan bazı kadınlar, hapın tam olarak nasıl etkili olduğunu öğrenmeye heveslidirler. Biraz sorup soruşturunca da, hapın kendi başına hepsi güvenilir olan üç biyolojik etkisi olduğunu öğrenirler. Birincisi, yumurtlama önlenir. İkincisi, dölyatağının çeperi döllenmiş yumurtaları kabul etmeyecek bir durum kazanır. Üçüncüsü, dölyatağının salgısı yapışkanlığını yitirir ve sperm hücreleri için geçirimsiz olur. Doktorlar bu bilgileri kadın hastalarına verdikleri zaman, kadınlar üremenin gerçekte ne kadar karmaşık olduğunu belki de ilk kez fark ederler. Her kadın kendi biyolojik yapısına ilgi duymaz; konuyla daha yakından ilgilenmek zorunda kalanlar, çoğunlukla hamile kalamadıkları için sinirlenen talihsizlerdir. Her şeye rağ-

109) Jacquard ve Thomasset, 1988.

men, doktorlara soru soran meraklılar üremenin temel gerçekleri hakkında daha iyi bilgi sahibi olsaydılar cevaplar daha kapsamlı olarak verilebilirdi.

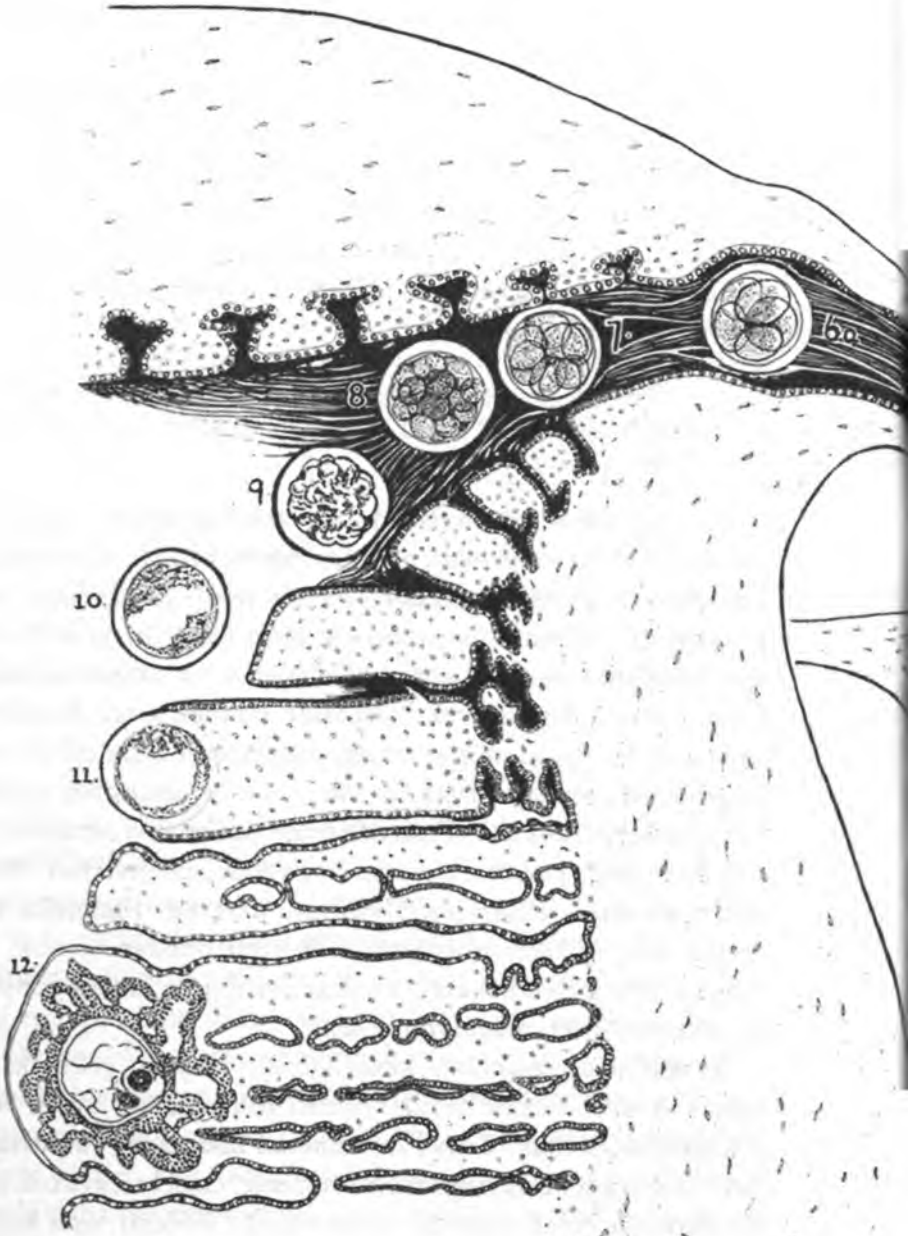
Bir kadının döneminin iki evresi vardır. Birincisinde, yumurtalıkta bir yumurta olgunlaşır. Bekleyen yumurtaları kaplayan hücreler gelişince sıvıyla dolu keseler haline gelirler. Bunlar ilk kez, fizyolog ve dokubilim uzmanı Reinier de Graaf tarafından 1672'de tanımlandığı için onlara Graafiyan folikülleri denmiştir. Graaf'ın ölümünden on üç yıl sonra yayınlanan Latince yapıtının çevirisinde şunları okuruz:

> Bunların içinde, su veya sulu bir sıvıyla dolu, bazen sarımtırak, bazen daha açık renkte, yarı saydam ve şişkin küçük mesanelere benzer şeyler gördüm.[110]

Folikülün büyüme evresinde, üç insan östrojeni, kan dolaşımında en yüksek düzeyde bulunan hormonlardır. Dört haftalık dönemde, yumurtlama on dört, on beş ve on altıncı (adet görülen günden başlayarak sayarak) günlerde meydana gelir. Folikülün zarı patlar -bundan sonra olanlar için bir sonraki sayfadaki resme bakın-[111] ve yumurta dışarı atılır. Bundan sonra, boşalan folikül katı sarı endoktrin cisimciğe dönüşür ve içindeki hücreler projesteron üretmeye başlarlar. Hamilelik gerçekleşirse, o zaman sarı endoktrin cisimcik erken dönemde faal olmayı sürdürür. Hamileliğin aşağı yukarı on ikinci haftasında, projesteron üretimi sarı endoktrin cisimcikten plasentaya aktarılır. Hamilelik oluşmazsa, sarı endoktrin cisimciğin faaliyeti bundan sonraki adet dönemi sırasında sona erer. Folikül bozulur ve ondan geriye sadece yumurtalıkta küçük bir iz kalır.

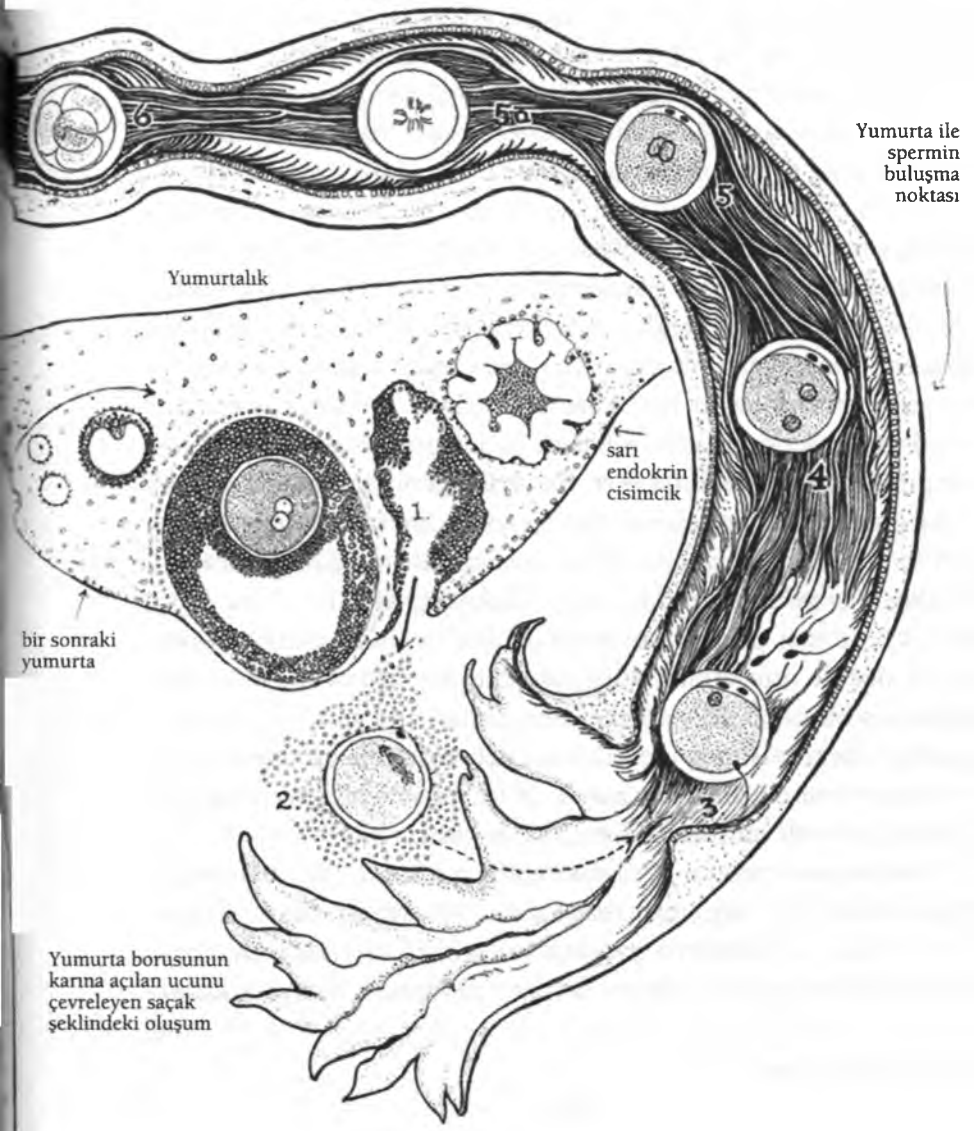
Yumurtlama insanlarda kendiliğinden meydan gelir. Bu bizi, sadece cinsel birleşme olduğu zaman yumurtlayan tavşan ve kedilerden farklı kılar. Cinsel birleşmenin insanlarda yumurtlamayı etkilemediği kesin değildir. Bu nedenle, cinsel tecavüzün şaşırtıcı derecede çok hamileliğe neden olduğu söylenir, oysa kadının

110) Akt. Thiery ve Houtzager, 1997.
111) Dickinson, 1949.

15) Yumurtanın çeşitli evreleri.

1. Folikül ileri fırlıyor
2. Ona bağlı granüloz hücreleriyle yumurta
3. Sperm yumurtaya nüfuz ediyor
4. Erkek ve dişi çekirdekler
5. Birbiriyle kaynaşmış çekirdekler; dölleme tamamlanmış
6-7. İlk bölünme
8. Hücre kümesinin oluşması

yumurtlama dönemi kuralına göre bu ihtimalin az olması gerekir. Almanların bu olay üstünde yaptığı araştırmalar 1950 yılından önceye uzanmaktadır.[112] Bu da, incelenen kadınların ertesi gün hapından yararlanma şanslarının olmadığını gösterir.

Kadınların kendi biyolojik gelişmelerinin ne kadar farkında olduğu kadından kadına büyük farklılıklar gösterir. Bazı kadınlar yumurtladıklarını hissederler. Her ay karında hafif bir kramp duyarlar, bazıları da o ay yumurtlamanın hangi yumurtalıkta yer aldığını söyleyebilirler. Bazı kadınlarda, yumurtlama anında dölyatağının boynunda hafif bir kanama olur, buna genellikle ara dönem kanaması denir. Çoğu kadın yumurtlama zamanını mümkün olduğunca kesinlikle bilmek ister –bazen hamile kalmak istedikleri, ama daha çok da doğum kontrolü amacıyla cinsellikten uzak kalacakları dönemi belirlemek için. Bu yöntem, yirminci yüzyılın başında Hermann Knaus ve Kyusaku Ogino tarafından oldukça güvenilir bir şekilde formüle edilmiştir. Onlara göre, vücut ısısı en önemli belirtidir –her dönemde (yumurtlama olduğu sürece, bu her zaman olmayabilir) yumurtlamadan sonra sabahları ateş biraz yükselir. Başka türlü söylemek gerekirse, östrojen evresinde ateş projesteron evresinden biraz daha düşüktür. Östrojenin en yüksek olduğu evre yumurtlama olacağını haber verir ve üç gün arka arkaya ateşin hafifçe yükselmesi yumurtlamanın kısa bir süre önce gerçekleştiğini gösterir. Bu üç günden sonra, oldukça güvenli bir şekilde cinsel ilişkiye girilebilir. Buna rağmen, vücut ısısı pek güvenilir bir rehber değildir, çünkü başka birçok öğe de onu etkileyebilir, örneğin bir virüs veya uykusuz geçirilmiş bir gece. Bu nedenle, Persona adında yeni bir yöntem piyasaya sürülmüştür. Persona, idrardaki hormon düzeyini evde belirlemeyi mümkün kılar, sonra da küçük bir bilgisayar cinsel ilişkinin güvenli olup olmadığına karar verir.

Dönemi gösteren ve gözlemlenebilir bir başka öğe, dölyatağı salgısının kıvamı veya yapışkanlığıdır. Yumurtlamadan önceki günlerde bir spekulumla yapılan muayene, dölyatağının boynundan gelen salgının duru, saydam olduğunu ortaya çıkara-

112) Akt. Clark ve Zarrow, 1971.

caktır. Üreme uzmanları, spermin utkulu girişi için kırmızı halı döşeyen salgıdan söz ederler. Bu, spermlerin içinde kolayca hareket ettiği salgıdır; doğum kontrol hapı kullanan kadınlar asla böylesine misafirperver dölyatağı salgısı üretmezler. Doğurganlık belirtisini kadınlar kolayca fark ederler; gelişmekte olan ülkelerde bu belirtiye uygun olarak cinsellikten uzak durmak en basit ve en ucuz doğum kontrolü olarak önerilir. Çoğu kadın, idrara çıktıktan sonra tuvalet kâğıdıyla silinir ve kâğıdı incelerse akıntıdaki farkı görebilir. En etkili yöntem şudur: Vajinaya parmak sokup dölyatağının boynunu bulun ve parmağınızla sıyırın. Bu parmağınızı diğer elinizin bir parmağına hafifçe bastırdıktan sonra ondan uzaklaştırın. İki parmak ucunda 20 cm. uzunluğunda ipliksi bir salgı oluşursa yumurtlama öncesi evrede olduğunuzu anlarsınız.

Kadınlar dönemin iki evresini başka gelişmelerden de çıkarabilirler. Östrojenler genelde iyi hormonlardır. İnsanların kendini sağlıklı ve mutlu, bazen de aşka meyilli hissetmesini sağlarlar. Projesteron düzeyi yükseldikçe daha olumsuz gelişmeler ortaya çıkar. Bazı kadınların bünyesi su tutar, bu da çoğunlukla kilo artışından anlaşılır. Ayrıca, kabızlık sıkça görülür, yüzünde sivilceler oluşmaya meyilli olanlarda, bu evrenin son günlerinde, sinir bozucu sivilceler çıkar. Buna rağmen, en çok ruh halindeki değişikliklerden şikayet edilir: Kişiler uyuşuk, sıkıntılı, sinirli, sulu gözlü, tartışma çıkarmaya hazır olurlar. Bu şikayetler normal hayatınızı sürdüremeyecek kadar şiddetli olursa, sorununuzun 'adet öncesi sendrom'u olduğu söylenir.

Kadınlar her ay bir -veya en çok iki- yumurta üretirler. Erkeklerdeyse erbezleri sürekli sperm üretirler. Erkeklerin adet dönemi yoktur; en fazlası günlük bir dönemden söz edilebilir, testosteron düzeyi sabahları her zaman en yüksek düzeydedir. Spermler erbezlerinde üretilir ve olgunlaşmaları için bir süre erbezi üstünde bekletilir. Burada epey bir süre iyi durumda saklanabilirler, ama uzun süre sperm çıkarılmazsa hemen orada bozulurlar. Aynı şey, kısırlaştırmadan (vasektomi) sonra, çıkış yolu kapatıldığında da olur. Spermler boşaldığında, erbezi üstündeki ve meni

kanalının çevresindeki kaslar kasılır ve erbezi üstünde bulunan spermleri idrar yoluna gönderirler. Orada mesanenin hemen altında, prostatın ve meni keselerinin çıkışı vardır; bu gudde salgıları idrar yolunun kas katmanının kasılmasıyla ritmik bir şekilde dışarı atılır. Yeni atılan meni henüz gerektiği gibi karışmamıştır; beyazı homojen yapıda olmayan yeni yumurtlanmış bir yumurtaya benzetilebilir. Meni küçük bir cam kavanozda toplanırsa içinde daha kalm, yapışkan ve saydam olmayan parçaların seçilebildiği, sulu, saydam bir madde görürüz. Üç dakika sonra incelediğimizde, aynı zamanda üretilen bir enzimin sayesinde sıvı iyice karışmış olur. Kadınlara kendi kendini dölleme için talimat verildiğinde meniyi koymadan karışması için birkaç dakika beklemeleri söylenir.

Spermler erkek vücudunun içindeyken, kendi başlarına enerji üretmeleri gerekmez, çünkü kanallardan atılırlar. Ama vajinaya girdikten sonra kendi güçlerine güvenmek zorunda kalırlar (bkz. erbezlerinden kanala gidiş yolunu gösteren Resim 16). Dölleyici sperm bundan sonra aşağı yukarı on beş santimetre daha ilerlemek zorundadır. Yumurta borusuna giderken, dölyatağının boynundan geçip dölyatağına doğru yüzer ve dölleme sadece yumurta kanalının başında -yani, yumurtalığın yakınında- gerçekleşir. 1973'de yapılan[113] ve çok sözü edilen bir araştırmada D.S.F. Settlage, anestezi altında birçok kadının dölyolunun üst bölümüne sperm yerleştirmiş ve spermlerin beş dakika içinde yumurtalığa girdiğini saptamıştır.

Spermlerin hedefe varmasında dölyatağının da katkısı olup olmadığı konusunda şimdiye değin sayısız varsayım üretilmiştir. Ortaçağ doktorları dölyatağını tohum yutan bir hayvan olarak tanımlıyorlardı, ama artık organların faaliyetlerini gerçekten ölçebiliyoruz ve bu ölçümler akıl karıştırıcı sonuçlar veriyorlar. Daha 1874'de Amerikalı jinekolog Joseph Beck, sarkmış bir dölyatağı boynunun orgazm sırasında emici hareketler yaptığını gördüğünü bildirmişti. Amerikalı yazar Mabel Loomis Todd, orgazmların dölyatağına ulaşmayı kolaylaştırdığı görüşünü nasıl sınadığını

113) Settlage vd., 1973, akt. Levin, 1998.

1875'de günlüğünde açıkladı.[114] Dölyatağının orgazmdan sonra ulaşılmaz bir durum aldığını içgüdüsel olarak hissetmişti; bu nedenle, kocasından birkaç saniye sonra, kendisi rahatlamış ve sakinleşmişken boşalmasını istedi. Yataktan kalkınca kocasının menisinin büyük bir kısmının aktığını görünce yanılmadığını anladı. Dokuz ay sonra dünyaya gelen kızıysa yanıldığının kanıtıydı.

1960'lı yıllarda C.A. Fox ile eşi Londra'da bir dizi deneme yaptılar. Fox bir tıbbi teknoloji enstitüsünde görev yapan bir doktordu. Fox çifti birçok kez deneklik yaptılar ve bir keresinde, cinsel birleşme sırasında dölyatağının içinde oluşan basıncı ölçtüler.[115] Önce kadının orgazmı sırasında dölyatağmm içindeki basınçta bir artış kaydettiler, ama bir an sonra basınçta belirli bir düşüş oldu. Birkaç yıl önce biyolog Robin Baker ile Mark Bellis, endoskopik yöntemlerle dölyatağının döllenmeye yardımcı olabilecek hareketlerini kaydetmişlerdi.[116] Uyarılma süresinde yukarıya kalkık olan dölyatağının boynu, boşalmadan sonra sperm havuzuna dalar. Gerçi biyologlar bir gözlemden fazlasını yapıp yapmadıklarını belirtmiyorlar. Tek bir çiftin incelenmesiyle elde edilen sonuçların da tabii ki bir ağırlığı olamaz. Ayrıca Fox, kadının hiç cinsel haz tatmadığı birçok çocuklu aile olduğunun farkındaydı. D.S.F. Settlage, anestezi altındaki kadın bedeninin hiçbir şey yapmasına gerek kalmadan spermlerin hareketinin mümkün olduğunu zaten göstermişti. Ayrıca yalnızca hamile kalma amacıyla girişilen cinsel ilişki olaya, doğal olarak oldukça farklı bir önem kazandırıyordu. Teksas'ta bir askeri hastanenin hemşireleri üstünde yapılan bir inceleme sonunda, hamile kalma arzusu ne kadar fazla olursa kadının eşinin boşalmasından sonra orgazma ulaşma ihtimalinin de aynı derecede yüksek olduğu ortaya çıktı.[117] Bu, ünlü kitabının (daha önce sözü edilen) yayınlamasından yetmiş yıl sonra Theodore van de Velde'yi doğrulamaktadır, o şöyle diyordu: Spermin dölyatağınm boynuna doğru boşaltılması bir kadının orgazm eşiğini aşmasına en güçlü yardımcıdır. Evrimci biyologlar, en azından şimdilik,

114) Akt. Laqueur, 1990.
115) Fox vd., 1970.
116) Baker, 1996.
117) Singh vd., 1998.

bu davranışın en güçlünün hayatta kalması ilkesinden çıktığını, böylelikle etkisini kanıtladığını düşünme eğilimde olacaklardır.

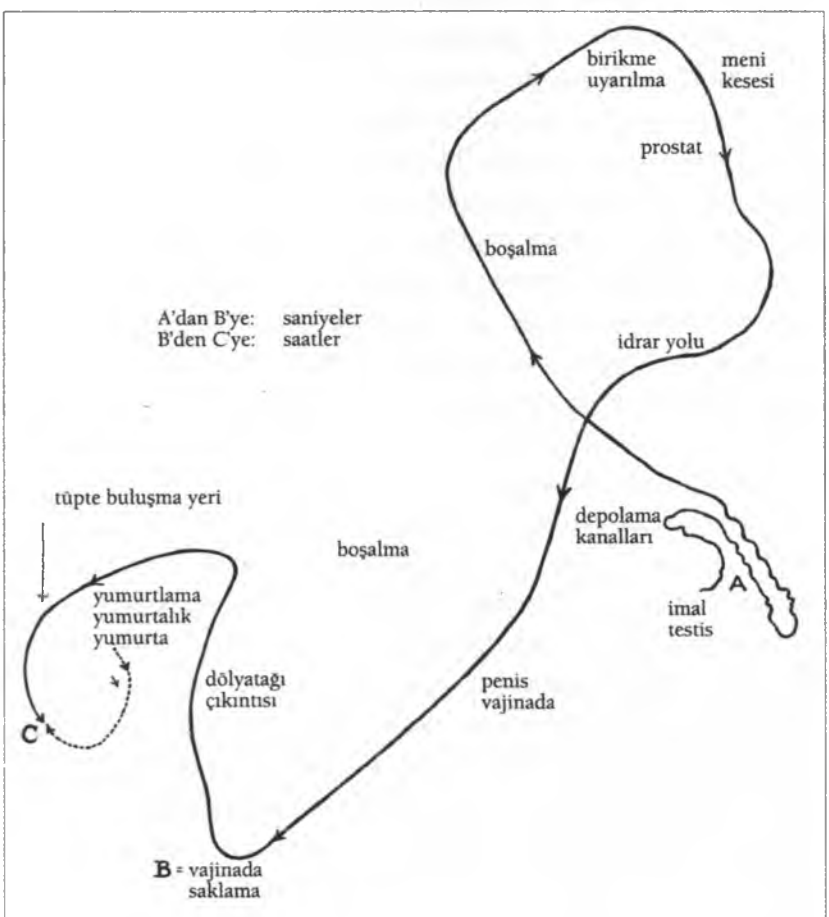
Kadının kanının (tohumunun) döllenmeye karşı koymaya çalıştığına, bu yüzden erkeğin kanıyla çatışma içinde olduğuna inanan Gros Ventre yerlileri pek de yanılmıyorlardı. Vajinal salgılar asit niteliklidir, bu yüzden de sperm için dost bir ortam oluşturmazlar. Sperm için en iyisi, nötr veya hafif alkalin ortamdır. Burada kadının cinsel tepkisi rol oynar. Uyarıldığı zaman vajinanın Ph oranı artar (bu da vajinanın asit niteliğinin azaldığı anlamına

16) Spermlerin, yumurtayla buluşmak için erbezinden meni kanalı, idrar yolu, dölyatağı ve yumurta borusuna izledikleri yol.

gelir), çünkü çeperden sızan fazla sıvının sulandırıcı bir etkisi vardır. Ayrıca, verimli spermler dölyolunun içeriğini kendi başlarına nörtleştirebilir. Meni epey bir süre için nötr pH değerini sürdürecek kimyasal bir tampondur. Böylece, spermlere, asit niteliğinin güvenli ve nötr olduğu dölyatağının içine yüzecek kadar zaman kalacaktır.

Spermin asit niteliği üzerindeki etkisi kadınlar açısından bir nimet sayılmaz. Boşalmadan sonra asit niteliği saatler boyu değişmiş olarak kalır, bu da onu 'yanlış' mikro organizmalara karşı ol-

17) Spermlerin erbezinden yumurtaya izledikleri yol.

dukça korumasız bırakır. Spermi yıkayıp atmak için daha fazla dölyolu salgısı üretmek gerekir. Vajinal enfeksiyonlara karşı olağanüstü duyarlı olan kadınlar, çoğu zaman spermin onlara iyi gelmediğini hissederler, yine de dölyolundaki boşalmayı engellemeye kalkışmazlar (yani, prezervatif kullanmak, dışarı boşalmak veya birleşme olmadan seks yapmak gibi). Oysa kadınlar eşlerinden bu konuda anlayış istemekte zorlanmasalar birçok dölyolu ilacının kullanımı azalabilirdi.

Spermler dölyatağında (daha doğrusu, dölyatağı boynunun salgı bezinde) uzun bir süre bozulmadan kalabilirler. Oysa yumurta, oluşumunu izleyen yirmi dört saat içinde döllenmezse bozulur. Bu yüzden, hamile kalmak isteyen bir kadın birkaç saat gecikmektense bir-iki gün erken davranmanın daha iyi olduğunu anlamalıdır. Yumurtaya tek bir spermin girmesi gerekir. Ondan sonra döllenen yumurtanın çeperinde meydana gelen bir değişim diğer spermlerin girişini engeller. Döllemeden hemen sonra hücre bölünmesi başlar; hücre yumurta geçidi (Fallopian borusu) yoluyla dölyatağına eriştiği zaman küçük bir hücre grubu haline gelmiştir. Döllenmiş yumurtanın, yumurta geçidindeki yolculuğu aşağı yukarı üç gün sürer; sonra da, cenini saran amnion kesesinin mukozada uygun bir nokta bulması için dölyatağı boşluğunda bir üç gün daha geçer.

Östrojenin etkin olduğu dönemin ilk yarısında, dölyatağında yaygın bir boru bezleri sistemi geliştiği için (buna dölyatağı mukozasının çoğalma evresinde olduğu söylenir) dölyatağı mukozası epeyce kalınlaşır. Döllemeden sonra, kan dolaşımında giderek artan östrojenin etkisiyle bez yapısı salgılama evresine girer. Dölyatağı boşluğunda serbestçe dolaşan embriyo için gerekli besinin bulunması gerekir ve bu 'dölyatağı sütünü' boru bezleri sağlarlar. Altıncı günde, embriyo dölyatağı mukozasına saplanır ve anne ile embriyo arasında, plasentanın oluşmasına yol açacak olan, anlaşılması güç bir etkileşim başlar. Onun aracılığıyla anne ile çocuk oksijen, besin ve ceninin metabolizmasının atıklarını değiş tokuş ederler, ama plasenta ayrıca çok sayıda hormon ve protein de

üretir. Hamilelik süresince bol miktarda projesteron gerekir, başlangıçta bu sarı endokrin cisimcik tarafından üretilirken, ceninin dölyatağına yerleşmesinden sonra bu işi plasenta üstlenir. Ceninin dölyatağma yerleşmesinden sonra dölyatağmın olağanüstü genişleme yeteneği ortaya çıkacaktır.[118]

Bu oluşumlar sırasında, kadının bağışıklık sisteminin dölyatağındaki cenine saldırmaması küçük bir mucize sayılabilir. Ne de olsa, embriyonun genetik malzemesinin yarısı kadına ait değildir; daha sonra kadına çocuğundan alınan bir böbrek nakli yapmak gerekecek olsa, organın reddedilmesini engellemek için türlü ilaçlarla önlem alınması gerekecektir. Gebelik sırasında en sık rastlanan patolojik belirti olan yüksek tansiyon, belki de bir bağışıklık tepkisinden kaynaklanıyordur. Yine de, kadında yüksek tansiyon tehlikesi sadece ilk gebelikte olur. Anne vücudunun, daha sonraki gebeliklerde yabancı proteinlere karşı bağışıklık kazandığı anlaşılmıştır. Yüksek tansiyon, ödem (şiş ayak bilekleri) ve idrarda proteinden oluşan belirtiler grubuna toksikoz denir ve bu doğumdan önce veya doğum sırasında kolayca kontrolden çıkabilir, en korkutucu belirtisi irade dışı kasılmalardır. Hayatı tehdit eden bu duruma, tıp 'preeklampsi' adını vermektedir.

Geçenlerde Leiden'lı bir araştırma ekibi, gebelik sırasında görülen bu şaşırtıcı tansiyon değişiklikleri için bir açıklama bulmaya çalıştı ve bazı kadınların kocalarının proteinlerine karşı bağışıklık oluşturmakta diğerlerinden daha başarılı oldukları varsayımını sınadı. Ekip, oral seksle arasında şaşırtıcı derecede yüksek karşılıklı bir ilişki olduğunu keşfetti; özellikle de, kadın kocasının menisini yutma alışkanlığındaysa toksikoz yaşama ihtimali çok azalmaktaydı.[119] Çoğu kadının vajinası, eşinin proteinleriyle sık sık karşılaşmaktadır, aksi takdirde (örneğin, verici spermi kullanıldıysa) toksikoz riski daha fazla olur. Meninin ağızdan

118) Gebeliğin erken döneminin fizyolojisinin bir anlatımı için bkz. Heineman vd., 1999.
119) *De Volkskrant*, 17 Haziran 2000.

yutma yoluyla mide ve bağırsağa geçişimi bazı başka işlemler izlediğinden, ağızdan alınan sperme karşı tolerans, dölyolundan alınana nazaran daha çabuk oluşur.

Rahim dışı gebelik, normal sürece ters düşen ve sık rastlanan bir istisnadır. Hem yumurta hem de sperm karın boşluğuna rahatça girebilecekken bu kadar çok gebeliğin dölyatağında oluşması aslında şaşırtıcıdır. Yine de, döllenmiş yumurtanın doğru yolu nasıl bulduğu tam olarak anlaşılmış değildir. Tıp literatürü, iç ulaşım sistemimizin düzeni hakkında bazı şaşırtıcı bilgiler vermektedir. Bir enfeksiyon veya ameliyat sonucu sol yumurtalığı ve sağ yumurta borusunu (veya tam tersini) yitirmiş bir kadın bazen hamile kalabilmektedir. Yumurta borusunun, dölyatağı bağlantısının olmadığı bölümünde, inmemiş bir yumurtalığın yakınında, böylece dış gebeliğin normal olarak görüldüğü yerin çok daha yukarısında karın boşluğunda oluşan bir dış gebelik öyküsü vardır.[120] Dölyatağını arayan milyonlarca spermin, doğru yoldan ayrılıp bütün karın boşluğunda keşif yaptığının pek az kadın farkındadır.

Döllenmiş yumurta dölyatağının içinde değil de, yolun daha başında bir yerine yerleşecek olursa, bu genelde yumurta borusu olur. Ama yumurta borusu ceninin gelişimine ayak uyduramaz. Dokunun zorlanmasından oluşan belirtiler er veya geç ortaya çıkacaktır. Kan damarları yırtılıp da karın boşluğunda kanama oluşursa, o zaman hayati tehlike ortaya çıkabilir.

İşin tuhafı, en patolojik bir durum olan karın boşluğunda oluşan gebelik daha az tehlikelidir.[121] Bu durumda, plasenta bu amaç için geliştirilmemiş bir tabakanın üstünde oluşsa da, bu tür gebelikler sonuna erdirilebilir. Hamile kadın, her zaman ameliyat gerektiren birçok rahatsızlık geliştirir ama, özellikle de gelişmekte olan ülkelerde karın açılmadan asla doğru teşhis konamaz. Patlamış bir apandisit arayışı birden Sezaryen ameliyatına dönüşür. Bu şekilde doğan çocuğun yaşama şansı oldukça fazla olmakla bir-

120) Seoud vd., 1987.
121) Tilstra, 1987.

likte, doğuştan kusurları olması olağandır. Annenin içinde olduğu tehlike daha da büyüktür, çünkü plasenta ile cenini saran zarlar nasıl çıkarılacaktır? En uygun durum, büyümenin ameliyatla alınabilecek bir organı sarmış olmasıdır (örneğin, dölyatağının dış yüzeyi veya omentum majusu –karın zarının bağırsakları örten yağ içeren bir katmanı) oysa bazen plasentanın tamamen alınamayacağını kabul etmek gerekir, bu da onu, zaman düzenekli bir bomba haline getirecektir.

En tuhafı da, karın boşluğunda ölüp mumyalanmış veya kireçlenmiş bir cenin keşfetmektir. Tıp literatüründe buna lithopedion adı verilir.[122] Resim 18'de görülen hastada, ileri aşamada dölyatağı boynu kanseri vardı ve röntgen çekilirken psikoz belirtileri gösteriyordu. Aile üyeleri onun yirmi sekiz yıl önce hamile kaldığını ve embriyonun dölyatağında öldüğünü söylediler. Tıbbi durumu hakkında o zamana kadar başka bir şey bilinmiyordu. Bu röntgen filminin çekilmesinden on üç yıl önce yapılan ultrason incelemesi garip bir durum olduğunu göstermiş ama hasta tedavi olmayı reddetmişti. Karın boşluğunda oluşan hamileliğin sonuca ulaştırılması ihtimali, bir gün bir erkeğin de çocuk doğurabileceğini teorik olarak mümkün kılmaktadır.

18) Sağ tarafında kireçleşmiş bir cenin olan karnın röntgen görüntüsü.

19) Mumlayanmış bir cenin çizimi.

122) Wilbers, 2001.

Dölleme olayı öylesine karmaşıktır ki, çoğu gebeliğin böylesine kolayca oluşması insanı şaşırtır. İstenmeyen gebelikler bazen kadınların, 'bu' benim başıma gelmez diyen kişisel sezgilerinin bir sonucudur; bazı kadınlarsa, hiçbir temele dayanmadan kısır olduklarına inanırlar. Diğer yandan doktorlar, son derece küçük bir riske girmiş olan kızlara ve kadınlara düzenli olarak ertesi gün hapı dağıtırlar. Modern seçenekler dramı katlanabilir hale getirmiş olsa da, istenmeyen hamilelikler hala duygusal açıdan sarsıcı olaylardır.

Kürtaj (ve çocuk düşürme) eski devirlerden beri tıp biliminin yakından bildiği bir olgudur. Hipokrat yemini eden her doktor kürtaj yapmayacağına dair söz verir. Oysa Hipokrat'ın yazılarının başka bir yerinde düşük yapma hakkında öğütler vardır, bu da Hipokrat'ın tek bir kişi olmadığını ve metinlerinin Kos'ta yaşayan birçok bilim adamı tarafından uzun yıllar boyunca bir araya getirilmiş olduğunun kanıtı sayılır. Yirminci yüzyılın ilk yarısında, bir kadının çocuk düşürmek için başvurabileceği bir sürü numara vardı. Örneğin, bir arkadaşının motosikletinin arkasında tren raylarını geçmek veya birkaç defa bir sandalyeden aşağı atlamak gibi. Bu şekilde, yerçekiminin gücüne güvenme yöntemine Hipokrat'ın *Kadın Hastalıkları* adlı yapıtında da rastlanmaktadır.[123]

Elinizdeki kitabın yazarına, hamile kaldığı takdirde değerini yitirecek olan çok ünlü bir flütçünün sahibi başvurmuştur:

> Bunu duyduğum an, ona ayaklarını kalçalarına vurmasını söyledim. Yedinci kez zıpladığında, tohum bir ses çıkararak yere düştü. Flütçü kız ona baktı ve şaşırdı.

Kız çok dikkatliydi ve yazar anlattıklarından onun altı gün önce cinsel ilişkiye girdiğini çıkardı. Erkek bu düşüğün ürününü kabuksuz bir yumurta olarak tanımlamıştı.

Amaçlar ve yöntemler değişiyor; ertesi gün hapının öyküsü hamile kalma korkusunun nasıl geliştiğini açıklıyor. Önceleri sa-

123) Hanson, 1975.

dece tek bir yöntem vardı: Arka arkaya beş gün müthiş yüksek dozda östrojen alınıyordu (eskiden kullanılan haptaki östrojen, bugün kullanılan doğum kontrol hapının günlük östrojen dozunun yüz misliydi; günümüzde o dozun sadece iki yüz ellide birini içeren haplar vardır). Bu kadar yüksek dozda östrojen insanın kendini berbat hissetmesine yol açar, çoğu kadın bunun farkındaydı. Ertesi gün hapı almak zorunda olan bir kadın muayene odasına endişeden sararmış bir halde girerdi, göze aldığı riskin atacağı adımı haklı çıkarıp çıkarmayacağını önceden iyice düşünmüş olurdu. Amerika Birleşik Devletleri'nde, 1970'li yıllarda Dr. Albert Yuzpe'nın tanımladığı 2x2 yöntemi, bir seçenek olarak sunuldu. Buna göre, iki eski moda (yani, yüksek dozda) doğum kontrol hapı yutuluyor, on iki saat sonra iki tane daha alınıyor ve toplam hormon alımı bugünkü hapla bir haftada alınana eşit oluyordu. Çoğu kadın buna daha kolay dayanabiliyordu, böylece ertesi gün hapı daha kabul edilebilir hale geldi. Giderek kızların yaşı küçüldü ve hap kullanma nedenleri aciliyetini yitirdi. 'Ertesi sabah hapı almaya gitmek', bir paket çiklet almaya benzedi. Riskler bazen tamamen hayal ürünüydü, bu yüzden 2x2 yönteminin yalnızca kısmen etkili olduğunu anlamak çok zaman aldı. En fazla risk grubundaki kadınlar (yumurtlama dönemi öncesinde korunmadan cinsel ilişkiye girenler) 2x2'den sonra da hâlâ risk altındadırlar, bu nedenle kürtaj kliniklerinin hastalarının belirli bir yüzdesini, işe yaramayan ertesi gün hapı tedavisi görenler oluşturmaktadır.

Dolayısıyla, eski yöntemi naftalinlerin arasından çekip çıkarmak için yeterli sebep vardı, ama oldukça etkili olan öldür-veya-iyileştir türünde bir ilaç ile tehlikenin hepsini olmasa bile bir kısmını yok eden daha hafif bir yöntem arasında seçim yapmak da kolay değildi. İyi ve kötü yönleri iyice anlatıldıktan sonra kadınların çoğu da, ikisinden birini seçmekte zorlanıyorlardı. O günlerden sonra Hollanda'daki cinsel kliniklerde görev yapan çoğu doktor, kadınların bir kez ertesi gün hapını kullandıktan sonra risk almama konusunda daha titiz davrandıkları izlenimini edindi. Bu da, bir tıp dergisinde yayınlanan bir benzetmeyi akla geti-

riyor: Bu, dallarında bir kuş olduğu inancıyla gelişigüzel on ağacı bombalamak ile (belki de hayaletlerden başka kovalanacak bir şey de yokken) ağaçları sallamak arasında yapılacak bir seçimdi.[124] Ama ertesi gün hapı konusunda iyi haberler de var. 2000 yılında yeni bir yöntem piyasaya sürüldü, tamamen projesterona dayalı yeni bir 2x2 yöntemi. Amerikan literatüründe hemen hemen 5x5 yöntemi kadar güvenli olduğu ve pek az yan etkisi olduğu belirtiliyor.

Ertesi gün muayenelerinde, çoğu kadının aylık dönemlerindeki üreme değişiklikleri hakkında bilgi sahibi olsa da ortalama hamile kalma ihtimali hakkında hemen hemen hiç birşey bilmedikleri ortaya çıkar. Yumurtlama gününde hiç korunmadan girilen cinsel ilişkide hamile kalma şansı yüzde 20'den azdır, ama çoğu kadın çok daha yüksek tahminlerde bulunuyordu. Hamileliği sabırsızlıkla bekleyen çiftler için sınırlı başarı şansı çok can sıkıcıdır, bu nedenle yüzyıllar boyunca dölleme şansını artıran yöntemler aranmasına hiç şaşmamak gerekir. Yerçekiminin gücünden yararlanmak isteyen bazı kadınlar başlarının üstünde durmayı yeğlerler. Montreal'de rahim içi dölleme yapılan kadınlar arasında yürütülen bir araştırma, sonucun müdahaleden hemen sonra klinikten yürüyerek çıkan kadınlarda, on dakika dinlenmesine izin verilenlere kıyasla daha başarısız olduğunu ortaya koymuştur.[125]

Belki başka fiziksel eylemler de dölleme işlemini engelliyordur. Esteban Lopez *The Prize Bull* adlı romanında Mink adlı bir kızın aşk hayatını anlatır. Bu kız, bir erkek içinde boşaldığı zaman hep kahkahaya boğulduğu için, korunmadığı halde hiç hamile kalmaz.[126] Bazen bir âşığı bu tepkisine alındığında gülmemek için kendini tutmaya çalışırsa bu kez öksürük nöbetine tutulmaktadır. Sonunda hamile kalmak istediğine karar verince bu durum çok sinir bozucu bir hal alır. Âşığının -romanın anlatıcısının- aklına parlak bir fikir gelir; bu sefer o, kendisi orgazm

124) Hamerlynck ve Mochtar, 1992.
125) Saleh vd., 2000.
126) Lopez, 1967b.

yaşarken kahkaha atmaya başlar ve buna çok şaşıran Mink gülmeyi unutur.

Ortaçağ'da hangi cinsel birleşme şeklinin döllemeye daha çok yardımcı olduğu konusunda sayısız tahmin yapılırdı.[127] Albertus Magnus, çiftler yan yana yattığında spermin dölyatağına erişmesinin zorlaştığını, kadın erkeğin üstünde yatarsa o zaman dölyatağının tepetaklak olduğunu, bunun da döllemeyi kesinlikle engelleyeceğini ileri sürmüştü. Fakat bu konuyu daha fazla irdelemedi.

> Erkek altta mı yoksa üstte mi olmalı, ayakta mı durmalı yoksa oturmalı mı, ya da birleşme önden mi yoksa arkadan mı olmalı. ... Günah çıkarma hücresinde bu günlerde duyduğumuz garip öyküler zorlamasa böylesi utanç verici konular asla konuşulmazdı.

Günah çıkartan zavallı rahip! Görevlerinin, onları bu tür sorunlarla cemaatin canını sıkmaya zorlaması ne kadar da trajik. Çünkü Katolik Kilisesi'ne göre cinsel birleşmenin kabul edilebilir tek amacı üremedir; bu yüzden, Albertus Magnus'a göre, yukarıda adı geçen pozisyonların hepsi doğaya aykırı ve günahtı. Aziz Thomas Aquinas cinsel günahların sıralamasına özel ilgi duymuştu. Seks çocuk doğurmak arzusundan değil de açıkça şehvetten kaynaklanıyorsa günahtı ve sapkın pozisyonlar, vahşet ve eşcinsellik hepsi aynı gruba girerdi –cezalandırılması gereken suçlar olarak kabul edilmeliydiler.

Roma'nın hâlâ mücadele ettiği bu inanç bazen son derece gülünç durumlara yol açmaktadır. 1987'de toplanan Dini Öğretileri Kutsal Kurulu, spermler kocaya ait olsa bile, yapay döllemenin ve tüp bebeğin (IVF) Katoliklere yasaklandığını keşfetmiştir. İşin can alıcı noktası, spermin yerine konurken kullanılan tıbbı yöntemden çok, spermin günaha girmeden 'elde edilmesi'ni sağlayacak bir yöntemin bulunamayışıydı. Toplantıya katılanlar görüşlerinin klinik gerçeklerle uyuşmadığını fark etmişlerdi, bu yüzden tavşana kaç tazıya tut diyecek bir çare bulunana kadar havanda su dövdüler.

---

127) Ranke-Heinemann, 1988.

Şimdi şunu bir düşünün ve şaşırın. Sperm toplamanın bilinen en iyi yöntemi prezervatifle seks yapmaktır, ama prezervatif bir doğum kontrol aracıdır ve bu günahkâr araç Kilise tarafından yasaklanmıştır. Ama prezervatifin üstünde birkaç küçük delik açılırsa, o karşı çıkılan amacını yitirecektir. Böyle sperm akıtan bir prezervatifle yapılan cinsel birleşmenin doğal bir gebeliğe yol açacağı kuruntusu da vicdanları rahatlatır. Delikler dikkatle açılırsa, prezervatifte jinekologların işini yapmasına yetecek kadar sperm kalacaktır.[128]

Katolikler, 1926'da yayınlanan ve bütün dünyada çok satılan *İdeal Evlilik* adlı kitabın yazarı Theodore van de Velde'yle de çok uğraştılar. Van de Velde'nin amacı cinsel hazza hak ettiği değeri vermekti, bu yüzden kitabı doğal olarak Roma'daki endekse işlendi. Papa XI Pius'un, bazı kişilerin evliliğe yaklaşımının 'tam anlamıyla fahişelik' olduğunu belirttiği *Casti Connubii* genelgesini yazarken Van de Velde'yi ima ettiği kesindi. Van de Velde, 1929'da yazdığı ve baştan sona evlilikte üremeyi konu eden kitapta, döllemeye yardım ettiğine veya önlediğine inandığı cinsel birleşme pozisyonlarını ayrıntılarıyla belirtmişti. Yine de yirmi birinci yüzyılda onun savları kulağa pek inandırıcı gelmiyor. Görüşleri de deneysel olarak hiç kanıtlanmadı.

Genelde, insanın diğer türlerle karşılaştırıldığında neden bu kadar kısır olduğunu hâlâ bilmiyoruz. Çocuksuz çiftler muayene edildiğinde, çoğu zaman kısırlığın kesin sebebi anlaşılamamaktadır, ama tüp bebek (IVF) konusunda yapılan gelişmeler, aynı zamanda birçok şaşırtıcı gerçeği de ortaya çıkarmıştır.

Tüp bebek uygulamasının ilk yıllarında, doktorlar başarı şansını artırmak için oldukça kesin adımlar atmaya hazırdılar. Mümkün olduğu kadar çok sayıda yumurta elde edebilmek için yumurtalıklar yüksek dozda hormonlarla harekete geçiriliyordu. Yumurtalarla spermin birleştirilmesi, döllenmiş üç yumurta olarak sonuçlanırsa üçü de dölyatağma yerleştiriliyordu; bu yüzden, o ilk yıllarda ikiz ve üçüz doğumlar çok görüldü. Bu hormon te-

128) Ranke-Heinemann, 1988.

davisinin çok sayıda ters yan etkisi de oluyordu, son yıllarda giderek artan sayıda neonatoloji (yeni doğan bebek hastalıkları) uzmanı, bir batında çok sayıda bebeğin dünyaya getirilmesiyle ilgili sağlık sorunlarının göz ardı edilmesine karşı çıktılar. Yeni tüp bebek merkezleri, doğal aylık döneme en az müdahale ederek her dönemde tek bir yumurta üretimini içeren en doğal tüp bebek yöntemine dönüşü savunuyorlar.[129] Bu şekilde, kadına daha az hormon yüklemesi yapılıyor, ama 'ince ayar' çekilebilmesi, folikülün boyunun ultrasonla belirlenmesi için kliniğe daha sık gitmesi gerekiyor. Doğal gelişmenin bu şekilde izlenmesi, yeni bilgilerin de ortaya çıkmasını sağlamıştır. Böylelikle, özel bir Japon kliniği ile Danimarkalı bir laboratuar grubunun uzun süre işbirliği halinde yürüttüğü bir projede, sarı endokrin cisimciğin gelişmekte olan yumurtada yarattığı etki konusunda yeni bilgiler elde edilmiştir.[130]

Japonlar, bir önceki dönemde dinlenmede olan bir yumurtalığı delerek elde edilen yumurtanın, geçen dönemde de faal olan yumurtalıktan alınandan daha nitelikli oluşuna çok şaşırmışlardı. Folikül evresi, yani yumurtanın büyüme süreci, bir ay beklemiş yumurtalıkta büyüdüğü zaman daha kısa oluyordu. Eğer önceki iki yumurtlama diğer yumurtalıkta olduysa, o zaman yumurta en yüksek niteliklere sahip oluyordu. Delmenin ilk seferinde bir yumurta sağlama şansı yüksekti, hemen her seferinde dölleme gerçekleşiyordu, ilk bölünmeler daha düzgün bir seyir izliyordu ve yumurtanın yuvalanma şansı çok büyük oluyordu. İlk akla gelen açıklama şuydu: Folikül bir önceki yumurtayı da üretmiş olan yumurtalıkta gelişirse, o zaman, yakındaki sarı endokrin cisimciğin doğrudan gelen hormonal etkisi folikülün olgunlaşma sürecinin başlangıcında da devam ediyordu. Yaşın da bir rolü vardı: Genç kadınlarda, yaşlılardan daha güvenilir bir sağ-sol değişimi gözlenmekteydi.[131] Fukuda, bir önceki dönemde yumurtlamış olmanın olumsuz etkisinin kısa süreli bir engellemeyle (örneğin,

129) Janssens vd., 2000.
130) Fukuda vd., 1996, 1999 ve 2000.
131) Fukuda vd., 2001.

doğum kontrol hapıyla) giderilebildiği teorisini de sınadı, bu araştırmayla da yüreklendirici sonuçlar elde edildi. Hastaları iki ay süreyle doğum kontrol hapı aldılar, bunu izleyen ikinci ayda tüp bebek (IVF) için elde edilen yumurtaların en yüksek niteliklere sahip oldukları görüldü.

Fukuda'mn araştırması, doğum kontrol hapının kullanılmaya başlanmasından itibaren doğum kontrol kliniklerinde çalışan doktorların aklında beliren belli belirsiz bir kuşkuyu da doğruladı. Hap kullanan ilk kuşaktaki kadınlar, hapı bıraktıktan sonra doğurganlıklarını yitirmekten özellikle korkuyorlardı; aslında bir süre hap kullandıktan sonra bırakan kadınların, aylık dönemlerinin tekrar normale dönmesi için bir süre beklemek zorunda kaldıkları da doğruydu. Ayrıca bu sorun, adet dönemi daha önce de düzenli olmayan kadınlarda görülüyordu. Hemen eski ritmine kavuşan kadınlarınsa, hapı bıraktıkları o ilk birkaç aylık süreçte, hep normalden daha fazla doğurgan oldukları izlenimini edindik.

Tüp bebek (IVF) uygulamasındaki yeni gelişmeler, eleştirel gözlemcilerde, büyük bir jinekolog grubunun orantısız sayılabilecek güçte ağır toplar kullandığı izlenimini oluşturabilir. Tüp bebek uygulaması, şan şöhret kazanılabilecek bir sahadır; bu gerçek, işin içinde olanları hedeflerine tam olarak uymayan yöntemleri kullanmaya ve riskleri göze almaya sürükleyebilir. İtalyan embrioyolog Seeverino Antinori, uzun süre önce menopoza girmiş kadınların hamile kalmasına (verici yumurtalarının yardımıyla) yardım edecek bir yöntem keşfetmiş ve 2001'de klonlama ihtimalini araştırmaya başlamıştır. Bu onu Raelian mezhebiyle ilişkili olan Clonaid şirketiyle rekabete soktu. Söz konusu mezhep, 2003'te klonlanan çocukların doğduğunu ilan etmiş ama bu iddiayı herhangi bir kanıtla destekleyememiştir. İlk dölyatağı nakli Suudi Arabistan'da 2002'de yapıldı. İki ay sonra, nakledilen organın çıkarılması gerekti ama dölyatağı iki dönem adet görmüştü! Araştırmacılar bu ameliyatın ancak kiralık annelere kesinlikle karşı olan kültürlerde kabul edilebileceğini vurguluyorlar.[132] Müşteriler de, çoğu zaman yapılabilecek her şeyin kabul

132) Fageeh vd., 2002.

edilebilir olduğunu varsayıyorlar. *Opzij* adlı feminist derginin Mart 2000 sayısında okurlara, tüp bebek yoluyla iki çocuk sahibi olmak isteyen bir lezbiyen çift tanıtılıyordu: Kadınlardan birinin döllenmiş yumurtası önce diğerine yerleştirilecekti, sonra da tam tersi yapılacaktı. Bu planlar, karşılıklılık ifade eden bir şekilde çocuk sahibi olma arzularından kaynaklanmıştı ve iki kadın bu amaçla yurt dışına gitmeyi düşünüyorlardı. Hollanda'daki tüp bebek klinikleri arzularını yerine getirmeye hazır değildi. Daha sonra yayınlanan bir televizyon belgeseli, bu çiftin bir Flaman tüp bebek kliniğe gidişini gösterdi, ama Flaman uzmanlar da bu projeye çekinceyle bakmaktaydılar.

Amerika Birleşik Devletleri'nde de, bir başka lezbiyen çiftin arzularıyla ilgili şiddetli bir tartışma ortaya çıktı. Kadınların ikisi de doğuştan sağırdı ve sağır bir çocuk sahibi olmakta ısrar ediyorlardı, bunun için de aynı tür kalıtımsal sağırlığı olan bir verici arıyorlardı.

Çocuk sahibi olmak isteyen çiftlere hiçbir yöntem aşırı ısrarlı veya riskli görünmez. İstediklerini elde etmek için her şeyi yapmaya hazır olduklarından, belki de şanslarını iyi değerlendiremiyorlar ve kaçınılmaz olanla yüzleşmeyi mümkün olduğu kadar erteliyorlar. Bu da çok eski bir hikâyedir. Tıbbi sahtekârlıklar ve hileler hakkında yazdığı son kitabında Cees Renckens, kısırlık tedavisini uzmanlık dalı yapan 'Dr' James Graham'ın hayatını ve çalışmalarını anlatır.[133] 1779'tan 1784'e kadar Londra'da The Strand'ın yakınında, Adelphi Terrace'daki 'Temple of Health'i yönetmiş olan Graham hijyen konusunda öğütler verir, çamur banyoları, elektrik şoklar ve manyetizma uygulardı, ama tapınağında kutsalın kutsalı olan yöntem Göksel Yatak'tı. Şekli çok lükstü: Yatağın sayvanı 28 kristal sütün üstüne yerleştirilmişti ve bir dolu elektrik akımını ve manyetik alanı içeriyordu. Yatağı kullanan çift en büyük hazza ulaşabilirdi, dolayısıyla hamilelik kesindi. Hem öyle olması gerekirdi, çünkü yatağı bir akşam kullanmak için 100 pound ödeniyordu!

133) Renckens, 2000.

Kendilerinden muska yazmasını isteyen kısır kadınlar için Mısırlı şeyh ve mollaların kullandığı yöntemse çok daha da pratikti. Neval el Saadavi, doğduğu kasaba Kafr Tahla'da, bu muskalar hakkında anlatılan çok öykü dinlemiş ve çoğunun bir tutam yünden başka bir şey olmadığını anlamış.[134] Kadınlardan muskayı dölyolunda taşımaları isteniyormuş ve onu taşımaya başladıktan sonra kadınların gerçekten de hamile kaldıklarını iddia ediliyormuş. El Saadavi bazı mollaların muskaya kendi menilerini de kattığına inanmış. Böyle yaparak bu kadınların ciddi bir sorununu çözmeye yardım etmiş oluyorlardı, çünkü kadının hamile kalmayışının suçu asla erkeğe yüklenmiyordu. Bu durum, verici spermiyle suni dölleme uygulamasında kendi spermlerini kullanan jinekolog Cecil Jacobsen'in yaptıklarını hatırlatıyor –bu tarihi olay, Arlene Sanford'un 1994'de çevirdiği *The Babymaker* adlı filme esin kaynağı olumuştu. Ayrıca, sorunu bu şekilde çözmek, Arap yarımadasında İslam öncesi devirlerde yaygın olan *istibda* geleneğine de uymaktadır. Bu tip evlilikte, eşlerin genelde daha yüksek sınıftan olan bir erkekten çocuk sahibi olmalarına izin veriliyordu.

Son yıllarda doğurganlık hakkında, özellikle de erkekler arasında, giderek artan bir kuşku oluşmuş durumda. Gazete ve dergiler düzenli olarak spermlerimizin niteliği hakkında dehşet verici rapolar yayınlıyorlar. Çoğu zaman çevresel kirlilik suçlanıyor ama, epeyce uzun bir süredir dar giysilerin ortaya çıkardığı sorunlarla ilgili endişeler de seslendiriliyor. Erbezlerinin bedenin dışında sallanır durumda oluşunun çok iyi nedenleri olduğunu çoğu erkek farkına varmıştır. En uygun sperm üretiminin yapılabilmesi için erbezlerindeki ısı, ortalama beden ısısının altında olmalıdır. Erbezleri inmemiş erkek çocuklar tedavi edilmezlerse kısır olurlar. Yakın zamanda, hava dolaşımını engellediği için plastik bebek bezleri de suçlandı. Küçük bir araştırma projesi, atılabilen çocuk bezleri kullananların erbezindeki ısının, pamuklu bez kullananlardan bir derece yüksek olduğunu ortaya çıkardı.[135]

134) Saadawi, 1980.
135) *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*, 2000.

Hayatın daha sonraki aşamalarında, kuşkular dar sliplerin, kot pantolonların, sıcak banyoların ve saunaların üzerinde toplandı. Ama bu kültürel nimetler, varlığımızın devamını gerçekten nasıl tehdit ediyorlar? Maastricht'de dar sliplerin zararlı etkilerinin gerçek mi masal mı olduğunu anlamak için bir araştırma yapıldı.[136] Bir yıl süreyle sauna, sıcak banyo ve elektrikli battaniye kullanmaktan kaçınacaklarına söz veren gönüllüler, istedikleri sırayla altı ay dar slip, altı ay da boksör şortu giydiler. Birçoğu sözlerinden dönse de sonuçlar genelde inandırıcıydı. Boksör şortu giyen erkeklerde boşalan meninin milimetresinde iki misli daha fazla sperm vardı ve hızlı hareket eden spermlerin yüzdesi daha fazlaydı.

Aynı erkekten birkaç sperm örneği alınacak olsa, aralarında önemli farklılıklar gözlemlenecektir ve bunu açıklamak da çok zordur. Çok sayıda erkek iyi seksin daha iyi sperm ürettiğine -daha fazla hazzın ve daha iyi orgazmların spermin niteliğini yükselttiğine- inanır. Aslında yapılan birçok araştırma, cinsel birleşme anında bırakılan spermin niteliğinin mastürbasyonda bırakılandan üstün olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu konu da 1996'da araştırılmıştır.[137] Denekler aynı üreme kliniğinin hastaları ile sperm vericileriydi. Spermin üretildiği mastürbasyon seansındaki cinsel duyguları hakkında bir soruşturmaya verdikleri cevapları sperm örnekleriyle birlikte teslim ettiler. Spermlerinin verim gücü düşük olan bir grup erkekle çalışan araştırmacılar, mastürbasyon yaparken erotik bir video seyretmenin olumlu bir etkisi olup olmadığını anlamaya çalışmışlardı. Fakat sonuçlar olumsuzdu: Denekler video izlerken mastürbasyon yapmayı daha heyecan verici bulsalar da, spermlerinin niteliği yükselmemişti. Sağlıklı vericilerde de, algılanan cinsel uyarı farkı spermin niteliğini etkilemiyor gibiydi.

Çocuk sahibi olmayı şiddetle arzulayan insanlar normal olarak çocuklarının erkek veya kız olmasına pek aldırmazlar, ama belirli bir tercihi olan çok sayıda çift de vardır. Bazı kültürler de bu

136) Tiemessen vd., 1996.
137) Van Roijen vd., 1996.

konuya kayıtsız kalmaz. Levililer, Bap 12:2-8'de erkek çocuk doğuran bir kadının doğumdan sonra yedi gün, kız çocuğun doğumundan sonraysa on dört gün kirli olacağını yazar. Fas'ta erkek çocuğun doğumu kadınların üç mutluluk çığlığıyla karşılanırken, kız çocuğun doğumu ya tek bir çığlık ya da sessizlikle karşılanır.[138] Pakistanlı ebeler, doğumdan sonra çocuğunun erkek mi kız mı olduğunu anneye hemen söylemezler. Çünkü çocuk erkekse annenin sevinci plasentanın sıkışmasına neden olabilir; kız ise annenin kederi de aynı etkiyi yaratabilir. Ancak plasenta çıkarıldıktan sonra anne talihi ya da talihsizliğiyle yüzleşebilir.

Bombay'da kadınların erkeklere oranı tam olarak 774:1000'dir. Bu oran, seçici kürtajın oldukça geniş çapta uygulandığını akla getirir. Hindistan'da yolculuk yapanlar, ultrason incelemesi ve gerekirse kürtaj öneren küçük kliniklerin kocaman reklam afişlerini her yerde görebilirler.[139]

Anne baba olmaya hazırlananlar, genelde annenin bedenindeki bebeğin cinsiyetine ait herhangi bir belirtiyi memnuniyetle karşılarlar. Hipokrat, kız çocuğuna hamile olan annenin daha çok rahatsızlık hissettiğini iddia etmişti; yakınlarda İsveç'te yapılan bir epidemiyolojik araştıma da bu görüşü doğruladı.[140] Aşırı derecede sabah bulantısı şikayetiyle hastaneye yatırılan annelerin kız çocuğu doğurma ihtimali daha yüksekti.

Dölleme sırasında çocuğun cinsiyetinin nasıl belirlendiğini biliyor muyuz ve ilgili çift bu sonucu etkileyebilir mi? Ortaçağ'da tıp yazarları hâlâ dölyatağının yedi bölmesi olduğunu söyleyen Galen'in görüşe bağlıydılar.[141] Galen'in otoritesi öylesine büyüktü ki, en eski anatomi uzmanları (örneğin, anatomi kitabını 1316'da yayınlayan Mondino de Luzzi) bile, teşrih ettikleri cesetlerin dölyatağında hemen her zaman yedi bölüm keşfediyorlardı –bu tabii ki imkânsızdı. Galen, sağdaki üç bölmenin erkek ceninler, soldaki üç bölümün de kız ceninler için ayrıldığını buyurmuştu. Yedinci bölmeyse hünsalar içindi. Bu yüzden, bazı yazarlar sağdaki

138) Naamane-Guessous, 1990.
139) *The Times of India*, 22 Nisan 2001.
140) Askling vd., 1999.
141) Thompson, 1999.

yumurtalığın erkek olan 'kadın tohumu' salgıladığını, soldakinin de kadın olan 'kadın tohumu' salgıladığını ileri sürdüler. Bu görüş, çocuğun cinsiyetinin yumurtayı dölleyen sperm tarafından belirlendiğini bildiren yirminci yüzyıl bilgisine uygun değildir. Bu sperm hücrelerinin yarısında X-kromozomu, diğer yarısındaysa Y-kromozomu vardır ve X-kromozomu taşıyan bir sperm yarışı kazanırsa, o zaman çocuk kız olur.

Daha sonraki yüzyıllarda da cinsiyet seçimi konusunda çok fazla yazı yazılmıştır, bunların arasında Marie Antoinette'in jinekoloğunun yazısı da vardır.[142] Bir zamanlar, anne babaların çok sayıda kız çocuğu ve çok az sayıda erkek çocuğu olması bir felaket sayılırdı. Ailenin birikimi çeyizlere harcanan büyük tutarlarla çarçur edilir ve evlilik umudu olmayan kız çocukları için saygın bir meslek bulmaya çok zaman harcanırdı. Çoğu zaman tek seçenek bir manastırdı. Erkek çocuk doğurma sanatı üstünde çalışan bilim adamlarının çoğu, uygulaması imkânsız olan aşağı yukarı aynı sonuca vardılar: Eylem doğru insanla, doğru anda ve doğru şekilde yapılırsa, o zaman dindar çiftin bir erkek çocukla ödüllendirilmesi kaçınılmaz olacaktı.

Bu noktada Davenport yöntemi biraz daha bilimsel görünüyor. 1900'de bu İrlandalı doktor çok enteresan bir önermede bulunmuştu.[143] Bir ailede sadece erkek çocuk doğuyorsa, o zaman Davenport annenin sağlığının babanınkinden çok daha iyi olduğunu gözlemlemişti. Eğer bütün çocuklar kızsa, o zaman baba karısından daha sağlıklıydı. Doğa böylece erkek ve kadının etkisini yeniden dengeliyordu. Eğer çiftler, ailelerinin daha dengeli olmasını istiyorlarsa kendi sağlıklarına dikkat etmeliydiler.

O arada kendiliğinden oluşan bir deney meydana geldi. Sağlığı bozuk olduğu için Avustralya'ya göç eden bir erkek, orada ona arka arkaya sekiz erkek çocuk doğuran güçlü bir kadınla evlendi. Sonra kadın ameliyat olmasını gerektiren bir hastalığa yakalandı. Kocası da bu arada doktor kontrolünde diyet ve ilaçlarla sağlığını düzeltmeye çalışıyordu, gerçekten de bir sonraki çocukları kız

142) Berriot-Salvadore, 1992.
143) *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*, 2000.

oldu. Bu olaydan cesaret alan Davenport, 39 çiftin zayıf eşini sağlığa kavuşturup güçlü olanı kısıtlı bir diyetle, uykusuz ve hareketsiz bırakarak ve bromür asidi tuzuyla güçsüzleştirdi. Bu ailelerin dördünde gebelik gerçekleşmedi ama geri kalan 35'inin 32'sinde arzulanan sonuç elde edildi.

Davenport'un izinde yürüyecek hayranları olmasa da bu çalışmalar sürdürüldü. Birkaç dikkat çekici gözlem elde edilirken, hiçbirinin pratikte uygulanma ihtimali yoktu. Biz dünyada, genelde, kızdan çok erkek çocuğun doğduğunu biliyoruz (aşağı yukarı yüzde 49'a karşın yüzde 51), ama büyük felaketler sırasında cinsiyet oranı tersine dönüyor.[144] 1952'de Londra'daki sis, 1965'te Brisbane'daki sel ve 1995'de Kobe'deki deprem felaketlerinden sonra doğumların yüzde 51'i kız oldu. Danimarka'nın sağlık kayıtları o kadar kapsamlıdır ki, 1980 ila 1992 yılları arasında kaydı tutulan 23 binden fazla doğumda bir tıbbi sorun (hastaneye yatırılma, anne babada veya diğer çocuklarda kanser veya kalp krizi) olup olmadığını belirlemek mümkün olmuştur. Aşağı yukarı hamileliklerin yüzde 15'inde herhangi bir tıbbi sorun ortaya çıkmıştı. Bu gruptaki doğumların yüzde 51'i kız olurken, tıbbi sorun yaşamayan grupta bu oran yüzde 49'du.

1977'de Seveso'da meydan gelen dioksin felaketi de, aynı şekilde, istenmeyen bir tıbbi deney oluşturdu. Dioksine maruz kalan erkeklerin, özellikle de, on sekiz yaşından önce olmuşsa, erkek çocuk babası olma ihtimalinin çok az olduğunu ortaya çıkardı.[145]

Yirminci yüzyılda, çoğu zaman, spermin yaşının önemli bir rol oynadığı varsayılıyordu, yumurtlamadan önceki cinsel birleşmenin erkek çocukla sonuçlanması ihtimali, yumurtlama günündeki cinsel birleşmeden fazlaydı. Erkek çocuk istiyorsan yumurtlamadan sonra değil önce seks yapmalıydın, hikâye böyle anlatılıyordu. Geçenlerde bu konu sistemli bir şekilde araştırıldı. Özellikle de, döllemenin gerçekleştiği cinsel birleşmenin yumurtla-

144) Hansen vd., 1999.
145) Mocarelli vd., 2000.

madan kaç gün önce yapıldığını belirlemek için özel çaba sarf edildi.[146] Cinsel ilişkiyle yumurtlama arasında üç veya beş gün varsa zaten dölleme şansı pek fazla olamazdı, ama döllemeden sonra canlı kalma şansı daha az değildi ve doğan kız veya erkek çocukların oranının aradaki zamanla herhangi bir ilgisi yoktu. Dört erkek çocuktan sonra, en alçakça nedenlerle, kız çocuk sahibi olmak isteyen Belçikalı çocuk tecavüzcüsü Marc Dutroux, 'eski' spermin kız çocuk üretmekte daha şanslı olduğuna inandığı için, karısını birkaç gün bir prezervatifte sakladığı spermle döllédi. Beşinci çocuğu kız olacaktı.[147]

Cinsiyet tercihine yardım etmenin etik yönleri konusunda Batı'da uzun tartışmalar yürütülmüştür. Ancak tıp uzmanlarının cinsiyet tercihinin yararlı olduğuna uzun zamandır inandığı, tek bir durum vardır. Anne adayının ailesinde cinsiyetle ilgili genetik bir bozukluk olduğu belirlenirse (bunların arasında en iyi bilineni hemofilidir), o zaman jinekologlar sadece kız çocuk doğurmasını sağlamak için yardıma hazır olurlar. Bunun en eski, en basit ama aynı zamanda da en çok sorgulanan yöntemi, erkek çocukların seçici kürtajla alınmasıdır. Ultrason görüntüleri veya amnios sıvısının incelenmesi ceninin erkek olduğunu açıkça ortaya koyduğu zaman gebelik durdurulabilir, bir sonraki döllemede şans oranı yine 50-50'dir. Bu yöntemin kabalığı, yeni seçenekleri gerekli kılmaktadır ve tüp bebek giderek yaygınlaştığı ve başarılı olduğu için teşhise yönelik incelemelerin döllemeden sonra ama dölyatağına yerleştirilmeden önce yapılması gerektiği ortadadır. Bu yöntemin başarılı olduğu görülmektedir ama gebe kalma şansını azaltan bir tedavi şeklini içermektedir.

Veteriner cerrahlar, çok daha erken tarihlerde, X ve Y sperm hücrelerini ayırmaya başladılar. Denenen çeşitli yöntemler arasında sitometrik ayrımın en başarılı olduğu kanıtlandı. Bu yöntemde, sperm çok dar bir tüpten büyük bir hızla geçirilmektedir, böylelikle bir lazer ışını her sperm hücresinin yansıttığı sinyali yakalayabilmektedir. Erkek sperminin şekli dişininkinden biraz

146) Wilcow vd., 1995.
147) Dutroux ve Van Gestel, 2003.

farklıdır, bu nedenle biraz farklı bir sinyal yansıtır, böylece hızla geçen sperme şimşek gibi bir hızla pozitif veya negatif akım yüklemek mümkün olmaktadır. Spermler daha sonra bir manyetik alandan geçirilir ve sonunda cinsiyete göre ayrışmış iki grup sperm elde edilir. Yöntemin çok zaman aldığını ve ekonomik olmadığını itiraf etmek gerekir, çünkü normal olarak tek bir boşalmayla onlarca dölleme gerçekleştirilmektedir. İnsanlarda rahim içi dölleme en çok uygulanan yöntemdir ve bu sperm sayısındaki belirgin azalmayı gidermeye yardım eder. Edward Fugger ile Virginia'daki Genetik ve Tüp Bebek Enstitüsü'ndeki meslektaşları, 1999'da insanlarla ilgili bulgularını yayınladılar. Kızlar lehine yapılan seçimin erkekler için yapılandan daha başarılı olduğu görülüyordu: Kız çocuk isteyen 39 çiftten 37'si isteğine kavuşurken, heyecanla erkek çocuk isteyen 15 gebelikten 4'ü kız çocukla sonuçlanmıştı.

HAMİLE BÂKİRELER

Üreme sorunları bazen cinsel sorunlardan kaynaklandığı için, bu, seksologlar açısından da önemli bir konudur. Ortaçağ'daki kısırlık davalarında, söz konusu kadının cinsellik değil de üreme alanında uğradığı hayal kırıklığı konu edilirdi. Kilise boşanmayı yasaklasa bile, uzman bir jüri kocasının evlilik görevini yerine getiremeyecek durumda olduğunu ortaya çıkarırsa, kadın boşanabilirdi. Belki erkek yeterli derecede sertleşme sağlayamadığı için eşinin içine giremiyordu, ayrıca erken boşalmanın aşırı şekli de üremeyi engelleyebiliyordu.

Kadının sorunları da üremeyi engelleyebilir, ama erkeklik organının bedenine girmesine dayanamayan kadına alternatif yöntemler uygulanabilir. Vajinismus erkeklik organının girişini engelleyebilir, ama C.T. van Schaik, kesinlikle cinsel ilişki yoluyla hamile kalmamış kız ve kadınlara birçok kez kürtaj yaptığını 1975'de açıklamıştır. Bâkire Meryem'in günahsız bir şekilde hamile da kaldığını biliyoruz, oysa tarih bilerek veya bilmeyerek hamile kalan birçok hamile bâkireden de söz eder. Spermi parmak-

la yerleştirmeyi akıl etmek pek de zor olmasa gerektir. Faure ve Sireday adlı iki Fransız jinekolog, 1909'da hiç cinsel ilişkide bulunmadığı halde dört çocuk doğurmuş bir kadını muayene ettiklerini açıklamışlardı.[148] Ben de bir keresinde, sekiz yaşındaki kızlarını nasıl elde ettiklerini hatırlamayan bir karı kocayla görüşmüştüm. Bu kesinlikle cinsel birleşme yoluyla olmamıştı çünkü her ikisi de bunu iğrenç buluyordu.

John Wells'in 1997'de yayınlanan 'kurgusal tarih' türünde *The House of Lords* adlı yapıtı, bâkire doğumunun ünlü bir örneğini uzun uzun inceler. Kitabında Christabel Russel, Leydi Ampthill'in öyküsünü anlatır. İlk hamileliği sırasında, kocası 'Stilts', onunla hiç cinsel ilişkiye girmediği için kendisini zinayla suçlamıştır. Christabel'in evlenmeden önce ve evliliği sırasında bir süreliğine kuşkulu bir şöhreti olmuştur. Bir albayın dul eşi olan annesi, iki kızını Londra'da ve Paris'te yetiştirmiştir ve Christabel, Paris'te hayatını tango dersleri vererek kazanmıştır. Birinci Dünya Savaşı patlak verdiğinde Londra'ya dönen Christabel kısa sürede şehrin en ünlü kadınlardan biri haline gelir. Savaşta bir denizaltıda görev yapan, gelecekte Lord Ampthill olacak olan Stilts Russell ona delicesine tutulur ama kadın kararını verene kadar uzun bir süre beklemesi gerekir. Düğün gecesinde, en az bir yıl süreyle çocuğun söz konusu olmayacağına dair kocasına yemin ettirir. Stilts donanmadaki görevi nedeniyle ayrı kaldıkları uzun sürelerde, karısının çok sayıda eski ve yeni hayranlarıyla çılgınca eğlendiğini duyar. Christabel her şeyi aleni yaparak Stilts'le anne babasını utandırır. Tam da boşanma ciddi olarak düşünüldüğü sırada Christabel'in hamile olduğu anlaşılır. Stilts kuşkulanır ama Christabel onu bir gece uykusunda gezerken görüp yatağına aldığı öyküsüyle yatıştırır. Baba adayı bu hikâyeye inanmak üzereyken, anne için bardağı taşıran damla olmuştur bu.

Boşanma herhalde son derece gülünç bir sosyete olayı olmuştur. Uyurgezer hikâyesi hemen bir kenara bırakılırsa da, Ampthill'lerin avukatı Christable'in sayısız macerasının gerçekte zinayla sonuçlandığına jüriyi inandıramaz. Christable'in şöhreti on

148) Akt. Drenth, 1988.

paralık olmuştur ama Stilts'in de sık sık kadın kıyafetiyle gezerken yakalandığı söylenmektedir. Erkeğin sosyal hayatı bir dizi başarısızlıktan ibaret olurken, Christabel başarılı bir iş kadını olarak kendini kanıtlar. En büyük kozu da bekâret zarıdır: birçok doktor kesinlikle hamile olmasına rağmen bir erkekle cinsel ilişkiye girmediğini açıklamıştır. Christabel yatak odasında yaşanan 'barbarca sahneleri' ayrıntılarıyla anlatınca, Stilts ona cinsel yaklaşımlarda bulunduğunu reddedemez. Meninin 'tamamlanmamış' cinsel ilişkide boşaldığı ima edilir. Jüri kararsızdır. Kadının yeniden yargılanmasına karar verilir, Apmthill'ler bütün maddi imkânlarını kullanarak Christabel'in zina yaptığını kanıtlamaya çalışırlar. Birçok dedektif bu davadan iyi para kazanır. Ampthill'ler sonunda davayı kazanırlar, jüri bir zina suçu işlendiğine karar verir, evlilik sona erdirilir ve bu arada dünyaya gelmiş olan Geoffrey de piç ilan edilir.

Birkaç yıl sonra Christabel gerekli parayı bir araya getirerek davayı Lordlar Kamarası'na götürür. İddiaları burada, 'evlilikten sonra doğanın piç ilan edilmesi'yle ilgili on sekizinci yüzyıl kararı çerçevesinde incelenir. Yasa, bir anne veya babanın evlendikten sonra 'ilişkiye girmedikleri için çocuğun evlilik dışı' olduğunu söylemeye hakkı olmadığı açıkça belirtmektedir. Christabel aklanır ve oğluna iyi bir eğitim verme imkânına kavuşur. Ampthill'lerse bu arada yoksul düşmüşlerdir.

Stilts 1974'de ölünce ikinci evliliğinden olan bir oğlu, genetik kan testlerinin yeni imkânlarına güvenerek, davayı yeniden açmak ister. Lordlar onu dinlemeyi reddederler, öncellerinin değerli kararı onlar için kaba saba maddi bir işlemden daha değerlidir. Geoffrey, Baron Ampthill olur, o zaman seksen yaşında olan Christabel ise İrlanda'daki köşkünü satarak dünya seyahatine çıkar. Elden düşme bir karavan satın alır ve onunla Avustralya'ya gider. Dönüş yolculuğunun yarısında, Orta Asya'da, aracın vergisinin de sigortasının da ödenmediği, Christabel'in de sürücü ehliyeti olmadığı ortaya çıkar.

Bazı kadınların (ve erkeklerin) psikolojik sebeplerle cinsel ilişkiye girmeleri imkânsızdır, böyle durumlarda tıbbi yardıma

başvurulur. Üreme uzmanlarının teknik imkânları çok geniştir, oysa bazen ufacık bir yardım yeterli olabilmektedir. Bir erkek ile bir kadın, çocuk sahibi olmak istiyorlar ama cinsel ilişkiye girmek istemiyorlarsa, o zaman en mantıklı seçenek suni döllemedir.[149] Bunun için doktorun malzemeyi bulması ve gerekli talimatı vermesi yeterlidir. Gerisini çift kendi başına halledebilir. Bu yöntem geniş kitleler tarafından benimsenmişse de, birçok lezbiyen çift, doktorlar araya girmeden sperm vericisi bulmak ve döllemeyi kendileri kontrol etmek istemektedir. Heteroseksüel çiftler bazen 'normal' üremeyi beceremedikleri için biraz utanırlar. Tanıdığım bir çiftin erkeği, üremedeki rolü konusunda o kadar sinirliydi ki, karısı doğum kontrol hapını bıraktıktan sonra beklenmedik anlarda sertleşme yaşıyor ve eşinin vajinasına boşalmakta zorlanıyordu. İşler mastürbasyonla çok daha rahat yürüdüğü için kendi kendini dölleme yöntemi açısından ideal adaydılar. Onlara bunu önerdiğimizde kadın ağlamaya başladı ve tüp bebek için bir üniversite kliniğine gittiklerini söyledi. Pahalı ve başarı şansı az olsa da, bu ona kendi kendini döllemekten daha kabul edilebilir görünüyordu.

Dolayısıyla, bâkire hamilelikler mucize sayılmaz; ebelerin çoğu bir bâkirenin doğurmasına yardım etmiştir. İşin şaşırtıcı yanı, böyle bir doğumdan sonra cinsel birleşmeye tahammül edemeyen kadında bu yönden hiçbir değişiklik olmamasıdır. Jinekoloji literatüründe neredeyse mucize sayılabilecek bir gebelikle ilgili bir öykü vardır.[150] Öykü Lesotho'lu on beş yaşında bir kızla ilgilidir. Kız, erkek arkadaşı ve eski erkek arkadaşıyla yaptığı bir tartışma sırasında karnından bıçaklanmıştır (üçü de tartışmada yaralandığı için zarar gören yalnızca o değildir). Ameliyat edilirken kızın mide çeperinin delindiği anlaşılır. Midesi boş olduğu için ameliyat edilir, on gün sonra da taburcu edilir. Ama 278 gün sonra şiddetli karın ağrısıyla tekrar hastaneye gelir, doğurmak üzeredir. Genişlemenin başlayıp başlamadığını öğrenmek için muayene edildiğinde dölyolu olmadığı anlaşılır. Hemen kendisine sezeryan

149) Drenth vd., 1995.
150) Verkuyl, 1988.

uygulanır ve sağlıklı bir erkek çocuk dünyaya getirir –organlarının içten nasıl birbirine bağlandığını anlamak için de dölyatağının boynu açılarak inceleme yapılmıştır. Kısa bir dölyolu vardır, ama hemen sonra bitiyordur.

Kıza sorulduğu zaman dölyolu olmadığını bildiğini, bu yüzden oral seks yaptığını söyler. Yeni erkek arkadaşı ağzına boşaldıktan hemen sonra bıçaklanmıştır; eski erkek arkadaşı da onları bu durumda yakaladığı için fena halde öfkelenmiştir. Belki de tam o anda ilk kez yumurtlamıştır, çünkü karnında daha önceki adet dönemlerinden kalan hiçbir iz yoktur. Mide asidinin spermleri öldürmesi gerekir ama kötü beslenme mide asidinin üretimini azaltır, salya da temelde alkalin pH'e sahiptir. Ameliyat sırasında karın boşluğu tuzlu bir solüsyonla yıkanmış, ne var ki bu bile spermi engelleyememiştir.

Öykünün sonu kısa vadede iyi bitmişti. Doğal baba, rolünü üstlendi, aileler düğün törenini her zamanki hediyelerle kutladılar. Kıza iki kez yeni bir vajina kazandırmaya çalışıldı ama iki operasyon da başarıyla sona ermedi. Kız çok karın ağrısı çekiyordu, bunun sebebi adet kanamasının karın boşluğunda yer almasıydı. Bu yüzden, adet dönemini durdurmak amacıyla yüksek dozda doğum kontrol ilacı enjekte edildi, ama bu da ancak kısmen başarılı olabildi. İki buçuk yıl sonra bir histerektomi ameliyatı kaçınılmaz hale gelmişti.

REDDEDİLEN GEBELİK

Yukarıda öyküsü anlatılan kız hastaneye doğum sancılarıyla gelmişti, ama hamile olduğuna inanmayışım anlamak mümkündü. Bütün belirtiler kesin olduğu zaman bile hamileliğin reddedildiğine sık sık rastlanır. Eski çağlarda, bunun sebebi çoğu zaman bilgisizlikti. 1899 yılında hamile olduğunu reddeden iki kadın bildirilmişti; kadınlar kendilerini hamile bırakabilecek hiçbir şey yapmadıklarından kesinlikle emindiler:

> Hastalardan biri işyerinde bir iş arkadaşı tarafından cinsel ilişkiye girmeye teşvik edilmişti. Erkek, yaptıkları şeyin normal olarak

çocuk doğurmaya yol açan şeyden tamamen farklı olduğu yalanıyla onun içini rahatlatmıştı.[151]

Günümüzde keşfedilmeyen gebeliklerin çoğalmasının bir sebebi de, doğum kontrol hapı kullanan kadınların hamile olup olmadıklarını artık kontrol etmeyişi olabilir. Bir yandan hamileliğe hiç hazırlıklı değillerdir, diğer yandan çok hafif kanamaya, hatta bazen hiç kanama yaşamamaya alışıktırlar. Ayrıca, hamileliğin ilk aylarında hormon düzeyindeki farklılıklar da hafif bir kanamaya yol açabilir. Ama bazı durumlarda, birçok kesin hamilelik belirtisini bilinçli olarak akıldan uzaklaştırmak epeyce bir çaba harcamayı gerektirmiş olmalıdır. Bu gruptaki kadınların gerçekliği kavrayamama sorunu olan ciddi psikiyatrik bozukluklar yaşayanlar olması doğaldır. Buna rağmen, bazı örnekler akıl alır gibi değildir; bazen bütün toplumsal çevre (eş, anne ve baba) onların hayallerini destekler görünmektedir. Bir tuvalette ölü doğan Avustralyalı bir bebeğin durumunda, anne ile eşi bir çocukları olmasının onları çok mutlu edeceğini ısrarla belirtmişlerdir.[152] Bilgisizlik her zaman durumu tam olarak açıklamaz. Örneğin, bir Alman araştırma grubu, beş sorunsuz hamilelik yaşayan bir kadının, ortada belirli bir sebep olmaksızın altıncısını reddettiğini bildirmiştir.

Alman seksolog K.M. Beier gizlenen ve bastırılan gebelikler arasında bir ayırım yapar.[153] İstemeden hamile kalan bir kadın, reddedilmekten, dışlanmaktan veya ortaya çıkacak mali sorunlardan ötürü haklı olarak dehşete düşebilir. Klasik romantik edebiyat okurları, onu baştan çıkaran adam tarafından terk edilen masum kadının düştüğü çaresizliğin öyküsünü iyi bilirler. Kadının böyle bir durumda gerçeği itiraf etmemek için ne mümkünse yapması gerektiğini hepimiz anlarız. Tek başına çocuğunu doğuracaktır, ondan sonra da iki seçeneği vardır: ya çocuğunu öldürecek ya da onu terk edecektir. Fransa bu korkunç ikilemi yok etmek için kadınların kimliğini açıklamadan doğum yapabilecekle-

151) Yeniden basım için bkz. *Nederland Tijdschrift voor Geneeskunde* 143 (1999), 1464.
152) Kaplan ve Grotowski, 1996.
153) Beier, 2000.

ri 'Accouchement Sous X' enstitüsünü kurmuştu. Ayrıca, bazı Fransız doğum kliniklerinde, bebeklerin terk edilebileceği küçük bölmeler bile vardır.[154] 2000 yılında kimlik sorulmaması tartışma konusu olmuştu. Bazı anneler yaptıklarından müthiş pişmanlık duyuyorlardı, isimsiz doğan çocukların birçoğu da annelerini bulmak. Dolayısıyla, Fransa'da (babası bir yana) annesi bilinmeyen çok sayıda evlat edinilmiş çocuk vardır. Antwerp'deki Anneler İçin Anneler binasında gelecekteki buluşmalara bir imkân hazırlanmıştır. Bir levhada 'Musa'nın annesinin sepeti' yazmakta, bölmenin arka tarafında kâğıt ve stampa bulunmaktadır. Böylece, çaresiz anneler, ileride pişmanlık duyarlarsa kullanmak üzere çocuklarının el ve ayaklarının izini alabileceklerdir.

Buna karşılık, Hollanda'da kadınlar devlet hesabına doğum yapabilirler, çocukları da evlat edinilir ama bu durumda doğum klinikleri anne hakkında gerekli bilgileri kayıtlara geçirirler. Evlat edinilmiş birçok çocuk, klinikleri bu bilgileri vermeye zorlamak için hüzün verici davalar açtılar. Ama şimdiye kadar hiçbiri başarılı olamadı.

Bütün olayın gözden kaçması, belki de pek şaşırtıcı değildir. Beier, 1980 ila 1989 yılları arasında Almanya'nın her tarafından bilgi toplamıştır; 213 kuşku uyandırıcı bebek ölümünden sonra yapılan otopsilerde annelerin üçte biri hiç ortaya çıkarılamamıştır. 98 annenin hamilelikle nasıl başa çıktığı konusunda yeterli bilgi elde edilirken, aldatılmış ve terk edilmiş masum kadın tablosu kesinlikle doğrulanmamıştır. Bu kadınlarının çoğunun yirmi yaşın altında olduğu doğrudur, ama üçte ikisi babayla sürekli bir ilişki içindedir, üçte biri daha önce de hamile kalmıştır. 42'si için de hamileliği 'gizlemek'ten söz edilemezdi, çünkü anneler hamileliği tamamen reddediyorlardı. Yani, bu kadınlar hamileliğin bütün belirtilerini görmezden geliyor ve farkına varılmayı önlemek için hiçbir şey yapmıyorlardı. Eskisi gibi yüzmeye devam ediyor, örneğin normal dükkânlardan giyecek almayı sürdürüyor, sırtları ağrıdığı için doktorlarına başvuruyorlardı. Bir eşleri varsa onunla eskisi kadar sıklıkta ve aynı pozisyonlarda cinsel ilişkiye

154) *Nederland Tijdschrift voor Geneeskunde* 144 (2000), 1132.

girmeyi sürdürüyor ve prezervatif kullanma alışkanlığındaysalar bunu yapmaya devam ediyorlardı. Doğum için hiç hazırlık yapmıyor ve doğum sancıları başlayınca, bunların mide krampı olduğunu söylüyorlardı.

YALANCI GEBELİK

Edward Albee'nin *Kim Korkar Virginia Woolf'dan?* (1962) adlı piyesinde reddedilen gebeliğin karşıtını görürüz. Nick ile Honey, Honey hamile kaldığı için alelacele evlenmişlerdir, ama aslında buna hiç gerek yoktur:

> Nick: Aslında değildi. Histerik bir hamilelikti. Birden şişti, sonra indi.
>
> George: Ve sen şişmişken onunla evlendin.

O gece daha sonra George, "Misafiri Hakla" adlı oyun oynanırken bu itirafı açıklar.

Yalancı gebelikler bazen psikozla ilgili sanrılar olarak tedavi edilmeli, bazen de entrika çevirme çabası olarak görülmelidir, ama gerçek yalancı gebelik (tıbbi terimi pseudocyesis'tir) normal gebeliği hatırlatan bir sürü fizyolojik belirtiye yol açar. Bu ilginç ve merak uyandırıcı bir durumdur, onun için Hipokrat'ın da sözünü etmeye değer bulduğuna şaşmamak gerekir.

Yalancı gebelik yaşayan tek memeli insanoğlu değildir. Köpekseverler, kancıkların da yalancı gebelik yaşadığını bileceklerdir. Biyologlar bu durumun deneysel olarak yaratılabileceğini keşfetmişlerdi. Farelerde, burun mukozasına, dinmeyen burun kanamalarını durdurmak için kullanılan bir madde olan, cehennemtaşı (gümüş nitratı) sürüldüğü zaman bu durum ortaya çıkar. Aynı etki, uyarıların beyne erişmek için geçmesi gerektiği yerdeki bir gangliyonun (sfenoid gangliyon, damak kemiklerine ait sinir düğümü) lokal anestezi altında ameliyatla alınmasıyla da yaratılabilir. Bu müdahaleler etkilerini vomeronasal organın yok edilmesine borçlu olabilirler. 1955'de kaleme alınan bir deneyde, farelerde yalancı gebelik son derecede basit yöntemlerle

yaratılmıştır.[155] Küçük dişi gruplar kalabalık şekilde bir arada, erkeklerden uzak tutuldukları zaman, dişilerin yoğunlaşan kokusu ve erkek sidiği kokusunun yokluğunun, yalancı gebelik oluşturmak için güvenilir bir uyarı oluşturduğu kanıtlanmıştır. Dişiler, gerçek gebelikte olduğu gibi yumurtlama döneminin bastırılması, sarı endokrin cisimciğin sürekliliği gibi birçok gerçek gebelik belirtileri sergilemişlerdir. Az miktarda erkek sidiği bu tepkiyi hemen durdurmuştur. Bu nedenle, farelerde yalancı gebeliğin genelde feromonal bir gelişme olduğunu varsayabiliriz.

Tarihteki en ünlü yalancı gebelik, Mary Tudor'unkiydi (Kanlı Mary).[156] En az altı kez hamile kalan Aragon'lu Catherine'in yaşayan ilk çocuğuydu. VIII. Henry'nin bir erkek çocuğu tercih edeceği kesindi ama kızını da çok sevdi. Yine de evliliği çökmek üzereydi ve Mary akrabaların yanına gönderildi. Dokuz ila on yedi yaşları arasında anne babasını hemen hemen hiç görmedi. Kral boşanmak istiyordu, Catherine'in daha önce ölen kardeşi Arthur'la evli olduğunu ileri sürerek, Papa VII. Clement'i evliliğini iptal etmeye razı edebileceğine inanmaktaydı.[157] Bu savı kullanmak cüretkârlık sayılırdı, çünkü özel evlilik izni almak için Papa II. Julius'a da aynı şeyi söylemişti. Henry şimdi, Julius'un bu izni ona asla vermemesi gerektiğini iddia ediyordu. Levililer, ensestin yasaklanmasını gerektiren çeşitli durumları açıklıkla anlatır: "Ve bir adam kardeşinin karısını alırsa, murdarlıktır: kardeşinin çıplaklığını açmıştır; çocuksuz olacaklardır." Bu nedenle Papa yetkisini aşmıştı, evlenmekle ensest suçunu işlemişlerdi ve Büyük Tanrı, Catherine'in bir sürü düşük yapmasıyla Papa'nın kararı hakkında ne düşündüğünü açıkça belirtmişti. Son olarak da, bir kız çocuğu dünyaya getirmesi gücendiğini gösteriyordu. Kısacası, Mary bir piçti. O ise boşanma tartışmalarında doğal olarak annesinin tarafını tuttu. Papa (Anne Boleyn ile) ikinci evliliğini yasallaştırmayı reddettiğinden babası Katolik Kilisesi'nden kopmuşsa da Mary dindar bir Katolik olmayı sürdürdü. Anne Boleyn gözden düştükten sonra baba ile kızı barıştılar; hatta Mary, üvey

155) Lee ve Boot, akt. Kohl ve Francoeur, 1995.
156) Knight Aldrich, 1972.
157) Rante-Heinemann, 1988.

kardeşi (Henry'nin Jane Seymour'la yaptığı üçüncü evliliğinden olan) Edward'ın vaftiz annesi oldu.

O günlerde asillerin kızlarını evlendirmesi kolay bir iş değildi. Ne zaman yeni bir koalisyon oluşturma umudu olsa, Mary şu veya bu yabancı prensle tanıştırılıyordu, ama tahta geçme sırasında yeri (Edward'dan sonra) nihayet belirlendikten sonra ancak tekrar ciddi bir aday olabildi. Edward tahta çıktıktan sonra Henry öldü, birkaç yıl sonra da o öldü. Birkaç çekişmenin ardından Mary sonunda tahtı ele geçirince Roma'nın yetkisini iade etti. En güçlü Katolik koca adayıyla evlenmek yapılacak en doğru işti. O aday da, İspanya veliahtı II. Philip'ti; kendinden dokuz yaş küçüktü ve daha çok onun servetiyle ilgileniyordu. Herkes evliliğe karşıydı ama o istediğini yaptı ve o andan itibaren, Protestanlar, ona Kanlı Mary lakabını kazandıracak bir şiddetle katledildiler.

Tarih tekerrürden ibarettir. Mary, Philip'in ona karşı kayıtsız kalmasına dayanamıyordu ve annesinin kırk yıl önce yaptığı gibi o da umudunu hamileliğe bağlamıştı. Hamile kaldığını hissettiği zaman otuz sekiz yaşındaydı. Doğumun beklendiği tarih gelip geçti, Mary olayı bir ay hatayla hesapladığını söyleyerek kocasını yatıştırdı. Bir ay sonra kocasıyla dostları bir başka doktora başvurması için ona baskı yaptılar. Mary bunu reddetti, alınmıştı, ona bakacak tek bir hizmetçiyle dairesine kapandı. Anlaşılan derin bir bunalıma girmişti, üstelik bu ilk kez de olmuyordu; hayat ona gerçekten iyi bir gerekçe sunmuştu.

Aldatıldığı için Philip İngiltere'den ayrıldı ve bunu izleyen birkaç yıl boyunca Mary onun Avrupa kıtasında yapacağı muhtemel kaçamakları düşünüp kuşkular içinde acı çekti ve onu yeniden kazanmak amacıyla umutsuz girişimlerde bulundu. Philip döndü ama aralarındaki uçurumun kapanmayacağı anlaşıldı. Philip'in, Mary'yle aynı hanedan haklarına sahip olan Elizabeth'e göz diktiği söyleniyordu. Bu kana susamış devirde Mary, Protestan üvey kardeşini ortadan kaldırmayı kesinlikle düşünmüş olmalıdır ama Philip onu engellemeyi tercih etti. Böylece büyük bir siyasal hata yaptı, zira Elizabeth onun en güçlü düşmanı olacaktı. Mary kırk ikinci yaş gününden önce tekrar hamile olduğunu söyleyince artık kimse ona inanmıyordu. Dört ay sonra, o da acı gerçeği kabul-

lenmek zorunda kaldı. Philip onu terk etti, siyasal durumu da giderek sarsılmaktaydı. Yine küçük bir hizmetkâr grubuyla şehir dışına taşındı ve o yıl daha sonra öldü. Ölümünden sonra tutkuyla yapmaya çalıştığı her şey bir anda yıkıldı.

Bir başka yalancı gebelik hikâyesi, bir gizlilik perdesi ardında psikanalizin ilk yıllarından bize ulaşmıştır.[158] Breuer ile Freud, 1895'te *Histeri Üzerine İncelemeler*'i yayınladılar. Bu çalışmada sözü edilen ilk hasta, Breuer'in 1880 ila 1882 yılları arasında tedavi ettiği Anna O.'ydu. O zamanlar hasta yirmi yaşındaydı ve Breuer onun pratisyen hekimiydi, ama o boğaz ağrısından şikayet edince ilişkileri gelişti. Kısa bir süre sonra çeşitli histerik felçler geliştirdi ve her gün ipnotik bir esriklik geçirmeye başladı. Breuer onun sorunlarına o kadar kendini kaptırdı ki, karısı kıskanmaya başladı. Israrlı bir tutumla Anna O.'nun bütün belirtilerinin her birinin kaynağı, şaşılacak şekilde ortaya çıkarıldı. Hemen her zaman, bilinçsiz bir yolla kendini fiziksel bir belirtide belli eden az veya çok travmatik bir olay söz konusuydu.

Histeri belirtisinin sebebi keşfedilip tartışıldıktan sonra kendi kendine yok oluyordu ve bu yöntembilmin geliştirilmesinde Anna da en az Breuer kadar etkili olmaktaydı. Freud bu ilginç deneyleri Breuer'den öğrendi ve bu öykü Freud tarafından kaleme alınarak gelecek kuşaklara aktarıldı, çünkü Breuer'in psikanalizin ana okulundaki bu gelişmeleri yayınlamaya hiç niyeti yoktu. Freud anlaşılan bu konuda çok ısrarcı davranmış olmalı. Breuer'in bulgularını yayınlamaktan çekinmesinin sebebi, kuşkusuz tedavinin sonunda ortaya çıkan dramatik olaylardı. Anna'nun durumu epeyce düzelince Breuer evliliğine öncelik tanımaya karar verdi ve tedaviye son vermek istediğini söyledi. Hemen o gece Anna'nm baş ucuna çağrıldı, Anna doğum yapmak üzere olduğu inancından kaynaklandığı anlaşılan bir sar'a krizi geçiriyordu. Bir süredir sevgili doktorundan hamile kaldığı sanrısı içinde olduğu o zaman ortaya çıktı. Breuer bu durumla başa çıkacak halde değildi. İpnotik telkinlerle Anna'yı bir şekilde yatıştırmanın bir yolunu bulup kan ter içinde yanından ayrıldı.

158) Abram, 1969.

Breuer çiftinin hemen sonra bir çeşit ikinci balayı için Venedik'e gittiğini ve son kızlarının bu sırada ana rahmine düştüğünü Freud daha sonra açıklamıştır. Oysa bu anlatım şekli bilimen gerçeklere ters düşmektedir, çünkü Breur çiftinin en küçük kızları, Anna'nın terapisi sona ermeden önce dünyaya gelmişti.[159] Anna'ya gelince, onun durumu daha sonra da iyileşmedi. Uzun süre bir psikiyatri hastanesinde yattı; Breuer'in iç çekerek, ölümün onun acılarına son vermesini umduğunu söylediği bildiriliyor. Bu nedenle, Freud'un kendisinden bunları yayınlamasını ısrarla istemesinde şaşılacak bir yan yoktur, çünkü sonunda bu kendi itibarını yükselten bir yayın olurdu. Yalnız, tedavinin tatminkâr olmaktan uzak kalan sonucu ilk seferinde yayınlanmadı, Freud çok daha sonra erotik titreşimleri olan sonucu kendisi açıkladı. Sırası gelmişken belirtelim, Anna O. (gerçek adı Bertha Pappenheim) daha sonra feminist harekette oldukça önemli bir rol üstlenecekti.

Gerçek bir yalancı gebeliğin, en çarpıcı özelliği, çok sayıda gerçek gebelik belirtilerini sergilemesidir. Adet kanamaları görülmez ama bu o kadar da olağandışı sayılmaz. Karın çevresi genişleyebilir ve kalça kuşağının muayenesinde dölyatağının hafifçe büyüdüğü görülebilir. Bazen göğüsler büyür, hatta çatlaklar oluşabilir. Hastalar çocuğun hareket ettiğini hissettiklerini iddia ederlerse de, bu duygunun hayali olduğu kesindir. Zaman zaman olağandışı hayalî olgulara da rastlanır. Şeker hastası olan ve daha önceki hamileliklerinde insulin alımının azaltılması gerektiğini öğrenen bir kadın (bu sıradışı bir şeydir, çünkü genelde hamilelikte insulin ihtiyacı artar) yalancı gebeliğinde de aynı tepkiyi vermiştir. Bir başkasında dokuz ayın sonunda toksikoz görülmüştür: yüksek tansiyon, idrarda albumin ve şiş ayak bilekleri. Gerçek durumunu öğrenince bu hastada da bütün belirtiler yok olmuştur.

Yalancı gebelik genelde bir tür histeridir, Anna O.'nun klinik tablosu da bu geleneğe uygundur. Histeri felç ve körlük gibi fiziksel belirtilerle ilgilidir. Yalancı gebelik ile ayrışma arasında da bir ilişki olabilir –bu klinik tabloda, kişinin kişisel deneyimlerinin çeşitli bölümleri ayrışır, en iyi bilinen ve en çarpıcı türü çok kişilik-

159) Israëls, 1993.

liliktir. Çok kişiliklilik bazen çarpıcı olaylarla ilgilidir, örneğin bir kişilik gözlük kullanmak zorundayken diğeri (diğerleri) değildir. Son olarak, psikiyatristler Münchhausen sendromunu çok iyi bilirler: Bu, doktorların ilgisini çekmek için kendisini yalandan hasta gibi göstermek isteyen kişinin, bir hastalığın klinik belirtilerini inandırıcı bir şekilde taklit etmesidir. Bu sendrom hakkındaki tıp literatürü roman gibidir. 1987'de yayınlanan bir klinik anlatı, dört kişiyle ilgiliydi ve her birinin klinik tarihçesi sendromun çeşitliliğini sergiliyordu.[160] Anlatının sonunda yazarlar, çarpıcı bir açıklama yaparak, dört hastanın da aslında çeşitli hastanelere farklı öykülerle başvuran tek ve aynı hasta olduğunu bildirmişlerdi. Hastane deneyimlerinin ardından hastanın bir kazancı olmasa da, sağlık hizmetlerine yılda ortalama 70 bin pounda mal olmuştu. Yalancı gebelik hakkında yayınlanan bir İngiliz makalesine, hastanın diğer hastaneleri de yalancı gebeliğiyle kandırmasını önlemek için, söz konusu hastanın bir fotoğrafı özellikle konmuştu.

Yalancı gebeliğin açıklaması yapılırken bazen bu durumun bunalımla ilgisi olduğu söylenir ve bu olayın, kadınların değerinin doğurganlığıyla ölçüldüğü toplumlarda daha yaygın olduğu kesindir. Bazı durumlarda, gerçek bir hamileliğin olmadığı tartışma götürmez bir şekilde kanıtlandığı halde, hastanın ailesi onun hayallerini sürdürmesine yardım etmiştir. En çarpıcı örnek, bir İngiliz mezhebinin lideri olan Joanna Southcott'un öyküsüdür. Altmış dört yaşındayken, yeni Mesih'e hamile olduğunu açıklamıştır ve çok sayıda insan ona inanmıştır. Onu muayene eden dokuz doktordan altısı, genç bir kadında görülse kesinlikle hamileliğe işaret edecek olan belirtilere sahip olduğunu söylemişlerdir.

Halkın bilgilendirilmesi ve daha kolay teşhis konması, Batı'da yalancı gebeliğin giderek azalmasına yol açmaktadır. Gebelik testi için bir eczaneye gitme veya ultrason talep etme imkânı varken böyle bir iddiayı sürdürmek zorlaşıyor olmalıdır.

İslam ülkelerinde, bir bakıma yalancı gebeliğe benzeyen bir inanç da vardır. Bu inancın kaynağı, uykuya dalan çocuğun hikâyesidir.[161] Hikâyenin kökeni çok eskidir: Dört buçuk ay önce ev-

160) Mol ve Teer, 1987.
161) Naamane-Guessous, 1990.

lendiği kadının nasıl olup da bir çocuk doğurduğunu anlamadığını söyleyen bir adam, ikinci halife Hz. Ömer'e (634 ila 644 yılları arasında hüküm sürmüştür) danışır. Kadın daha önce evlenmiştir, ama zorunlu cinsel perhiz dönemine uymuştur –adam bundan emindir. Halife yaşlı bilge kadınlara danışır, onlar da ilk kocası öldüğünde kadının hamile olduğunu söylerler. İkinci kocasının spermi uyuyan çocuğu uyandırmıştır. Halife Ömer, çocuğun kadının içinde dört yıl uyumuş olabileceğine karar verir. Ondan sonra çok sayıda molla bu konuya ilgi duyar. Bazı gruplar, en fazla iki yıl olabileceğini iddia ederken, diğerleri bir bebeğin uyanıp gün ışığını görmeden yedi yıl uyuyabileceğini ileri sürerler. *Moudouwana*, Fas'ta evlilik ve boşanmayı düzenleyen aile yasası, bir gebeliğin altı aydan kısa, bir yıldan uzun olmayacağını belirtir.[162]

Erkeklerde de bazen yalancı gebelikler görülür. Çoğu durumda, bunlar bir dizi psikiyatrik bozukluğun, yani psikotik sanrısal durumun bir parçasıdır. Tıp literatüründe en ayrıntılı olarak anlatılan olay, şişkin karın, mide bulantısı ve iştah artışı şikayetleri üzerine yapılan doktor vizitesiyle başlar.[163] Şişkin karın nesnel bir gerçektir, bunun için doktor muhtemel karaciğer bozukluklarını arar. Anormal bir durum görülmeyince, adam doktora karnında bir 'canlı' olduğundan kuşkulandığını söyler. Daha sonra psikiyatristle yaptığı konuşmalarda adam 'erkek bedeninin içinde bir kadın' olduğundan kuşkulandığını açıklar, ama transseksüeller gibi görünüşünü değiştirmek istemediğini söyler. Ayrıca, gebeliğinin dini bir deneyim olduğunu hissetmektedir; kiliseye gitmiyorsa da yüksek bir varlığın bu mucize aracılığıyla kendisi adına bazı planlar yaptığından emindir. Yalnız yaşayan bir adamdır, mesafeli bir babanın ve doğumundan kısa süre sonra ölen bir annenin tek çocuğudur. On altı yaşındayken babasının bir alkolik olduğuna karar veril-

162) Ölümden sonra üreme gerçek bir ihtimal halini aldı. Erkeğin üreme potansiyeli uzun bir süre bankalarda saklanabilmektedir ve bir tüp bebek uygulamasında gereğinden fazla döllenmiş yumurta elde edilirse, o zaman bunlar daha sonra kullanılmak üzere dondurulabilir. Yumurtayı veren kadın ölürse, başka bir kadın dul erkeğin ölen eşinin çocuklarına sahip olmasına yardım edebilir mi? Beyin ölümü yaşayan, organları organ nakli için alman, erbezlerinden de spermleri alınan erkek de bir başka etik ikilem ortaya çıkarmıştır. Adam beklenen (beyin kanaması sonucu) ölümünden önce onayını vermişti.
163) Knight, 1960.

miş ve babalık hakları elinden alınmıştır. Daha sonra ev sahibesi olacak bir dul kadın onu evlat edinmiştir. İkinci Dünya Savaşı'nda donanmada görev yapmış, daha sonra da ticaret filosuna katılmıştır. Her iki cinsle de olumlu cinsel deneyimleri olmuştur, ama yaşlandıkça eşcinselliğe daha çok ilgi duymaya başlamıştır. Bu kadar belirgin patolojik durumu olan birine göre şaşılacak derecede 'sıradan' biridir ve iki ay süren terapi seanslarından sonra hem sanrıları hem de fiziksel belirtileri tamamen ortadan kalkar.

'COUVADE'

Antropoloji, hamile bir kadının eşine, çocuk taşıyormuş gibi muamele edildiği kültürleri bize tanıtmıştır. Bu geleneğe couvade denir, Marco Polo bu konuyu bize unutulmayacak bir şekilde anlatmıştır. Marco Polo gözlemlerini on üçüncü yüzyılda Çin'in Türkistan bölgesinde yapmıştı. Türkmen kadını çocuğunu doğurur doğurmaz ayağa kalkıp normal işlerinin başına dönebilirdi, oysa eşi kırk gün loğusa yatağında yatıp ciddi bir tavırla ziyaretçileri kabul ederdi. Aynı yüzyılda Aachen'li Henry, *Heinric en Margriete van Limborch* adlı aşk romanını yazmıştır ve bu yapıtta şunları anlatmaktadır:

Ünlü kraliçe Pauca,
yedi milyon kadının peşinden gittiği
Pauca'lı kadın
hepsi kocalarının efendisi;
çok az acı çekerler,
çünkü bu kadınlar çocuk doğurduktan sonra
hemen kalkarlar, oysa erkek yatar,
ve kadınlar, duyduğuma göre,
zamanları dolana dek ona hizmet etmelidirler.
Müzik susar,
kadınlar savaşmalıdır artık,
çünkü erkek acıya dayanamaz.[164]

164) Van den Akker ve Treffers, 1987.

Denizciler de Hollanda kolonilerinde benzer gözlemeler yapmışlardı. On yedinci yüzyılda Wouter Schouten öfkesini gizleyemiyordu:

> Çocuk doğuran zenci kadın yatakta kalmaz, hemen yeni doğan bebeğiyle nehre gider, onu yıkayıp kundakladıktan sonra işinin başına döner; sonra her şey yoluna girer. Kaldı ki, Buru adasından doğurmaya gelen zenci kadmların, hasta gibi loğusa yatağında yatan adamın daha gülünç görünmesine yardım ettiklerini de duydum, onu öylesine pohpohlarlar ki zavallı aptal her zamankinden daha çok şımarır. Bu arada zayıf düşmüş olan kadın, loğusa yatağında yatan adamın çabuk iyileşip tekrar ayağa kalkması için ona lezzetli yemekler pişirir.

Schouten'in Calvinist'lere özgü hiddeti yirmi birinci yüzyıla kadar uzanmakla birlikte, couvade'ler bazen daha geniş bir törenin parçasını oluşturur ve böyle aşırı özen gerektirmezler.[165] 1654'de Martinik'teki couvade'ler hakkında yazan J.B. du Tertre, kırk günlük 'hastalık' döneminde oruç ve uygulanan sıkı perhizin ardından yapılan törenlerle babanın 'hayali bir hastadan gerçek hasta'ya dönüştüğünü yazmaktadır. Adam hamağından alınıp, derisi çeşitli yerlerinden hayvan dişleriyle yırtılıyor ve yaraları bir çeşit biberle ovuluyordu. Bu sırada, hiç ses çıkarmasına izin verilmediğini söylemeye bile gerek yoktur. Ondan sonra özgürce dolaşmasına izin veriliyor ama aylarca et veya balık yemesine izin verilmiyordu.

Bu törenlerin anlamını kavramak imkânsız olsa da, çocuğun babanın bir parçası olduğu gerçeğinin ifadesi olarak, bebeğin sindiremeyeceği şeyleri onun da yememesi, vejetaryen perhizin sebebi olabilir. Bazı kabilelerde, couvade törenleri çocuğun babanın tohumunun bir ürünü olduğu ve anne karnını sadece verimli bir tarla olarak kullandığı anlayışına paralel olarak gelişmektedir. Törenin kan dökmeyi içermesiyse kötü ruhları kovmak için yapılıyor olabilir, çünkü kötü ruh bir bedene girdiğinde, çoğu zaman kanda yer alır.

On altıncı ve on yedinci yüzyıl İngiltere'sinde, hamile bir kadının kocasında görülen belirtilerin büyücülük sonucu oluştuğuna inanılırdı. Özellikle ebelerin, hastanın sancılarını kocaya aktardığından kuşkulanılırdı. İskoçya Kraliçesi Mary 1566'da doğum ya-

165) De Josselin de Jong, 1922.

pacağı sırada, nedimelerinden biri sancılarını bir başka saray hizmetkârına aktararak onun acılarını hafifletmişti. Gerçi tam olarak başarılı olamamıştı ve kraliçe her kadın gibi doğum sancısı çekmişti, ama saray hizmetkârı da acısının bir kısmını onunla paylaşmıştı.

Couvade, bize sandığımızdan çok daha yakındır. Gustave Cohen adlı Fransız doktor, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra ziyaret ettiği Hollanda'nın Staphorst bölgesinde, yeni doğum yapmış bir kadının kalkmış kocası için krep yaptığını, kocasınınsa bayramlıklarını giymiş olarak, başında silindir şapka ve madalyalarıyla yatakta ziyaretçileri kabul ettiğini gördüğünü yazar.[166]

Couvade, törenselleştirilmiş bir hastalıktır, ama günümüzde bile karısı hamile olan erkeklerde, sabah bulantısı ve sırt ağrısı gibi bilinen hamilelik belirtileri görülmektedir.[167] İkinci Dünya Savaşı'nda Avrupa'da görevlendirilen Amerikan askerleri arasında, ülkelerinden ayrıldıklarında karıları hamile olanlar diğerlerine nazaran daha çok hastalanıyorlardı. Diş ağrısı çok sık rastlanan bir şikayetti ve halk arasında yaygın inanışa göre bir erkeğin dişinin ağrıması karısının hamile olduğuna işaret ederdi. Günümüzde fiziksel belirtilerden çok endişe ve bunalım gibi ruhsal sorunlardan söz edilmektedir. Bu da bazen ölçüsüz davranışlara yol açar. 1966'da, işledikleri bir suçtan sonra psikiyatri tedavisi gören erkekler arasında yürütülen bir araştırma, eşi o sırada hamile olanların daha sıklıkla cinsel suçlardan (özellikle teşhircilik ve çocuklara yönelik cinsel taciz) ötürü tutuklandığını ortaya çıkarmıştır.

EŞ SEÇİMİ VE BABALIK KUŞKULARI

Çocuk isteyen kadın, yumurtasıyla birleşmeye hazır bir sperm bulmak zorundadır. Günümüzde sunulan bir dizi imkândan herhangi birini seçebilir ama hâlâ en normal olanı çocuğunu birlikte büyütebileceği bir erkek bulmaktır. Aile hâlâ toplumun köşe taşıdır, ayrıca evlilik daha geniş çaplı toplumsal ve ekonomik çevrede de önemli bir rol oynar. Dünyada hâlâ aile bağları kurmanın, kapitalist dağılım kurallarından sonra geldiği toplumlar

166) Cohen, 1949.
167) Van den Akker ve Treffers, 1987.

vardır. Böylece çocuklar, karı kocanın hayatlarını üstüne kurduğu mülkün bir parçasını oluştururlar ve bazı çevrelerde çiftler ancak gelin adayı hamile kalınca evlenirler. Bu tekeşliliğin çok önemsenmesine yol açmıştır, çünkü birikiminin kendi soyundan olanlara devredileceğinden emin olmak isteyen erkek, karısının vajinasını tekelinde tuttuğundan kesinlikle emin olmak ister.

Bekâret kemerinin işlevi de buydu. Bu alet Haçlı Seferleri sırasında Avrupa'da ortaya çıkmıştı, ancak aralarında Cheyenne'lerin de bulunduğu bazı Amerikan yerli kabileleri de bu aleti biliyorlardı.[168] Ortadoğu'da, bir kadın arkadaşını ziyaret etmek için kocasından izin alan kadına çoğu zaman bir hadım ağa eşlik ederdi. Hadım ağa olmadığı zamanlarda, Arap koca da vajinayı dolduran küre şekline tahta uzantısı olan bir kemere başvururdu.

Kadınların hınzırlığı ve hilekârlılığı Ortaçağ'ın yaygın kültürel temasıydı, bu yüzden bekâret kemerleri bir sürü edepsizce öykünün ortaya çıkmasına neden oldu. Çilingir mesleği çok sayıda fıkraya konu oldu; bu adamlar yedek anahtar satışından acaba ne kadar yan gelir elde ettiler? Bekâret kemeri takan kadın resmi (Resim 20) on altıncı yüzyıla aittir; balonlarda da şunlar yazılıdır:

> Yaşlı adam: Seni paraya ve mala boğacağım/Yeter ki istediğim gibi yaşa/İstediğin kadarını cebimden aşır/Kilidi sana emanet ediyorum.
>
> Kadın: Hiçbir kilit bir kadının entrikalarına karşı koyamaz/Aşkın uçup gittiği yerde güven kalmaz/Bu yüzden istediğim anahtarı satın alacağım/Üstelik parasını sana ödeteceğim.
>
> Genç adam: Hoş karşılanmasa da/Bu gibi kilitleri açan bir anahtarım var/Gerçek aşkı satın almaya çalışan/Ahmağın tekidir.[169]

Günümüzde de bazı kadınlar hâlâ bekaret kemeri takıyorlar. 4 Aralık 1999 tarihli bir gazetede Münih'te görülen bir dava hakkında kısa bir haber vardı; bir kadın, erkek arkadaşını kendisine

---

168) Talalaj ve Talalaj, 1994.

169) Yaşlı Adam:
Gelt und gutz gennug wil ich dir geben
Wilstu nach meinem willen leben
Greift mitter hamde in meiner tasschen
Des slosz will ic dir auch erlassen.

saldırmak ve zorla eve kapatmakla suçluyordu. Labia'sındaki halkalara bir bekâret kemeri takmıştı. Erkek ise savunmasında, bunun bir oyundan ibaret olduğunu söyleyecekti. Bazı erotik fotoğrafçılar zaman zaman modellerinin bekâret kemeriyle fotoğrafını çekmektedirler.

Boynuzlanma korkusu güçlü bir kültürel temadır. Strindberg *Baba* (1912) adlı oyununda, çocuklarının babası olduğundan kuşku duyan ve kuşkuları karısı tarafından incelikle kışkırtılan bir erkeğin ruhsal azabını anlatır. Ama konu güncelliğini korumaktadır. 1991'de bir Campari reklamında, Uyuyan Güzel, hayatının bir ileri aşamasında, genç yakışıklı Prens'ine yeni doğmuş bebeğini sunarken gösteriliyordu. Tek bir bakış yeterliydi: Bu tombalak cücenin onun kasıklarının ürünü olması imkânsızdı. Ve odanın bir köşesinde, başka tarafa bakarak pis pis sırıtan şişko bir piskopos görüyorduk. Öykü yirmi saniyede ima yoluyla aktarılıyor, herkes ne olup bittiğini hemen kavrıyordu.

Gerçek hayatta gururlu kocanın genetik baba olmaması, kim bilir ne kadar sık rastlanan bir olaydır? 14 Mart 1998 tarihli Belçika gazetesi *De Morgen,* her yıl 2,000 DNA analizi yapan Ghent Tıbbi Genetik Merkezi hakkında bir haber yayınlamıştı. DNA araştırmaları çoğunlukla genetik hastalık korkusuyla yaptırılıyordu, ama sonuçlar baba ile çocuk arasındaki ilişkiyi de açığa çıkartıyordu. Araştırılan çocuklardan yüzde 15'inin, babası sanılan erkeğin çocuğu olamayacağı kesinlikle ortaya çıkıyordu, bu da beklenenden oldukça yüksek bir yüzdeydi. (Ahlâki dengeyi yeniden kurmak için belirtelim: Eşlerinin hamileliği sırasında evlilik dışı cinsel ilişkiye giren erkekler hakkındaki bilgi-

---

Kadın:

Es hilft kein slosz für frauen list
Kein trew mag sein dar lieb nit ist
Darumn ain slüssel der mir gefelt
Den wil ich kauffen umb dein gelt.

Genç Adam:

Ich drag ain slüssel zu solliche slossen
Wie wol es manchen hat verdrossen
Der hat der narren kappen fill
Der rechte liebe kaufen will.

(akt. Schultz, 1984)

20) *Solda: Bekâret Kemeri Takmış Kadın.* Tahta oyma, yaklaşık olarak 1540 yılına ait.

21) *Sağda:* Bekâret kemeri takmış çağdaş bir kadın.

ler de aşağı yukarı aynı sonuçları vermektedir: Masters ve Johnson'un görüştüğü 79 kocadan 12'si eşlerinin hamileliği sırasında zina yaptığını itiraf etmiştir.)[170]

Son elli yıldır erkeğin kısırlığı nedeniyle verici sperminin kullanılması Ghent'de elde edilen sonuçlardan bazılarını açıklayabilirdi, ama bu gruptakilerin Merkez'e başvuru sebepleri göz önünde tutulduğunda, bu bilgi onlardan gizlenmezdi. Çocuklarının babası olduğundan kuşku duyduğu için DNA testi yaptıran erkeklerden dörtte birinin kuşkuları doğrulanmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nin bazı eyaletlerinde, ileride oluşacak hukuki tartışmaları engellemek için boşanma davalarında DNA testi istemek standart uygulama haline getirilmiştir.

Hayvanlar üstünde yapılan araştırmalar da benzer keşiflere yol açmıştır. Bazı primat türleri küçük gruplar halinde yaşarlar ve her iki cinsin de kendine özgü, kesin hiyerarşik düzeni vardır. Dişi, hiyerarşi sırasında ne kadar yukarıda yer alırsa, üreme sürecinde

170) Master ve Johnson, 1968.

sadece en üst sıradaki erkeğe ait olma şansı o kadar çoktur. Şempanzeler oldukça sık eş değiştirirler ama, uzun bir süredir kendi grupları içinde kaldıklarına inanılıyordu. Yine de, 1997'de yapılan DNA testleri, bazı yavruların babalarının kesinlikle gruptaki erkekler olmadığını ortaya çıkarmıştır.[171] Dişilerin arada sırada gruptan ayrıldığı veya grubun namusuna tecavüz eden sinsi saldırganlar hiç görülmediği için araştırmacılar şaşırmışlardır. Oysa gerçeklerden kaçılmaz: Bu kadar birbirine bağlı bir toplumda bile zina yaygındır ve dişiler erkeklerden kesinlikle daha zekidirler.

İnsanların dünyasında, çeşitli öğeler babalık kuşkusuna yol açabiliyor. Karel Glastra van Loon'un *Tutkulu Meyve* adlı romanı bu konuyu işler. Roman kahramanının bir oğlu vardır; oğlan dul kalır ve yıllar sonra yeni bir ilişki sırasında kısır olduğu, üstelik kesinlikle doğuştan kısır olduğu ortaya çıkar. Bu ikilemin kurgusal bir başka anlatımını, Sherry Hormann'ın 1995 tarihli *Irren ist mannlich* (Yanılgı Erkeklere Hastır) adlı eğlenceli ve modern komedi filminde görmek mümkündür. Mutlu bir evliliği ve iki çocuğu olan bir adamın, ondan çocuk sahibi olmak isteyen bir metresi vardır. Ama kadın hamile kalmaz ve araştırılınca erkeğin kısır olduğu ortaya çıkar. Nasıl olur? Boynuzlanan adam dedektifliğe soyunur ve iki muhtemel adayı hatırlar, onları arayıp bulur ve bir partiye davet eder. Aklına gelen her numarayı çevirerek onlardan birer kan örneği almaya çalışırsa da bunu başaramaz. Sıkıntı içinde, her çeşit itirafı dinlemeye alışkın bir rahip olan erkek kardeşine içini döker. Bir sonraki sahnede, rahibi yengesiyle ciddi ciddi konuşurken görürüz. Kadının, kocasını verici spermiyle döllenme utancından kurtarmak için, yıllar önce bu sorunu onun kardeşiyle sessizce çözmeye karar verdiğini anlarız. Şimdi birlikte şeytani bir çözüm bulurlar: Rahip üreme kliniklerinin zaman zaman hataya düştüğüne kardeşini yeminler ederek inandırır, bu yüzden ikinci bir test yaptırmak parayı sokağa atmak sayılmayacaktır. Erkek kardeş ile yenge rahibin spermini küçük bir tüpte toplarlar, kliniğin kuryesini arayıp tüpleri değiştirmek üzereyken hiç akla gelme-

171) Hrdy, 1999.

yecek bir hata sonunda iki tüp de hedefine erişmez. Hemen B Planı uygulamaya konur ve metresin de entrikaya katılması gerekir. Metres çıkarını çok iyi kollayan uyumlu biridir. Hamile kalır kalmaz âşığının ruhsal dengesi yeniden sağlanır. Bir sonraki sahnede ileriye bir sıçrama yaparak bebeğin vaftiz törenini izleriz, töreni tabii erkek kardeş yönetmektedir, âşığının karısı da vaftiz annesi rolünü üstlenmiştir. Anlaşılan bu arada metresin en iyi dostu olmuştur, ama resmi olarak onu sadece bekâr anne olmak isteyen biri olarak tanır. Çevrilen bütün dolaplara rağmen, bu sıcacık bir sahnedir ve kocanın karısının kulağına bir üçüncü çocuk istediğini fısıldaması izleyiciyi hiç de şaşırtmaz. Karısı onun omzunun üstünden çocuklardan birini kucaklayan erkek kardeşine bakar. Film, erkek kardeş, kilisesinde İsa'nın resmi önünde diz çökmüş sessizce günah çıkarırken son bulur. Affedilmesi gereken çok günahı olduğu açıktır.

Günümüzde kan akrabalıklarını belirlemek için test yaptırmak çok kolaydır. Babasının gerçek babası olup olmadığını öğrenmek isteyen herhangi bir kadının internette www.Bsure'a girip verilen talimatı yerine getirmesi yeterlidir.

Babalık kuşkuları basında yeniden önemli yer tutmaya başlamıştır, öyle ki, gelişim genetiği profesörü Ronald Plasterk, 22 Ekim 1999'da bu konunun televizyonda, reality show'larda işlenmesini önermiştir. *Big Brother*'dan sonra halkın en çok ilgisini çeken şeyin ne olduğunu anladı ve *Father Yes, Father No* başlığının kullanılmasını önerdi. Önerilen program şöyleydi: Üç baba ile çocuğu zeki ve hazırcevap bir jüri tarafından sorgulanırlar; ilk turdan sonra jüri ile izleyiciler hangi oğul veya kızın piç olduğuna, hangi babanın boynuzlandığına karar verirler (tırnaklarını kemiren anne de tabii kameraların karşısındadır). Seçilen ilk çiftin yanlış olduğu açıklandıktan sonra, tekrar oylamaya geçilir ve gerçek sonunda ortaya çıkınca hıçkıran anne kaçamağı konusunda sorgulanabilir, baba ile çocuğun bu darbeyi nasıl göğüslediklerini görebiliriz ve jenerikler geçmeye başladığında gelecek hafta işkence aletine gerilecek üç ailenin fotoğrafları ekranda belirir.

SPERM REKABETİ

Hayvan davranışlarını inceleyen uzmanların, insan sosyal psikolojisine katkısı çok büyüktür. Biyolog Robin Baker ile Mark Bellis insanlarda sperm rekabeti konusunda yaptıkları araştırmaların sonuçlarını 1993'de yayınladılar. Baker'ın elde ettiği sonuçları, 1996'da kamuoyuna açıklaması bir bomba etkisi yarattı.[172] Kadınların şefkatli, sadık ve saldırgan olmayan erkek eşlerle sürekli bağlar kurmasının, bu erkekler en iyi genlere sahip olmasa da insanın gelişimine olumlu katkısı olduğu son tahlilde ortaya çıktı. Kadınların biyolojik doğası, tam olarak yumurtlama döneminde yatağını paylaşacağı erkeği bilinçsizce seçmesine yol açmaktadır. *Science* degisinde geçenlerde yayınlanan bir araştırma, kadınların erkekleri değerlendirişinin değişken olduğunu doğrulamıştır.[173] Kadınların yumurtlama döneminde, belirgin şekilde erkeksi yüz hatları olan erkekleri daha çok cazip buldukları oraya çıkarılmıştır. Sperm dölyatağında beş gün canlı kalabildiğine göre, çoğu zaman iki ayrı sperm grubu bir sonraki yumurtlamayı bekler. Baker ile Bellis döllemelerin yüzde dördünde, her iki grup genin başarı şansının, teorik olarak birbirine eşit olduğunu hesaplamışlardı.

Öjenik nedenlerde kadın tarafsız değildir; o, yarışı maço spermin kazanmasını ister. Bu yüzden, en güçlünün hayatta kalması sadece tek bir boşalmada atılan milyonlarca sperm açısından değil, aynı zamanda, bir kadının bedeninde karşılaşan iki sperm ordusu açısından da geçerlidir. Baker, boşaltılan spermleri, farklı rütbeleri ve işlevleri olan bir karınca kolonisine benzetmektedir. Sadece küçük seçkin bir grup doğruca yumurtaya yönelir; savaşçılar dölyatağında ve dölyatağı boynundaki küçük salgılı bezlerinde kalıp, en az beş gün süreyle bu bölgeyi kendi kolonileri haline getirirler. Farklı bir kabileye ait bireyler oradan geçecek olursa, onları kimyasal işaretler aracılığıyla tanırlar ve bu karşılıklı zehirli madde salgılanmasıyla bir

172) Baker, 1996.
173) Penton-Voak vd., 1999.

savaşa yol açar. Üçüncü bir grup sperm, başları çok ağır ve hareket yetenekleri az olduğu için sperm incelemelerinde uygunsuz olarak kabul edilir. Baker onlara da pasif bir görev verir: Onların dölyatağının boynundaki mukozanın kimyasal yapısındaki dar kanalları tıkadıkları belirtilir. Kadının beyaz kan hücreleri de aynı işlevi görmektedir.

Cinsel eşini kendi genetik maddesiyle sınırlamak isteyen erkek, muhtemel zinanın etkilerini yok edecek kadar sperme sahip olmalıdır. Baker ile Bellis, küçük bir gönüllü grubunda boşalmanın büyüklüğünü ölçerek, toplam sperm sayısı ile cinsel birleşmeden sonra dışarı akan sperm sayısını belirlediler. Erkeklerin, eşleri üzerinde çok az kontrole sahip olduklarında, farkında olmadan daha çok miktarda sperm boşalttıklarını keşfettiler. Eşleri günün büyük bir bölümünde yakınlarındaysa, kendilerine daha küçük bir güç kullanma lüksünü tanıyorlardı.

Kadın bedeninin rolü de küçümsenmemelidir. İçindeki spermin büyük kısmını tutma veya çoğunu dışarı atma kararını kadının bedeni verir; cinsel organları onun haberi olmadan belirli bir duruş sergilerler. İçeride tutulan sperm miktarındaki farklılıklar, tıp literatüründe uzun uzadıya incelenmemiştir, ama Hipokrat'ın yazılarında da ilgili gözlemlere rastlarız, örneğin daha önce anlatılan flütçünün öyküsü şöyledir:

> Flütçü kız, kadınların aralarında konuştukları bazı şeyleri duymuştu –bir kadın hamile kalacaksa, boşalan tohum bedeninden çıkmaz, hepsi içinde kalırdı. Duyduğu şeyi anladı ve hep dikkatle izledi; boşalan tohumun bedeninden çıkmadığını görünce, hanımına haber verdi ve benim haberim oldu.

Bu öykü flütçünün orgazmlarını dikkate almaz, ancak Baker ile Bellis spermin içerde tutulmasında, kadının orgazmının rolü olduğuna inananlar arasındadırlar. Yaptıkları bir dizi deneyde, eğer kadın sperm boşalımından bir dakika önceden 45 dakika sonrasına kadar orgazm yaşadıysa spermin dışarı akışı az oluyordu. Başka araştırmacılar da, bu sonuçların ışığında, bir grup kadınla görüşerek bir yandan eşleriyle cinsel ilişkideyken orgazmlarının zamanlamasını, diğer yandan da hamile kalma ar-

zularmın aciliyetini soruşturmuşlardı.[174] Genellikle boşalmadan sonra orgazm olan kadınlar çocuk istediklerinden emindiler. Erkeklerle girilen cinsel ilişkilerin arasında orgazm yaşamanın da bir rolü vardı tabii. Dölyolunun ve dölyatağının boşluğundaki sıvıların çoğalmasıyla, dölyatağmın boynundaki mukoza tıkacı harekete geçirilebilir. Boşalma olmadan yaşanan orgazmda dölyolunun asitli içeriği içeri emilir ve oradaki sperm hücreleri asit içeren bu sıvıya yenilirler. Bir kadın âşığıyla gizli bir buluşma yapacaksa ve bu beklentiyle bir orgazm yaşarsa, bilincinde olmadan onun spermine yol hazırlar. Mukoza tıkacının nemlenmesi, daha çok spermin tutulabilmesi için küçük kanalların açılmasına da neden olur.

Baker ile Bellis henüz tanınmamışlarken, onları Uluslararası Cinsel Araştırmalar Akademisi'nin bir toplantısında dinlemiştim ve inanılması zor gelen bazı fikirlerinin, özellikle de kadın dinleyiciler tarafından neşeyle karşılanması beni şaşırtmıştı. Kendi aşk organlarının aynı zamanda bir savaş alanı işlevi görmesi, anlaşılan kadınların hayal gücünü harekete geçirmişti. Cinsel sağlık ve doğum kontrolü danışma hizmetlerinde çalışan herkes 'yanlış' eşle birlikteyken riske girme söz konusu olunca, kadınların ne kadar garip seçimler yaptığını anlatan öyküler duymuştur. Hamile kalmak için bir süredir üreme kliniğine devam eden çocuksuz evli bir kadının öyküsünü çok iyi hatırlıyorum. Yumurtlama gününde âşığıyla cinsel ilişkiye girmiş ve prezervatif kullanmayarak evlilik dışı ilişkilerde uyguladığı kuralı bozmuştu. Sonra yaptığından pişman olmuş ve ertesi gün hapının 2x2 yöntemini özel olarak seçmişti, oysa onun durumunda riskin çok yüksek olduğunu ve bu tür bir ertesi gün hapıyla tamamen yok edilemeyeceğini pekâlâ biliyordu.

Baker ile Bellis'in araştırmaları büyük ilgi çekmiştir ve bunun sebebinin, çalışmalarının niteliği olduğu pek söylenemez. Orijinal yayınları oldukça az sayıda denek kullandıklarını ve elde ettikleri sonuçlara varmak için birçok hesap yapmaları gerektiğini gösteriyordu. Baker'in kamuoyuna sunduğu uyarlama genelde

174) Singh vd., 1998.

aşırı derecede romantikleştirilmiş, bir çeşit hafif porno, bulvar gazetesi dedikodusu ve bilim kurgu karışımıydı. İlgi çekici olabilir ama ben kitabı şimdilik *Tanrılar Kozmonotlar mıydı?*'yla eşdeğer buluyorum. Varılan sonuçlar, kadınların düzenbazlığını anlatan kadim öykülerden başlayıp kesintisiz devam ettiği için, belki de biraz kuşkuculuk içerdiği söylenebilir.

Evrim teorisi çok daha şaşırtıcı acayipliklere yol açtı. Matthijs van Boxel'in *Budalalık Ansiklopedisi*'nde avukat ve mühendis Patrice J.J. van der Vorst'ın yaptığı entelektüel katkı anlatılır.[175] Vorst, klitorisin evrim geçirerek dışarıya açılmasının, kadın bedeninde üremenin hazdan ayrılabilmesinin sadece mümkün olmakla kalmadığını, aynı zamanda kaçınılmaz olduğunu belirtmişti. Kadın cinsel ilişkiden zevk almadığında şaşırıyordu ve mantıklı düşünce işte buradan kaynaklanıyordu. 'Havva' mastürbasyon yapmayı, haz seçeneğini keşfediyordu. Keşfini 'Adem'e gösteriyordu, o da Havva'nın gizemli tavrını kendince yorumlamak zorunda kalıyordu. 'Benim de ona o şekilde dokunmamı mı istiyor? Neden, hem ben bunu nasıl yapacağım?' Böylece, yeni edindiği düşünme gücü hemen ahlâkın ve özverinin hizmetine giriyordu; kendine zevk vermek dışında başkalarına da zevk verilebileceğini keşfediyordu.

Bu şekilde, kadının çifte cinselliği (Freud'un anladığı şekliyle) soyut düşüncenin olduğu kadar ahlâkın da kaynağı olmaktadır. Bu harikulade bir düşüncedir. O zaman, klitoris gerçekte 'kültürün kaynağı'dır. İyi ama Patrice van de Vorst klitorisin içeride, daha derinde görüldüğünü nereden çıkarıyordu?

GEBELİĞİN, DOĞUMUN VE EMZİRMENİN FİZYOLOJİSİ

Hamile bir kadının bedeni olağanüstü işler başarır. *Obstetrics and Gynaecology* adlı ders kitabında, hamilelik sürecinde kalp ve damarların işlevinde görülen değişiklikler sporcuların kondisyonuyla karşılaştırılır. Diğer organlar da daha çok çalışmak

175) Van Boxsel, 2001.

durumundadır.[176] Dölyatağının ağırlığı dokuz aylık bebekle birlikte yirmi misline ulaşır ve daha da şaşırtıcı olan, doğumdan sadece üç hafta sonra yine eski ağırlığına dönmesidir. Dölyatağının küçülmesini, doğumda da önemli bir rol oynayan oksitosin hormonu sağlar. Çocuğun başı aşağıya doğru inerken dölyolunun genişlemesiyle uyarılan hipofiz bezi kasılmaları güçlendiren, oksitosin hormonunu salgılar. Buna, onu keşfedenin adıyla Ferguson refleksi denir.[177] Oksitosin doğumdan sonra meme ucunun uyarılmasıyla süt akımını hızlandırır. Anne bebeğin ağzına meme ucunu verince, bebeğin emmesi hipofiz bezini uyararak oksitosin salgılamasına yol açar, bu da hızla göğüse erişerek 'bırakma' refleksiyle süt akımını hızlandırır. Oksitosin aynı zamanda dölyatağını da etkiler; çoğu kadın bebeğini emzirirken dölyatağında kasılmalar hisseder. Buna bir zevk duygusu da eşlik edebilir, hatta bazı kadınlar yeni doğan bebekle temasın güçlü erotik bir uyarı olabileceğini keşfedince çok şaşırırlar. Bunun tam tersi olarak, çok sayıda kadın meme ucunun uyarılmasına oksitosinin verdiği cevabı cinsel ilişkilerinde değerlendirirler. Bazı seksologlar, yoğun bir şekilde içlerine girilmesinden (örneğin 'yumruk sokma') hoşlanan kadınların aslında Ferguson refleksinden erotik olarak yararlandıklarını düşünmektedirler.

Dölyatağı ile meme arasında bir ilişki olduğu Ortaçağ'da fark edilmiş ve bu ilişki dölyatağmdan doğruca memeye uzanan bir kan damarının varlığıyla açıklanmıştır.[178] Hamilelik sırasında normal şekilde akmayan kadın tohumu (adet kanaması) memelere yönlendirilip ana sütüne dönüşüyordu. Bu açıklamanın kökeni Hipokrat'a kadar uzanır. Deneysel araştırmalar ana sütü üretiminin bu açıklamasını destekleyecek hiçbir kanıt bulamamıştır, bu yüzden Ortaçağ sonlarındaki anatomi metinlerinde bu konudan kısaca söz edilir, ama Leonardo da Vinci'nin sık sık yeni basımları yapılan cinsel birleşme çizimlerinde, meme ucuna giden kan damarı açıkça görülmektedir.

176) Heinemann vd., 1999.
177) Black, 1988.
178) Jacquard ve Thomasset, 1988.

Oksitosin organların kasılmasını artırırken, süt üretimini prolaktin uyarır. Bu hormon da hipofiz bezinde üretilir ve hamileliğin erken döneminde düzeyi birden yükselir. O zaman plasenta, göğüslerin çok erken süt üretmesini engeller. Prolaktin ve oksitosin hormonlarının süt üretimini uyaran düzeyleri, aşırı düzeyde östrojen ve projesteron üretimiyle dengelenir. Plasenta bedenden çıktıktan sonra süt üretimi etkinlik kazanır.

Hamile bir kadının kan dolaşımında hormon düzeyi çok fazladır, kadın bunu bir çok şekilde fark eder. Yüksek projesteron düzeyi örneğin uyku hali yaratabilir, yüksek östrojen düzeyiyse ruh halini iyileştirir. Çiftler bu yüzden bazen hamile eşin -bütün itici belirtilere rağmen- nasıl bu kadar neşeli kalabildiğini anlamakta zorlanırlar. Bazı hamile kadınlar belirli besin maddelerine aşererler, bunlar arasında en çok bilineni turşudur. Bir vakte kadar aşermenin çocuğun ihtiyaçlarını yansıttığına inanılırdı, oysa şimdi bundan hormonlarda oluşan fırtınalı gelişmelerin sorumlu tutmanın daha gerçekçi olduğu düşünülüyor. Hamile kadının tat ve koku alma duyularında da bir şeyler değişmiştir ama bu değişim, tuhaf tercih ve tiksintileri yeterince açıklamaz. Aşermenin sebepleri henüz tam olarak belirlenebilmiş değildir.

Varlığı daha güçlü bir şekilde ortaya çıkan bir başka hormon, hipofiz bezinde üretilen melanosit uyaran hormondur (MHS). Melanositler aslında derinin rengini oluşturan hücrelerdir. MHS'deki artış, derinin normal olarak biraz daha koyu renk olan bölümlerindeki koyulaşmadan anlaşılır. Meme ucunun büyüdüğünü ve renginin koyulaştığını herkes bilir. Labia da koyu renktir, iyice koyulaşabilir, hatta hemen hemen siyahlaşır. Göbek deliğinden pübise uzanan ince bir çizgide de çok melanosit bulunabilir ve bu hat çok belirginleşebilir. Kısmen güneş ışınlarından, özellikle de üst dudağın koyulmasıyla, yüz gebelik maskesi denilen bir görünüm kazanabilir. Doğum kontrol hapının dozu bugünkünden çok daha yüksek olduğu ilk günlerinde, hap kullanımından kaynaklanan gebelik maskesi en sık rastlanan şikayetlerden biriydi.

Deri, adrenal bezi tarafından üretilen stres hormonu hidrokortizona da güçlü bir şekilde tepki verir, bunun gözle görünebilen

sonucu çatlaklardır. Derinin bağ dokusu hidrokortizon tarafından zayıflatılır ve derinin en çok gerildiği yerlerde (karın ve göğüslerde) doku dengeli olmayan bir şekilde açıldığı için, kan dolaşımı fazla olan alt katmanlar, çatlaklardan görünebilir. Hamilelik sırasında çatlakların rengi mavimsidir. Doğumdan, yani hormon düzeyinin normale dönmesinden sonra, çatlak izleri oluşur ve sonuç beyaz bir çizgidir.

Hamilelik sırasında hormon düzeyindeki aşırı artış deride bir başka değişime daha yol açar, bu da dokunma duyusunun zayıflamasıdır. Bu, diğer hamilelik belirtilerine nazaran daha az bilinir. Robinson ve Short, meme ucunu çevreleyen hassas cildin ve göğsün diğer bölümünün duyarlılığını inceledikleri bir çalışmanın sonuçlarını 1977'de yayınlamışlardı.[179] Dokunma duyusundaki duyarlılık farklılıklarını en açık olarak ortaya çıkaran test, iki noktalı ayırım testiydi. Bu, sadece iki ucu iğneli bir pergelle yapılabilen çok basit bir deneydi. Gözleri bağlanan deneğe iki iğneyle hafifçe dokunulur ve kendisine, bir iğne mi yoksa iki iğne mi hissettiği sorulur (nesnelliği artırmak için zaman zaman tek iğne batırılır). Amaç hâlâ iki batma olarak hissedilen birbirine en yakın noktaları bulmaktır. Ergenlikten önce erkek ve kız çocuklarda aynı iki nokta ayrımı görülür, ama fiziksel gelişmeden sonra göğüs bölgesinde erkek çocuklar daha az duyarlı, kızlarsa daha duyarlı olurlar. Adet döneminin etkisi de görülebilir: En aşırı duyarlılık adet döneminde (veya hemen öncesinde) ve yumurtlama döneminde görülür. Hap kullananlarda bu dönemsel fark hemen hemen tamamen yok olur. Hamilelik süresince, özellikle doğumdan hemen önce duyarlılık o kadar azalır ve meme ucu çevresindeki ayla o kadar küçülür ki, denek iki ayrı iğne batışını ayırt edemez. Doğumdan sonra yirmi dört saat içinde normal duyarlılık yeniden kazanılır ve giderek artarak normal düzeyin çok üstüne çıkar. Bu araştırmacıların kullandığı pergellerin iki ucu, deneklerin ikisini bir iğne batışı olarak algılamasına yol açacak kadar birbirine yaklaşamıyordu. Acıya karşı duyarlılık da, doğumdan hemen sonra biraz artıyordu.

179) Robinson ve Short, 1977.

Metin yazarları doğum sırasındaki duyarlılık farklılıklarının, süt akışının ayarlanmasında önemli bir rol oynadığına karar verdiler. Kan dolaşımında yüksek düzeyde östrojen varsa, o zaman meme ucunun uyarılması prolaktin üretimine yol açmıyordu ve göğüs tepkisiz kalıyordu. Bebek dölyatağında olduğu sürece emme hareketine gerek yoktu ama daha sonra bebek ile meme arasında yoğun bir etkileşim oluşturmak gerekliydi. Prolaktin süt üretimini başlattıktan sonra oksitosin akışı sağlıyordu: memenin sütü bırakma refleksi. Memenin bebeğin ağzına verdiği tepki, bebekten gelen bütün uyarıların kolayca ayarladığı bir reflekstir. Böylelikle emziren annelerin çoğu, bebeklerinin ağladığını duyunca göğüslerinden süt aktığını hissederler.

Bebek doğar doğmaz fazla bir şey yapamaz ama hemen her zaman meme ucunu bulabilir. Belki de onu oraya yönlendiren koku duyusudur. Bir araştırmada, annelerin bir memesi doğumdan hemen sonra kokusuz bir sabunla yıkanmıştır ve bebeklere seçme hakkı verildiğinde çoğu yıkanmamış memeyi seçmiştir.[180]

Doğumdan sonra annenin bedeninde birçok değişiklik meydana gelir. Özellikle hormonların eski düzeylerine dönmek için zamana ihtiyaç vardır ve bebeklerini emziren anneler, bu bakımdan biberon kullananlardan farklıdırlar. Emzirme döneminde annenin prolaktin ve oksitosin düzeyi yüksek kalır, oysa biberon kullanan anneninki hızla normale döner. Emzirme döneminde östrojen ve projesteron düzeyleri o kadar düşüktür ki, bu durum menopozdan sonraki döneme benzetilebilir. Kadın eşiyle cinsel ilişkiye tekrar başladığı zaman, fiziksel heyecanı ruhsal heyecanından geride kaldığında bunu fark eder. Vajinanın cinsel ilişki sırasında oldukça kuru olduğunu da fark edebilir ve bu önemsenmezse cinsel birleşme ıstıraplı bir hal alır. Doğumda kesilen veya yırtılan kadınlar açısından bu risk her zaman mevcuttur.

Hamilelik, doğum ve emzirme süreçleri hormonal dönemlerle öylesine kesin bir şekilde belirlenmiştir ki, neden hayatın bu döneminden yararlanarak çeşitli hormonların duygular üstündeki etkisinin belirlenmeye çalışıldığını anlamak kolaydır. Bu biyolo-

180) Varendi, Porter ve Winberg, 1994.

jik araştırmalarda, yakınlarda gözlenen bir sapmadır. Hormonların fizyolojik etkileri epey bir süredir biliniyordu, ama yakından incelendiğinde, çoğu üreme hormonunun da, merkezi duygusal kontrolü olduğu görüldü. Theresa Crenshaw'ın *Why We Love and Lust* (Niçin Sever ve Şehvet Duyarız, 1966) adlı kitabı tam da bu konuya hasredilmiştir.

Söz konusu kitabın başında incelenen olay, bebeğini emziren bir kadının evliliğinde yaşanan sorunlar çevresinde gelişir. Kadın yüksek prolaktin düzeyi yüzünden cinselliğe olan ilgisini yitirmiştir; en çarpıcı durumlarda, aşırı derecede düşük düzeyde erkeklik hormonları cinsellik inisiyatifinin daha da azalmasına yol açar. Buna rağmen, çift cinsel isteğin tek taraflı karakterine olumlu bir yaklaşımı benimserse, o zaman fark tümüyle dengelenebilir, çünkü erotik iletişime uyarılarak karşılık verme yeteneği yitirilmemiştir, yüksek dozla prolaktin orgazmları da etkilemez. Böylece fiziksel heyecan ruhsal heyecanın gerisinde kalsa da, biraz sabır belki de kuruluğu giderici bir ilaç sorunun aşılmasına yardımcı olabilir. Creenshaw'm ilettiği mesajın esası, emzirmenin kadını cinsel yönden pasifleştirdiğinin ama uyarıya verdiği tepkiyi yok etmediğinin eşler tarafından anlaşılması gerektiğidir.

Çok sayıda evli çiftin emzirme sırasında cinsel hayatta meydana gelen değişiklikler konusunda bilgi sahibi olmadığı kesindir, ancak bu, bu konuda öğüt verme durumunda olan uzmanlar için de geçerlidir. Tıp literatürü, hamilelik sürecinde kadınların cinselliğe ihtiyacı olup olmadığı konusuyla uzun bir süredir ilgileniyor olmakla birlikte, genel varsayım kadınların arzusunun kendi kendine gelişen bir olay olduğudur ve erkeğin cinsel arzusu ile eşler arasındaki etkileşim de bir kenara itilmektedir.[181] Genelde, hemen hemen bütün çiftlerde cinsel ilişkinin, hamilelik sürecinin sonlarına doğru azaldığı ve doğumdan sonra emziren ve doğumdan sonra dikiş yapılan kadınların evliliklerinde daha geç başlandığı söylenebilir. Yine de herkesin durumu farklılıklar gösterir. Eskiden doktorlar, gerekli olmadığı durumlarda bile çiftleri dikkatli olmaları için uyarırlardı. Belki de

181) Mors, 2000.

bunu yaparken bilinçsizce Hıristiyan geleneğimizi uyguluyorlardı, çünkü hamileyken girişilen cinsel ilişki hamileliğe yol açmayacağı için günah sayılabilirdi.

Diğer emzirme hormonu oksitosinin yakınlık duygusu yaratan bir psikolojik etkisi de vardır. Emzirilen bebek annesinin oksitosin düzeyini yükselttiği için anne giderek kendini bebeğine daha yakın hisseder. Aynı şekilde bir kadına âşığı dokunduğu zaman oksitosin düzeyi yükselir ve bu eşine yakın olmaktan duyduğu mutluluğu arttırır. Daha önce de belirtildiği gibi oksitosin, cinsel birleşme sırasında orgazm kasılmalarını artırır.

Oksitosinle en yakından ilişkili olan hormon, doğrudan kan dolaşımını ve böbreğin işlevini etkileyen (antidiüretik hormon) vasopressin'dir. Doğuştan gelen bir bozukluk yüzünden beden yeterince vasopressin üretemezse, böbrek idrarı yoğunlaştıramaz, bu da hastanın aşırı derecede idrar yapmasına, dolayısıyla çok su içmek zorunda kalmasına yol açar. Bu hastalık şekersiz diyabet olarak bilinir. Günümüzde vasopressin sentetik olarak yapılıyor ve burun spreyi olarak uygulanıyor. Sprey aynı zamanda yatağını ıslatanların tedavisinde de kullanılıyor: Akşamları az su içilir ve yatmadan önce buruna vasopressin spreyi sıkılırsa, o zaman geceleyin idrar oluşumu idrara çıkma ihtiyacını engelleyecek kadar azalır.

Vasopressin, tıp dünyası tarafından uzun bir süredir, önemsiz bir madde olarak kabul edilmektedir, ama biyologlar kış uykusuna yatan hayvanların hayatında da bir rolü olduğunu iddia ederler. Vasopressin düzeyi düşmeden kış uykusu başlayamaz. Bozkır sıçanlarını inceleyen hayvan davranışları uzmanlarının bulguları devrim yaratacak niteliktedir.[182] Bu türün erkeklerinin tek eşli, mükemmel babalar olduğu bilinmektedir; yavrulara karşı son derece şefkatli davranırlar ama yuvaya başka bir erkek yaklaştığı zaman aşırı derecede saldırganlaşırlar. Bu tutumları, çift oluşturmaya veya yavrulara bakmaya pek meraklı olmayan diğer tarla sıçanlarının davranışıyla karşıtlık oluşturur. Genç ve cinsel yönden deneyimsiz erkeklerin diğer erkeklerle sosyal ilişkileri mükemmeldir. Erkeğin yeni davranışları ilk kez cinsel birleşme yaşadık-

182) Fackelman, 1993.

tan sonra başlar. İlk cinsel ilişki de eşi görülmeyen yoğunlukta yaşanır, çünkü kırk saat sürer.[183] Bu deneyimin, beynin belirli bölümlerinin vasopressine verdiği tepkiyi değiştirdiği düşünülmektedir. 'Zifaf gecesi'nde yeni reseptörler oluşur ve bunlar ömür boyu iyi babalık davranışları için gerekli uyarıcıyı sağlar. Araştırmacılar oksitosinin anaç davranışları geliştirirken, vasopressinin de iyi babalık ve koruyucu davranışları geliştirdiğine şimdilik karar vermişlerdir. Bunun dışında, ilk cinsel ilişkinin oluşturduğu karakter değişiklikleri öylesine kesindir ki, bundan sonraki bütün cinsel birleşmeler göz açıp kapayıncaya kadar biter.

GEBELİĞİN KÜLTÜREL ÖNEMİ

İnsanlar kendi doğumlarını hatırlayamazlar. Bu konuda bildikleri her şey söylentidir. Ölümümüz hakkında da bir şey söylememiz mümkün olmayacaktır. Demek ki, bir erkek ile bir kadının yeni bir hayatı dünyaya getirdiği an, bilinçli olarak tanık olabileceğimiz tek varoluş dramıdır. O yüzden, bu deneyimi yaşayanların çoğu için, bunun hayatın en önemli olaylarından biri olmasına şaşmamak gerekir.

Loğusalığın başlangıcını tam olarak neyin belirlediği hâlâ bilinmiyor ama farklı kültürlerin olaya farklı yaklaştığı da tartışılmaz. Antropolojik metinlerden, kimseye belli etmeden çalılıkların arasına gidip de kısa bir süre sonra, yıkanmış paklanmış bebeğiyle geri dönen hamile köylü kadınların öykülerini biliyoruz. Bu, çok sayıda seçeneği olan Batılı kadının davranışlarıyla çelişmektedir. Hollanda'da nüfusun büyük bölümü, mümkün olduğunca az tıbbi yardımla evde gerçekleşen doğumun daha büyük bir kutlama nedeni olduğunu düşünür. Amerika Birleşik Devletleri'ndeyse, eskiden çocuğun anestezi altında doğurulması istisna değil kuraldı ve kadın doğum uzmanıyla anlaşarak, doğumun örneğin 4 Temmuz veya çok özlenen bir büyükannenin ölüm yıldönümü olarak belirlenmesi olağandı. Doğum sezaryenle yapılacaksa bundan hiç çekinilmezdi. Her şekilde, Amerikan geleneğinde

183) Judson, 2002.

doğum tıbbi bir konudur ve bu olayda yeni annenin sadece küçük bir rolü vardır.

Tıbbın doğuma karışmasına giderek daha çok karşı çıkılmaktadır: ABD'nin bazı bölgelerinde, doğuma yardımcı olacak bir uzman bulmak neredeyse imkânsızdır, çünkü ebeler ve doğum uzmanları sigorta şirketlerinin mesleki ihmal tazminatını karşılamak için istediği müthiş büyük tutarlardaki primleri artık karşılayamamaktadırlar. Rusya'daysa tam tersi geçerlidir. Orada doğum yapacak kadının bu konuda fikri alınmaz, müstakbel babalar da bakteri bulaştırır korkusuyla doğum koğuşlarına sokulmazlar. Doğuma hazırlanan kadınlar açık bir tuvalette ortak kullanılan büyük bir lavmanın yanında hep birlikte otururlar. Kişisel özen gösterilmez ve çocuk çabucak doğurtulur, ardından hemen alınıp götürülür. Bu durum bir cep telefonu reklamında hiç eleştirilmeden kullanıldı: Doğumdan sonra bebeklerini pencereden kliniğin dışında bekleyen babalara gösteren anneler, bir yandan da heyecanla telefonda konuşuyorlar, en azından heyecanlarını sohbet ederek eşleriyle paylaşabiliyorlardı. Çok varlıklı kadınlar özel kliniklere gidebilirler ama masrafları karşılayabilen herkes Batı'ya gitmeyi yeğliyor.[184] Varlıklı olmayanlarsa ilkel seçeneklerle yetinmek zorundalar. 1999 yılının Mayıs ayında, *Moscow Times* adına çalışan bir Amerikalı gazeteci, çocuklarını insanlardan uzak bir kamp sahasında tıbbi yardım almadan doğurmak isteyen iki kadının öyküsünü haberleştirdi. Daha önceki doğumları o kadar travmatik olmuştu ki, bir daha bir doğum kliniğine ayak basmamakta kararlıydılar.[185]

Batı'da son yıllarda çiftler, hayatlarının en büyük anlarından biri olan doğumu planlamakta büyük bir seçim özgürlüğüne sahip oldular. Evde veya bir klinikte, yatarak veya doğum koltuğunda çömelerek, hatta su altında –insanlar günümüzde bütün bu ihtimallerden istediklerini seçebilirler. Bazı Avrupa ülkelerinde doktorlar ve ebeler doğumun olabildiğince az tıbbi müdahaleyle yapılması gerektiğine inanıyorlar, bu da hamilelik egzersiz-

184) *Nederland Tijdschrift voor Geneeskunde* 142 (1998), 1110.
185) *Nederland Tijdschrift voor Geneeskunde* 143 (1999), 1273.

lerinin ve acısız doğum kurslarının neden bu kadar popüler olduğunu açıklıyor.

Çoğu çift hamileliğin sonuna doğru cinsel ilişkide bulunmaktan vazgeçer, oysa cinsel ilişki doğumu hızlandırmanın iyi bir yolu sayılabilir.[186] Orgazmların, kasılmaları daha çok amacına yönelik bir hale getirdiğine inanılmaktadır, ayrıca dölyatağının boynuna yapılan temas da fazladan bir uyarı sağlar. Japonlar şimdi dölyatağının boynunu uyarmak için özel bir vibratör kullanarak doğumu hızlandırıyorlar. Jinekologların doğumu başlatmak için kullandıkları iki madde doğal olarak üretilebilir. Erotik heyecan, özellikle de meme ucunun uyarılması kanda yüksek düzeyde oksitosin yoğunluğu yaratır; suni türü (Syntocinon), kasılmaları başlatmak için en çok kullanılan yöntemdir. Spermde büyük miktarda prostaglandin bulunur, suni prostaglandin de (dölyoluna uygulanır) kasılmaları başlatmakta kullanılan bir şeydir.

Doğum anında, birçok öğe cinsel tepkiye benzer, cinsel heyecanın ve orgazmların kasılmaları olumlu bir şekilde etkilediği kesindir.[187] 1989'da Caracas'ta yapılan Dokuzuncu Dünya Seksoloji Kongresi'ne Virginia'daki Salem Üniversitesi'nden katılan Galdino Pranzarone, ABD'de 1980'li yıllarda yeniden gündeme gelen doğum yöntemlerine dikkat çekti. Bunlar, o zaman, doğaya duyulan saygının bütün insan eylemlerini belirlediği komün hayat tarzına dahil edilmişti. Alice Walker sayesinde bu yaklaşım bir romana da taşınmıştır:

> Fransa'nın en çok aranan ebesi yanıbaşımdaydı – doğumun her şeyden önce seksi olması gerektiği gibi köktenci bir düşünceye sahip olan becerikli ve neşeli teyzem Marie-Thérese ... kalçalarımı ayrık tutmak ve vajinal sıvılarımı artırmak için vulvama sürekli yumuşatıcı merhemle masaj yapılıyordu, sonunda orgazma ulaştım. Küçük Pierre, ben şaşkınlığımın doruğundayken, daha gözlerin açmadan sakin bir şekilde gülümseyerek, kayar gibi dünyaya geldi.[188]

186) Kitzinger, 1983.
187) Ogden, 1994.
188) Walker, 1992.

Doğum çok özel bir olaydır; bu nedenle, dine eğilimli olanların bu yoğun deneyimleri sırasında kendi özel inançlarını keşfetmelerine şaşmamak gerekir. Onlar doğumun güzel ve aşkın bir deneyim olmasını arzularlar ve her şey yolunda gittiği sürece, doğumun eşsiz bir tatmin sağladığı inkâr edilemez. Doğumun ruhsal bir deneyim olarak kabul edilmesi eski bir gelenektir. Hayal kırıklıkları bazen kaçınılmazdır çünkü hiçbir şekilde hazır olmadığımız beklenmedik olaylar meydana gelebilir. Doğumun bireysel bir duygunun bireysel ifadesi olduğu ve artık bebeğin ihtiyaçlarına hizmet etmediği yolunda birçok sapma da kayıtlara geçmiştir. Çiçek çocukları hareketinin alaya alındığı *Absolutely Fabulous* adlı İngiliz televizyon dizisi, doğumun son moda bir olaya dönüştürülmesini alaya alır. Baş roldeki Edwina'nın, en iyi arkadaşı alkolik Patsy, bir geriye dönüşle kendi doğumunu yeniden yaşar. Teşhirci, savurgan annesi onu hippi hareketinin en görkemli yıllarında dünyaya getirmiştir. Doğuma birçok arkadaşı tanıklık etmiştir ve anne bu olayın en müthiş gösterisi olduğunu düşünür. Bebeğin kendisiyse, onun gibi bir sanatçı için sadece bir göz yarasıdır.

Doğum çok karmaşık bir olaydır ve birçok yönüyle geleneksel bir havaya bürünür. Sonra ne yapmak gerekir? Bazı büyük doğum kliniklerinde plasenta büyük bir buzluğa konur ve onları cilt ve kozmetik ürün üretiminde kullanan ilaç şirketlerine ücret karşılığında düzenli olarak satılır. Hamilelikleri sırasında, Anneler İçin Anneler hareketine, üremeyi artırıcı hormon karışımlarının yapılması için idrar örnekleri sağlayan gönüllülerin de aralarında olduğu bazı anneler, plasentalarını bir eczacının kavanozunda yer almasını istemezler ve onları atalarımızın yaptığı gibi geleneksel bir şekilde gömmeyi yeğlerler. Willem de Blécourt, 1999'da yayınlanan *Amazon Ordusu* adlı kitabında sağaltıcıların 1850 ila 1930 yılları arasındaki çalışmalarını anlatır, özellikle doğum hemşirelerinin kadim törenleri çok iyi bildikleri anlaşılıyordur. Doğum hemşireleri zaten yeni annelere çok yakındırlar. Hastalardan daha üst bir toplumsal sınıfa ait oldukları için doktorlardan, hatta uzman ebelerden bile kuşku duyulmak-

tadır. Plasentanın gömülmesi gerekirdi ve bunun nasıl yapılacağını en iyi doğum hemşiresi bilirdi. En çok tercih edilen pencereye yakın bir yerdi; böylelikle bir köpek toprağı kazarak plasentayı çıkarmaya kalkarsa engellenebilirdi, bir hendeğin kenarına çok yakın da olmamalıydı çünkü çocuk ileride oralarda oynayabilirdi. Oturduğunuz daire üst kattaysa sonu dışarıya gömemezdiniz, onu ufak parçalara kesip tuvalete atmak zorundaydınız. Yeni doğan bebeği kundaklamak özel bir sanattı. Bebeği en sıkı şekilde kundaklayan doğum hemşiresi en iyi hemşire sayılırdı. Bu bize bugün çok gereksiz görünebilir ama, tıp literatürü geçenlerde bebekleri ayakları uzatılmış şekilde kundaklayan toplumlarda daha az kalça çıkığı olayı görülüp görülmediği konuşunda bir tartışma yayınlamıştır.

Modern doğum uzmanları, bazen sonla ne yapmak gerektiği konusunda kendilerine özgü düşünceleri olan ebeveynlerle de karşılaşırlar ama bu oldukça sıradışı bir durumdur. Köpek besleyenler, ileride köpekle çocuk arasında bir yakınlık yaratması için bazen köpeklerinin plasentayı yalayıp koklamasına izin verirler.

Modern anne, çocuğunu emzirme veya biberonla besleme konusunda kendi seçimini yapmakta da özgürdür. Bu bazen aşırı duygusallığa yol açabilen bir konudur. Bebek maması üreticileri, özellikle de gelişmekte olan ülkelerde yaptıkları reklam kampanyaları yüzünden ağır eleştirilere uğramışlardır. Batı'da, emzirme seçeneğinin yeğlenmesi bazen anne ile bebeğin ayrı kaldığı sürede kullanılmak üzere ana sütünün sağılması anlamına gelir, bu da zaman alan bir işlemdir. Tabii elektrikli bir pompa satın alınabilir, ama son zamanlara kadar teknik bu sorunla pek ilgilenmemiştir. Karısının başvurmak zorunda kaldığı Nuh Nebi'den kalma aleti görünce dehşete düşen Florida'lı bir babanın, teknik uzmanlığını kullanarak 1996'da yaptığı alet diğer özellikleri yanında, bedene o kadar iyi oturur ki, bol bir kazak altında bile fark edilmeden takılabilmektedir. Ayrıca, pompanın emme gücü, sağılan süt miktarının yavaş yavaş artırılmasını sağlayacak şekilde değiştirilebilir. Anlaşılan yavaş yavaş başla-

yıp güçlü emme hareketine daha sonra alışabilen çok sayıda anne (ve bebek) vardır.[189]

Eskiden ya bebeğini kendin emzirecektin, yahut da bir süt annesi tutacaktın. Marco Bellocchio'nun (1999) Lluigi Pirandello'nun bir öyküsünden esinlenerek çevirdiği *La Balia* (Dadı) adlı filmde bir süt annesinin nasıl seçildiği canlı bir şekilde anlatılmaktadır. İnsan tabii gözlerine güvenip, filmdeki babanın yaptığı gibi, adaylar arasında en büyük göğüsleri olanı seçebilir. Ama görünüş aldatıcıdır. Dikkat edilmesi gereken başka öğeler de var mıdır? 1899'da bir dergi, tekrar adet görmeye başlamış bir kadının süt anne adayı olup olmayacağı sorusunu irdelemiştir.[190] Dergi, süt anne olarak altı veya sekiz hafta önce doğum yapmış bir kadının seçilmesini öneriyordu. Tekrar adet görmeye başlamış olabilirdi, ama bu onun sütünü azaltmadıysa epey bir süre çocuğu emzirebileceğine güvenilebilirdi. Buna rağmen, 1874 yılından beri Fransa'da geçerli olan bir yasaya göre, süt annenin çocuğunun en az altı aylık olması veya bir başka süt anne tarafından emzirilmesi gerekiyordu. Bu yasaya uyulup uyulmadığını kontrol etmek belediye başkanının göreviydi.[191]

Annenin çocuğunu kendi emzirmek veya süt annesi tutmak arasında yapacağı seçim konusunda Kilise de görüş belirtiyordu.[192] Kadının doğumdan sonra loğusalığın ilk haftasında, dölyatağının kanla karışık mukozası ile hücre kalıntılarından oluşan kırmızı akıntı, loşi, sonrasına kadar temiz sayılmayacağı açıktı. Kiliseye göre, doğum sonrası da tıpkı adet görme dönemi gibiydi. Papa I. Gregory'nin 731 yılında bir İngiliz piskoposuna yazdığı mektup, emzirme dönemini de yasak dönemlerin arasına koymaktaydı. Dolayısıyla, toplumun üst sınıflarının emzirmeyi bir süt anneye bırakma alışkanlığından kuşku duyuluyordu. Halbuki emzirmenin, aynı zamanda üremenin ertelenmesi demek olduğunu bilinse olaya başka türlü yaklaşılırdı –çocuğunun beslenmesini bir başkasına bırakan kadın daha çabuk tekrar hamile ka-

189) *Nederland Tijdschrift voor Geneeskunde* 141 (1997), 357.
190) *Nederland Tijdschrift voor Geneeskunde* 143 (1999), 2369.
191) *Nederland Tijdschrift voor Geneeskunde* (1901), 618.
192) Ranke-Heinemann, 1988.

labilirdi. Emzirme sırasında cinsellikten uzak kalınması için gösterilen sebep daha sonra tersine çevrildi; o devirde, cinsel ilişkinin ana sütünün kesilmesine yol açtığına inanılıyordu.

Çoğu çocuğa annesinin sütünden başkası verilmez, ama Fas'ta kadınların bebeklerini değiştirmeleri hiç de ender rastlanan bir olay değildir.[193] Faslılarm doğal kız ve erkek kardeşlerinden başka erkek ve kız süt kardeşleri de vardır. Böylelikle, ailelerin süt kardeşlere, özellikle de kız çocuklarına karşı daha saygılı davranacağı umut ediliyordu. Fas'ta kızlar genelde erkek akranlarından ayrı tutulurlar ama erkek süt kardeşleriyle yakın ilişkileri olmasına izin verilmekte, erkek veya kız süt kardeşle evlenmek bir çeşit ensest sayılmaktadır.

193) Naamane-Guessous, 1990.

8
KADINLARIN CİNSEL SORUNLARI

Pazarlama müdürleri seksin her zaman iyi satış yaptığını bilirler. Seks bir marka olsaydı reklama gerek kalmazdı, çünkü amblemi evrenseldir, prestiji genellikle tartışmasızdır. Son modaya mı uymak istiyorsunuz? Seks! Hayatın zevkini mi çıkarmak istiyorsunuz? Seks! Hem genç hem yaşlı, herkes için: seks! Ve bu çılgın havada seksin basit bir şey olduğu sanılıyor. Oysa, seksologlara genellikle seks hayatlarından hoşnut olmayan erkek ve kadınlar başvurur.

'CANIM İSTEMİYOR'

Sevişmek istemek, fiziksel yakınlık ve cinsel hazza kendiliğinden oluşan bir istek duymak, çoğu insan açısından son derece doğaldır.

Sağlıklıysanız, cinsellik ihtiyacı, yeterince yiyip içmediğinizde hissettiğiniz açlık ve susuzluk duygusu gibi zaman zaman kendiliğinden içinizde belirir. Cinsel ihtiyaç bir içgüdü, bir dürtü olarak kabul edilir. Freudyenler 'libido'dan söz ederler, libido'nun yokluğunda insanlar bunun sebebini 'soğukluk'a bağlarlar (en azından kadınlarda; sözcüğün erkekler için kullanılan bir karşılığı yoktur).

Bazen sorun cinsel iştahın yokluğundan daha fazla bir şeydir. Bazı kadınlar (ve bazı erkekler) seksten gerçekten iğrenirler, bazen bu bedenin alt kısmıyla ilgili her şeyi kapsar. Seksoloji çalışmalarımızda, eşlerden birinin buna rıza gösterdiği fakat arzusu diğer eşten çok az olduğu için cinsellik hayatları sürekli bir tartışma ve aşırı gerginlik kaynağı olan çiftlere de rastlarız.

Cinsel iştahlarının yokluğu konusunda kaygılananlar bunu çoğu zaman tamamen fiziksel bir eksiklik olarak duyarlar. Kendilerini sağlıksız ve halsiz hissederler, ciddi bir sağlık sorunları olmasından korkarlar, çoğu zaman doktorlarına sorunun hormonal dengesizlik olup olmadığını sorarlar. Doğum kontrol hapının cinsel arzu üstündeki etkisi hakkında da çok soru sorulur (özellikle belirgin bir durgunluk yaratan yüksek dozda projesteronun kullanıldığı günlerde), menopoz sürecinde de pratisyen hekimlere, hormonlar ile libidonun ilişkisi hakkında fazlasıyla soru yöneltilir. Cinsellik hormonlarının rolünden daha önce söz edilmiştir. Bazı kadınlar, adet dönemi devresinin cinsel dürtülerini etkilediğinin farkındadırlar ve çoğu bu durumdan pek hoşlanmaz. Eğer bir kadın adet görme veya yumurtlama döneminde aşırı cinsel iştahlı davranışlar sergiliyorsa, doğasının içgüdüsel ve hayvani yönü yüzünden kınanabilir. Hamilelik sırasında cinselliğe düşkün olan kadınlar açısından da aynı şey geçerlidir.

Ama kendiliğinden oluşan cinsel arzunun hiç görülmeyişi de hoş karşılanmaz. Bu, insanın kendi gözündeki görüntüsüyle kesinlikle çelişir ('aslında ben böyle biri değilim') ve dengesiz bir ilişkiye yol açabilir. Ama bir ilişki içinde olmak da çoğu zaman durumu bir sorun haline getirir. Bir ilişki içinde olmayan erkek veya kadınların, cinsel iştahsızlık yüzünden seksologlara başvurdukları ender görülmektedir.

Cinselliğe ilgi duymak bir beyin faaliyetidir, ilginin yokluğu da aslında bunalım belirtisidir. Psikofarmosötik ilaçların pek çoğunda kendiliğinden gelişen cinsel içgüdüyü bastıran maddeler vardır. Örneğin, bir yakınının hastalığı veya ölümü yüzünden duygusal çöküntü yaşayan biri, bu yüzden geçici olarak cinsel dürtüsünü yitirebilir ve kimse bunu garipsemez. Aynı şekilde, fiziksel sağlığı ciddi şekilde bozuk olanların cinsel ihtiyaçları da en aza iner. Diyaliz, astım, MS hastaları ile eroin bağımlıları ve alkolikler de, öncelikler listesinde cinselliğin aşağılara düşmesi ihtimalinin tehdidi altındadırlar.

Buna rağmen, cinsel arzuyla ilgili sorunlarda konunun fiziksel, yani biyolojik yanı çoğu zaman abartılır. Dolayısıyla, erkeklerin doğalarının ve ısrarlı hormonlarının gereği, cinselliğe her zaman kadınlardan daha çok ilgi duydukları inancı da işi basite indirger. Ayrıca, birkaç fizyolojik öge çoğu zaman öne çıkartılır. Seksolojik tedavi için başvuran kadınların durumunda bazı belirli ortak yanlar vardır. Anne babalar tarafından kızlarına verilen cinsel eğitim, hâlâ çoğunlukla korku uyandırmaya ve hazzı önemsememeye dayalıdır. Çoğu anne babanın çocukları için oluşturduğu örnek de genelde pek esin kaynağı olacak gibi değildir ve şaşırtıcı derecede çok sayıda kadın, çocukluk veya ilk gençlik yıllarında sınırlarını aşan sapkın cinsel davranışlarla karşılaşmıştır. Bazı ailelerde kız ve erkek çocuklara farklı mesajlar verilir, bu da kızların kendilerini genelde erkek kardeşlerinden ve diğer erkek çocuklardan daha değersiz hissetmelerine yol açar. Cinsellik konusunda kötü bilgilendirilme ile kendini değersiz hissetme duygusunun birleşimi, kadınların eşlerinin cinsel isteklerine cevap vermesini engelleyebilir.

Eşler arasındaki etkileşimin içerdiği dinamik, bir eşin arzularının diğerine iletme şekli diğerinin hayatını zorlaştırabilir. Bazı cinsel ilişkilerin yozlaşarak güç kavgasına dönüşmesi, dışarıdan bakanlara bazen gülünç görünebilir. Bu durum, sadece heteroseksüel ilişkileri değil, ne kadar sıklıkta cinsel ilişkiye girileceği konusunda sık sık tartışan lezbiyen ilişkileri de kapsar.

Çoğu ilişki, çıkar çatışmasıyla delik deşik edilmiştir. Böylelikle eşlerden biri bir Pazar akşamüstü ormanda yürüyüşe çıkmak isterken diğeri televizyonda Wimbledon maçlarını izlemekte ısrar edebilir. Aralarında bu türden çok sayıda zıtlaşma olan çiftin bir sorunu var demektir, gerçi bu belirlenebilen bir sorundur ama normal değildir. Cinsel tercihlerdeki farklılıklardaysa, normal olma ısrarı işleri daha da karıştıran bir ögedir, bu cinsel ilişkinin sıklığı kadar niteliğiyle de ilgilidir. Eşlerden biri diğerini daha ender olarak arzularsa bu da özel güçlükler yaratabilir. Kaygı uyandıran soru şudur: 'Onu artık sevmiyor muyum?' Eşlerden biri hep diğerine sarılıp yatma ihtiyacını duyarsa ve bu davranışta 'dişe gelir' seks olmadığını düşünen ve sınırları durmadan zorlamak isteyen eşe sinirlenirse, sözü edilen ilk eşin fiziksel yakınlık arzusundan vazgeçmesi pek uzun sürmeyecektir. Çift bir seksologa gidecek olursa, sorun genelde şöyle dile getirilir: 'Çok az cinsellik yaşıyoruz ve bu senin suçun.' Suçlanan eşin de çok az fiziksel yakınlık yaşadığı gerçeği çoğu zaman göz ardı edilmektedir.

Erkek ve kadın eşlerin cinsel ihtiyaçlarındaki farklılıklar belirgin şekillerde dışa vurulur. Bazen anlaşmazlıklar çekişme ve kavga konusu yapılır, oysa eşlerden biri cinsel rahatlama isterken diğerinin farklı bir yakınlığa ihtiyaç duyması halinin saygılı bir şekilde çözümlenmesinin çeşitli yolları vardır. Cinsel devrim öylesine engin bir hoşgörü yaratmıştır ki, çoğu yatakta çiftler yakınlık ve güven duygusu içinde yan yana yatarlarken, eşlerden biri sakin bir şekilde uykuya dalarken diğerinin arzuladığı cinsel rahatlamaya kendi başına ulaşması artık tuhaf karşılanmamaktadır. Davacının davalıyı lütfen, lütfen sevişelim diye bizar ettiği klasik manzarayla karşılaştırıldığında, bence bu bir aşamadır. Bu gibi tartışmalarda dile getirilmeyen temel kural, seksin gerçekleşmesi için her iki eşin de ön sevişmeden, cinsel birleşmeye ve orgazma katılmasının şart olduğudur. Sonuçta ikilem, bir eşin kendini zorlanmış ve kullanılmış hissetmesine, her ikisinin de tatmin olmamış ve bir türlü uykuya dalamayan bir hale düşmesine yol açan sefil bir düzüşmeyle aşılır.

Belki okur yukarıda anlatılan sahnede davacının cinsel rolünü (erkek) davalının cinsel rolünü de (kadın) olarak belirlemiştir, ama seçim özellikle açık bırakılmıştır. Rol dağıtımı gerçekten de cinsel klişeleri yansıtıyorsa, o zaman herkes bu çiftin sorunlu olduğunu görebilir, ancak bu sahnede bilinen, güven tazeleyici bir şey daha vardır. Tarihi bir dünya görüşünü doğrular; erkek gerçekten de kendini reddedilmiş hisseder ama 'kadınlar zaten hep böyledir' ve herkes aynı durumda düşüncesiyle teselli bulabilir. Bu konuda, meslektaşları ve arkadaşlarıyla şakalaşabilir, belki düş kırıklığını, öfkesini, üzüntüsünü ve güvensizliğini paylaşabileceği bir dostu da vardır. Kadın da belki suçluluk duygusu içindedir ama bütün erkeklerin seksten başka bir şey düşünmediğini ve çok sayıda kadının onların isteğine baş eğdiğini bilir. Onun da duygularını paylaşmakta zorlanmayacağı, anlayış ve destek bekleyebileceği birkaç yakını vardır. Onlar da kadınların başka sorunları olduğunu ve seksin sıradaki yerini alması gerektiğini (ve erkeklerin bunu asla anlayamayacağını) doğrulayacaklardır.

Arzulu olan ve eşi tarafından hayal kırıklığına uğratılan kadının işi daha zordur, çünkü onun durumu anormaldir. Aslında inançlarımızı temelinden sarsar. Dışlanmayı göze almamak için bu konuyu kimseyle konuşmaması gerektiğini içgüdüsel olarak kavrar. Durum bir açıklamayı gerektirse de cevaplar oldukça uğursuzdur. Belki de bütün suç kendindedir. Yoksa o cazip bir kadın değil midir? Hep yanlış şeyleri mi söylüyordur? Kötü mü kokuyordur? Dölyolu akıntısı (son muayenede doktoru normal olduğunu söylemişti ama yine de...) ondan iğrenmesine mi yol açıyordur? Yoksa başka birini mi seviyordur? Yoksa eşcinsel midir? Yoksa o arzularını ifade ederken aşırılığa mı kaçıyordur? Aynı şey erkek için de geçerlidir: Bundan kimseye söz etmeyecektir, zaten karısı durmadan bunu konuşmak istiyordur, bu da onun ıstırabını ve iktidarsızlığını artırmaya yeterlidir.

What To Do When He Has a Headache (Baş Ağrısı Olduğunda Ne Yapmalı) adlı ve bu durumu ele alan tek kitapta Amerikalı psikolog Janet Wolfe'un verdiği cevaplar oldukça umut kı-

rıcıdır.[194] Kocasından daha çok cinselliğe ihtiyaç duyan kadının durumu çok olağandışı bulunduğundan, kadının çok incelikli ve anlayışlı davranması gerektiğini vurgulamaktadır. Erkekler, Jane Wolfe'un kitabını cinsleri adına utanç duymadan okuyamazlar. Kadınların onların kırılgan özdeğerlerini, tehditkâr olmayan bir duruşla, sürekli olarak pohpohlamalarına ihtiyaç duymaları doğrusu onlara hiç yakışmamaktadır; eşit olmadığı besbelli olan bir durumdan memnunmuş numarası yapmak da kadınlara hiç yakışmaz. Bu kitap, John Gray'in (*Erkekler Mars'tan Kadınlar Venüs'ten)* baş destekçisi olduğu Amerikan geleneğinin bir parçasıdır. Bu edebiyat, bir ilişkideki tatsız her şeye, erkek ve kadınların iyi niyetli olduğu ama bilgisizlik ve saflıklarından dolayı birbirlerini engellediği düşüncesiyle yaklaşan, romantik aşk idealini yüceltmektedir. Bu ilişkilerin, öfke ve hırsı yansıttığı gerçeğiyse söz konusu kitaplarda belirtilmez, çoğu heteroseksüel ilişkide görev dağılımının (gerçek veya duygusal) kadın özgürlüğü açısından sorgulanması gerektiği de konu edilmez. Aynı konu, Cheryl Benard ile Edit Schlaffer adlı iki Avusturyalı sosyolog tarafından *Leave the Men Alone* (Erkekleri Yalnız Bırakın) adlı kitaplarında çok daha derinlemesine ve mizahla işlenmiştir.[195]

Sonuç olarak, bazı rakamlar verelim: On yıl önce Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan kişisel görüşmelere dayalı bir araştırma projesinde, üç kadından birinin cinsel arzusunun çok az olduğu ortaya çıktı, oysa erkekler için bu oran altıda birdi. Yirmi yıl önce, kadının eşi kadar cinselliği arzulamadığı zaman çiftler seksologlara başvururlardı, oysa son birkaç yıldır durum tersine döndü. Günümüzde daha çok çekingen erkekler seksologlara başvuruyorlar. Medyadan edindikleri özgürleştirici bilgilerin yardımıyla arzu eksikliklerini uzmanların yardımına başvurmadan halledebilen çok sayıda çiftin olduğu da doğrudur, oysa eşlerini hayal kırıklığına uğratan erkekler yardım istemeye giderek daha az eğilimli oluyorlar.

194) Wolfe, 1992.
195) Benard ve Schaffler, 1990.

UYARILMA SORUNLARI

Masters ve Johnson'ın cinsel tepkime devresinde, uyarılma evresi birbirine paralel ruhsal (uyarılma) ve fiziksel (kadınlarda kan toplanması, labianın ve klitorisin şişkinleşmesi ve dölyolunun kayganlaşması olarak hissedilen) gelişmelerle tanımlanır. Bu evrede, erkeklerin en yaygın cinsel sorunuyla karşılaşırız: sertleşme sorunu. Sertleşme çok karmaşık bir tepkidir, en yüksek düzeyde ruhsal uyarıya rağmen erkeğin sertleşme yeteneğini engelleyen çok sayıda hastalık, ameliyat sonrası koşulları ve ilaçlar vardır. Yine de, fiziksel bir neden olduğu zaman bile sertleşme sorunu yaşayan erkeklerin çoğunluğunda uyarılmanın olmayışı etkilidir, çünkü beden çok az tepki verdiği zaman sonuç çoğunlukla endişe olur, bu da cinsel uyarılma sırasında dikkatin dağılmasına yol açar.

Kadınlarda da hastalık ve ilaçlar, zihin ile beden arasındaki ilişkinin bozulmasına yol açabilir. Menopozdan sonra, bedende östrojenin etkisi azaldığında dölyolu mukozasında gerçekleşen değişimler, dölyolunun oldukça yoğun uyarılma halindeyken bile, daha yavaş ıslanmasına neden olur. Doğum kontrol hapının ilk yıllarında projesteron dozu henüz çok yüksekken, hap kullananlar bazen dölyolunun kuruluğundan şikayet ederlerdi. Oysa bu çoğu zaman, azalan uyarılmanın bir sonucuydu.

Seksologlar, uyarılma zorluğu olan pek az kadınla karşılaşırlar ama pratisyen hekimlere ve jinekologlara cinsel ilişki sırasında acı duyan kadınların başvurduğu sık sık görülür, ayrıca seks konusunda konuşmaktan çekindiği için uydurma bir şikayetle doktora giden birçok kadın vardır. Belirti olarak ileri sürebilecekleri cinsellikle ilgili olamayan birçok vajinal şikayet vardır: akıntı, kaşınma, karın ağrısı ve adet düzensizlikleri. Bu tip sorunlarla karşılaştıkları zaman muhtemel cinsel güçlükleri sorgulamak üzere eğitilmiş pratisyen hekimler, çoğu zaman sorunun merkezinde uyarılma zorluğu olduğunu keşfederler.

Uyarılma evresinde ortaya çıkan sorunları, bunlardan etkilenen erkek ve kadınların anlaması çok zor olduğu için tıbbi yardım gereklidir. İnsanlar genellikle, bunlar eşzamanlı da olsa, duy-

gusal ortamda meydana gelen gelişmelerden çok fiziksel olayların farkında olurlar. Erkek ve kadının ikisi de, cinsel ilişki sırasında kendilerini duyguları tarafından yönlendirilmeye bırakırlarsa, bir süre sonra biri şöyle düşünmeye başlayabilir: Bu akşam uyarılmıyorum, pek hevesli değilim, aynı dalga boyutunda değilim. Bunu eşine iletmesinin çok çeşitli yolları vardır ve o yüksek düzeyde uyarılmış bir durumdaysa, o zaman bu durum hayal kırıklığı yaratabilir. Bu sizin hayran kaldığınız bir kitabı eşinizin beğenmemesine benzer. Haz veren şeylerdeki farklılıklar hakkında konuşabilmekse, yakın bir ilişkinin yeniden kurulmasını sağlar.

Her iki eş de duygularını tamamen özgür bırakırsa olaylar böyle gelişebilir ama sorunları olan çoğu insan bunu yapmaz. Bir erkekle kadın sevişmeye başlarlar, (erkek için normal ön sevişme sayılacak) bir süre sonra erkekte sertleşme olmazsa kaygılı bir durum oluşur. Sorgulandığı zaman, erkeğin zaten pek hevesli olmadığı ama uzun süredir seks yapmadıkları için kendini mecbur hissettiği veya eşi çok istediği veya fırsatı kaçırmak erkekliğe sığmayacağı için sevişmeye kalkıştığı anlaşılır. Bu gibi erkekler için, 'Seks yapmak istiyorum' (algılama), 'Canım seks istiyor' (duygu) ile eş anlamlıdır ve bu mantık hatasına düşüldükten sonra, sertleşememe sorununun fiziksel bir dert olarak görülmesini normal karşılamak gerekir.

Bir kadın duygularına aldırmadan sevişirse, belki de uyarılmadığını fark etmeyecektir ve çift 'işi' alışıldık biçimde sonuçlandırırsa, bunu yaparken zorlanmalarına şaşmamak gerekir. Bazı kadınlar, böylesi anlarda onlardan bekleneni yapmaya o kadar alışmışlardır ki, fiziksel acı duyabilirler. Bazı kadınlar bu alışkanlığı sürdürmekte o kadar ileri giderler ki, mukozaları zarar görür.

Cinsellikte acı bir algılama sorunudur. Gelişigüzel bir kadın grubuna, 'Cinsel birleşme sırasında hiç acı çektiniz mi?' diye sorulsa, evet cevaplarının oranı kuşkusuz yüzde elliden fazla olacaktır. Bu oran, ilk ilişki, dölyolunda mantar sorunu varken veya uyarılmadan girişilen cinsel ilişki gibi durumları da içerir.

Arada sıra bir kadının 'gerçek' bir uyarılma sorunu olduğu için yardım istediği de olur: Büyük bir tutkuyla sevişir, aşırı derecede

heyecanlanır ama beklenen fiziksel tatmine (tamamen veya kısmen) ulaşamaz. Bunun sebebini, fizyoloji bilgimizden ve erkeklerdeki sertleşme sorunları hakkmdaki daha geniş bilgi dağarcığımızdan çıkarabiliriz. Östrojen düzeyi düşükse (yani, menopozdan sonra veya yumurtalığın ameliyatla alınmasından sonra veya böbrek hastalıklarında diyalizden sonra) vajina uyarılara normalden çok daha yavaş tepki verir. Bazen (fiziksel uyarılmayı oluşturmak için genişlemesi gereken) kan damarlarında sertleşme olmuştur. Bu genelde, yüksek tansiyon ve sigara tiryakiliğiyle birlikte seyreder. Şeker hastalığı da kan damarlarının iyi çalışmamasına katkıda bulunabilir; ayrıca, şeker hastası olan kadınlar vajinal enfeksiyonlara karşı daha hassastırlar (bu da vajinada sancıya yol açabilir). Damar tepkisini tetikleyen sinir sinyali, MS veya omurilikte lezyon gibi hastalıklarda da engellenebilir. Küçük leğendeki bazı büyük ameliyatlar dölyolunda sonra eren sinirlere zarar vermeden yapılamaz; bu ameliyatlardan en sık görüleni, kanser görüldüğünde rektumun alınmasıdır (genellikle kolonda yapay bir delik açılmasını içeren bir ameliyat). Son olarak da, bazı ilaçlar sinir sistemini etkileyerek cinsel uyarılmanın fiziksel belirtilerini baskılarlar. Bu alanda da erkekler hakkında çok daha geniş bilgiye sahibiz ama erkeklerde sertleşmeyi engelleyen maddelerin, kadınlarda da dölyolu tepkimelerini engelleyeceğini varsayabiliriz.

ORGAZM SORUNLARI

Orgazm iyi odaklanmış uyarı, yani belirli bir şekilde yoğunlaştırılmış dikkat gerektirir ve insanın kendi fiziksel yapısını anlamasıyla başlar. Kız ve erkek çocukların öğrenme şekillerinde ince farklılıklar vardır, bu nedenle erkek ve kadınların orgazma erişme yeteneklerindeki farklılıkları tanımlamak oldukça kolaydır. Genellikle bütün erkek çocuklar mastürbasyon yapmayı öğrenirler ve hemen hepsi yardım almadan ilk orgazmlarına ulaşırlar. Kadınlar arasında da büyük bir çoğunluk ilk orgazmına mastürbasyon yoluyla ulaşır, ama ilk orgazmını bir eşle birlikte yaşa-

yan büyük bir azınlık grubu da vardır ve bunların önemli bir yüzdesi bir daha asla mastürbasyona başvurmayacaktır. Zamanlama da farklıdır: Erkek çocukların büyük bir yüzdesinde ilk orgazm on ila on altı yaşları arasında yaşanırken, kızlarda bu yaş dağılımı çok değişkendir. Yirmi yaşından önce orgazm yaşamamış bir erkek çocuğuna ender olarak rastlanır ve bu durumun güçlü çekingenlik ve nevrotik çelişkileri yansıttığını danışmanının akılda tutması gerekir. Henüz orgazm yaşamamış yirmi yaşındaki bir kızdaysa, karmaşık psikolojik güdüler aramak için bir sebep yoktur. Bu yüzden, Amerikalı psikolog Lonnie Barbach, 1970'li yıllarda 'anorgazmi' yerine daha iyimser 'preorgazmi' terimini kullanmayı yeğlemiştir.[196] Bugün bu terim, siyaseten doğruculuğu hatırlattığı için bazı çevrelerde kuşku yaratabilmektedir.

Orgazmları konusundaki sorunları için yardım arayan kadınlar iki gruba ayrılırlar: hiç orgazma erişmemiş olanlar ve hayatlarında orgazmın oynadığı rolden hoşnut olmuş ama artık hoşnut olmayanlar. İkinci grupta (ikincil anorgazmi grubu) sorun genellikle bir ilişkide ortaya çıkar. Çiftler hâlâ, kadının yalnızca vajinal uyarılarla hazza erişemediği zaman orgazm sorunu olduğuna inanan Freudyen görüşe sahip terapistlere yardım için başvurmaktadırlar. Seksologlar, ikincil anorgazmi'nin her iki eşi ilgilendirdiğini, oysa birincil anorgazmi'nin daha çok bireysel yaklaşım gerektirdiğini temel kural olarak benimserler. Lonni Barbach, preorgazmik kadınların mastürbasyon yoluyla kendi cinsselliklerini kontrol altına alarak orgazm sorunlarıyla en iyi şekilde başa çıkabilecekleri düşüncesiyle bir çeşit grup terapisi geliştirmişti. O zaman bu kışkırtıcı bir sav olarak görüldü, çünkü orgazm sorunları olan grupta, cinsel gelişmenin sadece bir ilişki çerçevesinde oluşması gerektiği düşüncesine bağlı olanlar vardı.

Oysa 1990'lı yıllarda, seksoloji alanında anorgazmik hastaların oranı fark edilir şekilde azaldı. Bazı merkezler kadınların cinsel sorunlarına grup yaklaşımını sürdürürlerken, katılımcıların sorunları büyük farklılıklar sergiliyordu. Anorgazmik kadınların sayısı azalmıştı ama psikolojik sorunların karmaşıklığı artmıştı.

196) Barbach, 1975.

Seksologlar düzenli olarak, artık o eski iyimserliği doğrulamayan orgazm güçlükleriyle karşılaşıyorlardı. Kadınlarda da, korkuların ve baskıların karmaşık bir birleşimi bu sorunun ardına gizlenebilmektedir.

Erkeklerde başlıca orgazm sorunu erken boşalmadır ve kadınlarda bu durumun bir karşılığının olmaması dikkat çekicidir. Cinsel devrimin kazanımları ne olursa olsun, kadın hâlâ kendi orgazmını kontrol etmek zorunda değildir oysa erkek bunu yapmak zorundadır. Kadınlardan genellikle mutlulukla kendinden geçmiş bir tavır takınmaları beklenirken, çok sayıda erkek kontrollü boşalmanın sorumluluğunu yüklenir.

MUTLU SON

Masters ve Johnson'un eğrisinde bu süreye çözülme evresi denir –cinsel tepkiye katılan organlar tekrar eski durumlarına dönerler. Bu kadarı kesindir, ama bilim bu sürenin duygusal yönünü pek önemsememiştir. Aristo, *Post coitum omne animal triste,*[197] demişti. Cinsel ilişkiden sonra (kadın ve horozlar dışında) bütün hayvanların hüzünlendiği görüşü, hayvan davranışlarını inceleyen bilim adamlarının henüz karanlıkta el yordamıyla çalıştığı günlerden kalmadır; insanların cinsel duyguları konusundaysa, on dokuzuncu yüzyıl bilimcilerinin bizi şaşırtan düşünceleri vardı. Paris Üniversitesi dekanı (bir rahip olan) Albertus Magnus, *De coitu* (Cinsel İlişki Üstüne) adlı yapıtında, o zamana göre oldukça hoşgörülü bir görüş ileri sürmekle birlikte, o yıllarda gündemde olan bir soruyu cevaplamamıştı: Bütün hayvanlar arasında cinsel ilişki sırasında hiç ses çıkarmayan tek tür niçin insandır?[198] Bu, ancak İncil yasalarına göre bekâr hayatı yaşayan bir bilimcinin sorabileceği yetersiz bir sorudur. Belki Albertus Magnus kadınların kaburga kemiklerinin erkeklerinkinden bir tane eksik olduğuna da inanıyordu.

Çözülme evresindeki sorunlar sıradışıdır. Zaman zaman cinsel uyumsuzluk içinde yaşayan çiftlerden, erkek ve kadınların belir-

197) Cinsel ilişkiden sonra bütün hayvanlar kederlenir.
198) Jacquard ve Thomasset, 1988.

gin cinsel alışkanlıkları olduğunu öğreniriz. Biri kendini anında duşa atarken diğeri nefes nefese, ter içinde ve yapış yapış o anın keyfini çıkarmaktan hoşlanırsa, o zaman bu sorun olabilmektedir. Cinsel ihtiyaçlarda belirgin bir fark olduğunda, cinsel olarak daha faal olan eşin heyecanı diğerini suçlarmış gibi görünebilir. 'Şimdi sen de benim kadar zevk alıyordun, o zaman niçin bunu daha sık yapmak istemiyorsun?' Bazı insanlar cinsel aşkınlıklarını sıradışı bir durum olarak yaşarlar, cinsel ilişkiden hemen sonra normal, saygın ve kontrollü kişiliklerine dönerler. Çiftlerden biri alışkanlıkla olayı aklında tekrar yaşar ve bu keyfi, olayı bitirip kapatmış olan diğeriyle paylaşmak isterse, o zaman ikisi farklı dalga boyutlarında yer almaktadır.

Kadınlar bazen, doktorlarına cinsel ilişkiden sonra devam eden ve geçmeyen karın ağrısından şikayet ederler. Bu açıklanması güç bir şikayettir. Bazı durumlarda, orgazma ulaşılmadığı için devam eden yüksek düzeyde heyecanla (dolayısıyla, küçük leğende kan toplanmasıyla) bir ilişki görülebilir. Kan toplanmasının devam etmesi bazı kadınlarda pekâlâ oksijen eksikliğine yol açabilir ve ilgili kas hareketleriyle erişilen orgazm damar sisteminde kan dolaşımının hızla normale dönmesini sağlar. Bazı kadınlar orgazma ihtiyaç duymadan yoğun cinsel faaliyet süresini sona erdirebilir ama fiziksel sorunlar yaşayabilirler. Bunu öğrenmenin tek yolu orgazma ulaşmaktır. Kadınlar bazen akıllarında başka şeyler varken orgazma ulaşmak için kendilerini zorlamakta güçlük çekerler. Bazı insanların cinsel ilişkiden sonra başı ağrır ve bu, tedavisi güç bir sorundur.

VAJİNİSMUS VE AĞRILI CİNSEL İLİŞKİ

Bunlar cinsel ilişkide erkeklik organının vajinaya girmesiyle ilgili iki belirgin sorundur. Cinsel ilişkiden aşırı derecede iğrendiği için kadının dölyoluna girişi kapatmasına (veya hemen hemen kapatmasına) vajinismus diyoruz; bir de, girişin zor da olsa mümkün olduğu ama acı verdiği durum vardır.

Vajinismusun klasik manzarası şöyledir: Seks konusunda bilgisiz ve çekingen genç bir kadın, ilk cinsel deneyiminde eşinin

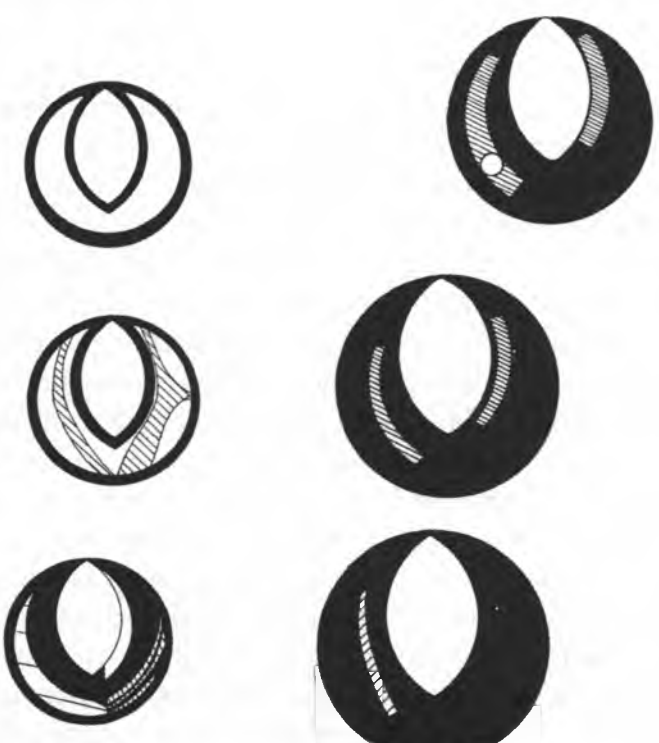
penisinin vajinasına girmesine izin veremediğini fark eder. Âşığı denemeyi sürdürürse kız acı duyar, buna dayanmaya razı olsa bile vajina öyle sıkıca 'kilitlenmiştir' ki eşi içine giremez. Bazen cinsel organlar daha birbirine değmeden kaslar öyle güçle direnir ki, bu noktaya hiç ulaşılamaz. Bütün bu çaba kadın için şaşırtıcıdır –istekli olabilir ama buna girişince bacakları aniden sımsıkı bitişir, sırtı yay gibi gerilir ve kendini çılgınca sağa sola atmaya başlar, ilişki kurulamaz.

Çift bir pratisyen hekime başvurursa muayene önerilir, çoğu zaman evde yatakta olanlar muayene koltuğunda tekrarlanır. Pratisyen hekim bu durumla daha önce de karşılaşmıştır ve çifte, kadının iç organlarının aşırı dar olmadığını ama vajinanın büzgen kaslarının kasılmasına yol açan bir rekleks spazmı geçirdiğini açıklar. Bu açıklamadan bir süre sonra, doktor sabırlıysa ve kadının da yeterli özgüveni varsa, bir parmakla dahili bir muayene yapmak mümkün olabilir. Bu büyük bir rahatlamaya yol açabilir çünkü bu kasların varlığını daha iyi algılarsa sevişirken kendini âşığına bırakmayı da öğrenebileceğini ona gösterir.

Daha 1948 yılında, Amerikalı jinekolog Arnold Kegel kalça kuşağının kasları için özel egzersizler belirlemişti. O zamanlar, Kegel daha çok, güç doğumlardan sonra farklı sorunlar yaşayan kadınlarla çalışıyordu. İdrar tutamamak çok yaygındı, dölyatağının sarkması da çoğu zaman acı ve rahatsızlık veriyordu. Karın boşluğuna sağlam bir temel oluşturan kalça kuşağının tabanı zayıflamış olabilirdi, bu yapılan dahili muayeneden anlaşılabilirdi. Kegel kadınlara kaslarını yeniden eğitmeyi öğretti, bu da birçok kadın için varlığını bile bilmedikleri kasları algılamak anlamına geliyordu. Bu yeni duyguyu algılamak pek o kadar kolay olmadığı için kasılmaların nesnel bir kaydını tutan bir basınç ölçer yapıldı. İyi sonuçlar almak için düzenli olarak egzersiz yapmak şart olduğu halde Kegel kısa bir sürede, birçok hevesli hastayı çevresinde topladı. Daha sonra, hastanın fazla uğraşmasına gerek kalmadan sonuç veren çeşitli elektrikli uyarı aletleri yapıldı. Bir başka 'eğitim' aracıysa kadının vajinada tutabileceği bir dizi koni biçimindeki ağırlıktı. Biçimleri ve ağırlıkları özel olarak düşünül-

müş bu eğitim araçları her an düşecek gibiydiler, bunu engellemek için sürekli kasılan kaslar böylece çalıştırılıyordu. Kegel'in ilk hastalarından biri, güçlenen kalça kuşağı tabanının sevişirken iki tarafa da cinsel haz verdiğini bildirerek onu şaşırtmıştı. Bu haber doktorlar ve halk arasında hızla yayıldı.

1960'lı yılların cinsel devriminden sonra çok sayıda kadın yüksek bir cinsel enerji düzeyi elde etmeye çalıştı ve Kegel'in egzersizleri yeni bir hayat tarzının parçası oldu. Vajina kasları ve cinsellik hakkında 1982 yılında yayınlanan küçük bir kitap, klitoris uyarılmadan orgazma ulaşmayı öğrenmekte kararlı olan üç kadının öyküsünü anlatıyordu. Katıldıkları bir kalça kuşağı egzersiz kursunda yaptıkları aşamalar araştırmacılar tarafından titizlikle kaydedilmişti.[199] Kitabın şaşırtıcı bir özelliği, tıbbi gözlemleri ayrıntılı ola-

22) Dölyolu büzgen kaslarının grafiği.

199) Graber, 1982.

rak açıklamasıydı. Kadın araştırmacı her kontrolde dahili bir muayene yapıyor ve kasların nerede yeterli şekilde kasılmadığını ve hareketsiz durumda kas gerginliğini kaydediyordu. Hasta 1'in gelişimi (Resim 22) gerçekten etkileyicidir. Vajinanın büzgen kaslarının bu şekilde çizimi bir daha yapılmadı, ama geçenlerde yayınlanan bir kitapta önerilen egzersizler de çok iddialıydı.[200] Burada kadınlara dikkatlerini, kalça kuşağının alt, orta ve üst katmanlarına ayrı ayrı yoğunlaştırmaları için yol gösteriliyordu.

Kegel egzersizleri kadınların kaslarını güçlendirmek için oluşturulurken, eğitimin bir bölümü de kalça kuşağı tabanının bilinçli olarak algılanmasıyla ilgiliydi. Vajinismus sorunu olan kadınlar bunu yapamıyorlardı, en azından araştırmayı yapan doktorlar böyle düşünüyorlardı. Kegel egzersizlerinin, dölyolunun büzgen kaslarının gevşetilmesine yol açacak bir türünü oluşturmak en mantıklı gelişmeydi. Vajinismusun tedavisinde gevşeme egzersizlerinin her zaman bir rolü olmuştu, ama kalça kuşağı tabanının kaslarında neler olduğunun ve kadının kalça kuşağı tabanını istediği zaman kasıp gevşetebilme yeteneğinin nesnel olarak ve ciddi bir şekilde araştırılması ancak 1999'da yapıldı. Amsterdam Üniversitesi'nde psikolog olan Janneke van de Velde, vajinismus sorunu olan kadınların kalça kuşağı tabanındaki kaslarının hareketsizken daha gergin olduğunu keşfetmişti, oysa kalça kuşağı tabanındaki büzgen kasları istedikleri zaman kasma yetenekleri kontrol grubundakilerden pek farklı değildi.[201] Ama hastanın idrara çıkma ve dışkılama konusunda şikayetleri varsa durum belirgin bir şekilde değişiyordu. Bu oldukça sık rastlanan bir birleşimdir. Vajinismus sorunu olan kadınların pek çoğu kabızlık çeker, idrarlarını çok uzun süre tutup ve az miktarda idrar yaptıkları için onlarda sık sık mesane iltihabı görülür.

Kalça kuşağı tabanındaki gerginliğin, tehditkâr durumlarda çoğaldığı görülmüştür. Bu, video görüntüleri kullanılarak yapılan bir araştırmada ortaya çıkarılmış; cinsel bir tecavüz sahnesi ile cinsel olmayan korkunç bir olay izlettirilmiştir. Büzgen kaslar, cinsel ve cinsel olmayan tehditlere aynı şekilde tepki verirken,

200) Kitchenhal-Pec ve Bopp, 1999.
201) Van der Velde, 1999.

kontrol grubundaki kadınlarda bile yalnızca kalça kuşağının tabanında değil diğer kaslarda da üst düzeyde kasılmalar gözlenmiştir (ölçümler omuz bölgesindeki bir kasta yapılıyordu). Janneke van de Velde tezinin sonunda, vajinismus sorunu olan kadınlarda bilinçli algılama ve gevşeme egzersizlerinin rolünün fazla büyütülmemesi ve bütün dikkatlerin yalnızca kaslarda yoğunlaştırılmaması gerektiğini belirtmekteydi.

Klasik vajinismus tablosunda kadın hâlâ bakiredir. Denemiş olabilir ama beceremediştir. Buna rağmen, savunma tepkilerini penisin vajinasına girmesine izin verecek şekilde, zaman zaman, sıkı bir şekilde kontrol altında tutmayı başarabilen kadınlar da vardır. Terapi için başvuran kadınlardan bazılarının bir veya daha fazla çocuğu vardır, bu da çocuk sahibi olma arzularıyla desteklenen kararlılıkları sayesinde o sırada yaşadıklarından zihinsel olarak uzaklaşabildiklerini gösterir. Bu durumda, psikologlar ayrışmadan söz ederler: duygu yüklü anlarda bilincin bir bölümü, örneğin vajinanın algılanması ayrıştırılır.

Ağrılı cinsel ilişkide tablo çok daha farklılıklar gösterir. Kadın cinsel birleşme sırasında acı duyar. Bazen penis ile vajinanın ilk temas ettiği andan itibaren ağrı duyulur, bu durumda ağrı daha çok dölyolunun girişinde yer alır. Bu şikayete haklı olarak giriş ağrısı denir. Eğer ağrı karında derinlerdeyse ona hamle ağrısı adı verilir. Bazı kadınlarda sevişme hoş olmayan duygular algılanmadan başlar ama bir süre sonra ağrı duyulur ve cinsel ilişkiden sonra da devam eder. Ağrı çeşitli şekillerde tanımlanır: yanma, acı verici, sapzmlı (adet dönemi kramplarında olduğu gibi). Ağrının yarattığı duygusal etki de çok farklılık göstermektedir. Ağrıyı cinsel ilişkinin bir parçası olarak kabul eden kadınlar da vardır, içlerinde bir zedelenme olduğu korkusuyla paniğe kapılanlar da. Bu duygu bazen, 'ırzıma geçiliyor gibi bir şey' olarak tanımlanır.

Ağrılı cinsel ilişkinin çeşitli sebepleri olabilir. Giriş ağrısı, mantar veya parazitlerin yol açtığı vajinal enfeksiyonların normal bir yan etkisidir. Cinsel yoldan bulaşan hastalıklar arasında genellikle iltihabi veziküller ağrıyla ilişkilendirilir. Mesane ve idrar

yolları iltihabı görülen kadınların penisin vajinaya girmesiyle yapılan seksten vazgeçmesi gerekir, rektumun bazı acı veren rahatsızlıklarını da erkeklik organı tahrik edebilir. Doğum da vajina girişini epeyce zorlar, kesikler ve dikişler de ağrılı cinsel ilişkinin sürekli sebeplerindendir. Hamle ağrılarına da dölyatağının veya yumurtalığın hastalıkları neden olabilir, çünkü normalde erişilemeyen organlar derin hamlelerle yerinden oynatılabilir. Dölyatağı diğer karın içi organların arasına serbestçe yerleştirilmiştir, bu nedenle prensip olarak erkeklik organı tarafından hafifçe yerinden oynatılabilir. Bazı kadınlar bunun yol açtığı duygudan zevk alırken diğerleri hiç hoşlanmaz. Doğumdan sonra organların yerleşimi o kadar çok değişebilir ki, dölyatağında zevk veren duygular yol olur (genellikle geçici olarak). Karındaki enfeksiyonlar da (örneğin, yumurta borularında veya bağırsaklarda) ağrının odağını oluşturabilir ve bazen cinsel ilişki sırasında hasta bölgeye dokunulabilir. Dölyatağmm alınmasından sonra vajina o kadar kısalabilir ki, erkeklik organının acı vermeden girmesi mümkün olmaz, menopozdan sonra da vajina, derinliği ve esnekliğinin bir kısmını yitirir.

Buraya kadar sözü edilen ağrı sebepleri 'hastalık' sınıflamasına girer ve tedavileri klasik teşhis ve ilaç yoluyla yapılır. Ne yazık ki, işler her zaman bu kadar basit değildir. Ağrıdan şikayet eden kadınların bazılarında hiçbir sebep görülmez. Bazen jinekolojik muayenede gevşemekte zorlanan bir kadına sebebi sorulduğunda sevişirken de aynı sorunu yaşadığını söyler. Cinsel ilişkide ağrı duyan kadınların bazılarında sebep, vajinismus sorunu olan kadınlarla aynıdır, ama daha hafiftir. Ağrının, belki de cinsel uyarılmayla ilgili bir sorunun en sık rastlanan ifade şekli olduğunu daha önce belirtik. Bazı kadınlar cinsel ilişki sırasında dölyollarmın kuru olduğunu pekâlâ bilirler ama cinsel ilişkiye girmeyi reddetmek için hiçbir sebep görmezler. Bazen uyarılma olmaması cinsel arzunun yokluğuyla da açıklanır, cinsel ilişkiye sadece eşi 'onsuz olamadığı' için razı olunur.

Aile doktorundan evlilik görevini yerine getirirken çektiği ağrıdan onu kurtarmasını isteyen ve bütün bu olan bitenin onu hiç

etkilemediği için sevinen, hatta bundan gurur duyan evli kadının öyküsü tipik bir öyküdür. Her pratisyen hekim, 'Kocamı hiç reddetmedim' iddiasını duymuş olmalıdır ve bazı kadınlar için bu 'sevgi gösterisi'nin normal tanımlamasıdır. Bu yüzden, onların duygularını hiçbir şekilde etkilemeyecek çözümler aradıklarına şaşmamak gerekir.

Diğer uçtaki kulağa modern gelen örnekse, büyük bir zevkle sevişen, arzularına ve isteklerine olumlu yaklaşan, yalnızca o istediği zaman cinsel ilişkiye giren bir eşi olan ve tıbbi muayenelerde sağlıklı olduğu anlaşılan, yine de âşığının penisi içindeyken ağrı duyan kadındır. Ağrının açıkça görünür bir sebebi yoksa, bu seksologların karşılaştığı en zor durumlardan biridir. Bu gibi kadınlar büyük bir ihtimalle tıbbi tedavi görmüşlerdir (özellikle de, mantar enfeksiyonlarına karşı dölyolu ilacı kullanmışlardır), üstelik çoğu zaman da birçok kez.

KABARTILI PÜBİS KEMİĞİ KAYNAĞI

'Gerçekten hasta mıyım yoksa bana mı öyle geliyor?' sorusu çok sayıda kadını rahatsız eder, öyle ki bazen jinekolog ve psikologlar arasında mekik dokumak zorunda kalırlar. Giriş ağrısına yol açan ve doktorlar ve seksologlar tarafından hemen hemen hiç farkedilmeyen anatomik bir acayiplik vardır.[202] Bu pübis kemiğinin kaynağının genişliğiyle ilgilidir, bir kadın elini pübis tepesine bastırdığı zaman pübis kemiğinin dölyolunun üstünde hissettiği bölümüdür (bkz. Resim 23). Genişlik çok farklılık gösterir ve kemik kaynağının hacmi vajina girişinin duruşunu belirler. Kemik kaynağı genişse dölyolu oldukça arkada yer alır. Bazı kadınlarda bu durum o kadar belirgindir ki, dölyolunun girişi karınla sırt arasında ortadadır, bu da çoğu kadının (ve erkeğin) aklındaki görüntüyle çelişir. Anne babalar 'önde aşağıda' diye bahsettikleri için kız ve erkek çocuklar 'küçük deliğin' pübis tepesinin hemen altında bulunduğu zannederler.

202) Drenth, 1990.

Hollandalı ilk seksoloji profesörü Coen van Emde Boas, ağrılı cinsel ilişkiye yol açan bu özelliğe dikkatleri çeken ilk uzmanlardan biridir. 1941'de bu 'yalancı vajinismus' türünü tanımlamıştı.[203] Düğün gecelerinde beklenmedik derecede şiddetli ağrıyla karşılaşan çok sayıda evli çiftle karşılaşmış ve deneyimsiz kocaların organlarını çok yukarıya hedefleyerek, idrar yolu bölgesinde aşırı derecede sürtünmeye yol açtığı izlenimini edinmişti. Eşlerinin vajinasına başarıyla girdikleri zaman bile, kadınlar bu bölgede ağrı hissediyorlardı. Cinsel birleşmeden sonra, idrar yolundaki sürtünme bazı kadınlarda mesane enfeksiyonunu andıran bir duygu bırakıyordu. Bu bölgedeki mukozalar ince ve duyarlıydı ve sert kemikli kalça kuşağına dümdüz yaslanıyordu ve bazı durumlarda kabartılı pübis kemiği kaynağının iç bölümünde oldukça keskin bir kenarı vardı (bu yüzden ona 'kabartılı pübis kemiği kaynağı' deniyordu). Van Emde Boas'ın çözümü pratikti: Küçük kalça kuşağında penis için yeterli yer vardı ama ön taraf açılmıyordu. Kaslar açılır ama kemikler açılmaz. Hastalarına bacaklarını yukarı çekip kalçalarının altına bir yastık yerleştirmelerini önerdi. Arkadan giriş böylesine duyarlı bir bölgenin korunmasına yardım eder.

Van Emde Boas zamanında ünlüydü ama tıp dünyası bu konuyu ciddiye almadı. Jinekolojik literatür sadece birkaç ilgili durumdan söz ediyor. Bazı doktorlar, idrar yolunun ucunun bazı kadınlarda çok aşağıda olduğunu varsayıyorlardı. Bunun bir sonucu olarak, cinsel bileşmede idrar yolunun ucu içeri doğru itiliyordu ve erkeklik organı sürekli ona sürtünüyordu. Bu ağrının bir açıklaması olabilirdi ve Van Emde Boas'm önerisi de belki bu kadınlara yararlı olabilirdi. Bu tür anatomik farklılıkları olan kadınların terapistlerle ve diğer uzmanlarla sonuç vermeyen uzun görüşmeleri olur. Doktor araştırır ve anormal bir durum (enfeksiyon, mukozada herhangi bir anormallik veya vajinismus) bulamaz ve kadına sorununun psikolojik olabileceğini söyler. Daha sonra gittiği psikologlar veya seksologlar şaşkınlık içinde kalacaklardır. Benzeri sorunların varlığı, seksolojiye farklı uzmanlık

203) Van Emde Boas, 1941.

23) Kabartılı pübis kemiği kaynağı: 1980'li yıllarda yapılan bir yeniden değerlendirme.

dallarının katılımıyla, çok yönlü bir yaklaşımın gerekli olduğu görüşünü güçlü bir şekilde destekler.

Kadın klasik jinekolojik pozisyonda muayene edilirse kabartılı pübis kemeği kaynağının genişliğindeki farklılıklar açıkça görülebilir. Vajinanın durumu da değişir, ders kitaplarında bundan hemen hemen hiç söz edilmez. Yalnızca Dickinson, ilkel insanlarda vajinanın makata daha yakın olduğunu bildiren eski Alman antropolojik metinlerinden, 1949'da söz etmiştir.[204] O zamanlar yaygın olan kültürel koşullarda bunu anlamak mümkündür: Bir kabile ne kadar ilkelse, halkının hayvanlar gibi çiftleşme ihtimali o kadar fazlaydı.

Oysa eski Çin aşk rehberlerinde yukarıda, ortada ve aşağıda yer alan vajinadan söz edilmektedir. Çin'de İ.Ö. beşinci yüz yıldan itibaren aşk rehberleri çok popülerdi. Çin standartlarına göre olağanüstü ölçülü olan Ming döneminde (1368-1644) aşk rehberleri bu kadar açık sözlü değildi. Aşağıda alıntı yapılan bölüm, o tarihte yayınlananlardan günümüze kadar gelen tek metinden alınmıştır. İmparator ile Gösterişsiz Kız arasında bir diyalog şeklinde yazılmıştır. Batılı okurlara bu tür Çin edebiyatını tanıtan sinolog Robert van Gulik de, Victoria devrinin erotik yazarlarını hatırlatan açık seçik bir dille yazılmış bu metni Latince'ye çevirmiştir:

> Vulvanın niteliğini, bulunduğu yer değil kullanımı belirler. Yukarıdaki vulva kadar ortadaki ve aşağıdaki vulva da kullanışlıdır. Vulvası ortada [yani, pübis tepesi ile makat arasında] olan kadın, dört mevsimde ve her pozisyonda cinsel ilişkiye uygundur. O kadınlar içinde en iyisidir. Vulvası yukarıda olan kadın soğuk kış geceleri için uygundur. Üstündeki erkek kare biçimindeki yatakta rengârenk yorganların altına sığınabilir. Vulvası aşağıda olan kadınsa sıcak yaz geceleri için uygundur. Bir erkek sazların gölgesinde taştan bir bankta oturup, erkeklik organını önünde diz çöken kadına arkadan sokarak onunla cinsel ilişkiye girebilir.

Van Gulik modern Japonca'da yukarıdaki, ortadaki ve aşağıdaki vulva için ayrı ayrı argo deyimler bile olduğunu belirtir.

204) Dickinson, 1949.

Bu deyimlerin varlığı bazı Japonların birini diğerinden ayırmayı önemsediğini akla getirir. 'Yukarıdaki vulva' için kullanılan sözcük ile 'seçkin' sözcüğü arasında sadece vurgulama farkı vardır, 'aşağıdaki vulva' sözcüğüyse 'bayağı' sözcüğüyle hemen hemen aynıdır; bir bakıma, vulvanın bulunduğu yerin Japonlar tarafından değerlendirilişi eski Alman antropologlarının yorumuna benzer.

Doğu'nun aşk rehberleri, erkek ile kadın cinsel organlarının boylarının birbirine uyumlu olmasına da epeyce yer vermektedir. *Kama Sutra*'da 'yoni' ve 'lingam' üç gruba ayrılır: kadınlar geyik, kısrak ve fil, erkeklerse tavşan, boğa ve aygır olarak betimlenir. En iyi çiftleşme benzer gruplar arasında olur. Tavşanla fil veya geyikle aygır uyum sağlayabilir ama bu daha çok çiftlerin yaradılışına ve becerisine bağlıdır. Batı'da seksoloji, ağrılı cinsel ilişkide erkeğin rolünü pek önemsemezken, penisin kalınlığı ve uzunluğu o kadar farklılıklar gösterir ki, bu öğe göz ardı edilmemelidir.[205] Anlaşılan konu hâlâ tabudur. Eğer *erkeğin* boyu ortalamanın üstündeyse, o zaman *kadın* onunla, onun kendiyle duyduğu kadar gurur duyması gerektiğini içgüdüsel olarak bilir. Erkekler ortalamanın altındaki boyu sorun sayma eğilimindedir ama ortalamanın üstündeki boy son derece normal sayılır.

Bu kanı, Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan küçük bir araştırmada açıkça doğrulandı.[206] Erkeklerden, erkeklik organlarının boyunu tahmin etmeleri istenmiştir: ortalama, ortalamanın çok veya az üstünde veya altında. Aynı soru ayakları için de sorulmuştur. Ayaklar konusunda grup normal istatistiki dağılımı izliyordu: Ortalamanın üstünde olduğunu söyleyen erkeklerin sayısı ortalamanın altında olduğunu söyleyenlere eşitti ama en popüler olan 'ortalama' değerlendirmesiydi. Erkeklik organı konusunda durum böyle değildi. En popüler değerlendirme 'ortalamanın biraz altında' oldu, bu da çoğu erkeğin ortalamanın gerçekte olduğundan daha büyük olduğunu düşündüğünü akla getiriyor. Erkeklerin bu konuda çok duyarlı olduğunu hep biliriz,

205) Wejimar Schultz ve Van Driel, 1996.
206) Lee, 1996.

bu yüzden bu konuda çok sayıda fıkra anlatılır. Kabare sanatçısı Theo Maassen'in bir fıkrasına yer verelim:

> Porno, bak işte bu bende özgüven eksikliği yaratıyor. Elinde bir erkeklik organı tutan bütün o kızları görüyorsunuz ve hepsinin neredeyse ele sığmayacak kadar büyük olduğunu anlıyorsunuz. Ben de aptal değilim, onların bu görev için özellikle seçildiğini biliyorum.
>
> Bütün kızların inanılmayacak kadar küçük elleri var...

Doktorlarına vajinalarının çok dar olmasından endişe duyduğunu söyleyen kadınlar vardır; oysa eşlerinin aletinin çok büyük olduğundan pek şikayet etmezler.

VAJİNİSMUS: UZMANLARIN ESKİ DEVİRLERDEKİ VE GÜNÜMÜZDEKİ GÖRÜŞLERİ

Vajinismus, ilk kez on dokuzuncu yüzyılda, Amerikalı jinekolog J. Marion Sims tarafından tanımlanan cinsel bir sorundur.[207] Şikayetin mantıksal sonucu kısırlık olduğu için bu kadar erken ilgi çekmesine şaşmamak gerekir. Genelde seks konusunda hiçbir şey öğrenmeden yetiştirilmiş genç bir gelin ile belki fahişelerle bazı deneyimleri olmuş ama bu ilişkilerde erotizm konusunda incelikli davranışlar edinmemiş bir kocayı hayal edin. Bu durum, gelinin hemen hiç uyarılmadığı halde yeni kocasının yaklaşımlarını hoş karşılamaya hazır olduğu bir zifaf gecesine yol açabilir. Bu koşullar altında işler iyi sonuçlanmazsa, bir özsavunma tepkisi beklenebilir. O devirde, kadınlarda duyarlılık çok beğenilen bir özellikti; her evde, bir hanımefendi bayılacak gibi olduğunda kullanılmak üzere küçük bir şişe Hoffmann damlası bulundurulurdu. O günlerde, aşırı duyarlı bir kadının, vajinismusunu zamanın yaygın kadınlık anlayışına uygun bir şekilde ifade edeceği kesindir. Bir bakıma bu ona yakışır ve bu sorunu kavrayıp çözümlemesi de zaten ondan beklenemez. Diğer yandan, evliliğin gereği yerine getirilmemiştir ve bu hedef en sert girişimleri haklı çıkartır.

207) Akt. Drenth, 1988a.

Bazen kadın piyasaya yeni çıkan eterle uyuşturulup bekâreti bozulur ve döllenirdi. Daha çok cerrahi müdahale yapılırdı. Büzgen kaslar kesilir ve kızlık zarının bölgesi alınırdı, kadın bundan sonra ameliyatla genişletilen yeri açık tutmak için her gün cam kalıplarla egzersizler yapmak zorundaydı. Sims, başarılı ameliyatlarının birkaçını inandırıcı şekilde yayınlayabilmiştir.

Avrupa'daki doktorlar kesinlikle daha tutucuydular. *Wiener Medizinische Wochenschrift* 1867'de egzersizlere dayanan daha hafif ve modern bir tedavi yöntemini yayınladı.[208] Psikoloji tıbba dahil edildi ve 1917'de Hector Treub adlı bir jinekoloji profesörü duygusal sorunların neşterle değil anlayışla daha kolay tedavi edildiğini söyledi.[209] Buna rağmen, ameliyatla tedavi oldukça uzun ömürlü oldu. 1987'de Jos Frenken adlı seksoloji profesörü, jinekologların seksoloji bilgisini araştırıp, soruşturmasına verilen cevaplardan vajinismusun Hollanda'da hâlâ ne kadar sıklıkla ameliyatla tedavi edildiğini tahmin edince (yılda 117 ameliyat yapıldığını hesaplamıştı) konu parlamentoya yansıdı.[210] Bu arada Masters ve Johnson, davranışa dayalı basit bir tedavi yöntemi geliştirmişlerdi.[211] Evli çiftleri cinsellik ve erotizmin her yönü hakkında olumlu bilgi bombardımanına tutuyorlar, aynı zamanda plastik genişleticiler yardımıyla kadının vajinasına girilmesine alışmasına yardımcı oluyorlardı. Bu genişleticiler yavaş yavaş kalınlaştırılarak, büzgen kasların kasılma refleksi yok edilebiliyordu. Masters ve Johnson on beş gün süreyle yoğun bir şekilde tedavi ettikleri, son derece kararlı, evli çiftlerle yüzde 100 başarı elde ettiklerini bildirdiler. 1990'lı yıllarda birçok fizyoterapist, kalça kuşağı tabanı sorunları (vajinismus dışında kadınlarda idrar tutamama ve diğer mesane şikayetleri ve erkeklerde prostat sorunu) konusunda uzmanlaştı.

Terapistlerin düşüncelerini değiştirmelerinin bir sebebi de, hastaların on dokuzuncu yüzyıl hastalarına benzememesiydi. Vajinismus örneği aracılığıyla, herhangi bir sorunun çok çeşitli

208) Scanzoni, 1867.
209) Akt. Schoon, 1995.
210) Frenken ve Van Tol, 1987.
211) Masters ve Johnson, 1970.

şekillerde tedavi edilebileceğini göstermek, ayrıca terapist ile hastanın arasında bildiğimiz ilişki anlayışının tedaviye nasıl yoğun bir şekilde yansıdığını açıkça sergilemek mümkün oluyordu. Yukarıda açıklanan tipik tablo giderek ender rastlanılır hale gelmiştir. 1960'lı yıllardaki cinsel devrimden sonra, aile çevrelerinde olumlu cinsel eğitim almış, cinsel duyguları ve orgazmları sorun çıkmadan yaşamış olmalarına rağmen ilk cinsel ilişki girişimlerinde, içlerine girişi tamamen kapatan kadınlarla giderek daha çok karşılaşıyoruz. Bedenleri âdeta vajinayla girişle yapılan cinsel ilişkiye karşı kendi tavrını koyuyor ve bunu keşfetmek onları çok sarsıyordu.

1990'lı yıllarda vajinismus kızların büyürken aldığı eğitimin bir parçası oldu. Günümüzde bekâretinden kurtulma girişimlerinde vajinismusa şaşıran kadın hemen hemen yok gibidir. Hatta çoğu zaman ters bir iş yaptığının farkındadır. Örneğin, tampon kullanmakta da başarılı olamamıştır, çünkü onu içine itmekten korkmuş veya yabancı bir nesnenin vajinasında kalacağı düşüncesine alışamamıştır. Belki de, vajinasının çok dar olduğuna inanıyordur. Kadınlar terapi sırasında vajinada oluşan tepkime konusunda uzun uzadıya konuşabildikleri zaman, çoğu içlerine girilmesine karşı güçlü bir duygusal karşı koyuşları olduğunu fark ediyorlar. Uzmanlar kendilerine ağrının zihinlerinde olduğunu söylediği zaman hâlâ buna şaşıran bazı kadınlar da oluyordur, ama psikoloji ne zamandır profesyonel olmayan çevrelere de yayılmıştır.

Vajinismus sorunu olan kadınların eşleri de artık eskisi gibi bilgisiz değillerdir ve daha duyarlıdırlar. Eskiden 'bir kez daha deneyelim' diyen erkekler artık korku ve ağrı işaretleri belirir belirmez vazgeçme eğiliminde oluyorlar. Bazen bir kızla bir erkeği bir araya getiren şey, paylaşılan belirli bir cinsel çekingenlik duygusu olur. Bazen erkek çocuklar da, canları acıyacak düşüncesiyle vajinaya girmekten korkarlar. Bazılarının canı gerçekten de acır, örneğin penisleri ellerken çok özen gösteriyorlarsa. Sertleştiği zaman organının ön derisini tamamen arkaya çekmediyse vajinaya girmeyi ilk kez denediğinde acı duyar.[212]

212) Drenth, 1998a.

Vajinismus psikosomatik bir sorun sayılıp, cerrahi müdahale reddedilse de, bu sorunun en iyi çözüm yolu hâlâ çok tartışılmaktadır. Vajinismus seksoloji dünyasında bir tartışma konusudur. 1970'li yıllarda jinekologlar ile pratisyen hekimler, vajinismusun yalnızca dahili muayeneyle, bu nedenle de bir doktor tarafından teşhis edilebileceğini ileri sürdüler. Teşhisi koyan doktor, kadının ya hiç ya da pek az konrol edebildiği bir kas refleksinden söz edilebilecek bir durumu olup olmadığını kendi gözleriyle görmeliydi –kesin teşhis konmadan tedavi yapılmazdı. Psikoterapi eğitimi görmüş seksologlar, cinsel ilişki sırasında ne olduğunu, kendisine doğru sorular sorulan kadının en iyi şekilde anlatabileceğini ısrarla belirtiyorlardı. Kadınların hiç hoşlanmadığı dahili muayeneye ve teşhise gerek yoktu.

Yine de fiziksel muayene olumlu olabilirdi. Doktorun muayenehanesindeki hava olumluysa, birçok bilgi ve açıklama elde edilebilirdi, danışma sırasında anlayış ve rahatlık duygusu artırılırsa, çoğu zaman bir parmakla muayene yapmak mümkün olabilirdi ve bu çok sayıda kadına güven verirdi. Kadının kocasının ve doktorunun yanında jinekolog koltuğunda egzersizler yapması önerilirdi.[213] Diğer seksologlarsa, bir kadının kendini erkeklere bu şekilde teşhir etmesini ahlâki yönden kabul edilmez bulacaklardı. Buna rağmen, seksolojiye eğilimli olan jinekologların çoğu, bu yaklaşımın onlara özel haklar tanımak olduğu eleştirisine aldırmaz.

Bu tıbbi-didaktik yaklaşım bütün cinsel birleşme engellerinin, mümkün olduğunca süratle yok edilmesini hedefler, bu da feministlerin itirazlarına yol açmıştır. Özgürlük yandaşlarının iddiası şöyledir: Eğer bir kadın vajinasına girilerek seks yapmak istediğinden oldukça eminse ama bedeni buna hazır olmadığı işaretini veriyorsa, o zaman onun veya başka birinin sadece zihnini dinlemesi yanlış olur. Bedenin işaret ettiği tiksinme, bir tümen zorlayıcı gücü aşmak zorundadır –eş, aile çevresi, toplum. Terapistin görevi kadını, derinindeki duygularıyla ilişkiye sokmaktır, kadın kendi bedeninin işaretlerini ciddiye almazsa, o zaman evliliğin

213) Thoben ve Moors, 1978.

gereğini yapmaya yönelik bir yaklaşımın seçilmesi, düşmanla işbirliği yapmak anlamına gelecektir.

Feministlerin o günlerdeki iddiası şöyleydi: Toplum kadını erkeklerin isteklerini kabule zorlar, oysa bu istekler kadının kendi çıkarlarıyla çelişebilir. Dolayısıyla, özgürleştirici terapinin hedefi, zihin ile bedeni bir kez daha birleştirmek olmalıdır. Buna rağmen, sonuç (içine girilmesini reddeden) bedenin zaferi olabilir. Bu çatışma demektir; ilişkide bir çıkar çatışması yüzeye çıkarılmıştır. İçe girilme egzersizlerinin yapılması zorunluysa, o zaman kadının genişletici veya vibratör yerine kendi parmağını kullanması daha iyidir, çünkü parmağı istenip istenmediğini doğrudan hissedecektir.

Günümüzde feministler isteklerini, her zaman, 1970'li yıllarda olduğu kadar iyi savunmuyorlar. Bu günün *kızzzları* (Avrupa'nın bazı yerlerinde onlara böyle deniliyor) rol modellerini annelerinin yaptığı gibi eleştirmiyorlar, ama gerçekten ne istedikleri de hiç belli değildir. Yıllarca, içe girilmeden, son derece tatminkâr bir seks hayatı sürmüş evli çiftler vardır; ancak çocuk isteme noktasına eriştikleri zaman danışmak için bir klinikten randevu alırlar. Çoğu çift için bu, bütün sorunu tekrar ön plana taşır; insanlar sorunu rafa kaldırdıkları için suçluluk duyma eğiliminde olurlar. Başvurdukları danışmanlar büyük bir ihtimalle şu görüşü vurgularlar: Oyun oynama zamanı sona erdi, artık gerçek seks dünyasına girin. Böylece baskı artar ama bu cinsel ilişkiyi daha cazip kılmaz. Kadın ayrıca hamilelik, doğum ve annelik konusunda da çeşitli karışık duygulara sahip ve bu duygular vajinismus tarafından gizleniyor olabilir. Diğer yandan, hamile kalmanın basit yöntemleri vardır ve kamuoyu günümüzde bunların farkındadır. Lezbiyen çiftler verici spermiyle kendilerini evlerinde dölleyebiliyorlarsa, içe girerek seks yapmayan heteroseksüel çiftler de aynı şeyi yapabilirler.

Gerçekteyse, pratisyen hekim veya jinekolog genellikle çifte, normal dölleme çabalarını yoğunlaştırmalarını söyleyecektir. Hamile kalma arzusu güçlü bir itici sebeptir. Groningen Üniversitesi Hastanesi'nin seksoloji bölümü, tedavi yönteminin (özellikle

genişletici kullanımıyla ilgili) sonuçları hakkında bir araştırma projesi yürütmüştü; kadınların hemen çocuk sahibi olmak istemediği durumlarda sonuçlar oldukça alçak gönüllüydü, üç kadından biri hedefe ulaşmıştı.[214] Hamile kalmak istedikleri için tedaviye başlayan kadınlar arasında sonuçlar çok daha iyiydi: Dörtte üçü belirli bir aşama kaydettiğini belirtmişti. Cinsel birleşme sorununun halledilemediği durumlarda, bu kadınlar yapay döllenme yoluyla hamile kaldılar. Kendi kendini dölleyen ve bâkire olarak doğum yapan kadınların doğum sırasında, cinsel ilişki sonucu hamile kalan kadınlardan daha fazla sorunu olmadı. Doğum yapmak genelde cinsel ilişki korkusunu gidermeye ya pek yardımcı olmaz ya da pek az yardımcı olur. Doğum sırasında mükemmel davranan ama erotik içe girme konusunda eskisi gibi çaresiz kalan kadınlar vardır.

Böylece, hamile kalma arzusu kadınları korkularına aşmak için cesaretlendirebilir, ama terapötik yardım isteme sebebi cinsel olduğunda, davranış terapisi yöntemi belirgin bir şekilde daha az başarılı olur. Basit, doğrudan bir yaklaşımın bilinçdışı çatışmaların yol açtığı sorunlarla baş edememesi mantık gereğidir. Kendi sorununuz hakkında hiçbir fikir sahibi olmamak yaralayıcıdır. Sorun orantısız bir şekilde abartılır ve söz konusu olan kadın, kaçınılmaz olarak, dünyada ondan başka bu sorunu yaşayan kimse olmadığı izlenimini edinir. 1980'li yılların sonunda benim Rutgers Foundation'daki bölümüm, hiç orgazma ulaşmamış kadınlarla, hiç cinsel ilişkiye girmemiş kadınları bir araya getirerek, yeni bir grup terapisi yöntemini başlatmıştı. Bu her iki grup için de özgürleştirici oldu –hem preorgazmik kadınlar hem de vajinismus sorunu olan kadınlar kendi özel sorunlarının evrensel olduğuna inandılar. Vajinismus sorunu olan kadınların, preorgazmik kadınların sadece orgazma ulaşmak gibi basit bir işi başaramadıklarına inanmaları için birçok soru sormaları gerekti. Preorgazmik kadınlar da, kendilerinin hiç önemsemediği bir konuda, vajinismus sorunu olan kadınların güçlükle karşılaştıklarını öğrenince şaşırıp kaldılar. Sonra kendi sorunlarını yaşayan başka kadınların

214) Drenth vd., 1995.

olduğunu öğrenmek içlerini rahatlattı. Bu gruplarda, paylaşılan dert gerçekten yarılanıyordu.

Soruna bilinçdışı kas tepkimesinin neden olduğu açıklaması tatmin edici olabilir, ancak bize bilinçdışım neyin harekete geçirdiğini söylemez. Bu kadınların bedenlerinin içi konusunda bu kadar bilgisiz kalmalarını neyle açıklayabiliriz? Bazı kadınların tampon koymaktan korkması düzenli olarak tampon kullananlar tarafından anlaşılır gibi değildir. Ama vajinismus bir fobi olarak görülüyorsa buna şaşmamak gerekir, çünkü sıradan bir korkuyu orantısız bir şekilde abartmak fobilerin özelliğidir. Bazen korku dolu kadın bir genişleticiyi vajinaya sokmayı başarabilir ama bunu yapabilmek için bu olayı bilincinden mümkün olduğunca uzaklaştırması gerekmektedir (buna ayrışma denir). Ayrıca bu, onun özgüvenini geliştirmediğini gösterir ve tedaviye son vermesine yol açabilir. Terapi ilerlese de başarı bazen kısa ömürlü olabilir. İçine girilerek yapılan seksin yararları onda düş kırıklığı yaratabilir, kadın bunu pek sevmez, bazen de çift bundan vazgeçer.

Vajinismus sorununun garip yanı şudur ki, Masters ve Johnson'm bulgularını yayınlamalarından itibaren, profesyonel bakış açısı doğru şekilde yüreklendirme yapılırsa kısa sürede tam bir iyileşme elde edilebilir yönünde oldu, oysa bütün seksologlar iyi bir başlangıç yaptıktan sonra havlu atıp tedaviye son veren çiftlerle sürekli karşılaşırlar. Bu açmaz tartışmaya açıldığında, konu çoğu zaman psikoterapistlere havale edilir ama bu durumda, bilinçdışı korkular bedenin derinliklerinde yerleşmiş olduğu halde bedensel özellikler artık önemsenmeyecek demektir.

Vajinanın rolü gerçekten de zaman zaman abartılmaktadır. Anoreksinin sebebi ağız olmadığı gibi vajinismusun sebebi de vajina olamaz; dolayısıyla, jinekologların onun tedavisini tekellerine almaları doğru değildir. Anoreksi de, olaya dışarıdan bakanları şaşırtan gizemli bir hastalıktır, neyse ki davranışlarının temelindeki itici güdüleri açıklama ihtiyacını hisseden kadınlar da vardır. Kadınların sorunlarını dile getiren birçok otobiyografi çalışması okuyabilirsiniz, bunların en sık olarak çizdiği klinik

tablo anoreksidir. Vajinusmus da birkaç kadına otobiyografi yazmak için esin vermiştir. Linda Valins bu konuda önemli bir sözcüdür.

VULVA İLTİHABI, AĞRILI CİNSEL İLİŞKİ İÇİN YENİ BİR TEŞHİS

Ağrılı cinsel ilişki de tıp çevrelerinde tartışma konusu olabilir. Son on yılda, vulva iltihabı denen yeni bir klinik tablo tanımlandı.[215] Erkeklik organı içlerine sokulduğunda ağrıdan şikayet eden bazı kadınların jinekolojik muayenesi özel bir sendromu ortaya çıkaracaktır. Vajinanın girişinde, dokunulduğu zaman keskin ve yoğun acı veren küçük kırmızı yaralar görülecektir. Bazen bu bölge, dramatik şekilde tahriş edilmiş gibi bir görünüm kazanır. Hastaların anlattıkları ile tıbbi muayenenin sonuçları tam olarak örtüşür, ama bu küçük yaralar nereden kaynaklanmaktadır? Her zamanki tıbbi testler yapıldığında sonuç olumsuzdur. Bu şanssızlıktır, çünkü tedaviyi sağlayacak şey sadece bir tahmin olarak kalacaktır.

Bu tablo, Amerika Birleşik Devletleri'nde hemen tipik Amerikan tepkisine yol açmıştır, bu da ameliyat müdahalesi demektir. Labia minoranın iç zarında yaraların bulunduğu hilal şeklinde küçük bir bölümüyle birlikte kızlık zarı bölgesi kesilmiş ve oluşan boşluk döl yolunun çeperini hafifçe dışarı çekerek doldurulmuştur. Bu yöntemi keşfeden J.D. Woodruff adlı jinekolog acının tamamen giderildiğini varsaymıştır. Buna rağmen, bazıları psikosomatik eğitim görmüş olan büyük bir jinekolog grubu, tıp mesleğine kadın organlarını hevesle kesip biçmeye tekrar tekrar hak kazandıran teşhislere karşı çıkmayı sürdürmektedirler. 215 kadından yüzde yetmişinin cevapladığı telefonla yapılan bir izleme araştırması, söz konusu kadınlardan sadece yüzde 57'sinin ameliyat sonuçlarından tamamen memnun olduğunu ortaya çıkarmıştı. Ameliyatın beklenmedik yan etkilerinden biri, hastaların uyarıldıklarında daha zor ıslanmalarıydı.

215) Drenth, 1998b.

Bazıları açısından, ağrılı cinsel ilişki için ameliyat olmak vajinismustan dolayı ameliyat olmak kadar yanlıştır. Amsterdam Üniversitesi seksologları bu rahatsızlığı olan kadınların cinsel davranış ve deneyimlerini araştırdılar ve aydınlatıcı sonuçlar elde ettikler. Küçük yaraların, tamamen uygunsuz olan davranışların gözle görülür sonuçları olduğu ortaya çıktı. Kendileriyle görüşülen kadınların hepsi, ağrıya rağmen eşleriyle içlerine girilerek seks yapmayı sürdürme, hatta bunu eskisi kadar sıklıkla yapma eğilimindeydi. Ağrı ve ağrının tekrar başlaması beklentisiyle bu kadınlar giderek azalan hazla sevişiyorlardı, bu nedenle de daha az uyarılıyor ve daha az ıslanıyorlardı. Kendi sorunları cinsel isteksizlik olarak görülmesin diye eşlerinin arzularına boyun eğiyorlardı. Bu şekilde cinsel ilişkiye girmenin ters kas tepkimesine yol açacağı düşünülebilir. Kalça kuşağının tabanındaki kaslar, kadın farkına varmadan sürekli savunma halindedir. Ayrıca, böyle bir kompleksi olan kadınlarda çoğu zaman mesane sorunları da görülür, bunların da çoğu zaman kalça kuşağının tabanındaki kasların aşırı gerginliğinden kaynaklandığı sanılmaktadır. Tedavinin en önemli öğesi dinlenme (cinsel birleşmeden kesinlikle kaçınmak) ve yaraların gerektiği gibi bakılmasından (bu durumda, yaralı bölüme ince bir tabaka halinde yağlı bir merhemin sürülmesi) ibarettir. Kadın, aynı zamanda büzgen kaslarındaki kasılmayla başa çıkmasını da öğrenmek zorundadır ve bunun için çoğu zaman uzman bir fizyoterapiste gönderilir. Son olarak belirtelim, yapılan terapötik konuşmalar (bazen gruplar halinde) bu tür davranışların altında yatan duygusal güdüleri keşfetmeye yöneliktir. Şurası bir gerçektir ki, umulandan daha az sayıda hasta tedavi edilebilmiştir. Yine de, varılan sonuçlar şüpheye yer bırakmıyordu; açıklamalara ve genişleticilerle yapılan gevşeme egzersizlerine dayandırılan yaklaşım, ameliyat kadar başarılı ve hızlıydı. Durum olağandışı bir kalıcılık taşıyorsa, cerrahi müdahaleye her zaman başvurulabilir.

Böyle bir sendromun aniden ortaya çıkması ve bu kadar duygusallık yaratması şaşırtıcı görünüyor. Her seksologun vulva ilti-

habının nasıl oluştuğunu keşfedebilmek için zamana ihtiyacı vardır, ama bazen bir hastanın anlattığı cinsel tarihçeden yaraların nereden kaynaklandığı çıkarılabilir. Benim gözümü açan, aşağıdaki öykü olmuştur:

> Bir kız oyuncak ayısını kendine sürterek erken yaşta mastürbasyon yapmaya başladı. Yaptığı hareket ona haz veriyor ve daha çok küçükken hevesle erotik deneyimlerin peşinde koşmasının sebebini açıklıyordu. Bu yolda ilerlerken zaman zaman deneyimlerinde onun istediğinden daha ileri giden erkek çocuklara rastladığı da oldu, ancak travmatik olaylarla karşılaşmadı. Aklında hep vajinanın çok küçük olduğu ve çocuk doğurmak istediğinde zorluklarla karşılaşacağı düşüncesi vardı. Hemen hemen hiç tampon kullanmamıştı; zaten adet kanamaları pek az olduğundan tampona da ihtiyaç duymuyordu. Tek başına yaşamaya başlayınca artık erkek arkadaşıyla ilişkiye girmenin zamanı geldiğine karar verdi. Onun üstüne yattı; bu şekilde kontrolün kendinde olduğunu hissediyordu. Ama işler umduğu gibi gelişmedi ve çok utandı. Bu arada, erkek arkadaşının organı bacaklarının arasındayken oyuncak ayısıyla yaptığı sıkıştırma hareketini yaptığı bir sevişme yöntemini kendiliğinden keşfetti. Bu işe yaradı, her ikisi de kolaylıkla orgazma ulaşıyordu. Gerçi bu konuda aralarında hiç konuşmayacaklardı, erkek arkadaşı belki de onunla normal cinsel ilişki yaşadığını sanıyordu.
>
> Bir sonraki erkek arkadaşı daha ilk baştan içine girmeye çalıştı. Yine bir işe yaramadı ve giderek daha çok acı duymaya başladı, ağrının yaralı bölgeden kaynaklandığı açıktı. Bu öyküyü okuyunca, bu genç kadının vajina çevresindeki kaslarının neden bu kadar güçlü olduğunu anlayabiliyoruz. Küçük yaştan itibaren içine girilmesinden hep biraz korkmuştu; daha sonra büzgen kaslarını kasarak cinsel hazza ulaşmıştı; son olarak da, tam bir yıl boyunca erkek arkadaşının penisinin ucu vajinanın içinde değil de üstündeyken sevişmişti, bu da kasılmayı kesinlikle arttıran bir etkendi.

Benzetme tuhaf görünebilir ama küçük bir çocuk sık sık çürükler ve kırık kemiklerle doktor muayenehanesine getirilse, doktorun aklına hemen anne babanın çocuğa eziyet ettiği gelir. Çocuk bunu reddedecektir, çünkü anne babasını ele vermemesi

gerektiğini bilir. Vulva iltihabında (aslında ağrılı cinsel ilişkinin çoğu şeklinde) kadının içine girildiği cinsel ilişkiye çok sık girdiği teorisi geçerlidir. Oysa kendisi böyle düşünmez; özellikle erken yaşta cinsel ilişkiye başlayan kızlar bazen ilişkiye girsinler diye baskı altında tutulurlar. Doktoru bir süre cinsel ilişkiden uzak durması gerektiğini söylerse, kız buna uymayabilir ve bu durumu doktoruna itiraf etmekten de korkar.

9
KLİTORİSİN AMELİYATLA ÇIKARILMASI (KLİTORİDEKTOMİ)

Daha çok genç okurlara seslenen kadın dergisi *Viva*'nın Ekim 1998 sayısında, şimdi Hollanda'da yaşayan Somalili genç oyuncu ve yazar Yasmine Allas'la yapılan kısa bir söyleşi yayınlandı. Somali'de sünnet edilmemiş birkaç kızdan biriydi ve bundan büyük utanç duyuyordu. Arkadaşlarının bunu öğrenmesinden dehşetli korkuyor, anne babasına kendisini sünnet ettirmeleri için yalvarıyordu. Anne babasının bu kesin kararını ancak yıllar sonra takdir edebildi.

Afrika'nın büyük bölümünde kızlara böylesine acı veren bir geleneğin uygulandığına, klitorislerinin kesildiğine çoğu Batılı inanmakta zorlanır. Müslüman erkek çocukların sünneti, onla-

rın erkek dünyasına girişini simgeler; Musevi sünneti kabile akrabalığını yansıtır. Her ikisi de Batılılarda kızların sünnetinden daha az tiksinti uyandırır, çünkü daha az zarar verdikleri açıktır. Klitorisin kesilmesiyle kadın yalnızca sakatlanmakla kalmaz, aynı zamanda cinsel işlevi de bozulur. Daha kötüsü, bu geleneğin amacı konusunda yapılan bütün incelemeler, ana hedefin kadın cinselliğini erkeklerin ihtiyaçlarına tabi kılınması olduğunu ortaya çıkarmıştır. Gerçekten ana hedef buysa, o zaman kadınların bu geleneği sürdürmekte, hatta zorla kabul ettirmekte neden erkeklerden daha fanatik bir tavır sergilediklerini anlamak mümkün değildir.[216]

Ekvatorun kuzeyindeki Afrika, klitoris ameliyatının beşiğidir; sadece en çok Batılılaşmış ülkeler (Fas, Cezayir, Tunus ve Libya) bu kuralın dışında kalır. Yapılan açıklamalarda kız sünneti hemen her zaman İslam diniyle ilişkilendirilir, ancak bu tutarsız bir bahanedir, çünkü Arap yarımadasında böyle bir gelenek yoktur. Ameliyat çoğunlukla beş ila on iki yaşları arasındaki kızlara uygulanır. Bu yalnızca kadınların katıldığı bir kutlama töreni sayılır. Kimin ne zaman ve nasıl kesileceğine kadınlar karar verirler, ameliyat sırasında kızları kadınlar sımsıkı tutarlar, bıçağı kadınlar kullanırlar.

Sünnetin farklı dereceleri vardır. En hafifine 'sunna' denir ve ön derinin sadece ufak bir kısmı kesilir. Bir sonraki çeşidinde, klitorisin bir bölümü veya tümü kesilip çıkarılır. Bir sonraki adımda labia minora alınır. En aşırı ameliyatlar Somali ile Sudan'da yapılmaktadır. Bu ameliyat, klitorisin ve labia minoranın alınmasının ardından labia majoranın birleştirilip dikilerek makatın hemen üstünde sadece bir delik bırakılmasını içerir. Bu müdahale şekline de *infibulation* denir.

İnfibulation birlikte 'çengellemek' veya 'kopçalamak' anlamına gelir. M.M.J. Reyners adlı jinekolog 1993'de yayınladığı incelemesinde kadın sünnetini ayrıntılarıyla ele almış, ayrıca bu yöntemin tarihsel, dinsel ve antropolojik yönlerini işlemiştir.[217] Roma-

216) Lightfoot-Klein, 1989.
217) Reyners, 1993.

lı doktor Aulus Cornelius Celsus'un *De medicina* adlı yapıtında bu konuda şunları yazdığını da belirtmiştir:

> ...bronz iğne veya çengelli iğne kullanılabilir, sadece toganın kaymasını önlemek için değil, aynı zamanda cinsel birleşmeyi engellemek için. İğne kadının her iki küçük labiasına da batırılır, genelde fiyatı düşmesin diye bir köle kızın hamile kalmasını engellemek amacıyla yapılır.

Bu gelenek uzun ömürlü olmuştur; kölelik yasaklanana kadar sünnetli kızlar Afrika köle pazarlarında sünnetsiz kardeşlerinden daha yüksek fiyatla satıldılar. Çengellemek, firavun sünneti olarak da bilinir; bu düşünce, en eski Mısır kültürlerinde bile kadınların sünnet edildiği ve bu gerçeğin mumyaların incelenmesiyle de kanıtlandığı inancını yansıtır. Reyner, sayısız makale ve kitapta sünnetli mumya öykülerine rastlamıştır, ancak gerçek kaynaklara başvurduğu zaman belirtileri aynı derecede çok bulamaz ve ayrıca onların pek açık olmadığını görür. Bu nedenle, Nefertiti veya Cleopatra'nın sünnetli oldukları bilgisi hiç de kesin değildir.

Çengelleme yönteminde yapılan işlem, ona hediye alış verişi ve eğlenceler eşlik etmesine rağmen kaba saba ve dehşet vericidir. Kesim genellikle anestezisiz, bazen bir cam kırığı veya jiletle yapılır. Hijyene ve yaranın mikrop kapmasını engellemeye hemen hiç önem verilmez. Labia majoranın dikilmesi için geleneksel olarak bir akasya dikeni kullanılır. Kız bundan sonra kırk gün süreyle bacaklarını ayıramayacak şekilde kundaklanır. Çoğu kadın bundan sonra asla uzun adım atamaz. İdrar yapılan ve adet kanamasının akacağı delik o kadar küçüktür ki, idrar sıkılarak damla damla çıkarılır. Bu ameliyat çok sayıda komplikasyona yol açar, ayrıca kız enfeksiyonlara ve doğum sırasında oluşacak yaralanmalara karşı ömür boyu aşırı derecede hassas olur. Sünnetin kural olduğu ülkelerde kadınlar sünnet edilmiş bir vajinanın, tersini gösteren açık gerçeklere karşın 'temiz' olduğunu düşünürler.

Çengellenmiş kadın evlendiğinde ne olur? Hanny Lightfoot-Klein, saha çalışmasını Sudan ve Kenya'da yapan Amerikalı bir

antropologdur.[218] Özellikle de Sudanlılara hayran kalmıştır; feci şekilde yoksul olmasına rağmen olağanüstü misafirperver olan bu halk, ayrıca onunla kız sünneti hakkında açık yüreklilikle konuşmaya da hazırdır. Uzun bir yolculuktan sonra, bir oteli olduğu söylenen kasabaya nasıl ulaştığını anlatır. Otelde hayretle karşılanmış ('kocan nerede?') ve reddedilmeyi kesinlikle kabul etmeyince sonunda ona koridorun sonunda bir oda vermişler. Gece yarısı acı çığlıklarla uyanmış. Gece bekçisini çağırınca, adam onu yatıştırmaya çalışmış. Otel yeni evli çiftlerin balayı için geldikleri bir yermiş ve duyduğu çığlıklar bekçiye göre normal zifaf gecesi sesleriymiş. Lightfoot-Klein sırt çantasını topladığı gibi gece yarısı oradan ayrılmış. Oysa neyle karşılaşacağını bilmesi gerekirdi. Sünnetli bir kızın içine girmek için genellikle birkaç hafta gerektiğini, çoğu zaman da, elinde bıçağıyla bir ebe çağırmak gerektiğini biliyordu. Yine de, ebe çağırmak utanç vericiydi (damat tam bir erkek olamamıştı), bu yüzden damat kadın anatomisi hakkında hiçbir şey bilmeden ve alkolün yardımıyla çoğu zaman bıçağı kendi kullanırdı.

Bir kadının fiziksel ve psikolojik sağlığına açıkça saldıran bir gelenek karşısında tarafsız kalmak yine de zordur. Halbuki kadınlar bu geleneğe büyük saygı göstermektedirler ve en aşırı durumları yasalarla önlemek için yapılan girişimlerin çoğu (büyük) annelerin ve ebelerin direnişi karşısında yenilgiye uğramıştır. Kenya lideri Jomo Kenyatta 1939'da yazdığı *Facing Mount Kenya* adlı doktora tezinde, kız sünneti ile çokeşliliğin Kenya kültürünün bir parçası olduğunu ve bunu asla anlayamayan Avrupalıların, bunları kendi işlerine karışmak için yeni sömürgeciliğe özgü bir bahane olarak kullandığını iddia etmekteydi. Kenyatta yönetime gelince eski gelenek yeniden uygulamaya kondu. On yıl önce Anglikan misyonerler, eğitim kurumlarına girmek isteyen öğrenci ve öğretmenlerden kız sünnetine karşı çıkan bir bildiri imzalamalarını şart koşuyorlardı, ama bu uygulama da karşıt gösterilere yol açmıştı. Yaşlı bir rahibe, tecavüz edildikten sonra sünnet edilip sakatlanmıştı. Kenyatta'mn ardılı Arap Moi'nin yönetiminde, bir yıl içinde

218) Lightfoot-Klein, 1989.

on dört kız sünnet edildikten sonra ortaya çıkan komplikasyonlar sonunda ölünce sünnet yeniden yasaklandı. Kızlar on yedi yaşma girince buna kendileri karar vereceklerdi. Eylül 2001'de Nairobi'de yirmi evli çifte, kızlarının sünnet edilmesine izin verdikleri için ilk defa para cezası kesildi ve Moi, Bağımsızlık Günü'nde polisin konuyu daha dikkatle izlemesini istedi.[219]

Belki de Kenyatta haklıydı ve Batılılar kız sünnetinin önemini asla anlayamayacaklardı. Yine de kültürel amaçlar uzun uzun açıklanıyordu. Sünnetin kabile bağlarını pekiştirdiği ve sünnet olmayan kızların dışlanma tehdidi altında olduğu kesinlikle bilinmektedir. Sudan'da sadece üç sınıf kadın sünnet edilmez: çok genç kızlar, akıl hastaları ve fahişelerin kızları.[220] Sıradan bir Sudanlı kadın için sünnet olmamış bir kadınla karşılaşmak, jinekolog Reyners için ondan 'kendini açmasını' isteyen bir kadınla karşılaşmak kadar dehşet vericidir. Hanny Lightfoot-Klein beklenmedik bir anda doğum sancısı çeken sünnet edilmemiş bir kadınla karşılaşan ebenin şaşkınlıktan elindekileri düşürdüğünü anlatır. Hanny Lightfoot-Klein'ı hastanedeki personele tanıştıran erkek jinekolog, araştırmasıyla ilgili her konuda ona açık sözlülükle bilgi verilmesini istemiş. Hemşireler, Lightfoot-Klein da kendi hayatı konusunda açık sözlü olduğu sürece bunu yapacaklarına dair söz vermişler. Bunu izleyen sohbetlerde dinleyicilerinden bazıları onun durumunu dehşetli eğlenceli ve garip bulduklarını antropologa hissettirmişler. Kendisine sık sık annesinin fahişe olmadığından emin olup olmadığı da sorulmuş.

Sünnetin yaygın olduğu kültürlerde sünnet edilmemiş kadınlar her zaman koca bulamama korkusu içinde olacaklardır, üstelik kocasız ve çocuksuz olan kadınlar toplum tarafından dışlanırlar. Erkekler, bâkire olduğundan emin olamadıkları için sünnetsiz kadınları reddetme eğilimindedirler. Çengellemenin yara izi, bir çeşit damga, kadın iffetinin belirgin bir işareti olarak kabul edilir. Yara dokusu şaşılacak derecede sertleşebilir. Tıp kitaplarında buna keloit adı verilir ve keloit dokular en çok

219) *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde* (2002), 801.
220) Lightfoot-Klein, 1989.

zenci ırkında görülür. Bir cerrah, Lightfoot-Klein'a, yedi yıllık evlilikten sonra hâlâ bâkire olan bir kadına ameliyat yapmak zorunda kaldığını söylemiş. Kocasının içine girememesine şaşmamak gerekir çünkü cerrah sertleşmiş dokuyu kesmeye çalışırken neşter bile kırılmış ve cerrah en kalın kıkırdak bıçağını (kondrotom) kullanarak işini tamamlayabilmiş. Bu olay genç cerrahı çok etkilemiş ama adamın karısını alelacele eve götürüşü de onu aynı şekilde dehşete düşürmüş. Yine de, yedi uzun yıl kasaba halkının alaylarına dayanmak zorunda kaldığını düşününce adama acımış.

Bekâretin apaçık kanıtı olmasının dışında sünnetin başka bir 'avantajı', kadının cinsel yönden duyarlı organlarının çoğunu yitirmesidir; bunun onu azgın cinselliğe karşı koruyacağı düşünülür. Burada da, kadının sonsuz şehvetine duyulan o çok eski korkuyla karşılaşırız. Cinselliğe ait bir ilahi olmasına rağmen Neşideler neşidesinde bile bu korku hatırlatılmaktadır (8:8-10):

GELİN VE KARDEŞLERİ

Küçük bir kız kardeşimiz var,
Ve daha memeleri yok;
Onun için söz söyleneceği gün,
Kız kardeşimiz için ne yapacağız?

Eğer o bir duvarsa,
Üzerine gümüş kale yaparız;
Eğer bir kapıysa,
Erz tahtalarıyla onu kaparız.

Bu bölüm, Musevilik ve Hıristiyanlığın, İslamiyet'le aynı kökenleri paylaştığını açıkça göstermektedir. Cinsiyetsiz bir yaratık olup, kendisini bağrına basacak tek bir erkekle karşılaştığında bir değişim yaşayacak olan kadın görüntüsüyle tekrar tekrar karşılaşırız:

Ben duvarım,
memelerim de kuleler gibi,
Selamet bulmuş kadın nasılsa,
o zaman onun gözünde öyle oldum.

Bunun anlamı çok açıktır: Bir kadının mücevherleri hayatındaki o tek erkek için saklanmalıdır. Bunu başaramazsa kocası ikinci bir karı almaya hak kazanır –bütün Sudanlı kadınların kabûsu. Bekâret zarı bozulurken içine girmek çok kolay olursa kadın terk edilebilir, çünkü zifaf gecesinden sonra koca arkadaşları tarafından sorguya çekilir, onlar da onun bekâreti konusundaki en ufak bir kuşku kıvılcımını körüklemeye dünden hazır olabilirler. Bazı kadınlar balayında duydukları acıdan gerçekten hoşlanıyorlardır. Sünnet yapan bir hemşire, Lightfoot-Klein'a bekâretinin bozulmasının on gün sürdüğünü, ondan sonra da iki hafta acı çektiğini söylemiş. Şaşıran Lightfoot-Klein, "Genelde acı çekmekten hoşlanır mısın?" diye sormuş. "Hayır, hiç hoşlanmam. Ben de herkes kadar acı çekmekten nefret ederim. Ama *o* acı hoşuma gitti."

Peki, memnun etmek için bu kadar uğraştıkları kocaları ne düşünüyordur acaba? Kırk yaşındaki bir hastane teknisyeniyle yapılan söyleşi, bu konuda bir dizi karışık tavrı önümüze serer. Bu adam, ilk üç kızının klitorisinin bir santimetreden fazlasının kesilmesine izin vermediği için annesiyle arasının açılmasını göze almış. Dördüncü kızın hiç zedelenmeden büyümesine izin verilecekmiş; gelecekte sünnetsiz kadmların kabul göreceğinden oldukça umutluymuş. Kendi karısı çengellenmiş; düğünden önce kayınvalidesi gelinini ameliyatla açtırması için yalvarmış ama o bunu erkeklik gururuna yedirememiş. Büyük güç uygulayarak üç saatin sonunda içine girmeyi başarmış ancak yırtık çok kanadığından onu hemen hastaneye götürmek gerekmiş. Bu olay onda ne gibi duygular uyandırıyordu? Duyguları yüzünden okunuyordu. "Kendimi bir suçlu gibi hissettim," dedi, "kendimle yüzleşmem de zor oldu".

Karısı iyileşmiş ve sonunda cinsel ilişkiden haz almaya başlamış. Evli çift yataktaki duyguları konusunda açıksözlüydüler ve koca, karısının orgazmlar yaşadığından emindi. Onun cinsel duyarlılığını, Eritreli sünnetsiz fahişelerle karşılaştırabiliyordu ve onu tatmin etmenin çok daha zor olduğu açıktı. Doğumları travmatik olmuştu –iki seferinde bebek forsepsle alınmıştı, yırtık ve dikişlerin iyileşmesi en az iki ay sürmüştü.

Firavun usulü sünnet edilen kadınlar doğumdan sonra tekrar çengellenmelerine izin veriyorlar. Kocalarıyla tekrar sevişmeden önce kendilerini düğün gecesinden önceki gibi diktiriyorlar, kocalarının onları böyle daha cazip bulduğuna inanıyorlar. Cinsel kültürlerinin en anlaşılmaz yönü bu; hele geleneğin son yıllarda daha da abartılması anlaşılır gibi değil. 1930'dan önce doğan kadınlar asla çengellenmiyordu. Antropologların sorularına hep çelişik cevaplar verilmekte: Bazı kadınlar bunu kocalarının hatırı için yaptıklarını söylerlerken, bazı kocalar bunu pek önemsemediklerini ifade edip karılarının annelerini suçluyorlar. Yeniden çengelleme işleminin bunu yapan ebeler için çok kârlı bir iş olduğu da sık sık vurgulanmakta. Hastane teknisyeniyle yapılan görüşmenin bir bölümü aşağıya alındı:

"Her çocuktan sonra iğne deliği kadar açıklık bırakacak şekilde kendini yeniden mi diktiriyor?"

"Evet, bunu yapıyor ve bu her ikisi için de sorunlar yaratıyor."

"Ama kadın bunu 'estetik' gerekçelerle yaptırıyor, erkek de ona engel olmuyor. Erkek onun bunu gevşek olmaktan hoşlanmadığı için yaptırdığını sanıyor, çünkü ona verilen zarardan sonra böyle olması olağan."

"Ama neden daha makul bir açıklık bırakılmıyor?" diye soruyorum.

Omuz silkiyor. "Bu kadın işi." O karışmıyor. Karısının bunu onun zevki uğruna ebeye yaptırdığını biliyor, ama bu kadar sıkı dikilmese her ikisi açısından da daha kolay olacağını hissediyor.

"Bunu niçin ona söylemiyor?"

"Kadınlar buna karışmanıza izin vermezler," diye diretiyor. "Bu onların işi, öyle söylüyorlar... Onları kocaları için cinsel yönden daha çekici kıldığını hissettiklerinden bunu yapıyorlar ve bu uğurda çok acı çekmeye hazırlar. Bu çok yanlış bir sevgi ifadesi." Bana karısını artık arzulamadığını söylüyor ve iyi, sevgi dolu bir kadın olduğu için de bunu ona açıklayamıyordu. Belki de bunun sebebi, karısının artık ona karşı arzu duymaması, onunla sadece görev bilinciyle sevişiyor olmasıydı.

"Adam bunu nasıl açıklıyor?"

Bunu sadece tahmin edebileceğini söylüyor. Belki de, çok acı çekti.

Yukarıdaki söyleşi, üstlerinde bu kadar büyük toplumsal baskılar varken karı kocanın birbirlerini etkilemeyeceğini açıkça ortaya koymaktadır. Hanny Lightfoot-Klein yeniden çengelleme geleneğinin kökenini belirleyememiştir. Batılılar, bize bu kadar ilkel ve travmatik görünen bu geleneğin doğal olarak yok olacağını umuyorlar. Bazen bu olabiliyor da: örneğin, Eritre Özgürlük Cephesi bu geleneği yasakladı ve beş yıl içinde Eritre'de kız sünneti uygulanmaz oldu. Buna rağmen, ameliyatın hiç yapılmadığı Uganda'da seçkinler kızlarını sünnet ettirerek firavun usulü sünneti başlattılar. Bunun ulusal kimliklerinin Afrika kökenini güçlendirdiği iddia ediliyor. Endonezya'da uzun süredir kızlarda simgesel bir kesik yapma geleneği var, ama peçe takma geleneğinin yaygınlaşmasıyla sünnetin de daha köktenci bir hal alacağını varsaymak için yeterli sebep var.[221] Amerika Birleşik Devletleri'nde bile *The New Black Monitor,* 1980'li yıllarda, en azından evlilik öncesi seksi önlemek için, ameliyatla çengellemeyi önermiştir.

Alice Walker klitoris ameliyatını ayrıntılı bir şekilde işlemiştir.[222] *The Color Purple*'ın kahramanlarından biri olan Tashi, kendi öyküsünü *Possessing of the Secret of Joy*'da anlatır. Tashi, Afrika'da en yakın arkadaşı, bir misyonerin oğlu olan, daha sonra evleneceği Adam'la birlikte büyür. Küçük bir kızken ablasının, sünnetinden kaynaklanan sorunlar yüzünden öldüğüne tanık olur. Buna rağmen, yetişkinlik çağının başlangıcında, kabilesi Olinka'larla yakınlığının bir işareti olarak kendi isteğiyle çengelleme geleneğini bedenine uygulatır. Bu kararın esin kaynağı, sömürgecilerin hapishanesinde yatan, Büyük Lider, Hz. İsa, baba, ağabey ve bütün kızların gözünde mükemmel âşık karışımı olan Olinkaların kahramanıdır. Ameliyat öylesine travmatik olur ki anısını bastırır. Kocasıyla birlikte ABD'ye taşınır, ameliyat travmasını onunla birlikte halletmeye çalışan birçok psikoterapist, korku ve çaresizlikle mücadelesinde ona yardımcı olurlar. Sonunda kabilesine döner, kendisini sünnet eden kadını öldürür, idam cezasına çarptırılır ve öldürülür.

221) Kousbroek, 2002.
222) Walker, 1992.

Alice Walker, geleneğin ardındaki amaçları Tashi ile psikoterapisti arasında geçen bir konuşmada şöyle dile getirmektedir:

"Ancak Amerika'ya geldikten sonra orada aşağıda ne olması gerektiğini öğrendim, dedim."

"Orada aşağıda mı?"

"Evet. Bedenim benim gözümde bir bilmeceydi, göğüslerin işlevi dışında kadın bedeni, çevremdeki hemen herkes için öyleydi. Hapisteki liderimiz kendimizi -bedenimizin temiz olmayan bölümleri keserek- zamanın başlangıcından beri olduğumuz gibi, temiz ve saf tutmamız gerektiğini söyledi. Bir kadın sünnet edilmezse temiz olmayan bölümlerinin, sonunda kalçalarına değecek kadar uzadığını herkes bilir; erkekleşir ve kendi kendini uyarır. Hiçbir erkek onun içine giremez, çünkü kendi sertleşmesi erkeği engeller."

"Buna inandın mı?"

"Herkes inanıyordu, kimse görmese bile. En azından bizim köyde yaşayan kimse görmemişti..."

"Ama bunun senin başına gelmediğini biliyordun?"

"Belki de gelmişti, dedim. Sünnet edilmiş olan bütün arkadaşlarım, benim sünnetsiz vajinamı bir ucube olarak görüyorlardı. Bana gülüyorlardı. Bir kuyruğum olduğu için benimle alay ediyorlardı. Sanırım labia majoramdan söz ediyorlardı. Ne de olsa, hiçbirinin vajinasının dudakları yoktu; hiçbirinin klitorisi yoktu; bunların neye benzediğini hiç bilmiyorlardı; benim tuhaf bir görünüşüm olduğundan emindiler. Sünnet edilmeyen birkaç kız daha vardı. Sünnet edilen kızlar biz şeytanmışız gibi bazen gerçekten bizden kaçarlardı. Hem de gülerek. Her zaman gülerlerdi."

"Yine de, hazzı o zamandan, sünnet öncesinden hatırlıyorsun?"

"Küçükken kendimi okşardım, bu yasaktı. Daha sonra büyüyünce, evlenmeden önce Adam'la tarlalarda sevişirdik. Bu da yasaktı. Yani, tarlada yapmak, demek istiyorum. Dil ve dudaklarla birbirimizi uyardığımız için."

"Orgazm oldun mu?"

"Her zaman."

"Yine de, bunu feda ettin. Niçin..."

"... Olinka halkı tarafından gerçek bir kadın olarak kabul edilmek için; alaylardan kurtulmak için. Yoksa ben sadece bir eşya sayılıyordum... Hem liderimiz, Hz. İsa'mız, eski gelenekleri sürdürme-

miz gerektiğini ve Olinka erkeklerinin -büyük kurtarıcı Kenyatta da böyle söylüyordu- sünnetsiz bir kadınla evlenmeyi aklından bile geçirmeyeceğini söyledi."

Tashi'nin öyküsündeki utanç verici bir ayrıntı da, sakatlanmasından sonra sadece makattan cinsel ilişkiye girdiği zamanlar gevşeyebilmesi, bazen de orgazm olabilmesidir. Lightfoot-Klein'm yaptığı söyleşilerde makattan yapılan seksten oldukça sık söz edilir, ancak evli çiftlerin bu iffeti bozulmamış 'gizli giriş'i ne kadar sık kullandıkları kesin değildir. Yine de, bu Afrika'da başka hiçbir yerde olmadığı kadar yaygın olan AIDS salgını göz önünde alındığında, çok önemli bir konudur. HIV virüsü orada eşcinseller tarafından olduğu kadar heteroseksüeller tarafından da bulaştırılmaktadır, bu bakımdan Afrika, Batı'dan ayrılmaktadır. Mukozanın zedelenmesi virüsün bulaşmasını kolaylaştırır, cinsel ilişki sırasında sürtünme ne kadar fazla olursa virüsü bulaştırma ihtimali de kadar çoğalır.

Çengellenen kadınların cinsel ilişkiden haz aldığını kabul etmek neredeyse imkânsız olsa da, Lightfoot-Klein'm cinsel haz konusundaki sorularına verilen cevaplar bir dolu duyarlılık içermektedir. Çoğu zaman soru cevapsız bırakılıyor ya da cevaplar basma kalıp olduğu için inandırıcı sayılmıyordu. Buna rağmen, en iddialı cevap, olayı neredeyse karikatürize eden kırk yaşlarında bir kadından gelmişti. Kadın kahkahadan kırılırken elleriyle kalçalarına vuruyordu, sonunda sandalyesinden yuvarlandı. Önce bu neşenin sebebini kavrayamayan çevirmen de sonunda kahkahalarla gülmeye başladı, en sonunda ne olup bittiğini anlamayan Lightfoot-Klein da kahkahalarıyla onlara katıldı:

> Sonunda çevirmenim beni aydınlatacak kadar sakinleşti. Güçlükle, "Diyor ki," diyebildi, "ona böyle bir soru sorduğun için *deli* olmalısın! Şöyle diyor: '*Beden bedendir* ve hiçbir sünnet onu değiştiremez! Nereni keserlerse kessinler – onu değiştiremezler!"

Bu ilk görüşmelerden biriydi ve araştırmacının sorularını Batılı önyargılardan uzak bir anlayışla sormasına yardım etmişti. Ne de olsa, klitoris ameliyatıyla ilgili bütün görüşmeler olumsuz bir

tavırla yürütülür. Etnograf Lori Leonard, Çad'da küçük bir köyde, klitoris ameliyatının müzik eşliğinde temsil edilişini izlemiş, ama bilim dünyasının böyle alternatif bir yorumu dinlemeye pek hevesli olmadığını fark etmiş.[223] Destekçisi, Leonard'ın neyi keşfetmek üzere olduğunu bilseydi ona asla destek sağlamazdı.

Leonard incelemelerini, geleneğin uygulanması her bölgede aynı olmasa da, kadınların yüzde 80'inin sünnetli olduğu Çad'da yapıyordu. Birçok kasabada sünnet hiç uygulanmıyordu ancak Leonard daha önce sünnetin hiç söz konusu olmayıp, yakın zamanda uygulanmaya başlandığı bir kasaba buldu. Myambé adlı kasabada yaşayan aşağı yukarı bin kişiden ilk kez klitorisi kesilen Kékéta'ydı. Bu müthiş bir olay olmuştu! Ne zaman yapıldığı artık tam olarak bilinmiyordu. İnsanlar savaş sırasında olduğunu hatırlıyorlardı, çünkü okullar kapalıydı. Birisi kuru mevsimde olduğunu ve o sırada, Bamadé'nin karısının henüz hayatta olduğunu hatırlıyordu. Kékéta'dan sonra aynı ameliyat beş grup kıza daha yapılmıştı, ama kızların toplam sayısı otuzdan fazla değildi. Kasaba halkı bunun neden yapıldığını tam olarak anlamış değildi; bu kasabada alttaki öndişleri çekilmiş kızlar da hep olurdu, bunun sebebi de kesin olarak bilinmiyordu. Yaptırabilirdin ama yaptırmasan da olurdu. Koca bulma şansını artırmazdı.

Sünnet edilen kızlar gösterdikleri cesaretten dolayı övünürlerdi. Sünnetin Batılıların 'son moda' dediği şey olduğunu sanıyorlardı. Sünnetten sonra bir çeşit topluma katılma töreni düzenleniyordu ve sünnetli kızlar sünnetsiz kızların dansa katılmalarına izin vermiyorlardı. Ülkenin dini lideri Nanda sünnete açıkça karşıydı, kasabanın yaşlısı da bu uygulamayı kesinlikle önermiyordu, dolayısıyla kızlar bu uygulamayı kendi başlarına kurumsallaştırmışlardı. Ama anlaşılan kasaba halkı onları desteklemekteydi, çünkü kızlara dans sırasında hediyeler ve para veriliyordu. Kızlar çok küçüktü, sekiz ila on yaşları arasındaydılar ve bekâretini yitirdikten sonra sünnet olmak kabul görmüyordu. Bir zamanlar kasabada ameliyatı yapmayı bilen kadın bile yokken, sünnet ihtimali geri gelince, sünnet olmak için toplumsal baskıların

223) Leonard, 2000.

çoğaldığı gözlendi. Sünnetsiz bir kıza 'sato', 'kara' veya 'koy' deniyordu ve bu kelimelerin ne anlama geldiğini kimse bilmese de, kimse böyle çağrılmaya, bu ayıba katlanamıyordu. Myambé'de sünnetin ana kraliçesi olan Kékéta annesinin sünnetsiz olduğunu biliyordu, o kızının bu kararı hakkında ne düşündüğünü hiç açıklamamıştı. Kékéta ilk çocuğunu doğurduğu zaman annesi kızına ne yapıldığını ilk kez gördü. Doğrusu, Kékéta azarlanmayı bekliyordu ama çocuğunu sorun çıkmadan doğurunca epey rahatladı. Annesi yine bir şey söylemeyecekti.

Kasabanın yaşlısı bu uygulamaya karşı çıkıyor olabilirdi ama bazı kişilere göre kız sünneti ilerlemenin bir işaretiydi. Yasmine Allas, Çad'da yaşamış olsaydı, belki de anne babası onu kaderine boyun eğme -diğerlerinde farklı olmama- isteğinden alıkoymak için bu kadar ısrarlı davranmazlardı.

BATI'DA KLİTORİDEKTOMİ

'Klitoris ameliyatı'nı daha çok Afrika'yla ilişkilendiriyoruz. Alice Walker ise *Possessing the Secret of Joy* adlı kitabında, Batı tıp dünyasının da bu müdahale konusunda epeyce deneyim sahibi olduğunu Amerikalılara hatırlatmıştır.[224] Nitekim, psikoterapisti Tashi'yi, bunalım için tedavi ettiği aşağı yukarı seksen yaşında bir kadın olan Amy'yle tanıştırır. Sürekli bunalım içinde olan oğlunu neredeyse ömrü boyunca bir terapistten diğerine taşımış olan Amy, bu sayede kendi sorunlarını her zaman gizleyebilmiştir. Oğul kırk yaşında intihar edince, annenin kendi bunalımı ancak su yüzüne çıkabilmiş. Tashi neden bu kadınla tanıştırıldığını kavrayamaz:

> Amy içini çekerek, demek istediğim şu, dedi, küçük bir kızken kendime dokunurdum ... oraya. Bu annemi dehşete düşüren bir alışkanlıktı. Üç yaşındayken her gece beni yatırmadan önce ellerimi bağlardı. Dört yaşındayken parmaklarıma acı biberli sos sürdü. Altı yaşında aile doktorundan klitorisimi kesmesi istendi.
>
> Kuşkuyla, New Orleans Amerika'da mı? diye sordum. Aklıma söyleyecek başka bir şey gelmiyordu.

224) Walker, 1992.

> Amy, Evet, dedi, emin ol öyle. Evet, sana Amerika'da bile kendine cinsel olarak dokunan varlıklı beyaz bir kızın, onu bir gören olursa güvende olmayacağını söylüyorum.

Alice Walker öyküsünü sürdürerek küçük Amy'nin tepkisini anlatır. Annesi ameliyattan önce ona bademciklerinin alınacağını söyler ve Amy sürekli bu yalanı tekrarlar.

> Uzun bir süre canım acıdı. Annem yatakta kalmama izin verdi ve boğazımı rahatlatsın diye bana limonata içirdi –çünkü boğazımın ameliyat edildiğine ve acıyan yerin orası olduğuna beni inandırmıştı. Ona karşı gelmekten korktuğumdan gerçekten acıyan yerime dokunamıyordum. Ya da onu darıltmaktan korkuyordum. Bir daha asla kendime -o şekilde- dokunmadım. Tabii kazara elim orama değdiğinde de dokunacak bir şey kalmadığını fark ettim.

Amy bunu bir şekilde aşmak zorundadır. Spor yapar ve daha sonra karşısına çıkan hemen her erkekle yatar. Annesine karşı kırgınlık duymaz, ancak kendi oğlu ölünce tekrar kendisiyle ilişki kurar. Anılar da işte o zaman geri gelir.

On dokuzuncu yüzyılın başından itibaren onlarca yıl boyunca, klitoris ameliyatı belirli sorunlara cevap veren normal bir cerrahi müdahale sayıldı.[225] Klitorisi ameliyatla çıkaran jinekologlar, ameliyatı neden yaptıklarını çağdaşlarına tam olarak açıkladılar; meslektaşlarının onlara nasıl tepki verdiği de biliniyor. Bu zaman dilimi, tıbbi düşünce tarihinde şaşırtıcı bir dönemdi. Klitorisin çıkarılması bazı doktorlara göre akıl hastalıklarının en etkili tedavi yöntemiydi. Bu tabii ki -günümüzde çoğu zaman küçümsenen- tıpta beden ile zihnin ayrılmasından önceydi. Aradan bir yüzyıldan fazla zaman geçtikten sonra hayal etmesi bile zor geliyor ama, histerinin (eli neşterli veya neştersiz) jinekolojinin mi yoksa psikiyatrinin mi alanı olduğu konusunda bir süre ateşli tartışmalar yapılmıştır. Örneğin, New York kadın hastanesinin genişletilmesi için 1855 yılında açılan bir kampanya broşüründe şunları okuruz:[226]

225) Barker-Benfield, 1976.
226) Akt. Barker-Benfield, 1976.

Akıl hastanelerimizin istatistikleri, kadınlarda akıl hastalıklarının yüzde 25 ila 40'ının organik kadın hastalıklarından kaynaklandığını ve çoğu durumda, zamanında yapılan gerekli tedaviyle iyileştirildiğini göstermektedir.

Isaac Baker Brown adlı İngiliz jinekolog, klitorisin ameliyatla çıkarılmasının en büyük savunucusuydu. Kurulmasına yardımcı olduğu St. Mary's Hastanesi'nde ünlü bir jinekolog cerrahtı. Onu ameliyathane amfisinde çalışırken izleyen meslektaşları becerisine ve cesaretine hayran kalırlardı. 1858 yılında yıldızı o kadar parlamıştı (ve mali durumu öylesine iyileşmişti) ki, Kadın Cerrahi Hastalıkları için Londra Evi adlı özel kliniğini açabildi. 1865'te Londra Tıp Derneği'nin başkanlığına seçildi ve 1866'da *On the Curability of Certain Forms of Insanity, Epilepsy, Catalepsy and Hysteria in Females* adlı bir kitap yayınladı. Kitap, klitoris ameliyatı lehine heves dolu bir tartışmayı içeriyordu. Bu ameliyat için Baker Brown, sinir sisteminin fizyolojisi konusunda, o zamanlar popüler olan fikirlerden esinlenmişti; zihin tam bir karmaşa içindeyse bunun sebebi 'periferal iritasyon' olabilirdi.

Sürekli kadın cinsel organlarının hastalıklarının tedavisiyle ilgilendiğim için bu bozuklukları karmaşık hale getiren histeri ve diğer sinir hastalıklarıyla ilgilenmem ve tatmin edici nedenler bulabilmem, çoğu zaman engellendi...

Uzun süre ve sıklıkla yaptığım gözlemler sonucunda şu kanıya vardım: Kadınlara özgü birçok hastalığa sinir gücünün yitirilmesi neden olur, buna da pübis sinirinin bazı uzantılarında başlayıp, özellikle de klitorise uzanan sinirin, bazen de dölyolu, perine ve makata giden sinirin küçük uzantılarının neden olduğu periferal iritasyon yol açar.

Baker Brown iki hastanesinde sinir hastalarını bol bol gözleme fırsatını bulmuştu. Akıl gücünün yitirilmesinin, kadınlarda şu değişmez ve ölümcül seyri izlediğini gözlemliyordu:

Histeri (hazımsızlık ve adet döneminde aksamalar)

Belkemiğinde iritasyon (dölyatağı, yumurtalık, vs.'de refleks tepkimeler yaratan ve dölyatağının yer değiştirmesine, körlüğe, yarım felce, paraplejiye, vs.'ye yol açar)

Sar'a ve histeri krizleri
Katalepsi krizleri (kukla gibi kaskatı bir hal almaya yol açan psikiyatrik hastalık)
Epilepsi krizleri
Aptallık (*aynen*)
Mani
Ölüm

Brown'm karşılaştığı sinir hastalıklarının kadının ölümüne yol açtığına içtenlikle inandığı kuşku götürmezdir ve bu açıdan bakıldığında başvurduğu şiddetli yöntemlere hak vermek kolaylaşmaktadır. O da çalışmasını şöyle tanımlıyordu:

> Hasta *tamamen* kloroform etkisindeyken, klitoris makas veya bıçakla kesilir –ben her zaman makası yeğlerim. Sonra yara sıkıca kapatılır, pamuk ve gazlı bezle beslenip T bandajı uygulanır.

Hastanın hastabakıcılar tarafından korunması, bazen de yaraya dokunulmasını önlemek için ellerinin bağlanması gerekecektir.

> Yaranın iyileşmesi genellikle bir ay sürer, bu sürenin sonunda herhangi bir ameliyat izinin konuyu bilmeyenler veya tıp mesleğinden olmayanlar tarafından görülmesi çok zordur.

On sekiz sayfalık bir açıklamadan sonra yazar, kırk sekiz vakayı anlatmaya başlar ve utku dolu üslûbuyla okuru giderek sıkar. Baker Brown'a göre, histeri başlığı altında toplanacak şikayetlerin kapsamı son derece geniştir (bu bakımdan onu fazla suçlayamayız, çünkü Hipokrat'tan Freud'a kadar 'histeri' terimini kullanan bütün doktorlar aynı şeyi yapmışlardır). Çoğu zaman, hastaneye yatırıldığı gün hastanın klitorisi alınır ve iki veya üç hafta sonra tamamen 'iyileştiği' söylenerek taburcu edilirdi. Bazı hastalar ile akrabaları ona coşku dolu teşekkür mektupları yazarlardı: yıllardır çekilen kabızlık bir günde yok olmuştu; yıllardır kısır olan kadınlar hamile kalmıştı, hatta bir ur yok olmuştu. Bazen ameliyatı ruhsal bir boşalım izlemişti:

> Ameliyattan birkaç gün sonra bu hastanın, zaman zaman saldırgan ve kontrol edilemez bir hal aldığı, vahşi ve manyakça bir

görünüm kazandığı gözlemlendi. Kocası sorgulandığında, birkaç yıldır özellikle de adet dönemlerinde şiddetli heyecan krizleri geçirdiği ve böyle anlarda kocasına saldırıp kaplan gibi cildini yırttığı ortaya çıktı.

Sonra bu hasta iyileşti; iyi hali sürdü ve her bakımdan iyi bir eş oldu.

Cerrah büyücü rolünü benimsemiştir. Baker Brown bazı vakalarda, tıp alanındaki hedeflerinin Afrikalı sünnetçilerin kültürel alandaki hedefleriyle örtüştüğünü göstermekteydi. Örneğin, vaka no. 48...

> ...kocasından ve onunla birlikte yaşamaktan hiç hoşlanmamaya başlamıştı. Yaptığım cerrahi müdahaleden sonra sürekli başarılar elde edildi, iki aylık tedavi süresinden sonra kocasına döndü, tekrar onunla birlikte yaşamaya başladı ve kötü duygularının yok olduğunu söyledi; kısa zamanda hamile kaldı, yemek masasındaki yerini tekrar aldı, mutlu ve sağlıklı bir eş ve anne oldu.

Bazen iritasyona, mastürbasyonun yol açtığı söyleniyordu. On beş yaşında bir arkadaşından öğrendiği bu alışkanlığı sürdüren on yedi yaşındaki bir kız, kendisini yatalak haline getiren katalepsi krizleri geçiriyordu. Baker Brown klitorisinin alınması gerektiğine anne babasını -anlaşılan pek de zorlanmadan- ikna etmişti.

Oysa meslektaşları ikna olmamışlardı. Bunlardan biri, yazdığı bir kitap eleştirisinde, Baker Brown'ın İngiliz tıp mesleğinde klitoris ameliyatları yapan tek bilimci olmadığı yönündeki iddiasına meydan okudu. Daha sonra da, Baker Brown'ın ikiyüzlülükle davrandığını ileri sürdü. En son vakası dışında, 'periferal iritasyon'un gerçek sebebini sürekli olarak gizlemişti. Klitoris ameliyatının tedavi etmesi gereken şey mastürbasyondu ve kitap eleştirisini yazan kişi onun bu konuda etkili olduğunu kabul etmeye hazırdı. Mastürbasyonun çeşitli talihsiz sonuçları olduğuna, bu yüzden onu yok etmek için alınan gaddarca önlemlerin haklılığına inanan tek doktorun Baker Brown olmadığı kesindi, ama niçin bunu açıkça söylemiyordu? Kitap eleştirmeni, aynı yıl Profesör Braun adlı birinin *Wiener Medizinische*

Rundschau'da yayınlanan "Klitoris ile Labia Minora Kesilerek Yapılan Mastürbasyon Tedavisi" başlıklı makalenin konuya açıklık kazandırdığını belirtmekteydi. Yazı daha sonra, Baker Brown'ın fazla işgüzar olduğunu ve bazen hastanın (veya eşinin veya ailesinin) onayını almak zahmetine katlanmadan ameliyatla klitorisini çıkardığını ileri sürüyordu.[227]

Burada, Baker Brown'ın kendini yüceltme merakının, hele günlük gazetelerde çıkan övgü dolu haberlerin, meslektaşları tarafından pek hoş karşılanmadığını da belirtelim. Kitabının yayınlanmasını izleyen yıl içinde Doğum Doktorları Derneği onun dernekten çıkarılmasını önermeye kadar verdi. Öneriden önce, ruh hastalarını tedavi etmeye yetkili olmayan bu doktorun kullandığı kasapvari yöntemlerden hiç de hoşnut olmayan ruh sağlığı evleri müfettişinin yazdığı bir uyarı da derneğe ulaşmıştı. Kritik toplantıdan bir saat önce, İngiltere'nin her köşesinden jinekologlar gelmeye başladılar ve saat sekiz olduğunda salonda bütün koltuklar dolduğu gibi ayakta duracak yer de kalmamıştı. Olağanüstü toplantının raporu *British Medical Journal*'m sık satırla basılmış on beş sayfasını doldurdu. Şikayetçi Mr. Seymour Haden, sözünü esirgememişti:

> Günümüzde şarlatanlık şu bakımdan tehlikelidir; günümüzün şarlatanı ameliyatlarını gerçek profesyonel yasaya uygun bir tabana oturtabileceğini fark etmiştir. Uzmanlık sınavını verebilir; eğer bir şarlatan olursa, o andan itibaren en tehlikeli tiplerden biri haline gelir. *["Soru" diyen bağırışlar.]*

Haden, Cerrahın Evi'nin ve bütün bu tip kurumların geçerli belgelere sahip olup olmadığını da sorguluyordu:

> Bu bir 'Kadın Hastanesi' veya 'Evi' mi, yoksa ona benzer bir şey mi?.. Sonra üç tip yardım çağrısı sirküler şeklinde gönderiliyor ve bunlar şöyle hazırlanıyor. Biri orta sınıflara, daha çok kadınlara hitap ediyor; bunda para yardımı isteniyor. Bir başkası üst sınıflara, unvan sahiplerine gönderiliyor, bunda da hamilik edilmesi isteniyor; ünlü isimlerden oluşan upuzun bir liste -bu örnekte başı Galler

227) Scull ve Favreau, 1986.

Prensi çekiyor- hamilerin ne yapmak üzere olduklarından haberleri bile yok. Üçüncü çağrı kilise görevlilerine gönderiliyor ve her zaman şu tür ifadelerle yüceltiliyor, 'hayırlı bir işe yaptıkları yardımlardan dolayı'. *[Kahkaha ve alkışlar.]*

Böyle iğrenç yöntemleri yaygınlaştıran birine nasıl güvenilirdi? Haden başarılı bir demagogdu:

> ... zavallı garip bir kadının Ev'e gittiğine, hatta ondan da garip bir adamın eşini veya kızını oraya götürdüğüne şaşmamak gerekir ... ameliyat çok önemsiz bir şey: belki de, bir dokunun kesilmesi veya bir sinirin çıkartılmasından başka bir şey değil. Koca alt katta kalır. Hasta yukarı çıkartılıp kloroform uygulanır ve anesteziden uyanmadan klitorisi kesilip çıkarılır. Numaranın uygulayıcısı aşağıya, beklenti içindeki kurbanın yanına gider; Ev'den çıkmadan 100 veya 200 ya da her ne kadarsa o kadarlık bir çek yazmasını ister. Eğer o buna karşı çıkarsa, ki bunu yapması muhtemeldir, onun bilgilendirildiğini söyleyemem ama her şekilde ona şu hissettirilir: - 'Kızınıza' veya 'eşinize' hangisi geçerliyse, 'utanç verici bir müdahale yapıldı, çünkü utanç verici alışkanlıklar edinmişti: eğer bunu dostlarınıza açıklamayı göze alırsanız, evleneceği erkeğe utanç verici nedenler yüzünden klitorisinin kesilip çıkarıldığını söylemeyi göze alırsanız, çok iyi; ama onlara bunu söylemeyi göze alamazsanız, sanırım o zaman yapacağınız en doğru şey parayı ödeyip bu konuda bir şey söylememektir.' [*'Ah, hayır,' 'Aha, ah' çığlıkları ve gürültüler.*] Evet. ['Hayır, *hayır,*'] Ne! [*'Hayır, hayır,' 'Başkan' ve artan gürültüler.*] . . .
>
> Buna ameliyat demeyeceğim, bu bir sakatlamadır, şaibelidir, yayınlanamaz, bu yüzden gizlidir... Bu şehirde çok sayıda kadın bu konuda konuşmaya can atıyor, ama şerefini on paralık etmemek için buna cesaret edemiyor. *[Duyun, duyun, ve büyük kargaşa.]*

Baker Brown bu şantaj iddialarına karşı başarılı bir savunma yaptıysa da, klitoris ameliyatı yapan çok sayıda başka doktor olduğunu ileri sürmekle aşırıya kaçtı. Mastürbasyonun ruh hastalıklarına yol açabileceğine inandığını doğruladı (o devirde kimsenin kesinlikle karşı çıkmayacağı bir görüştü bu), dolayısıyla zorlanımlı mastürbasyonun doğru tedavisinin klitorisin kesilip çıkarılması olduğunu söyledi. Hastanın veya en azından kocasının veya anne babasını onayını almadan asla ameliyat yapmadığını be-

lirtti. "Dernek klitoris ameliyatının yanlış olduğuna karar verirse bir daha asla bu ameliyatı yapmam," diyerek de tutumunu belirledi. Fakat bu savunmasının sonuca bir yararı olmayacaktı:

> Saat on ikiye on kala seçim gözlemcileri salona girdiler. Kırsal alandan gelen birçok üyenin ve diğerlerinin ayrılmak zorunda kalmasına rağmen salon hâlâ doluydu. Dr. Braxton Hicks, Dr. Murray, Dr. Tanner ve Dr. Parsons salonda ilerlerken çıt çıkmıyordu.

Öneriyi destekleyen yüz doksan dört oy kullanılırken, otuz sekiz kişi karşı oy kullandı, beş kişi de çekimser kaldı. Gerekli olan üçte ikilik oran aşılmıştı. Brown'ın üyeliği geçici olarak kaldırıldı ve meslek onurunu takdir edilecek bir şekilde koruduğu için yönetim kurulunu tebrik eden öneri oy birliğiyle kabul edilerek toplantı sona erdirildi.

Bir yıl sonra, Londra Tıp Derneği'nin eski başkanı da utanç içinde itibarını yitirerek istifa etmeye zorlandı. Bazı ayrıntıların *The Lancet* dergisinde yayınlanmasından sonra mahkemeye başvurduysa da başarılı olamadı. Baker Brown 1872 yılında öldü, ömrünün son iki yılında birkaç sadık dostunun parasal yardımlarıyla hayatını sürdürebildi. Ölüm ilanı modern okurları şaşırtacaktır. Ölümünden sonra yapılan otopside görülen beyin bozuklukları ayrıntılı bir şekilde sıralanmıştı. Bir süredir, ileri aşamada damar sertliği sorunu yaşamış olmalıydı, bir damar bozukluğu da ölümüne yol açmıştı.

Baker Brown skandalından sonra İngiltere'de klitoris ameliyatlarının tamamen gündemden kalktığı anlaşılmaktadır. Bir yetkilinin çıkıp da, kamuoyunun önünde ameliyatı yasaklamakla, belki de aşırılığa kaçıldığını söylemeye cesaret ettiği ender olarak görülüyordu. Oysa Amerika Birleşik Devletleri'nde Baker Brown'ın izinde giden çok kimse vardı. Tarihçi G.J. Barker-Benfield, 1860'lı yıllardan 1904'e kadar klitoris ameliyatlarının gerçekleştirildiğini ve klitoris sünnetinin (ön derinin kesilip çıkarılmasının) ruh hastalıklarında bir tedavi yöntemi olarak desteklendiğini belirtir.[228] Baker Brown'ın kitabının bir esin kaynağı oluşturduğu,

228) Barker-Benfield, 1976.

Phladelphia Doğum Doktorları Derneği'nin 1873 yılında yaptığı bir toplantının raporundan anlaşılmaktadır. O toplantıda Dr. Goodell adlı bir uzman, meslektaşlarına bir ikilemi açıklamıştır: Hastalarından biri, on dört yaşından beri zorlanımlı mastürbasyon yapmış olan otuz yaşındaki bir kadın, bu sapıklığının sağlığını bozduğunu anlayınca daha önce bir cerraha başvurmuştu. Cerrah klitorisini anormal derecede büyük bulup bir bölümünü almıştı. Ameliyat bir işe yaramadığından Goodell bir cerrahi müdahale daha yapılmasına karşıydı ve o süreçte birkaç alternatif tartışılmıştı. Toplantıdakilerin hepsi Baker Brown'ın çalışmalarını biliyordu; ameliyatlarını anlatırken anlaşılmaz bir dil kullanmasından şikayet edenler olmuştu ama çalışmasına etik yönden karşı çıkılmasından veya klitoris ameliyatı şampiyonunun Dernek'ten çıkarılışından hiç söz eden yoktu.

Alice Walker'ın Amy'si bir roman kahramanıdır; ameliyatı iki dünya savaşı arasındaki yıllarda yapılmış olmalıdır. Marie Bonaparte'ın 1929'da Leipzig'de tanıştığı bir kadın, kontrol edemediği mastürbasyon yapma isteği yüzünden ev işlerini yapamadığından kendi isteğiyle klitoris ameliyatı olmuştu.[229] Kadın, on yaşından itibaren klitoris bölgesinde kaşıntı ve yanma hissediyordu. Yirmi dokuz yaşında evlendiğinde yaşadığı cinsel ilişki onu tatmin etmemiş, esas cinsel hazzı mastürbasyondan almaya devam etmiş. Daha sonra üç kez ameliyat olmuş. İlkinde cinsel organlarına giden sinirler kesilmiş; daha sonra, dönük rahmi düzeltilmiş. Bunlar da cinsel davranışını değiştirmeyince yumurtalıkları ve yumurta boruları ile klitorisi alınmış. Bu da bir şeyi değiştirmemiş. Sonra bir kadın nörologla psikanalitik terapiye başlamış, ama dört hafta sonra hasta bütün cerrahi seçeneklerin henüz değerlendirilmediğini söyleyen bir cerrahla tanışınca terapiye son vermiş.

Marie Bonapaete 1941'de savaştan kaçmak için Mısır'a gidince geleneksel kız sünnetini yakından gözlemleme imkânını bulmuştu. Bir süre sonra, ülkelerini açıklamak istemediği sünnet edilmiş kadınlarla yaptığı iki uzun söyleşiyi yayınladı. Söyleşilerini aktardığı iki kadının da aslında cinsel ilişki sırasında orgazm yaşadığı-

229) Bonaparte, 1965.

nı öğrendi, ancak bunun için o kadar çok zamana ihtiyaçları oluyordu ki her seferinde orgazm yaşamaları mümkün değildi. Ayrıca ikisinin de yaralı bölgelerinde hâlâ biraz duyarlılık vardı. Kadınlardan biri sünnet olduktan sonra bile düzenli olarak mastürbasyon yapmaya devam ediyordu. Tam olarak hangi bölgeyi uyardığı pek kesin değildi ama bu vajina değildi.

Hanny-Lightfoot-Klein 1980'li yıllarda bir annenin, on beş yaşındaki kızının klitorisini alması için başvurduğu jinekolog Dr. Haas'la mektuplaşmıştı. Kızı mastürbasyon yapıyordu, annenin de aynı yaşta, mastürbasyon alışkanlığını tedavi etmek amacıyla klitorisi alınmıştı. Haas bu isteği geri çevirirken, beş yıl sonra, doğum öncesinde öğüt vermek için kızı muayene edince klitorisiyle birlikte labia minorasmın da alınmış olduğunu gördü. 'Evlilik ilişkisini geliştirmek için' klitorisinden kurtulmak isteyen bir Alman kadın da onu ameliyatla alması için Haas'a başvurdu. Haas onun da fikrini değiştirmeye çalıştı ve bunda başarılı olduğunu sandı. Ama iki yıl sonra kendisine başka bir sebeple başvurduğunda yapılan muayenede onun da klitorisi ile labia minorasmın alındığı ortaya çıktı. O kadının durumunda koca hakkında hiçbir bilgiye sahip değiliz; belki de geleneksel olarak klitorisin alındığı bir ülkeden gelmekteydi.

KLİTORİSİN AMELİYATLA ALINMA GELENEĞİNİN SON KALESİ

Yakın zamana değin klitorisin ameliyatla alınmasının tek bir türüne karşı çıkılmıyordu –bu da ikicinsli (hünsa) çocuklara ve hormonal dengesizlik yüzünden olağandışı büyük bir klitorisle doğan kız çocuklarına yapılan kozmetik ameliyattı. Bu yapıdaki kızlara oldukça sık rastlanır. Doğumdan önce ve sonra anormal derecede yüksek testosteron düzeyi, bazı genetik metabolik hastalıklara (bunların en önemlisi androgenital sendromdur, AGS) neden olur. Böyle sorunlar yaşayan erkek çocukların olağanüstü büyük cinsel organları vardır ama cinsiyetleri hakkında bir kuşku yoktur. Kızlardaysa, klitoris çok büyük, labia da testosteron tarafından birleştirilmiş ve rengi koyulaştırılmış olur, öyle ki ye-

ni doğan bebek bazen erkek zannedilebilir. O zaman sorun, ilk bakışta erkeğe benzeyen bu kız çocuğuyla ne yapmak gerektiğidir. Durum gerçekten ikicinsli olan çocuklarda daha da karmaşıktır. Genetik bakımdan yarı erkek yarı dişi olan insanlar gerçekten vardır. Çocuğu erkek veya kız olarak kaydetmek gerektiği için onların durumunda bir karar vermek gerekir. Seçilen cinsiyete aykırı olan anatomik özellikler, geleneksel olarak her zaman ameliyatla düzeltilir.[230] 1950'li yıllardan itibaren genel eğilim, beliren herhangi bir kuşkunun mümkün olduğunca erken yok edilmesi gerektiği yönündeydi. Önde gelen yetkililerin görüşüne göre, böylelikle seçilen cinsel kimlik, genetik cinsel kimlik olmasa da engelsiz bir şekilde gelişme imkânı bulacaktı.

Büyük bir klitoris çoğu zaman düzeltilir ve erkeklik organı olmadan doğan genetik olarak erkek çocuklar elden geldiğince kız çocuk haline getirilirdi. Bunların hepsi, çok erken yaşta ve birkaç kez ameliyat edildikleri ve bu bozukluk ömür boyu tedavi gerektirdiği için çoğu zaman sorunlu çocuklar olurlar. Ayrıca, ergenlik çağından itibaren kendi bünyelerinin üretmediği cinsel hormonları düzenli olarak almak zorundadırlar.

Bu 'cinsler arası' çocukların, gerçekten kimlik sorunları yaşadıklarına ve yaygın olan 'iyi klinik bakım standartları'nın eleştirildiği 'kendi sorunlarını kendin çöz' gruplarına başvurmalarına şaşmamak gerekir. Kuzey Amerika Cinsler Arası Derneği (ISNA) ideallerini belirleyen *Bir Duruşa Sahip Hünsalar* adını gururla taşır: bu, bazı kimselerin, ne erkek ne de dişi olduğunu kabul eden bir dernektir. Söz konusu bakış açısı, aynı zamanda transseksüellere karşı alınan çağdaş tavrı da yansıtır. Son zamanlara kadar, genetik bakımdan erkek olan biri, ısrarla yanlış bedende doğduğunu iddia ederse ve 'sonunda kadar gitmeye' hazırsa ona hormon tedavisi veya ameliyat önerilirdi. Bu arada, kadın hormonları ve meme isterken erkeklik organına da bir itirazı olmayan erkekler cinsiyet kliniklerine başvurmaktadırlar.[231] Fuhuş ve pornografi sektöründe de, ara cinslere ('erkek-kadınlara') ilgi artmaktadır.

230) Money ve Ehrhardt, 1972.
231) De Jong, 1999.

AGS (androgenital sendromu) hastaları ISNA içinde kendi öykülerini anlatabildiklerinden, geçenlerde Batı'da bile yapılan bir cinsel organ sakatlamasını öğrenme fırsatını bulduk. 'Ana' anlatıyor:

> On iki yaşındayken klitorisimin daha da büyüdüğünü fark ettim. ... Bundan sanırım en az üç ay sonra annem dans stüdyosundan döndüğümde beni yıkanırken gördü. Gerçi o ne kadar kaygılandığını belli etmemeye çalıştı, ama on iki yaşında bir kız böyle bir şeyi hemen hisseder. Ertesi günü beni muayene eden çocuk doktoru da belirgin bir şekilde kaygılanmıştı.[232]

Ana daha sonra, kendisine her şeyin açıklandığı özel bir kliniğe gönderildi:

> Klitorisimin neresini keseceklerini söylemediler. Hepsini keseceklermiş. Galiba doktorlar aşırı büyük klitorisim konusunda kendileri kadar dehşete düştüğümü ve benimle bunu konuşmanın gereksiz olduğunu düşünüyorlardı.

Ana içine kapandı, bunalım ve blumia (aşırı iştah hastalığı) ile mücadele etti ve ancak uzun bir süre sonra lezbiyen olduğunu açıklayabildi. Cinsel olarak kaybı büyüktü:

> Bazen mastürbasyon yapıyorum ve adına orgazm dediğim bir şeyler yaşıyorum –hafif bazı kasılmalar. Ancak hissettiğim tepki güvenilir değil ve klitoris ameliyatından önce ulaştığım o harika duyarlı ve salgılı orgazmlara hiç benzemiyor.

Genetik bakımdan bir erkek olduğunu, bedeninin testosterona çok az tepki verdiğini (doğuştan kısmi androjen-duyarsızlık sendromu hastasıydı) ve anne babasının, hastanenin aşırı baskısıyla bu gerçeği ondan sakladıklarını ancak hayatının ileri yıllarında öğrenebilecekti. Belki de, on iki yaşında bir kızın orgazma ulaşma konusunda deneyimli olabileceği kimsenin aklına bile gelmemişti.

'Kendi sorunlarını kendin çöz' hareketi çok etkili olmaktadır, özellikle de internet çağında. Artık doğrudan ilgisi olanlar en garip konularda bile bilgi alışverişi yapabiliyorlar. İleriki yıllarda,

232) *Intersex Society of North America*'nın tarihsiz bir sayısından.

kozmetik klitoris düzeltmeleri belki de, çocuk riskleri kavrayacak yaşa gelene değin ertelenecektir. İşin doğrusu, konuyla ilgili sorunları küçümsememeliyiz. Anne baba ve çocuk, uzmanların yardımı olmadan anormal cinsiyet damgasıyla çoğu zaman başa çıkamazlar. Cinsler arası bir çocuğun anne babası, bazen sorunun nedenleri ve niçinleriyle uzun bir süre boğuşuyorlar. Bundan bir anlam çıkarmaya çalışırlarsa da, çoğu zaman suçluluk duygusunun ağına düşüyorlar.

KADIN CİNSEL ORGANLARIYLA İLGİLİ DİĞER CERRAHİ MÜDAHALELER

Klitorisin tıbbi müdahaleyle çıkarılması ve klitorisin ön derisinin alınması tıp literatüründe önemsiz bir olay olarak görülür, tıp ansiklopedileri de bu konuda çok az bilgi verir. Kadın cinsel organlarına yapılan diğer cerrahi müdahaleler, özellikle de kısırlaştırma (yumurtalıkların alınması) ve histerektomi (dölyatağının alınması) daha açıkça tanımlanırlar. Kısırlaştırma ruhsal hastalıkların, özellikle de mastürbasyona yol açan kontrol edilemeyen cinsel arzunun tedavisi için de önerilirdi. Müdahaleye, en ünlü taraftarının adı verilerek Battey ameliyatı dendi.[233] Kadınların cinsel arzularının patolojik olduğu düşünülüyordu, bu da rahatsızlığın doğru bir şekilde teşhis edilmesinin önemini daha da arttırmaktaydı. Doktor nasıl bir test uygulayabilirdi? Tabii ki durumu kendi gözleriyle görmek, hatta bu sırada klitorisi veya göğüsleri uyararak yasaklanan tepkiyi elde etmek zorundaydı. Eğer hasta uyarılma işaretleriyle tepki verirse, bu bir klitoris veya kısırlık ameliyatının gerekli olduğunu gösteren kanıt sayılırdı.

Daha önce sözü edilen Barker-Benfield'in kitabı çok ilginçtir.[234] Yazar tipik bir Amerikalının portresini, Alexis de Tocqueville'in bakış açısından çizmektedir. Mesleğinin pek başarılı olmayan bir döneminde, demokrasiyi yerinde incelemek için ABD'yi baştan başa gezen bu Fransız politikacı, gerçek Amerikalının por-

233) Longo, 1979.
234) Barker-Benfield, 1976.

tresini son derece romantik bir haleyle çizmişti. Kendi kendini yetiştirmiş olan Barker-Benfield, bu harika ülkenin sunduğu binlerce fırsatı son derece dürüst ve demokratik yollardan elde etmeyi bilmişti. Eşi onun gölgesinde kalmayı çok iyi başarmış olmalı. Amerikalı erkeklerle kadınlar arasındaki ilişkilerde, kadının gerçek cinselliğinin yeri yoktu. Kadınların cinsellikten haz alma ihtimali kesin olarak reddedilmiyordu ama, kadının cinsel deneyiminin itici gücü erkek olduğu zaman buna sınırlı bir derecede izin veriliyordu. O devirde cinsellik zor bir konuydu ve bu alanda herhangi bir terslik çıkarsa bu, hemen her zaman kadının suçu sayılıyordu. Bir evlilik çocuksuz kalırsa, kocanın herhangi bir kusuru olabileceğinden en ufak bir kuşku bile duyulmuyordu.

Ünlü Amerikalı jinekolog J. Marion Sims'in hayatı, bu tavrı etkileyici bir tabloyla gözler önüne serer. Bir iş adamı olan babasının iflasından sonra, alçak gönüllü bir kasaba doktoru olarak mesleğe başlayan Sims hayatının sonunda ülkenin en varlıklı ikinci doktoru olmuştu. New York'ta Bryant Park'a dikilen heykeli, 1936'da bugünkü yerine, New York Tıp Akademisi'nin karşısına, Central Park'm kenarına taşındı. Servetini kazanmasını New York'lu seçkinler sağladılar, ama o yeni tekniklerini üstlerinde denediği çok sayıda kobay için yataklarının çoğunu beş parasız İrlandalı mültecilerin doldurduğu Kadın Hastanesi'ni kurmuştu.

Sims'in hayatını araştıranlar, ona karşı hayranlıkla karışık bir öfke duyacaklardır. İsmi ders kitaplarında hâlâ yer almaktadır; doktorlar hâlâ Sims'in spekülumunu kullanırlar; hasta dizleri ile göğsünün üstünde yatırılarak yapılan dölyolu muayenelerinin, Sims duruşunda yapıldığı söylenir; üretkenlik araştırmalarında Sims-Hühner testi uzun bir süre popülerliğini korumuştur; vajinismus terimini kullananların da Sims'in izinde olduğu söylenebilir, çünkü bu durumu ilk kez belirleyip adını veren odur. Bütün bu keşiflerin onu ölümsüzleştirmesi için Sims'in büyük bir uğraş verdiği kesindir. Alçak gönüllülük erdemlerinden biri değildir. Mesleğinin sonunda, ameliyatların on beş kişiden fazla izleyici önünde yapılmasını yasaklayan yasayı kabul etmeyi reddettiği için çalışmalarını kendi kurduğu hastanede daha fazla sürdü-

rememiştir. Çıktığı Avrupa turunda, her şey sadece dört gün içinde çok çeşitli ameliyatları en büyük izleyici kitleleri karşısında yapabilmesine izin verecek şekilde ayarlanmıştır.

Sims, her şeyden önce 'kesmeye meraklı' bir jinekologtu; bir biyografi yazarı ona 'vajinanın mimarı' unvanını vermişti. Yine de, önceleri belirli bir tiksintiyi aşması gerekmişti. Ömrünün sonunda, bir öğrenci olarak kadın cinsel organlarını incelemekten hep kaçındığını, bunu meslektaşlarına bırakmayı yeğlediğini itiraf etti. Kayda geçirilmiş ilk cerrahi girişimi oldukça farklı bir alandaydı; tavşan dudağı olan genç bir kadını ameliyat etmişti. Kadın çok çirkin görünüyordu, yiyip içerken sorunlar yaşıyor, sürekli salyası akıyordu. Genç doktor onun doğuştan gelen bu kusurunu iki ameliyatla düzeltti, sonra da sonuçları bir üçüncü ameliyatla mükemmelleştirmek istedi ancak hasta buna izin vermedi. Sims hiç de cazip olmayan böyle bir görünümü normale çevirebildiği için mutlu olmuştu. Baker-Benfield onun ancak bundan sonra kadın cinsel organlarıyla ilgilenebildiği, bu alanda bile her türlü anormalliği düzeltebileceğine güvendiği kanısındadır. Onun seçtiği bu alanda uzmanlık hâlâ olağandışıydı; kadın hastanesinde yaptığı çalışmaların ilk yıllarında Sims, kendini tamamen kadınların tedavisine adamış olan dünyadaki tek doktordu.

Sims son derece yaratıcıydı ama hastalarına uyguladığı aşırı sayılacak deneyler şaşırtıcıdır. Bir keresinde, attan düştükten sonra ciddi karın ağrıları çeken bir kadın ona başvurmuştu. Sims ağrıya sarkık rahmin yol açmasından kuşkulandı. Organı tekrar yukarı çekmek için ona dizlerinin ve göğsünün üstünde yatmasını söyledi; vajinayı açtığında içeriye çekilen havanın çıkardığı sesi duymakla kalmadı, aynı zamanda içerisini de görebildi. İçini daha iyi görebilmek için bir alete ihtiyacı olduğunu düşündü ve bu iş için madeni bir kaşığın sapını bükmeye karar verdi. Böylece, 'kadın organlarını karanlıktan ışığa çıkardı'. Biyografisinde bu an, Colombus'un Amerika kıtasını ilk gördüğü an gibi kahramanlık terimleriyle betimlenir.

Sims vajinaya baktığı o ilk anda vajinanın mesaneyle birleşen ön çeperini görmüş olmalı. O anda spekülumun hangi işlerde kullanı-

labileceğini fark etti, çünkü vajinanın ön çeperi zor doğumlarda ciddi tehlikeyle karşı karşıyadır. Çoğu zaman vajina ile mesane arasında, (genellikle genç) hastanın ömür boyu idrarını tutamamasına yol açacak, bir fistül oluşabilir.[235] Hastaları, mesane-dölyolu fistüllerini tedavi edebilen her doktora sonsuz şükran duyar. Sims de bu zorlu işe soyundu ve hasta bulmakta hiç güçlük çekmedi. İlk birkaç yıl çalışmaları daha çok deneysel düzeydeydi ve hedef kitleyi Alabama'da çok sayıda bulunan zenci kadın köleler oluşturuyordu. Sims bazen onları sahiplerinden satın alırdı, bazen zenci kadınlar yıllarca, arka bahçesinde hastane olarak kullanmak üzere yaptırdığı barakada yaşarlardı. Üstünde ilk deney yaptığı hastanın adı Anarcha'ydı; ismi bu sınavı gönülden desteklediğini ima ediyor. Belki bu bütün baraka sakinleri için de geçerliydi. Sims'in meslektaşları onun deneylerine bulaşmak istemediklerinden, gariptir ama, bazen hastalar üstünde yaptığı çalışmalarda ona yardım ederlerdi. Anarcha dört yılda otuz ameliyat geçirdi (çok az bir anesteziyle, çünkü Sims bu alanda uzman değildi) ve her seferinde ameliyat yeri mikrop kaptı. Ama dört yılın sonunda Sims başarıya ulaştığını ilan edebildi; bütün köle kadınlar iyileşmişti, idrarlarını tutabiliyorlardı.

Fistül ameliyatlarındaki başarısının ardından Sims, en büyük zaferlerini kutlayacağı New York'a gitti. Burada İrlandalı mülteci leri kobay seçti, ancak ameliyatları sonunda en seçkin çevrelerde bile kabul edildi. Sims ilk vajinismus ameliyatını, sinir sisteminin acınacak bir halde olduğunu belirttiği genç bir kadına uygulamıştı. Sonunda, kızlık zarı bölgesinin alınması, en önemli büzgen kasların kesilmesi ve hastaya her gün cam kalıpları içine sokmasını tembih etmekten ibaret olan tedavi yöntemini geliştirmeye başladı. Garip bir benzetme olsa da, Sims'in kadınlara yaptırdığı bu egzersiz, erkekten-kadına-dönüşen transseksüellerin cerrahi olarak oluşturulan yeni vajinalarına uyguladıkları egzersize şaşırtıcı derecede benzemektedir. İlk hasta cerrahi müdahaleye iyi

235) Fistüller gelişmekte olan ülkelerde hâlâ büyük sağlık sorunları yaratmaktadır. Jinekolog Kees Waaldijk hemen hemen yirmi yıldır Nijerya'daki bir fistül kliniğinde görev yapmaktadır. 1990'lı yıllarda bu ameliyat çok sık başvurulmuştur; çoğu durumda en ilkel koşullarda bile, epidural anestezi altında on dakikada iyileşme sağlanmaktadır. Waaldijk fistül sorunu olan bütün kadınların ameliyat edilebilmesi için yeterli sayıda klinik açıp doktor yetiştirmeyi tasarlıyor. *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*, 143 (1999), 1384-1385.

tepki vermemişti, Sims'in gözünde bunun anlamı tekti; bir ameliyat daha yapmalıydı. Kızın annesi onu kızının vücudunda deney yapmakla suçlarken, Sims buna karşı çıkmadı ama annenin tavrını çok itici buldu (baba bu konuda onu destekleyerek karısını dava etmek veya boşamakla tehdit etti).

Diğer seçenekler de pek cazip değildi. Sims'in cerrahi müdahalesinden önce tıp mesleği, eter verilen kadının kocası tarafından döllenmesinden daha iyi bir yol bulmuş değildi. Çünkü üremek, bir çiftin en kutsal görevi sayılıyordu. Sims de üreme sorunlarıyla ilgileniyor, tipik olarak cerrahi bir yaklaşım uyguluyordu. Teorisine göre, kısır bir kadının dölyatağı yeterince geçirgen değildi, dolayısıyla dölyatağının boynunda bir (karakterine uygun olarak çoğu zaman birden fazla) kesik yaptı. Ne var ki bu hiçbir işe yaramadı.

Barker-Benfield, Sims'in kişiliğini ve içinde ün kazanabildiği toplumu oldukça karanlık bir şekilde betimler. Kitapta Sims ufak tefek, özgüveni olmayan, kadınlara ve cinsel organlarına karşı duyduğu korkuyu ancak onları kesip biçerek kontrol edebilen, böylelikle kadın bedenini kontrol etme rekabeti içinde olduğu bütün diğer erkek doktorlara üstünlük sağlayan bir adam olarak anlatılır. Gerekirse hastanın zararına 'kahramanlık' yapma deyimi, 'kesip biçme' uzmanlığına dönüştüğünde jinekolojiyle ilişkilendirilmiştir. Rachel Maine'nin kitabında anlatılan yumurtalık ameliyatı yeni deneysel yaklaşımı yakalamıştır.[236] İngiltere'de Baker Brown hiç tereddüt etmeden kendi kız kardeşinin yumurtalıklarını almıştı. Karın boşluğunda yapılan ameliyatlar o günlerde henüz deneysel aşamadaydı ve oldukça riskliydi. Bu, Baker Brown'ın bu alanda yaptığı dördüncü girişimdi ve ilk üç hastası ameliyattan sağ çıkamamıştı. Kız kardeşi ilk başarısıydı. Hasta adayları, büyülerden medet umarken nörologlar ve psikiyatristler çaresiz bir kenarda bekliyorlardı. "Başarılı bir karın ameliyatı yapmış bir cerrah, kanın tadını ilk kez almış bir Hint kaplanına benzer."

Jinekologlar sık sık kadın cinsel organlarına saygı duymamakla suçlanmışlardır. Oysa kadınlar da bıçak altına yatmaya heves-

236) Rachel Maines, 1999.

24) Büyük bir kisti olan bir kadının yumurtalığının üç erkek cerrah tarafından çıkarılması, 1880 civarı.

liydiler. 1894'de Amerikalı bir eleştirmen kadınlarla şöyle alay ediyordu:[237]

> Karın ameliyatları kadınlar arasında moda oldu. Bu şimdi son moda, artık karın bölgesinde bir ameliyat izi olmayan kadın sıradan biridir ve seçkinler grubundan sayılmaz. Bu bir nimettir ve 'on yedi yaşındaki tatlı kızın yanağındaki gamze kadar güzel' sayılır.

Jinekoloji profesörü Hector Treub (1856-1920) göreve başlama töreninde yaptığı konuşmada, ameliyat olmayı reddetmeleri, bu nedenle de tıp mesleğinin etki alanının dışında kalmayı sürdürmeleri konusunda kadınları düzenli olarak uyardığını vurguluyordu. Ama o bile, hastaların ısrarlı şikayetlerine ve umutlarını cerrahi tedaviye bağlama kararlılığına karşı koyamıyordu. Tıp tarihçisi Lidy School,Treub'un mayın tarlasının -pelvic nevralji- olduğu tezine ileri sürmüştü.[238] Treub onun psikosomatik, hem de

237) Akt. Scull ve Favreau (1986).
238) Schoon, 1985.

histerik bir şikayet olduğunu düşünüyordu, ama Treub'un profesörlüğü sırasında psikiyatristlerle jinekologların işbirliği henüz emekleme dönemindeydi. Üstlerinde yaptığı incelemeleri yayınladığı on sekiz kadından sadece üçü bir psikiyatriste havale edilmişti. Ne yazık ki, bu üç kadın bile sonunda ameliyat edilmişti.

Üçüncü kadın, önce Treub'dan 'ruhsal tedavi' görmüştü, terapi 'bir dereceye kadar neşeli bir havada yapılan günlük konuşmalardan, hastayı yavaş yavaş dik oturmaya ve yürüyüş yapmaya alıştırmaktan' ibaretti. Hasta bir ur taşıdığından emin olduğu için Treub sahte bir ameliyat yaptı. Kadın anestezi etkisindeyken karnında kalın ve uzun kesikler yapılmıştı. Ameliyat sonrası tedavi normal olarak yürütülmüş, ama onun özel durumunda dikişler 'mükemmel bir iyileşme müjdesi veren çığlıklar' eşliğinde alınmıştı. Yine de karın ağrıları aynı şiddetle devam ediyordu. Dölyatağının boynunun elektrokoterizayonundan sonra Treub, 'aşırı duyarlı' hastayı birkaç kez dağlama demiriyle 'tedavi' etmeye karar verdi. "İlk seferinde, birkaç çığlık dışında her şey yolunda gitti. Ama ikinci seferinde, benim 'bu gerekli'" iddialarımın hastanın 'ben istemiyorum' itirazlarını aşması epeyce zor oldu." Söz konusu yöntemi sülfür banyosu kürü izledi, Treub ona 'bir süre soğuk duş' tedavisi uygulattırdı. Hastasıyla beş ay uğraştıktan sonra nihayet sabrı taşan Treub, kadını psikiyatrist Winkler'e gönderdi. Bir süre sonra Winkler, 'ruhsal yöntem' yoluyla hastayı yönlendirir umuduyla Treub'dan ameliyata izin vermesini istedi, böylece sonuç yine dölyatağının ameliyatla alınması oldu.

Bugün bile her jinekolog, ameliyatta ısrar eden hastalarla karşılaşır; görülen belirtiler ile hastanın kurtulmaya hevesli olduğu organ arasında hiçbir ilişki bulamayan doktor ameliyatın bir işe yaramayacağını düşünür. Bu yine de, yozlaşarak açıkça sado-mazoşist etkileşimlere dönüşen verimsiz tartışmalara yol açabilir. Çok bilinen bir öyküde, bir jinekolog ona hasta gönderen pratisyen hekime şunları yazar: "Bu kadını bana havale etmenin bir anlamı yok, çünkü bir jinekoloğu ilgilendirecek organı kalmamış."

Kısırlaştırmayı on dokuzuncu yüzyılın dünya görüşüne uydurmak son derece zordu. Kısırlaştırmayı ruhsal dengesizliğe ye-

ni bir çare olarak gören doktorlar, sonuçta kadını temel işlevinden, üreme yeteneğinden yoksun bırakacaklarını göz önünde bulundurmak zorundaydılar. Ama kahramanca sonuçlar için köklü yollara başvurmak gerekiyordu. Sağlıklı yumurtalıkların alındığı ameliyata adını veren ve Georgia'nın Rome şehrinde yaşayan cerrah Robert Battey, her şeyden önce psikiyatrik incelemelerini açıklarken gerekli duyarlılıklara dokunmakta hünerli olduğunu kanıtlamıştı:

> Kutsal bölgede kendime yeni bir yol açmayı görev bildim. ... Kadın organizmasının gizli bölgelerini inceleyerek onun görev yapan bezlerinden, gizemli ve harikulade işlevleri insan soyu için çok değerli olan salgı bezlerini bulup çıkardım.

Battey yumurtalıkları ameliyatla çıkaran ilk doktor değildi ama sağlıklı ve normal organlara bunu uygulayan ilk kişiydi. Kanser hastalarına yapılan ameliyattan ayırmak için buna 'normal yumurtalık ameliyatı' adını verdi. Her şekilde, kadınların bu ameliyattan sonra erkekler gibi 'cinselliklerini yitirdikleri'ni düşünmedikleri ortaya çıktı. Öjenik nedenler de vardı: Kısırlık ameliyatı için aday olan bir kadının dejenere çocuklar doğurma ihtimali söz konusuydu.

O zaman yapılan izlemeler, kadınlıklarına yapılan bu saldırıya kadınların bilerek razı olduğunu ortaya çıkarmıştır. O devirde bir sapıklık olarak kabul edilen mastürbasyon yapma alışkanlığında olan bir kadın ameliyattan sonra şunları yazıyordu: "Durumum hayal ettiğimden de daha iyi. İyi olduğumu biliyorum ve bunu hissediyorum; artık kendi kendime doyuma ulaşmayı asla düşünmüyorum; bu artık bana yabancı ve çirkin gelen bir şey." İşte, erkeklerin kadınları görmek istedikleri onurlu yere tekrar yerleştirilmişti, öyle ki bunu gerçekleştirmek için en güçlü beyin yıkama yöntemleri uygulamaya konuyordu. Yine de bazı protestolar dile getirilmedi değil. Mesleki itibarını yumurtalık ameliyatlarındaki hüneriyle kazanmış olan İngiliz cerrahı Sir Thomas Spencer Wells, kendi tedavi yöntemlerinin gerçekçi olduğundan emindi, oysa psikiyatrinin yöntemleri onu dehşete düşürüyordu. Son söz

hakkının kadınlarda kaldığı bir toplumu gözler önüne sererek, tıp mesleğini bir ayna gibi yansıtmıştı:[239]

> Mesleğin bütün Martha'larından oluşan bir heyetin özel bir toplantıda bir araya gelerek, erkeklerin en başa çıkılmaz hastalıklarının cinsel organlarında dehşet verici bir değişikliğe bağlı olduğu teorisini ilan ettiklerini, bunları tartışmak için dernekler, tedavi etmek için hastaneler kurduklarını düşünün; biri yanındaki küçük sobanın üstünde dağlama demirleri duran muayenehanesindeki koltuğunda oturuyor, önünden geçen her erkeği dağlıyor; bir diğeri büyük bir ciddiyetle, bütün ahmakların, delilerin ve suçluların üreme gücü yok edilerek yeni bir milenyumu başlatma önerisini ileri sürüyor; bir üçüncüsü ayağa kalkarak koğuşlarında cinsel organlarında cerrahi müdahale yapmadan asla tedavi edilemeyecek hastalıkları olan en az yedi veya sekiz erkek olduğunu bildiriyor...
>
> Kendimize, utanarak olsa da, başkalarının gözüyle bakmamız gerekmez mi?

Kadınların duygularına erkeklerin yaklaşımına, tıp dünyasının dışında sürekli olarak karşı çıkan bir kuruluş vardı, bu da genelde kadınların yönetiminde olan Christian Science hareketiydi. Cerrahi müdahaleyi fazla materyalistçe buluyor ve 'zihinsel tedavi' dedikleri yöntemi yeğliyorlardı. Christian Science üyeleri ruhsalın fizikseli aşmasına izin vermeyi öğreten kurslar düzenliyorlardı. Kadınlar böylece, bedenlerine şiddetle tecavüz edilmeden aynı onurlu yere yerleştirildiklerini hissediyorlardı.

Kadın üreme organlarına cerrahi müdahale yapma hevesinin uzun vadeli etkileri oldu. Rahmi alınmış kadınların oranının en yüksek olduğu ülke Amerika'dır; günümüzde Amerika'da altmış yaşlarında olan her üç kadından birinin rahmi alınmıştır, oysa Fransa'da aynı oran on sekizde biri geçmez.[240] Ayrıca, Amerika'da yumurtalıklar da aynı ameliyatla alınır. Bu sayılar bize, Fransa'da kadın cinsel organlarına verilen değer hakkında bir şey söyleyebilir, ama bu belki de, Fransa'da jinekologların örgütlenme şekliyle ilgilidir. 'Tıbbi jinekolog' -cerrah olmayan uzman doktorlar-

239) Akt. Scull ve Favreau (1986).
240) *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde* 141 (1997), 498-499.

diye bir mesleğin bulunduğu dünyadaki tek ülke Fransa'dır. Bu meslek yok olmak üzere ama dölyatağınıza sahip çıkmak istiyorsanız rahatsızlıklarınızı, size ameliyat yapamayacağını kesin olarak bildiğiniz bir doktora taşıyarak, bunu kolaylıkla sağlayabilirsiniz.

Mantıklı olarak haklı çıkarılamayacak kadar çok sayıda dölyatağının alındığından hemen hemen herkes kuşkulanmaktadır. Klitoris ameliyatları son bulmuştu, ama 1960 ve 1970'li yıllarda kadın sünnetinin -ön derisinin kesip çıkarılarak klitorisin soyulması- gündeme gelmesiyle tekrar popüler oldu.[241] 1973'te *Playgirl* bu konuda heyecanlı bir rapor yayınladı. Söz konusu ameliyatı geçiren kadınlar, erotik duyarlılıklarının arttığını sevinçle doğruluyorlardı. Ameliyatı sağlık sigortalarının kapsamına aldırmak için epey çaba harcandıysa da başarılı olunamadı. National Blue Shield Association'un son kararı, müdahalenin 'ilkel ve etkisiz' olduğu yönündeydi.

Bu karar, dünyada en yaygın olan ameliyatlardan biri olan erkek çocukların tıbbi olarak sünnet edilmesi için de pekâlâ verilecek son karar olabilir. Son zamana kadar, ABD'de yeni doğmuş bir erkek bebeği doğduğu haliyle doğum kliniğinden eve götürmek hemen hemen imkânsızdı. Bu arada, Sims'in erkek çocukların sünnetini dini olmayan gerekçelerle Amerika'da başlatmakta da rolü olduğunu belirtelim.[242] Eski bir hastası, bir süredir bir ayağı felçli olan beş yaşındaki oğluyla ona başvurdu. Ona sürekli bir hasta akını sağlayan bu eski hastasına şükran borcu olan Sims çocuğun sorunun kendi alanında olmadığını anladı ve dönemin en ünlü ortopedi cerrahı Lewis A. Sayre'dan muayenehanesine gelmesini istedi. Sayre bu davete uydu ve çocuk dikkatle muayene edildi. Çocuk bacaklarını yukarı çekmiş bir halde yattığı için Sims önce fleksorların kasılmasının sorun yarattığını sandı, ancak Sayre ekstensorların paralize olduğunu fark etti. Refleksleri devrin en modern yöntemi olan galvanik cereyanla ölçmeye hazırlanırken, çocuğun bakımını üstlenen

241) Gollaher, 2000.
242) Ayrıntılı bir anlatım için bkz. Gollaher, 2000.

hastabakıcı, bir süredir ona acı veren pipisine dokunmaması için doktoru uyardı. Organı incelediklerinde doktorlar organın başı ile ön derisinin iltihaplanmış olduğunu gördüler, aslında bulabildikleri tek patolojik durum da buydu. Sayre bunun sadece bir rastlantı olamayacağını düşündü, iltihaplı organın sinir siteminde bir tepkimeye yol açtığına ve sonuçta felce neden olduğuna karar verdi. Çocuğun önce penisindeki sorundan kurtulması gerektiği için bir ameliyat kaçınılmazdı. Sayre onu kendi hastanesine götürdü ve böylesine önemli bir deneyi kendine saklamak istemediği için büyük bir öğrenci grubunun tanık olmasını istedi. Ameliyat önce hayal kırıklığı yarattı; ön derinin en dar yeri çıkarıldığında, iç bölümün organın ucuna yapışmış olduğu görüldü. Ama tırnaklarıyla biraz daha bastırınca (ameliyat geleneksel olarak çıplak elle yapılırdı) baş tamamen ortaya çıktı. Sayre'ın umutları gerçekleşmişti. Çocuk gözler görülür bir şekilde iyileşti, yanaklarına renk geldi, iştahı açıldı ve kısa bir süre sonra düzgün bir şekilde yürümeye başladı.

Sayre bu başarısını açıklamak için hemen hemen Baker Brown'ın kullandığı örneği kullandı: periferal iritasyon (Baker Brown her zaman uyarılmadan söz ederdi; Sayre ise iritasyondan) sinir sisteminin bozulmasına neden olmuştu. Araştırmacılar buna refleks nevrozu adını verdiler. Kısa bir süre sonra Sayre, bu tedavi yöntemini sar'a, huzursuzluk, uykusuzluk ve bağırsak sorunları olan çocuklarda da denedi. Satır aralarını okursak, erkek çocuklarda da cinsel organ iritasyonunun bazen mastürbasyon için kullanılan bir deyim olduğunu, sünnetin de tıpkı klitoris ameliyatı gibi kendi kendine tatmini engelleyecek iyi bir yöntem sayıldığını görürüz. Ruh hastalıkları da sinirsel bozukluktur. Bu nedenle Sayre, bir akıl hastanesindeki hastaların cinsel organlarını incelemiş ve 67'sini sünnet ettirmiştir. Bu çocuklardan bazılarının düzeldiği iddia edilse de hiçbiri hastaneden çıkabilecek kadar iyileşebilmiş değildi.

Sayre'm ardıllarının hepsi ustanın olağanüstü başarısına ulaşamadılar gerçi, ancak sünnet çeşitli rahatsızlıkların standart tedavi yöntemi oldu ve bu koşullar altında, farklı hastalıkların daha

başlangıcında cinsel organın ön derisinin kesilmesiyle durdurulabileceğine birçok doktorun aklı yattı. Ayrıca bu, çağın havasına da uygundu. Kültürel ilerlemeyle gelişen düşünceler, pislik ve mikrop korkusuyla, daha iyi sağlık koşullarına ihtiyaç duyuruyordu. Sünnet her zaman en yüksek toplumsal çevrelerde kabul görmüştü. Sünnet erkeklik ve güç simgesi sayıldığından ABD ordusunda sünnetsiz askerler alaya alınırlar. Ayrıca, üst sınıflar zührevi hastalık tehlikesinin de farkındaydılar ve sünnetin erkekleri enfeksiyona karşı daha dayanıklı kıldığı söyleniyordu. Birden dikkatler Musevilerin sağlığına yöneldi ve Museviler önleyici tıbbın ataları ilan edildiler. Evet, bu doğruydu: Museviler daha uzun yaşıyorlardı, onlarda zührevi hastalıklar ve düşükler daha az görülüyordu; onlarda kansere daha az rastlanıyordu ve dejeneretif hastalıklar (sar'a, zihinsel özürlülük ve ruh hasalıkları) onlarda daha az yaygındı. Toplumun bu iki grubu karşılaştırıldığında bütün kozlar sünnet taraftarlarının elindeydi.

Tabii ki bütün bu iddialar yanıltıcıdır. Sünnet edilmemiş bir erkeklik organı sağlığı tehdit etmez, sadece biraz daha özenli hijyenik bakım gerektirir. Bunun anlamı da şudur; baskılanmış anne babaların çocuklarına, mastürbasyonu hatırlatan utanç verici şeyler yapmasını önermelerini gerektirir. Amerika Birleşik Devletleri'nde erkek çocukların sünnet edilmesinin uzun süren popülerliğinin perde arkasındaki sebebi, mastürbasyona duyulan tiksintidir. İsmi hâlâ adını taşıyan mısır gevreğinde yaşayan sağlık havarisi Dr. John Harvey Kellogg gerçek amaçları konusunda açık sözlüydü. Erkek çocuklar, onları mastürbasyon yapma imkânından yoksun bırakmak için sünnet edildiğine göre, bu ameliyatın anestezi uygulanmadan yapılmasını önermişti. Erkek çocukların bu ameliyatı bir ceza olarak algılamalarını doğru ve gerekli görüyordu, onlardan hesabı sorulan bu günahı işleyip işlemedikleri hiç önemli değildi. Victoria devrinin eğitici uygulamaları sadistlik içeren niyetlerle yakından ilgiliydi ve doktorlar da bunun dışında kalmazlardı.

ABD'de son birkaç yılda militan bir sünnet-karşıtı hareket ortaya çıktı ve iyi bilgilendirilmiş Amerikalılar artık erkek çocukla-

rmın sünnet edilmesine izin vermeden önce iyice düşüneceklerdir. Bu bazen zor durumlara yol açabiliyor: örneğin, ameliyatın gereksizliğinden eminseniz ama sünnet edilmiş bir başka oğlunuz varsa ne yaparsınız? Sünnetli ve sünnetsiz iki kardeş arasında ne gibi duygusal ilişkiler ortaya çıkar? Büyük kardeş, anatomisinin yeniden şekillendirilmiş olmasına öfke duyacak mıdır? Sünnet edildikleri için pişmanlık duyan insanlar her zaman olmuştur ve şu anda, ABD'de erkeklere ön derinin kalıntılarından kaplı bir organ ucu elde etmek için ne yapmaları gerektiğini öğreten yardım grupları vardır. Ayrıca, 1990'lı yıllardan itibaren, sünnetsiz olmayı yücelten ve sünnetsiz erkeklerin daha çok cinsel haz alıp verdiklerini iddia eden gruplar da olmuştur.

10
HEKİMLER VE DÖLYATAĞI (UTERUS)

Tıp bilimi eski devirlerden itibaren kadınlar, ruhsal denge ve dölyatağı arasındaki ilişkiler üzerinde hep durmuştur. Genel kanı, dölyatağı hastalıkları ile belirsiz bir şekilde histeri olarak adlandırılan karmaşık belirtiler arasında bir bağ bulunduğu yönündeydi. Bu bağın doğası devrin ruhuna göre değişebiliyordu. Baker Brown (diğer rahatsızlıklarla birlikte) histerinin cerrahi tedavisini, klitorisin çıkarılması ameliyatıyla, karanlıklardan bilimin sahne ışıklarına çıkardığı zaman, tarihçi Rachel P. Maines'in *Orgazmın Teknolojisi* adlı övülecek yapıtından tanıdığımız, çok daha eski bir tıbbi geleneğin yanında yerini aldı.[243]

243) Maines, 1999.

'Histeri' anlaşılması zor bir kavramdır ama gizemli bir organla ilişkilidir –dölyatağı. Platon, dölyatağının bedenin her yerinde dolaşabilen bir hayvan olduğunu söylemiştir. *Timaeus*'un 44'üncü bölümünde şöyle denir:

> [Örneğin] rahmi veya kadınların dölyatağını ele alalım; onların içindeki hayvan çocuk yaratmayı arzular ve gerektiğinden daha uzun süre kısır kalırsa, huzursuz olup öfkelenir ve bedenin içinde her yönde hareket etmeye başlar, nefes yollarını kapatır, solunum yolunu tıkayarak onları aşırılığa iterek çeşitli hastalıklara neden olur; bu, erkekle kadının arzusu ve sevgisi onları sonunda bir araya getirene kadar devam eder.

Platon belki de, bu bölümü eski Mısır kaynaklarına dayandırıyordu.[244] Kahun papirüsü (İ.Ö. 2000) bütün kadın hastalıklarını dolaşan dölyatağına bağlamaktadır.

Hekimler çağlar boyunca, İsa'dan önce beşinci yüzyıldan, Hipokrat'ın ve aralarında en yetkilisi Galen (İ.S. 130-200) olan uzun bir dizi ardıllarının eserleri olarak bize kadar ulaşan tıbbi yapıtlar koleksiyonunu kullandılar. Çağlar boyunca tıbbi söylemlerin bir listesi tutulmuş olsaydı listenin başında Galen'in yer alacağı kesindir, çünkü on dokuzuncu yüzyılın ortalarına kadar tıp mesleğindeki bütün tartışmalar sonunda '*Galenus dixi*' (Galen der ki) diye çözümlenirdi. Tıbbi inanç sistemlerinin tarihi boyunca şikayetlerin gelişme modeli, dolaşan dölyatağma zaman içinde verilen 'histeri' adı altında toplanmıştı. Aşağıdaki bölüm Hipokrat'ın *Kadın Hastalıkları* adlı yapıtından alınmıştır.[245]

> ... bir kadın boş olduğu ve hayatının önceki döneminden daha fazla çalıştığı zaman, aşırı çalışmadan ötürü ısınan dölyatağı boş ve hafif olduğu için döner. Aslında karın boş olduğundan onun dönebilmesi için boş yer vardır. Şimdi dölyatağı döndüğünde karaciğere çarpar ve ikisi de birlikte gidip karna çarparlar –çünkü dölyatağı hemen neme doğru yükselir ve karaciğer nemlidir. Dölyatağı karaciğere çarpınca, karın çevresindeki solunum yollarını kapladığı için ani boğulmaya yol açar.

244) Lubsen-Brandsma, 1997.
245) Hanson, 1975.

... Dölyatağı karaciğerin ve karnın yakınındayken ve kadın boğulurken, gözlerinin beyazı ortaya çıkar ve üşüme nöbetine girer; bazı kadınlar mosmor kesilirler. Dişlerini gıcırdatırlar ve ağızlarından salya akar. Kadınlar, Herakles hastalığı [sar'a] olanlara benzerler. Dölyatağı karaciğerin ve karnın yanında bir süre kalırsa, kadın boğularak ölür.

Dolaşan dölyatağı kadınların boğulmasına neden oluyorsa, o zaman bunu durdurmak için bir şeyler yapmak gerekirdi. Ebers papirüsünde dolaşan organı yerine döndürmek için en eski reçeteler yer alır. Dölyatağından disiplinsiz bir ev hayvanı gibi söz edilmektedir: aromatik maddeler dölyoluna yönlendirilirken (genellikle hoş kokulu odunların dumanı, kadın dumanı tüten ateşin üzerine çömelmeden önce delikli yapay bir erkeklik organını döl yoluna sokar) o kadar hoş olmayan kokular da bedenin en üst bölümündeki deliklere yöneltilir. Duyarlı bir dölyatağı içgüdülerini ve koku duyusunu izler. Dölyatağımn yol açtığı boğulma olayını gösteren on üçüncü yüzyıla ait bir dizi İngiliz resminde, hasta bir tabutun üstüne uzanmış olarak gösterilir, en küçük bir hareketin fark edilmesi için göğsüne su dolu cam bir kâse konmuştur. Bir başka resim, yardımcılarının bedeninin her iki ucuyla ilgilenirken, en sonuncusu da onu tekrar ayakları üstünde gösterir. Bu sonuncusu, belki de dölyatağımn yol açtığı boğulmaya yatkın olan kadınları (dullar ve henüz ergenliğe erişmiş genç kızlar) göstermektedir:[246]

Kadınların şikayetlerini aromatik maddelerle tedavi etme yöntemi uzun bir süre devam etmiştir. Jan Steen'in günlük hayatı betimleyen tıp temalı tablolarında, doktor hemen her zaman erkektir, hasta da 'aşk acısı' çektiği belli olan bir genç kızdır ve köşede bir yerde bazen içinde dumanı tüten bir ayakkabı bağı görünen bir mangal vardır. Bu sonuncusunun, hasta fenalaşacak olursa burnuna tutulmak üzere hazırlandığı düşünülür. Steen'in yapıtlarının bazı yorumcuları, dumanı tüten maddenin o devrin hamilelik testi olduğunu ileri sürmüşlerdir: Kadın bunu kokladığı zaman bayılırsa hamile demektir. Bununla beraber, Steen'in çağdaş-

246) Green, 2001.

larından doktor Johan van Beverwicjck, *Schat der Ongesondheyt* (Hastalıkların Özeti) adlı yapıtında 'hayatın anasının yükselişi' bölümünde çok eski teröpatik-aroma önerilerini tekrarlayarak şu kötü koku kaynaklarını önermektedir: "Yanık mavi önlük kuşağı, yanık tüyler, özellikle de keklik tüyü ve yanık ayakkabı bağları." Steen'in resmettiği ayakkabı bağlarının en mantıklı açıklaması, histeri nöbetlerini yatıştırmak için kullanıldığıdır.

Ortaçağ'da Kilise tıp bilimine el koyduğu zaman tedavi belliydi ve dölyatağından Şeytan için kullanılan deyimlerle söz ediliyordu.

> Dölyatağı, sular üstünde kuru ayaklarla yürüyen, yaralarıyla bizi iyileştiren, lordumuz İsa adma sana sesleniyorum ... onun adına senden Tanrı'nın bu kadın hizmetkârına [buraya adı yazılır] zarar vermemeni istiyorum, onun başına, boynuna, göğsüne tutunma ... ayak bileklerine, ayaklarına ve ayak parmaklarına tutunma, usulca Tanrı'nın sana verdiği yerde kal, kal ki Tanrı'nın bu kadın hizmetkârı [kadının adı] iyileşebilsin.[247]

Dölyatağmın yer değiştirmesi ile 'aşk acıları' birlikte gelişir ve hangisinin neden hangisinin sonuç olduğu bilinmez. Ama kötü bir şey olduğu kesindir. 1653'te William Harvey, bütün dramatik ifade gücünü kullanarak kadının kaderi hakkında duyduğu kaygıyı erkek okurlarına aktarmıştır:[248]

> Her (bu tür konularda bilgisiz olmayan) erkek *Dölyatağının* Yükselmesi, Aşağı sarkması, Sapkınlıkları ve Kasılmalarının yol açtığı ıstıraplı *belirtilerin* farkındadır; Dölyatağının *olağandışı hastalıklarının* ne korkunç deliliklere, Zihinsel rahatsızlıklara, Melankolik Huysuzluklara ve Çılgınlıklara yol açtığım, etkilenen Kişilerin âdeta büyülenmiş gibi olduğunu: ayrıca, aşırı kanamalı adet dönemlerinin veya *Venüs'ün* uzun aralıklarla ve özlenerek kullanılmasının ne kadar çok sorunlu *Hastalıklara* neden olduğunu bilir.

Platon, kadın 'tohumu'nun birikmesiyle ortaya çıkan cinsel asabiyetin dolaşan dölyatağına yol açtığını söylediğine göre artık

247) Bernfeld, 1929.
248) Akt. Maines, 1999.

çözüm belliydi: Fazla sıvı dağıtılmalıydı, bu şekilde dolaşan organ ait olduğu yere dönmeye yönlendirilebilirdi. Tohumun birikmesi erkeklerde de birçok hastalığın kaynağı olarak görülüyordu ve spermin 'yok edilmesi' en iyi tedavi yöntemi olarak öneriliyordu. Bu öneri, en büyük taraftarı Celsus olan 'huy doktrini' denilen görüşe uygundu. Sağlık, bedenin dört sıvısının gerekli dengede olması demekti: kan, mukoza salgısı, beyaz safra ve kara safra.

Evli kadınlar için kocalarıyla cinsel ilişkiye girmek en belirgin tedavi yöntemiydi, evli olmayanlar da bu eksikliği en kısa zamanda gidermeye çalışırlardı. On altıncı yüzyılda, Fransız cerrah Ambroise Paré hâlâ bu öğüdü veriyor ve 'kocalarının onları güçlü bir şekilde kucaklaması'nı istiyordu. Eğer hastanın bir kocası yoksa durum dehşet vericiydi. Mastürbasyona başvurmak o devirde düşünülemezdi ama bu konuda kadınlar erkeklerden biraz daha rahattılar, çünkü kadın 'tohumu' erkeğinkinden daha değersizdi. Bu, günah çıkarma rehberlerinden de anlaşılmaktadır: Küçük erkek çocuklar mastürbasyon yaptıklarını herhangi bir rahibe açıklayarak günah çıkartabilirlerdi; on beş yaşın üstündeki erkek çocukların özel bir günah çıkartıcıya başvurmaları gerekiyordu, aynı şey yirmi beş yaşın üstündeki genç kadınlar için de geçerliydi (karşılaştırma yapmak amacıyla belirtelim: yetişkin eşcinselleriyse ancak bir piskopos affedebilirdi).[249] Albertus Magnus ergenliğe yeni erişmiş kızlara karşı özellikle hoşgörülü bir yaklaşım sergiliyordu:

> Kız o zaman cinsel ilişkiyi arzulamaya başlar ama arzularken boşalmaz ve cinsel eylemi veya elle yapılan eylemleri ne kadar çok tekrarlarsa arzusu o kadar artar; öyle ki, beden sıvıları dışarı atılmadan birikir. Sıvılarla ısı çoğalır ve kadın bedeni soğuk ve delikleri kapalı olduğu için birleşmenin tohumunu hemen atamaz. ... Eğer eşleri yoksa, cinsel birleşmeyi veya penisi hayal ederler veya parmaklarını veya başka aletleri kullanmalarını gerektiren yöntemlere başvururlar, sonunda sürtünmenin yarattığı ısıyla kanalları açılır ve sperm benzeri sıvı ona eşlik eden ısıyla birlikte dışarı akar. Böylelikle kasıkları rahatlar ve onlar daha iffetli olurlar.

249) Jacquard ve Thomasset, 1988.

Bu dindar yazar, varılan sonuç uygulanan yöntemi haklı çıkarır, demek istiyor. Oysa bu görüş yaygın kabul görmüyordu, bu yüzden de profesyonel tıbbi bir çerçeve içinde bir çözüm bulmak gerekiyordu. Doktorlara kadının dış üreme organlarına ve dölyoluna masaj yapma görevi verildi, böylelikle hastalık, histerik paroksizm denen kriz noktasına getirilebilecekti. Bilge yazarlar faaliyetlerinin orgazm amaçlı olduğunu açıklayarak kusurlarını örtmeye çalışmışlarsa da, İ. Ö. 500'den on dokuzuncu yüzyıl ortalarına değin bekâr kadınların tatmin edilmesinin kabul görmüş bir tıbbi müdahale sayıldığından kuşku yoktur.

Kadının dış üreme organlarına yapılan masajın tekniği hakkındaki önerilere, ilk olarak Hipokrat'ın yazılarında rastlanır. Düşünceleri bize kadar gelen tıp konusunu işleyen en önemli yazarlar olan Kapadokyalı Aretaeus, Celsus ve Galen de onu izlemişlerdir. Galen'in klasik cinsel organlara uygulanacak masaj tanımı sonraki yüzyıllarda sık sık tekrarlanacaktır:

> İlaçların sağladığı ve tedavi gereği cinsel organlara dokunuşun yarattığı sıcaklığı, acı ve hazla birlikte seğirmeler izler, bundan sonra da kadın yoğun ve bol miktarda sperm bırakır. Artık içindeki kötülükten kurtulmuştur.

Acı ve haz – bu birleşim gerekliydi. Bu tekniğin Ortaçağ'daki en büyük destekçileri Rhazes ile İbni Sina'ydı. Ortaçağ'dan Rönesans'a geçişi belirleyen doktor Paracelsus da eski reçeteleri uyguluyordu. Kan dolaşımını keşfederek ölümsüzlüğe hak kazanan Harvey de, ebeyi vajina masajında uzman bir tıp görevlisi sayan Hollandalı Pieter van Foreest gibi Maine'in ünlü tıp uzmanlarından biridir.[250]

> Bir dul, 44, ...1546 yılının Mayıs'ında bilinçsiz yatarken öldüğünü sanıp hemen beni çağırdılar ... birikmiş tohum yüzünden boğuluyordu. Çevresindeki kadınlar ... daha da fenalaşmasına yol açıyorlardı. Acil durum olduğu için bir ebenin gelip hastanın cinsel organlarına merhem sürüp parmağıyla içine masaj yapmasını istedik. Böylelikle, ummadığımız bir şekilde kendine geldi.

250) Thompson, 1999.

Maines'in izini bulabildiği on dokuzuncu yüzyıl tıp yazarlarının hepsi Frankofon ülkelerindendi. Jinekologların yaptığı vajina masajı, İkinci Dünya Savaşı'ndan epey sonra bile Fransa'da vajinismusun kabul edilmiş tedavi yöntemiydi.[251] Bunun profesyonel jinekologların varlığıyla yakından ilgisi olduğu kesindir, çünkü bu jinekologlar cerrahi yöntemler konusunda eğitilmemiş olduklarından daha tutucu tekniklere bağlı kalmayı sürdürüyorlardı.

Günümüzde şehvet düşkünleri, bilge doktorların bu tedavi yöntemini şehvet duygusuyla önerip uyguladıklarını varsayacaklardır ama yazıları bunu akla getirmez. Maines'in iddialarıyla, çağlar boyu ısrarla sürdürülen erkek merkezli cinsellik modelini eleştirdiği kesindir; dolayısıyla, erkeklerin bu şekilde kadınlardan yararlanmasını göz ardı etmeyeceği bellidir ama o şehvet duygularıyla yönlendirilen doktorların varlığıyla hiç karşılaşmamıştır. Vajina masajı genellikle ebeler tarafından yapılırdı, doktorun rolü gerekli aromatik yağlar, bazen de vajinaya uygulanan uyarıcıların reçetesini yazmaktan ibaretti. Abraham Zactuco vajinismusun hayatını tehdit ettiği bir kadına bir 'peser' uygulamak zorunda kaldığını anlatır. Bu alet anlaşılan siklamen, soğan, sarımsak ve öküz safrasından yapılan bir tür yapay erkeklik organıydı ve sıcaklık yaratıp sıvıların atılmasını sağlayacak şekilde uygulanıyordu.

Bu uygulamaları okuyanlar, o devirde benzeri türden çok özel yöntemleri açıklayıp haklı çıkarmakta karşılaşılan zorlukları anlayacaklardır. Din bilgini İspanyol Vincent, yaklaşık olarak 1200 yılında, hastanın rahatsızlığına tohum birikmesinin yol açtığından kuşkulanmasına izin verilmemesi gerektiği görüşündeydi. (Vincent, ani tohum bırakma sorunu olan keşişlerde de aynı sorunla karşılamış ve onları da bilgilendirmemeyi seçmişti.)[252] Günah çıkarıcılar zaten güç durumdaydılar: dindarlar tekrar doğru yola döndürülecekse, olası günahlarını sözcüklerle ifade etmeye yüreklendirilmeliydiler. Bununla beraber, gü-

251) Pontanéry-Rougier, 1948.
252) Jacquard ve Thomasset, 1988.

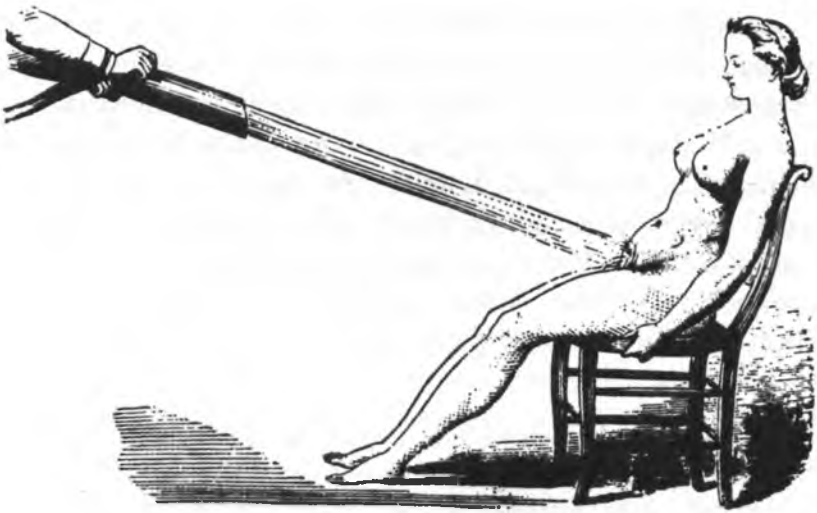
nah çıkaran iffetli birinin kaçınılmaz olarak sorguya çekilmesi amaca zarar verebilirdi. Heisterbach'lı Caesarius bize bir rahibin Brabant'da günahlarını dinlediği kızı ayrıntılı bir şekilde sorgulayarak kızın hayatında ilk kez tenin günaha çağrısını hissetmesine yol açtığını anlatıyor.[253] Rahiplik mesleğinde şehevi bilgiler pek boldu; belki de, o devirde *a tergo* (makattan) ile *a retro* (köpekler gibi) arasındaki farklı rahiplerden başka bilen yoktu. Tabii onların da bu bilgilerden etkilenmedikleri kesinlikle söylenemez: Roma ile Avignon fuhuş merkezleriydi ve buralarda Kilise konseyleri toplandığında işler açılırdı, yakından uzaktan yedek elemanlar getirilirdi.[254]

Bazı rahip-doktorlar uyguladıkları dölyatağı terapisinin cinselliği akla getirdiğini biliyorlardı ve bu tür bir tedavinin 'elleri temiz, yüreği saf' olanlar tarafından yapılması gerektiğine karar vermişlerdi. Albertus Magnus şöyle diyordu:

> Kirleten el, sarkmaya veya sapıklığa yol açar, ama tedavi eden el bunu yapmaz, rahim sarkması görülen kadınlar için böyle söylüyoruz: Bunun bir elle düzeltilmesi gerekiyor ve biz elin bu kadınları kirletmediğini veya kötü yola düşürmediğini, onları iyileştirdiğini söylüyoruz.

Öte yandan, konu kadın sorunlarının tedavisi olunca bunlara en uyduruk isimler yakıştırılıyor ve en tuhaf gelenekler uygulanıyordu. Bu durum, 'hayvani manyetizma' öncüsü Franz Anton Mesmer'le (1734-1815) kuşkusuz dibe vurdu. Paris dönemindeki, ipnoz grubunun toplantıları yüksek sosyete için önemli olaylardı, kadınlar ve kızlar en hevesli katılımcılardı. Charles Mackay 1841'de bu olaylar hakkında duyduklarını dehşetle hatırlar.[255] Manyetize edilmiş suyla dolu bir küvetin çevresinde oturan bir grup kadın, yardımcı manyetizmacılar tarafından tedavi ediliyordu. Genellikle genç, adaleli ve güzel vücutlu olan bu beyler 'hastayı dizlerinin arasında kucaklıyorlar' ve gözlerinin içine derin derin bakarken göğüslerine ve bedenlerine masaj yapıyorlardı.

253) Laqueur, 2003.
254) Slavenburg, 1996.
255) Akt. Maines, 1999.

25) Fransız usulü karına su fışkırtma, ilk kez yaklaşık olarak 1860 yılında Fleury tarafından uygulanmıştı.

Manyetize edilen hastalarının aşkınlık içinde iç çekişlerine müzik eşlik ediyordu sonra teker teker:

> ...şiddetle çırpınmaya başlıyorlardı. Bazıları hıçkırıyor, saçlarını yoluyordu, diğerleri gözlerinden yaşlar boşanana kadar gülüyordu, bu arada diğerleri tamamen kendilerinden geçene dek çığlık atıp bağırıyordu.

Kargaşa doruğa erdiği sırada usta içeri giriyor, yüzleri, göğüsleri ve karınları okşuyor ve tam anlamıyla bir kurtarıcı gibi davranıyordu, böylece hastalar tekrar kendilerine geliyorlardı. Mackay, hiç kuşkuya yer bırakmayacak bir şekilde Mesmer'in bir şarlatan ve yaşlı pis bir herif olduğunu ifade ediyordu. On dokuzuncu yüzyılda su terapisi iyice popüler oldu. Su çoğu zaman karına yöneltiliyordu (bkz. Resim 25)[256] ve fışkırtılan suyun klitoris ile labia minora'yı hedef aldığını, erotik uyarılar yarattığını düşünebiliriz; bu özellikle yaratılan bir etki olabilir, ama olmayabilir de: "Duş tedavinin çok gerekli bir bölümüdür; kasıklara yöneltilir ve dölyatağının işlevlerini kolaylaştırır."

256) Akt. Maines, 1999.

Kadın orgazmı konusundaki belirsiz duygular, on dokuzuncu yüzyılda doruğa ulaşmış olmalı. Bir yanda, klasiklerin izinde ilerleyen birçok doktor, histeri krizinin klasik hastalıklar dizisine öncülük ettiğini iddia ediyordu. Diğer yandaysa, kadınların cinsel arzularını erkenden tetikleyerek, mastürbasyona ve 'böylece' ruhsal dengesizliğe yol açma korkusu sürüyordu. Bu nedenle, küçük çocukların bile dikkatle gözetim altında tutulması gerekmekteydi. New York'lu çocuk doktoru Abraham Jacobi, Kasım 1875'de New York Tıp Birliği'nin bir toplantısında şunları söylüyordu:

> Bir doktor arkadaşım bana üç yaşında bir kızı gönderdi, annesinin dediğine göre, epey bir zaman süren hafif çırpınma nöbetleri geçiriyordu. Sıralanan belirtiler yüzde kızarma, göz çevresinde hafif seğirmeler, arada bir derin derin iç çekmeden ibaretti. Ama bebek uzun bir süredir neşesini yitirmişti, gürültü yapmıyordu, sırasıyla bir hırçın bir halsiz olduğu görünüyordu. Birkaç soru cevaptan sonra küçük kızın mastürbasyon yaptığını anladım. ... [hafif çırpınma nöbetleri] hep otururken oluyordu. Kalçalarını sımsıkı bitiştirme veya bacak bacak üstüne atma eğilimindeydi. Bacaklarını hareket ettirip şiddetle birbirine sürtüyordu, yüzü moranıyordu, terlemeye başlıyordu, çoğu zaman heyecanla parlayan gözlerinin çevresi seğirmeye başlıyordu ve bitkin, iç çekerek veya hızlı hızlı nefes alarak arkasına yaslanıyordu... Bu gibi durumlara oldukça sık rastlanıyor.[257]

Jacobi'nm koyduğu teşhis doğruydu; kızın annesiyle aynı şeyleri gözlemlemişti. Buna rağmen, onun ve birçok meslektaşının gözlemlerinden çıkardığı sonuç çocuklar için hiç de hoş değildi. Günah eşiği bir kez aşılmaya görsün, kesip biçen doktorların (cerrahların) kötülüğü çıkarıp atmak için yapmayacakları şey yoktu. Cerrahlar, tabii her zaman doktorlardan daha çabuk müdahale ederler. Onlar ne de olsa, berberlerin ruhsal mirasçısıydılar oysa doktorlar çağlar boyu sürmüş akademik geleneğin bir parçasıydılar (ama çok uzun bir süre iskolastik ve otoriter olmayı sürdürdüler; Molière onlarla alay etmekte haklıydı).

257) Jacobi, 1875.

Baker-Benfield, kadınları ruhsal hastalıklardan kurtarmak için klitorislerini ameliyatla alan veya onları kısırlaştıran doktorların, çoğu zaman kadının klitorisinin uyarılmasından hoşlanıp hoşlanmadığını sınadıklarına dikkat çekiyordu; hoşlanıyorsa onlara göre müdahale gerekliydi. E H. Smith kadınlarda mastürbasyonun teşhisi rehberini 1903 gibi oldukça geç bir tarihte yayınladı.[258] Labia'dan biri diğerinden daha büyükse, kadın o zaman asimetrik bir şekilde mastürbasyon yapıyordu. Tabii bilinen uyarıcılardan birine başvurup başvurmadığını da belirlemek gerekiyordu: örneğin at binmek, bisiklete binmek, pedallı dikiş makinesi kullanmak ve Fransız romanları okumak. Fransız olan her şey kuşkuyla karşılanıyordu. İngilizce konuşulan ülkelerde frengi 'Fransız hastalığı' diye tanınırdı, onların dikiş makineleri bile Anglo-Sakson modelinden daha çok kuşku uyandırıyordu. 1873'de Philadelphia Doğum Doktorları Derneği tarafından yayınlanan bir raporda, klitorisin ameliyatla alınması için gerekli belirtilerle ilgili bir tartışmaya rastlarız:

> Dr. Harris, Fransız doktorlarının dikiş makinelerinin kötücül etkilerine dikkat çektiklerini söyledi. Bu çift pedalla çalışan ve ayakların sırayla hareket ettirilmesini gerektiren Fransız makineleri için geçerliydi. Oysa Amerikan makineleri, üstüne her iki ayağın yerleştirildiği, tek pedalla çalıştırılıyordu.

Çok sıkı bağlanan korselerden de kuşkulanılıyordu. E.H. Smith, daha önce uygulanan klitorisin doğrudan uyarılmasına bir seçenek ve doğrudan bir gözlem yöntemi olarak, idrar yoluna verilen zayıf bir elektrik akımına hastanın verdiği tepkiyi izlemeyi önermişti.

Görünüşe bakılırsa o devirde, şans, belirli karmaşık belirtileri olan bazı kadınları, usta bir ebenin ellerinde orgazm boşalımıyla rahatlatan doktorlara gönderirken, diğerleri teşhislerini bütün suçu kadınlara yükleyecek şekilde ifade eden 'radikaller'in eline düşüyorlardı, üstelik doktorlarının fazlasıyla hak ettikleri cezayı vermesini şükranla karşılamaları da onlardan bekleniyordu.

---

258) Akt. Maines, 1999.

T. Coraghessan Boyle, *The Road to Wellville* adlı romanında bu iki akımın arasındaki düşmanlığı hayli gülünç bir şekilde anlatır.[259] Hikâye, John Harvey Kellogg'un Amerika'nın üst sınıfından gelen hastalarını ödün vermeden tedavi ettiği Michigan'daki Battle Creek Sanatoryumu'nda başlar. Kellogg zamanında birçok alanda otoriteydi, kitaba dayanarak çevrilen filmde bu karakteri Anthony Hopkins başarıyla canlandırdı. Sanatoryumun cinselliğe yaklaşımı son derece tutucudur. Tedavi için gelen genç, evli bir çift, bütün iyi niyetlerine rağmen katı diyet rejimine ve cinsellik yasağına dayanamaz. Daha kötüsü, koca ile bir hastabakıcı ve veremli bir bekâr hasta arasında istenmeyen erotik bir gerilim oluşur, bu arada bir başka hasta, Virginia ile dostu Lionel, kadını (Eleanor) Sanatoryum'un dışında gizemli Alman doktor Dr Spitzvogel'e danışması için kandırırlar:

> Eleanor kendi kendine şöyle dedi, evet ama o ne iş yapıyor?
>
> ...
>
> "Almanca'da *'Die Handhabung Therapeutik* deniyor."
>
> Virginia, "Manipülasyon Terapisi" diye fısıldadı.
>
> Lionel, "Şey," dedi. "Doktor dölyatağını yönlendiriyor."
>
> "Hem de göğüsleri," diye Virginia ıslık çalar gibi ekledi, sanki bitmesin diye sözcüğü uzatmak istiyordu.
>
> Lionel konuya ısınarak, "Evet," dedi, "çünkü bu kadın anatomisinde histerik tutkuların kaynağıdır ve birçok kişi nevrasteniyle ilgili rahatsızlıkların da anahtarını oluşturduğunu düşünür."

Eleanor doğal olarak Spitzvogel'in ellerinde şehvetli anlar yaşar (daha önce hiç yaşamadığı ima edilmektedir), ama arkadaşıyla birlikte kendilerini doğacılığa fazla kaptırırlar ve açık havada masajı kabul edince Elanor'un kocasına yakalanırlar. Bunu izleyen sahne yakışıksız derecede şiddetle doluysa da, evli çift sağlıklı bir şekilde ve çocuk doğurma kararlılığı içinde sanatoryumu terk ederler.

Histeri daha da tuhaf teorilere konu edilmiştir. Freud'un, psikanalizin ilk yıllarında en çok beğendiği meslektaşı olan kulak

259) Boyle, 1994. 1994'te çekilen filmini Alan Parker yönetmişti.

burun boğaz uzmanı Wilhelm Fliess, üreme organlarıyla burun mukozası arasında nevrojen bir bağ olduğunu iddia etmiştir. Günümüzde refleksoloji uzmanları için ayak tabanı veya kulak kepçesi ne ise, burun bölmesi de Fliess için aynı şeydi; bedendeki tetikleme noktalarının bir haritasıydı. Hasta organların burundaki karşılığı olan noktalara kokain sürülüyordu, histeri de bu şekilde tedavi edilen hastalıklardan biriydi. Freud uzun bir süre Fliess'in haklı olabileceğini düşündü. Artık, bir yüzyıl sonra, bu yaklaşımın dölyatağını doğrudan rahatlatan eski moda yöntem ile yüzyıl başlarına özgü iffet taslama merakı arasında bir uzlaşma olduğu açıkça görülmektedir: Kokainin etkisi altındayken bir doktor 'içinize' girebilirdi, bu bir şeyi etkilemezdi. Sırası gelmişken belirtelim, Freud'un birçok çağdaşı, onun nevrozların cinsel kaynağı hakkındaki düşüncelerini kabul edilmez buluyordu. Arkasından çok konuşuldu ve psikiyatrist Weygandt 1920'da bu tür görüşleri olan birinin tıbbi bir kongreye alınmaması, doğruca karakola gönderilmesi gerektiğini ileri sürmüştü.[260] Psikanalistleri ne kadar sapkın bulduğunu daha iyi açıklamak için Weygandt, Freud'un terapisinin cinsel organların masajıyla karşılaştırılabileceğini söyledi. Belki de, dinleyenler arasındaki bazı eski uygulamacılar kendi kendilerine şöyle demişlerdi: "Ne olmuş yani?"

Bu güne kadar, kadın cinsel organlarına dokunmasına izin verilen tek profesyonel grup doktorlar olmuştur. Tıp eğitiminde, son birkaç on yıldır benzeri muayenelerin yarattığı duygusal etki üzerinde ciddiyetle durulmaktadır. Doktor da hasta da, böylesi anlarda ilişkilerinin çok hassas olduğunun ve işlem süresince soğukkanlılıklarını korumaları gerektiğinin farkındaydılar. Çoğu doktor, hastanın klitorisine dokunmamaya özen gösterir, bu da uygun bir tavır gibi görünmektedir. Tam bir nörolojik muayene sırasında reflekslerin incelenmesi gerektiği için nörologlar bu kuralın dışında kalırlar. Beklenmedik bir anda klitoris çimdiklenir ve bir parmak kalça kuşağının taban kaslarında beliren refleks benzeri gerilimi hisseder. Doktorlar bu muayeneden pek söz etmezler ama genellikle atlandığını hiç sanmıyorum.

260) Akt. Steadman, 1979.

Bir Londra seksoloji kliniği, 1970'li yıllarda kadınlarda görülen orgazm güçlüğünün nedenlerini araştırdı.[261] Amaç orgazm olamayan kadınların cinsel organlarının reflekslerinin daha zayıf olduğu teorisini sınamaktı. Ve kalça kuşağının taban kaslarındaki refleksi oluşturmak ve çoğaltmak çok zor olduğundan, onun yerine, klitorisin vibratörle uyarılmasının kalça kuşağının tabanında yarattığı tepki gözlemlendi. Tepki olumlu olduğunda, kalça kuşağının tabanındaki (vajina ile makatın çevresindeki) büzgen kasların kasıldığı görülebiliyordu ve kadın bu kasılmayı engelleyemiyordu. Vibratörle yapılan bu uyarıya tepki vermeyen kadınların çoğunun bilinen anorgazmi tedavisine cevap vermeyenler olduğu görülecekti.

Araştırma oldukça sıradışıydı. Günümüzde, klinik araştırmalarda cinsel uyarılmanın her türünden kaçınmaya büyük özen gösteriliyor. Doğum uzmanları bu kuralın dışında kalırlar. Doktorlara, doğum sırasında cinsel uyarılmanın ve orgazmın ağrı kesici etkisinden yararlanmaları önerildiğini zaman zaman okuruz. Hastalarını cinsel yönden uyararak onlar adına en iyi olanı yaptığına inanan doktorların sayısı çok azdır. 1991'de Amsterdam'da Onuncu Dünya Seksoloji Kongresi hazırlıkları yapılırken, vajinismus sorunu olan kadınlara yaklaşımını anlatmaya hevesli İsrailli bir doktor bilimsel komiteyi epeyce şaşırtmıştı. Vajinusmustan rahatsız kadınlara fiziksel muayene sırasında güven vermenin çok önemli olduğunu söylüyordu. Doktor onlara muayene sırasında vajinalarının çok sıkı olmadığını gösterebilirse ve muayene sırasında bir parmağıyla vajinayı kurcalarken kadınlar korkularını yeterince kontrol edebilirlerse, o zaman cinsel hayatları kesinlikle gelişecekti. Doktor bazı kadınların korkularına hâkim olamadığını ve aynı anda klitorisin uyarılmasının başarı şansını artırdığını da fark etmişti. Meslektaşlarının etik olmadığını düşündüğü bir yöntemi açık sözlülükle savunması uzun ve oldukça öfkeli yazışmalara ve İsrailli doktorun bütün meslektaşlarının karşı çıktığı bu yöntemi uygulamaktan vazgeçmeyi kabul etmesine yol açmıştı. Bu tartışmanın, bir yüzyıldan fazla bir süre önce Ba-

261) Brindley ve Gillan, 1982.

ker Brown'ın atılmasına yol açan toplantıyla bir benzerliği vardı. Bu durumda bile, elde edilen sonuç kullanılan yöntemi haklı çıkarmıyordu –İsrailli jinekolog istemeyerek de olsa bunu kabul etmek zorunda kaldı, çünkü ondan önceki kısırlaştırma ve klitoris ameliyatları yapanlar gibi, o da yönteminin geçerliliğinden emindi, o da kendisini heyecan içinde teşekkür eden hastaları olduğunu gururla açıklayabilirdi.

11
VİBRATÖR

Bir vibratör tam olarak ne yapar? İnsan parmağının veya dilinin gücünü çok aşan sıklıkta titreşimler oluşturur. Vibratörler piyasaya ilk çıktığında üreticiler, ürünlerinin eşsiz bir deneyim sunduğunu vurgulamışlardı ve bunda haklıydılar. Vibratör derinin titreşimlere karşı duyarlılığından yararlanır, elle yapılan masajsa bunu sağlamaz. Bu işlemde dokunma, acı verme ile basınç ve bazen de ısı birleşerek, elde edilen duyu kokteylini oluştururlar. Bazen yalnızca deri ile mukoza uyarılır ama zaman zaman alttaki kaslar, eklemler ve iç organlar da bu işlemden etkilenir. Fizyoterapistler özellikle kasları gevşetmek için vibratör kullanırlar, bu özellik en eski vibratör tiplerinin tanıtımında yer almıştır.

Belki de kimse vibratörler hakkında Rachel Maines kadar bilgi sahibi değildir, oysa Maines onlarla bir rastlantı sonucu karşılaşmıştı. *The Orgazmın Teknolojisi* (1999) adlı kitabında, teknoloji tarihi konusunda uzmanlaşan bir akademisyen olarak nakış konusunda nasıl malzeme topladığını anlatır bize. Bu konuda bilimsel literatürün yokluğu onu hayal kırıklığına uğratmıştı. En akla yatkın bulduğu açıklama, kadınlar tarafından yürütülen eylemlerle ilgili metinlerin çok az olduğuydu. Böylece, 1880 ila 1930 yılları arasındaki dönemin çok ayrıntılı bir incelemesini yazmaya karar vermişti, ama çok sayıda özel örgü, tığ ve nakış dergilerinden malzeme toplarken masaj aleti reklamları dikkatini çekti ve tezini tamamladıktan sonra elinde bir dosya dolusu vibratör reklamı kaldı. Bunlar da bir sonraki araştırmasının konusunu oluşturdular. Minneapolis'deki Bakken Kütüphanesi ile Elektrik ve Hayat Müzesi'ni keşfedince hızlı bir başlangıç yaptı. Bu kurum sadece zengin bir elektrikli ev aletleri koleksiyonunu barındırmakla kalmıyor, aynı zamanda son derece açık görüşlü personel tarafından yönetiliyordu. 1980'li yıllardaysa bu olağandışıydı. Maines'in vibratörlerle ilgili ilk makalesi *Technology and Society* dergisi tarafından önce hemen kabul edildi, ancak daha sonra yayın kurulu yazının baştan sona bir hiciv çalışması olmasından çekindiği için yayınlanmadı. Maines, gerçek bir kişi olduğuna onları inandırmak için yıllık toplantılarına katılmak zorunda kaldı. Yayın kurulunun aşırı titiz üyelerinin aptal yerine konmamak için yaptıkları direniş reklam yerine geçti. Maines bunun üzerine, olayın dergiye çok sayıda yeni abone kazandırdığını gururla açıklamıştı.

Vibratörü şahsi bir kullanım aleti olarak tanıyoruz, oysa öykünün başlangıcı oldukça farklıdır. Aşağı yukarı 1880 yılında yapılan ilk vibratörler doktor muayenehanelerinde kullanılmak üzere yapılmış tıbbı aletlerdi ve kısa sürede doktorlar arasında popüler oldular. Doktorlar bu aletle tam olarak ne yapıyorlardı, diye merak eden Maines, literatürü okumaya başlayınca, tıbbi cinsel organ masajının öyküsünü keşfetmişti. Vibratörün başarısı, belirli kadın hastalıklarının hastayı orgazma ulaştırarak tedavi edildiği

ve bu yöntemin yüzyıllar boyunca uygulandığı gerçeğinin ışığında değerlendirilmelidir. Bu hastaların büyük bölümünün, bu tedaviye düzenli olarak ihtiyaç duyduğu kesindi ve tıp yazarlarının profesyonel çalışmalarının bu can sıkıcı ve zaman alan yönünden bazen şikayet etmelerine şaşırmamak gerekirdi. Gerçi bu iş çoğunlukla ebelere havale ediliyordu ve onların bu tedavi şekli konusunda ne düşündüklerini ne yazık ki, bilmiyoruz. Ancak bu işi bir vibratör daha çabuk yapabilirdi, sadece bir kez satın alınması gerekiyordu; hastaları ebelere ödeme yapmaktan, doktorları da suçlanma korkusunda kurtarıyordu.

Vibratörün tıp mesleğine girmesine pek karşı çıkılmayışı şaşırtıcıdır. Oysa daha yirmi yıl önce, J. Marion Sims'in, kullanılırken istenmeden cinsel uyarılmaya yol açabileceği için tehlikeli görülen spekülümu keşfetmesi aşırı derecede sert tartışmalara yol açmıştı.[262] Öbür yanda, on dokuzuncu yüzyıl doktorları hasta bedenleri, aralarında su tedavisi, elektrostatik yöntem ve ozon üretici aletler de olan çok çeşitli uyarıcılarla tedavi etmişlerdi. Londra'daki Hayward Galerisi'nde 2000 yılının sonunda yer alan Garip Aletler sergisinde, Amerikalı sanatçı Beth B, *Hysteria 2000* adlı enstalasyonunu sergilemişti; yapıtın bir bölümünü Charcot'nun yumurtalığa basınç uygulayan korsesi oluşturuyordu. Deriden yapılmış olan ve vidalarla sıkıştırılabilen bu korsenin gerekli yerlerinde içe dönük iki küçük yastık vardı.

Masaj (elle, suyla veya küçük çekiç ve silindirlerle) geleneksel tedavi yönteminin ayrılmaz bir parçası olmuştu; yeni olan şey, utanmazca karnın alt bölümünde yoğunlaştırılmasıydı. Suyu yukarı doğru fışkırtan duşun tasarımı da bedenin alt tarafında kullanılmak için yapıldığını gösteriyor, daha önce sözü edilen, Fleury'nin tedavisini gösteren 1860 yılına ait resimler de ciltler dolusu bilgi aktarmaktadır. Ayrıca, birçok klinikte elektrikle çalışan titreşim sandalyeleri ve aşağı yukarı vibratörlü modern zayıflama kemerleri gibi çalışan aletler de kullanılıyordu.

262) Barker-Benfield, 1976.

26) Yukarı doğru akan duş, Saratoga, 1900 civarı.

Modern vibratörlerin ilk modelleri, birçok oyuncakta bulunan helezonik bir yayla çalışıyordu. Titreşim sağlayan diğer aletler, ayak pedalları (en eski dişçi aletini çalıştıran pedallara benzer) ve fışkırtılan suydu. Bu aletler evlerde kullanılmak üzere özel olarak uyarlanmışlardı; daha büyük banyo tesislerindeyse buhar enerjisinden yararlanılıyordu.

Vibratör terapisinde, elektro-mekanik hareketin enerji kaynağı olarak kullanılmasına, 1878'de takma adı La Salpetrière olan ve birkaç yıl sonra Freud'un psikiyatri eğitimini tamamlayacağı, ünlü Paris psikiyatri hastanesinde başlandı. Bu yeni fizyo-terapötik yöntem burada histerik kadınlar üstünde denendi. Fakat, yöntemi icat eden Joseph Mortimer Granville sonucu hiç beğenmemişti; histerinin eğer numara değilse fiziksel bir durum olmadığını düşünüyordu. Granville'in aletinin enerji kaynağı güçlü bir akümülatördü, ama şehirdeki evlerin elektrik şebekesine bağlanması uzun sürmedi. Böylelikle vibratörlerin evlerde kullanımı kolay-

laştı ve on dokuzuncu yüzyılda vibratör satışları epeyce arttı. O tarihten itibaren doktorlar için yapılan (daha pahalı) aletlerin tanıtımında, aletin özel olarak tıbbi kullanım amacıyla yapıldığı ve şık tasarımıyla doktor muayenehanelerine güzellik katacağı vurgulanıyordu. Artık vibratörlerin geniş bir sorun yelpazesi için kullanılabileceği konusunda hiçbir kuşkuya yer kalmamıştı; Balkan Savaşı sırasında titreşim aletleri İngiliz ve Fransız saha hastanelerinde kullanılıyordu. Yeni bir profesyonel grup olan -elektromasörler- hizmetlerini bu dönemde sunmaya başladılar.

Ancak üreticiler için en ilginç hedef kitle, tabii ki halktı. Ev vibratörü Vibratile'in ilk reklamı 1899 tarihlidir. O günlerde yayınlanan reklamlarda vibratör, dikiş makinesi, vantilatör, elektrikli ibrik ve ekmek kızartma makinesiyle eş değerde tutuluyordu. Ev kadınlarının, elektrik süpürgesi ve elektrik ütüsü için bir on yıl daha beklemeleri gerekecekti. İlk vibratörün reklamında, tedavi edebileceği rahatsızlıklar nevralji, baş ağrıları ve kırışıklıklar olarak sıralanıyordu. Hemen sağlık ve güzellikten söz ediliyor, cinsel imkânlarsa sadece ima ediliyordu:

> KADINLAR İÇİN sağlık ve güzellikle ilgili bir mesajım var.
>
> Hafif, yatıştırıcı, canlılık verici ve rahatlatıcı. Kadınların ihtiyaçlarını bilen bir kadın tarafından tasarlanmış. Bütün doğanın nabzı hayatla atar ve titreşir.
>
> En mükemmel kadın, nabzı doğanın varoluş yasasıyla birlikte atan kadındır.

Üreticiler ürünlerinin cinsel imkânlarını açıkça belirtmekten çekinmişlerdi ve devrin koşulları düşünüldüğünde bu anlaşılır bir durumdu. Ne de olsa, onu kadınların cinsel sıkıntılarının tedavisinde kullanan doktorlar da yaptıkları masajın orgazma dönük özelliğini kuşaklar boyu gizlemişlerdi. Yine de halk mesajı almıştı; Roger Blake'in *Sex Gadgets* adlı kitabının, 1920'de çevrilmiş *Widow's Delight* adlı pornografik filmi anlatan bölümünde, bir kadın kendisine eşlik eden erkeği kapıda kucaklamayı reddeder, ama yatak odasında hemen iç çamaşırını sıyırıp vibratörünü en duyarlı noktasına yerleştirir.[263] Mai-

263) Akt. Maines, 1999.

nes, 1930'dan 1960'lı yıllardaki cinsel devrime kadar vibratör veya diğer masaj aletlerinin hiç reklamının yapılmadığını belirtiyor –aletlerin asıl işlevini artık herkes bildiği için buna gerek kalmamış olmalı. 1960 yılından itibaren asıl amacı gizlemeye artık gerek kalmamıştı (yine de, modern postayla sipariş katalogları çoğu zaman vibratörü yanağına dayanmış, gülümseyen bir kadını resmediyordu).

En eski vibratör el mikseri tipindeydi; kordonlu bir sapı, motorun bulunduğu daha geniş bir bölümü ve farklı parçaların takılabildiği bir uzantısı vardı. Cinsel devrimden sonra piyasaya hâkim olan pilli vibratör, tasarımıyla penisi hatırlatır. Bu, mantığa aykırıdır, çünkü alet vajinanın derininde çalıştığı zaman çoğu kadın pek az titreşim hissedecektir. Vibratör orgazma erişmek için kullanılacaksa, o zaman vibratörün ucunun klitorisi hedef alması gerekir. Böyle ince uçlu vibratör çok farklı şekillerde üretilmiştir. 1990'larm sonuna doğru küçük, uzantısı yana doğru olan vibratörler (klitoris için), çifte vibratörler (aynı anda vajina ve makat için) ve ucu vajinanın içinde varlığını hissettirecek şekilde hareket eden vibratörler arasında bir seçim yapmak mümkündü. En son olarak, vajinanın girişinde bir çeşit yuvarlanma hareketi yapan, yüzeyin altına bir dizi küçük boncuk ilave edildi. Ayrıca, vibratörler değişik biçimlerde yapılmaktadır, kavisli olanı kullanıcıya G-noktasını uyarabilme imkânını sağlar. Bu işin uzmanları pilli aletleri yeğlemezler. Kordonlu vibratör çok daha güçlü, yoğunluğu kontrol edilebilir, daha hafif bir ses çıkarır ve yenilenmesi gereken pilleri de yoktur.

Vibratörler seks terapisinin en yaygın olduğu günlerde bir nimet sayılmıştır. 1970'li yıllarda hiç orgazma ulaşmamış kadınlar büyük bir grup oluşturmuşlardı ve bu durumun suçlusunun bilgisizlik olduğu söyleniyordu. Amerikalı psikolog Lonnie Barbach, orgazm sorunları olan kadınlara grup terapisi önerdi ve bu grup yaklaşımı bütün dünyada benimsendi.[264] Bu gruplara iyimser bir ruh hali hâkimdi; bir kadının diğerinden daha erken yaşta ilk orgazmını yaşamasının anormal olmadığını belirlemek için

264) Barbach, 1975.

'anorgazmi' teriminin yerine 'preorgazmi' terimi kullanıldı. Hava terapötik olmaktan çok eğiticiydi; ev ödevleri belirlendi ve program psikolojik güdüler ile beceriye verilen önemi dengeleyecek şekilde tasarlandı. Vibratör kaçınılmaz olarak tartışma konusu edildi ve çoğu zaman onun bir kadını ilk orgazmına götürmek için gerekli küçük bir alet olduğu kabul edildi.

Sonraki yıllarda, daha önce sözünü ettiğimiz psikolog Betty Dodson orgazmı geliştirme ustası olarak sahneye çıktı. O da kadınlar adına terapi grupları düzenliyordu ve hedefi erotik deneyimin yoğunlaştırılmasıydı. Buna ulaşmanın en iyi yolunun, topluca yaşanan deneyimler olduğu söylenmekteydi. Dodson'ın gruplarında, utanç duygusunu aşmak için hep birlikte mastürbasyon yapma yöntemi uygulanıyordu ve her katılımcının bir vibratörü vardı (genellikle kordonlu bir vibratördü bu). Bazı eleştirmenler bu yaklaşımdaki teşhircilik öğesine karşı çıkmışlarsa da bunun biraz özgürleştirici, biraz anarşist yanının olduğu da yadsınamaz.

Betty Dodson pilli vibratörleri pek tutmadığını açıkça söylüyordu, ama vibratörler hakkında düşüncelerini açıklayan sadece birkaç kişiden biriydi. Bu pazar sektöründeki gelişmeler, güvenilir tüketici araştırmalarına dayanmaz ve konu dikkatle incelendiğinde, bu iş sahasında değişikliğin hoş karşılanmadığı anlaşılır. Hartman ve Fithian adlı Amerikalı seksologlar, 1989'da Caracas'ta yapılan Dünya Seksoloji Kongre'sinde vibratör üreticilerinin dünyasında karşılaştıkları güçlükleri ve sıkıntıları açıklamışlardı. Onlarla yakın zamanda ilişki kurmuşlardı ve 1970 yılma kadar 'seks aletleri' sadece erkekler tarafından (ama çoğunlukla, her zaman talep etmemiş olsalar bile, eşleri için) satın alınıyordu –beğenilmeyen alet çöp bidonunu boyluyordu. Pazarlama terimleriyle söylemek gerekirse, kalite aranmıyordu. Kadınlar piyasada ne var ne yok diye araştırmaya başlayınca, vibratörler hakkında ilk kez neden ve niçin soruları sorulmaya başlandı ve alet satıcıları vaatlerini yerine getirmediği zaman kadınlar paralarını geri istemeye başladılar. Üreticiler seksologlara danışmaya işte bu noktada başladılar.

Son zamana kadar ihmal edilmiş özel bir hedef grup, ellerini kullanamayanlardan oluşmaktadır. Bunlar fiziksel olarak, orgazm dahil cinsellikten haz alabilen ama bunu yardımsız başaramayan insanlardır. Böyle insanların özel durumları özel uyarlamalar gerektirir, bu ihtiyaçtan esinlenen Hollandalı Joop Steenkamer vibratör alanına birkaç gerçek yenilik kazandırmıştır.

Delft Teknik Üniversitesi'nde endüstriyel tasarım öğrencisi olan Steenkamer, tezini bu hedef gruba hasretmişti.[265] Bir hastabakıcının bakımına ihtiyaç duyan bu insanların mastürbasyon yapmaları için en uygun zamanın, banyoda veya duşun altında oturdukları sırada olduğunu keşfetti. İdeal olarak hastabakıcıya sadece hazırlık yapılırken ihtiyaç duyuluyordu; özürlü kişiler kendi başlarına mastürbasyon yapabiliyorlardı (faaliyetlerinin kanıtını yok etmek için kimseye ihtiyaç duyulmaması erkekler açısından önemliydi). Kişinin banyodan önce soyunmasına yardım edilmiş ve rehabilitasyon döneminde kişisel temizliğini mümkün olduğunca tek başına halletmesi için bütün imkânlar değerlendirilmiş olacaktır. Nabız gibi atan suyun fışkırtıldığı (normal el duşundan) yöntem pek başarılı olmadıysa da Steenkamer fışkırttığı suyla titreşimler yaratan bir alet yapmayı başaracaktı.

Yıllar önce, Hollanda Özürlüler Konseyi mastürbasyon için güçlü bir yardımcı alet üretme girişiminde bulunmuştu ve yapımcısı Robert Trost'un Coitron adını verdiği bir prototip denenmişti.[266] Alet titreşim yaratmıyordu, ama erkeklik organına ve klitorisin ön derisine takılan elektrodlar aracılığıyla doğrudan elektrikle uyarı yapıyordu. 'Elektrizasyon' rehabilitasyon ve fizyoterapide kullanılan eski bir yöntemdir, son yıllarda yorulmadan kas geliştirmeyi vadeden elektrikli jimnastik aletleri için iyi bir piyasa oluşmuştu. Buna rağmen, cinsel bölgede hem acı vermeyen hem de erotik olarak uyaran bir yöntem bulmak için uzun araştırmalar yapıldı. Trost'un denekleri fiziksel olarak uyarıldıklarını, birkaç kadın da orgazma yaklaştığını söylediyse de, Trost buluşu-

265) Steenkamer, 1992.
266) Trost, 1972.

nu yayınladığı sırada elde edilen sonuçları izlemek için gerekli parasal desteği bulamadı.

Doğrudan elektrikle yapılan uyarı da zamanla kullanımdan kalkacaktı. Bunun tek bir istisnası vardı: enine lezyonları olanlar. Boşalma gerçekleşmediği için üreme mümkün olmuyorsa, o zaman güçlü bir vibratörle bir boşalma refleksi elde edilmeye çalışılırdı. Bu işe yaramazsa, boşalma elde etmek için makat mukozası anestezi altında elektrikle uyarılırdı. Elektro-boşalım veteriner cerrahisinde geliştirildi; bu şekilde elde edilen sperm daha sonra yapay döllemede kullanılabiliyor.

New Orleans'ta bir sinir hastalıkları hastanesinde, 1970'li yıllarda, daha da hayalci görünen bir deney yapılmıştır.[267] O sıralarda birçok tıp merkezinde ciddi psikiyatrik ve nörolojik hastalıklar için beyin ameliyatları denenmekteydi. Sar'a hastalarının beyinlerine yerleştirilen elektrodlar bazen yıllarca bırakılıyordu. Bu elektrodlar eletroensefalografm kaydettiği çizgilerde (EEG) görülmeyen kendinden oluşan faaliyetlerin izlenmesini kolaylaştırıyordu ama elektrodlar aynı zamanda elektrik uyarıları vermek için de kullanılabiliyordu. Ayrıca, mikrokanüller aracılığıyla çok az miktarlarda kimyasal uyarıcılar verilebiliyordu. Başka merkezlerde, bu gibi elektrodlar sinir merkezlerinde küçük yanıklar oluşturmak için kısa ve yüksek dozda akım vermek için de kullanılıyorlardı. Bu beynin işlevlerini düzenleme yöntemi, beynin bölümleri arasındaki bağlantının kesildiği ve çoğu zaman kontrol edilemeyen hastaları 'uysallaştırmak' için kullanılan son derece kaba bir yöntem olan eski lobotominin geliştirilmiş bir şekliydi. Kabalığı roman yazarlarına ve film yönetmenlerine esin kaynağı oluşturmuştur; lobotomize edilen baş belasını Jack Nicholson *Guguk Kuşu* adlı filmde canlandırmıştı.[268]

R.G. Heath çeşitli bölgelere verilen elektrik sinyallerinin hastalarda uyandırdığı duygusal tepkileri tanımlamıştı. Beynin bazı bölgeleri hemen her zaman hoş duygular üretir; özellikle septuma ait bölge cinsel arzu uyandırır. Farelerle yapılan araştırmalar-

267) Heath, 1972.
268) Ken Kesey'in romanından uyarlanarak Milos Forman'ın (1975) yönettiği film.

dan bu zaten biliniyordu: Bir fareye elektrod takılır ve uygun dozda bir uyarıyı kendi kendine verme imkânı (bir pedalla) ona tanınırsa, farenin hayatı tekdüzeleşir. Uyuşturucu bağımlısı gibi bütün gününü kendine elektrik uyarısı vermekle geçirir. Heath'm erkek hastalarından birine de benzer bir alet takıldı; onun da bazı beyin bölgelerini her on saniyede bir uyarmaktan hoşlandığı ortaya çıktı. Sonuçta hasta kendini mutlu, uyanık, sevimli, çoğu zaman da cinsel yönden uyarılmış hissediyordu. Bu dışardan uygulanan uyarılma şekli, bir erkek hastanın kadınlara karşı duyduğu tiksintiyi yok etmek amacıyla tasarlanan bir deneyde de kullanılacaktı. Bu adamın, hastaneye yatana dek yalnızca eşcinsel deneyimleri olmuştu, özellikle de fahişelerden yararlandığı için giderek bundan hoşlanmamaya başlamıştı. Önce ona bir pornorafik videoyla heteroseksüellik tanıtıldı; daha sonra da heteroseksüel bir deneyim yaşatması için bir kadın fahişe getirildi. Adam taburcu edildikten sonra toplumsal çevresine daha iyi uyum sağladı ve bir kadınla bir süreliğine cinsel yönden tatmin edici yakın bir ilişki kurdu.[269]

Bu adam ve bir sar'a hastası kadına, septuma ait bölgeye ilaç verilen bir deneysel tedavi de uygulandı, kullanılan ilaçlar asetilkolin ile adrenalindi. Tedavi hem kadında hem de erkekte yüksek bir uyarılma durumu yaratıyordu, ama yalnızca kadında kendinden oluşan orgazmlara yol açmıştı. Araştırmacılar hoş duygular yaratmak için ağızdan alınan ilaçların yardımıyla elde edilecek yeni gelişmeler hakkında fikir yürüterek araştırma metnine son verdiler. Bu tür gelişmeler şimdiden bilim kurgu romanlarda yer almıştır. Roger Vadim'in 1968'de çektiği *Barbarella* adlı filmde, Jane Fonda 2300 yılında tehlikeli bir görevle evrenin uzak bir köşesine gönderilir, oralarda sürekli karşılaştığı adamlar onda ihtiraslı duygular uyandırırlar. O tarihte seksin bir hap almaya indirgendiğini ve çeşitli hoş ve anlamlı içsel tepkimeler yarattığını aktörlerin yüz ifadelerinden öğreniriz.

Siberseks modern bilim kurgunun keşfidir. Ronald Giphart 1995 tarihli *The Love Feast* adlı kitabında yer alan "Yarım Bırak-

269) Moan ve Heath, 1972.

tığımız Dünya İşleri" adlı kısa hikâyesinde hayal gücüne başvurur. Hikâyenin kahramanı Maxime adlı bir kızı evine götürür, kız her önüne gelenle yatan biri değildir, buna rağmen kısa bir süre onunla Teledildonics aracılığıyla sevişmek ister –bu erkek arkadaşıyla birlikte geliştirdiği bir şeydir. Bu karmaşık alet bir tür uzay giysisidir; çeşitli küçük motorlar onu giyen kişide, penisin çevresinde bir vajina, avucunda bir meme veya dilinde bir klitoris varmış duygusunu uyandırmaktadır. Fiberoptik miğferinin ekranında Maxime, daha doğrusu, onun son derece hevesli ve baştan çıkarıcı göründüğü bir tür animasyonu görünmektedir. Çok keyifli bir şekilde seks yaptıktan ve ikisi de orgazma ulaştıktan sonra Maxime kendi ekranında onun değil, erkek arkadaşının görüntüsü olduğunu söyler. Teledildonics sayesinde eşi dünyanın başka bir yerindeyken hem ona sadık kalıyor hem de çılgın geceler yaşayabiliyordu.

Ama tekrar gerçek hayata dönelim. Endüstriyel tasarım öğrencisi Ireen Laarakkers, 1995'de mezuniyet tezini tüketici araştırmalarına dayanarak yaptığı yeni bir vibratör tasarımı üstüne hazırladı.[270] Çok büyük bir postayla sipariş şirketinin bir grup kadın müşterisiyle soruşturma yürüttü ve onların cevaplarından bir ihtiyaçlar listesi oluşturdu. İsteklerini özgürce bildirmelerini ve fizibilite gibi önemsiz bir şeye takılmamalarını söyleyerek cevap verenlerden bazılarıyla iki beyin fırtınası toplantısı yaptı. Sonuçta aralarında, sıcak hava esintilerinin sürekli bedeni okşadığı büyük odalar ve telepatik seks gibi önerilerin de bulunduğu, çeşitli hayali tasarımlar ortaya çıktı. Bu fikirleri somut ürünlere dönüştürmek tasarımcının göreviydi ve o da resim 21'de görülen üç prototipi hazırladı.

> Bir parçadan oluşan pilli vibratör, titreşim yapan bölümü sadece klitorisi uyaracak biçimde yapılmış ve en az ses çıkaracak şekilde üretilmiştir. Sapı yapay erkeklik organı olarak da kullanılabilir ama titreşim yapmaz.
>
> Bir Walkman veya CD-çalarla birlikte çalışabilen kordonlu bir alet, titreşimlerin yoğunluğu ve sıklığı müziğe göre değişebiliyor.

270) Laarakkers, 1995.

Alet cep telefonu şeklindedir. Kolayca avuca sağar, üstüne oturulduğu gibi külotun içinde de tutulabilir. Yapay erkeklik organı şeklinde bir uzantıyla birlikte satılır.

Yumuşak plastikten yapılmış bir sıcak su torbası, birbirinden farklı çıkıntıları var, çeşitli biçimlerde olabiliyor, vibratörsüz kullanılıyor. Kalça kaslarını kasıp hareket ettirerek orgazma ulaşmaya alışmış kadınlar için yardımcı bir alet. Bir yastık veya oyuncak ayının tersine sıcak suyla doldurularak istenen derecede ısıtılabiliyor, malzemesi yumuşak ama aynı zamanda da kaygan. Bir çeşidi içe sokulabilir.

Laarakkers eski bildik vibratöre, sürtünme yaratan ve içe sokulan aletlere dönmüştü. Uygulamadaki kısıtlamalar dikkate alınmadığı sürece bu alanda hayal gücünden çokça yararlanmak mümkündür. Beyin fırtınası toplantılarında katılımcıların ileri sürdükleri her şey daha önce de düşünülmüştü. Tomi Ungerer daha çok çocuk kitaplarına çizdiği resimlerle tanınmaktadır, ama 1971'de yayınlanan *Fornicon* adlı yapıtında inanılmaz bir cinsel tatmin aletleri koleksiyonunu resimlemiştir.[271] Tasarımlarında cinsel tatmin, çoğu zaman müzik, spor, bilgisayar oyunları, kumar makineleri, güzellik terapisi ve vücut geliştirme gibi çeşitli başka faaliyetlerle birleştirilir. Fikirlerinin çoğu teknolojik olarak uyarlanabilir tasarımlardır. Kienholz da sanat yapıtlarında benzer tasarımlar üretmiştir, el becerisine sahip olan çoğu kimse bunların yaratıcı uyarlamalarını yapabilir. Birkaç yıl önce, bir S/M grubunda Hollandalı bir çift uzaktan kumandalı bir vibratörü tanıtmıştı. Bu efendi ve köle tipi evlilikte, erkeğin canı istediği zaman -misafir ağırlarken, örneğin arkadaşlarına içki ikram ederken bile- kadını uyarabilmesi, aralarındaki güç dengesini yeterince yansıtmaktaydı.

Ireen Laarakkers prototiplerini Berlin'de bir seks fuarına götürdüyse de oradaki deneyimleri kendisini epey düş kırıklığına uğratacaktı. Tüketicilerin isteklerine cevap vermeye hazır birkaç üretici gerçekten de vardı ama o fuardan eli boş döndü.

271) Ungerer, 1971.

Normalde apaçık bir seks ürününü satın almakta zorlanan kadınların kolay ulaşabileceği bir üründür. Görüntüsü dikkat çekmediği için sihirli bir masaj aleti olarak da kullanılabilir.

Kullanımı çok basittir. Titreşen başı vücuda ne kadar bastırılırsa o kadar çok etkiler. En hafif bir dokunuşla bile etkisi görülebilir.

Titreşimsiz çeşidi. Yalnızca baş kısmı titreşim yaratır, dolayısıyla diğer vibratörlerden daha sessizdir.

Sıvıdan etkilenmeyen tasarım. Elastik. Güvenilirdir, temizlenmesi kolaydır ve duşta kullanılabilir.

Titreşim yaratan ucun titreşimleri çalınan müziğe göre değişir.

Yapay erkeklik organıyla birlikte veya tek başına kullanılabilir.

Ayrıca oturur durumda kullanılabilir ve ellerin kullanılmasını gerektirmez.

Tutulan sapı titreşmez. Sadece başı titrer.

Ürünün içindeki su hareket ettiği için su masajına benzer bir duygu yaratır.

Kokusu olmayan ve yağlardan etkilenmeyen malzemeden yapılmıştır.

Ilık ve yumuşaktır, dokunulması hoş duygular yaratır.

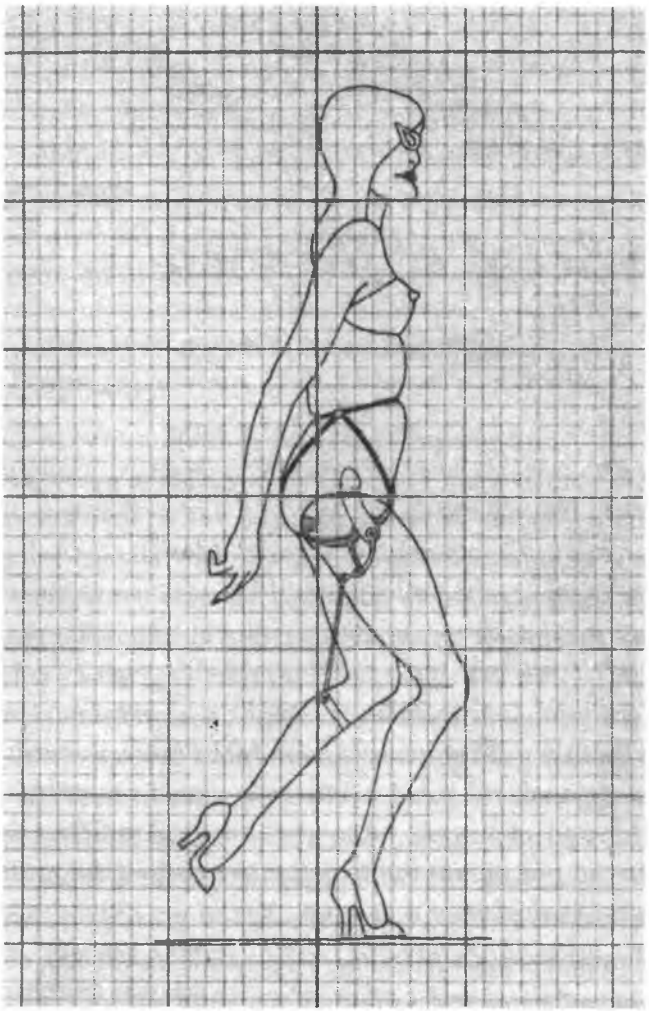
Mekanik veya elektronik bölümleri yoktur, kolay kullanılır ve doğaldır.

Çeşitli biçim ve renklerde sipariş edilebilir.

27) Sihirli masaj aleti.

Vibratörlerin kendiliğinden piyasaya çıktığı da oldu: Ocak 2003'te Amerikalı anne babalar, Harry Potter'ın satış patlamasının bir bölümü olarak satılan 'Nimbus 2000' oyuncak süpürge sopası hakkında Mattel şirketine şikayette bulundular.[272] Süpürge sopası çocukların bacaklarının arasına girecek şekilde tasarlanmıştı, ışıkları yanıp sönüyordu, uzaktan kumandalıydı ama en önemlisi titreşim yaratıyordu. Saf ve hevesli bir amca, kız yeğeninin ona hediye ettiği oyuncakla bütün gün, 'yorgunluktan bitkin düşene kadar' oynadığını üreticinin web sitesine yazmıştı.

272) *De Volksrant*, 18 Ocak 2003.

28) Bir Tomi Ungerer vibratörü.

Vibratör piyasasında son derece niteliksiz ürünlerle çok para kazanmak mümkündür. Seksologunun önerisi üzerine orgazm sorunlarına yardımcı olması için bir vibratör (kordonlu tipi) alan bir kadının eşi, büyük bir ev aletleri üreticisinin kalite kontrol müfettişiydi. Eleştirileri acımasız oldu. Aletin güvenliğine hiç önem verilmeyişi onu gerçekten dehşete düşürmüştü, üstelik fiyatı ve sağladığı kâr payı sıradan üreticilerin hayal bile edemeyeceği kadar fazlaydı.

12
KADIN KOKUSU

"Kurt kahvede
bakışları omletini deliyor.
Garson kızı izlerken
kokumu parmaklarıyla aldı"
(Joni Mitchell)

Kadın cinsel organlarıyla ilgili bir kitabın koku ve tat konusunu da işlemesi gerekir, oysa bu hiç de kolay değildir. Vajinanın kokuları ve akıntıları çoğu zaman kaba terimlerle aşağılanır. Vajina kokularıyla ilgili espriler, çoğu zaman iyi gizlenmemiş kadın nefretinin kanıtıdır. Yüksek edebiyatta erotik hayatın bu yönünden hiç söz edilmez, bu yüzden de kadının aşk kokusu üstüne methiyeler düzmek pornografi yazarlarına kalmıştır.

Bazı ülkelerin halkı diğerlerinden daha açık sözlüdür. Napoleon'un Josephine'e yazdığı mektupta, Majestelerinin bir sonraki ziyaretine kadar eşinin yıkanmamasını istediğini biliyoruz. Fransızlar genellikle erotizm konusunda, örneğin Hollandalılardan daha açık görüşlü ve teşhircidirler. Gerçeküstücü oyun yazarı ve yönetmeni Antonin Artaud 1950'lerde yaptığı bir radyo programında, içinde şu dizeler de olan bir şiir okumuştu:

> *Severim amları, am tadındadır çünkü amlar*
> *Severim göt deliklerini, çünkü göt tadındadır o delikler*

Fransız ruhunun oldukça şehvetli olduğu açıktır.

Cinsel kokuya karşı böyle ölçülü davranmak aslında biyolojik doğamıza ters düşer. Yine de arada sırada bu gerçekle yüzleşiriz. Güçlü cinsel baskıları ve iğrenme duygusu yüzünden terapötik yardıma başvurmuş olan bir kadın, bir gece beş yaşındaki kızını yatırıyormuş. Küçük kız annesini 'dünyanın en lezzetli kokusunu koklama'ya davet ederek onu şaşkınlığa düşürmüş. Bu, biraz önce cinsel organlarına sürdüğü anlaşılan parmağındaymış –kendiyle böylesine çelişen bir annenin aniden kızının fiziksel doğallığıyla karşılaşması insanı allak bullak edici bir deneyim olmalı. Anne belki Philip Roth'un *Portnoy'un Feryadı*'nı okumuştur.[273] Kahramanın, aşağılayarak Maymun adını taktığı son büyük aşkı, kokusunun büyülü gücünden utanmazca yararlanmaktadır:

> ... flört ettiğimiz ilk günlerdeki gibi Maymun bir ara Ranieri'deki kadınlar tuvaletine gitti ve bir parmağında amının kokusuyla geri geldi, onu yemeğimiz gelene kadar öpüp koklamak için burnuma götürdüm...

Anne-kız ilişkileri çok çeşitlidir. Kızını, bedenini ve onunla ilgili her şeyi sevinçle karşılayacak şekilde büyütmeyi başaran anneye karşılık, her gece kızının ellerini battaniyenin üstünde tutup tutmadığını kontrol eden ve denetimine onun parmaklarını koklayarak son veren 'Victoria çağı' tipinde anne de vardır. Bu annenin, fiziksel olarak geliştiği zaman babasının tecavüzüne uğrayan

273) Roth, 1999.

kızını korumayışına okuyucu pek şaşırmayacaktır. Tam tersine, bu anne kocasının davranışını haklı çıkarmıştı, çünkü paranoya benzeri cinsel takıntısıyla kızının ahlâksızlığı yüzünden hep cezalandırılmayı hak ettiğini düşünüyordu.

Bir Fransız ergenlik çağı filminde, iki ilkokul öğrencisi birinin çok daha büyük ablasına hayranlık duymaktadır. Abla soyunduğunda (mehtapla aydınlatılmış bir perde önünde çarpıcı şekilde çekilmiş bir sahnede) hep külotunu koklar. İki küçük kızın gözünde bu, yetişkinliğin gizemli bir simgesi olur. Anne Frank, geçenlerde yayınlanan hatıra defterinin bazı bölümlerinde vajinasının ürünlerini ciddi bir tavırla gözlemleyişini anlatır:

> Çok önemli bir haberden söz etmeyi unuttum, herhalde yakında adet göreceğim. Bunu biliyorum, çünkü hep külotumda beyazımsı bir leke buluyorum, Annem de yakında başlayacağını tahmin etti. Sabırsızlanıyorum. Bu o kadar önemli bir olay ki. Ne yazık ki kadın bağı kullanamayacağım, artık onları bulmak imkânsız, Annemin tamponlarını da kullanamam çünkü onları yalnızca çocuk doğuran kadınlar kullanıyor.[274]

Vajina kokuları konusunda bilgi alışverişi yapmak normal olarak doktorların işidir; cinsel organ enfeksiyonlarının yol açtığı çeşitli iritasyonların esas belirtisi çoğu zaman keskin bir kokudur. On beş yıl kadar önce jinekoloji metinlerinde yeni bir teşhis yer almıştı; bu, keskin bir balık kokusuyla belirlenen bakteriyel vajinosis idi. Vajinal salgılar çoğu zaman büyük miktarlarda görülmekle birlikte, başka yönden olağandışı değillerdir, normal olarak acı, kaşıntı veya kuruluğa yol açmazlar. Çoğu kadın için özellikle utanç verici olan şey de, cinsel ilişkiden sonra spermin vajinadaki etkisiyle kokunun çok daha ağırlaşmasıdır. Bazı kadınların bu şikayetle doktorlarına başvurmadan önce, uzun süre kendileriyle mücadele ettiğine kimse şaşırmayacaktır.

Bu balık kokusuna yol açan maddeler grubuna aminler denir; proteinlerin ayrışmasıyla oluşurlar. Şikayetin asıl sebebi, yakınlarda keşfedilen *Gardnerella vaginalis* bakterisidir. Bir grup bak-

274) Anne Frank, 1997.

terinin, neden olduğu birkaç ters etkinin yanı sıra, proteinlerin ayrışarak aminleri oluşturmasını hızlandırıldığı artık açıkça bilinmektedir. Bakteriyel vajinosis'in tedavisi basittir; hemen her durumda alınan tek yüksek doz antibiyotik, metronidazole rahatsızlığı yok eder. Tedavi ender olarak istenmeyen yan etkilere yol açar –bazı kadınlar tedaviden sonra vajinalarının bütün kokusunu yitirdiğini fark ederler, aslında bunu istememişlerdir.

Seks kokusu nasıl ortaya çıkar, neyle ilgilidir? Araştırmalar ilgili maddelerin buharlaşabilen yağlı asitler olduğunu ortaya çıkarmıştır.[275] Hayvan biyolojisinde onlara copulin (birleştirici) denir, çünkü bu sinyallerin varlığı veya yokluğu dişinin erkeğin gözünde cinsel yönden cazip olup olmadığını belirler. Copulin'ler vajina sıvısının içinde proteinlerden üretilir; dölyolu çeperinin hücreleri, deri gibi sürekli yenilendiği için burada proteinler bulunmaktadır. Sıcak bir günde parmağınızın ucunu elinizin üstüne sürterseniz, deri tabakasından ayrılan küçük siyah bir top şeklinde ölü hücreler görürsünüz. Vajinadaki ölü hücreler, vajinanın çeperinden kendi kendilerine ayrılır ve bakteriler tarafından tüketilirler. Vajina çeperinde belli başlı karbonhidrat deposu olan glikojen her zaman vardır. Glikojen daha çok bir bakteri çeşidi olan laktobasili tarafından dönüştürülür, bu dönüşüm sonunda ortaya çıkan belli başlı son ürünler laktik asit ile asetik asittir. Onları keşfedenin adı verilerek Döderlein basili denen laktobasiller, aslında vajinanın ortak beslenen sakinleri arasında en yararlısı sayılabilirler; onların ürünleri vajinanın asit ortamını yaratır, oldukça yüksek asit düzeyi de istenmeyen basillere karşı güçlü bir savunma mekanizması oluşturur. Laktobasilleri aslında düşük pH (yani, yüksek asit düzeyinde) ortamında gelişirler.

Yakından incelendiğinde bazı kadınların vajina salgısının tamamen laktik ve asetik asitlerden oluştuğu görülmüştür, ayrıca kokusuz sayılabilirler. Yapılan kimyasal analiz kadınların üçte birinde yukarıda sözü edilen buharlaşıcı yağlı asitlerin varlığını ortaya çıkarmıştır. Literatürde biz 'ürün verenler' ve 'ürün vermeyenler'den söz ederiz. Yağlı asitler, ölü çeper hücrelerindeki pro-

275) Bonsall ve Michael, 1978.

tein elemanlarının ayrışmasının bir ürünüdür. Proteinler önce aminoasitlere ayrışırlar; aynı şey besinlerdeki proteinlerin özümsenebilmesi için bağırsaklarda da meydana gelir. Aminoasitler bundan sonra başka bir grup bakteri tarafından besin olarak kullanılırlar, bu da onların yağlı asitlere dönüşmesini sağlar. Bu işlem bedenin başka bölgelerinde de meydana gelir, örneğin kol altındaki ter bezlerinde. Ter, bakteriyel dönüşümden sonra ter gibi kokar. Kolun altı sıcak bir banyodan sonra kol altı gibi kokar, ter kokmaz, taze balığın balık değil de deniz koktuğu gibi. Buharlaşıcı yağlı asitlerin özel aromatik nitelikleri damak tadı için de önemlidir. Çoğu peynirin tadının bir bölümünü, benzer bakteriler tarafından üretilen aşağı yukarı aynı asitler yaratır. Dolayısıyla, en lezzetli yemeklerin de aynı tat ve kokuya sahip olduğu gerekçesiyle, kadınları vajina kokularıyla gurur duymaya ikna etmeye çalışan Germaine Greer çok haklıdır.

Vajina buharlaşıcı yağlı asitlerini üreten kadınlarda (yani, ürün verenlerde) muhtemel dönemsel bir etkinin varlığı araştırılmıştır. Gerçekten de böyle bir etki bulunmuştur, ama yalnızca doğum kontrol hapı kullanmayan kadınlarda. Doğal adet döneminde bir kadının vajina kokusunun en güçlü olduğu zaman, adet günüyle yumurtlama arasındaki süredir, bunun da dölyolu çeperinin hormonal durumundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Yumurtlamadan önceki günlerde kadının bu döneminde östrojen hormonları baskındır ve vajina çeperinde bunun anlamı bol miktarda glikojen depo edilmesidir. Bu sürede, yalnızca laktik-asit bakterileri için bol miktarda besin sağlanmakla kalınmaz, aynı zamanda daha fazla hücre ayrışması gerçekleştirilir, böylece koku yaratıcılarına dönüştürecek daha çok malzeme çıkar. Doğum kontrol hapı kullanan kadınlarda üreticilerin yüzdesi daha azdır ve herhangi bir dönem farkı gözlemlenmemiştir (bu bilgiye kaynak oluşturan araştırmalar yirmi yıl öncesine aittir ve o zamanki hap kullanıcıları 1990'lı yıllarındaki kadınlarından çok daha yüksek dozlar alıyorlardı).

Burada konu dışına çıkıp kısaca karşı cinse göz atacağız. Erkeklerde de üreticiler ve üretici olmayanlar vardır. Sünnet olma-

mış erkeklerde, penisin başından ve ön deriden atılan hücreler nemli bir ortamda kalırlar (organın başı ile ön derinin arasındaki bölgede) ve bir sonraki banyoya kadar bakterilerin saldırısına açık olurlar. Oysa sünnet edilmiş erkekler, ölü hücreleri çamaşırlarına bırakırlar ve burada durum farklıdır. İleri yaşlarda sünnet olan erkekler cinsel kokularının azaldığını hissedeceklerdir; kokularından hoşnut olmayan sünnetsiz erkekler, organlarının başını sık sık açığa çıkararak bunu engelleyebilirler.[276]

Aktardığımız araştırma bir dereceye kadar kimyasal analizlere dayandırılmıştır, ama önemli bir bölümü de burnun verdiği tepkiye dayanır. Burun, üreticiler ile üretici olmayanları ayırmakta ve yumurtlama dönemi öncesi ile sonrası arasındaki farklı belirlemekte son derece başarılıdır. Bu bağlamda insan, koku alma duyuları çok daha ünlü olan memelilerden hiç de aşağı kalmaz. Biraz eğitimle, sözünü ettiğimiz kokuları daha güvenilir bir şekilde belirlemek mümkün olacaktır. Bu şekilde yapılan bir araştırma, birçok deneğin, idrarının kokusundan onu üretenin cinsiyetini ayırt etmeyi öğrenebildiğini göstermiştir. Çoğu kişi bunu yapmayı hiç öğrenmemiştir çünkü bu yetenek pek ilgi çekmez, ayrıca başkalarının idrarını dikkatle incelemek sık rastlanan bir davranış değildir. Köpekler gibi davranmak -elektrik direklerinin çevresini koklarken kuyruk sallamak- istemeyiz.

Çünkü insanlar, hayvanların kokuya verdikleri tepkileri onlarla birlikte yaşarken öğrenirler. Çok sayıda kadın (ve erkek) bir köpekle hoş olmayan karşılaşmaları sırasında kokularının etkisini birçok kez fark etmiştir. Köpeklerin içgüdüsel bir tepkiyle insanların bacaklarının üzerine çıkmaya çalışmaları, üreme davranışlarında sinyallerin gücünü gösterir. Bu alanda yapılan biyolojik araştırmalar, daha çok rhesus maymunları üstünde yapılan çalışmalara dayanmaktadır, incelenen maddeler insan üreticilerde de bulunan aynı buharlaşıcı yağlı asitlerdir. Dişi rhesus maymunlarında östrojenik hormonların çekici kokuların üretimindeki etkisi açıka görülür, erkeklerin tepkisi de aynı şekilde açıktır. Erkekler sık sık dişileri koklayıp üstlerine çı-

276) Drenth, 1998a.

karlar, bu da en fazla cinsel faaliyetin döllemenin mümkün olduğu sürede yapıldığını göstermektedir. Aynı sonuçları elde etmek için yapay yağlı asitler de kullanılabilir. İnsanlarda cinsel davranışlar bu gibi ilkel sinyallere böyle doğrudan yönlendirilmez, yine de üreticilerin üretici olmayanlardan daha fazla cinsel arzu uyandırıp uyandırmadığını ve bu işlemin dönemsel olup olmadığını keşfetmek ilginç olabilir.

FEROMONLAR VE DAVRANIŞ

Bazı okurlar, feromon sözcüğünün bu kitapta bu noktaya kadar ortaya çıkmayışına şaşırmış olabilirler. Zaman zaman gazetelerde ve dergilerde bu biyolojik tuzaklar hakkında merak uyandıran yazılar yayınlanır. Bu alandaki ilk gözlemi, yirminci yüzyıl başlarında ormanda bulduğu bir kozayı eve götürüp içinden kocaman mor bir kelebeğin çıkışını izleyen Fransız böcekbilim uzmanı Jean Henri Fabre yapmıştır.[277] Onu bir kafese koymuş, ertesi gün kafesin çevresinde kırk kadar erkek kelebeğin uçuştuğunu görünce şaşırmıştır. Fabre dişinin çekici gücünü denemek için onu cam bir fanusun altına koymuş ve bunun ziyaretlere bir son verdiğini fark etmiştir. Araştırmacılar daha sonra, bunda kelebeğe özgü uçucu aromatik maddelerin etkili olduğunu ve erkeğin bu sinyali üç kilometre uzaklıktan bile alabildiğini, ortaya çıkarmışlardır.

Böylece merak uyandıran yeni bir alan araştırmaya açılmış oluyordu. İlk olarak keşfedilen bu feromonun davranışlarda yarattığı etki açıktı; erkeklerin baştan çıkarılışının üremeye yönelik bir amacı vardı. Arılarda, kraliçe arı çiftleşme uçuşuna çıkarken kovandan ayrıldığı anda bir feromon üretir ve bütün erkek arılar peşine düşerek onu elde etmek için birbirleriyle rekabete girişirler. Bununla beraber, kraliçe arı aynı bezden, diğer dişi arıların yumurtalıklarının işlevini baskılayan bir feromon da üretir. Bu feromon, kovanda tek bir dişinin üremeyle uğraştığı toplumsal sistemin sürdürülmesini sağlar (bu böcekler gibi daha alttaki hay-

277) Kohl ve Francoeur, 1995.

van gruplarına özgü ilkel bir birlikte hayat tarzı gibi görünür ama aynı toplumsal yapı, Güney Amerika'da yaşayan küçük bir maymun cinsi olan marmosetlerde de görülür).[278] Kraliçe arı tarafından salgılanan üçüncü bir feromon, oğulun kendi kabilesini yabancılardan ayırmasına yardım eder. Yaratığın davaranışları -cinsel tepkimeler, saldırganlık, besin arayışı ve tehlike uyarıları- bu sinyaller tarafından kendiliğinden kontrol edilir. Feromonlar uyruklarını robotlara dönüştürürler.

Bu arada, her türlü feromon uygulamaları hayvan yetiştiricileri tarafından kullanılmıştır. Bir domuz yetiştiricisi, dişi bir domuzun kızışıp kızışmadığını anlamak için bir sprey kullanır. Domuzlar yermantarı çıkarmakta kullanılırlar, yermantarının kokusu onların çiftleşme feromonuna çok benzediği için bu işte özellikle başarılıdırlar. Yermantarının şehvet uyarıcı olarak satılmasına da şaşmamak gerekir. Böcek feromonlarını taklitte uzmanlaşan bir California örümceği vardır. Bu örümcek, ürettiği ve gerçeğinden ayırt edilemeyen on altı kokuyla ağını parfümleyerek o günkü yiyeceğini belirler. Tabiat Ana'nın zengin deposundan mönüsünü seçmek gibi incelikli bir güce sahip olmanın bu örümceklerin karakterine de yansıyıp yansımadığını merak edebilirsiniz. Belki de dayanılmaz derecede şımarık yaratıklardır.

Bitkiler de taklit feromonlarla böcekleri tuzaklarına düşürürler. Arı orkidesi poleninin dağıtıcısı için bir feromon salgılar, ayrıca çiçeğinin dış görünüşü de, erkek arının aynı heyecanla çiftleştiği kendi cinsinin hevesli dişi arısına benzemektedir. Aynı şekilde, yapay dölleme klinikleri boğaların inek postuyla kaplanmış tahta bir parmaklığı aşmasını kolayca sağlarlar.

Feromon davranış kontrol sistemi beynin en ilkel bölümünde, sürüngen beyin olarak da bilinen paleoensefelon'da yer alır. Yılanın uğursuz sayılmasının bir sebebi de, çatallı dilini neden durmadan dışarı çıkardığının bilinmemesidir. Geçenlerde, dilin bu hareketiyle feromon alıcı organın merkezi olan burun ucunun yellenmesine yardım ettiği ortaya çıkarıldı. Sözü edilen ve vomeronasal organ (VNO) diye bilinen bu organ, koku alma organın-

278) Miersch, 1999.

dan bağımsızdır. İnsanların da böyle bir organı olduğunu birkaç yıldır biliyoruz.[279] Burun boşluğunun iki santimetre içerisinde, burun bölmesinin altında, kulak burun boğaz uzmanları, bazen aşağı yukarı bir santimetre boyunda huni biçiminde bir kesenin başlangıcı olan ufak kırmızı bir çatlak göreceklerdir. Bu organ bütün insanlarda vardır ama çoğu insanda burun bölmesinin kıkırdak bölümü farklılıklar gösterdiği için organ gizlenmiş olabilir. Yapılacak mikroskobik inceleme, koku alma organına benzer bir yapı ortaya çıkaracaktır (koku alma organıysa burun boşluğunda çok daha derinde ve yukarıda yer alır): çok ince kıllarla kaplı bu hücreler uçucu maddelerle yaptıkları teması sinir sinyallerine dönüştürürler, sinir lifleri de bu sinyalleri beyine iletirler.

Vomeronasal organ hakkında hâlâ çok az şey biliniyor, ama burun bölmesindeki sapmayı ameliyatla düzeltirken vomeronasal organını (VNO) yok ettiği için kulak burun boğaz uzmanlarına tazminat davalarının açılacağı günler yakındır (bu girişim kesinlikle Amerika Birleşik Devletleri'nde başlayacaktır). Bu uzmanlar kendilerini korumak için gerekli önlemleri almak zorunda kalırlar. Ameliyata hazırlık broşürlerinde, organın zedelenme ihtimalinden ve bunun muhtemel sonuçlarından söz edilmesi gerekecektir.

Son zamanlarda sinir lifinden gelen elektrik sinyalleri kaydedilerek, belirli yapay feromonların nefesle içeri çekilmesiyle ilgili araştırmalar yapıldı.[280] Vomeronasal organın (VNO) normal koku alma organının algılamadığı uçucu maddeleri kaydedebildiği ama bazı çok güçlü kokulara tepki vermediği görüldü. Böyle bir kokunun klasik örneğin, genellikle diş ağrısı için geçici tedavi olarak kullanılan karanfil yağıdır. Bu yüzden, davranışlarımızın, bilinçli olarak fark edemediğimiz uçucu maddeler tarafından yönlendirildiği düşüncesine alışmak zorundayız; baştan çıkarıcı maddeler kokulardan ibaret değildir. Bu nedenle, en doğrusu vomeronasal organdan (VNO) duyu organı olarak söz etmemektir, çünkü duyu organları dış dünyadan sinyalleri duyular aracılığıy-

279) Garcia-Velasco ve Mondragon, 1991.
280) Monti-Bloch ve Grosser, 1991.

la bilincimize gönderirler. Yapay feromonlarla yapılan ilk araştırma bir başka çarpıcı sonuca ulaştı; erkekleri etkilemeyen ER-670'e kadınlar güçlü tepki verdiler; öbür yanda kadınları etkilemeyen ER-830'a da erkekler güçlü tepki verdiler.

Bu olağandışı bir gerçek çünkü bu tip seçici tepkisi olan başka bir organ yoktur. Erkeklerde ve kadınlarda aynı organ varsa, o organ örneğin hormonal uyarıya, aynı şekilde tepki verecektir. Teorik olarak erkeklerin göğsü gelişebilir ama ömür boyu bu potansiyel gerçekleşmez. Bunun için kan dolaşımında yüksek düzeyde kadınlık hormonu olması gerekir, kızların göğüsleri bile ancak ergenlikten sonra gelişir. Erkeklere yüksek dozda yapay östreojen verilirse göğüsleri bir noktaya kadar gelişebilir. Bunu erkekten-kadına dönen transseksüellere uygulanan hormon tedavisinden biliyoruz.

Feromon sisteminin böyle özellikleri var. Ama biz bu sistemin işlevini, genelde biyolojiye nasıl bağlayacağız? Bir karınca kolonisini tek bir varlık, tek bir beden olarak düşünürsek, o zaman feromonlarm, bir karıncadan diğerine uyarı gönderen bir sistem olduğunu söyleyebiliriz. Bu maddelere verilen ilk isim bu düşünceyi yansıtıyordu: onlara 'ectohormonlar' denmişti (dışsal hormonlar). Bir hayvanın bedeninde, uyarının gönderilmesi daha çok sinir sistemi, buna ek olarak da (endo)hormonlar aracılığıyla yapılır –bunlar bedenin bir bölümünde oluşturulduktan sonra diğer bölümleri etkilemek için (çoğunlukla kan dolaşımı yoluyla) taşınan maddelerdir. Çeşitli organlar, bu işbirliği sayesinde organizmanın canlı kalmasını sağlarlar; ectohormonlar bir koloninin bireylerinin, toplumsal bütünü korumak ve türün devamını sağlamak için gerektiği gibi işbirliği yapmasını sağlarlar.

Feromon araştırmaları doğal olarak insanlardan ziyade hayvanlar üstünde daha yoğun bir şekilde yapılmıştır –insan davranışları üstündeki etkileri kesin olarak bilinmez. Bir cinsin diğer cinsi, cinsel yönden heveslendirmek için kullanabileceği maddelerin ticari imkânlarının çok fazla olduğunu söylemeye gerek bile yoktur, bu ne zamandır biliniyor. Shakespeare'in çağdaşları aşk elmalarından söz ederler; bunlar bir kadının seçtiği erkeğe sun-

madan önce bir süre koltukaltlarında taşıdığı soyulmuş elmalardır.[281] Günümüzde Yunanistan ve Balkanlar'da erkekler kutlama törenlerinde, mendillerini koltuk altlarında taşıdıktan sonra dans sırasında, feromonlarının sevgililerinin burnuna erişmesi için çekici bir şekilde sallarlar. Halk arasında aşk reçeteleri pek boldur ve ter, idrar, dölyolu salgıları ve adet kanı çoğu zaman bu reçetelerin malzemeleri arasındadır.

Bununla beraber, âşıklık sanatının başlıca dayanağı olan aromatik sinyaller, erkek cinsel hormonlarının geniş cephanesinden kaynaklanır, bunları erkekler kadınlardan çok daha fazla üretirler. Kadınlarda yarattığı etkiler olağanüstüdür, bu etkinin en eski ve en çok bilinen örneği, uzun süre birlikte yaşayan kadmların aynı zamanda adet görmeleridir. Bu olayın, genelde sanıldığı kadar basit olmadığını da belirtelim. Örneğin, lezbiyen çiftlerin yüzde 50'sinin aynı zamanda, yüzde 30'ununsa farklı zamanlarda adet gördüğü anlaşılmaktadır. Bu da bir tesadüf olamaz.[282] Bu olayın feromonal sebeplerini inceleyen araştırmayı başlatan kadının adı Genevieve'dir; yakın ilişkileri olduğu kadınların hepsinin zamanla onun adet dönemi ritmine uymasına o da şaşırmıştı. Bu nedenle, bir meslektaşıyla şu deneyi oluşturdu: Haftada üç kez, Genevieve'in bir süre kolunun altında tuttuğu sekiz steril pamuk parçası sekiz kadın gönüllünün üst dudağına sürüldü. Dört ay sonra kadınların adet dönemlerinin ilk gününün tarihleri fark edilir şekilde birbirine yaklaşmıştı. Feromon araştırmalarının o ilk günlerinde ortaya çıkan bir başka gözlem de şuydu: Erkeklerle çok az ilişkisi olan kadınlar, erkeklerin (feromonal) etkilerine açık olan kadınlardan daha düzensiz ve yavaş adet görüyorlardı. Bu etki de erkeklerin kollarının altında tuttuğu pamuk parçalarıyla iletilebilir. Kadınlarla birlikte olmamak, erkeklerde sakalların azalmasına yol açar.[283]

Hangi maddelerin kadınlarda ve erkeklerde hangi feromonal etkiyi yarattığı henüz belli değildir. Hem zaten onlar, çoğu zaman ayrışmış erkek cinsel hormonlarının yan ürünleridir. Etkili maddelerden bazılarının (deneylerde en çok kullanılan madde androste-

281) Kohl ve Francoeur, 1995.
282) McClintock, 1998.
283) Kohl ve Francoeur, 1995.

nole'dür) çoğu zaman, misk geyiğinden ve kunduzdan elde edilen parfümlerde kullanılan erotik kokulara benzer bir kokusu vardır. Parfümlerde bulunan, cinselliği uyaran bütün malzemenin kokusunun, yoğun haldeyken itici olduğu söylenebilir ama hafif bir esintisi erotik etki yaratır. Doğal misk, Himalayalar'da ve Atlas dağlarında yaşayan misk geyiğinin bir salgı bezinden elde edilir. Bazı etkin feromonlar biraz idrar kokar; bunlardan biri olan androstenone deneysel amaçlarla en çok kullanılanıdır. Misk geyiğinden ve kunduzdan elde edilen maddelerle yapılan deneyler çoğu zaman son derece basittir. Bir bekleme odasında androstenone (idrar kokusu) spreyi sıkılmış bir sandalyeden erkekler uzak dururken kadınlar onu seçerler. Misk spreyi sıkılmış telefon kulübesinde, hem erkek hem de kadınlar normalden daha uzun konuşurlar.

Erkek deneklerden fotoğraflardaki kadınların güzelliğini değerlendirmeleri istendiğinde, hafif bir androstenone kokusu, verilen notları yükseltir. Canlı erkekler değerlendirilirken, hafif bir androstenole kokusu kadınların daha yüksek, erkeklerinse daha düşük not vermelerine neden olur. Bu araştırma prensipte insanların kokusunu alabildiği bir maddeye dayandırılmıştır ama dikkat çekmeyecek kadar küçük dozlar kullanılmıştır. Yine de, sinyalin normal koku alma duyusuyla mı yoksa vomeronasal sistemle mi iletildiğini bilemiyoruz. Dozu ne olursa olsun, kokusu alınamayan ve sadece yarattıkları davranışla bilincimize erişen, insan feromonlarının olabileceği düşüncesi ilgi çekicidir.

Romanlarda açıklanması imkânsız etkilerin birçok örneğine rastlıyoruz. Herbjorg Wassmo'nun *Dina'nın Kitabı* (1996) adlı eserinde okur, Noel Günü Norveç kıyısında bir kiliseye götürülür. Ayinden sonra romanın kahramanı, org balkonunda âşıkğıyla buluşur ve tutkulu bir şekilde sevişirler. Daha sonra, papazın evinde kahve içmekte olan davetlilere katıldıklarında salonun havası birden değişiverir. 'Toprak ve tuzlu deniz melteminin kokusu sayesinde' herkes çok özel bir ruh haline girer.

> Ama oradaydı. İştahları etkilemişti. Beklenmedik şekilde sohbetleri böldü, bir an için herkes sustu, bakışlar özlemle uzaklara yöneldi. Kahve saatinin sonunda doğru usulca eriyip biten uyarıcı bir

merhem gibiydi. Çok sonraları, anılarda ortaya çıkacaktı. İnsanlar, Noel Günü papazın evindeki o harikulade güzel havayı neyin yarattığını merak ettikçe...

Tabii ki, en 'feromonal' roman Patrick Süskind'in *Koku* (1985) adlı kitabıdır. Kitabın sonunda parlak parfüm yapımcısı doğduğu çevreye, pisliğin, leş gibi kokuların ve ahlâksızlığın ortasında, küçük bir ateşin çevresinde oturan toplumun tortularının yanına döner. En sonunda bulduğu parfümü üstüne serpince herkesin gözünde bir melek halini alır. Hepsi ona yakın olmak, ona dokunmak, ona sahip olmak ister ve vahşi bir törensellik içinde parçalanıp yenir. Birkaç dakika sonra, ondan geriye bir şey kalmadığı zaman orada bulunanlar sakinleşirler ve içlerini büyük ruhsal bir dinginlik kaplar. Her biri, hep birlikte, belki de hayatında ilk kez iyi bir şey, sevgi ve yalnız sevgiyle yönlendirildiği bir şeyi yaptığını fark eder.

Cinsel bir eş elde etmek için feromonlardan yararlanmak isteyen herkes, bunları seks dükkânlarından veya postayla sipariş alan şirketlerden temin edebilir, ama maddelerin herhangi bir kalite kontrolünden geçirildiği kuşkuludur. Ciddi farmasöti endüstrisi de, tabii bu yeni ilaç sınıfının ticari değerini kendi çıkarına kullanmaya heveslidir, ama bu başka şeylerin yanı sıra belirli bir ticari gizlilik de gerektirmektedir. ER-830'un erkeklerde, ER-670'inse kadınlarda etkili olduğunu okuyoruz, gelgelelim endüstri bu maddelerin muhtemel kullanımları konusunda fikir yürütmekten kaçınmaktadır. Nisan 1999'da yayınlanan bir TV belgeselinde, Organon şirketinin adet öncesi gerginliğin hafiflemesine yardımcı olabilecek bir feromon üzerinde çalıştığı ortaya çıkmıştır. Feromonların adet dönemine yaptığı etki, düzensiz adet dönemi olan kadınlarda kısırlık sorununu gidermek için de kullanılabilir pekâlâ, ayrıca doğum kontrol spreyinde de kullanılabilir. Uçucu maddeler hamilelik sürecini bile etkileyebilir. Güzellik uzmanları arasında yapılan güncel bir araştırma, uçucu maddelerle çok fazla çalışan kadınların hamileliklerinin, normalden daha sık düşükle sonuçlandığını ortaya çıkarmıştır.[284]

284) Kohl ve Francoeur, 1995.

13
DİŞİLİK KORKUSU VE NEFRETİ

Elimi uzatarak, "Merhaba, Hans. Beni hatırladın mı?" dedim.

Bulaşıcı bir hastalıkmışım gibi irkilip bir adım geriledi.

"Ben el sıkışmam," dedi. "Kadınlarla el sıkışmam."

Sebebini uzun uzun açıklamaya koyuldu, dindar bir Musevi olarak bana dokunması yasakmış. Gözlerinde zafer pırıltıları vardı. Dehşetinin numara olduğunu biliyordum. Benden önce yirmi kadın elini uzatarak ona doğru yürümüştü, her seferinde aynı komediyi oynamıştı. Hepsinden irkilerek uzaklaşmış, sonra da Talmud ve Tevrat'tan uzun bölümleri ezberden okuyarak hepsini cezalandırmıştı. Bunları dinleyecek kadar sabrım yoktu. O nefes almadan devam ederken, kesin bir tavırla ona arkamı döndüm.[285]

285) "Heilig vuur" (Kutsal Ateş), bkz. Friedman, 1996.

Carl Friedman'ın yazdığı *Kutsal Ateş*'te anlatıcı, yetersiz ve pek de zeki olmayan bir Musevi çocuğun bir köktendinciye dönüşmesini ve dininden esinlenerek bir Filistinli delikanlıyı öldürdükten sonra İsrail'de bir hücrede sona eren gelişimini anlatır. Kadınlara dokunmayı reddedişi, tabulara doğru yaklaşımın önemli bir entelektüel uğraş olduğu bağnaz Musevi geleneğine uymaktadır. Çoğu kimse daha çok Musevilere yasaklanan yiyecekleri bilir, domuz eti ve kabuklu deniz hayvanları yasaktır, süt ile etin kesinlikle ayrı tutulması gerektir. Daha az bilinen gerçekse, Musevi din bilginlerinin son iki bin boyunca kadınlığın çeşitli yönleriyle ilgili yasaklarla ilgili milyonlarca sözcük yazmış olmalarıdır. İçinde Tanrı korkusu taşıyan Talmud'un emirleri çerçevesinde yaşayan bir Musevi, adet gören bir kadını nasıl ayırt edecektir ve tekrar temiz olana kadar ondan nasıl uzak duracaktır?

Kadınlara da bu konuda büyük sorumluluk düşüyor, çünkü kirli oldukları günlerde kocalarına dokunurlarsa veya onlara herhangi bir şey verirlerse o zaman kocaları da kirlenirler.[286] Hem zaten, dinsel görevlerin bütün aile tarafından titizlikle yerine getirilmesini sağlamak da kadının görevidir. Adet kanaması başlayacağı beklenen zamandan on iki saat önce, kadın kocasıyla ilişkiye girmeyi kesmelidir ve adet kanamasının son günü olacağı düşünülen günde kanamasının durduğundan emin olmak için güneş batmadan önce bir iç muayene yapmalıdır. Bunu günde iki kez yedi gün süreyle özel bezler kullanarak yapmalıdır. Hangi çeşit kan lekeleri için neler yapılması gerektiği hakkında katı kurallar geçerlidir. En kötü durumda, yeni baştan saymaya başlamak gerekir. Kısa adet dönemi olan kadınlar tekrar temiz olana kadar yumurtlamış olurlar. Musevi bilginler bu kadınlara *akarut hilchatit* derler, *halacha* Musevi dini yasalarına göre kısır sayılırlar.[287] Böylece en az on iki gün cinsellikten uzak kalmak gerekir. Ve bu birbirine dokunmamak, bazı kişiler için aynı yatağı paylaşmamak anlamına gelir. Ondan sonra bütün bedeni iyice temizleyerek yıkanmak, ardından da uygun dualarla törensel olarak suya girerek aptes almak gerekir.

286) Longman, 2002.
287) Anat Zuria, 2002.

Musevi dini, kadın (adet) kanına erkek (sünnet) kanından farklı yaklaşır.[288] Adet kanından nefret edilir; sünnet kanı yüceltilir. Sünnet kanı parfümlü suya katılır ve bütün misafirler onunla ellerini yıkayarak, Tanrı ile İbrahim'in arasındaki anlaşmayı onaylamış olurlar. Sırası gelmişken, İbni Sina'nın başyapıtı *El-Kanun fi el-Tıb*'da bu Arap bilginin erkek ve kadın idrarına farklı değerler yüklediği garip bir bölüm vardır.[289] Bir erkeğin fışkıran idrarı altın renginde ve çok daha parıltılıdır. Bunun sebebi, kadın idrarının vajina sıvılarıyla karışık olmasıdır, ayrıca kadının idrar yolunun daha geniş olması da bir sebeptir ama, İbni Sina bu farklılıkların temel kalite farkını da yansıttığına ve buna kadınların aşırı meraklı oluşunun yol açtığına inanıyordu.

Polinezya adalarında erkekle kadın arasındaki ilişki katı bir şekilde kontrol edilirdi.[290] Kadınların aynı zamanda doğum yapmak için de gittikleri herkesten ve gözlerden uzak bir adet görme kulübesi vardı. Bir erkek adet gören bir kadınla ilişkiye girerse ölüme mahkûm edilebilirdi. Polinezya toplumu o kadar karmaşık bir yapıya sahipti ki, ancak çok varlıklı adalılar bütün tabulara uyabiliyorlardı. Her şekilde, erkekler ve kadınlar ayrı yemek-evlerinde yemeklerini pişirip yiyorlardı.

Kızlara küçük yaşta kötücül güçlerini nasıl kullanacaklarını öğretmek gerekiyordu, bu da çok travmatik sonuçlar doğurabiliyordu. Birçok Amerikan yerli kabilesinde de böyle bir tecrit geleneği vardı.[291] Winnebago kabilesinin Dağ Kurdu Kadına annesi, kanın ilk işaretini görür görmez ormana saklanması gerektiğini söylemişti. Hiçbir koşulda kimseye bakmamalıydı çünkü adet gören kadının bakışı başkasının kanını zehirlerdi. Zamanı gelince annesinin söylediğini yaptı ama karda tek başına kalmaktan korkuyordu. Neyse ki kız kardeşi onun izinden gelmişti, birlikte bir ateş yakıp bir kulübe yaptılar. Orada dört gün daha tek başına, aç açına ve soğukta oturdu, aynı zamanda oruç tutması da emredilmişti.

288) Gollaher, 2000.
289) Saadawi, 1980.
290) Hays, 1964.
291) Niethammer, 1977.

Eski Ahit bunun anlamını açık seçik anlatır:

> Ve bir adam adet halinde olan kadınla yatar ve onun çıplaklığını açarsa; onun pınarını çıplak etmiştir, ve kadın kendi kanının pınarını açmıştır; ikisi de kavimlerinin arasından atılacaklardır.[292]

Aynı şekilde, bir kadın doğumdan sonra da kan yitirmeye devam ediyorsa onunla cinsel ilişkiye girmek yasaktır, daha önce belirttiğimiz gibi Papa Gregory bu yasağa emzirme dönemini de katmıştı. Adet gören bir kadının gözünden şeytani buharlar fışkırdığına inanılırdı. Albertus Magnus *De secretis mulierum* adlı yapıtında, gözü, adet kanının içinde yoğunlaşabildiği ve pisliği yayabilen edilgen bir organ olarak tanımlıyordu.[293] Adet gören bir kadın aynaya bakacak olursa gözünde ağrı hissedebilirdi, bazen de aynada bir leke kalırdı. Kadın zehrinin akıp gitmesine her ay izin verilmeliydi. Menopozdan sonra kötücül sıvılar artık atılamadığında, kadınlar doğurgan çağlarında olduğundan daha da zehirli olurlardı. Bu inanç yüzünden cadı avlarında yaşlı kadınlar kurban olarak seçilirdi. Erkeğin gözden düşüşü ve Havva'nın bunda oynadığı kuşkulu role gönderme yapmak yaygındı; bu nedenle, adet gören kadının pübis kıllarından bir tanesi bir gübre yığının içine konursa güneş ısısıyla, o kılın bir yılana dönüşmesine yardım ederdi.

Kadınların belirli ev işlerini yapmasını engelleyen tabular yirminci ve yirmi birinci yüzyıllarda da hâlâ geçerliydi.[294] Provence'da, şarap mayalanırken adet gören kadınların mahzenlere girmesi yasaktır. Adet gören kadınların varlığıyla sütün ekşidiği, mayonezin bozulduğu söylenir; konserve edilmiş, şişelenmiş veya turşusu kurulmuş her şey gibi tuzlanmış et de bozulurdu. 1960'lı yılların sonunda Fransız kadınları, etnograf Yvonne Verdier'in onlara adet görme konusundaki tabular hakkında sorduğu bütün soruları cevapladılar. Kuzey Amerika'da, boz ayıların yaşadığı bölgede kamp kurmak hoşa gider ama boz ayıların adet kanının kokusunu aldığı için adet gören kadınlara dikkatli dav-

292) Leviticus, 20:18.
293) Jacquard ve Thomasset, 1988.
294) Shorter, 1982.

ranmaları tembih edilir.[295] 1999'da, bir kuaför 'malum günlerde' kadınlar kötü iş çıkardığı için bundan sonra salonunda yalnızca erkek kuaför çalıştıracağını söyleyerek manşetlere çıktı. Geçenlerde bir arkadaşım bir kafede duyduğu sohbeti bana anlattı, hâlâ geleneksel şekilde her yıl fasulye konservesi yapan bir manav bir yıl önce bütün konservelerinin bozulduğundan şikayet ediyormuş. Daha önce, böyle bir şey hiç başına gelmemiş, uzun uzun düşündükten sonra tek ihtimali bulmuştu: Yardım için tuttuğu kadın adet görüyor olmalıydı.

> Seninle yatamam. Niye bu kadar ısrar ediyorsun?
>
> Adet görürken seninle sevişmek istiyorum. O zaman sanki benim bir parçam sana geçiyor, senin kanın benim kanım oluyor ve ikimize ait ortak bir damardan akıyor. Sen neler hissediyorsun?
>
> Ben kanın ikimizi de kirlettiğini düşünüyorum, sanki senin sertliğin beni kanatıyor, benim derimi yüzüp beni yutuyorsun, beni kupkuru bırakıyorsun.[296]

Jerzy Kosinski en büyük tabudan söz eder: adet gören bir kadınla sevişmek. Adet döneminde seks yapmaktan kaçınan hâlâ çok sayıda erkek ve kadın vardır, bazen sağlıkla ilgili ve pratik sebepler ileri sürerler. Bazı kadınlar bu tabuya sinirlenirler, çünkü adet döneminden hemen önce ve adet dönemi sırasında kendiliğinden oluşan cinsel arzuları doruktadır. Kinsey daha 1953'te, kadınların adet günlerinde cinsel bakımdan çok faal olduklarını gösteren on dört yayın sıralayabiliyordu.[297] Kinsey'in görüştüğü kadınlar arasından birçoğu, sadece ayda bir kez, çoğu zaman da adet döneminde mastürbasyon yaptığını söylemişti.

Kosinski'nin romanındaki anlatıcı, dinlenen telefon hattında Camilla Parker Bowles'la yaptığı telefon konuşmasında, onun tamponu olmaktan zevk duyacağını itiraf eden, günümüzdeki Galler Prensi'yle aynı arzuyu paylaşır. Çocuk kitapları yazarı olarak tanınan Anne Vegter de kaleme aldığı *Unexpurgated Versions* (1995) adlı toplu erotik öykülerde birçok tabuyu yıkmıştır. "Yahuda'nm Fısıltıları" adlı öyküdeki anlatıcı, o gün büroda olanları

295) Angier, 1999.
296) Kosinski, 1997.
297) Kinsey vd., 1953.

anlatarak Yahuda adlı âşığıyla arasındaki erotik gerilimi son kerteye kadar yükseltir. Bu olaylar dehşet verecek kadar sapkındır: kadınlar tuvaletindeki davranışlarına fena halde öfkelenen bütün kadın görevliler, tek erkek görevli Mr. Van Niks'i cezalandırırlar. Adam, kadınlar tuvaletine girip kullanılmış kadın bağı ve tamponları almayı, sonra da bunları çekmecesinde saklamayı alışkanlık edinmiştir. Judas ile anlatıcı, sevişmelerinin bu öyküyle birlikte gelişmesine özen gösterirler ve adet görme erotik uyarının önemli bir öğesini oluşturur:

> İşaret parmağını amma sok, derine uzatıp karıştır, parmağını çıkar, sonra burnuna tut. Derin derin kokla. Parmağını tekrar içine sok, aynı şeyi tekrarla ve memnun bir şekilde başını salla.
>
> "Adet görüyorum."
>
> Judas ağırbaşlılıkla başını sallar. Önüne diz çöker, ellerini kalçalarının iç kısmına koyar. Bacaklarını ayırır, ağır kıvamlı kan şurubu amından dışarı sızar, apış arasından arkaya doğru süzülür.
>
> Judas saygıyla, "Aman Tanrım," der.
>
> Sürünerek ona daha da yaklaşır. Bacaklarının arasından akan kırmızı yolu gözleriyle izler, elleriyle izler, diliyle izler.

Judas bürodaki sefil meslektaşla kolaylıkla özdeşleşmektedir:

> Seni arzuluyordu; tabii ki arzuluyordu. Kim arzulamaz ki, hangi erkek arzulamaz? Kahretsin, o kanı atman, o gücü, o hayat kaynağını ayıp bir şeymiş gibi fırlatıp atman kabul edilesi değil... Van Nicks, oğlum, seninle beraberim! Ben de o kanın içinde yuvarlanmak, o doğurgan bedenin dışkısıyla bütünleşmek isterdim. O kokuya, yaratıcı gücün rengine bulanmak, ah, Van Nicks, sonunda kadar seninle beraberim!

Adet görürken seks yapmak gerçekten de heyecanlıdır ama bu sırada oral seks yapmayı çoğu kimse itici bulur. Lezbiyen (daha önce belirttiğimiz gibi açıksözlülükten kaçınmayan) argosunda oral seks için 'çilek seksi' ve 'kırmızı lahana yemek' terimleri vardır.[298] Kriminolog Henk Hagen'in bir kitabında (başka şeylerin yanı sıra) Cehennemin Melekleri üyelerinin deri ce-

298) Kunst ve Shutte, 1991.

ketlerindeki simgeleri açıklamaktadır; ceketindeki siyah bir 'kanat', o kişinin tanıklar karşısında zenci bir kadınla oral seks yaptığını gösterir. Kırmızı ve siyah renkli kanat, kadının adet gördüğünü işaret eder.

Adet görme hakkında çok daha olumlu bir öykü anlatmak da mümkündür. Bisiklet yarışçısı Leontien van Moorsel, bir saatlik dünya rekoru için ikinci denemesini yaparken, bu sırada acıya karşı dayanıklılığı ve özgüveni son derece yüksek olduğundan adet dönemini beklemiştir. Gerçekten de eski rekorunu egale etmeyi başarmıştır. Penelope Shuttle ile Peter Redrave 1978 tarihli *The Wise Wound* adlı incelemelerinde, adet döneminin olumlu yönlerini sıralarlar. Onlara göre, Jung'un yapıtlarından, yani masallar, efsaneler ve atasözleriyle kuşaktan kuşağa geçen kültürel mirastan çokça yararlanmışlardır; bunlarda adet dönemi, kadının kutsal özüne en yakın olduğu zaman olarak yorumlanır. Ana Tanrıça da adet görür. Kadınlara özgü gizemlerin bir listesini çıkaran Esther Harding, Hindistan'da Ana Tanrıça heykellerinin belirli zamanlarda diğerlerinden ayrıldığını ve kanlı giysilerinin daha sonra adet döneminin bir işareti olarak sergilendiğini anlatmaktadır.[299] Ayrıca, tedavi edici özellikleri olan bu giysiler çok değerlidir. Babil'in ay tanrıçası İştar dolunayda adet görür. Dolunay İştar'ın dinlenme günüydü; ne küçülür ne de büyürdü; bu onun, etimolojik anlamı 'yürek istirahati' olan *sabbatu* günüydü. Sebt günü bir anlamda, günah ve tehlike günüydü. Talihsizlikler pusuda beklerdi, bu nedenle o gün çalışmak veya yolculuk yapmak önerilmezdi ve pişmiş ('ateşin değdiği') yemek yemek yasaktı. "Kral arabasına binmeyecek. Yargıçlık yapmayacak. Rahip kehanette bulunmayacak. İyileştirici hastalara el sürmeyecek." Önceleri ayda tek bir *sabbatu* vardı ama daha sonra ayın dört hali de bir Sebt günü oldu. Museviler bu geleneği benimsediler, Hıristiyanların Sebt günü de İştar'ın adet dönemine dayanır.

Bu deneyimin sayısız olumlu yönü varken kadınlar neden adet döneminde kederli olurlar? Bunun, cinsel yönden en arzulu ol-

299) Akt. Lopez, 1967a.

dukları bir dönemde, erkeklerin zoruyla duygularını bastırmak zorunda bırakıldıkları için sinirlenip öfkelenmelerine karşı verdikleri bir tepki olarak görülmesi gerekir. Shuttle ile Redgrove erkeklerin, kadınların dünyadaki özel, hatta ruhsal rolünü kıskandıklarını gösteren çok sayıda örnek vermektedirler. Vegter'in Judas'ı, en azından tiksintisinin farkındaydı.

Jung'un yorumlarını kabul etmeseniz de, çok sayıda erkeğin kadınlığın bu yönü konusunda rahatsızlık duyduğunu yadsıyamazsınız. Alexandre Dumas, *Kamelyalı Kadın*'ın ayın yirmi beş günü saçına beyaz bir gül, beş gün de kırmızı bir gül iliştirdiğini yazar. "Kimse bu renk değişikliğinin sebebini bilmezdi, ben de açıklayamadığım bu gerçeği sadece belirtmekle yetiniyorum." Alex Portnoy'a gelince:

> Yıllar sonra banyodan seslendi, "Eczaneye koş ve bir kutu kadın bağı getir! Hemen!"... Adet dönemi sorunları daha sonra ameliyatla çözümlenmek zorunda kalacaktı, yine de beni o yardım seferine göndermesi affedilir gibi değildi. Keşke banyonun soğuk fayansları üstünde kanayarak ölseydi, bu bile on bir yaşındaki bir erkek çocuğu kadın bağı aramaya göndermekten daha iyiydi! Tanrı aşkına, kız kardeşim hangi Cehennemde yaşıyordu? Kendi acil durum stoku yok muydu?[300]

Bir oğlan çocuğunu kadınsı sorunlarla yüzleştirmek neden bu kadar feci bir şey sayılıyordu? Kadınların ayda bir kez kanadığını oğlanlarla erkeklerden gizlemenin anlamı neydi? Psikanalitik açıklamanın çok sayıda destekçisi vardır. Küçük erkek çocuklar cinsler arasındaki farkı küçük kızların pipilerinin kesildiği gözlemlerine dayandırarak ancak kavrayabilirler. Böyle bir olayın, çok kan kaybına neden olan feci bir şey olması gerektir ve adet kanaması da bu efsanevi dramın aylık tekrarıdır. Erkekler adet dönemiyle ne kadar sık yüzleşirlerse, erkekliklerini yitirme korkuları da o kadar artar. Bu da adet dönemine birçok aşağılayıcı ve korku giderici ismin verilmesine yol açar, bu konuda çeşitli şakalar yapılır. Shuttle ile Redgrove şu örneği veriyorlar:

---

300) Roth, 1999.

Dükkân sahibi, yeni işe aldığı uzman satıcının satış tekniğini izlemektedir. Yeni elemanının sadece vitrindeki oltayı görmek isteyen müşteriye, bütün bir olta takımı, lastik çizme, av giysileri, mangal, yeni bir otomobil, küçük bir uçak ve bir hafta sonu evi sattığını hayretle görür. Şaşıran patron, "Nasıl yapıyorsun?" diye sorar. "Çantada keklik olduğunu hemen anladım. Oltayı bile almak istemiyordu. Sadece karısına bir kutu kadın bağı almaya gelmişti."

Erkeklerin vajinaya karşı besledikleri karmaşık hisler aşırı duygusal şekillerde yansıtılır. Müstehcen öyküler bunlardan biridir. 1997'de Frits van Egters, Thom Hoffman'a yazdığı yirmi üç mektupta, Gerard Reve'nin kitabına dayanılarak çevrilen *The Evenings* adlı filmi izlerken ve daha sonra hissettiklerini sıralar. Hoffman, Noel'in ertesi günü yaşanan sarhoş ve ahlâksız bir ilişkinin yer aldığı 'sosyete sahnesi'nde rol almıştı. Yönetmen Rudolf van den Berg'in yaptırdığı uzun provalar sonunda aktörler, filmdeki sağlıksızlık ve kellik konusundaki sohbeti yaratmak için ne yapmaları gerektiğini çok iyi biliyorlardı, yine de sette geçirilen uzun süreli boş zamandan ötürü bir kıvılcımın yokluğunu da hissediyorlardı. Filmde alttan alta gelişen müstehcenliği yüzeye çıkarmak için özel bir şaka gerekliydi, ergenlik çağına özgü kıkırdamaları yaratmak için de kadın cinsel organları en doğal seçimdi. Filmi görecek olursanız, aktörlerin bütün sahne boyunca gülmekten nasıl kırıldığını fark edeceksiniz:

Gijs I rolünde, giderek artan tüketim üstüne nutuk çekerken, zihnimi önce bir kadının, sonra bir başkasının amına yoğunlaştırıyordum, Gijs II rolünde boğmaca konusunda sohbet ederken de şu veya bu vajinayı gözümde canlandırıyordum. Ben kelliğin gizemi üstüne ahkam keserken, sorgulayan gözlerle bana bakan meslektaşlarımın ve diğer oyuncuların da kesinlikle başka titreşen amcıkları hayal ettiklerinden emindim: "Hoffmann acaba kimin labiasını hayalinde canlandırıyor?" Az sonra herkes sırıtmaya başladı ve kahkahalarımızı tutamaz olduk.

Mizah ve müstehcenlik kadın düşmanlığının masum sayılacak dışavurumlarıdır ama korku ve nefret çok daha rahatsız edici biçimler de alabilir. Kadın cinsel organının simgeleştirdiği tehlike-

ler göz ardı edilecek gibi değildir. Shoshone Amerikan yerlilerinin Beyaz Kama kabilesi, kadın cinsel organlarına bakanın kör veya hasta olacağına inanırdı.[301] Kadınların eteklikleri bu nedenle şeritlerden oluşurdu; kazara bacaklarını açarak otururlarsa (ki bunu yapmamaları gerekirdi) o zaman bir şerit bacaklarının arasına isabet ederdi. Eğer bir kadın dikkatsizce oturacak olursa, onu uyarmak erkek kardeşinin göreviydi. Örneğin, yanan bir odun parçasını bacaklarının arasına atarak onu uyarabilirdi.

Bazı kültürlerde, kadınlar bir saldırganı korkutmak veya aşağılamak için kışkırtıcı bir şekilde vajinalarını sergileyerek, bu yaygın tiksintiden yararlanabilirler. Vajinanın Medusa'nın başıyla ortak bir yanı vardır –ona bakan taş olur. Pübis kıllarını, Medusa'nın saçlarını oluşturan yılanlara benzetmek pek de o kadar güç değildir. Ayrıca, adet gören bir kadının pübis kıllarının da yılana benzediğini biliyoruz.

Monique Wittig'in gerilla savaşçıları da Medusa gibi davranırlar:

> Güneşi bir ayna gibi yansıtması için cinsel organlarını açtıklarını söylüyorlar. Parıltılarını koruduklarını söylüyorlar. Pübis kıllarının, gün ışığını yakalayan örümcek ağına benzediğini söylüyorlar. Onların atlayıp sıçrayarak koştuğunu görebilirsiniz. Pübis tepesinden başlayarak, çevrelenmiş klitoris, iki kez katlanmış dudaklar, hepsi aydınlatılmıştır. Durup öne eğildiklerinde yansıttıkları parıltıya bakamayan gözler kaçırılır.[302]

Polinezya halkının gözünde iyi olan her şey erkek, kötü olan her şey dişiydi.[303] Vajina en büyük tehlike kaynağıydı. Kötücül güce 'mana' denirdi. Geleneklerine bağlı Polinezyalı kadınlar, küçük bir erkek çocuk altına girer korkusuyla asla bir sandalyeye oturmazlardı. Bu nedenle, kadınların evleri asla direkler üstüne değil, her zaman toprağın üstüne yapılırdı. Bazen kötücül güçler olumlu sonuçlar elde etmek için de kullanılırdı: Bir erkeğin karnı ağrırsa, bir kadın karnının üstüne otururak kötü ruhu çıkarmaya çalışabilirdi.

---

301) Niethammer, 1977.
302) Wittig, 1970.
303) Hays, 1964.

29) Alfred Kubin, *The Spider*, 1900-1901.

Hıristiyanlık da köklü ve uzun bir cinsellik karşıtı geleneğe sahiptir. Cluny'li St Odo, *inter faeces et urinam nascitur*, "Dünyaya dışkıyla idrar arasından geliriz," sözüyle ölümsüzleşmiştir. Vajina, şeytanın işareti sayılır. Gezgin bir vaiz, 1920'de Idaho'da konuşmaya başlamadan önce bütün kadınlardan ayak ayak üstüne atmalarını istemiş. Ancak ondan sonra konuşmaya başlamış: "Evet efendim, artık Cehennemin bütün kapıları kapandığına göre, vaazıma başlayabilirim." Vajinayla ilişkilendirilen şeytani güçler, dünyadaki bütün kötülüklerin içinden çıktığı Panodra'nın kutusu efsanesinde de görülür.

Vajinaya girmeye kandırılan herhangi bir kimse, orada onu bekleyen büyük tehlikelerin farkında olmalıdır. Kubin yapıtında, yutulma veya örümcek ağına takılma korkusunu çok güzel bir şekilde ifade etmiştir. Vajina hakkında anlatılan ve kadın düşmanlığı içeren fıkralar saymakla bitmez.

Kızıyla birlikte hayvan pazarına giden bir çiftçi orada iyi para kazanmış. Hayatlarından memnun evlerine dönerlerken -eyvah!- iki

silahlı haydut yollarını kesmiş. Zavallıların ellerindeki her şeyi almışlar ve birkaç korku dolu dakika sonra çiftçi ile kızı, at ve arabalarını da alıp giden haydutların arkasından bakakalmışlar. Haydutlar güvenli sayılacak kadar uzaklaştıklarında, kız yüzü kızararak, sığır satışından kazandıkları parayı gizlice vajinasına sakladığım söylemiş. Böylece, çiftçinin kaybı sandığı kadar fazla olmamış. "Keşke annen de yanımızda olsaydı," diye iç geçirmiş. "Yoksa atla arabayı da kurtarırdık."

Kadınlar gerçekten de, vajinalarını bazen bir şey saklamak için kullanırlar, gardiyanlar ve gümrük memurları bunun farkındadırlar. Kim bilir ne kadar eroin ve kokain bir kadının vajinasında sınırlardan gizlice geçirilmiştir? Sabıkalılar arasında geçen bir hayatı anlatan Victoria devrine ait *Gizli Hayatım* adlı romandan alıntı yapan *The Illustrated Book of Sexual Record,* 'Walter'ın anlattığı şu öyküyü aktarır: Bir genelevdeki çılgın bir gecede iki kadın vajinalarında madeni para saklama yarışına sokulur. Yarışı 84 şilinle kazanan kadın ayağa kalktığında sadece tek bir şilin yere düşer.[304]

En büyük vajina, bir kadın heykeltıraş tarafından yapılmıştır. Niki de Saint Phalle'in *Hon* (İsveç dilinde dişil 'o') adını verdiği yapıtının vajinası, en az yirmi izleyiciyi içine alacak kadar büyüktür.

PENİS KİLİTLENMESİ: KÖPEKLER GİBİ

Erkeklerin bazı korkuları da yutulmakla ve erkeğin böylesine büyük bir organı etkileyemeyişiyle ilgilidir. Bir de, vajinanın şişmiş erkeklik organının çevresine sıkıca sarılması sonucu cinsel ilişkiden sonra, çiftin birbirinden ayrılamama korkusu vardır. Dünyanın her tarafında barlarda anlatılan dehşet öykülerine konu olan bu durumun bir sebebi de, pek sevdiğimiz evcil hayvanlarımız köpeklerin de sık sık bu zor duruma düşmesidir. *Dearest Pet*'in yazarı Midas Dekker bu kilitlenmeyi, köpeğin erkeklik organının dibindeki sertleşebilen bir bölümüyle kancığın büzgen kaslarının kasılma refleksinin birlikte yarattığını 1992'de açıkla-

304) Simons, 1974.

mıştır. Köpek boşaldıktan sonra, dölleme ihtimalini artırmak için bir süre daha kancığın içinde kalarak fazladan bir prostat sıvısı bırakır. Dekker'in kitabı insanlarla hayvanlar arasında yapılan seksle ilgilidir ve o, bir kadının vajinasının erkeğin penisini esir alacak kadar kasılabileceğine pek ihtimal vermez. Ama köpekler arasında oluşan bu gülünç olay, aynı şeyin bir erkekle kadın arasında da meydana gelebileceğini akla getirmektedir. Her iki cinsin de insan olduğu durumlarda, bu durum tıp tarafından doğal olarak incelenmiştir ama literatürde yer alan raporların sayısı çok az ve seyrektir, genellikle de ikinci elden anlatılmıştır. 1884'de yayınlanan ünlü bir raporda şöyle bir bölüm yer almaktadır:

> Saat 23.00'te çağrıldığım eve gittiğimde ev sahibini zor durumda buldum, bana anlattığı hikâye kısaca şöyleydi:
>
> Yatmadan önce kapıları kontrol etmek için mutfağa gittiğinde, arabacının odasından gelen gürültü dikkatini çekmiş, içeri girince adamın hizmetçilerden biriyle yatakta olduğunu görünce dehşete düşmüş. Kız bağırıyor, adam çırpınıyormuş, birlikte yataktan yuvarlanmışlar ve telaş içinde birbirlerinden ayrılmaya çabalamışlar ama bunu başaramamışlar. Adam bir doksan boyunda iri yarı biriymiş, kadınsa kırk kilo ağırlığında ufak tefek. İnleyip bağırıyormuş, acı çeker gibi göründüğü için adam onları ayırmaya çalışmış, birkaç kez deneyip başaramayınca beni çağırmış. Ben gittiğimde adam kucağında kadını tutmuş ayakta duruyordu, erkeklik organının kadının döl yoluna iyice kilitlenmiş olduğu anlaşılıyordu, onları ayırmaya çalışmak ikisine de çok acı veriyordu. Bu tam anlamıyla bir kilitlenme olayıydı. Önce su, sonra da buz uyguladım ama bir işe yaramadı, son olarak kloroform getirttim, bir iki nefes alınca kadın uykuya daldı, kasılma spazmı gevşedi ve penisi bıraktı. Organ şişmiş, morarmış, hâlâ yarı sertleşmiş durumdaydı, bu durum birkaç saat sürdü ve organ hassasiyetini günlerce yitirmedi.

Rapor, Egerton Y. Davis imzasını taşıyordu; 1880'li yıllarda çok sayıda okur, bu ismin pratik şakalarıyla ünlü Kanadalı Sir William Osler'in takma adı olduğunu hemen anlamış olmalıdır.[305] Konuyu iyi bilenler, Y harfinin de, Hamlet'in elinde kafatasını tutarak sık sık resmedildiği soytarı Yorick'in adı olduğunu bilecek-

305) Altaffer, 1983.

lerdir. Anlattığımız bu olay daha sonraki metinlerde gerçek bir olay gibi sık sık aktarılmıştır. Bu dramatik anlatım, daha sonra rastlanan az sayıdaki öyküde de görülmektedir. Bu şekilde, Varşova'da üniversite bahçesinde birlikte kilitlenmiş bir halde bulunan öğrenci çiftin basında adları geçince intihar ettiklerini; Bremen'de bir rıhtım işçisi rıhtımın tenha bir köşesinde bir kadının içinde kilitli kalınca hastaneye kaldırılmadan işçilerin çevresine toplandıklarını öğreniriz.[306] Kloroform hemen her zaman kurtuluş sağlayan mucizevi ilaçtı. Daha güvenilir olduğu izlenimini veren pek az sayıdaki raporun bu kadar dramatik bir anlatımı yoktur, evli çiftleri kapsar ve tıbbı müdahale gerektirmeden oldukça kısa bir süre sonra kendiliğinden sona erer. 1980 yılında tıp literatüründe bu konu ilgi uyandırdıysa da 1982'den sonra konu ciddi olarak ele alınmamıştır. Rapor edilen son vaka 1947 yılında, Isle of Wight'ta yeni evli bir çiftle ilgilidir.[307]

Bu tür olaylar ne kadar ender olarak görülse de, korkusu yüzyıllardır sürmektedir. On dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında bu konuda sık sık uyarılar yapılıyordu, hepsi de kontrol edilmeyen cinselliğin sadece o erkek ve kadını değil, aynı zamanda cinsel ahlâkı gözetim altında tutamayan toplumu da rezil edebileceği vurgulanıyordu. Chevalier de la Tour Landry'nin kızlarına[308] öğüt verdiği kitabında, bu çeşit gülünç olaylara bir kez değil iki kez yer veriliyordu; bu da Chevalier'nin olaya atfettiği önemi göstermektedir. Bu anlatıda[309] sevgilisini kilisede baştan çıkarmaya cüret eden çavuşa Tanrı'nın duyduğu öfke konu edilir. Caxton'un 1484'de devrin İngilizce'sine yaptığı çeviri şöyledir:

> Hiç ayrılamayıp, bütün gece ve ertesi gün, köpekle kancık gibi sımsıkı birlikte oldular, insanlar bu korkunç manzaranın sona ermesi için onların Tanrı'ya yalvaracakları bir geçit resmi yapana kadar bu halde kaldılar... Ve bunu yapanlar üç Pazar çırılçıplak önde yürüyüp kendilerini ve günahlarını insanlara sergileyerek cezalandırıldılar.

306) Kraupl-Taylor, 1979.
307) Musgrave, 1980.
308) *Livre du Chevalier de la Tour Landry pour l'enseignement de ses filles.*
309) Jacquard ve Thomasset, 1988.

Chevalier'in kızları da bunu okudular ve çok dindar oldular.

Robert Biggs'in *SA.ZI.GA* adlı kitabında, İ.S. 14'üncü yüzyıldan itibaren Mezopotamya'da yapılan bir dizi büyüden söz edilir, 14 numaralı büyüde bu şekilde birlikte kilitlenmenin çok arzulanan ve sağaltıcı bir şey olduğu belirtilmiştir. Bazen mucizevi ilaç reçetelerinin de eşlik ettiği bu duaların, erkeklerinin sertleşmesini sağlamaya çalışan kadınlar tarafından söylendiği anlaşılmaktadır:

DUA.
Rüzgârlar essin! Dağlar sallansın!..
Yatağımın başucunda bir erkek geyik bağlı!
Yatağımın ayakucunda bir koç bağlı!
Başucumdaki, sertleş, benimle seviş!
Ayakucumdaki, sertleş, benimle seviş!
Vajinam bir kancığın dölyolu! Onun penisi bir köpeğin organı!
Kancığın dölyolu köpeğin organını sımsıkı tuttuğu gibi
(benim vajinam da onun penisini sımsıkı tutsun)!

Bu duadan sonra kullanılacak ilacın reçetesi, demir tozu ile *puru* yağını kapsamaktadır.

DİŞLİ VAJİNA

Ortaçağ'da güçlü erkekler takıntı halinde zehirlenme korkusuyla yaşarlardı, her türlü zehre karşı bağışıklık kazanmak için her gün giderek daha büyük dozlarda aynı zehri almak gerektiği erken bir tarihte keşfedilmişti.[310] Kadınlara gelince, onlar her ay adet kanamalarıyla atılan zehre karşı bağışıklık kazanırlardı, öyle ki hem bağışıklıkları hem de zehirleri adet döneminden sonra en güçlü düzeyde olurdu. Zehirli genç kız efsanesi, ilk kez bu inançtan kaynaklandı. Büyük İskender genç yaşta geniş toprakları hükmü altına alınca, kendini tehdit altında hisseden bir kral önlem almaya karar verdi. Kral genç bir kızı zehirle besledi ve kızın bedeni zehirle dolunca onu Büyük İskender'e hediye olarak gönderdi. Genç kız o kadar zarifti, o kadar güzel arp çalıyordu ki, Büyük İskender'in içinden ona sarılmak geldi:

310) Jacquard ve Thomasset, 1988.

Saraydaki Aristoteles adlı bir hizmetkâr ile efendisi Sokrates, kızın zehirli olduğunu fark edip Büyük İskender'in ona dokunmasını engelledi. Ona durumu açıkladıkları zaman onlara inanmayı reddetti ama öğretmeni Sokrates'ten çekindiği için karşı gelmeye cesaret edemedi. Sonra Sokrates iki köle getirtti ve birine kıza sarılmasını söyledi; köle hemen düşüp öldü; ikinci köleye de aynı şeyi yapmasını söyledi, o da aynı şekilde öldü, böylece Büyük İskender öğretmeninin ona gerçeği söylediğini anladı. Ama Sokrates bu kadarla kalmadı; kıza hayvanların, köpek ve atların dokunmasını sağladı, hepsi de hemen öldüler.

Hikâyenin bu versiyonu, devrin kilise büyüklerinin ve filozoflarının düşüncelerini halka anlatan *Placidus ile Timaeus'un Diyalogları* kitabından alınmıştır. Anlaşılan yazar, Aristoteles'in Büyük İskender'in öğretmeni olduğunu bilmektedir, ama Aristoteles doğduğunda Sokrates'ın çoktan ölmüş olduğundan habersizdir (Sokrates Platon'un öğretmeniydi, Platon da Aristoteles'in).

'Dişli vajina' efsanesinde kadın cinselliğinden duyulan korku doğrudan doğruya kadın cinsel organlarıyla ilişkilendirilmektedir. Bu efsaneye birçok kültürde rastlanır, dolayısıyla insanoğlunun ortak kültürel kökenlerini -ortak bilinçdışı inançlarını- sergilemek isteyen antropologlar tarafından sık sık kullanılır.[311] Wichita yerlilerinin efsanelerinden bir örnek veren H.R. Hays, halk kahramanı Köpeğin Oğlu'nun bu tehlikeden nasıl kurtulduğunu anlatır.[312] Köpeğin Oğlu, yolculukları sırasında Küçük Örümcek Kadın ile Kuş Kadın adlı cadılara rastlamıştır. Küçük Örümcek Kadın onu evine davet edip, iki kızını da eş olarak almasını önerir. İyi bir cadı olan Kuş Kadın, onu iki kız konusunda gizlice uyarır. Vajinalarında dişleri vardır ve onların bekâretini bozmak erkekliğine mal olacaktır: "Onlarla birlikte yattığında seni kandırmaya kalksalar da ilişkiye girmemelisin. Vajinalarındaki dişlerin gıcırdadığını duyacaksın." Köpeğin Oğlu, ayrıca uyumaması için de uyarılmıştı ve Kuş Kadın'ın öğüdünü tutmaya karar verdi.

311) Beit-Hallahmi, 1985.
312) Hays, 1964.

İki güzel kızın ortasında yatarken uyurmuş gibi yaptı ve Küçük Örümcek Kadın kafatasını parçalamak için son bir girişimde bulunsa da elinden kurtulmanın bir yolunu buldu. Ertesi günü Köpeğin Oğlu'nun gizlice buluştuğu Kuş Kadın ona iki uzun bileğitaşı verdi. Kızlardan en çekici bulduğunu seçip vajinasındaki dişleri bileğitaşıyla öğüterek zararsız hale getirmesini önerdi. İkinci kızı da, vajinasına penis yerine bileğitaşını saplayarak öldürmesi gerekiyordu. Kuş Kadın ayrıca kötü cadıyı uyutmak için ona bir muska da vermişti.

Köpeğin Oğlu bu söylenenleri hemen yerine getirdi. İçine sokulan taş kız kardeşlerden birini öldürdü, diğeriyse bileğitaşıyla tedavi edildikten sonra cinsel ilişkiye girilebilir hale geldi. Sonra birlikte kaçtılar, Küçük Örümcek Kadın da peşlerine düştü. Kuş Kadın, Örümcek Kadın'ı kapıp gökyüzünde yükseklere çıkardı, sonra yere atıp öldürerek yaptığı iyiliği tamamladı. Köpeğin Oğlu penisini yitirmedi ve onu erkeklere özgü ayrıcalıklarını değerlendirmek amacıyla kullandı.

Bu hikâyenin bir Japon uyarlaması, apokrifadaki Tobias ile Sarah'ın öyküsü gibi başlar: Her seferinde bir başka damatla birçok düğün gecesi geçiren bir prenses, seviştikten sonra prensesin odasına giren şeytan damadın cinsel organlarını yiyip yutmaktadır. Çaresiz kalan babasının isteği üzerine bir demirci onunla evlenmek ister. Şeytanın dişleri, demircinin demirden döktüğü erkeklik penisinde kırılır.

Savaş gibi hayatı tehdit eden durumlarda kılık değiştirmiş iğdiş edilme korkusu, çoğu zaman düşman ulusun kadınlarının çevresinde gelişir. Almanya'daki Amerikan askerleri, onları yok etmeye kararlı, vajinalarında jilet olan fahişe öyküleri anlatırlardı. Aynı hikâye Vietnam Savaşı'nda da tekrarlanmıştır. Benjamin Beit-Hallahmi adlı bir psikiyatr, bir kadını boğan, vajinasını bir bıçakla parçaladıktan sonra cesede tecavüz eden bir adamdan da benzer bir öykü dinlediğini aktarır.[313] Askerlik görevini yaparken gönderildiği ülkede iki defa yörenin kadınlarının onu evlerine al-

313) Beit-Hallahmi, 1985.

dıklarım ve orada öldürülmekten korktuğunu anlatmış. Bu tehlikenin, yani kadm cinsel organının erkeklik organı için bir tehdit oluşturacağı korkusu, erkeğin kendi erkekliğinden duyduğu kuşkuya yorulanabilir.

Kate Millett 1977'de Sita'ya duyduğu aşkı anlatan bir otobiyografi kaleme almıştır. İlk kez seviştiklerinde, Sita, Kate'den dikkatli olmasını istemiş: Bir çölün ortasında otomobili bozulduğunda, altı erkek ona tecavüz ettikten sonra bıçakla kasığını doğramışlar. Klitorisinde hâlâ yara izi görülüyormuş.

Aslında vajina tarafından canı acıtılan erkeklerin sayısı erkeklik organı tarafından yaralanan kadınlardan çok az olmasına rağmen, vajina penisten çok daha fazla korku yaratmaktadır. Gerçek hayatta çok az sayıda penis kesilir, böyle bir olay meydana gelince de dünya çapında haber olur. Sarhoşken ona defalarca tecavüz eden kocasını iğdiş ettiğinde Lorena Bobbitt, bütün dünya basınında manşete çıkmıştı.[314] Kocası çabuk iyileşti: Penisi başarılı bir şekilde tekrar bedenine dikildi ve bir yıl geçmeden *John Wayne Bobbit Uncut* adlı porno film gösterime girdi. Eski eşi hapse atılmamıştı, bunda belki de feminist bir destek grubunun çabalarının rolü vardı. Lorena hapsedilirse yüzlerce Amerikalı erkeğin iğdiş edileceği tehdidini ileri sürmüşlerdi.

Veteriner cerrah olan Çek bir kadın, kendisine tecavüz eden iki erkeği ona yaptıklarından hoşlandığına inandırıp sarhoş ettikten sonra ikisini de iğdiş etmişti. Bu hikâye de bütün dünyaya yayıldı ve üstünde 'Kadınlara tecavüz etmeyin, veteriner olabilirler' yazılı olan bir afişe esin kaynağı oluşturdu.

1987'de *Iris* adlı filmin senaryosunu yazarken Mady Sacks'ın da bu hikâyeden esinlendiği açıktır. Filme ismini veren kahramanı oynayan Monique van de Ven, yetenekli ve işine bağlı bir veteriner cerrahtır, düşmanca tavırlı kasaba halkının erkeklere özgü sandığı bir alanda çalışma hakkı için mücadele etmektedir. Bunu bir dizi akıl almaz olay izler, sonunda da, vahşi bir şekilde tecavüze uğrar. Olaydan kimin sorumlu olduğundan emin olun-

314) Van Driel, 1997.

ca (büyük kente dönmesini isteyen aşırı derecede sevimsiz nişanlısı olduğu anlaşılır) onu kloroformla bayıltıp erkek domuz yavrularına yaptığını izlediğimiz şeyi yapmaya hazırlanır. Fakat neşteri eline aldığı anda vicdanı onu engeller ve film bir tayın dünyaya getirilmesine yardım ettiğini gösteren hayatı destekleyen bir sahneyle son bulur.

Erkeklik organlarına zarar veren birçok kadın da kesinlikle olmuştur ama vajinaya karşı girişilen saldırgan eylemlerle karşılaştırıldığında bunlar çok az sayıdadır. Daha da kesin bir şekilde söylemek gerekirse: Erkeklik organlarını en çok kesenlerin yine erkekler olduğu kesindir, burada savaş suçlarından söz ediyoruz. Ayrıca psikiyatri literatüründe, genellikle bir psikoz nöbeti sırasında kendi erkeklik organını kesen erkeklerin öyküleri düzenli olarak yer alır. Ama kadınlarda da kendi cinsel organından nefret edenlere rastlarız. Bu nedenle, jinekologlar kendi vajinasını kesen veya içine keskin aletler veya cam kırığı sokan kadınlarla sık sık karşılaşırlar. Bazen bu tekrarlanan bir durumdur. Kendi kendilerini yaralayan kadınlarda genelde psikoz durumu görülmez; kendi cinsel organlarına zarar vermek, bileklerini jiletle kesmek veya yüzünü yaralamak gibi kendine zarar verme eylemlerine benzetilebilir. Ingmar Berman'ın *Çığlıklar ve Fısıltılar* (1972) adlı filminde, yeni ölmüş bir annenin üç kızından biri, kocasıyla yediği sessiz fakat aşırı gergin yemek sırasında şarap kadehini kırar. Daha sonra kadehin cam kırıklarıyla vajinasını kesip, kanını yüzüne ve ağzına bulaştırırken kahkahayla güldüğünü görürüz. Bunun, kocasının cinsel ayrıcalıklarını hedef alan bir misilleme eylemi olduğu ima edilmektedir.

Avusturyalı romancı Elfriede Jelinek, 1989'da yayınladığı romanı *Şehvet*'le dünyayı şoka sokmuştur. Böylesine iğrenç sekse doğrusu pek az okur dayanabilir. Halbuki o daha önceki *Piyano Öğretmeni* (1983) adlı yapıtında, annesiyle birlikte yaşayan, tatmin edilmemiş mazoşistik özlemlerle dolu, yapayalnız piyano öğretmeni Erika'nın hayatını anlatmıştı. Sonra, Erika'nın genç bir öğrenciyle kurduğu ilişki şok edici bir sonuca ulaşır. Michael Ha-

neke'nin çevirdiği *Piyanist* filminde Annie Girardot ile Isabelle Huppert anne kızı canlandırıyorlardı. Erika'nın kendi kendini yaralaması öyküye son derece uygun düşmektedir:

> Evde yalnızken, O bir yerini keser, başkalarının yüzüne inat burnunu keser. Kimseye görünmeden bir yerini kesebileceği anı hep bekler. Kapatılan kapının sesi yok olur olmaz hemen küçük tılsımını, babadan kalma her işi gören jiletini çıkarır... Keskin ağzı ONUN teni içindir. Bu ince, şık, mavimsi çelik parçası, uyumlu, esnektir. Tıraş aynasının büyüteçli yüzünün önüne oturur: bacaklarını açarak bir kesik yapar, bedeninin kapısı olan deliği büyütür. Deneyimlerinden böyle bir jiletin can yakmadığını bilir, çünkü kolları, elleri ve bacakları çoğu zaman deneklik görevi yapmışlardır. Kendi bedenini kesmek onun hobisidir.
>
> ... Her zamanki gibi canı yanmaz. Buna rağmen O yanlış yeri kesmiş, Tanrı'nın ve Tabiat Ana'nın beklenmedik bir şekilde birleştirdiği şeyi ayırmıştır... Birbirinden ayrılan iki etten yarı, bir an için bakışırlar, daha önce orada olmayan, bu ani boşluk onları şaşırtmıştır... Sonra kan kararlılıkla fışkırır. Damlalar sızar, akar, yoldaşlarıyla birleşir, kırmızı incecik bir çizgi oluştururlar, sonra tek tek damlalar birleşince sakin sürekli kırmızı bir akıntı oluşur... Alt tarafı ile korkusu onun iki dostudur, çoğu zaman birlikte ortaya çıkarlar. Bu iki dosttan biri beklenmedik bir anda aklına düşerse, bilir ki diğeri de pek uzakta olamaz. Anne ONUN ellerini geceleri battaniyenin üstünde tutup tutmadığını kontrol edebilir; fakat Anne ONUN korkusunu kontrol altına almak istiyorsa, o zaman çocuğunun kafatasını açıp, korkuyu kendi eliyle kazıması gerekir.
>
> Kanı durdurmak için, özellikle spor yaparken veya hareket halindeyken, nimetleri her kadın tarafından bilinen o popüler paketi çekip çıkarır. Paket çabucak, çocukların kıyafet balosuna prenses olarak gönderilirken, küçük kızın başına taktığı altın rengi karton tacın yerini alıverir. Oysa O asla bir çocuk partisine gitmemiş, tacı hiç tanımamıştır. Kraliçenin tacı aniden külotuna girer ve kadın hayattaki yerini bilir. Bir zamanlar çocukça bir gururla başta parıldayan şey, artık dişi odunun baltayı beklemek zorunda olduğu yerdedir.

Jelinek'i okumak insanda farklı duygular uyandırır, bu belki de kendi etini kesmek gibi bir şeydir.

> Külota yapıştırılan astarların reklamı yasaklanarak ve bu ürünün kullanımı azaltılarak hem fiziksel hem de ruhsal rahatsızlıklar azaltılabilir.[315]

Sıhhi kadın bağı veya külota yapıştırılan ince astar üreticileri, kadın cinsel organlarından duyulan tiksintiyi aşırı derecede artırmaktadırlar. Bir yüzyıldan daha kısa bir süre önce, adet akıntısının hayati değeri olan temizleyici etkisinin yok olmaması için kadınların doğrudan doğruya giysilerine adet gördüklerini şimdilerde anlamakta zorlanırız.[316]

Hem zaten kadın cinsel organlarının algılanış tarzı da çağlar boyunca epeyce değişmiştir. On dokuzuncu yüzyılda, orta sınıftan yetişkin bir kadının ağı kapalı külot giymesi olacak şey değildi, oysa bu tür giysiler genç kızlar için gerekliydi.[317] Modern genç kızların açıkça cinsel olgunluğa erişmelerinin ilk işareti olan sutyen takarak yaşadıkları duygusal deneyim, Victoria çağının kızlarının ilk kez 'açık' külot giymeleriyle eşdeğerdeydi. Yetişkin bir kadının 'kapalı' külot giymesi, yirmi birinci yüzyılda bir kadının açık ağlı külot giymesi kadar kınanacak bir durumdu, çünkü o kadın açıkça modaya baş kaldırmış oluyordu. Kim bilir belki, erkekliğin o bilinen simgesi olan uzun pantolon da giyiyordu.

Herhangi bir erkeğe standart şikayetlerini sorun, bunlardan biri kesinlikle sıhhi kadın bağı reklamları olacaktır. Sıhhi kadın bağları ve tamponlar tabii ki gereklidir ve doğurgan çağdaki kadınlar, üreticilerin utandırıcı lekeleri önlemek için ellerinden geleni yapmalarından memnuniyet duyarlar. Beyaz şort giymiş sportmen tavırlı bir anneyi neşe içinde çocuğuyla koşup oynarken gösteren reklamlara herkes olumlu tepki verir. Oysa külota yapıştırılan ince astarlar adet görmeyen vajinanın tehlikelerinden korunmak için geliştirilmiş yeni bir icattır.

Germaine Greer 1971'de *Sunday Times*'da yayınlanan, vajina hijyeninin, bu durumda vajinal koku gidericilerin ticarileştiril-

315) Van de Velde, 1999.
316) Shorter, 1982.
317) Fields, 2000.

mesine şiddetle karşı çıkan bir yazı kaleme almıştı.[318] Günümüzde kapitalizmi suçlamak moda değildir gerçi, ama Germaine Greer böyle firmaları, gençliği rahatlatıcı maddelere bağımlı kılmak için onların güvensizliklerini sömüren uyuşturucu satıcılarına benzetmişti. Greer iyi bir gözlemciydi ve tam olarak 1966 yılının ortasında başlayıp yükselmekte olan bir eğilime dikkatleri çekmişti; sadece birkaç yıl önce çeşitli kadın dergilerinde vajina hijyeni ürünlerine ayrılmış on beş ila yirmi sayfa reklam belirlemişti. Gerçekten de, spreyin içindeki kimyasal maddelerin mukozayı zedeleyebileceği hemen ortaya çıkacaktı. Aşağı yukarı aynı zamanda, çok sayıda kadın, sabunun da tahriş edici olabileceğini öğrendi.

1980 yılı geldiğinde, çoğu kadın vajinanın koku gidericileri için aşırı duyarlı olduğunu kavramıştı ama üreticiler tarafından beslenen, vajinal kokuların kadınların özgüvenine karşı bir tehdit oluşturduğu düşüncesi, bu arada kadınların ortak bilincine sağlam bir şekilde yerleşmiş oldu. Külota yapıştırılan astar bu ortamda gelişti; 1999'da tangayla kullanılabilecek özel bir model için çalışmalara başlandı ve Şubat 2000'de bu ürünün de satışa sunulduğu reklamlarla duyuruldu. Siyahın çok moda olduğu bir dönemde siyah külot astarları piyasaya çıkarıldı. Çoğu kadın, doktorların külot astarı konusuna sıcak bakmadığını bilir ama toplumsal baskı, cinsel organlarını kontrol altında tutma güdüsünü ağır bastırmaktadır. Diğer yandan, bazı sağlıklı kadınların çok miktarda vajinal akıntı ürettiği de bir gerçektir. Buna rağmen, 'çok miktarda akıntı' 'sağlıksız akıntı' anlamına gelmez.

Külota yapıştırılan astarlar gerçekten mukozayı tahriş eder mi? Ediyorsa o zaman bu üreticiler, on dokuzuncu yüzyılda bazen biraya atropin katarak ağız kuruluğuna yol açıp daha fazla bira içme isteği uyandırarak, kârına kâr katan biracılara benzetilebilirler. Bu uygulama uzun bir süre önce yasaklanmıştır.

Germaine Greer bir koku giderici üreticisinin broşüründe, vajinal kokuların, vajinal salgılar ve terle gerçekten de etkilenen bir bölge olan bacak arasının, her zaman giysiler ve iç çamaşırlarla kap-

318) Greer, 1971a.

30) Kadınlar için tuvalet, *Lady P.*, Sphingx.

lı olmasından kaynaklandığının iddia edildiğini belirtir. 'Aşırı ısınma' vajina sağlığına katkıda bulunmaz, çoğu kadın bunu doğrulayacaktır. Germaine Greer, dönemin havasına uygun olarak, o zaman kadınlara kesinlikle gerekmedikçe külot giymemelerini önermenin daha doğru olacağını söylemiştir. Ne var ki onu destekleyenler çıksa da böyle kadınların sayıları hiçbir zaman fazla olmamıştır.

Külot astarlarının vajinada tahrişata yol açtığını varsayalım. Bunu nasıl açıklayabiliriz? Vajinanın asit içeren salgılarının (bunlar vajinadaki 'yanlış' bakterilere karşı bir korunma aracıdır) labianın mukozasında tahriş edici etkisi vardır. Kızlık zarının çevresindeki mukoza bu asit derecesine karşı dayanıklıdır ama bunun dışında kalan bölgede asit tahrişe yol açar. Labia genellikle birlikte sıkıştırılır ve astarlı veya astarsız külotun ağı da ona biraz daha basınç uygular, böylece labianın arası normalden daha fazla kapanır. Kadınların bacaklarını birleştirmeleri gerektiğini söyleyen evrensel inancın da bunda rolü vardır. Külot astarları, vajinal salgıları daha aşağıya sızdığı zaman emerler. Vajinal salgıların mukozada yaratacağı tahrişat engellenmeye çalışılacaksa, o zaman bu salgılar henüz kızlık zarının yuvarlağının içindeyken durdurulması gerekir. Çok sayıda kadının başarıyla uyguladığı basit bir yöntem, yarım tabaka tuvalet kâğıdını yuvarlayıp, her idrara çıkıştan sonra labianın arasına yerleştirmektir. Bu kâğıt topağı, bir daha idrara çıkana kadar genellikle yerinde kalır. Labianın iç bölümü oldukça kuru kalarak mukozanın da-

ha çok keratizasyonunu sağlar. Bu labiamn hem kimyasal hem de bakteriyel etkilere ve cinsel ilişkide zedelenmeye karşı daha dayanıklı olmasını sağlar.

Kadınlar cinsel organlarının sağlığı konusunda genelde erkeklerden daha duyarlıdırlar. Kadınlar erkeklerin savruk tuvalet kullanma alışkanlıklarına dayanamazlar, bu yüzden de tuvaletlerin ayrılmasında ısrar ederler. Televizyondaki Amerikan hukuk dizisi *Ally McBeal*'de gösterilen karma tuvaletler çoğu ülkede kabul edilmez bir şeydir. Çoğu kadın diğer kullanıcıların oturduğu tuvalet kapağına fiziksel olarak değmeyi tehlikeli sayar. Kapağı örtmek için çok miktarda tuvalet kâğıdı kullanılır, kullanıcıların hijyenik ihtiyaçlarını karşılamak için yenilikler yapılmaktadır. Bunlardan biri, bastırılınca tuvalet kapağını bir tür lateks örtüyle kaplayan bir düğmedir. Daha yeni bir keşifse, orta arka bölümü sürekli olarak temizlenip otomatik olarak dönen oturma yeridir. En yeni keşif, kadınların tuvaletin üstüne çömelmelerini öngörür. Sphinx geçenlerde kadınların 'ski duruşunda' rahatça idrar yapabilecekleri bir kadın tuvaleti modelini piyasaya çıkardı. Tuvaletin nasıl kullanıldığı resimde görülmektedir. Böylece tuvalet alışkanlığında bir devrim yapacağı düşünülmekte, ya da keşfin sahibi böyle olacağını ummaktadır.

14
KADIN CİNSEL ORGANLARININ YÜCELTİLMESİ VE ONLARA TAPINILMASI

> Kadın organlarını gösteren kitapların küçük kızları eğlendirdiği söylenir. Örneğin, böyle kitaplarda üç çeşit labia minora olduğu yazılır. En küçüğü üçgen şeklindedir. İki dar eklemli katı vardır. En dıştaki labia onu gizlediği için zar zor görülebilir. Orta boylu olanı bir zambak yaprağına benzer. Yarım ay veya üçgen biçimindedir. Boylu boyunca düzgün bir şekilde katmerleştiğini görebilirsiniz. Büyük boy açılımlı en iç labia ise bir kelebeğin kanatlarına benzer. Üçgen veya dörtgen biçimindedir ve açıkça görülebilir.[319]

Monique Wittig'in tanımlamaları, Georgia O'Keeffe'nin kadın cinsel organlarıyla ilişki kurmadan izlenmesi imkânsız olan orkid

319) Wittig, 1970.

tablolarım hatırlatır. Manzara tabloları da çağrışımlar yapan katmerlerle doludur. Görsel sanatlar dikkatini, yüzyıllardır kadın cinsel organlarına odaklamıştır. Bu yapıtların bazıları son derece stilize edilmiştir ve geleneksel anlamları vardır. İlk mağara resimlerinde hem erkek hem de kadın cinsel organlarının simgeleri bulunmaktadır, bunların üretkenlik törenleriyle ilgili olduğu kesindir. Eğer anaerkil toplumlar var olduysa, onların dişi idollere taptığını söyleyebiliriz.

Fotoğrafın keşfinden önce, resimlerin çoğu zaman pek fazla sanatsal iddiası olmazdı. Gravürlerin pratik işlevi vardı ve bizim günümüzde, on yedinci ve on sekizinci yüzyıl erotik sanatı olarak beğendiğimiz şey devrin açık saçık edebiyatıydı. Bu sanat her şeyden önce betimleyiciydi; Pietro Aretino'nun sonelerine eşlik eden resimler garip bir şekilde duygudan yoksundur. Gravür sanatçısı izleyicinin kitabı karıştırırken cinsel uyarılmayı kendi başına (heyecan verici bir kişinin eşliğinde veya tek başına) keşfedeceğine güvenebilirdi. Ancak on dokuzuncu ve yirminci yüzyıla gelindiğinde, sanat genelde sanatçının duygularını izleyiciye aktarmak için bir araç olarak kabul edildi, bu da tamamen farklı bir erotizm şekliydi. Bunun en ünlü örneği, bu kitabın başında yer alan ve şimdi Paris'teki d'Orsay Müzesinde sergilenen, Gustave Courbet'nin *L'Origine du monde* (Dünyanın Kökeni, 1866) adlı yapıtıdır. İzleyici bu tabloda, hepsi de olumlu olan geniş bir duygu yelpazesi gözlemleyebilir. Courbet'nin bir idol yaratmak istediği açıktır.

Bu tablonun tarihçesi çok ilginçtir. Tablo uzun bir süre Fransız filozofu Jacques Lacan'ın elindeydi, oysa Paris'teki Mısır Büyükelçisi için yapılmıştı ve Büyükelçi'nin salonunda küçük bir perdenin ardında asılı dururdu. Böyle bir incelik gerekliydi; Goya'nın *Maja*'smm ilk sahibinin de aynı şekilde, çıplak tabloyu giyinik olanın ardında sakladığı ve sadece yakın dostlarına her ikisini de sergilediği söylenir. Teması açıkça cinsellik olan sanata karşı dikkatli davranış, Hıristiyanlığın geçmişinden kaynaklanıyor olmalıdır, çünkü güzellik ile cinsel uyarının yan yana yer aldığı kültürler de vardır. Avrupa'da böylesine popüler olan Japon ve Çin erotik sanatı çoğu zaman bir rehber oluşturur, geleneksel

olarak geline hediye edilirdi. İ.Ö. 100 yıllarına ait bir Çin yastıkaltı kitabı gelinin kocası için yazdığı bir şiirle başlar:

Giysilerimi çıkarıyor, boyalarımı ve pudramı siliyorum,
Ve resim rulosunu yastığın yanına açıyorum.
Gösterişsiz kızı rehber edineceğim,
Böylece bütün pozisyonları deneyebileceğiz,
Sıradan bir kocanın göremediklerini bile,
Tien-lao tarafından Sarı İmparatora öğretildiği gibi.
İlk gecenin hazzına hiçbir zevk erişemeyecek,
Ne kadar yaşlansak da, bunlar asla unutulmayacak.[320]

Japon erotik sanatının dikkat çekici bir özelliği de, cinsel organların çoğu zaman ayrıntılara olağanüstü itina edilerek ve normal boyutlarından biraz daha büyük olarak resmedilmesidir. Vajinayı yakından gösteren resimler ya olağanüstü gerçekçidir, yahut da aşırı derecede stilize olarak resmedilir ama hemen her zaman resmedilen organa büyük bir saygı sergilenir. Günümüzde bile, Japon striptiz gösterilerinde vajina çok yakından ve açıklıkla sergilenir, podyumun yanında da büyüteçli aynalar yer alır.[321] Japon resimleri ifade özgürlüğüne yer verir, Çin sanatı daha az ifade biçemine izin verirken gerçekçidir. Bütün ayrıntılarıyla en çok resmedilen de bağlanmış ayaktır. Çin kadınlarının uğratıldığı bu feci sakatlama önemli bir erotik semboldür ve gerçek sanata yansıtılır.

Arthur Golden'in *Bir Geyşanın Anıları* (1997) daha önce de belirttiğimiz gibi, bize Sayuri'nin eğitimi hakkında birçok bilgi vermektedir. Sayuri'nin öğrendiği şeyler arasında geyşanın özel saç tuvaleti, 'iğnedenlik' de vardır. Saçlar yağlanıp balmumuyla şekillendirildikten sonra başın üstünde toplanıp topuz yapılır. Arkada küçük bir açıklık bırakılır, saç modelinin resmi adı bu yüzden 'yarık şeftali'dir. Saç bir kumaş parçasının çevresine sarılarak iğnedenlik oluşturulur ve çırak geyşalar için bu kumaşın rengi kırmızı olur. Sayuri cinsel konularda oldukça bilgisizdir ama bir süre sonra bir müşteri ona parlak siyah saçlar arasındaki bu kırmızı yarığın erkekler için ne ifade ettiğini anlamlı bir şekilde söyler.

320) Akt. Van Gulik, 1974.
321) Bornoff, 1991.

31) Pablo Picasso, *Untitled*, 1971.

32) Hans Bellmer, *Madame Edwarda*, 1965..

Hayvan davranışlarını inceleyen bir bilim adamı olan Desmond Morris, bedenin türlerin devamını sağlamak için gönderdiği işaretlere ilgi duymaktadır.[322] Kadın göğsünün gelişmesine getirdiği açıklama ünlüdür: Biz dik yürüdüğümüz ve dişi insan (dişi şempanzenin tersine) mevsiminin geldiğini bir işaretle belirtemediği için başka cinsel işaretlerin geliştirilmesi gerekmiştir. Göğüsler kalçaları hatırlatır ve bunlar üreme döneminde dişi maymunun sergilediği kocaman kırmızı yastıkların yerini alır. Uygarlık aşırı kışkırtıcı olan davranış şekillerini baskı altında tutmak için durmadan yeni kurallar yaratırken, doğa yeni bölgelerde erotik işaretler yaratarak onu sürekli aşmaktadır. Morris (geçici bir gözlem sonucu olduğunu kabul etmek gerekir) göbek deliğinin yirminci yüzyılın ikinci yarısında giderek daha çok vajinayla ilişkilendirildiğini iddia eder. Eski tablo ve fotoğraflarda göbek deliği genellikle yuvarlaktır ama göbek deliğinin giderek daha yaygın bir şekilde sergilendiği şu sıralarda dikey yarık şekline artık daha çok rastlanmaktadır.

322) Morris, 1971.

Yirminci yüzyıl Batı sanatında, cinsel yolla elde edilebilir kadınların portreleri hemen her zaman cinsel duyguları aktarmayı amaçlar ama bunların çeşitli türleri olabilir. Picasso neşeli bir şekilde birkaç pornografik klişeyi kullanmıştır –örneğin, labiasını davetkâr bir tavırla açan kadın. Yaratılan etki kaygısız erotizmdir. Bir yandan da, erotomanyak olduklarını söyleyen bazı erkek sanatçılar modellerinin bakışını, duruşunu ve farklı bir kavramla ifade ettikleri estetik yaklaşımlarıyla çok etkileyici işler yapabilirlerr. Belmer'in doymak bilmez, suları sızan vajinaları heyecan verici bir etki yaratabilir ama bu heyecan her zaman korku ve tiksintiyle karışıktır. Bütün erotomanyaklar kadınları sevmezler. Karmaşık duygular hep vardır ve cinsel kölelik, korkudan kurtulmanın bir yolu olabilir. İşte Philip Roth:

> Evet, ayıp, ayıp, Alex P. çok ayıp. ... Herkes iyi Musevi kızlarla evlenip çoluk çocuğa karışırken... ya o ne yapıyor? – amcık peşinde koşuyor. Hem de *gâvur* amcığı! Peşinde koşuyor, kokluyor, yalıyor, *emiyor*, en kötüsü de, *başka bir şey düşünmüyor*... Her gözüne çarpan kızın (sakın şaşırmayın) bacakları arasında gerçek bir amcık taşıdığı anlaşılıyor. Hayret! Çok tuhaf! Bir kıza baktığın zaman bedeninde bir amcık olan birine bakıyorsun, bu müthiş düşünceye bir türlü alışamadı! *Hepsinin amcığı var!* Giysilerinin hemen altında![323]

Bu insan anatomisine tipik bir yaklaşımdır. Çünkü burada idealleştirilme ve estetikleştirme başlığı altında işlenen bütün konular, bir önceki bölümde ele alman korku ve tiksintiyle karışıktır. Sanatsal veya erotik gerekçelerle anlatılsalar da, bu bir arada yaşayan çiftler için bile geçerlidir. Sevgilinin vajinası ne kadar çok arzu ve heyecan uyandırsa da, birçok itici yönü de vardır. Bu gerilim, sanatçılara kalıcı bir esin kaynağı oluşturmuştur. Flaman şair Herman de Connick "Anıların Gözdesi" adlı şiirinde tam da bu karmaşık duyguları işlemiştir:

> *Esneyerek, göz süzerek, acımasız bir yavaşlıkla*
> *Pahalı külotunu çıkarıp yere atar*
> *(Seks de lüks gibi gizemlidir)*

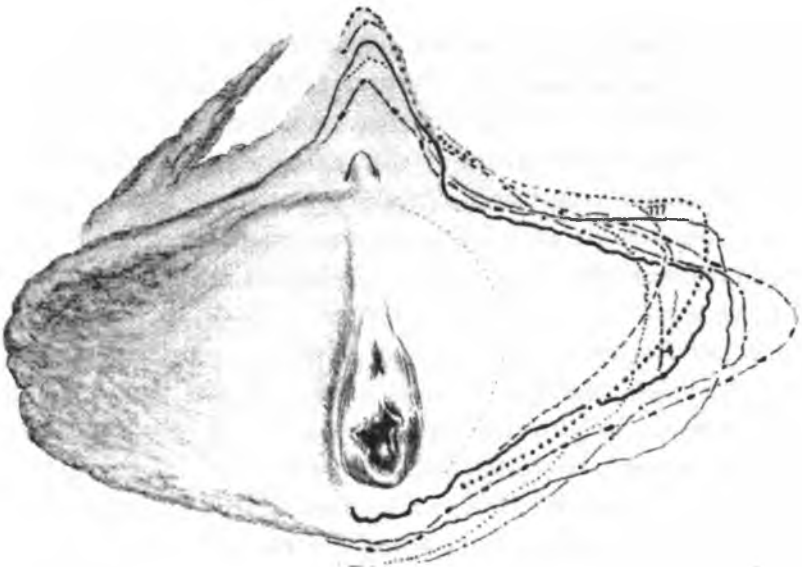
323) Roth, 1999.

Sonra dolgun iki memesini
Onun ellerine sunar, o ise onun soluk bacaklarından
Daha yukarıdaki, en büyük hedefine bakar:
Sadece dudak olan ama konuşamayan dudaklar,
Ve onun yakarışlarına gülümsediğini göstermeyen biri.
Çünkü kadınların kocaman bir organı vardır, yukarılarda bir yara,
Venüs çıkıntısı, mağaralar, katmerler
İçlerinde yitirilen geceler bir daha bulunamaz
Ve onlarla orada aşağıda oynaşmak
Mona Lisa ile turistler veya mehtap ile güneş gibi
Nefes kesici, biraz da hor görüyle karışık.

Bu ona sahip olanlar için de geçerlidir. Özgüvenle dolup taşan kadınlar arasında bile vajinalarıyla gerçekten kıvanç duyan kadınlar azdır. Fotoğrafçı Yael Davids "Krukje" adlı gösterisinde cinsel organını yüzüne benzetmişti ve bu onun kuraldışı biri olduğunu ortaya koyuyordu.

ÇEŞİTLİ KÜLTÜRLERDE ESTETİK İDEALLER

Bir Hollanda radyo çocuk programının ilk yıllarında, programa birkaç ay süreyle labia ile ilgili mektup yağdı. Çok sayıda kız, labia minorasımn şeklinden, boyutlarından, renginden ve diğer yönlerinden nefret ediyor ve bu çirkin küçük organını biraz daha güzelleştirmenin yolunu öğrenmek istiyordu. 1998'e gelindiğinde anlaşılan pek bir şey değişmemişti, çünkü ayda (ortalama yaşı on altı olan) kızlardan 1,500 mektup alan bir derginin editörü, bir gazeteciye, aşırı büyük labiamn yazışma konusu olmaya devam ettiğini söylemişti. Bazı kızlar labialarının büyüklüğünü gizlemek için onları içeri doğru itiyorlardı. Jinekologlar ve plastik cerrahlar zaman zaman labia üstünde kozmetik ameliyatlar yaparlar. Amerikalı bir gazeteci, kendini 'Kadın Cinsel Organları Kozmetik Cerrahı' olarak tanımlayan ve simetrik olmayan bütün şekilleri düzeltebildiğini gururla açıklayan, ürolog ve plastik cerrah Gary Alter'le (soyadı ona çok uyuyor) bir söyleşi yapmış. Kendisine çok sayıda fotoğraf gösterilen gazeteci, bireysel farklılıkların düzeltilerek hastalara nasıl tek tip vulva sağlandığını hay-

33) Labianın farklı boyutları.

retle görmüş.[324] Pornografik fotoğraflarda da benzer düzeltmeler yapılarak genç kızların benzemeye heves ettiği modellere giderek daha az gerçekçi bir görünüm kazandırılabilir.

Hangisi çok büyük, hangisi kabul edilebilir boyuttur? Dickinson'dan alınan Resim 33, labia minoranın farklılıklarını gösterir.[325] Dış cinsel organ ameliyatlarında uzman olan bir Fransız kliniğinde dokuz yıl boyunca 163 Fransız kadın ameliyat edilmiş, burada normal ile anormal iri organ sınırı 4 santimetre olarak belirlenmiş.[326] Kozmetik nedenler dışında bazı kadınlar, cinsel ilişki sırasında (eşin içeri girmesinde yaşanan zorluk) veya spor yaparken karşılaşılan zorluklar nedeniyle ameliyat olmaya ikna edilmişler. Hastaların yüzde 64'ü giysilerle sorun yaşamaktan şikayet ediyormuş. Özellikle taytlar, labiası büyük olan kadınlarda rahatsızlık yaratıyormuş.

Konu kadın cinsel organları olunca irilik çirkinlik sayılıyor. Oysa bu doğru olmayabilir. Zuni yerlileri yeni doğan çocuğunun cinsiyetini onaylamak için özel bir tören yaparlar. Bebek kızsa,

324) Gollaher, 2000.
325) Dickinson, 1949.
326) Rouzier vd., 2000.

cinsel organlarının büyük olması dileğinin bir simgesi olarak vajinanın üstünde bir sukabağı tutulur. Küçük erkek çocuklarınsa, pipilerinin üstüne su serpilerek küçük kalması dileği yansıtılır. Zuni'lerin idealleri böyleydi.[327] Daha iyi bilinen bir durum Hottentot kadınlarıyla ilgilidir, hepsinin çok iri labiaları olduğuna inanılan bu kadınların kalçaları da aşırı yağlanıp çok irileşir. İkinci durumun sebebi pekâlâ genetik olabilir, ama labia, gerildiği için ve yapılan diğer bazı işlemler yüzünden irileşiyordu. Natalie Angier "Hottentot Venüsü"nde, on dokuzuncu yüzyılda Avrupa'ya getirilen Sarah Baatman adlı kadına yapılan kötü muameleyi anlatmıştı.[328] Kadın panayırlarda sergilenmiş ve ölümünden sonra bedeni teşrih edilmişti. Etkileyici bedeninin alçı modeli Paris'teki İnsan Müzesi'nde 1981 yılma kadar durdu; bu tarihte bir feminist hareket grubunun protestoları sonucu bu sömürgecilik kalıntısı gözler önünden kaldırıldı. Nelson Mandela, Hottentot Venüs'ünün kendi ülkesinde gerektiği gibi gömülebilmesi için bedeninin iadesini hem Mitterand hem de Chirac'tan istedi, Fransa bu isteği ancak 2002 yılında kabul etti. Baatman'm vücudundan geri kalanlar, o yılın Ağustos ayında doğduğu bölgede, Doğu Cape vilayetinde gömüldü.[329] Angier, Hottentot kadınlarının labialarını yerde sürüyerek feromonlarını geniş bir alana kolaylıkla yayabilen bir maymun cinsiyle büyük benzerlikler gösterdiğini söyler. Keza, Hottentot kadınlarının cinsel organlarına çok ilgi duyan bilimcilerin, siyah ırkın insanlardan çok maymunlara yakın olduğunu açıkça gösteren bir özellik buldukları için bilinçsizce sevinç duyduklarından kuşkulanıyordu.

Truk ve Ponape adalarındaki Mikronezya kabileleri hakkında daha da fazla antropolojik bilgiye sahibiz.[330] Söz konusu topluluklarda da ne kadar büyük olursa o kadar iyidir –kadına ve eşine daha çok zevk verir ilkesiyle, genç kızların labiaları (en eski antropologlara göre yaşlı iktidarsız erkekler tarafından) yoğun işlemlere tabi tutulur. 'Onun bir sürü şeyle dolu dölyolu var' (iri

327) Niethammer, 1977.
328) Angier, 1999.
329) *Volksrant Magazine*, 2000.
330) Devereux, 1958.

klitoris ve iri labia) sözüyle haklı olarak gurur duyabilir. Labiasını deldirip oraya şıngırdayan çeşitli süsler asabilir ve bacaklarını açık tutarak yürümeyi öğrenince çıkardığı hoş seslerle kulakları da okşayabilir. Bir başka kadınla kavga ettiğinde, kavga her ikisinin 'bir sürü şeyle dolu dölyolu'nun karşılaştırılmasıyla son bulur. Cinsel organları en güzel olan haklı çıkar. Pübis kıllarına da çok değer verilir ve bacağın iç kısmına yapılan dövmelerle bunların yarattığı etki iyice çoğaltılır.

Psikanalitik düşüncelerden çok etkilenen Devereux, bütün bu müdahalelerin, üstünkörü bakıldığında kadının bacak arasını erkeğinkine daha çok benzetmek için yapıldığını söyler. Bu, aslında Truk'dan çok Ponape adalıları için geçerlidir. Ponape erkekleri geleneksel olarak tek taraflı iğdiş edilerek cinsel organlarına daha ılımlı bir görünüş kazandırılır. Bunun erkeklerin iğdiş edilme korkusunu giderdiği söylenmektedir. Truklarda cinsler arası ilişkilerde penisin büyük rolü olduğu söylenebilir. Erkek açısından en önemli amaç kadını 'fethetmek', yani orgazma ulaştırmaktır. Mikronezyalılar ile Hottentotlar, klitorise duyulan sevgiyi Avrupalılardan çok daha önce geliştirdiler. İkinci Dünya Savaşı'ndan önce Avrupa'dan kaçan Marie Bonaparte, Afrika'da kaldığı süre içinde, tek bir kıtada klitorisin hem en fanatik düşmanlarıyla hem de en büyük hayranlarıyla karşılaşmanın mümkün oluşuna şaşırmıştı.[331]

Beden takıntısı çağımıza damgasını vurmuştur, vajina da bu takıntının içine sürüklenmiştir. En önemlisi, çirkin veya anormal bulduğumuz şeyleri değiştirmek artık mümkündür. Labiayı küçültmek, hatta ona simetrik bir görünüm kazandırmak ve bu tür şeyler mümkündür. Menopoz sürecinde meydana gelen hormonal değişimler labia majoranın derialtı yağının azalmasına yol açar, kozmetik bir cerraha silikon enjekte ettirerek bu kaybı gidermeye çalışan kadınlar vardır, tıpkı ağza son modaya uygun şekil verilebildiği gibi. Yeni bir alet, bir tür emici kap, dölyoluna uygulandığı zaman sonuç aşırı derecede şişmiş bir cinsel organ olmaktadır, bir bebeğinkinden kızışmış bir dişi şempanzeninki

331) Angier, 1999.

arasında bir organ elde etmek artık mümkündür. Bu aleti keşfeden Wilhelm Kannengieser, bu yöntemin diğer yararlarının yanı sıra, menopoz sonrası mukozada ve derialtı yağ tabakasında oluşan erimeyi de önlediğini iddia etmiştir.[332]

PÜBİS KILLARI

Pübis kılları konusunda ne yapmak gerekir? Bu ikincil cinsel özelliğe karşı alınan tavır, toplumlarda olduğu kadar kişilerde de farklılıklar gösterir. Klasik heykeltıraş sanatını inceleyenler, çoğu yapıtta erkeklerin cinsel organlarının çevresinde ince bir kıl tabakası olduğunu fakat kadın heykellerinde bundan eser olmadığını fark edeceklerdir.[333] Aynı klasik varsayımları yansıtan resimde de, on dokuzuncu yüzyıla kadar aynı tabu uygulanmıştır; o yüzyıllarda kol altı ve göğüsteki kıllar da ender olarak resmedilirdi. Goya'nın *La Maja Desnuda* adlı yapıtı bu bakımdan bir kilometre taşıdır ama bu öncü tabloda bile pübis kılları tam olarak resmedilmeyip gölgelenerek ima edilmiştir. Kadın bedeninin, baskın sanatsal akademik kavramlara boyun eğdirilmediği tablolar, 1899'a kadar kişisel kullanıma ayrılmak zorundaydı. Klimt, gür kızıl pübis kılları parıldayan alegorik bir çıplak kadın tablosu yapan ilk ressamdı –tablosuna verdiği *Nuda Veritas* adı da anlamlıdır.

Kolaltı kılları için de benzer bir tabu egemendi ve bütün gözler, bunları resmeden herhangi birinin üstüne çevriliyordu. *The Maja Desnuda*'nın kolaltı kılları yoktur, aynı durum bütün çıplak kadın tabloları için de geçerlidir. Delvaux bu kuralın dışındadır. Tablolarındaki bütün çıplaklar gençtir ve cinsel özellikleri güçlü bir şekilde vurgulanır, pübis ve kolaltı kılları da buna dahildir. Japonya'da bir porno yıldızı, kolaltı kıllarını almayı kesinlikle reddetmesi sayesinde üne kavuşmuştu. Kuroki, o günden itibaren, İtalya'daki La Cicciolina ve ABD'deki Dr. Ruth gibi müthiş etkili bir medya yıldızı oldu.[334]

332) Schönmayer ve Kessel, 1999.
333) Lehmann, 1997.
334) Bornoff, 1991.

Çoğu tabloda pübis ve kolaltı kıllarının olmayışı tarihi devirlerde de kılların alındığını mı göstermektedir? *Ars Amatoria* (Aşk Sanatları) adlı yapıtında Ovid, kadınlara bacaklardaki ve kolaltındaki kılları almalarını önerir ama pübis kıllarından söz etmez. On birinci yüzyılda kadın ilaçlarını bir araya toplayan Salerno'lu *Trotula*'mn "De ornatu mulierum" (Kadınların Süslenmesi Üstüne) adlı metninde bir dizi tüy dökücü sıralanmıştır. İlacın sürülmesinden önce buhar banyosu yapılmalıdır:

> Hıyar yapraklarının suyu ile badem sütünü bir kaba koyup, ağır ağır karıştırarak sönmemiş kireç ve sarı zırnık ilave edin. Sonra az bir miktar şarap katılmış ve bir gün bir gece bekletilmiş dövülmüş şeytantersini ilave ederek birlikte pişirin. Bu iyice pişince, şeytantersini çıkarıp biraz yağ ve şarap ve cıva ilave etmelisiniz. Karışımı yaptıktan sonra, ateşten indirip aşağıdaki bitkilerin tozundan ilave edin. Eşit miktarlarda sakız, günlük, tarçın, küçük hindistancevizi, karanfil ilave edin. Elde ettiğiniz merhem mis gibi kokar ve yumuşatıcı etkisi vardır. Salernoalu kadınlar bu tüy dökücüyü kullanmaya alışıktırlar.

Sonra tekrar buhar banyosuna girilir ve pübis kılları alınmaya çalışılır, bu sorun yaratırsa *Tortula* bazı seçenekler önerir, cilt tahriş olursa da ne yapmak gerektiğini anlatır. Tedavi için kına ile yumurta akı kullanılmaktadır.

Kına ile buhar banyosu, Müslüman kadınların *hamam* (geleneksel banyo) geleneğinin de bir bölümünü oluşturur.[335] Kılların alınması onlar açısından dinsel bir görevdir. Kocasıyla cinsel ilişkiye girme ihtimali olan (örneğin, geçici bir ayrılıktan sonra) bir kadın *Hamam*'a gidebilir ama cinsel ilişkiden sonra da Müslüman bir kadının zaten kendini temizlemesi gerekir, bunun da en iyi yolu *hamama* gitmektir. İslamiyet'in evliliğin zevklerine olumlu bir yaklaşımı olmasına rağmen çok sayıda Müslüman kadının sık sık *hamama* gitmekten utandığı görülmektedir.

Müslüman kadınlar pübis kıllarını hayatları boyunca tıraş ederler, jinekologlar özellikle de sert kılları olan kadınların deri-

335) Naamane-Guessous, 1990.

yi ve mukozayı tahriş etmeden bunu her zaman yapmasının mümkün olmadığını söylerler.

Hindistan'da bir kural daha vardır: Kocaları hayattayken kadınlar pübis kıllarını tıraş ederler ama dulların bunu yapmasına izin verilmez. Pübis kıllarının bir bölümünü veya hepsini alma geleneği, Batılı kadınlar arasında da giderek yaygınlaşmaktadır. Bu cinsel tonları olan bir hayat tarzına dönüşmüş gibi görünmektedir. Bazı erkekler ve kadınlar tüysüz bir pübis tepesini doğal 'dünyanın başlangıcı'ndan daha cazip bulurlar. Bu seçimin gazete ilanlarında ve web sitelerinde açıkça belirtildiğine giderek daha sık rastlanır ve 'kıllı çalılar'dan hoşlanan porno meraklıları 2003'te farklı bir hedef kitle olarak belirlenmişlerdir.

Eskiden bu tercih çok kişi tarafından yaygın olarak paylaşılmazdı. Anlatıldığına göre, gelinin, büyük bir gayretle incelediği klasik çıplaklardan bir ayrıntıda farklı oluşu John Ruskin'i öylesine hayrete düşürmüş ki, onunla sevişememiş ve boşanmışlar. Çok dedikodu yapılmış ve tekrar evlenmeye karar verdiği zaman gelin, ailesinin güvenini kazanabilmek için bir dolu incelikli ve dolambaçlı açıklama yapmak zorunda kalmış. Bu onun adına kolay olmamış, çünkü zifaf gecesinde başarılı olacağı konusundaki inancı doğal olarak sadece mastürbasyona dayanıyormuş, bunu da ancak gizli saklı bir şekilde ifade edebilmiş.[336]

Bir koca tıraş edilmiş bir pübis tepesini tercih ediyorsa, bu, tıpkı karısının seksi iç çamaşırı veya deri giymesini istediği zaman olduğu gibi, bizim özgürlük çağımızda sorunlar yaratabilir. Paris'te Noel'den sonra büyük mağazaların müşteri hizmetleri reyonunun çevresinde hep büyük kalabalıklar oluşur, çünkü kadınlar kocalarının hediye ettiği o incecik, küçücük, pahalı iç çamaşırlarını adam gibi bir tencere tava takımıyla değiştirmek isterler. Pübis kıllarını tıraş etmek erkek libidosu için yapılacak küçük bir özveri gibi görünse de, tıraş ettikten sonra saunaya gitmeye cesaret edemez veya çocuklarınızın önünde soyunamaya utanırsanız, o zaman, erkeğin bu tercihinin gerçekten istenmeyen sonuçları meydana gelmiş demektir.

336) Laqueur, 2000.

Pübis kıllarının yakın ilişkilerde simgesel önemi de olabilir. Anne babaların bebeklerinin buklelerini saklaması gibi, bir tutam pübis kılı çok özel bağların simgesi olarak değiş tokuş edilebilir. John Irving'in *The Cider House Rules* (1985) adlı kitabının kahramanı Homer Wells, yaşlı ve çekici direktör Wilbur Larch tarafından yönetilen yetimhane ve kürtaj kliniğinde çalışmaktadır. Genç bir çift kürtaj için başvurduğunda bütün hayatı değişir; ilk bakışta kıza âşık olur. Ameliyat sonrasında ameliyathaneyi temizlerken bulduğu bir tutam pübis kılı onun gözünde büyük değer taşır. Homer'le kız iyi arkadaş olurlar, ama o aşkını gizler. Yıllar sonra bir sinema gişesinde rüzgâr, cüzdanındaki bir tutam kılı uçurunca, kız parasını uçmasını engellemesine yardım eder ve birden onun hasta bir koleksiyoncu olmadığını, sadece *onun* pübis kıllarına değer verdiğini anlar. Değerli kıl tutamı rüzgârla uçup gider ama sonunda aşka bir şans tanınır.

Bu değerbilir bir örnektir, ancak erotik anılar maçovari gerekçelerle de toplanmıştır. Naomi Wolf, bazı Amerikalı öğrenci evlerinde hatıraların sergilendiği, örneğin tuvaletin üstünde fayans kaplı duvarda özel bölümler olduğunu yazmıştır.[337] Eğlencenin bir bölümü de kızların bunlara verdiği tepkileri izlemektir. Bu evlerde ayrı tuvaletler olmadığı için, tuvaletten çıkınca şaşkınlığını belli eden her kız 'masum delikanlı şakaları'nın hedefi olur.

Cinsel kabalıklar öğrenci hayatının bir parçasıdır. Willem W. Waterman birçok seks dergisinin yönetim kurulunda görev yaptığı sırada başından geçen bir olayı anlatarak bunun iyi bir örneğini verir.[338] Bir gün hâlâ doldurulması gereken iki sayfa kaldığında yazar biraz şakanın yersiz kaçmayacağını düşünmüş. Kadınları pübis kıllarını paraya çevirmeye davet eden bir reklam uydurulmuş:

> Varlıklı Arap petrol şeyhlerinin, Avrupa'nın Venüs Tepelerinde büyüyen pübis kıllarından örülmüş Amerikan servislerini büyük paralar ödeyerek satın aldığı genelde pek bilinmez.
>
> Bu çılgınlık artık Amerika'ya da yayıldı. HER ŞEYİ OLAN ERKEĞE VERİLECEK ÖZEL HEDİYE! Geçenlerde mültimilyoner Paul

337) Wolf, 1997.
338) Groningen öğrencilerinin dergisi *Die Nieuwe Clercke*'de.

Getty, başka şeylerin yanında Avrupa'nın kraliyet ailelerinden doğal sarışın bir prensesin birkaç pübis kılının da katıldığı bir Amerikan servise 35 bin dolar ödedi.

Ne dersiniz, bu varlıklı Araplar çılgın mı?

Yoksa Paul Getty sınıf atlamaya mı çalışıyor?

Bu adamların neden çıldırdığını anlayabiliyor musunuz?

BÜTÜN BUNLARDAN SİZE NE????? İYİ PARA GETİRİYOR YA.

Pübis kıllarını bu şekilde paraya çevirmeye hevesli kadınlardan Public Hair Place Mats, Inc. Rotterdam adresine numune göndermeleri istenmiş. 'Public' tabii ki, bir daktilo hatasıydı ve elle 'Pübis' olarak düzeltilmişti. Ayrıca renk, kıl tipi (düz veya kıvırcık) ve büyüme hızını da bildirmek gerekiyordu. Malzemenin son derece özel olması nedeniyle, pübis kıllarını 'kendi temsilcilerimiz tarafından kaynağından' toplanması gerekebileceği için satıcılığa heveslenenler de uyarılmış. Ne de olsa, 'örneğin, Avrupalı prenseslerin pübis kılları için yeminli kaynak belgesi verilemezdi, bu bir yetkiliden parayla satın alınacaktı.'

Pübis kılları gerçekten de gönderildi ama oldukça küçük miktarlarda. Şakanın tarihi bir belgesi olan duvar süslemesini bana da gösterdiler –her renkte ve kalınlıkta küçüklü büyüklü tutamlar.

Ey değişen zamanlar, ey değişen ahlâk! 1 Mayıs 2000 tarihli bir gazetede, Rotterdam'da pübis kıllarını yüceltmek amacıyla düzenlenen temalı bir gece toplantısı hakkında bir haber yayınlandı. Topluluğun üstünde yüksekte yer alan kadın dansçılar, aşağıdaki dansçıların üstüne pübis kılları saçtılar. Pübis kılları yapaydı; kalın bir tutamla doldurulmuş külotlar da satılıyordu.

New York Modern Sanat Müzesi'nde bir duvarda fildişi renginde, aynı merkezden dışarıya uzanan mükemmel sarmal parçalarla güzel bir şekilde uzatılıp yuvarlanmış bir nesne asılıydı. Olağanüstü değildi ama şıktı. Tanıtım kartında sanatçının adının Tom Friedman olduğu, isimsiz yapıtının malzemelerinin de 'sabun ve pübis kılları' olduğu belirtiliyordu. Müthiş bir yaratıydı ve sanatçının onu mükemmelleştirmek için üstünde on beş yıl çalıştığını hayal etmek benim hoşuma gidiyor. Burada bayağılığa çok

özel estetik bir biçim katılmıştı. Cinsellik söz konusu olduğunda çifte anlamlar hiç eksik olmaz.

ÇAĞDAŞ SÜSLEMELER

Düzenli şekilde tıraş edilmiş pübis kılları belirli bir hayat tarzına yakışır, bu dövme ve piercing konusunda da geçerlidir. İlkel kültürler ve kaba saba korsanlarla ilişkilendirilen şeyler, şimdi erotik hayallerimizin bir parçası olabilirler. Bu konu çoğu zaman kuşak çatışmasına yol açar. Kızlarını seve seve kuyumcuya götürmeye, kulakları delinirken elini tutmaya hevesli anneler, kızları göbeklerine piercing yaptırmayı yeğleyince çok sinirlenirler. Piercing ve dövmeler yaşlı kuşaklara, hemen her zaman fuhuş ve suç, ahlâksızlık ve sadomazoşizm gibi şeyleri hatırlatmaktadır. Bir tanıdığım bana kızına on altıncı yaş gününde hâlâ istiyorsa piercing yaptırabileceğini söylediğini ve bedenini süsleyen bu şeylerin kızını çok mutlu ettiğini anlatmıştı. Kızının bu hali anneyi de mutlu etmişti. Büyüyen kız veya erkek çocukların kendi kişiliklerini oluşturdukları bir dönemde bir dövmenin veya piercingin çok değerli olabileceği anlaşılmaktadır.

Labia majora ve minora ve klitorise yapılan piercinglerin farklı kişiler açısından farklı anlamları var. 'Bence çok güzel' sözünden başka piercinglerin erkek ve kadınlara sevişme sırasında farklı bir heyecan verdiğini öğreniyoruz. O zaman piercing, kabartılı prezervatif sınıfına girer diyebiliriz. Tabii en çarpıcı duygusal güdü mazoşistik olmaktadır. Pauline Réage'nin *O'nun Hikâyesi* adlı kitabında O'nun hepten boyun eğişi, damgayla dağlanması ve labiasına takılan madeni halkayla tamamlanır. Bunlardan ikincisi belirli bir statü belirleyicisi olur, nikâh yüzüğü gibi bir simge oluşturur. Cinsel kölelik herhangi bir ilişkinin içinde ve dışında görünür kılınabilir. Aşırı derecede teşhirci sadomazoşistik tasarımlara ilaveten S/M estetiğinin bir parçasını oluşturan bekâret kemerleri, Eric Kroll'un fotoğrafının da kanıtlandığı gibi (Resim 21) günümüzde hâlâ bulunabilmektedir.

Vajinanın başka hangi özellikleri onun idealleştirilmesine ve ona tapmılmasma yol açmaktadır? Başka türlü söylemek gerekirse, bir kadın çok çekici olan vajinayı korumak için ne yapmalıdır? Meir Shalev *Büyük Kadın* (1998) adlı kitabında bize annesi, kız kardeşi, büyük annesi ve iki teyzeden oluşan bir ailede büyüyen bir erkek çocuğu anlatır. Kadınsı etkiler boğucudur ve çocuk kadınların sırlarının iç yüzünü kavrar. Kadınlar 'pamuşkaları'nın, cinsel organlarının bakımına çok zaman harcarlar. Bunun için kapıları dinlemesi gerekse de, kadınlar koro halinde bağırdıkları zaman ne olduğunu anlamayı başarır: "Bir, iki, üç, dört. Beş, beş, beş, sıkı dur... bırakma..." Dört kısa ve bir uzun sıkıştırma, hepsi pamuşkayı güçlendirmek için. Ve kız kardeşinin banyo kapısının ardında eğitildiğini işitir: "İşte böyle, tam öyle sonra bir kez daha... Bu gülünecek şey değil, kendini aç... Bu işlerden anlayan herkes bir kadının yüzünden pamuşkasmm tatlı mı, ekşi mi olduğunu anlar."

Eurudice Kamvisselli, vajinanın sıkılığı ve çekiciliğini *F/32* (1993) adlı yapıtında incelemiştirr. Kitabın kahramanı Ela'nm cinsel organlarıyla şaşırtıcı bir aşk-nefret ilişkisi vardır ve bu, organını paylaştığı bir sürü erkek için de geçerlidir. İlk sayfa şöyle başlar:

> Ela'nm amı dünyadaki en sıkı am. Her nimet bir lanettir, Ela bunu kendi kendine hatırlatıyor...
>
> Erkekler hezeyan içinde Ela'ya geliyorlardı, "Amına aşığım! Gerçek bir amcık! Tadı eşsiz! Tıraş edişini seviyorum. Ne kadar hafif! Huzur dolu bir rüya gibi..." "Hem de hareketli! Nasıl da şişiyor! Sertleşiyor, bir meyve gibi yumuşacık kalıyor ve çok dinamik! Nabız gibi atıyor!" "Bir mürekkepbalığının uzantılarının arasına kayarak girmek gibi, çırılçıplak yüzerken sanki koca okyanus yoğunlaşarak bu küçük güçlü yumruğa dönüşüyor, bir ritmi, çifte kasılmaları var!" "Taptaze bir kokusu var, ıslak toprak, ıslak boya, salatalık, gök gürültüsü gibi." "Lezzetli bir şey!" "Akıllı bir şey!" "Hiç bozulmuyor! Karanlıkta bile parıldıyor!" "Harikulade güzel! Ammla gurur duymalısın!"

Bu benzetmelere esin veren şey nedir? Ela merak ediyor. Kontrol edemediğim bir şeyle nasıl gurur duyarım? Ela erkeklerin bitmek tükenmek bilmeyen dilbazlıklarına sükûnetle karşılık verir: "Üzgünüm, ama bilmiyorum"; veya "Benim kontrolümün dışında"; veya "Benden bağımsız". Ama erkekler bu espri karşısında gülmekten kırılırlar ve onun da bir benzetme ustası olduğunu söylerler.

Dehşet verici de olsa bir çözüm vardır. Yaşlı kör bir adam Beşinci Cadde'nin kaldırımında Ela'ya çarpar ve onu bıçaklar. Ela'nın yürekli işbirliğiyle, yoldan geçen bir sürü insanın tanık olduğu bu esrik saldırı, amının tamamen kesilmesiyle sonuçlanır. Amın kaçıp bütün New York'ta çevreye tehlike saçması uzun sürmez. Ela onun izini sürer. Hayvanat bahçesinin, erkek ve kadın hapishanelerinin içinde sıçrayıp oynayarak geçen Ela'nın özgür bırakılan amı giderek daha çok ün kazanır. David Letterman'ın televizyon programına V takma adıyla katılır ve zekice yapılan pazarlamayla Coca Cola'yla aynı markayı paylaşır. Ayrıldığı kadınla tekrar birleşene dek yolu birçok ünlüyle kesişir. Kendi yolunda ilerleyen bir beden parçasının aranışı, Gogol'ün *Burun*'unun kasıtlı olarak yapılmış farklı bir açıklamasıdır, belki de Gogol burnu erkeklik organıyla yakından ilişkisi olduğu için özellikle seçmişti.

Sıkı iyidir; bunu söylemeye gerek bile yok. Meir Shalev'in teyzelerinin yaptığı, kalça kuşağı tabanı veya Kegel egzersizleri olarak bilinen egzersizler aslında el kitaplarında öneriliyordu ve özellikle vajinal kasların gerginliğini artırmak için elektrikli bir uyarı aleti -vagette- bile piyasaya çıkarılmıştı. Seks dükkânlarında satılan küçük Ben-Wah toplarının bu egzersizleri daha da etkili kıldığı söyleniyordu. Cinsel devrim yıllarında çok sayıda kadının Kegel ezgersizlerini denediği kesindir. Nisan 1999'da yayınlanan bir radyo programında yer alan Surinamlı bir kadın, dinleyicilere vajinasının sıkı ve bozulmadan korunmasına yardım eden *ketewiwiri* adlı şifalı bitkilerle yapılan tütsüleme yöntemini tanıtmıştı. Yayından sonra programı kaçıran o kadar çok kadın radyo istasyonuna telefon etmişti ki, program dokuz gün sonra tekrar yayınlandı. Yöntem şöyleydi: Şifalı bitkiler çay gibi dem-

lendikten sonra kadının üstünde rahatça oturmasını sağlamak için tuvalete yerleştirilen bir oturağa dökülüyordu ve tütsü bacaklarının arasına doğru yükselirken kadın on beş dakika orada oturuyordu. Sonuçların pek güvenilir olmadığı programdan da anlaşılıyordu. Bir de uyarı yayınlandı: Tütsü işe yaramazsa bu satıcının o sırada adet görüyor olmasından kaynaklanabilirdi, bu yüzden en iyisi şifalı bitkileri yaşlı bir kadından satın almaktı.

Ketewiwiri, kaçak kölelerin soyundan gelen kadınlar tarafından Paramaribo'ya getirilen çok eski bir tedavi yöntemiydi. Hepsenin ayrı etkileri olan çeşitli şifalı bitkiden oluşuyordu. Bazıları hoş bir koku vermekten başka işe yaramıyordu; diğerlerininse vajinaya mengene gibi bir kavrayış kazandıracağı söyleniyordu. Bu tür ürünleri satın alırken görünmek istemeyen kadınlar için satıcıların, düzenli olarak taksi şoförlerinden yararlanma da dahil, çeşitli dağıtım yöntemleri vardır. Surinamlı otacılar, tütsü ve sulama yoluyla tedavi tekniklerini cinsel organların her türlü hastalığı ve şikayeti için uyarlarlar ve bu çalışmalarıyla da ün kazanmışlardır. Bu geleneksel otacılardan biri olan Heynes Landvel, Karayipler'de ve Amerika Birleşik Devletleri'nde düzenli turlar düzenlemektedir. Whitney Houston'un da onun müşterilerinden biri olduğu söylenir.

Fas'ta kadınlar, vajinanın (hem erkek hem de kadınlar için) sağladığı hazzı artırmak amacıyla evde hazırladıkları çeşitli ilaçları kullanırlar.[339] Biber ve lavanta suyu da bunların arasındadır. Buna rağmen Faslı toplumbilimci Soumaya Naamane-Guessous, bu ilaçların etkileri hakkında pek az olumlu sonuç duyduğunu söylemiştir. Vajinayı daraltmak (ve kadınlarda soğukluğu önlemek) için bilinen en eski reçete, Usta Tung-Hsüan'ın *Aşk Sanatları, Tung-hsüan-tzu'da* yer alır.[340] Bu yapıtta, Sui hanedanına (aşağı yukarı 600 yılına) kadar uzanan bir dizi metin yer almaktadır, ancak Van Gulik bu metinlerin Han hanedanından kaynaklandığını ileri sürmüştür, ki bu da Hıristiyanlığın başlangıç yılları sayılır.

339) Naamane-Guessous, 1990.
340) Van Gulik, 1974.

REÇETE:
Shih-liu-huang (sülfür) 2 gram
Ching-mu-hsiang (günlük) 2 gram
Shan-tsa-huang (*Evodia rutaecarpa Bth.* tohumu)
She-chuang-tzu (*Cridum japonicum)*

Öğütüp eleyin. Cinsel birleşmeden önce küçük bir miktarda vajinaya uygulayın. Miktarı dikkatle ayarlayın yoksa dölyolu kapanır.

Ortaçağ'da kadınlar *Tortula*'da yer alan birçok reçeteyi de kullanırlardı. Tedavi edici ilaçların vajinaya uygulanması tıp tarihi kadar eskidir.[341] Hoş kokulu tütsüler özellikle popülerdi. Kadınlar bir çeşit buhurdanın üstüne çömelirlerdi veya tütsüden daha çok yararlanmak için delikli içi boş bir yapay erkeklik organını kullanırlardı. Sibiryalı Samoyedler arasında, tütsüyle dezenfekte etmek adet dönemini izleyen geleneksel arınma töreninin bir parçasıydı, duman geyik derisinin yakılmasıyla elde edilirdi.[342] Surinamlı otacılar yalnızca tütsüleme değil aynı zamanda fışkıran su kullanırlar, Surinamlı anneler kızlarına vajina hijyenini, tıpkı Meir Shalev'in İsrailli kahramanının çevresindeki kadınlar gibi titizlikle eğitirler. Ve küçük kızlar, parmaklarını ve temizlik bezlerini biraz daha içeri sokmaya yüreklendirilirler.

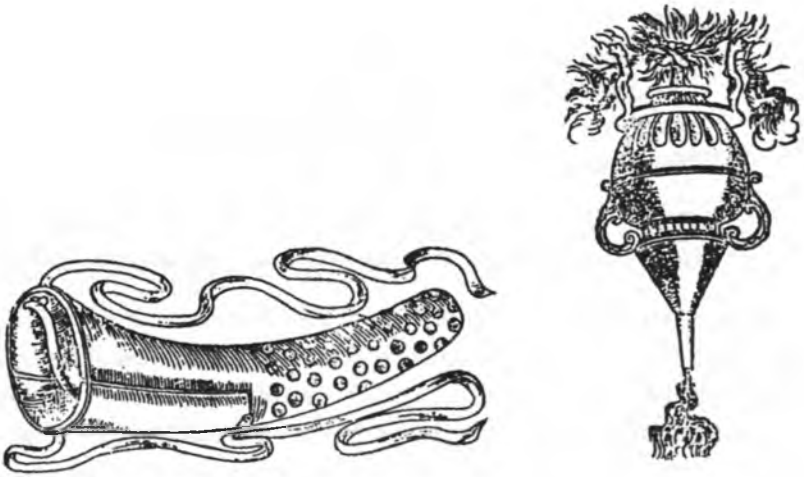
BEDENDE VE ZİHİNDE VAJİNA SAĞLIĞI

Bizim eğitim sistemimiz kesinlikle daha tutucudur. Hâlâ kızlarının tampon kullanmasını engellemeye çalışan annelere rastlanmaktadır:

> Tampon kullanma izni almak için mücadele etmesi gerekti... Tampon kullanabilir miyim, diye annesine sordu. Annesi, hayır dedi. Onları kendisi de denemişti, ona çok acı vermişlerdi ve tehlikeliydiler.[343]

Sonra kız gizlice tampon kullanır ama ilk tamponun yarıdan fazlasını içine sokamadığı için gerçekten de canı yanar. Bunun

341) Maines, 1999.
342) Hays, 1964.
343) Laurier, 1993.

34) Rönesans dönemine ait vajina tütsüleme aletleri.

üzerine annesinden yardım istemek zorunda kalır ve annesinin bu konuda hiç deneyimi olmadığı ortaya çıkar. Aslında, bu işe karışmak istemediği için yalan söylemiştir. Tanık olduğu şey kızı daha da kararlı yapar. Tamponlar onun bağımsızlık yolunda önemli bir adımı oluşturur.

Kadınlarda mantarların yol açtığı vajinal akıntı olursa mantar ilaçları kullanabilirler. Bunlar eskiden vajinaya uygulanırdı ama kadınların vajinalarına dokunmak zorunda kalmamaları için farmasöti sanayi ağızdan alınan (çok daha pahalı) ilaçları başarıyla üretmiştir. Vajinal salgılar hep patolojik bir belirti olarak algılanır, oysa kadınların akıntılarını normal kişisel hijyenin bir parçası olarak görmeleri çok daha doğrudur. Reklamlar kadınların nemlendirici bir kremle günlük cilt bakımı yaparak özgüvenlerini epeyce artırdığını ve külot astarında görülen beyaz akıntı belirtisinin bir kadının huzurunu kaçırmaması gerektiğini ima ederler. Elde edilen son tarafsız bulgular, özellikle de sık sık cinsel ilişkiye giren kadınların, vajina duşundan yararlandığını ortaya çıkarmıştır.[344] Bidey daha popüler olsa belki daha çok kadın bu kişisel temizlik yöntemini benimserdi.

344) Boon ve Van Schie, 1999.

Sağlıklı bir vajinal akıntı iyi karşılanmalıdır ama pornografi dışında bu konudan pek söz eden yoktur. Klasik Çin saray hayatında, kadının cinsel salgılarına çok değer verilirdi.[345] Çinliler için cinselliğin dinsel önemi vardır, Tao ve Konfüçyüs'ün öğretilerine göre sevişmek ölümsüzlük arayışının bir parçasıdır. Eski Çin metinlerinde birkaç yüz yaşına varmış insanlardan sıkça söz edilir ve onların cinsel görevlerini titizlikle yerine getirdikleri için yarı ölümsüz bir duruma eriştikleri belirtilir.

Erkeğin tohumu erkeğin hayat gücüdür, bu da spermin tam anlamıyla Yang olduğunu ifade eder. Ölümsüzlüğe erişmek için spermin sık sık uyandırılması ve kaçışının engellenmesi gerekir. Değerli Yang özü, büyük bir beceriyle omurilik yoluyla beyne geri gönderilmelidir. Çin aşk rehberleri, tohumun yitirilmesini önlemek için çeşitli öneriler ileri sürerler: Erkek burun kanatları açarak nefesini tutabilir veya sadece hızla nefes alıp verebilir. Dişlerini kenetleyebilir, gözlerini devirir, kollarını sallar ve makatla erbezi torbasının arasını çimdikleyebilir.[346] Cinsel ilişki sırasında kadın salgıları uyandırılır. Bunlar tam anlamıyla Yin'dir ve beyne pompalanan bu iki hayat salgısının karışımı ölümsüzlüğü sağlar. 1598 yılında (Ming hanedanı döneminde) yayınlanan bir metin olan *Hsiu-chen-yen-i* (Gerçekten Ayrılmamanın Önemi), hepsi de dişiliğin en üst düzeyinden kaynaklanan üç kadın salgısından söz eder. Onun salyası Kırmızı Nilüferin ucundan akan yeşim pınarıdır, ölümsüzlük şeftalisi denilen sütü Çifte Nilüferlerin ucundan fışkırır, Mor Mantar veya Beyaz Kaplan Mağarasının ucundan akan dölyolunun salgıları beyaz iz veya mehtap çiçeğidir. Daha önce sözü geçen ve cinselliği açık sözlülükle anlatan bölümleri İngilizce'ye değil de Latince'ye çeviren Van Gulik son bölümü şöyle aktarmıştır:

> Vajina içerden görülebilir. Girişi genelde kapalıdır ama kadın cinsel birleşme sırasında uyarıldığı, yanakları kızardığı ve sesi titrediği zaman bu ağız açılır ve kadın şehvetin doruğuna ulaştığında sıvıları akar. Bu sıvılar dölyolunda biriktiğinde, erkek penisini biraz

345) Van Gulik, 1974.
346) Bornoff, 1991.

geri çeker, sonra tekrar ileri iter ve geri çeker, böylece kadının özünü içine çeker.

Bu tür metinler yaygın olarak okunur ve pornografik yayınlarda olduğu kadar bilimsel raporlarda da aktarılırdı. Kadının cinsel zevki, üstelik boşalmasını özenle kontrol altında tutmak zorunda olan erkeğinki kadar önemlidir. Bu yüzden, dini görevlerini önemseyen erkek tek kadınla yetinemezdi. Yeşil Sığır'm Tao bilgini bunu şöyle ifade eder:

> Erkek cinsel birleşme sırasında sürekli kadın değiştirirse, bu onun açısından çok iyi olur. Tek bir gecede on kadınla birleşebilirse bu onun adına en iyisidir. Tek ve aynı kadınla birleşmeyi sürdürürse, o zaman kadının hayat sıvısı yavaş yavaş zayıflar, sonunda erkeğe sağlık veremeyecek duruma gelir. Daha kötüsü, kadın da tükenir.

Bir kez bile boşalmadan bir gecede on kadın! Kadınlar fahişeyse o zaman sık sık girdikleri cinsel ilişkiler o kadar çok Yin sağlıyordu ki, erkek yitirdiği tohumunu eşitleyebiliyordu. Aşağı yukarı 1500 yılında, metinler daha ölçülü olmaya başladı. Van Gulik buna, sağlığa yeni bir tehdit oluşturan frenginin yaygınlaşmasının yol açtığı kanısındadır. Mastürbasyon her dönemde sağlıksız görülüyordu, doğal boşalmalar da endişe yaratıyordu. Hele erkek rüyasında baştan çıkarıcı bir kadın gördüyse, dişi kabûsun veya tilki cinlerinin etkisinde olabilirdi. Bir erkek rüyasında cinsel ilişkiye girdiği kadınla karşılaşacak olursa dikkatli olmak zorundaydı –kadın onun Yang'ını çalmaya çalışan bir kabûs olabilirdi.

Tinselliğin yönlendirdiği bu cinsel dünyada, bu kadar önemli bir rol üstlenen kadınların cinsellikten gerçekten de büyük zevk alıp almadıklarını anlamak çok zordur. *Raise the Red Lantern* adlı film bize eski Çin'deki ev hayatı hakkında bir fikir verir.[347] Erkeklerin eşlerine ve cariyelerine cinsel yönden çok özen gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu aslında onların görevi sayılıyor-

347) Yönetmeni Zhang Yimou'dur, 1991.

du; her kadının en az beş günde bir cinsel ilişkiye girme hakkı vardı. Ama bir erkek şehevi görevini yerine getirdikten sonra kadınları aklından tamamen çıkarırdı ve kadınlar seviştikleri geceler dışında onu hiç göremezlerdi. Daha önce aktarılan düğün gecesi şiiri, tabii ki bir erkek tarafından kaleme alınmıştı. Yirmi birinci yüzyıl kadınları aşıklarını, erkeklerin karşı cinsin cinsel ihtiyaçlarını kestirmekte pek de başarılı olmadığına inandırana kadar akla karayı seçtiler. Yirmi beş yüzyıl önce Çin'de de durum aynı olamaz mı?

Erotizm ile tinselliğin ilişkilendirilmesi hâlâ güncelliğini koruyor ama bu aldatıcı da olabilir. Renate Rubinstein "Singapurlu Bir Adam"[348] adlı kısa öyküsünde Hong Kong hava limanında ona yoga öğretmeyi öneren bir adamla (Mr Jacob) karşılaşmasını anlatır. Adam, "Seks yok," diye onu temin eder. Yoganın ona göre olmadığını bilecek kadar kendini tanıyan Renate Rubinstein, yine de adamın onu dairesine götürmesine izin verir. Son derece gülünç ve sürükleyici bir şekilde anlattığı gelişmeler, Amsterdam'da bir gecelik bir macerada yaşandığını tahmin ettiği şeylerden pek farklı değildi. Ona sunulan şeyin kalitesinden memnundur, buna rağmen adama neden 'seks yok' dediğini sorar. Adam çok şaşırır. Biraz önce yaşadıklarını seks gibi sıradan bir şeyle nasıl karşılaştırabiliyordu? Doğu Doğu'dur, Batı da Batı ve ikisi asla birleşmeyecektir.

Sperm kaybından duyulan endişe Asya'da hâlâ yaygındır. Hintli doktorların, her tür zayıflık ve endişeyle birlikte görülen sperm kaybı anlamına gelen 'Dhat sendromu' sorunu olan çok sayıda hastası vardır. Bunlar mastürbasyon konusunda endişe duyan hastalık hastaları mıdır, yoksa gerçekten de sperm 'kaybı'na yol açan fizyolojik bir durum mu söz konusudur, Batılı gözlemciler bunu anlamakta zorlanırlar. Buna karşılık, 1950 gibi yakın bir tarihte, Çin'deki Taocu mezhepler halka sefih 'Taocu çalışma grupları' önermekte ve katılımcılara ölümsüzlük ve her tür hastalıktan bağışıklık vaat etmekteydiler.[349]

348) Rubenstein, 1980.
349) Van Gulik, 1974.

Yakın zamana kadar, Batı Avrupa'da da tohumun saçılmasının aklın gücünü zayıflattığına inanılıyordu. Goncourt kardeşlerin günlükleri sayesinde Flaubert'in fahişelere yaptığı sık ziyaretlerde, hemen her zaman boşalmadan geri çekilmeye çalıştığını öğreniyoruz. Kardeşlere kederli bir travırla, *"Hier, h'ai perdu un livre,"* (Dün bir kitap yitirdim) dediği zaman boşalmasını engelleyemediğini anlatmak istiyordu.

Batı kültüründe vajinal salgıları öven şarkılar yazılmamıştır ama satır aralarını okumasını bilen herkes Mozart'ın *Don Giovanni* operasında Zerlina'nm aryasındaki çifte anlamı kavrayacaktır. Zerlina düğün ziyafetinde Don Giovanni'nin ona kur yapması karşısında duraksar, nişanlısı Masetto ise intikam planları yapmaktadır. Ama Don Giovanni ona çocukça bir oyun oynadıktan sonra iyi bir dayak da atar. Zerlina onu yara bere içinde inlerken bulur ve ona acılarını iyi edebileceğini söyler:

Uslu durursan, sevgilim,
Senin için bir ilacım
Olduğunu göreceksin!
Biliyorum bu hoşuna gidecek;
Bu doğanın ilacıdır. Ama hiçbir eczane
Onu hazırlayamaz.
İçimde taşıdığım
Etkili bir merhemdir
Denemek istersen
Sana verebilirim.
Nerede sakladığımı
Bilmek istiyorsan
O zaman elini buraya koy
Çarptığını hissedeceksin.[350]

350) *Vedrai carino, se sei, buonino*
che bel remedio ti voglio dar.
E naturale, non da disgusto
e lo speziale non lo sa far.
E un certo balsamo che porto adesso,
dare te 'l sposso, se 'l voi provar.
Saper vorresti dove me sta?
Senti lo battare, tocca mi qua.

Lorenzo da Ponte'nin sahne uyarlamasında Zerlina'nın Masetto'nun elini *kalbine* koyduğunu okuyoruz. Opera sopranoları şefkatle gelişen erotizm sahnelerinde fiziksel olarak pek inandırıcı olamazlar, ama ben Zerlina rolüne çıkan birçok operet oyuncusunu izledim, bunların arasında son derece işveli birçok gelin de vardı. Masetto genellikle bir ahmak olarak canlandırılır ve bu aryayı dinlerken nasıl bir tedavinin onu beklediğini yavaş yavaş kavradıkça ifade gücünün sınırlarına varma şansına sahip olur. 'Vedrai varino' aryası Tanrısal güzelliktedir. Bir benzetme yapmak gerekirse, kuşların şakımalarını keyifle ve beğeniyle dinlemek, bu doğa sanatçılarının aslında müstehcen şeyler söylediğini ağzından kaçıran biyolog Midas Dekker'in okurları için sorunlu olmaya başlamıştır.

ÖVGÜ DOLU ŞARKILAR VE RİTÜELLER

Bütün sevgi dolu sesleri dinlemek istiyorsak, o zaman vajinanın seslerini de övmeden geçemeyiz. Şu satırlar on dokuzuncu yüzyıl Arap şairi İbn el-Rumi'ye aittir:

Boğumlu bir çubuğun
geniş kalçalı bir kızın yarığında çıkardığı ses
bir fırıncının hamur yoğuran eli,
veya bir duvarcının betona basan ayağı gibidir.
Verimli bir amın içinde sert bir kamış
sunacak çok şeyi olan cömert bir kızın içinde
başını yere eğen, dindarlık veya inançla değil
onun aşkından emin bir erkeğin altında
şahinin önünde eğilen ördek gibidir.[351]

Vajina sesleri ender olarak hoş karşılanır. Erotik birleşmelerde bile çoğu kadın, içe çekilen hava dölyolundan dışarı bırakıldığında utanıp kızarır. Onlar bu sesleri bilerek çıkarmasını da öğrenirler ama bu beceri sadece Uzakdoğu'daki seks kulüplerinde alkışlanır. Bangkok'da böyle bir kulübün kapıcısı birine yanaşıp

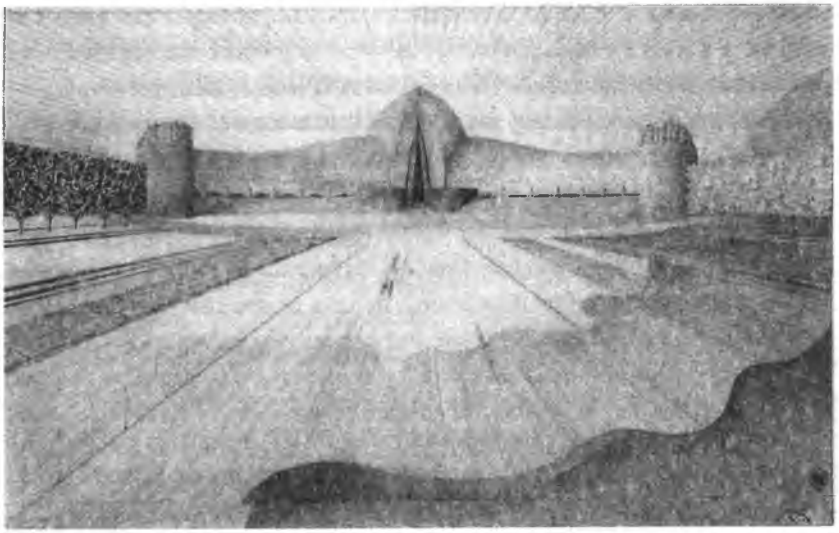
351) Van Gelder (ed.), 2000.

da 'ping-pong' derse, onu gösterilerinin doruk noktasında vajinalarından ping pong topları fırlatan kızları izlemeye davet ediyor demektir. *Çöl Kraliçesi Priscilla'nın Maceraları* (1994) filminde böyle bir sahne daha kapalı bir şekilde gösterilmişti. Havanın yer değiştirmesiyle vajinada sigara tüttürmek de Tayland'da seks gösterisi yapanların repertuarında yer almaktadır. Vajinadan çıkarılan havayı bir sanata dönüştürense ender rastlanan bir sanatçıdır. Elizabeth Bruton, Avustralya'da müziğe uyum sağlayarak vajinadan sesler çıkararak striptiz gösterisi yapmaktadır. Bu gösterinin eşi benzeri olmadığı söylenir.[352]

Japonya'da yılda bir yapılan bir festival, vajinanın yüceltilmesi amacını taşır. 15 Mart'ta Inuyama şehrinde yapılan geçit resminde erkek ve kadın cinsel organını temsil eden birçok sembol arasında en önemli yeri stilize edilmiş bir midye alır. İki kabuğun arasına yerleşen küçük bir kız biriken topluluğa pirinç kurabiyeleri atar. Ve her beş yılda bir, Ogata tapınağındaki vajina simgesi yakınlardaki Tagata tapınağındaki fallik simgeyle birleşir.

Vajinanın yüceltilmesi Batı sanatında yer almaz, yine de son derece müstehcen yapıtlar görmek mümkündür. Wijdeveld'in (asla gerçekleştirilmemiş) bir Amsterdam tiyatrosu için yaptığı tasarım bunun etkileyici bir örneğidir. Seks tanrıçalarını hepimiz tanıyoruz, çok sayıda kişinin Marlene, Marilyn veya Madonna'yla ilgili özel fantezileri kesinlikle olmuştur. Çiçek gücünün ünlü olduğu günlerde, birlikte yaşadıkları rock grubunun bütün üyeleriyle cinsel ilişkiye giren bazı kadınlar, rock yıldızlarından daha da çok dikkat çekmeyi başarmışlardır.[353] Bunlardan Plaster Casters (Alçı Modelistleri) adını alan iki kadın, Lucite'in kubbelerinin altında sergilenen, sertleşmiş penislerden aldıkları alçı modellerle ün yaptılar. Bu ikili tarafından seçilmiş olmak bir rock grubu adına onur sayılıyordu. Dusan Makavejev'in bu tür işlemleri ayrıntılarıyla belgeselleştiren *WR: Mysteries of the Organism*

352) Kapsalis, 1997.
353) Wurtzel, 1998.

35) H.T. Wijdeveld'in bir mimari çizimi.

(1971) adlı filminde, Jim Buckley (1947-1975) Nancy Godfrey tarafından başarılı bir şekilde ölümsüzleştirilmektedir. Yirmi birinci yüzyılda işler daha da basitleşmiştir: Benno Rehwinkel ve Paul Pieck adlı iki sanatçının hazırladığı kendi-modelini-kendin-çıkar takım çantasını www.w-doubleyou.com adresinden sipariş etmek mümkündür.

Vajinanın modelini çıkarmak daha da zor olmalıdır. Berlinli bir demirci, kadınların kendi klitorisinin modelini bir zincir ucunda boynunda taşıyabileceği kolyeler üzerinde uzmanlaşmıştır.[354] Seks oyuncakları üreticileri, şişirilebilen bebekler dışında yumuşak plastikten vajinalar da üretirler, çok sayıda porno yıldızı kendi anatomisinin bunlara modellik etmesine izin vermiştir. Günümüz mastürbasyon meraklısı, çok sayıda seks sembolünden istediğini seçebilir. Seçtiği kadının yapay vajinasını kullanarak mastürbasyon yaparken, bir yandan da bir video yardımıyla onun bedeninin en özel bölümlerini izleyebilir. Bazı durumlarda ona internet aracılığıyla da erişebilir. Bu yüzden, günümüzde günün herhangi bir saatinde birkaç yüz adamın bir

354) Schönmayer ve Kessel, 1999.

aracı yoluyla kendiyle seks yaptığını bilen kadınlar vardır. Bu kadınların da bir anlamda ölümsüzleştirildiği söylenebilir.

Max de Roche *Cooking for Love* adlı kitabında, şirinliğiyle olduğu kadar basitliğiyle de dikkat çeken Avrupa'ya özgü, eski bir tarif verir: Bir delikanlıya ilgi duyan kız, bir parça hamuru, fırında pişirmeden önce kasığına bastırmalıdır. Adı 'Yarık Ekmeği' olan tarifin kesinlikle başarılı olacağı bildirilmektedir.

Sevgilinin bedenine kişisel olarak tapınma, söze döküldüğü zaman genellikle bayağılaşsa da sevdanın en yoğun şeklidir. Fakat Kate Millet'in *Sita* adlı yapıtı bu kuralın dışındadır. Cinsel köleleştirilmeyi ve sürekli yaşanan güven krizlerini kapsayan bu aşk hikâyesi, Kate'in bir 'akıl hastanesi'ne yatırılmasını da kapsar. Kate'den on yaş büyük olan, hem kadınlarla hem de erkeklerle daha çok deneyim yaşamış olduğu açıkça belli olan Sita'nın başından, daha önce de anlattığımız gibi, vajinasına bıçakla saldırıldığı dehşet verici bir tecavüz olayı da geçmiştir. Kate'in Sita'nın amı için beslediği duygular bütün bedenini sarmıştır:

> Teni o kadar ılık ve narin, o kadar nazik ve mis kokulu, yumuşacık, altın sarısı ve kahverengi, benim için o kadar çok değerli ki, içinde yok oluyorum, onu gözlerim açıkken de kapalıyken de aynı canlılıkla görebiliyorum, aklımla olduğu kadar ellerimle de hiç yanılmadan ona dokunabiliyorum, bütün tutkumu parmaklarımın ucunda toplayarak, beni istediğini bana yer açtığını, yolu ıslatıp düzgünleştirdiğini bilerek içine giriyorum, onu içip, yemek ve bitiremek için can atan dilimi açlıkla bekliyor, bir zamanlar perişan edilen, tecavüzcüler, çöl -ilk seferinde "klitorisimi yeniden dikmek zorunda kaldılar" demiş, "beni biraz hırpalanmış bulacaksın" diye kahramanca uyarmıştı- feci şekilde yaralanmış olduğu için benim için daha da değerli olan o çiçek, onu şefkate boğacağım için çok özel bir itina ve incelikle, son derece saygılı bir yumuşaklıkla, kararlı bir tutkuyla hareket eder. Bütün yaralarım iyileştirip, izlerini yok edeceğim, bütün acılarını telafi edip gidereceğim, hayatının bütün acılarını, hanımefendi, kadınlar içinde en çok sevileni, en güzeli ve en çok haksızlığa uğrayanı, şimdi, şu anda benim, doruğa erişirken, yalnızca aşkımın sınırsız gücüyle tamamen benim.

355) Carlos Drummond de Andrade, 1992.

Ya da son sözü, Carlos Drummond de Andrade'ye bırakarak, kitabı onun "Geçit vermeyen bahçende, kestane rengi anemonlar" adlı şiirinden dizelerle bitiriyorum:[355]

Geçit vermeyen bahçende kestane rengi anemonlar
tutkulu eli duraklatıyor. Dikkatli ol.
Her taçyaprağı, her çanak yaprağı uzun uzun okşa,
Cennet gibi; gözlerini onlara çevir
törensel öpücükten bile önceki, soyut bir öpücük gibi,
bu tomurcuk vermiş bitkilere, aşka; hepsi kutsanmış.

KAYNAKÇA

Abram, H.S. "Pseudocyesis followed by true pregnancy in the termination phase of an analysis", *British Journal of Medical Psychology,* 42 (1969), s. 255-262.

Akker, L.P.M. van den ve P.D.A. Treffers, "Een man wordt ouder. Over het begin van het vaderschap", *Nederlands Tijdscrift voor Geneeskunde,* 131 (1987), s. 2400-2405.

Altaffer III, L.F., "Penis Captivus and the Mischievous Sir William Osler", *Southern Medical Journal,* 76 (1983), s. 637-641.

Andehazi, F., *De anatoom,* çev. Fred de Vries (Amsterdam, 1997).

Anon, "Anonieme bevallingen. Berichten buitenland", *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde,* 144 (2000), s. 1132.

Askling, J.G. Erlandson, M. Kaijser, O. Akre ve A. Ekborn, "Sickness in pregnancy and sex of child", *The Lancet,* 354 (1999), s. 2053.

Baker, R., *Sperm Wars* (Londra, 1996).

Baker, Brown, I., "On the curability of certain forms of insanity, epilepsy, catalepsy and hysteria in females" (1866), yeniden yayınlanışı için bkz. R. Barreca, *Desire and Imagiation* (Londra, 1995).
Bancroft, J. "Sexual effects of androgens in women: some theoretical considerations", *Fertility and Sterility*, 77 (2002), ek 4S, s. 55-59.
Bancroft, J., R. O'Carroll, A. McNeilly ve R.W. Shaw, "The effect of bromocriptin on the sexual behaviour of hyperprolactinaemic man: a controlled case study", *Clinical Endocrinology*, 21 (1984), s. 131-138.
Barbach, L. G., *For Yourself* (New York, 1975).
Barker-Benfield, G.J.,*The Horrors of the Halfknown Life* (New York, 1976).
Barker-Benfield, G.J., *The Culture of Sensibility* (Chicago ve Londra, 1982).
Beier, K.M., "Female analogies to perversion", *Journal of Sex and Marital Therapy*, 26 (2000), s. 79-93.
Beit-Hallahmi, B., "Dangers of the vagina", *British Journal of Medical Psychology*, 58 (1985), s. 351-356.
Benard, C. ve E. Schlaffer, *Laat die mannen toch met rust* (Baarn, 1990).
Bernfield, W., "Eine Beschwörung der Gebarmutter aus dem frühen Mittelalter", *Kyklos*, 2 (1929), s. 272-274.
Berg, J.H. van den, *Metabletica van God* (Kampen, 1995).
Berriot-Salvadore, E., "De vrouw in geneeskunde en natuurwetenschap", *Geschiedenis van de vrouw'da* cilt. 3, *Van Renaissance tot de moderne tijd*, ed. G. Duby ve M. Perrot (Amsterdam, 1992).
Bezemer, W., "Vaginisme en dyspareunie en de partnerrelatie. Enkele resultaten van een onderzoek", *Vaginisme en dyspareunie* içinde, ed. J.P.C. Moors (Houten, 1990).
Biggs, Robert D., *SA.ZI.GA: Ancient Mesopotamian Potency Incantations* (New York, 1967).
Black, J., *Body Talk* (North Ryde ve Londra, 1988).
Blécourt, W. de, *Het amazonenleger. Irreguliere genezeressen in Nederland 1850-1930* (Amsterdam, 1999).
Blum L. H., "Darkness in an enlightened era: women's drawings of their sexual organs", *Psychological Reports*, 42 (1978), s. 867-873.
Bonaparte, M., *Female Sexuality* (New York, 1965).
Bonsall, R.W. ve R.P. Michael, "Volatile odoriferous acids in vaginal fluid", *The Human Vagina* içinde, ed. E.S.E. Hafez ve T. N. Evans (Amsterdam, 1978).

Boon, M. E. ve M.A. van Schie, "Vaginaal douchen is zo slecht nog niet", *Medisch Contact*, 54 (1999), s. 546-549.

Bornoff, N., *Pink Samurai; an erotic exploration of Japanese society* (Londra, 1991).

Bourgeron, J. P., *Marie Bonaparte* (Paris, 1997).

Boxsel, M. van, *De Encyclopedie van de Domheid* (Amsterdam, 2001), çev. *The Encyclopedia of Stupidity* (Londra, 2003).

Boyle, T. Coraghessan, *The Road to Welville* (Londra, 1998).

Breuer, J. ve S. Freud, *Studies on Hysteria,* Standard Edition of the Complete Works of Sigmund Freud, cilt. 2, çev. James Strachey (Londra, 1974).

Brindley, G.S. ve P. Gillan, "Men and women who do not have orgasms", *British Journal of Psychiatry,* 140 (1982), s. 351-356.

Bruijn, G. de, "From masturbation to orgasm with a partner: how some women bridge the gap – and why others don't", *Journal of Sex and Marital Therapy,* 8 (1982), s. 151-167.

Bruijn, G. de, *Vrijen met een man, kan dat dan?* (Baarn, 1985).

Burt, J.C. ve A.R. Schramm, "Plastic surgical postero-lateral redirection extension vulvo-vaginoplasty", *Annales Chirurgiae et Gynaecologiae,* 72 (1983), s. 268-273.

Chalker, R., *The Clitoral Truth; The Secret World at Your Fingertips* (New York, 2000).

Chesser, E., *Love Without Fear* (Londra, 1941).

Cindoğlu, D., "Virginity tests and artificial virginity in modern Turkish medicine", *Women and Sexuality in Muslim Societies* (İstanbul, 2001).

Clark, J.H. ve M.X. Zarrow, "Influence of copulation on time of ovulation in women",*American Journal of Obstetrics and Gynecology,* 107 (1971), s. 1083-1085.

Cohen, G., "La couvade (la femme accouche et l'homme se couche)", *Psyche, (Paris),* 4 (1949), s. 80-93.

Connick, H. de, *De haeteren van geheugen* (Antwerp, tarihsiz).

Crenshaw, T. L., *Why We Love and Lust* (Londra, 1996).

Dekker, M., *Lief dier* (Amsterdam, 1992).

Devereux, G., "The significance of the external female genitalia and of female orgasm for the male", *Journal of the American Psychloanalytic Association,* 6 (1958), s. 278-286.

Dickinson, R.L., *Human Sex Anatomy,* 2. basım (Londra, 1949).

Dirie, W., *Mijn woestijn* (Amsterdam, 1998).

Drenth, J.J., "Vaginismus and the desire for a child", *Journal of Psychosomatic Obstetrics and Gynaecology,* 9 (1988a), s. 125-137.

Drenth, J. J., "What's in a name", *Tijdschrift voor Seksuologie,* 22 (1988b), s. 145-151.

Drenth, J.J., "A contribution from the past: Coen van Emde Boas's (1904-1981) interpretation of some cases of female dyspareunia", *Sexual and Marital Therapy,* 5 (1990), s. 175-181.

Drenth, J.J., "The tight foreskin: a psychosomatic phenomenon", *Sexual and Marital Therapy,* 6 (1991), s. 297-306.

Drenth, J.J., S. Andreiessen, M.P. Heringa, M.J.E. Mourits, H.B.M. van de Wiel ve W.C.M. Weijmar Schultz, "Connection between primary vaginismus and procreation: some observations from clinical pratice", *Journal of Psychosomatic Obstetrics and Gynaecology,* 17 (1996), s. 195-201.

Driel, M. van, *Het geheime deel* (Amsterdam, 1997).

Drummond de Andrade, Carlos, *De liefde, natuurlijk,* çev. August Willemsen (Amsterdam, 1992).

Dutroux, V. ve G. van Gestel, *"Mijn zoom Marc Dutroux"* (Antwerp, 2003).

Emde Boas, V. van, "Coitusmoeilijkheden (pseudovaginisme) door een variatie de symphysis", *Nederland Tijdschrift voor Geneeskunde,* 85 (1941), s. 217-281.

Enoch, M.D. ve W.H. Trethowan, *Uncommon Psychiatric Syndromes* (Bristol, 1979).

Everard, M., *Ziel en zinnen* (Groningen, 1994).

Fackelman, K. A., "Hormone of monogamy", *Science News,* 144 (1993), s. 360-365.

Fageeh, W., H. Raffa, H. Jabbad ve A. Marcouki, "Transplantation of the human uterus", *International Journal of Gynecology and Obstetrics,* 76 (2002), s. 245-251.

Fields, J., "Erotic modesty: (Ad)dressing female sexuality and propriety in open and closed drawers, USA, 1800-1930", *Gender and History,* 14 (2002), s. 492-515.

Fischer, A., W. van Hoorn ve J. Jansz, *Psychoanalyse en vrouwelijke seksualiteit* (Meppel, 1983).

Fox, C.A., H.S. Wolff ve J.A. Bakker, "Measurement of intravaginal and intra-uterine pressure during human coitus by radiotelemetry", *Journal of Reproduction and Fertility,* 22 (1970), s. 243-251.

Francoeur, R.T., ed., *The International Encyclopedia of Sexuality* (New York, 1997).

Frank, Anne, *The Diary of a Young Girl. The Definitive Edition*, çev. Susan Massotty (Londra, 1997).

Frank, L. G. ve S. E. Glickman, "Giving birth through a penile clitoris: parturition and systocia in the spotted hyaena (Crocuta crocuta)", *Journal of Zoology*, 234 (1994), s. 659-690.

Frank, L.G., S.E. Glickman ve P. Light, "Fatal sibling aggression, precocial development, and androgens in neonatal spotted hyenas", *Science*, 252 (1991), s. 702-704.

Frenken, J. ve P. van Tol, "Sexual problems in gynaecological practice", *Journal of Psychosomatic Obstetrics and Gynaecology*, 6 (1987), s. 143-155.

Friday, N., *Diepe gronden* (Utrecht ve Antwerp, 1973).

Friedman, C., *De grauwe minnaar* (Amsterdam, 1996).

Fugger, E.F., "Clinical experience with flow cytometric separation of human X - and Y-chromosome bearing sperm", *Theriogenology*, 52 (1999), s. 1435-1440.

Fukuda, M., K. Fukuda, C.Y. Andersen ve A.G. Byskov, "Contralateral selection of dominant follicle favours pre-embryo development", *Human Reproduction*,11 (1996), s. 1958-1962.

Fukuda, M., K.Fukuda, C.Y. Andersen ve A.G. Byskov, "Anovulations in an ovary during two menstrual cycles enchance the pregnancy potential of oocytes matured in that ovary during the following third cycle", *Human Reproduction*, 14 (1999), s. 96-100.

Fukuda, M., K. Ffukuda, C.Y. Andersen ve A.G. Byskov, "Does anovulation induced by oral contraceptives favor pregnancy during the following two menstrual cycles?", *Fertility and Sterility*, 73 (2000), s. 742-747.

Fukuda, M., K. Fukuda, C.Y. Andersen ve A.G. Byskov, "Characteristics of human ovulation in natural cycles correlated with age and achievement of pregnancy", *Human Reproduction*, 16 (2001), s. 2501-2507.

Garcia-Velasco, J. ve M. Mondragon, "The incidence of the vomeronasal organ in 1000 human subjects and its possible clinical significance", *Journal of Steroid Biochemistry and Molecular Biology*, 39 (1991), s. 561-563.

Gelder, G.J. van, ed., *Een Arabische tuin. Klassieke Arabische poezie* (Amsterdam ve Leuven, 2000).

Gianotten, W.L., "Zwangerschap en orgasme", *Tijdschrift voor Verloskunde,* 13 (1988), s. 326-329.
Gils, C. van ve W. Bezemer, *De gesloten vrouw* (Baarn, 1994).
Gilse, J.B.F. can, "Beroemde vroedvrouwen", *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde,* 86 (1942), s. 573-579.
Girogio, G. ve M. Siccardi, "Ultrasonic observation of a female fetus' sexual behavior in utero", *American Journal of Obstetrics and Gynaecology,* 175 (1996), s. 753.
Giphart, R., *Het feest der liefde* (Amsterdam, 1995).
Glastra van Loon, K., *De passievrucht* (Amsterdam ve Antwerp, 1999).
Golden, A., *Memoirs of a Geisha* (Londra, 1998).
Gollaher, D.L., *Circumcision. A History of the World's Most Controversial Surgery* (New York, 2000).
Goosen, L., *Van Andreas tot Zacheus* (Nijmegen, 1992).
Goozen, S.H.M., V.M. Woegant, E. Endert, F.A. Helmond ve N.E. van de Poll, "Psychoendocrinological asessment of the menstrual cycle: the relationship between hormones, sexuality and mood", *Archives of Sexual Behavior,* 26 (1997), s. 359-382.
Graber, B., *Circumvaginal Musculature and Sexual Function* (Basel, 1982).
Green, M.H., *The Trotula* (Philadelphia, 2001).
Greer, G., "Body odour and the persuaders", *Sunday Times,* 25 Temmuz 1971, yeniden basım: G. Greer, *The Madwoman's Underclothes* (Londra, 1986) (1971a).
Greer, G., "Lady love your cunt", *Suck,* 1971, yeniden basım: G. Greer, *The Madwoman's Underclothes* (Londra, 1986) (1971b).
Groenendijk, L.F., "Masturbation and neurasthenia: Freud and Stekel in debate on the harmful effcts of autoeroticism", *Journal of Psychology and Human sexuality,* 9 (1997), s. 71-93.
Gulik, r. H. van, *Sexual Life in Ancient China* (Leiden, 1974).
Halban, J., *Gynakologische Operationslehre* (Berlin ve Viyana, 1932).
Hamerlynck, J.V.T.H. ve M. H. Mochtar, "Het risico van een onbedoelde zwangerschap na een onbeschermde coitus; beschouwing bij de huidige postcoitale antoconceptiemethoden", *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde,* 136 (1992), s. 2149-2161.
Hansen, D., H. Moeller ve J. Olsen, "Severe periconceptional life events and the sex ratio in offspring: follow-up study based on five natioanal registers", *British Medical Journal,* 319 (1999), s. 548-549.
Hanson, A. E., "Hippocrates: Diseases of Women 1", *Journal of Women in Culture and Society,* 1 1975), s. 567-584.

Hays, H.R., *The Dangerous Sex. The Myth of Feminine Evil* (New York, 1964).
Heath, R.G., "Pleasure and brain activity in man", *Journal of Nervous and Mental Diseases,* 154 (1972), s. 3-18.
Heinemann, M.J., O.P. Bleker, J.L.H. Evers ve A.P.M. Heinz, ed. *Obstetrie en gynaecologie. De voortplanting van de mens* (Maarssen, 1999).
Hemmerechts, K., *Lang geleden* (yeri belirtilmemiş, 1994).
Hines, T.M., "The G-spot: a modern gynecologic myth", *American Journal of Obstetrics and Gynecology,* 185 (2001), s. 359-362.
Hite, S., *The Hite Report* (New York, 1976).
Hodes, R.M., "Cross-cultural medicine and diverse health beliefs; Ethiopians abroad", *Western Medical Journal,* 166 (1997), s. 29-36.
J.W. Huffman, "The detailed anatomy of the paraurethral ducts in the adult human female", *American Journal of Obstetrics and Gynecology,* 55 (1948), s. 86-101.
Hoffmann, T., *23 brieven aan Frits van Egters over het maken van* De Avonden (Amsterdam, 1997).
Horney, K., *Feminine Psychology* (New York ve Londra, 1967).
Hrdy, S.B., *Mother's Nature* (New York, 1999).
Huisman, W.M., "Trans-cultural medicine", *Curare Sonderband* (özel sayı), 15 (1998), s. 21-34.
Irving, J., *The Cider House Rules* (New York, 1985).
Israelsi H., *Het geval Freud* (Amsterdam, 1993).
Jacobi, A., "On masturbation and hysteria in young children", *Journal of Medical Association New York* (Kasım 1875).
Jacquard, D., "De vrouwelijke natuur", *Geschiedenis van de vrouw,* Cilt 2, *De Middleeuwen,* ed. G. Duby ve M. Perrot (Amsterdam, 1990).
Jacquard, D., ve C. Thomasset, *Sexuality and Medicine in the Middle Ages* (Cambridge, 1988).
Janssens, R.M.J., C.B. Lambalk, J.P. Vermeiden, R. Schats ve J. Schoemaker, "In-vitro fertilization in a spontaneous cycle: easy, cheap and realistic", *Human Reproduction,* 15 (2000), s. 314-318.
Jelinek, E., *The Piano Teacher,* çev. Joachim Neugroschel (New York, 1988).
Jong, E., *Fanny* (New York, 1980).
Jong, J.J. de, R.W. Brouwer, H. F. Veen ve J.G.J. Jonkman, "Vrije lucht onder het diafragma: niet altijd een acuut chirurgisch problem", *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde,* 143 (1999), s. 2033-2037.
Jong, T. de, *Man of vrouw, min of meer* (Amsterdam, 1999).

Josselin de Jong, J.P.B. de, "De couvade", *Mededelingen der Koninklijke Akademie van Wetenschappen, Afd. Letterkunde,* cilt. 54, seri B, 1922.
Judson, R., *Dr Tatiana's Sex Advice to All Creation* (New York, 2002).
Kal, J., *1000 sonnetten* (Amsterdam, 1997).
Kamvisseli, Euruduce, *F/3* (Evanston, IL, 1991).
Kaplan, H.S., *The New Sex Therapy* (New York, 1974).
Kaplan, H.S. ve T. Owett, "The female androgen deficiency syndrome", *Journal of Sex and Marital Therapy,* 19 (1993), s. 3-24.
Kaplan, R. ve G. Grotowski, "Denied pregnancy", *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry,* 30 (1996), s. 861-863.
Kapsalis, T., *Public Privates* (Durham ve Londra, 1997).
Kinsey, A.C., W.B. Pomeroy, C.E. Martin ve P.H. Gebhard, *Sexual Behavior in the Human Female* (Philadelphia ve Londra, 1953).
Kitchenham-Pec, S. ve A. Bopp, *Bekkenbodemtraining* (Amsterdam, 1999).
Kitzinger, S., *Het intieme lichaam* (Utrecht ve Antwerp, 1983).
Koelman, C.A., A.B. Coumans, H.W. Nijman, I.I. Doxiadis, G.A. Dekker ve F. H. Class, "Correlation between oral sex and a low incidence of preeclampsia: a role for soluble HLA in seminal fluid?", *Journal of Reproductive Immunology,* 46 (2000), s. 155-160.
Kohl, J.V. ve r. T. Francoeur, *The Scent of Eros* (New York, 1995).
Kosinski, J., *Steps* (New York, 1997).
Kousbroek, R., *Scheermesje in opkomst,* NCR, 12 Temmuz 2002.
Knight, J.A., "False pregnancy in a male", *Psychosomatic Medicine,* 22 (1960), s. 260-266.
Knight, Aldrich, C., "A case of recurrent pseudocyesis", *Perspectives in Biology and Medicine,* 16/2 (1972), s. 11-21.
Krantz, K.E., "The anatomy and physiology of the vulva and vagina and the anatomy of the urethra and bladder", *Scientific Foundations of Obstetrics and Gynaecology* içinde, ed. E.E. Philipp, J. Barnes ve M. Newton (Londra, 1970).
Kraupl-Taylor, F., "Penis captivus - did it occur?", *British Medical Journal,* 280 (1979), s. 977-978.
Kunst, H. ve X. Schutte, *Lesbians, Lexicon van de lesbotaal* (Amsterdam, 1991).
L., *Natuurkundige beschouwing van de man en de vrouw in den huwelyken staat* (Amsterdam ve Leiden, 1785).
Laarakkers, I., "Ontwerp van een seksueel hulpmiddel voor vrouwen", *Tijdschrift voor Seksuologie,* 22 (1998), s. 113-118.

Ladas, A.K., B. Whipple ve J.D. Perryi, *De G-plek* (Baarn, 1974).
Laqueur, T.W., *Making Sex, Body and Gender from the Greeks to Freud* (Cambridge, MA. 1990) .
Laqueur, T.W., *Solitary Sex. A Cultural History of Masturbation* (New York, 2003).
Laurier, J., *Een Hemels meisje* (Amsterdam, 1993).
Lawrence D.H., *Lady Chatterley's Lover* (Londra, 1960).
Lee, P.A., "Survey report: concept of penis size", *Journal of Sex and Marital Therapy,* 22 (1996), s. 131-135.
Lehmann, A.-S., "Het andere haar", *Kunstschrift,* 2 (1997) s. 32-39.
Leonard, L., "'We did it for pleasure only': hearing alternative tales of female circumcision", *Qualitative Inquiry,* 6 (2000), s. 212-228.
Levin, R.J., "Sex and the human female reproductive tract - what really happens during and after coitus", *Internal Journal of Impotence Research,* 10 (1998), s. 14-21.
Levin, R. J., "Do women gain anything from coitus apart from pregnancy? Changes in the human female genital tract activated by coitus", *Journal of Sex and Marital Therapy,* 29 (2003), s. 59-69.
Lightfoot-Klein, H., *Prisoners of Ritual* (Londra, 1980).
Livre des blasons du corps féminin, André Balland baskısı, 1967.
Longman, C., "Joodse menstruatieriten: symbool van vrouwenonderdrukking of vrouwelijke identiteit", *Tijdschrift voor Seksuologie,* 26 (2002), s. 146-152.
Longo, L.D., "The rise and fall of Battey's operation", *Bulletin of the History of Medicine,* 53 (1979), s. 224-267.
Lopez, E., *God asl vrouw* (Amsterdam, 1967a).
Lopez, E., *De prijsstier* (Amsterdam, 1967b).
Lowndes Sevely, J., *Eve's Secrets* (Londra, 1987).
Lubsen-Brandsma, M.A.C., "Het veterpotje van Jan Steen, Zwangerschapstest of gynaecologisch therapeuticum in de zeventiende eeuw?", *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde,* 141 (1997), s. 2513-2516.
Maines, R.P., *The Technology of Orgasm* (Baltimore, 1999).
Masters, W.H. ve V.E. Johnson, *Human Sexual Response* (New York, 1968).
Masters, W.H. ve V.E. Johnson, *Human Sexual Inadequacy* (New York, 1970).
McClintock, M.K. "Whither menstrual synchrony?", *Annual Review of Sex Research,* 9 (1998), s. 77-95.

Middleton, T. ve W. Rowley, *The Changeling* (Londra, 1958 [1653]).
Millett, K., *Sita* (Londra, 1976).
Moan, C.E. v R.G. Heath, "Septal stimulation for the initiation of heterosexual behavior in a homosexual male", *Journal of Behaviour Therapy and Experimental Psychiatry,* 3 (1972), s. 22-30.
Mocarelli, P. vd., "Paternal concentrations of dioxin and sex ratio of offspring", *The Lancet,* 355 (2000), s. 1858-1863.
Mol, E. M.M. ve W. Teer, "Het syndroom van Münchhausen", *Nederlands Tijdschrift voor Gneeskunde,* 131 (1987), s. 237-239.
Money, J. ve A.A. Ehrhardt, *Man and Woman, Boy and Girl* (Baltimore, 1972).
Monti-Bloch, L. ve B.I. Grosser, "Effect of putative pheromones on the electrical activity of the human vomeronasal organ and olfactory epithelium", *K. Steroid Biochem. Molec. Biol.,* 39 (1991), s. 573-582.
Moore, B.E., "Panel report: frigidity in women", *Journal of the American Psychoanalytic Association,* 9 (1961), s. 571-584.
Moors, J.P.C., "Seks tijdens zwangerschap en periode post-partum", *Huisarts en Wetenschap,* 43 (2000), s. 213-218.
Morris, D. *Intimate Behaviour* (Londra, 1971).
Mouthaan, I., M. de Neef vd., *Twee levens. Dilemma's van islamitische meisjes rondom maagdelijkheid* (Delft, 1997).
Mulisch, H. *Het seksuele bolwerk* (Amsterdam, 1983).
Musgrave, B., "Penis captivus has occurred", *British Medical Journal,* 280 (1980), s. 51.
Naamane-Guessous, S., *Achter de schermen van de schaamte* (Amsterdam 1990).
Narjani, A.E. (M. Bonaparte'ın mahlası), "Considérations sur les causes anatomiques de la frigidité chez la femme", *Burzelles Médical,* 42 (1924), s. 768-778.
Niethammer, C., *Daughters of the Earth. The Lives and Legends of American Indian Women* (New York, 1977).
Ogden, N., *Vrouwen en seks* (Utrecht, 1994).
Penton-Voak, I.S., D.I. Pweewr, D.L. Castles, T. Konayashi, D.M. Bnurt, L.K. Murray ve R. Minamisawa, "Menstrual cycle alters face preference", *Nature,* 399 (1999), s. 741-742.
Person, E.S., *The Sexual Century* (New Haven ve Londra, 1999).
Pinkerton, S. D., "A relative risk-based, disease-specific definition of sexual abstinence failure rates", *Health Education and Behaviour,* 28 (2001), s. 10-20.

Pitts, M. ve Q. Rahman, "Which behaviors constitute 'having sex' among university students in the UK?", *Archives of Sexual Behavior,* 30 (2001), s. 169-176.

Plasterk, R., *Leven uit he lab* (Amsterdam, 2000).

Pontanéry-Rougier, "Action de message gynecologique sur le vaginizsme", *Comptes rendus de la société Française de Gynécologie,* 18 (1948), s. 15-18.

Pranzarone, G.F., "Sexuoerotic stimulation and response in the management of parturition: an immodest proposal", Caracas'taki Dokuzuncu Dünya Seksoloji Kongresi'nde yapılan konuşma.

Putte, S.C.J. van der, "Anogenital 'sweat' glands. Histology and pathology of a gland that may mimic mammary glands", *American Journal of Dermatopathology,* 13 (1991), s. 557-567.

Ranke-Heinemann, E., *Eunuchen voor het hemelrijk* (Baarn, 1988).

Réage, P., *The Story of O*, çev. J.P. Hand (Londra, 1954).

Ree, H., *Een man merkt mooit iets* (Amsterdam, 1985).

Renckens, C., *Kwakzalvers op kaliloog* (Amsterdam, 2000).

Reyners, M.M.J., *Het besnijden van meisjes* (Amsterdam, 1993).

Roberts, C., S. Kippax, C. Waldby ve J. Crawford, "Faking it. The story of 'Ohh!'", *Women's Studies International Forum,* 18 (1995), s. 523-532.

Robinson, J.E. ve R.V. Short, "Changes in breast sensitivity at puberty, during the menstrual cycle, and at parturition", *British Medical Journal,* 1 (1977), s. 1188-1191.

Rodenko, P., *Vrijmoedige verhalen* (Utrecht, 1980).

Roijen, J.H. van, A.K. Slob, W.L. Gianotten, G.R. Dohle, A.T.M. van der Zon, J.T.M. Vreeburg ve R.F.A. Weber, "Sexual arousal and the quality of semen produced by masturbation", *Human Reproduction,* 11 (1996), s. 147-151.

Roth, P., *Portnoy's Complaint* (Londra, 1999).

Rouzier, R., C. Louis-Sylvestre, B.-J. Paniel ve B. Hassad, "Hypertrophy of the labia minora: experience with 163 reductions", *American Journal of Obstetrics and Gynaecology*, 183 (2000), s. 35-40.

Rubenstein, R., "Een man uit Singapore", *Over de liefde* (Amsterdam, 1980) içinde.

Saadawi, N. el, *De gesluierde Eva* (Luven, 1980).

Saleh, A., S.L. Tang, M.M. Biljan ve T. Tulandi, "A randomized study of the effect of 10 minutes of bed rest after intrauterine insemination", *Fertility and Sterility*, 74 (2000), s. 509-511.

Sanders, S.A. ve J. M. Reinisch, "Would you say you 'had sex' if...?", *Journal of the American Medical Association,* 281 (1999), s. 275-277.
Scanzoni, "Ueber Vaginismus", *Wiener Medizinische Wochenschrift,* 17 (1867).
Schaik, C.T. van, "Commentaar2, *Tijdschrift voor Psychotherapie,* 1 (1975), s. 133-135.
Schönmayer, S. ve M. Kessel, *Lexikon der Lustmittel* (Frankfurt am Main, 1999).
Schoon, L., *De gynaecologie als belichaming van vrouwen* (Zutphen, 1995).
Schreuders-Bais, C.A., M. I. Baas ve J.M.J. Dony, "De waardering voor operatieve behandeling van focale vestibulitis", *Nederlands tijdschrift voor Obstetrie en Gynaecologie,* 110 (1997), s. 37-38.
Schultz, A., *Das Bankd der Venus* (Isny, 1948).
Schwartz, I.M., "Affective reactions of American and Swedish women to their first premarital coitus: a cross-cultural comparison", *Jounal of Sex Research,* 30 (1993), s. 18-26.
Scull, A. ve D. Favreau, "'A chance to cut is a chance to cure': sexual surgery for psychosis in three nineteenth century societies", *Research in Law, Deviance and Social Control,* 8 (1986), s. 3-39.
Seoud, M.A.F., H. Khayyat ve S.K. Muffarij, "Ectopic pregnancy in an undescended fallopian tube: an unusual presentation", *American Journal of Obstetrics and Gynaecology,* 69 (1987), s. 455-457.
Settlage, D.S.F., M. Motoshima ve D.R. Tredway, "Sperm transport from the external cervical os to the fallopian tubes in women: a time and quantitation study", *Fertility and Sterility,* 24 (1973), s. 655-661.
Shafik, A., "The vagino-levator reflex: decription of a reflex and its role in sexual performance", *European Journal of Obstetrics and Gynecology,* 60 (1995), s. 161-164.
Shalev, M., *De grote vrouw,* çev. Ruben Verhasselt (Amsterdam, 1998).
Shorter, E., *Geschiedenis van het vrouwelijk lichaam* (Baarn, 1982).
Shuttle, P. ve P. Redgrove, *The Wise Wound,* (Londra, 1994).
Simons, G.L., *The Illustrated Book of Sexual Records* (Londra, 1974).
Singh, D., W. Meyer, R.J. Zambrano ve D.E. Hurlbert, "Frequency and timing of orgasm in women desirous of becoming pregnant", *Journal of Sex and Marital Therapy* (1998).
Slavenburg, J., *De mislukte man. Vrouw en seksualiteit in her Christendom* (Zutphen, 1996).

Slob, A.K., C. Vink, J.P.C. Moors ve W. Everaerd, ed. *Leerboek seksuologie* (Houten ve Diegem, 1998).

Sno, H.N., "Pseudocyesis, een psychogene conseptie", *Tijdschrift voor Psychiatrie*, 27 (1985), s. 15-25.

Sparks, J., *Het hijgend hert en andere hoogstandjes* (Utrecht, 1977).

Steenkamer, J.G., "Seksueel hulpmiddel voor gehandicapten: het ontwerpen van een masturbatiehulpmiddel voor handgehandicapten", *Tijdschrift voor Seksuologie*, 16 (1991), s. 237-246.

Steinetz, B.G., C. Randolph, M. Weldele, L.G. Frank, P. Licht ve S.E. Glickman, "Pattern and source of secretion of relaxin in the reproductive cycle of the spotted hyena (Crocuta crocuta)", *Biology of Reproduction*, 56 (1997), s. 1301-1306.

Strindberg, A., *The Father*, çev. Michael Meyer (Londra, 1983).

Süskind, P., *Perfume*, çev. John E. Woods (Londra, 1995).

Talalaj, J., ve S. Talalaj, *The Strangest Human Sex Ceremonies and Customs* (Melbourne, 1994).

Tannahill, R., *Sex in History* (Londra, 1980).

Thiery, M., ve H. Houtzager, *Der vrouwen vrouwelijcheit* (Rotterdam, 1997).

Thoben, A., ve J.P.C. Moors, *Vaginisme* (Deventer, 1978).

Thomasset, C., "De vrouwwelijke natuur", *Geschiedenis van de vrouw*, Cilt 2, *Middeleeuwen*, ed. G. Duby ve M. Perrot (Amsterdam, 1990).

Thompson, L., *The Wandering womb* (New York, 1999).

Tiemessen, C.H.J., J.H.L. Evers ve R.S.G.M. Bots, '"Tight fitting underwear and sperm quality", *The Lancet*, 347 (1966), s. 1844-1845.

Tilburg, M. van, *Hoe hoorde het. Seksualiteit en partnerkeuze in de Nederlandse adviesliteratuur 1780-1890* (Amsterdam, 1998).

Tilstra, J., "Gevorderde abdominale zwangerschap", *Memisa Medisch*, 2 (1997), s. 30-34.

Trost, R.L.A., "De ontwikkeling van de coitron, een electronische coius-simulator voor de lichamelijk gehandicapte man of vrouw", *Metamedica*, 10 (1970), s. 263-266.

Ungerer, T., *Fornicon* (Utrecht ve Antwerp, 1971).

Valins, L., *When a Woman's Body Says No to Sex* (New York, 1992).

Van Voorhis, B.J., A. Dokras ve C.H. Syrop, "Bilateral undescended ovaries: association with infertility and treatment with IVF", *Fertility and Sterility*, 74 (2000), s. 1041-1043.

Varendi, H., R. Porter ve J. Winberg, "Does the newborn baby find the nipple by smell?", *The Lancet*, 344 (1994), s. 989-990.

Vegter, A., *Ongekuiste versies* (Amsterdam, 1995).
Velde, J. van der, "The Pelvic Floor. The Mechanism of Vaginismus", tez, Amsterdam Üniversitesi, 1999.
Velde, T.H. van de, *Ideal Marriage*, çev. S. Brown (New York, 1959).
Verhaeghe, P., "De moderne onbevredigdheid vanut psychoanalytisch perspectief", *Tijdschrift voor Seksuologie,* 15 (1991), s. 47-55.
Verkuyl, D.A.A., "Oral conception", *British Journal of Obstetrics and Gynaecology,* 95 (1988), s. 933-934.
Vogels, T. ve R. van Vliet, *Jeugd en seks* (Lahey, 1990).
Vroman, L., *Uit slaapwandelen* (Amsterdam, 1957).
Vrouwen en SM (Vereniging Studiegroep Sado Masochisme) *Spelen met macht* (Amsterdam, 1983).
Wack, M.F., "The measure of pleasure: Peter of Spain on men, women and lovesickness", *Viator,* 17 (1986), s. 174-196.
Walker, A., *Possessing the Secret of Joy* (Londra, 1992).
Wassmo, H., *Dina's Book,* çev. Nadia M. Christensen (Londra, 1996).
Wejimar Schultz, W.C.M. ve M. F. van Driel, "als het niet past", *Tijdschrift voor Seksuologie,* 19 (1996), s. 1-7.
Wells, J., *The House of Lords* (Londra, 1997).
Wilbers, D., 'Diagnose in beeld', *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde,* 145 (2001), pp. 334-355.
Wilcox, A. J., C. R. Weinberg and D. D. Baird, 'Timing of sexual intercourse in relation to ovulation', *New England Journal of Medicine,* 333 (1995), pp. 1517-1521.
Wissen, D. van, Het mooiste meisje van de klas (Amsterdam, 1978)
Witttig, M., Vrouwenguerrilla, trans. T. Cornips (Amsterdam, 1970)
Witz, C. A., 'Interleukin-6: another piece of the endometriosis-cytokine puzzle', Fertility and Sterilty, 73 (2000), pp. 212-214.
Wolf, N., Verwarrende tijden. De ontluikende seksualiteit van meisjes in bet tijdperk van de pil (Amsterdam, 1997)
Wolfe, J. L., Wat te doen als bij boofdpijn beeft (Zaltbommel, 1992)
Wurtzel, E., Bitch. Een lofzang op lastige vrouwen (Amsterdam, 1998)
Zuria A., 'Purity', videodocumentary, Channel 8, 2002.

TEŞEKKÜRLER

Elinizdeki kitabı kaleme alırken bana çeşitli şekillerde yardım etmiş olan ve kendilerine müteşekkir olduğum insanların başında, öncelikle Rutgers Vakfı'nda seksoloji danışma ekibinde birlikte görev yaptığım meslektaşlarım gelir: Magda Djikers, Ank Lammers ve Albert Neeleman. Groningen şubesindeki iş arkadaşlarım da çalışmalarıma yakından ilgi gösterdiler. Seksologlar son derece sıkı bağları olan bir ailedir; bu yüzden, benimle çeşitli tartışmalara giren ve düşüncelerinin yansımalarını kitabın sayfalarında görebileceğiniz meslektaşlarımı da anmak isterim. *Tijdschrift voor Seksuologie* dergisinin baş editörü Koos Slob'aysa özel bir teşekkür borçluyum. Kitaptaki bilgilerin çoğu o dergide yayınladığım makalelerde yer almıştı; bana fikirlerimi formüle etmeyi ve eleştirileri nasıl göğüslemem gerektiğini öğreten de Koos oldu. NISSO (Netherlands Institute for Socio-Sexological Research) kütüpha-

nesinin personeli uzman bilgiler için sürekli bir danışma kaynağıydı; aynı övgüyü Zwolle'deki Isala Clinics'in Sophia şubesi çalışanları da hak ediyorlar. Mels van Driel beni Hollandalı yayıncımla tanıştırdı ve hep yeni önerilerde bulundu. Willibrod Weijmar Schultz, birlikte yaptığımız tren yolculuklarında jinekolojik tartışmalarımızın yol arkadaşıydı, keza bana Dickinson'ın *Atlas*'ını söyleyen de o oldu. Jean Pierre Rawie bana bazı eski, bilinmeyen şiirleri hatırlatırken, bunların bazılarını Latince alfabeye aktarmamda da büyük yardımı dokundu. Daha önceki bir yayında çıkan illüstrasyonların keşfinin onuru ona aittir. Rosita Steenbeek bana Tonino Guerra'nın şiirlerini gösterebilecek herhalde tek Hollandalıydı, onları benim adıma çevirme nezaketini de benden esirgemedi. Marion Willemsen hep eleştirel bir okurum oldu. Dikkens Derneği'nin üyeleri, Westerwitjwerd'deki canlı tartışmalarımız sırasında, çeşitli mesleki bilgilerini paylaştılar. Burada onların hepsine ve beni dinlemekten asla bıkmayan başka dostlarıma da teşekkür etmek isterim. Kitabın Hollandaca basımıyla bu ilk İngilizce basımındaki gözden geçirmelerde başka kişiler de yardımcı oldular. Geerd Hayer, ihtiyacım olan doğru iktibasları bulmam için eski Ortadoğu metinlerini kapsayan muazzam kütüphanesini bana açtı. Matthijs van Boxsel Ms. Van de Vorst'la ilgili yazılarımı gözden geçirdi; maymunların klitorisiyle ilgili emin olmadığım bilgileriyse Prof. Van Hooff'a doğrulattım. Jan Vreeburg spermlerle ilgili literatürde yol göstericiliği üstlenirken, Herman Roest de veteriner alanındaki literatürde nelere bakmam gerektiğini bildirdi.

Son olarak da elbette, hikâyelerimin çoğunu dinleyen ve zamanıyla dikkatini ayırarak kitabın yazımı sırasında yoldaşlığını esirgemeyen Lia'ya teşekkür etmek isterim.

FOTOĞRAFLAR İÇİN TEŞEKKÜRLER

Yazar ve yayıncılar aşağıdaki kaynaklara sağladıkları resim malzemesi ve/veya verdikleri yayın izni için teşekkür etmeyi borç bilir. Bazı sanat yapıtlarının bulunduğu yerler de aşağıda belirtilmiştir.

ADAGP, Paris ve DACS, Londra, 2005: 32; R. L. Dickinson, Human Sex Anatomy'den, (2'inci baskı, Londra, 1949): 2, 3, 5, 7, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 33; DACS, 2005; Musé des Beaux-Arts, Dijon: 9; Chris Rea'nın karakalem resmi, S.B. Hrdy, Moederschap'dan (Utrecht, 1999): erikaroll.com: 21; Siegfried Giedion, Mechanization Takes Command'dan (New York ve Oxford, 1948): 25; Josef Halban, Gynakologische Operationslehre'den (Berlin ve Vienna, 1932): 13, 14; Guy Hinsdale, Hydrotherapy'den (Phladelpiha, 1910): 26; Musée d'Orsay, Paris: 1; karakalem Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde: 19; Netherlands Architectural Institute, Rotterdam, Wijdeveld Arşivi: 35; Ambroise Paré L'opera ostreticoginecologica di Aambrogio Paré'den, ed. Vittorio Pdrore (Bologna, 1966): 34; A.K. Slob, C. W. Vink, J.P.C. Moors ve W. Everaerd, Seksuologie voor de arts'dan (Houte and Diegen, 1998): 6; Succession Picasso/DACS 2005; Tijdschrift voor seksuologie'den, cilt 22-28 (1998): 27; Tomi Ungerer, Fornicon'dan (Antwerp ve Utrecht, 1971), telif hakkı 1971, 1980 Diogenes Verlag AG Zurich: 28; C. van Emde Boas, 1941 Nederlands Tijdshcrift voo Gneeskunde'den, 85, 1941; J.P.Rawie'nin resmi: 23; T. Vogels ve R. van Vliet, Jeugd en seks'den (The Hague, 1990): 8; röntgen filmi Medical Centre, Leewarden'da görevli jinekolog, D. Wilbers tarafından sağlanmıştır: 18.

g

Kuş gribi, bulaştığı her üç insandan ikisinin ölümüne yol açan bir hastalık. Dünya Sağlık Örgütü'nün uyarılarına göre de bu virüs, önümüzdeki yıllarda birkaç milyar evi vuracak, dolayısıyla 100 milyona yakın insanı öldürecek şekilde daha da bulaşıcı bir salgına yol açabilecek bir mutasyon geçirmenin eşiğinde.

New Left Review yazarlarından Mike Davis, her ortaya çıktığında dehşet ve aymazlıkla karşılanan kuş gribi hakkında bilmek istemediğimiz her şeyi gözler önüne seren bu kitabında hastalığın tarihsel evrimini, ölümcül H5N1 virüsünü yaratan ekolojik koşulları, küresel kapitalizmin tarımsal üretim üzerindeki tahribatını ve açgözlü ilaç şirketlerinin halk sağlığını asla dikkate almayan üretim ve pazarlama politikalarını irdeleyerek, giderek yakınlaşan bir kıyametin bilimsel ve siyasal tarihini ele almaktadır.

G noktası efsane mi gerçek mi? Kadınlar gerçekten boşalıyor mu? Anne karnından itibaren hayatımızda vazgeçilmez bir yer edinen mastürbasyon, cinsel hayatımızda nasıl harikalar yaratıyor? Muhteşem ve aktif bir cinsel hayat için gerçekten bir partnere ihtiyaç var mı? Antik cinsel ritüeller modern hayatta nasıl yeniden canlandırılıyor? Batı'da gittikçe yaygınlaşan cinsellik atölyeleri ve seks antrenörlüğü nasıl işliyor?

Yüzyıllar boyunca yanlış anlaşılan ya da ihmal edilen klitoris, kadın bedeninde bütün işlevi zevk vermek olan tek bölge. Amerikalı seks eğitimcisi Rebacca Chalker, klitorisin yeniden keşif hikayesini adeta tek bir kitaba sığdırılmış, kapsamlı bir cinsellik semineri olarak sunuyor. Erkek merkezli cinselliği kendine yol edinen bütün kadınlar için elinizdeki kitap, mucizevi bir çıkış kapası olacak. Erkekler içinse hayal bile edemeyecekleri zenginlikte bir cinsel dünyaya yolculuk başlayacak.

DÜNYANIN KÖKENİ: VAJİNA

Vajinaya dair enfes bir kültür çalışması olan bu kitapta yazar, ilkin kadın cinselliğini tarihsel, anatomik, antropolojik ve biyolojik açıdan etraflıca inceliyor; tıp metinleri, efsaneler, antik kaynaklar, bilim, romantik edebiyat ve fantezi kaynakları üzerinden vajinanın feminist ve lezbiyen literatüründeki yerine bakıp, aydınlatıcı ve eleştirel gözlemlerde bulunmaya girişiyor. Daha sonra da klitoris sünneti, bekâret kemeri, Freudyen teoriler, cinsel arzu, sevişme, orgazm ve doğum gibi temaları ele alıp bunları kadınlar açısından doğurduğu sonuçlarıyla birlikte değerlendiriyor. Tabii, cinsellikte erkeklerin rolünü ve kadın cinselliğinin yaşanmasında erkek iktidarının ve erkeklerin bilgisizliğinin kısıtlayıcı rolünü de göz ardı etmeden...

Sonuç olarak Jelto Drenth'in *Dünyanın Kökeni: Vajina* kitabı, dünya kültürlerindeki gelenekler ve alışkanlıkları irdeleyen, yer yer mizahi ve akıcı bir dille kaleme alınmış bir kitap; deyiş yerindeyse, vajinaya dair etkileyici bir bilim-kurgu öyküsüdür.

agora kitaplığı • 169
ISBN 978-9944-916-85-1
kültürel çalışmalar • 17
20 YTL
www.agorakitapligi.com